13797

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ŞI FOLCLOR „C. BRĂILOIU”

HABITATUL

Volumul I
OLTENIA

Inv. 19499

Editura Etnologică

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

H A B I T A T U L

VOLUMUL I

OLTENIA

https://biblioteca-digitala.ro

Cartea a beneficiat de sprijinul financiar al firmei

VOG INVESTMENT SRL

© Editura Etnologică

tel. 0722431383/ 0742151503
e-mail: edituraetnologica@yahoo.com
Editori: Emil Ţîrcomnicu şi Lucian David

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

Habitatul : Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român / îngrij. ştiinţifică şi red.: Alina Ioana Ciobănel, Monica Budiş, Magda Raluca Minoiu ; ed. Ţîrcomnicu Emil, David Lucian ; pref.: Ion Ghinoiu. - Bucureşti : Editura Etnologică, 2005 -
5 vol.
ISBN 973-87372-4-9
Vol. 1 : Oltenia. - ISBN 973-87372-5-7

I. Ciobănel, Alina Ioana (ed. şt.)
II. Budiş, Monica (ed. şt.)
III. Minoiu, Magda Raluca (ed. şt.)
IV. Ţîrcomnicu, Emil (ed.)
V. David, Lucian (ed.)
VI. Ghinoiu, Ion (pref.)

912:39(498)

Ilustraţiile reproduc: *Casă ţărănească*, desen de Camille Trubert, din volumul *România – în chipuri şi vederi*, Cultura Naţională, Bucureşti, 1926, p. 30 (coperta I).
Reţeaua AER – Oltenia, hartă de Lucian David (coperta a IV-a).

Printed in Romania

https://biblioteca-digitala.ro

13797

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ŞI FOLCLOR „C. BRĂILOIU"

CORPUS DE DOCUMENTE ETNOGRAFICE

HABITATUL

Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român

VOLUMUL I

OLTENIA

Editura Etnologică
Bucureşti, 2005

Institutul BIBLIOTECA de Folclor

Inv. 19499

https://biblioteca-digitala.ro

Coordonator general:

ION GHINOIU

Elaborarea, îngrijirea ştiinţifică şi redacţională a volumului:

ALINA IOANA CIOBĂNEL	AŞEZAREA
MONICA BUDIŞ ALINA IOANA CIOBĂNEL MAGDA RALUCA MINOIU	GOSPODĂRIA
MAGDA RALUCA MINOIU ALINA IOANA CIOBĂNEL MONICA BUDIŞ	LOCUINŢA
ALINA IOANA CIOBĂNEL	CIMITIRUL
ALINA IOANA CIOBĂNEL	TRADUCEREA ÎN LIMBA ENGLEZĂ

https://biblioteca-digitala.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE ... XIII
INTRODUCERE ... XVII
INTRODUCTION ... XXIII
Notă tehnică ... XXIX

Partea I - AŞEZAREA ... 1

ELEMENTE GENERALE ... 1
Categorie social-istorică a satului ... 1
Legende de întemeiere ... 2
Date ale istoriei locale ... 5

MOŞIA SATULUI ... 7
Obiceiuri de stabilire a hotarului ... 7
Hotare intersăteşti ... 8
Hotare intrasăteşti ... 9
Toponime generale ... 11
Toponime specifice ... 17
Tehnici de măsurare a pământului ... 28
Sisteme de împărţire a pământului ... 28
Forma de proprietate a terenului ... 33
Modul de utilizare a terenului ... 33
Ocupaţii principale ... 36
Ocupaţii secundare ... 37
Meşteşugari ... 38
Târguri ... 39
Comercializarea produselor ... 42
Deplasări pentru muncă ... 44
Proprietăţi pe teritoriul altor sate ... 47
Semne de locuire în moşia satului ... 48
Construcţii şi amenajări ... 49

https://biblioteca-digitala.ro

VATRA SATULUI ... 54
Obiceiuri de întemeiere ... 54
Suprafaţa ... 54
Poziţia în moşie ... 54
Forma ... 55
Structura morfologică ... 57
Toponime ... 57
Schimbări de vatră ... 59
Amenajări funciare ... 61
Surse de apă potabilă ... 62
Depistarea surselor de apă ... 64
Modul de folosire ... 64
Obiceiuri ... 65
Locuitorii ... 66
Numărul locuitorilor ... 66
Numărul gospodăriilor ... 66
Numărul familiilor ... 66
Originea locuitorilor ... 67
Spiţele de neam ... 67
Părţile satului ... 70
Porecla sătenilor ... 73
Obligaţii ale satului ... 73

Partea a II-a – GOSPODĂRIA ... 75

Curtea ... 75
Unităţi de locuire în aceeaşi gospodărie ... 77
Tipuri de împrejmuiri ... 79
Porţile ... 85
Grădinile ... 87
Anexele ... 89
Adăposturi pentru păstrarea cerealelor ... 89
Adăposturi pentru animale ... 96
Modalităţi de păstrare a nutreţului şi a păioaselor ... 100
Adăposturi pentru atelaje şi unelte ... 102
Alte construcţii ... 104
Materiale şi tehnici de construcţie ... 108
Generalităţi ... 108
Temelia şi talpa ... 108
Pereţii ... 109
Tavanul ... 113

https://biblioteca-digitala.ro

Acoperişul şi şarpanta ... 113
Învelitoarea ... 117
Pe categorii de adăposturi ... 122
Adăposturi pentru cereale ... 122
Adăposturi pentru animale ... 124
Adăposturi pentru nutreţ şi păioase ... 128
Adăposturi pentru atelaje şi unelte ... 128

Partea a III-a – LOCUINȚA ... 129

Orientare ... 129
Planuri ... 131
Modificarea planului inițial al casei ... 150
Proporții ... 152
Prispa ... 154
Foişorul ... 158
Materiale şi tehnici de construcție ... 161
Temelia şi talpa ... 161
Podeaua ... 166
Pereții ... 167
Tavanul ... 176
Acoperişul, şarpanta ... 178
Învelitoarea ... 183
Valori artistice ... 188

INTERIORUL ... 197
Sisteme de amenajare a camerelor de locuit ... 197
Vatra ... 203
Soba ... 206
Cuptorul ... 210
Instalații pentru captarea fumului ... 215
Obiecte şi unelte legate de vatră, sobă şi cuptor ... 218
Mijloace de iluminat ... 223
Piese de uz gospodăresc ... 224
Piese pentru depozitat ... 225
Spații şi piese pentru odihnă ... 228
Spații şi piese cu funcție de reprezentare ... 233

LOCUINȚA SEMIÎNGROPATĂ, BORDEIUL ... 243

LOCUINȚA PE DIFERENȚE DE NIVEL ŞI/SAU SOCLU ÎNALT ... 246

https://biblioteca-digitala.ro

LOCUINȚA CU DOUĂ NIVELE 249

Partea a IV-a – CIMITIRUL 255

Locul de îngropare a morților 255
Împărțirea cimitirului 256
Moştenirea locului de înmormântare 256
Locul de îngropare a veneticilor 257
Locul de îngropare a răufăcătorilor, sinucigaşilor, celor de alt cult 257
Cruci pentru mort 257

GLOSAR 259

Anexa 1. Lista satelor cercetate 273
Anexa 2. Localități, culegători, subiecți 275

https://biblioteca-digitala.ro

TABLE OF CONTENTS

FOREWARD XIII
INTRODUCTION XVII
Tehnical Note XXIX

Part I – THE SETTLEMENT 1

GENERAL ISSUES 1
Social-Historical Category 1
Founding Legends 2
Local History Data 5

THE VILLAGE ESTATE 7
Customs to establish the Estate of the Village 7
The Boundaries between the Villages 8
The Individual Boundaries 9
General Toponyms 11
Particular Toponyms 17
The Techniques of the Measurement of the Land 28
Systems of Dividing the Land 28
The Form of the Property of the Land 33
The Way to farm the Land 33
Main Occupations 36
Secondary Occupations 37
Handcraftsmen 38
Markets 39
Trading of the Products 42
Shifting for the Work 44
Properties on the Territories of other Villages 47
Signs of Habitation in the Estate of the Village 48
Buildings and Implements 49

https://biblioteca-digitala.ro

THE PRECINCTS OF THE VILLAGE 54
Customs to establish the Precincts of the Village 54
The Area 54
The Place of the Precincts 54
The Form 55
The Morphological Structure 57
Toponyms 57
Changes of the Precincts of the Village 59
Melioration 61
Drinking Water Supplies 62
Finding out the Water Supplies 64
The Way to use 64
Customs 65
The Inhabitants 66
Number of the Inhabitants 66
Number of the Households 66
Number of the Families 66
The Origin of the Inhabitants 67
Kin 67
The Parts of the Village 70
The Nicknames of the Inhabitants 73
Duties of the Village 73

Part II – THE HOUSEHOLD 75

The Yard 75
Habitation Units within the same Household 77
The Enclosures 79
The Gates 85
The Gardens 87
The Outbuildings 89
Shelters for the Grains 89
Shelters for the Animals 96
Ways to shelter the Forage and the Straws 100
Shelters for Carts and Tools 102
Other Buildings 104
Building Materials and Techniques 108
General Issues 108
The Foundation and the Sole (Romanian *talpă*) 108
The Walls 109
The Ceiling 113

https://biblioteca-digitala.ro

The Roof and the Framework 113
The Cover 117
By Categories of Shelters 122
Shelters for the Grains 122
Shelters for the Animals 124
Shelters for the Forage and Straws 128
Shelters for Carts and Tools 128

Part III – THE HOUSE 129

The Orientation 129
Designs 131
Changing the Initial Design of the House 150
Proportions 152
The Porch 154
The Balcony 158
Building Materials and Techniques 161
The Foundation and the Sole (Romanian *talpă*) 161
The Floor 166
The Walls 167
The Ceiling 176
The Roof, the Framework 178
The Cover 183
Artistic Values of the House 188

THE INTERIOR 197
Ways to arrange the Rooms 197
The Hearth 203
The Stove 206
The Oven 210
The Installations to evacuate the Smoke 215
Objects and Tools connected to the Hearth, Oven, Stove 218
Ways to lighting 223
Pieces for Housekeeping 224
Pieces for Storage 225
Resting Spaces and Pieces 228
Representation Spaces and Pieces 233

THE SEMIBURIED HOUSE, THE COTTAGE 243

THE HOUSE BUILT ON LEVEL DIFFERENCES AND/OR HIGH SOCLE 246

https://biblioteca-digitala.ro

TWO LEVELS HOUSE 249

Part IV – THE CEMETERY 255

The Place where the Dead were buried 255
The Dividing of the Cemetery 256
The Inheritance of the Burial Place 256
The Place of the Burial of the Strangers 257
The Place of the Burial of the Malefactors Self - murderers, the ones belonging to other Cults 257
Crosses for the Dead 257

GLOSSARY 259

Appendix 1: List of Researched Villages in Oltenia 273
Appendix 2: Villages, Researchers and Informers 275

https://biblioteca-digitala.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Informaţiile de teren înregistrate pentru elaborarea *Atlasului Etnografic Român* (*AER*) de la 18 000 de subiecţi din 600 de sate pe baza unui chestionar de 1200 de întrebări, la care se adaugă 150 000 de fotografii, desene, schiţe executate pe teren, alcătuiesc *Arhiva Atlasului Etnografic Român (AAER)*, parte componentă a *Arhivei Institutului de Etnografie şi Folclor „Constantin Brăiloiu" (AIEF)*. Răspunsurile la întrebările celor peste 6 000 de chestionare etnografice completate pe teren sunt publicate *sintetic*, prin simboluri cartografice desenate pe hărţile atlasului, şi *in extenso*, prin publicarea corpusului de *Documente Etnografice Româneşti (DER)*.

Atlasul etnografic, cea mai completă lucrare dedicată culturii populare, şi corpusul de documente primare sistematizate de DER sunt în plin proces de publicare. Atlasul redă, prin cele 700 de hărţi etnografice color, imaginea reală, fără nici o înfrumuseţare, a civilizaţiei şi culturii tradiţionale la nivelul secolului al XX-lea[1]. La rândul său, corpusul de documente etnografice cuprinde 25 de volume grupate în cinci serii: *Habitatul* (construcţia şi amenajarea adăpostului: satul, gospodăria, casa, interiorul locuinţei, cimitirul), *Ocupaţiile* (mijloacele de câştigare a existenţei: cultivarea pământului, creşterea animalelor, sericicultura, albinăritul, vânătoarea, pescuitul, transportul, alimentaţia), *Tehnica populară* (geniul tehnic reliefat de meşteşugurile şi instalaţiile populare), *Arta* şi *Portul Popular* (geniul artistic evidenţiat de arta şi portul popular) şi *Obiceiuri* (manifestările spirituale: obiceiurile la naşterea, căsătoria şi înmormântarea oamenilor, obiceiurile calendaristice, mitologia). Din această ultimă serie au apărut deja patru volume[2].

Cele două lucrări-tezaur ale spiritualităţii româneşti, *AER* şi *DER*, vor umple un mare gol de informare privind societatea rurală contemporană, supusă unui rapid şi profund proces de transformare şi vor deveni o nesecată sursă de documentare pentru cercetările de etnologie, antropologie, dialectologie, psihologie, filosofie şi, mai presus de toate, inestimabile documente de istorie orală peste timpuri. Autorii corpusului oferă celor interesaţi, documentele propriu-zise de istorie orală înregistrate cu migală din toate zonele etnografice româneşti. Aceştia le-au sistematizat, pe care le-au clasat şi transcris cu fidelitate după textul dictat de subiecţii consultaţi,

---

[1] *Atlasul Etnografic Român*, vol. I *Habitatul*, coord. Ion Ghinoiu, Editura Academiei Române şi Editura Monitorul Oficial, Bucureşti, 2003; *Atlasul Etnografic Român*, vol. II *Ocupaţiile*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005; vol. III, *Tehnica populară. Alimentaţia*, vol. IV, *Arta, Portul popular* şi vol. V, *Obiceiurile*, sunt în curs de publicare.

[2] *Sărbători şi obiceiuri*, vol. I, *Oltenia*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001; *Sărbători şi obiceiuri*, vol. II, *Banat, Crişana, Maramureş*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002; *Sărbători şi obiceiuri*, vol. III, *Transilvania*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003; *Sărbători şi obiceiuri*, vol. IV, *Moldova*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004. Ultimul volum din seria *Sărbători şi obiceiuri*, cu răspunsurile primite din satele Dobrogei şi Munteniei este sub tipar la Editura Etnologică.

https://biblioteca-digitala.ro

le-au adăugat anexe cu județele și localitățile anchetate, cu cercetătorii și subiecții anchetați, glosare și indici tematici.

Acest volum, elaborat de dr. Alina Ioana Ciobănel, dr. Monica Budiș și drd. Magda Raluca Minoiu, sistematizează, după un complex de criterii bine gândit, peste 25 000 de informații etnografice înregistrate în perioada 1975-1980 de la 468 de subiecți din 78 de sate. El deschide prima serie a corpusului *DER*, *Habitatul*, cu Oltenia, conform metodologiei adoptate pentru întregul corpus. Numele generic al seriei definește din punct de vedere etnografic două arii culturale ale oricărei așezări rurale: una locuită permanent de populația anchetată pentru atlas, *vatra satelor* (*intravilanul*), și alta de pe care aceasta își câștigă existența, *moșia* (*extravilanul*). *Vatra* și *moșia*, termeni de origine preromană, se regăsesc în sintagma „vatră strămoșească" care definea, în vechime, noțiunea de *țară* și de *patrie*.

Spre deosebire de celelalte serii ale corpusului *DER*, *Habitatul* glosează numeroase informații de tip monografic (geografice, istorice, socio-demografice, economice, culturale) înregistrate la data anchetei și transcrise în *Fișa de sat* cu care se deschidea chestionarul de *Așezări*. Acest tip de informații, fără a fi material etnografic propriu-zis, sunt indispensabile pentru descifrarea semnificațiilor, adesea ascunse, primite la cele 1 200 de întrebări puse în fecare sat anchetat. De altfel, *Fișele de sat*, împreună cu răspunsurile la întrebările chestionarului AER, alcătuiesc micromonografii etnografice ale satelor anchetate. Prin publicarea acestui volum, primul din seria *Habitatul*, editorii lui adaugă un nou și important stâlp la realizarea corpusului de *Documente Etnografice Românești*.

Dr. Ion Ghinoiu

https://biblioteca-digitala.ro

FOREWARD

The field data registered for the *Romanian Ethnographic Atlas* (*AER*) collected from 18, 000 subjects in 600 villages, based upon a questionnaire of 1,200 questions and also the resulting 150,100 photos, drawings etc make up the *Archive of the Romanian Ethnographic Atlas (AAER)*, component of the *Archive of the Institute of Ethnography and Folklore „Constantin Brăiloiu" (AIEF)*. The field recorded answers to the questions of more than 6,000 ethnographic questionnaires are *synthetically* published by cartographic symbols on the maps of the atlas and *in extenso* by publishing the corpus of the *Romanian Ethnographic Documents* (*DER*).

The ethnographic atlas, the most complete work of popular culture that has over 700 color ethnographic maps is being published[1]. It shows the true image with no beautifying of the traditional civilisation and culture in the XX century. On its turn, the corpus of ethnographic documents will have 25 volumes grouped in five series: *The Habitation* (the building and the interior of the shelters: the village, the household, the house, the interior of the house, the cemetery), *The Occupations* (means to earn the living: the tillage, the sericulture, the apiculture, the hunting, the fishing, the transportation, the nourishment), *The popular Technique* (the technical genius brought out by the popular handicrafts and installments), *The popular Art an d Costumes* (the artistic genius outlined by the popular art and costumes) and *The Customs* (the spiritual sides: the customs at the birth, wedding and the burial of the people, the calendar customs, the mythology). Of the last series[2], four volumes were already published.

The two works thesaurus of the Romanian spirituality, *AER* and *DER* will fill an important gap of information regarding the contemporary rural society, subject of a speedy and profound process of transformation and become a never lasting source of documentation for the ethnologic, anthropologic, psychological, philosophic and mostly, invaluable documents of oral history in the process of time. The authors of the corpus offer to the ones who are interested

---

[1] *The Romanian Ethnographic Atlas*, vol. I, *The Habitation*, coord. Ion Ghinoiu, Editura Academiei Române and Editura Monitorul Oficial, Bucureşti, 2003; *The Romanian Ethnographic Atlas*, vol II. *The Occupations*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005; vol III, *The Popular Technique. The Nourishment*, vol. IV, *The Art, The Costumes* and vol. V, *The Customs* are on the way to be published.

[2] *Holidays and Customs*, vol. I, *Oltenia*. Editura Enciclopedică, Bucureşti. 2001; *Holidays and Customs*, vol II, *Banat, Crişana, Maramureş*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002; *Holidays and Customs*, vol III, *Transilvania*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003; *Holidays and Customs*, vol. IV, *Moldova*. Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004. The last volume of the series *Holidays and Customs*, the answers recorded in the villages from Dobrogea and Muntenia is on the way to be published at the Editura Etnologică.

https://biblioteca-digitala.ro

the documents themselves of the oral history, thoroughly recorded in all Romanian ethnographic areas, which they systematized, classified and faithfully transcribed, they added annexes comprising the counties, the researched villages the field researchers and informers and the glossary.

This volume, elaboration by Dr. Alina Ioana Ciobănel, Dr. Monica Budiş and drd. Magda Raluca Minoiu systematized, by very well thought complex of criteria, over 25, 000 ethnographic information, recorded between 1975 – 1980 from 468 subjects in 78 villages. It opens the first series of the corpus *DER*, *The Habitation* with Oltenia, according to the common methodology of the whole corpus. The generic name of the series ethnographically defines two cultural areas of any rural settlement: one inhabited by the population examined for the atlas, *the precincts of the villages* (*within the built-up area*) and the other the one the people earn their existence of, *the estate of the village* (*outside built-up areas*). *The precinct and the estate of the village*, terms of pre-Roman origin are met in the phrase „the precinct of the forefather" which, in the ancient times defined the notions of *country* and *fatherland*.

Unlike the other series of the corpus *DER*, *The Habitation* includes numerous data of monographic type (geographical, historical, socio – demographical, economical, cultural) recorded at the time of the field researches and transcribed in *The file of the village* which was at the very beginning of the questionnaire of *Settlement*. This type of information, not being proper ethnographic data is yet essential to deciphering the meanings of the answers, sometimes obscure received at the 1,200 questions asked in every researched village. Actually, *The files of the villages* and the answers are ethnographical micro-monographs of the villages. By publishing this volume, the first of the series *The Habitation*, its authors add a new ant important pole of the accomplishment of the corpus of *Romanian Ethnographic Documents*.

Dr. Ion Ghinoiu

https://biblioteca-digitala.ro

INTRODUCERE

Volumul *Oltenia* deschide seria *HABITATUL*[1] din *CORPUSUL DE DOCUMENTE ETNOGRAFICE ROMÂNE (DER).*

Informațiile de teren publicate în acest volum au fost consemnate în chestionarele de **Așezări – Gospodărie** și **Locuință**[2], în cadrul anchetei pentru realizarea **ATLASULUI ETNOGRAFIC ROMÂN** (1972-1982). Structurarea chestionarelor a urmărit o culegere cât mai detaliată, pe capitole care să acopere principalele teme ale domeniilor interesate, conform stadiului de atunci al disciplinei noastre. Coerența cercetărilor de teren a fost facilitată de formularea și de logica ordonării capitolelor și întrebărilor, în timp ce existența întrebărilor deschise, alături de cele cu sugestii de răspunsuri alternative, a permis includerea tuturor informațiilor primite pe teren. Redactarea volumului de față a beneficiat și de existența, în chestionare, a unor schițe ale așezărilor, locuințelor, construcțiilor gospodărești și amenajărilor din exterior și interior, inclusiv detalii de tehnică și ornamentică.

Multitudinea și, mai ales, varietatea tematică a datelor culese, alături de evoluția cercetărilor etnologice au dus la necesitatea stabilirii unui cadru de organizare a materialului, care să permită o citire contextuală a informației. S-a dorit să se reliefeze verticala palierelor semantice, cu diferitele ei grade de generalizare, alături de posibilele corespondențe dintre diversele teme și subteme de pe același nivel orizontal, indiferent de natura datelor. A fost necesară stabilirea ordinii de prezentare a capitolelor mari care au rămas identice celor din chestionare. S-a decis să se înceapă cu teritoriul complet al satului, moșia, să se continue cu vatra, apoi cu gospodăria, teritoriul habitatului familial. A urmat locuința, până la detalierea interiorului și apoi corespondentul vetrei celor vii, așezarea celor duși dintre noi, cimitirul. Informațiile considerate a avea un nivel mai complex de caracterizare a localităților au fost incluse în primul capitol, cel de elemente generale. Multe dintre materialele primare au un caracter multidisciplinar; așa sunt cele referitoare la elementele construcțiilor, unde intervin detalii de arhitectură, alături de caracteristici geografice locale, ca relieful, materiile prime și arta: forma, cromatica, ornamentica. Proiectarea inițială a volumului a fost făcută pe capitole mari și subcapitole, plecându-se de la unitatea mare și ajungându-se la detaliu. Pe măsură ce au fost parcurse chestionarele, au apărut unele date pentru care a fost nevoie de crearea de noi subcategorii. Decizia includerii lor în una

---

[1] ***DER*** conține următoarele serii: *Habitatul*, *Ocupațiile*, *Tehnica populară*, *Arta populară*, *Obiceiuri* și *Mitologie*. Ordinea apariției volumelor din fiecare serie: vol. I *Oltenia*; vol. II *Banat*, *Crișana*, *Maramureș*; vol. III *Transilvania*; vol IV *Moldova*; vol. V *Muntenia*, *Dobrogea*.

[2] Chestionarul de Așezări – Gospodărie, autori: Ion Ghinoiu, Monica Budiș; chestionarul de Locuință – Interior, autori: Paul Petrescu, Roswith Capesius, Cornelia Pleșca.

https://biblioteca-digitala.ro

sau alta dintre structurile subadiacente s-a făcut urmând logica etnologică. Modul de rezolvare a fost să se aşeze în categorii aparte, marcate fie prin titluri diferite, fie printr-un anume corp de literă, dacă aparţineau aceleiaşi diviziuni, dar aveau nivele cantitative sau calitative diferite. De exemplu, „forma acoperişului" are corp de literă 14, iar subdiviziunile, „într-o apă" etc, corp de literă 12; categoriile de semne de hotar sunt scrise cu italice ş.a.m.d. Mărimea literei titlului sau a subtitlului dă şi nivelul de încadrare vertical în structura volumului, aşa cum şi corespondenţele se pot releva, prin citirea pe orizontală în cadrul aceluiaşi capitol.

Totodată, o primă lectură a materialelor primare a pus în evidenţă ceea ce cercetători ca Vintilă Mihăilescu[3], Ion Donat[4], H.H. Stahl[5], Ion Ghinoiu[6] consemnaseră deja, şi anume că tot teritoriul aparţinând unei anume comunităţi rurale a fost umanizat. Acest mod de a gândi spaţiul propriu unui sat, specific mentalităţii tradiţionale, trebuia avut în vedere în sistemica lucrării. Tipul de concepere al chestionarelor şi datele de teren culese au facilitat o ordonare a informaţiilor care să permită, la citire, realizarea de corelări între elemente din moşie, vatră, locuinţă, cimitir. De exemplu, aşezarea pe neamuri ori pe familii din vatră, corespunde adesea celei din cimitir. ori pe unele structuri gospodăreşti din vatră au, de multe ori, echivalenţe în moşie.

Dincolo de considerentele generale privitoare la modul de structurare a volumului, poate că ar fi de interes unele detalii ale materialului primar şi posibilele lui citiri.

Prima parte, *Aşezarea,* consemnează în capitolul de început, *Elemente generale,* categoria social-istorică; aceasta, corelată cu structura genealogică a aşezării, cu tipul de structurare a uliţelor şi cu marile unităţi de măsurare a terenului oferă date privitoare la modelul satului; localitatea poate fi străveche, devălmaşă sau o imitare a devălmăşiei (în cazul obştilor aservite), ori nouă, fără să urmeze la prima vedere, un tipar preexistent. Dar şi în acest din urmă caz, se pot regăsi informaţii care arată o copiere a unor elemente care provin din satele de unde au venit primii locuitori. Legendele de întemeiere sunt numeroase în localităţile din Oltenia. Citite alături de alte informaţii ale tradiţiei orale privitoare la întemeiere, ca obiceiurile de stabilire a moşiei şi vetrei satului, ori hotarele intersăteşti sugerează cum a fost desenată vatra actuală. câteodată şi vechimea ei, de exemplu, în cazul apariţiei eroului eponim.

Moşia satului oferă date privitoare la caracteristicile care definesc tipurile de peisaje etnografice[7]. De asemenea, schimbări ale vetrelor localităţilor sunt semnalate de prezenţa unor urme materiale ori a unor denumiri sugestive. Toponimele generale şi specifice conturează nu numai aspectul geografic al teritoriului satului, dar şi posibilele intervenţii ale omului, de tipul instalaţiilor tehnice populare, date legate de istoria orală, de rituri ori superstiţii. În Oltenia, informaţiile care atestă tehnici vechi de împărţire a pământului, cum sunt *moşii* sunt mult mai numeroase decât cele referitoare la obiceiurile arhaice de stabilire a hotarelor localităţii.

---

[3] Vintilă Mihăilescu, 1969, *Noţiuni de bază în geografia satului românesc*, în: Lucrările simpozionului de geografia satului românesc (LSGS), Bucureşti, multilitografiat, p. 9-13.
[4] Ion Donat, 1956, *Caracterele geografice ale vechiului sat românesc*, în: LSGS, p. 27-31.
[5] H.H. Stahl, 1962, *Contribuţii la studiul satelor devălmaşe*, Bucureşti, Editura Academiei, vol. II, p. 27-30.
[6] Ion Ghinoiu, 1981, *Tipologia peisajelor etnografice româneşti*, în: Memoriile secţiei de filologie, literatură şi artă, Tom 3, Seria IV.
[7] Vezi Ion Ghinoiu, op. cit.

https://biblioteca-digitala.ro

Cunoaşterea localizărilor loturilor de teren era strict necesară, mai ales ţinând cont de multiplele transformări de proprietate, specifice unei istorii destul de zbuciumate, în timp ce datele privitoare la obiceiurile arhaice legate de moşie n-a mai fost nevoie să fie mereu actualizate. În zona prezentată, referitor la datele economice, este de semnalat preponderenţa agriculturii şi a creşterii animalelor şi menţinerea trocului, formă veche de comerţ. Alături de existenţa multor târguri, aceste prezenţe indică o viaţă economică vie. Condiţiile locale au necesitat anumite adaptări. O formă este şi prezenţa a numeroase şi variate construcţii şi amenajări, folosite temporar sau permanent, existente în moşia satului. Sunt multe stâne, târle, adăposturi pentru oameni şi animale, cu diferite funcţii: de adăpost, de pază, de depozitare a vinului, nutreţurilor etc.

Multe dintre elementele din moşie au corespondent în *vatra satului*. În acest capitol au fost adăugate date despre locuitori, structura genealogică a aşezării şi sursele de apă, acestea din urmă fiind prezente, prin toponime, şi în capitolul anterior. Tipul vetrei de sat rezultă din corelarea datelor referitoare la aşezarea gospodăriilor pe uliţe sau grupuri, concentrarea teritorială şi reperele ei – drum, apă etc. Datele demografice şi economice influenţează mărimea aşezării, iar istoricul şi geografia satului – poziţia vetrei raportată la moşie.

În Oltenia, tipul cel mai frecvent de vatră este cel adunat - îngrămădit, explicabil prin existenţa majoritară a terenului plan, urmat de satul răsfirat; majoritatea localităţilor au uliţe neregulate, fără nici o ordine, posibil indiciu de sat mai vechi. Vetrele apar aşezate, relativ egal numeric, atât la o margine, cât şi într-o parte a moşiei. Schimbările de vatră sunt numeroase, atât din cauza unor circumstanţe istorice cât, mai ales, ca urmare a slabei preocupări pentru amenajarea teritoriului. Sursele de apă şi o parte dintre obiceiurile legate de ele (altele sunt consemnate la marile ritualuri de naştere, nuntă şi înmormântare) sunt prezentate într-un subcapitol separat, datorită importanţei lor. Este de remarcat marea răspândire a sfinţirii apei, după săparea fântânii; de altfel, apar rar obiceiuri legate de găsirea apei sau altele, înainte de momentul terminării amenajării sursei de apă. Din punct de vedere al populaţiei, trebuie subliniată concentrarea în vatră pe neamuri, prezentă şi la nivelul evident al denumirilor uliţelor sau părţilor de sat. Compararea numărului de familii cu cel al gospodăriilor arată rar o diferenţă în favoarea primului, consecinţă a faptului că obiceiul ca fraţii căsătoriţi să locuiască împreună nu este frecvent.

Microunitate complexă, tradiţional-istorică, social-economică, componentă structurală de bază a aşezării *gospodăria* include toate construcţiile, amenajările, spaţiile libere sau cultivate, împrejmuite sau nu (rar), aparţinând unei familii. Romulus Vuia[8] arată că: „gospodăria, casa ţărănească au fost martorele vieţii familiale şi economice ale societăţii rurale". Pentru Lucia Apolzan[9], gospodăria este centrul economic al familiei, unde au loc procesele de producţie şi unde se concentrează produsele realizate din agricultură sau din alte activităţi economice, iar la Ioan Godea „gospodăria, ca şi satul în ansamblu, este o realitate istorică, socială şi etnografică deopotrivă" [10].

---

[8] Romulus Vuia, 1937, *Le village roumain de la Transylvanie et du Banat*, Bucureşti, Imprimeria Statului, p. 49

[9] Lucia Apolzan, 1987, *Carpaţii, tezaur de istorie. Perenitatea aşezărilor risipite pe înălţimi*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, p. 18

[10] Ioan Godea, 1977, *Caracteristici ale culturii populare din Bihor*, Bucureşti, Editura Sport – Turism, p. 59

https://biblioteca-digitala.ro

Condiţionate de materialele şi tehnicile de construcţie locale, *împrejmuirile şi porţile* sunt şi o marcă de statut social-economic, evidenţiată şi de faptul că porţiunea dinspre uliţă este mai îngrijit lucrată şi din materiale mai bune; sunt o carte de vizită a hărniciei şi opulenţei familiei respective.

În funcţie de specificul economic, frecvenţa unor anumite anexe gospodăreşti, numărul şi mărimea lor, deşi se încadrează în marea unitate etnoculturală a României, au specificul lor. Astfel, în arealele de luncă şi de câmpie ale Olteniei, majoritare sunt construcţiile pentru păstrarea şi depozitarea cerealelor şi pentru animale, la deal apar şi cele legate de pomicultură, viticultură, iar la munte adăposturile pentru animale devin mai numeroase şi mai încăpătoare.

Amplasarea anexelor gospodăreşti face parte din sistemul săteanului de a gândi *ab initio* spaţiul total aferent unei gospodării, în funcţie de locuinţă, dar şi în dependenţă de alţi factori, cei ocupaţionali şi mentali deţinând un loc important. *Pătulele pentru porumb sau grâu*, amplasate la nivelul solului sau ridicate pe furci erau făcute fie în bătaia curenţilor de aer la Borăscu, Prigoria (jud. Gorj), mai aproape de poartă sau chiar la drum, deasupra gardului de la faţadă: Cireşu (jud. Mehedinţi), în sate de pe valea Oltului ori, dimpotrivă, cât mai departe de drum. *Magaziile, hambarele, lăzile pentru cereale, pivniţele din vatră şi hotar pentru prepararea şi păstrarea produselor pomi-viticole* apăreau şi ele în număr mai mare sau mai mic, mai impozante sau mai mici, atât în funcţie de puterea economică a proprietarului, cât şi de spaţiul existent, de condiţiile de mediu etc. Diferenţieri vizibile în acest sens au fost constatate la: Gârla Mare, Prunişor (jud. Mehedinţi), Berleşti (jud. Gorj), Slătioara (jud. Vâlcea). Aceeaşi era situaţia în cazul *adăposturilor pentru animale, pentru nutreţ, a şoproanelor*. Grajdurile se construiau fie cât mai aproape de casă, chiar în prelungirea ei, fie cât mai departe de ea, aproape de grădină, ca la Corlăţel (jud. Mehedinţi). *Cuptoarele şi gratiile pentru uscatul şi afumatul fructelor* se făceau, aproape invariabil, chiar în mijlocul grădinilor cu pomi fructiferi.

Gama *materialelor şi tehnicilor de construcţie* este pe cât de variată, pe atât de unitară. Această din urmă caracteristică se manifestă pe cel puţin două paliere: unul intern, altul extern. Se utilizează aceleaşi materiale şi tehnici de construcţie atât pentru locuinţă, cât şi pentru anexele absolut necesare unui bun gospodar. Construcţiile de folosinţă îndelungată sunt identice în vatra şi moşia satelor. În partea de câmpie, de exemplu este caracteristică lucrarea grajdurilor şi a altor adăposturi *în furci* (pari groşi), bătute direct în *talpa* construcţiilor, peste care se împleteau nuiele, lipite cu pământ amestecat cu paie. Este o tehnică veche întâlnită chiar şi la daci. Lemnul folosit în Oltenia, în arealele de podiş, subcarpatice şi carpatice, sub formă de nuiele, bârne, lănteţi, şipci, scândură, singur sau în combinaţie cu pământ, formând paianta este o verigă de legătură atât între construcţiile comunităţilor din diversele regiuni ale ţării, cât şi cu cele dintr-un areal european mult mai vast. Realităţile de teren, structurate şi clasificate în volum demonstrează că tehnica de lucru a unui anumit material poate fi unică într-un spaţiu etnografic sau poate coexista cu alte modalităţi pentru aceeaşi materie primă. Multe materiale: nuielele pentru pereţi, paiele, şindrila pentru acoperişuri au rămas de domeniul trecutului. La data anchetei pentru *Atlasul Etnografic Român* (1972-1982) predominau deja: cărămida pentru pereţi, ţigla şi olanele pentru acoperişuri, răspândite, mai mult sau mai puţin, încă din perioada interbelică.

Capitolul *Locuinţa* sistematizează datele privitoare la *exterior*: localizarea caselor în ansamblul satelor şi al gospodăriilor, materialele şi tehnicile de construcţie, date despre prispă

https://biblioteca-digitala.ro

şi foişor. *Orientarea locuinţelor* este determinată în special de punctele cardinale, estul şi sudul ocupând un loc prioritar. Cauzele trebuie căutate în explicaţii de ordin pragmatic sau spiritual. Aparenta eterogenitate în ceea ce priveşte *proporţiile* caselor provine din adaptarea tipului de locuinţă la cadrul natural: acoperişul este înalt în zonele de munte, mediu înclinat în ţinuturile colinare şi spre plat în regiunile de câmpie.

Interiorul cuprinde elemente de plan, amenajări necesare traiului zilnic, decorare şi ornamentică. Relevant pentru Oltenia este *planul* dreptunghiular, cu configuraţii relativ omogene, cu dimensiuni influenţate de numărul membrilor de familie şi de activităţile desfăşurate, dar şi de statutul social-economic. Pot fi: una, două, trei, chiar patru încăperi, dar nu toate locuinţele cu un plan complex pleacă de la un model unic, mono sau bicelular. Trebuie menţionată apariţia *odăii bune, curate*, cu funcţie de reprezentare şi de depozitare a zestrei pentru fata de măritat, a lucrurilor bune.

Vatra, odaia unde se afla sursa principală de foc, concentra viaţa familială. Tipul cel mai frecvent este *vatra liberă, cu coş suspendat*. Alt aspect tipic acestei zone este *soba oarbă*, de multe ori combinată cu *cuptorul*. Asocierea poate explica apariţia redusă a cuptorului construit separat.

Copiii şi adulţii dormeau frecvent în aceeaşi încăpere, iar patul de scândură cu picioare fixe este piesa de mobilier care s-a semnalat cel mai des, alături de scăunelul rotund, cu trei picioare. Cele mai multe *elemente decorative de interior şi exterior* sunt geometrice, lucrate în lemn, cum sunt stâlpii vechi de prispă, dar apar şi unele motive florale, zoomorfe, avimorfe.

Locuinţa semiîngropată, veche unitate de locuire, *bordeiul* a fost semnalat în toate judeţele Olteniei, cu o frecvenţă mai mare în Dolj (de exemplu, la Cetate) şi Olt (la Vădastra). Unele bordeie puteau avea până la trei-patru încăperi, inclusiv o odaie de reprezentare. Câteodată şi grajdul apare semiîngropat.

Mai ales în Gorj şi Vâlcea, în zone cu teren accidentat apar şi *locuinţe construite pe diferenţe de nivel*, la care spaţiile de sub soclu sunt de obicei folosite ca pivniţe, ateliere, coteţe de păsări. Semn al bunăstării, *casa cu două nivele* apare rar. Este mai frecventă în arealele montane şi submontane, poate şi pentru că materialul de construcţie tradiţional al nivelului superior a fost lemnul, înlocuit mai recent de cărămidă ori beton.

Datele conţinute în capitolul *Cimitirul* reflectă aceeaşi aşezare pe neamuri ca şi în vatră. Moştenirea locului de veci de către copilul care rămânea în casa părintească, obicei tradiţional, era puţin respectată la data anchetei de teren în comparaţie cu începutul sec. al XX-lea. Dar era extrem de răspândită aşezarea de cruci la răspântii, la toate fântânile, la podeţe, câteodată la gardul cimitirului, la locurile pe care cineva şi-a sfârşit viaţa în mod violent. La Gogoşu (jud. Dolj), crucile de la podeţe au ajuns să fie chiar bătute una peste alta. La mormintele mai recente din cimitirele olteneşti se pun două cruci: stâlpul şi crucea; una, pusă la înmormântare şi cealaltă, la un an. Prima este din lemn, a doua, tot din lemn, dar mai mare şi mai frumoasă, sau din piatră; mai nou, din beton. Cu timpul dispare prima şi rămâne doar cea aşezată la un an.

Glosarul consemnează termeni locali ori sensuri locale ale unor termeni de mai mare circulaţie, cu conotaţie etnologică. A fost luat ca model *Dicţionarul Explicativ al Limbii Române* (DEX), 1996, ed. a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic. Au fost incluse regionalisme şi semantica etnologică a termenilor. Variantele fonetice mici apar în paranteze; iar în cazul diferenţelor mai mari, ele sunt glosate separat, cu trimitere, în special formele diferite de cele ale limbii literare

https://biblioteca-digitala.ro

chiar dacă au rădăcini comune.

Volumul a pus în pagină fapte şi obiecte concrete alături de modalităţi de asumare simbolică a locuirii, într-un complex unitar, acela în care au fost, tradiţional, gândite. Cartea de faţă a dorit să însumeze elementele locuirii şi să evidenţieze mentalitatea populară în care concretul şi simbolicul sunt două faţete ale aceleiaşi realităţi. Acest volum, prin decuparea unor domenii vaste, considerate complementare, propune o posiblă asamblare a unor date etnologice primare în structuri menite să contureze tabloul complex al locuirii.

Monica Budiş, Alina Ioana Ciobănel

https://biblioteca-digitala.ro

INTRODUCTION

This volume opens the series *THE HABITAT*[1] of the *CORPUS OF ROMANIAN ETHNOGRAPHICAL DOCUMENTS* (***DER***).

The contained field information in this book was that written in the questionnaires **Settlements – Household and Residence – Interior**[2] applied for the **ROMANIAN ETHNOGRAPHICAL ATLAS** (1972-1982). The structure of the questionnaires (authors: Ion Ghinoiu. Monica Budiş, Cornelia Belcin Pleşca, Roswith Capesius, Paul Petrescu) aimed a detailed field research, to covering the main aspects of the themes, according to the existing stage of our discipline at that time. The coherence of the field - work was also eased by the drawing up and the logic of the setting of the chapters and questions; the open questions along with the ones suggesting alternative answers allowed to write down all data field. The sketches of the settlements, houses, households, outhouses, extensions, dependencies including interior and exterior technical and artistic details found in the questionnaires enriched this book, too.

The multitude and especially the thematic variety of the field data along with the development of the ethnological researches led to the necessity to setting a frame to organize the data, in order to allow a contextual reading. The purpose was to bring out the vertical of the semantic levels, with it different degrees of generalization, along with the possible correspondences between various themes and sub-themes in the same horizontal level, no matter the nature of the data. It was necessary to establishing the order of the presentation of the main chapters, the very same ones of the questionnaires. Therefore, it was decided to begin with the complete territory of the village, the estate, continued by the precincts, then the household, area of the family habitation. The residence was the next, till the details of the interior and then, the correspondent of the precincts of the living, the precincts of the dead, the cemetery. The information considered to having a more complex level of characterization of the settlements were included in the first chapter, that of general elements. Many of the primary data have a multi-disciplinary character, such as those regarding the elements of the constructions, where architectural details can be find along with local geographical characteristics as the relief, materials, art elements: form, chromatics, adornment.

The first design of the volume was structured in large chapters and sub-chapters, beginning with the large unit till the detail. As the questionnaires were scoured along, data appeared

---

[1] ***DER*** conţine următoarele serii: *Habitatul, Ocupaţiile, Tehnica populară, Arta populară, Obiceiuri şi Mitologie*. Ordinea apariţiei volumelor din fiecare serie: vol. I *Oltenia*; vol. II *Banat, Crişana, Maramureş*; vol. III *Transilvania*; vol IV *Moldova*; vol. V *Muntenia, Dobrogea*.

[2] Chestionarul de Aşezări – Gospodărie, autori: Ion Ghinoiu, Monica Budiş; chestionarul de Locuinţă – Interior, autori: Paul Petrescu, Roswith Capesius, Cornelia Pleşca.

https://biblioteca-digitala.ro

that required to creating new sub-categories. Including it in one or other of the sub-adjacent structures was done according to ethnological logic. They were either set in separate categories, marked by different titles, or, if they belonged to the same division but had quantitative or qualitative levels, were marked by a certain body letter. For example, „the form of the roof" has a body letter of 14 and the "lean to roof" has body letter of 12; the categories of the signs of the boundaries of the estate are written in italics and so on. The size of the letter of the title or the sub-title gives its vertical level within the volume; the same, by reading horizontally within the chapter, the correspondences can be revealed.

At the same time, a first reading of the field data revealed what researchers as Vintilă Mihăilescu[3], Ion Donat[4], H. H. Stahl[5], Ion Ghinoiu[6] have already underlined, namely that the whole territory belonging to a certain rural community has the signs of humanization. This way of thinking the space of a village, specific to the traditional mentality, had to be pointed out within this work. The way the questionnaires were written and the richness of data field, made easy to systematize the information so, when read, to allow correlations between the elements regarding the estate, the precincts, the house, the cemetery. For example, the way the large families or families are set in the precincts often is in the same order as of their graves or, some household buildings and facilities from the precincts have, many times, correspondents in the estate.

But, beyond these general issues regarding the way this volume was thought, perhaps some of the field data details and its possible reading could be of interest.

The first part, *The Settlement*, in its first chapter, *General elements*, includes the social-historical category, too; this one, correlated with the genealogical structure of the settlement, the type the streets are set and the large units of the land measurement shows data regarding the model of the village. The village can be ancient, of sharers' or a copy of the sharers'. Or, at the superficial reading, it appears new, with no patterns of the old type of structures. But, even in this case, information that copies elements of the old villages its first inhabitants came from, could be found. The founding legends are numerous in Oltenia. If corroborated with data of the oral tradition of the founding, such as the founding customs of the estates and the precincts or of the fixing the boundaries between the villages they suggest how the today precincts was designed, sometimes its age, as when the eponym hero appeared.

The estate offers data regarding the characteristics defining the types of the ethnographic landscapes[7]. Also, the changes of the precincts are shown by material traces or suggestive names. The general and the specific toponyms outline not only the geographical aspect of the territory of the village but the possible interventions of the man, such as the popular equipment, data of oral history, rites or superstitions, too. In Oltenia, the information that certify

---

[3] Vintilă Mihăilescu, 1969, *Noțiuni de bază în geografia satului românesc*, în: Lucrările simpozionului de geografia satului românesc (LSGS), București, multilitografiat, p. 9-13.
[4] Ion Donat, 1956, *Caracterele geografice ale vechiului sat românesc*, în: LSGS, p. 27-31.
[5] H.H. Stahl, 1962, *Contribuții la studiul satelor devălmașe*, București, Editura Academiei, vol. II, p. 27-30.
[6] Ion Ghinoiu, 1981, *Tipologia peisajelor etnografice românești*, în: Memoriile secției de filologie, literatură și artă, Tom 3, Seria IV.
[7] Vezi Ion Ghinoiu, op. cit.

https://biblioteca-digitala.ro

ancient techniques of dividing the land, such as *moşii* (old men – considered the first people who founded the village) are more numerous than the ones about the archaic customs to fix the boundaries of the settlement. Knowing the localization of the areas of the land was a must especially because of the many changes of the properties, specific to a rather eventful history, but the data regarding the archaic customs connected with the estate needed a permanent updating to be preserved. In this area of our country, economically, the importance of the agriculture and the breeding are obvious and the ancient barter is still present. Alongside with the existence of many markets, these data indicates a strong economical life. The local conditions required some adjustments of the local economy. One is the presence of numerous and different buildings and facilities, permanently or temporary used, in the estates of the villages. There are many sheepfolds, sheep-pens, shelters for men and animals, with various functions: sheltering, guarding, storing the wine, the forages etc.

Many of the elements of the estate have its correspondent in the *Precincts of the Village*. In this chapter there are added information regarding the inhabitants, the genealogical structure and the water supplies, the last ones presented, by toponyms, in the previous chapter, too. The type of the precincts of the village is given by the correlation of the data about the grouping of the households in the territory and the guide marks of the settlement: main streets, rivers etc. The demographic and the economical data influenced the size of the village and its history and geography, the localization of the precincts related to the estate.

In Oltenia, the most frequent type is the gathered – amassed village, probably because of the flat land, followed by the spread one; the majority of the streets are irregular, with no order, possible mark of an older village. The precincts are set, relatively numerically balanced at a side of the estate of the village or in the middle of it. The changes of the precincts of the village are numerous because of some historical causes but of weak interest to the melioration of the territory, too. The water supplies and some of the customs connected with (another are presented in the passing rituals, the birth, the wedding and the burial) in a separate series of **DER**, because of its importance are presented in a sub-chapter. The blessing of the water, after the well is ready is very frequent; the customs before the digging of a well such as the finding of the water are rare. Speaking of the population, the grouping of the large families in the precincts is also present in the naming of the streets or the parts of the village that bear the names of these kin. Because it is not customary for the married brothers to live within the same household, the number of the families is often equal to that of the households.

The *Household*, complex, traditional-historic, social-economic micro-unit, essential structural component of the settlement (village) comprises all the constructions, facilities, free or cultivated spaces, with or without enclosures, belonging to a family. Romulus Vuia[8] writes „The household, the village house were the witnesses of the family and economic life of the rural society. Lucia Apolzan[9] defines the household as being the economic center of the

---

[8] Romulus Vuia, 1937, *Le village roumain de la Transylvanie et du Banat*, Bucureşti, Imprimeria Statului, p. 49.

[9] Lucia Apolzan, 1987, *Carpaţii, tezaur de istorie. Perenitatea aşezărilor risipite pe înălţimi*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, p. 18.

https://biblioteca-digitala.ro

family, where the production processes take place and where the products resulting from agriculture or other economic activities are concentrated and for Ion Godea: „The household, as the whole village is a historic, social and ethnographic reality"[10].

Depending upon the local materials and techniques, *the enclosures and the gates* of the households are a mark of social-economic status, as shown by the fact that often the street fence was better made and by superior materials, with different materials and techniques; they are a visit card of the diligence and the richness of the family.

Relying on the economic specific the frequency of certain outhouses, its number and size, though part of the large ethno-cultural unit of Romania, have their characteristics. In the waterside and plain areas, with economy based on agriculture and breeding, the predominant constructions are those for storage the cereals and sheltering the cattle. In the hill areas there are constructions connected with orchards, viticulture and in the mountain areas, more and larger shelters for animals.

The localization of the outhouses belongs to the way the peasant thinks as a whole, *ab initio* of the peasant the entire space of the household, because of the place of the house, but of the main occupation and the collective mentality, too. The *maize and wheat barns* directly on ground or high, on forks thrust in ground were built either in places as airy as possible Borăscu, Prigoria villages (Gorj county), closer to the gate or at the side of the road, up to the front fence: Cireşu village (Mehedinţi county) or, far from the road. The *barns for the cereals or the cellars for the winery and fruit either in the precincts or in the estate* appeared in larger or smaller number, in different sizes, depending upon the richness of their proprietor, of the existing space, of the local conditions etc. Therefore, important differences were found in Gârla Mare, Prunişor villages (Mehedinţi county); Berleşti village (Gorj county); Slătioara village (Vâlcea county). The same, speaking of *the animal, forage shelters*. The stable was sometimes built close to the house or even on one side, under the same roof or independent, or close to the garden, Corlăţel village (Mehedinţi county). The *constructions for drying and smoking the fruits* were almost invariably set in the orchards.

The building materials and techniques are various and unitary. This unity is obvious at least at two levels: one, intern, other, extern. The same materials and techniques are used for the house and outhouses, a must for every good manager. They are identical in the precincts and the estate of the village, when long - term buildings are involved. In land area for example, is specific to build the stables and other shelters *on forks* (thick pillars), thrust directly in the ground or in the *sole* (thick wood) of the constructions and knotted twigs, glued with clay mixed with straws were put above. It is an ancient technique, found even at Dacians. The wood used in Oltenia, in the plateau, sub-Carpathian and Carpathian areas, as twigs, beams, laths, slats, boards, alone or combined with clay, forming trellis is a link between the constructions of the Romanian communities as well as with a larger European area. The field recorded realities, structured and classified in this volume, show that the technique for a certain category of material can be unique in an ethnographical area but more ways for the same material can coexist as well. Many materials: the twigs for the walls, the tiles for the roofs, the straws, the

---

[10] Ioan Godea, 1977, *Caracteristici ale culturii populare din Bihor,* Bucureşti, Editura Sport – Turism, p. 59

https://biblioteca-digitala.ro

shingle for the covers remained in the past. At the time of the field work for the *Romanian Ethnographic Atlas* (1972-1982) the most used were the bricks, for the walls and the tiles and hallow tile for the roofs, which in different proportions existed also between the Wars.

The chapter the *House* firstly systematizes the data regarding *the exterior*: the places of the houses within the villages and the households, the building materials and techniques, data about the porch and balcony. *The orientation of the houses* mainly depends on the cardinal points: south and east because of pragmatic and spiritual causes. Regarding *the designs* of the houses, the type of the house is adapted to the natural environment: the roof is high in the mountain areas, medium sloping in the low hills and almost flat in the plains.

The interior has elements of design, living facilities and adornments. The specific *design* in Oltenia is rectangular, with relatively homogenous configurations, but the number of the members of the family, the activities were the main issues considered when building a house, as well at the socio-economical status of the family. There are one, two, three or even four rooms, but not all the houses had as a starting point an unique model, mono or bi cellular. It has to be underlined the appearance of the *good, clean* room, with a representative function, as well as to storage the dowry of the maiden and the best furniture and clothes.

The *hearth* was where the family life was centered. The most frequent type of building the hearth in Oltenia is the *free hearth, with suspended chimney*. The *blind stove* is another traditional element in this area, many times in combination with the *oven*, fact that could explain the scarce frequency of the separately built oven here.

The adults and the children frequently slept together in the same room and the board bed, with fix legs and the small, three-legged, round wooden stool were the most spread.

The most *interior and exterior decorative elements* are geometrical, wooden made, such as the porch pillars, but there are also other types of decorative adornments as floral, zoomorphic etc.

The cottage, semi-buried house, old housing unit it was found all over Oltenia, with higher frequency in Dolj (i.e. Cetate village) and Olt (i.e. Vădastra village). Some cottages could have three-four rooms, including a representation room. Sometimes even the stable was semi-buried.

Especially, in Gorj and Vâlcea counties, in uneven land areas, the *houses built on differences of level* are found. The supplementary spaces existing under the socle is used for as cellars, workrooms, hencoops. The *two levels house* seldom appears and only as a sign of well - being. In the hill and mountain areas they are more frequent maybe because the upper level is wooden built, more recent replaced by brick or concrete.

The information in the chapter the *Cemetery* mirrors the same set of the extended families found in the precincts of the village. Once a traditional custom, the inheritance of the resting - place by the son who remained in the parents' home is much less respected at the date of the fieldwork. But is largely spread the custom to rise crosses at the crossroads, at all the wells, at the little bridges, even at the fences of the cemetery, at the places where somebody died violently outside its home. In Gogoşu village, Dolj county, the crosses put at some little bridges, are one on the top of another and one close to the other. The cemeteries from Oltenia have at the more recent graves two crosses: one called the pillar and the other, cross. One is set at the burial, the other after one year. The first is wooden made the other, also wooden, but more

https://biblioteca-digitala.ro

beautiful and larger, or from stone or more recently, concrete made. In time, the first cross disappears and the second one, put when one year after the burial is complete remains.

The *Glossary* has local ethnological terms or local ethnological meanings of some terms. *Dicţionarul Explicativ al Limbii Române* (DEX), 1996, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, the second edition, was followed. This were included regionalisms and the ethnological semantics of the terms. The insignifiant phonetical variants are put in paranthesis; otherwise are distinctly written, with reference, especialy thouse with forms different from the literary language even they roots are common..

This volume presents concrete facts and objects together with the ways of symbolic taking up the habitation in the same system it was traditionally thought. In the popular mentality the concrete and the symbolic are the two faces of the same reality and this book wants to subsume the habitation elements and to show up this mentality. This volume, by cutting out some vast fields, considered complementary, tries to show a possible connection of the primary ethnological data in structures to design the complex picture of the habitation.

https://biblioteca-digitala.ro

NOTĂ TEHNICĂ

Informaţiile de teren sunt prezentate în ordinea alfabetică a judeţelor şi a localităţilor. Sunt situaţii în care s-a considerat oportun ca enumerarea să fie sintetizată în ordine cronologică sau în funcţie de frecvenţa anumitor elemente componente ale categoriilor şi subcategoriilor analizate.

Codul judeţului şi al satului este indicat în *Anexa 1*, iar numele culegătorului, anul culegerii şi date despre subiectul care a oferit informaţia, în *Anexa 2*.

În cazul în care sunt mai multe informaţii pentru acelaşi fapt de cultură populară, primul cod indică localitatea care a oferit informaţia reprezentativă.

Corpusul de documente nu consemnează răspunsurile negative (*nu*; *nu se cunoaşte obiceiul*; *nu există*) din chestionarele pentru Atlasul Etnografic Român cu unele excepţii, considerate importante.

Textul între ghilimele „..." reprezintă răspunsul subiectului consemnat în chestionarele pentru AER.

Folosirea diferitelor corpuri de literă se face în funcţie de importanţa categoriilor şi subcategoriilor tematice stabilite.

În volum datele sunt prezentate pentru două momente: 1900 şi azi (1972-1982). Când realitatea de teren nu este aceeaşi pentru ambele repere temporale, se aduc precizările necesare.

Acolo unde nu se precizează tipul sursei de foc şi apare menţionat doar „la foc", este trecut semnul „X".

La *Glosar*, la unii termeni care au trimitere încrucişată a fost introdusă în paranteză o cifră corespunzătoare sensului din definiţia la care se face referire (în cazul termenilor cu mai multe accepţiuni).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

PARTEA I

AŞEZAREA

ELEMENTE GENERALE

CATEGORIE SOCIAL – ISTORICĂ A SATULUI

Sat de moşneni: Dj 1, 3, 7, 10, 12, 13, Gj 4, 5, 7, 9, 12, 13, 15, Mh 3, 6, 8-10, Ot 5, 10, Vl 1-4, 6, 7, 9-13, 16, 18; „Atestat pe la 1480. Ulterior a fost sat al Mănăstirii Motrului şi apoi au fost împroprietăriţi, parte de Cuza": Dj 9; „Conform tradiţiei este sat de moşneni, dar nu există documente. Se pare că satul a devenit de iobagi după ce s-au înmulţit locuitorii": Dj 11; „Au avut curele de moşie din pădure în hotar": Dj 17; „Atestat din 1581" : Gj 1; „De moşneni până în sec. al XVI-lea; sat de iobagi boiereşti şi mânăstireşti până la 1864, dar au continuat să existe şi oameni liberi": Gj 3; „Sat de moşneni, clăcăşiţi ulterior": Gj 6; „Moşneni până la 1600, apoi clăcaşi pe moşia prinţului Bibescu. După împroprietărirea lui Cuza luau în continuare în dijmă. Au rămas în semiclăcăşie până la 1921, când s-a făcut împroprietărirea cea mare, dar şi până la Cuza rămăseseră şi moşneni, adică boieri": Mh 4; „Ocolniţa din 1794 atestă următorii moşi: Ogarei, cu 103 stânjeni şi 2 palme; Opreşti cu 15 stânjeni, 4 palme; Mircioeşti cu 74 stânjeni, 4 palme; Corcodesc, 78 stânjeni, 4 palme; Pricinesc, 48 stînjeni; Pupăză – Beli, 92 stânjeni, 6 palme; Perpelesc şi Plotogesc, 101 stânjeni, 2 palme; Chilomănesc, 92 stânjeni, 4 palme; Ciocoiesc, 57 stânjeni, 6 palme; Rădulesc, 42 stânjeni, 2 palme": Ot 11; „Moşneni, cu şapte moşi. Obştea a rezistat până la sfârşitul sec. al XIX-lea": Vl 5; „Au lucrat şi pe moşia lui Iuvaşcu": Vl 15.

Sat de iobagi: *mănăstireşti*: Mh 11; „Ai mănăstirii Tismana. La 1864 au fost împroprietăriţi, după cum munceau la boieri şi câte vite aveau, astfel: fruntaşii, 10 pogoane; mijlocaşii, 6 pogoane; toporaşii, 4 pogoane; nevolnicii, loc de casă": Dj 2; „Ai mănăstirii Strehaia": Mh. 4. *Boiereşti*: Dj 6, 8, Gj 14, Ot 1-3, 15, Vl 8; „Moşia era de la Craiova până spre Mehedinţi": Dj 15.

Sat de clăcaşi: Gj 2, Ot 8, Vl 14; „Pe moşia Glogovenilor": Gj 8; „Cei mai mulţi, dar erau şi

https://biblioteca-digitala.ro

moşneni": Vl 17. *Domneşti*: Dj 5, 16; „Pe moşiile statului, până la împroprietărirea din 1895": Dj 14. *Boiereşti*: Mh 1, Ot 6, 7, 13, 14, 16; „Sat de clăcaşi până la reforma lui Cuza şi dijmaşi până la reforma din 1921; se lua treială şi cinceală, una din trei sau două din cinci şi se mai făceau şi zile de clacă: cinci zile la pogon; dacă aveau în dijmă trei pogoane, o vacă învoită şi porcii pe moşie, făceau 20 de zile de clacă": Gj 10; „Sloboziţi la 1864": Mh 5; „Clăcaşi pe moşia lui Oteteleşanu, apoi Brătianu, sloboziţi la 1864": Mh 7.

Sat cu proprietate mixtă: „Cei care nu aveau pământ erau clăcaşii mânăstirii Tismana": Mh 10; „Oamenii au fost împroprietăriţi, dar a existat şi moşia lui Glogoveanu, unde lucrau clăcaşii": Mh 12; „Iobagi boiereşti, dar mai aveau şi pământul lor": Ot 4; „Şi iobagi, şi moşneni": Ot 9.

Sat nou: „Întemeiat la 1879, prin împroprietărire": Ot 12.

LEGENDE DE ÎNTEMEIERE

„Se spune că primii oameni ar fi fost nişte ciobani care s-ar fi aşezat pe Valea Săliştii: erau veniţi cu oile de la Amaradia; apoi a venit o apă care a despărţit satul în Amărăştii de Sus şi de Jos": Dj 1; „Se spune că au fost unii din Golumb, Golumbeanu, erau îmbulziţi; se mai spune şi că Mocofanii ar fi cei mai vechi din neamuri, dar nu se ştie de unde au venit": Dj 3; „Satul se cheamă Cetate după ruinele cetăţuii. Satul a fost, de fapt, Ulmu, care este cea mai veche aşezare care şi-a luat numele de la partea unde a fost cimitirul vechi, pe Dealul Ulmului, la un km şi jumătate distanţă de actuala vatră a satului. Sate au mai fost Cărămizarii şi Ciocănarii. Fântâna Banului a fost sat şi el al comunei Cetate, acum inclus în comună. Şi-ar fi luat numele de la un cioban, Banu, care a săpat o fântână aici. La doi km de actuala comună, pe partea dreaptă a şoselei; la Eleşteul Drugă era vatra veche a comunei. Polcovnicul Haralambie avea o moşie pe actuala vatră şi el a construit aici o biserică şi oamenii au părăsit vatra veche şi s-au aşezat în jurul bisericii": Dj 4; „Se spune că ar fi existat unul cu numele Coţofeana şi de la el şi-ar fi luat satul numele" : Dj 5; „Există o legendă de întemeiere de către un erou eponim, pe nume Gogoaşă, venit din Gorj, care s-ar fi aşezat la Trocaia, cu o nevastă de furat": Dj 9; „Numele satului s-ar trage de la un căpitan al lui Mihai Viteazul, anume Mârza, care l-a servit şi pe Şerban Cantacuzino. Mârza a primit o moşie de la Mihai Viteazul la Apele Vii. El şi-a adus oamenii din Apele Vii să-i muncească moşia. Aceşti oameni se numeau Mârzanii lui Mârza şi prin schimbări fonetice au devenit Mârşani": Dj 11; „Când s-a mutat satul de la Biserica Arsă s-a aşezat pe un ostrov şi de aceea i-a pus numele Ostroveni. Se spune că demult moşia satului a fost a oamenilor, că a fost sat de moşneni. Într-un an a fost secetă mare şi oamenii s-au dus la un boier, Coţofeanu, la Craiova, cu ocolniţa satului. Au depus-o ca gaj pentru un oboroc de mei, ca să scape de foamete. Boierul n-a venit să pună stăpânire şi oamenii au stat liniştiţi şi nu s-au dus cu banii să-şi ridice actul; boierul a trimis după ei, dar ei n-au venit. Copiilor boierului le-a venit gust de moşie. Din fruntaşii satului au adunat bani, să plătească datoria, dar boierul a zis că este prea târziu, că nu aduseseră banii la timp. Moşia trebuia împărţită de copii, iar ei au făcut atunci şi statului parte şi au împărţit restul între ei": Dj 13; „Se pare că înainte toţi oamenii erau concentraţi

https://biblioteca-digitala.ro

la Greceşti; epidemia de ciumă a dus la răspândirea lor; oamenii au părăsit locul şi s-au format satele: Greceşti, Horezu-Poenari, Bârza, Valea Stanciului, Ţuguleşti. De altfel, s-au descoperit urme ale unei bisericuţe foarte vechi la Greceşti. Valea Stanciului şi-a luat numele de la primul care s-a aşezat aici, un oarecare Stanciu. Se zice că satul Valea Stanciului ar fi fost în Lunca Jiului, la est de vatra actuală şi s-ar fi mutat de pe un mal pe altul din cauza inundaţiilor. Pe malul celălalt au rămas urmele vechilor mori de apă": Dj 17; „Se spune că a fost întemeiat de un păstor cu numele de Bran, venit din altă parte": Gj 3; „Satul a fost întemeiat de doi ciobani veniţi de la munte, Bâra şi Lupu. Aceştia au adus pe cai două pietre cu care au construit Fântâna de Piatră. Pe locul Fântânii de Piatră astăzi se foloseşte o ciutură": Gj 4; „Denumirea se trage de la o femeie, Dobra; după ea au venit alte neamuri, Econoama şi Polina Ştefănescu; apoi fraţii Culcer şi Voiculeştii; fiecare îşi făcuse cula lui": Gj 6; „Boierii, înainte de Cuza, au adus aici oameni la muncă. Înainte de Cuza a fost aici proprietatea Farcaş. De la el se trage numele satului": Gj 13; „Au fost doi fraţi voievozi, Vlad şi Andrei, care şi-au împărţit proprietăţile în Andreieşti şi Vladimir": Gj 15; „Se spune că satul a fost întemeiat în epoca lui Vlad Ţepeş. Legende există cu privire la numele satului: una, de la numele unei fete, Breziţa, răpită de turci; alta, de la o pădure de brazi, aflată pe dealul Epureasca, care a ars; ori de la «Boul Breaz», scufundat într-o mlaştină, «Breazul», apoi Brezniţa; sau de la numele unui moşier, Breznilă ori de la numele unui cioban, Brezniceanu, venit de la Brezniţa-Deal": Mh 2; „Se spune că exista un haiduc cu numele Corcoveanu": Mh 4; „Numele satului vine de la moş Branco": Ot 1; „Locuitorii au venit pe locurile acestea, unde era un general rus, Gurko. După ce au plecat armatele ruseşti, oamenii şi-au făcut case aici": Ot 5; „Au fost doi ciobani, Spânu şi Vânătu. De la numele lor se trag şi numele satelor Spineni şi Vânătu": Ot 11; „Satul e unul de adunătură. Numele se explică fie prin existenţa unui boier pe nume Vergu, fie prin existenţa unei aşezări de rudari care se ocupau cu împletiturile de vergele (nuiele)": Ot 15; „Se spune că a fost o ceată de haiduci urmăriţi de poteră. Doi haiduci, Grădea şi Băilă s-au ascuns în pădurile de pe teritoriul actual al Grădiştei. Grădea a format satul Grădiştea, iar Băilă s-a aşezat în stânga Olteţului şi a format satul Băila": Vl 5; „Numele satului vine de la Rotaru, rotar din Ialomiţa, venit aici cu alţi locuitori, din cauza năvălirilor (schimbare de vatră, neatestată însă ca atare)": Vl 8; „Satele componente au fost denumite după numele bătrânilor care le-au înfiinţat; Păuşeşti s-a numit după Păun": Vl 10; „Se zice că ar fi fost o familie Slătioreanu. Slătioara ar fi fost înfiinţată de doi fraţi, Stan şi Vlad, veniţi dinspre Gorj": Vl 13; „Numele vine de la o jupâneasă, Vlădeasca, care a avut moşie aici": Vl 17; „Numele vine de la haiducul Voinea. El a întemeiat satul. Aici a fost sat de haiduci. La Mălaia (sat vecin) a fost haiducul Mălai. La Ciungetu a fost haiducul Ciungu. Aici, în satele astea se adăposteau haiducii": Vl 18; „Se zice că satul se cheamă aşa pentru că vatra s-a mutat des": Dj 7; „Se spune că într-una din incursiunile turcilor, pe care le făceau luând şi cuşti cu animale de pradă, una din cuşti ar fi rămas deschisă şi ar fi ieşit un leu, care a fost hăituit şi omorât pe locul numit azi Valea Bisericii": Dj 10; „Satul a fost aşezat în pădure, îi şi zice Sălcuţa de Pădure; la început au fost câteva odăi, dar nu şi-a schimbat vatra, doar s-a extins": Dj 15; „Se spune că primii locuitori au venit din Peştişu Mare, Peştişu Mic şi Câmpu lui Neag, din Hunedoara, prin procesul de transhumanţă": Gj 9; „Există o legendă despre un tun de cireş cu care s-au bătut localnicii cu turcii, dar este net ulterioară înfiinţării satului": Mh 3; „Există mai multe variante ale numelui satului: corni, (copaci), mai sunt toponime ca Poiana cu Corni; onomasticul Corlat, om priceput în a face corlate; Corlat a fost un haiduc stabilit pe aici; au mai fost două localităţi,

https://biblioteca-digitala.ro

Suha şi Babinţi, azi dispărute, amintite în documente, care aveau aceeaşi vechime ca şi Cornăţelul; s-ar putea ca la Cişmele să nu fi fost vatra veche a Cornăţelului, ci a uneia din aceste două sate dispărute": Mh 5; „De la dealul Dâlboca; se zice că satele au fost aşezate pe deal, gâştele au zburat din sat şi au venit pe apa Coşuţei şi aşa au venit oamenii pe actuala vatră. Se spune că şi azi sunt urme de aşezare pe Dâlboca": Mh 6; „Gârla Mare se pare că şi-a luat numele de la izvoarele care pleacă din poala dealului, care formează o apă – ierugă apoi gârloacă, apoi Gârla Mare şi se varsă în Dunăre": Mh 7; „Terenul satului era acoperit de o pădure de stejari. Când a apărut tăbăcirea pieilor se venea aici după gogoşi de tufă (stejar). Se întrebau cei care veneau după gogoşi, erau din Cerneţ: «–De unde vii ?» «– De la gogoşi» şi, de aceea numele satului a rămas Gogoşi»": Mh 8; „Se spune că un om pripăşit pe aici făcea negoţ cu căruţa. Iapa se numea Nova «– hi, Nova!». Şi de aici numele satului": Mh 9; „Vechea vatră se afla pe locul actualului sat Sălişte. Se spune că din cauza unei năvăliri toată populaţia s-a mutat («s-a rupt satul în trei părţi»), pe Valea Sacă, Peşteră, Râul Morii. Valea Sacă va fi viitoarea aşezare Sălişte, Isverna, din cei aşezaţi la Peşteră, iar pe Râul Morii a apărut cătunul Cănicea. Înainte locuitorii bătrâni îi spuneau Sălişte, Săliştea Isvernei": Mh 10; „Ar fi fost nişte ciobani pe aici care ar fi găsit un pristornic şi de aceea satul s-a numit Pristol. Primele case ale satului ar fi fost În Deal, la Conac; apoi s-au făcut case şi pe vale, unde s-au făcut şi ceşmele cu cai, lemne cioplite cu capete de cai. A bântuit holera şi-a omorât vitele şi o femeie s-a dus să bea apă şi acolo a văzut o femeie care i-a spus: «Nu te speria, sunt holera, dar plec în altă parte»": Mh 11; „Numele satului vine de la faptul că din cauza curenţilor de aer şi a frigului prunii rămâneau mici sau pentru că se făceau prune multe. Înainte satul a fost la Valea Gârniţei, la Ineşti, la biserica veche": Mh 12; „Legenda spune că pe locul unde se află Oboga de Mijloc a fost un obor de vite şi aici s-au stabilit primii oameni. Oboga de Mijloc pare a fi fost partea cea mai veche a localităţii, iar cea mai nouă este Oboga de Jos; Oboga de Sus pare a fi la fel de veche ca cea de Mijloc. Se spune că satul şi-ar fi luat numele de la un obor, un târg mare care se făcea pe aceste locuri": Ot 6; „Satul a fost întemeiat în 1879 prin împroprietărirea oamenilor veniţi din 50 de comune din sudul Olteniei, iar în 1893 satul a devenit comună. Numele a fost dat de la Valul Traian care străbătea localitatea": Ot 12; „La sfârşitul sec. al XVIII-lea se spune că locuitorii au venit de pe Valea Tecuciului": Ot 13; „Cam pe la sfârşitul sec. al XVIII-lea au fost aduşi aici clăcaşi din Transilvania, care fuseseră ciobani": Ot 16; „Sunt două legende: una, se spune că pe vremea romanilor a existat un cioban care avea câini mulţi şi răi şi se numea Ene, câinii lui Ene, de unde ar fi venit Câineni; alta, un bogătan cu moşie mare a avut trei băieţi care nu l-au ascultat şi i-a blestemat: ăl lacom ca un porc l-a trimis şi a fondat Porceşti, ăl prost ca un bou, Boiţa şi ăl rău ca un câine, Câinenii": Vl 3; „La 1400 se vorbea de comuna Alunu şi de satul Igoiu. Oamenii s-au ocupat de exploatarea pietrei. Munca este foarte grea. Pe timpul verii lucrau în carieră goi; de aici şi numele Igoiu – ăi goi": Vl 6; „Lădeşti a fost înfiinţat de multă vreme, veneau aici cercelari (negustori de obiecte mărunte), cu lăzi aduse în spinare şi de aici s-ar trage numele Lădeşti. O altă variantă spune că satul s-ar fi înfiinţat pe vremea austriecilor": Vl 7; „În satul Perişani nu exista casă care să nu aibă cel puţin un păr; satul Poiana a fost întemeiat de şase, şapte familii în mijlocul unei poieni. De comuna Perişani aparţin: Perişani, Mlăceni care şi-a luat denumirea de la o mlacă (mlaştină), Băieşi, pentru că erau mulţi băieşi care scoteau aur din nisipul aurifer, Spinu, erau mulţi mărăcini, Surdoni, s-a aşezat întâi un surd în sat": Vl 11; „Se spune că pe vatra satului ar fi venit domnitorul Matei Basarab cu o sută de ostaşi, de unde denumirea satului": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

DATE ALE ISTORIEI LOCALE

„Se pare că s-au găsit documente la Arhivele Statului, după 1900; a existat o biserică veche, dar azi s-a mai păstrat doar fundaţia": Dj 3; „Prima atestare documentară e de pe la 1542": Dj 4; „Satul este atestat documentar cam în jur de 1600, într-o carte de hotărnicie; există două piese, un vârf de silex şi o lamelă, la Balta Lungă, la 6-7 km nord de centrul comunei, care plasează aşezarea în paleoliticul mijlociu. De asemenea, sunt urme din Cultura Criş-Vinčea, Turdaş, neoliticul timpuriu, Cultura Coţofeni, perioada a doua a fierului şi un tezaur monetar de cultură geto-dacică şi romană şi Cultură Dridu": Dj 10; „Există un manuscris de pe timpul domniei lui Mihai Viteazul; se păstrează amintirea holerei din 1913": Dj 11; „S-au descoperit monede din sec. al XV-lea": Dj 12; „Primul document, din 1581; alt document din 1630, Harta Militară a lui Johan, de la 1769; Ocolnica din 1784, ca act de stabilire a drepturilor de proprietate": Gj 1; „În anul 1472 Radu cel Frumos întăreşte lui Lihul şi rudelor sale satele Murceşti şi Domneşti de la Jilţ-Borăscu de azi; la 1835, conform hărţii ruseşti, Borăscu avea 896 de locuitori, ca în 1872 să fie 1340": Gj 2; „Monografie în manuscris; prima atestare documentară din 1579, un document de la Mihnea cel Rău care dă carte de proprietate lui Dragomir şi Berevoi; mai există un document din 1620 sau 1628, unde se arată că Stana, fiica lui Stan Vătafu vinde jumătate din moşia Brăneştilor lui Badea Postelnicul de la Pârâu, ginerele lui Stan Vătafu de Brăneşti": Gj 3; „Prima atestare documentară după 1400, sat de moşneni. Biserica este monument istoric; datează de la 1104; iniţial a fost de lemn, azi este de cărămidă": Gj 9; „Sat atestat de la 1650-60; există un act care atestă satul Bălăciţa ca aparţinând Bălaşei, fiica lui Constantin Brâncoveanu; deci sat de clăcaşi boiereşti": Mh 1; „Satul datează, se presupune, de pe vremea lui Vlad Ţepeş, sec. al XV-lea; prima atestare documentară este un act de danie al lui Matei Basarab către mănăstirea Strehaia": Mh 2; „Din datele pe care le are preotul satului, satul datează din 1533, cu denumirea Cornăţel (7041, 30 mai); la această dată, Vlad, Domnul Ţării Româneşti, întăreşte jupânului Barbu, mare postelnic şi nepotului său, Diatco, postelnicul, stăpânirea asupra satului Aninii de Jos pe Stâlpniţi, cu mai multe silişti: Cornăţel, Babinţi, Uscată, Ştircoviţei, Vlădeni, Sărăcovul, Hălmăjelul (din Catalogul doc. Ţ.R. 1369-1600, Buc., 1947, p. 66, I.R.Mircea); există mai multe variante ale numelui satului: Corni (copaci), mai sunt toponime ca Poiana cu Corni; onomasticul Corlat (om priceput în a face corlate); Corlat a fost un haiduc stabilit pe aici; au mai fost două localităţi, Suha şi Babinţi, azi dispărute, amintite în documente, care aveau aceeaşi vechime ca şi Cornăţelul; s-ar putea ca la Cişmele să nu fi fost vatra veche a Cornăţelului, ci a unuia din aceste două sate dispărute": Mh 5; „Se păstrează în memoria colectivă luptele cu turcii, de la 1877 şi că au luat parte la insurecţia armată": Mh 7; „Există documente care atestă satul la 1325": Mh 8; „S-a descoperit ceramică dacică la Mormânţi, monede romane din 240 e.n.; sunt documente în arhiva mânăstirii Tismana care datează aşezarea la 28 X 1428. Există o monografie a satului în manuscris, lucrată de părintele Tudor Haralambie. Evenimente: cumpărarea de către neamul Moşneanu a averii de la boierul Urdăreanu, în 1569, de când datează şi biserica; la 1815 jalba lui Ghiţă Izverceanu, al cărei original este la Muzeul din Tr. Severin; în 1817 moşnenii au reintrat în dreptul de stăpânire a pământului aflat în proprietatea mânăstirii Tismana şi a boierilor Urdăreni, prin hotărâre judecătorească; Tudor Vladimirescu l-a avut căpitan pe Trăilă Izverceanu, care în 1814 a fost urmărit de turci, prins şi înjunghiat, iar soţia lui, Păuna, a rămas cu două fete pe care

https://biblioteca-digitala.ro

le-a măritat Tudor, una, după Drăguț (căpitan de-al lui) și alta după Țânică": Mh 10; „Se pare că satul a fost atestat la 1654; sat de clăcași mânăstirești ai mânăstirii Cozia; în 1848 au fost țărani, cum a fost Gh. Scurtulescu, care apoi a făcut parte și din Comisia de împroprietărire; în 1877 au existat pe teritoriul satului unități militare ale colonelului Cerchez, cel care a condus atacul de la Plevna; în 1907 mor țărani, din care unul este îngropat de viu, în groapa comună a celorlalți morți; în 1916 peste 120 de soldați din sat cad în luptă; în 1944 în zona Pristol-Gruia a fost oprită coloana de vase germane care se retrăgea și a fost abandonată de nemți în dreptul orașului Prahovo": Mh 11; „Antichități romane din sec. al III-lea, al IV-lea; prima mențiune a satului: la 1575, într-un document dat de Mihnea Turcitul, apoi apare la 1700, la 1722, în harta lui Fr. Schwartz din 1723, în harta austriacă din 1791 și în cea rusească din 1835; biserică de la 1846, ridicată de Ștefan Dobruneanu, unchiul lui Iancu Jianu. Se spune că altarul bisericii e construit pe fosta Brazdă a lui Novac, care trecea prin lunca Olteţului": Ot 4; „Localitate din sec. al XIV-lea – al XV-lea; se spune că oamenii ar fi participat la răscoala din 1907": Ot 6; „Așezare romană; atestare documentară de la 1587": Ot 8; „Pe o hartă austriacă din 1730 figurează Măldărești; satul Olteanca este menționat în 1526, în legătură cu Radu Vodă de la Afumați; Lădești apare în 1734; în 1831 Lădești este considerat o mahala a Măldăreștilor": Vl 7; „Drumul roman Limes Alutanus, sec. al II-lea; documente din sec. al XV-lea": Vl 12; „Satul datează de pe vremea lui Matei Basarab, din sec. al XVII-lea. În documente Sutești apare ca sat de clăcași. Este un schit la Mitrofani (sat aparținător comunei). Se spune că la acest schit s-a cununat Mihai Viteazul": Vl 15; „Descoperiri [arheologice] la Bugiulești": Vl 16.

https://biblioteca-digitala.ro

MOŞIA SATULUI

Denumire generică: „Moşie": Dj 2, 12, Gj 13, 14, Ot 2, 5, 7, 11, 13, 14, Vl 1, 9, 12, 14; „Moşie, termen care circulă paralel cu «La Baltă, la Câmp»": Dj 12, 13; „Curele, locuri: o curea era o fâşie lată de 25 m, care mergea din hotar în hotar, traversând şi satul. Şi azi se ştiu foarte bine curelele şi se pot oricând reconstitui pe teren. Erau 15-20 de proprietari mari şi apoi, prin moştenire, curelele s-au tot divizat": Dj 10; „În legiuire; loturi numai după 1922": Dj 8; „Câmp": Dj 1, 6, 7, 9, 11, 14, 15, 17, Gj 4, 7, 10, Mh 2, 5, 7, 8, 11, 12, Ot 1, 4, 8-10, 12, 15, 16, Vl 2, 5, 8, 11, 13-16; „Câmp şi denumirea locului": Mh 4; „Hotar": Dj 3, 4, Gj 3, 11, Mh 3, Ot 3, Vl 1, 3 ; „Plai": Dj 16; „Ţarină": Dj 5, Gj 12, Mh 10; „Pe deal": Gj 1; „Ocolnică": Mh 1; „La obşte": Ot 8. *După toponime, forme de relief*: Gj 2, 5, 8, 15, Mh 9, Vl 4, 6, 10, 13, 18; „În munte, mă duc în munte": Gj 6; „La munte, în deal": Gj 9; „La Ogrăzi sau după toponimul respectiv": Mh 6; „În deal, în vale": Ot 6; „În luncă, pe deal": Vl 7; „Pe deal": Vl 13; „În livezi": Vl 17.

OBICEIURI DE STABILIRE A HOTARULUI

„Aşa s-a modificat cu 2 km hotarul, că a fost ceartă pe pământ, că la Drumul lui Stoian un om din Goroneşti ar fi jurat cu pământ în cizme, că acolo era hotarul adevărat": Dj 3; „Se spune că boierii şi-au fixat moşia cât puteau alerga cu calul o zi; cât au înconjurat, atât şi-au făcut moşia": Dj 5; „Se înconjura terenul cu o brazdă de plug şi se arunca securea dintr-un punct fix în mai multe direcţii; satul era înainte în Valea Orodelului, în partea de sud, înspre Caracal, tot pe dealuri. S-a mutat aici din cauza turcilor. Aici erau păduri mari. Au mai venit şi din cauza ciumei. Au venit cu doi bivoli albi care aveau în coarne două lumânări. Bivolii au dat ocol şi cât au putut cuprinde într-o zi a rămas moşia satului. S-a dat ocol hotarului cu o brazdă de plug şi s-a aruncat cămaşa ciumei": Dj 12; „Trei babe iertate au ţesut-o şi au cusut-o într-o noapte, cămaşa ciumei, care a fost aruncată pe hotar": Dj 15; „Se jura cu brazda de pământ pe cap, se purta în spate un sac de pământ pe hotar": Gj 3, Ot 11, 12, 16, Vl 2, 4, 5, 8, 9; „Un călugăr ar fi cărat un sac cu muşchi şi pământ în spinare şi cât a putut merge, atât a fost făcut hotarul satului": Mh 6; „Când au venit călări grecii lui Ipsilanti au înconjurat cu fulgi o moşie de 6000 de pogoane. Cât sunt fulgii de uşori se prind de pământ sau de iarbă, că nu-i mai zboară nici cel mai puternic vânt": Ot 10; „S-a făcut ocolniţa: bătrânii, moşii, au luat în spate câte o traistă de pământ şi au dat ocol, cu jurământ că nu se va încălca hotarul. Se respectă şi azi ocolniţa, mai ales în privinţa locurilor de păşunat. Cum s-a făcut ocolniţa, cu aproximativ 150 de ani în urmă: a plecat din satul Perişani o ceată de oameni şi au pus unuia dintre ei în cârcă cca. o dublă de pământ, într-o raniţă. Şi s-a format o ceată şi din satul vecin, Spin. Au pornit de la moara lui Paşa Vela, pe Valea Spinului, în sus, până pe pisc. Au luat-o pe o potecă pe muche, în sus, cca. 2-300 de metri. Spinenii n-au fost mulţumiţi şi s-au luat la ceartă. Au dat de-a rostogolul pe cel cu pământul în spinare, Radu Modruz, pe o râpă, până când a mers pe un pârâu, spre Perişani. Ei aveau un jurământ: să nu lase sacul cu pământ din spate şi pământ să se facă cel care ar încălca statornicia de hotar. Au coborât în pârâu şi au luat pârâul în sus, spre răsărit, până la Crucea Stanii, tot pe sub deal. De

https://biblioteca-digitala.ro

acolo au luat muchea Feţii Dolii şi pe aceasta au ajuns la Ţâfla Mamurilor. De acolo, pe muche în sus, până la Scăldători, unde este un izvor asupra căruia s-au înţeles cu satul Mlăceni să fie comun, să bea apă şi vitele perişanilor şi ale mlăcenilor. De acolo au coborât pe Frumuşiţa, un pârâu mic, până la vărsarea în râul Băiaşului. Au luat râul Băiaşului în jos, spre apus, până la pârâul Posăzii. De acolo au luat pârâul Posăzii drept în sus, în pădure, până la cărarea Burduşuienii, în Muchea Dosului. De acolo au coborât drept Sub Coastă, învecinându-se cu o proprietate a satului Băiaş. De acolo era hotar Câmpul Sasului, până în drum, actuala cooperativă şi în continuare, până la moară. Şi tot timpul, omul a cărat sacul cu pământ în spate": Vl 11; „Se bătea un băiat pe hotar, ca să-l ţină minte": Vl 16.

HOTARE INTERSĂTEŞTI

Absenţa hotarelor: Ot 12, Vl 10, 12, 13, 15; „Între satul Ostroveni şi cele vecine n-au fost în vechime hotare": Dj 13; „Între satul Brătuia (Laz) şi satele din jur, Marfuleşti, Trocani şi Ţârculeşti nu au fost hotare": Gj 4; „Se povesteşte că între satele Stoina şi Toiagu n-ar fi fost hotar": Gj 12; „Nu au fost hotare însemnate, ci numai pădure şi suprafeţe nelocuite": Ot 9; „Între Grădiştea şi Valea Grădiştei n-au fost hotare": Vl 5; „Măldăreşti şi Lădeşti sunt cam totuna": Vl 7; „Nu existau semne de hotar; le ştiau proprietarii care aveau pământ până la hotarul cu satele vecine": Vl 17.

Traseul hotarului: „Coama dealurilor şi munţilor, pe văioage sau ape, curelele care traversau curmeziş moşia": Gj 1. *Coama dealurilor şi munţilor*: Dj 12, Gj 2, 5-8, 10, 11, 13, Mh 3, 6, 10-12, Ot 4, 9-11, Vl 2-4, 8, 9, 11-14, 16, 18; „Pe Culmea Negomirului": Gj 14; „De Imoasa, Cotoroaia": Mh 4; „La Stircoviţa, Almăjel, Vlădaia": Mh 5; „La Broscari": Mh 9; „La Foleşti, Genuneni, Pietrari": Vl 10. *Pe coama dealurilor*: Ot 16, Vl 1, 17; „Hotarul cu Mehedinţiul": Dj 4; „Pe culmea Predeştilor": Dj 5; „Şi pe văi": Dj 9; „Pe Valea Jiului": Gj 3; „Pe coama Dealurilor Stoinei": Gj 11; „Dealul Urezarilor, Dealul Gilortului": Gj 14; „Pe Dealul Nucilor şi pe Dealul Raiţului": Ot 2; „Măgura Ilenii": Ot 14; „Dealul Muierii": Vl 5; „Pe coama munţilor, pe văi": Gj 9. *Pe vale*: „Pe Valea Crivezuii, Valea Brătuii, Valea Ciueniţii, la Podul Bisericii": Gj 4; „În vale, taie din drum": Mh 2; „Pe Vale, la Recea, Padina Mică, Vânju": Mh 5; „De Stroieşti": Vl 13. *Ape*: Mh 6, Ot 1, 3, 11, 13, 15, Vl 2-5; „Pâraiele: Vâlceaua Dobreţu şi Delniţa": Dj 3 ; „Jiul": Dj 5; „Dunărea": Dj 6, Mh 9; „Pe Valea lui Ionel, pe pârâul Mirineasa": Gj 14; „La Topolniţa şi pe ogaşe, pe la jumătatea coastei": Mh 3; „De Cordun prin Cosuştea, de Văgiuleşti, prin Motru": Mh 4; „Cu Bulgaria": Mh 7; „Pe Raiţu": Ot 2; „Baltă": Ot 5, 7; „Olteţul": Ot 6; „La est şi vest; la nord şi vest, profilul transversal al văii Olteţului": Vl 6; „Pietroasa, de Ciumagi; Cerna, de Cermegeşti": Vl 7; 11, 18. *Pe câmp*: Dj 1, 2, 4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 17, Mh 1, 8, Ot 4, Vl 16; „Şi măgurici; hotar este cu Galiciuca, Giubega, Rudaru Nou-Moţăţei, Poiana Mare, Piscu-Băileşti": Dj 8; „Despărţite de drumuri de hotar": Dj 11; „Pe Câmpia Plopilor, este brazdă trasă la hotarul cu satul Suseni": Gj 6; „Pe la Buturoage, Vlădoianu, Albei, Pădurea Fermei": Ot 12. *Pe luncă*: Dj 6; „De Căzăneşti": Mh 4. *Pe drumuri*: Dj 1, Mh 11, Ot 1, 14, Vl 14, 15; „Drumu' Muierii care merge pe coama dealurilor": Dj 3; „Delniţă": Ot 13; „Liziera satelor": Ot 5. *Pădure*: Dj 15, Ot 7, Vl 1, 8; „Pădurea Călui, pădurea Stoenescu": Ot 6; „În secolul trecut era islaz între sate": Vl 12, 14.

https://biblioteca-digitala.ro

Semne de hotare intersăteşti: „Nu erau semne; se cunoşteau hotarele până în vârful dealului": Gj 15. *Movile, măguri*: Dj 1, 4, 7, 8, Gj 3-5, 12-14, Mh 3, 7, Ot 1, 2, 6-8, 11, 13, 14, Vl 3, 4; „Movile de pământ cu pietre puse în vârf": Dj 2; „Cu sau fără piatră în vârf": Dj 5; „Moghilă cu perghilă, adică movilă cu lemn în vârf": Dj 6; „Movile în vârful cărora se îngropa o piatră de hotar": Dj 11; „Movile cu sau fără pietre": Dj 13; „Măgură cu ţăruş în vârf, la hotarul cu Plopşoru": Dj 15; „Cu cărbuni la mijloc": Gj 1; „Mohilă între Cârligei şi Prigoria şi mohila de pe Dealul Viilor lui Pociovolişteanu": Gj 10; „Movile mari, cam de 5 m diametru şi 1-1,5 m înălţime, cu o piatră înaltă, cioplită, în vârf, puse pe marginea drumului": Mh 1; „Măguri cu câte o bornă în cap, puse de boieri": Mh 4; „Măguri din pământ, cu lemn în vârf": Mh 5; „Pe care se bătea un ţăruş de lemn": Mh 8; „Cu bornă în sus": Mh 9; „Movile cu sau fără ţăruş şi cu piatră": Mh 11; „De pământ": Mh 12; „Momâi (movile) pe fâşie de teren înnierbat": Ot 3, Vl 2; „Cu un par cioplit, plasate la răriturí": Ot 4; „Măguri cu pietre": Ot 9; „În măguri se puneau pietre, fiare": Ot 10; „Cu ţăruşi": Ot 12; „Movile sau măguri, înalte de 1-2 m, cu un par cioplit în ele. De la pădure până la Olt, hotarul care-i despărţea de satul Cucuieţi avea patru măguri sau movile": Ot 15. *Muşuroaie*: Ot 14-16; „Pe dealuri": Ot 15, 16; „La graniţa cu Ardealul": Vl 18. *Cruci*: Gj 3, 14, Vl 2, 5, 6, 12, 14; „Cruce pe o movilă de pământ": Dj 14; „O cruce care se făcea pe pomi": Gj 1; „Crestate pe copacii din pădure": Gj 5, Vl 3, 18; „Crucea lui Câmpeanu, lângă Brădiceni": Gj 9; „Cruci în arbori": Mh 10; „Crestate în pruni": Vl 11; „Cruci din piatră": Mh 10. *Pietre*: Dj 5, Gj 5-8, 10, 12, 14, Mh 7, 11, Ot 1, 2, 13, Vl 1, 2, 5, 8-10, 12, 14-16, 18; „Între jud. Dolj şi Mehedinţi sunt Pietrele Gângului": Dj 9; „Bătute pe răzoare, mai ales la proprietăţile din 1864 erau puse la capătul locului": Mh 1, 3 „În vârf de mohilă": Mh 3; „Verticale, după al doilea război mondial": Vl 13. *Troiţe*: Gj 3, 6, 14, Vl 2, 5, 6, 12, 14; „Troiţa de la Mâra": Dj 1. *Drumuri de care, poteci*: Dj 1, 2, 5, 8, 10, 13, 16, 17, Gj 3-8, 11-13, Mh 2, 3, 5, 7, 11, Ot 3, 5-7, 10, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 2, 4, 6, 9, 10, 18; „În nord, Dârvari, Gemeni": Dj 4; „Către Vârbicioara" : Dj 12; „Pe marginea pădurii": Dj 15; „Drumul Hotarului, La Hotar": Gj 9; „Tarlalele": Ot 4. *Brazdă*: „Trasă cu plugul": Gj 6. *Ape*: Vl 18; „Matca apei, pe Vâlceaua Stâlpului; stâlpul nu mai există": Dj 3; „Amaradia": Gj 12; „Dunărea": Ot 7. *Bornă*: „Bornă de piatră pe o movilă mică": Dj 16; „La Ştiomp, bornă între Peştişani şi Ardeal": Gj 9; „Borne, erau lemne cioplite de un metru înălţime": Mh 5; „Semne pe pomi, zise *fiare*" Gj 1. *Şanţuri*: Dj 7, Ot 1; „Erau şanţuri cu măguri care îl despărţeau de Cornu (răsărit), Călugărei (nord), Caraula şi Risipiţi, Pleniţa cu Vârbicioara": Dj 12; „Şanţul lui Burileanu": Mh 7. *Fântâni*: Dj 3, 6; „Cu Giubega": Dj 15. *Copaci, pădure*: Dj 9, Gj 7; „Un stejar bătrân": Dj 5; „Cu Tencăneul, pădurea şi drum pe marginea pădurii; cu Mârza, pădurea": Dj 15; „Pe lizieră": Gj 12; „Răzor": Ot 1; „Hotar înierbat. Hotarul satului trecea prin Şarba, Valea lui Dan, Olănescu": Ot 3; „Loc fără case": Ot 4; „Plantaţii": Ot 16.

HOTARE INTRASĂTEŞTI

Obiceiuri de stabilire a hotarelor individuale: „Fiecare om îşi lua cât voia şi îşi planta trestie. Apoi îşi înfigea patru ţăruşi, care se chemau «stoni» şi apoi trăgea brazdele cu plugul": Dj 8; „Se spune că în sat s-a bătut primul par ca să se înceapă satul şi se mai spune că oamenilor în vechime li s-ar fi dat atâta pământ cât au putut ei înconjura odată, cu calul": Dj 9, 15; „Când

https://biblioteca-digitala.ro

s-a mutat vatra satului şi-a luat fiecare cât a putut cuprinde şi l-a înconjurat cu un gard de mărăcini": Dj 16; „Hotarul se întindea cât putea omul munci": Gj 4; „Cât mergea un om călare pe cal, la trap sau în buiestru, atât pământ lua omul în stăpânirea lui": Gj 9; „Se spune că turcii dădeau oamenilor lor de încredere atât pământ cât putea merge un om călare într-o zi. În caz de judecată se jura pe pământ şi era mai tare jurământul decât actul. Dacă jurai strâmb, se schilodeau ori mureau copiii. Se spune că unui om din Marga i s-ar fi spus că i se dă atâta pământ cât poate căra un sac în spinare pe hotar": Mh 3; „Se făceau jurăminte pe hotare. În măguriţă se îngropa piatră. Se jura să nu se scoată de acolo": Ot 10.

Stabileau hotarele: „Bătrânii": Dj 3, 12, Gj 3-5, 11-14, Mh 2, 10, Ot 6, 7, 10, 11, Vl 1, 4-6, 8, 9, 11, 14, 16, 17; „Se aduceau oameni bătrâni care ştiau unde era hotarul şi ei împăcau pe cei care se certau pentru hotar": Mh 3; „Şi o mare parte din săteni": Vl 2; „Reprezentanţi ai obştii satului": Vl 12; „Întreg satul": Dj 9, Ot 4, 14; „Sătenii care se învecinau": Ot 10; „Sătenii care erau interesaţi": Vl 4; „Satul cu oficialităţile": Ot 12; „Vecinii de sat şi oficialităţile (ispravnicul)": Ot 15; „Consiliul obştei": Vl 3.

Semne de marcare a hotarelor individuale. *Răzor*: Dj 14, Mh 4, 5, 8, 11, Ot 1, 2, 9, 16, Vl 1, 3; „La împroprietărirea de la 1916 s-au bătut pietre pe răzoare": Dj 5; „Se puneau mărăcini pe răzor" : Dj 8; „Cam de 20 cm lăţime": Mh 1, 9; „Se judecau şi se omorau oamenii pe aceste răzoare": Ot 10. *Mejdină*: Dj 1, 5, 6, 7, 9, 11, 16, 17, Gj 1, 3, 4, 7, 10-15, Mh 1, Ot 3, 5-8, 11-15, Vl 2, 4-8, 11-14, 16, 18; „De 25 cm": Mh 3; „Cu mărăcini crescuţi de la sine": Mh 10; „Lată cât încăpea pe ea o pereche de boi": Ot 4; „Însemnată cu salcie sau răchită": Vl 9; „Cam de două palme lăţime": Vl 10; „Mejdină din pari": Vl 15. *Slog*: Gj 5, 8, 9, Mh 4, 5; „Cu piatră pe el": Mh 6; „Loc mai ridicat şi nemuncit, între proprietăţi": Mh 10; „O brazdă nearată de o jumătate de metru": Mh 12. *Pârciuri*: „Era pământ lăsat nearat pe care cresc porumbari, mărăcini": Dj 12; „Potecă mai îngustă, cu măgură": Dj 15. *Brazdă*: Dj 1, 2; „Sau şanţ între curele": Dj 10. *Şanţuri*: „Despărţeau moşia satului de Domeniile Coroanei": Dj 1. *Dâlme*: Gj 2. *Pietre*: Dj 9, 15, 17, Gj 3, 4-8, 11, 13, 14, Mh 2, 4, 10, Ot 1, 5-7, 11, 16, Vl 1-3, 9, 11, 13, 17, 18; „Aduse de prin vadul Jiului": Dj 11; „La 1919, la împroprietăriri, s-au pus pietre": Dj 16; „S-au pus după împroprietărirea din 1921": Gj 2; „Mai ales pe dealuri": Gj 9; „Pietre de pe pârâu, îngropate cât să rămână în afară de un lat de palmă": Gj 10; „Puse la loturile date în 1924": Mh 9; „Mai ales cei din Obişte": Mh 11; „La capul locului, pietre pătrate îngropate în pământ, se chemau «moile»": Ot 4; „Pietre la Obştea, în vest": Ot 8; „Dar numai dacă se nimereau să fie acolo": Vl 6. *Ţăruşi*: Dj 3, Gj 2, 3, 12, Mh 2, Vl 5; „La capul locului": Dj 1. *Pari*: „Pari bătuţi în pământ": Gj 1, 4, 7, 9, 10, 14, 15, Ot 5, 7, 10-12, 16, Vl 2, 4, 7, 9, 13, 14, 16; „Înfipţi în movilă; dacă parul era de salcie, se prindea şi rămânea salcia ca semn de hotar": Gj 11; „Pari de piatră ori de lemn, la capetele sau la mijlocul curelei": Mh 4; „La capătul locului": Mh 7; „Termenul local: «stogori»": Mh 10; „La capete": Ot 9; „Numai la terenurile arabile": Vl 10; „Înfipţi în movile": Vl 17. *Copaci*: Dj 2, 9, 13, Gj 11, 13, 14, Mh 4, 11, 12, Ot 1, 7, 8, 13, 14, Vl 5, 6, 9, 11, 13, 18; „Dafini": Dj 1, 10; „Însemnaţi cu fiare despărţitoare, în special în pădure": Gj 1; „Sălcii": Gj 3, 9, 12; „Gorun, salcâmi": Gj 6; „Copacul lui Bivolaru": Mh 1; „Copaci însemnaţi în pădure sau o răritură în pădure": Mh 6, Vl 1; „Crescuţi pe răzor": Mh 7; „Gutui, pentru că nu făceau umbră mare": Ot 3, Dj 5, Gj 12; „Copaci jeruiţi, însemnaţi": Vl 4; „Câte o salcie, salcâm, cireş, câte un arbust": Vl 10; „În pădure crestau copacii de la hotare": Vl 17.

https://biblioteca-digitala.ro

Mărăcini: Gj 3, 11, 13-15, Mh 2, 5, 7, 10, 12, Ot 5, 11, 16, Vl 1, 9, 13, 14, 17, 18; „Rugi de mure": Ot 12. *Cruce*: „În pădure, pe copaci": Mh 3. *Borne*: „De piatră, bătute între loturile date la împroprietărire": Mh 5. *Drumuri*: Dj 17; „Cărare la vii": Dj 6; „Drumuri de ţară între pământurile ţăranilor şi cele ale moşierilor": Mh 7; „Fiind mult teren arabil": Ot 4. *Măguri*: Dj 17; „Măguri cu pietre": Dj 13; „Scunde, făcute cu sapa": Mh 8; „Pământurile boierilor erau despărţite la capete prin măguri, iar pe lungime de drumuri de care": Ot 4. *Bălţi*: Mh 8. *Garduri*: Dj 2, Gj 13, 14, Mh 3, Vl 1, 2, 9, 12, 14, 16-18; „De mărăcini şi măceş, făcute la capul locului": Dj 3; „La vie": Dj 13, Mh 6; „Pe capul viei, gard de mărăcini. Când erau viile româneşti, fiecare planta cât putea. Când a venit Coroana, viile vechi s-au făcut tarlale şi s-au făcut drumuri noi. În 1919, când a venit «îmbaticul», bir nou, s-a dat suprafaţa pe care o avuseseră când cu viile vechi, că erau înregistrate în arhiva comunei, după «otaşina» plătită anterior": Mh 16; „Din crengi, la grădinile de zarzavat": Vl 3; „Din laţuri orizontale": Vl 10.

Pământuri închise cu gard comun: „Se închidea o parte din curea, în moşie": Gj 1. *Viile*: Dj 12, Gj 3, 8, 9, 12, 13, Mh 2, 3, 8, Ot 15, 16, Vl 1, 5, 9, 10; „Garduri din trestie ori din coteaţă, tulpini de floarea soarelui, puse la capul viilor": Dj 2 ; „Între vecini": Dj 6; „Numai moşia avea via închisă cu ulucă": Ot 15. *Ţarina*: Dj 12, Gj 12, 13, Mh 12; „Cu două porţi, Piscurenii, Colţurenii": Gj 4; „Ca să nu treacă vitele": Mh 2; „De mult, se îngrădea devălmaş": Mh 3; „Era un gard pe lung care o despărţea de sat în anumite porţiuni; avea o scară şi din loc în loc, porţi: de la Atârnaţi, din centrul comunei, de la vale; erau pândari, care păzeau nu numai ţarina, ci şi câmpul. După ce se strângea recolta, se anunţa prin baterea tobei, când se deschidea sau se închidea ţarina": Mh 4; „Ţarina era de jur-împrejurul satului, era cultivată cu vie, in, cânepă, plante furajere. Între sat şi ţarină era şanţ, adânc de un metru, umplut cu pământ, formând o împrejmuire înaltă de un metru, cu o lăţime tot de un metru": Mh 7. *Altele*: „Livezile de pruni, fiecare pentru el; dealurile sunt închise complet, mai ales fâneţele; se unesc mai mulţi vecini şi fac gardurile": Gj 7; „Se făceau la grădini, garduri pe deal şi pe lângă drumurile pe care treceau curent vitele, la fâneţe, la terenul arabil": Gj 9; „Livezile, grădinile de zarzavat": Vl 1; „Grădinile de legume": Vl 3; „Grădinile, ogrăzile": Vl 12; „Islazul": Gj 12, Vl 2, 9; „Avea pietre de delimitare": Dj 13; „Teiurile din izlaz": Gj 13; „Vatra satului se închidea cu gard sau şanţuri: Mh 10"; „Cimitirele": Ot 11, Vl 2, 4, 6.

TOPONIME GENERALE

„Carainoapa, Câmpul Părului, Coclita, Dealul Călin, Dealul Mare, Dealul Ocolnii, Delniţa, Fata, Grama, La Crâng, La Frunzar, La Gânsacul, La Plopi, La Prapurul, Locul Munteanului, Lotul lui Popa, Maiureasa, Mărăcineanca, Mâra, Ocină, Ocolna, Odaia, Sadova (aparţinea Mânăstirii Sadova), Săliştea": Dj 1; „Câmpia Dunării, cu toponimele: Baba Opriţa, Bârca în Deal, Băluru, Fântâna lui Florică Butaliu, a lui Grăvilă, a lui Lupu, a lui Nae Dimian, a lui Onilă, Grindul Cărămizii, În Spatele Oarcei, Însurăţei, Locurile Şicolii, Lotul Sfatului, Loturi, Lunga, Măgura cu Cânepă, Măgura Fetei, Măgura Meterez, Societate, Tutana, Zoană": Dj 2; „Bâsa, Cioare, Dealu Bătrân, Dealu Mocofanilor, Delniţa, Dobrecioru, Dobreţ, Drumu de la Biserica Nouă, Drumu Dealului, Drumu Muierii (din munte la Dunăre), Glăvan, Hotari, La Bocşe, La Motoci, Larga,

https://biblioteca-digitala.ro

Mătăsoaia, Nătărăi, Obştea Nouă (împroprietăriţi din Balota în 1945), Obştea Veche (împroprietăriţi din Balota în 1916), Piscu ăl Lung, Piscu Ţiganului, Racu, Răculeţu, Răchita, Scoarţa, Seciu, Spre Pădure, Spre Tarla, Stava Mătăsoaiei, Stâlpu (cu semn de hotar bornat pe firul de apă – matca apei Dobreţu), Uliu, Ursoaia Mare, Ursoaia Mică, Vâlceaua lui Cincă, Vâlceaua lui Tiugă, Vâlceaua Mare, Vâlceaua Trântorului": Dj 3; „La nord: la fântâna lui Ioan Lupu, la hotarul cu Dârvari, la hotar cu Mehedinţiul, la Salcia, Valea Bârsanului; la est: la Fântâna Sclipeţoaia, la nord-est: la Fântâna Înaltă, la hotarul cu Pleniţa şi Risipitu": Dj 4; „La Bârzuica, Bâzdâni, Boarna, Corbu, Culmea, Curături, Dosu Verzii, Făget, la fostul conac, Hoaga Popii, la Lenea (Fântâna Lenei), Lovipale, Manda, Ochi, Pădurea din Deal, la Răchicioasa, Rotunda, Seciu (se spune că pe acest loc a fost pădure; s-au mai scos buturugi putrede, când se ara, până pe la 1900-1910), la Şanţuri, tarlaua lui Costică Ionescu (de la fosta curte), tarlaua cucoanei Elvira Argetoaia, tarlaua Culmii, tarlaua Fierăscului, tarlaua Hoţului, tarlaua Lungă, tarlaua Opritura, tarlaua Poienii, tarlaua de la Pripor, tarlaua Ulmiş, ţarina comunei": Dj 5; „Broasca, Ciungu, Dăbuleni, Drumul Caracalului (şoseaua principală), Şoseaua (iniţial au fost trei cătune separate, care acum sunt unite); în Broasca: Băţănica, Becheanu, a lui Licoiu, satul Rudari (Chiaşi), azi dezafectat; în Dăbuleni: linia lui Bobican, a lui Buză, a lui Gherlan, Pascu Ţiganu, uliţa Finlanda (Ţara 1001 de gropane); Ciungu: linia lui Pişneaţă; celor de aici li se zice cepari. Alte toponime: Ascuns (cişmea cu 32 de ţuţure; azi a mai rămas doar izvorul cu două bazine de apă, cu apa dirijată spre Dunăre), Băldălui, Braniştea, Buştean, Câmpu Părului, Cioaba, Coada Oii, Drumul Olăcarilor, Gâldăul ăl Lung, Gârla Cârjeului (unul din căpitanii lui Mihai Viteazul), Glod, Grindul Lupilor (aici se strângeau lupii când erau apele mari), Groapa Muierii, Gropanul Becheanului, Gura Silvestrului (pe aici se revărsa Dunărea), Ivănele, Înşiratele, Legiuiri, Măgura Călugărului, Măgura Gâştii (unde s-au găsit cioburi şi unelte din neolitic; aici se retrăgeau românii când fugeau de tătari), Măgura Verde (a fost pădure, azi este Staţiunea pentru Nisipuri), la Moara Pârlită, Muta, Oborul Calului, Ogrăzi, Păpădia (ostrov), Plaiovaru, Plumuna Selea, Podul ăl Mare, Posodari (aici se întindeau sculele pescarilor la uscat; există o troiţă de amintire a cuiva care a murit aici), Punte, Puntioara, Răţoiul (fântână), Salcia lui Cranta, Săliştea Broaştii, Săliştea Ciungului (au fost şi sunt vii), Sărături, Selea, Sovod, Spulberiş, Tovarişte (este un deal foarte sus; aici s-au găsit morminte de înhumare de tip celtic), Troaca (aici a fost odinioară baltă, azi este desecată, sunt zarzavaturi), la Ţoc, Vârtopu Ţipii:": Dj 6; „Bagioaica, Balta Dârmonului, Balta Lată, Balta Lungă, Balta Mare, Balta Nastasia, Balta Strâmba, Balta Utiurinu, Brăniştoiu, Cătoaica, Coceanu, Fântâna lui Vulpe (azi părăsită), Ibrain, Lacul Mangă, Lacul Popii, Lacul Ţichiruş, Măgura Buzatu, Măgura Stambulina, Movila lui Cască, Movila lui Chiot, Movila Mare, Movila Tunaru, Osman, Păsărica, Saca, Şabazu:": Dj 7; „Canalul Deznăţui; Cilieni cu Baltă; Fântâna Cotoceilor (ei au făcut-o); Fântâna Ţiganului; Măgura Berbecelui cu o fântână foarte veche, unde se zice că au fost lupte foarte mari cu turcii; Măgura lui Florea Badea, pe Pământul din Deal; pe această măgură se aprindeau focuri de avertizare; Măgura Înaltă, cu Fântâna Înaltă, unde se găseau nişte rugi foarte înalţi; Măgura cea Mare, care se găseşte pe Branişte, cu fântână veche de peste 200 de ani, fântâna din Branişte este un loc defrişat: cândva, de mult, au fost păduri; încă pe la 1903 se mai aduceau buturugi de la Branişte; Măgura Oiţă, tot de avertizare; la Găunoasa a fost port; se zice că înainte, pe aici a fost apă. Se spune că primele bordeie din sat au fost pe dealul Găunoasa şi pe actuala vatră s-au mutat după ce a dat ciuma, cam pe la 1760-1800; izlazul Găunoasa, cu pământ bun pentru olărie, dar în sat n-au fost

https://biblioteca-digitala.ro

olari; Măgura lui Tică, este cea mai veche dintre legiuiri; se povestea că înainte aici se aprindeau focuri de avertizare care anunţau că vin turcii, ca să sară oamenii cu coasa; Măgura lui Zdrinceanu cu fântâna lui; Ţarina a Veche (care se chema hotar)": Dj 8; „Bădeşti, Curele, Dealul Bobului, Gardu, la Hotar, Maga, Lalu, Pietriceaua, Pirtea (pădure), Piscu, Praja, Sopoţel, Stângăceanu, Trei Jgheaburi, Trocaia (pădure), Ştirbina, Valea Mare": Dj 9; „Agica, Albota, Bădoşanca, Călugăreasca, spre Chiriţoaia, Chisăleanca, Coada Vulpii, Cuculeana, Deluş, Dunăreni, Lacul Lung, Modruz, dinspre Puţuri, Pogoane, Poieni; la fântânile: a lui Brabete, de la Brănişti, a Cârjanilor, a lui Cotelici, de la Cuculeana, a lui Drăghici, Fântâna Frasinului, Fântâna Înaltă, a lui Neţu, Fântâna Nouă, de la Ulm, a lui Vasilescu": Dj 10; „La Aleşteu, la Bălţi, Delniţă, La Maiuri (după împroprietărirea din 1920), Lubeniţişti, Păianu, Tinichiţa, Tomeasca, Tursani": Dj 11; „Pârâul Bobanilor": Dj 12; „Balta Popii (arabil), Conacul Ciuboteştilor, Conacul Ghiţulanilor, Conacul lui Oprea, Conacul Răduii, Cornetu (arabil), Cursăroaia, Dudul lui Radu Bălan, al lui Moş Niţă, Pădurea Smadului, Pământirea (arabil şi vii), Pârviloaia (arabil), Portăreasca (pădure), Râiosu (arabil), la Răscruci, la Robi, Scurtu (arabil), Severin (arabil), la Uciubocu, Uţa, Văduleaţă, Vârşaru": Dj 13; „La Jiva, Legiuiri, Stejar, pe Târnava": Dj 14; „Drumul lui Negrilă (spre Poiana Mare), Pădurea Mitrăcheştilor, Plopşor, Podul lui Peagă, Râpa Roşie, Şuşaua Naţională, Valea Deznăţuiului, Valea Putineiu (drumul spre Băileşti)": Dj 15; „La miazăzi: moşia Giurgiţei (a statului, moşia Segarcei s-a donat regelui Carol I la încoronare); la est: la Cobia (pădure), la Crângu Ursului, Dealul Robului, hotarul Drănicului, legiuirile Drănicului, moşia lui Dinu Mihailidis, la Scripete (era o fântână mare, cu scripeţi); la apus: Dealul Bâlciului (veneau negustori cu marfă), moşia lui Sescioreanu, Valea Rea": Dj 16; „Boghiu, Conacul lui Iosif, unde s-au găsit nişte pietre cu inscripţii ciudate, se pare nedescifrate încă, Dalea, Dealul Serdarului, în Necuri, unde se pare că ar fi fost un cimitir vechi, Delniţă, Drumul Nedeii, Fântâna cu De-a Sila (terenul a fost foarte greu de săpat); în moşia satului Bârza sunt toponime ca Legiuiri (sat de clăcaşi)": Dj 17; „Ape: Pârâul Viu, Valea Berleştilor; Dealul Berleştilor, cel al Popeştilor, Sudomul Cepturilor (sudom înseamnă surpătură), Vârful Cepturilor (ceptură, adică râpă), Vârful Scrăzii; văi: a lui Ciomag, Ciuha, a Colnicului, a Floricăi, a Jaroştii, a Mitreştilor, a Sârbilor, a Scrăzilor, a Ulmului; Aluneni, Balta lui Petecin, Balta Seacă, în Bălţi, la Cioace, Ciutuiul, Cracu Curăturilor, Cracu Ogrăzilor, Cracu Poienii, Dosu Popii, Dumbrava Bercului, cea a Bercului Mare, a Bercului Mic, Măgura, Gârniţele, Pârâul lui Coman, Paloşi, Piscu Bălueştilor, Piscu Ciocâi, Piscu Colnicului, Piscu Lung, Piscu Popii, Piscu Tebii, Piscu lui Tuţă, Piscu Ţiganului, Ponoarele, Salcia, Sub Vii, la Sudom, Şoava, Valea Mosoarelor, Vâlceaua din Luncă": Gj 1; „Valea Jilţului, care are un afluent mic, din izvoarele apropiate (de pe Valea Lunată), dar care nu are nume, dealurile subcarpatice; Bunaru, Căzănărie, Domneşti, Faţa, Izvoru, Padina, Rotaru, Valea Lunată, Valea Popii": Gj 2; „Dealuri, şes, Jiul, lacul Godovanu; au mai fost bălţi care au dispărut: Balta Popii, Balta Săpata, Balta Vizirului": Gj 3; „Dealuri brăzdate de văi. Dealuri: Bran, Crivezuii, Halângii; văi: Brătuia, Ciulniţa, Crivezuia, Halânga, Lupoaia, Opraia": Gj 4; „Dealuri şi munţi; dealuri: Cloşanilor, Măgura, Muşătoaia, Piatra Calului; munţi: Bulzu, Frumosu, Micuşa, Scărişoara, Vlădia; ape: Motru; pâraie: Valea Calului,Valea Ciutei, Valea Mare": Gj 5; „Muntele Parângul; toponime: Aninii (anini, fâneţe, culturi de porumb), Babele (păşune), Branіştea, Brezaia (păşune), Cariera de Piatră (pentru ciment), la Crov (păşune), Crovul Boroşteanului (pădure, păşune), Culmea Cununii (păşune), Dâlma (vii, păşune, arbori), Dâlma Naltă (păşuni cu arbuşti; înainte au fost păduri; dâlmă – culmea munţilor), Dâlma Peşterii (carieră de piatră pentru ciment, pădure şi păşune), la

https://biblioteca-digitala.ro

Fântâna Dobriţii, Groşerea (pomi şi fâneţe), Gura Plaiului (păşune), Liveziu (fâneţe), Marginea (păşune), Pădurea Dealului (fâneţe), Pământul lui Stan (păşune), la Peşteră (s-a exploatat piatră), Plopii (poiană), Poiana Dealului (fâneţe), la Râpa Roşie (hotarul cu Runcu), Valea Deleşului (păşune), Vârfu Plăişorului (deal cu vii), Viezuri (fâneţe)": Gj 6; „Dealuri: Dealul Curăturilor, Dealul Lărgii, Dealul Şoavei; pâraie: Lăturoasa, Lia, Sunătoarea": Gj 7; „Dealuri: Dealul Daogii, Dealul Lăcrămuşii, Dealul Lupului. Ape: Motru": Gj 8; „Dealuri, munte, depresiuni; monument al naturii: Pădurea de Castani comestibili de la Boroşteni. Munţi: Arcanu, Bulzu, Cracu Boieresc (acest munte s-a menţinut foarte mult timp devălmaş), Cracul Lat, Gura Plaiului, Nedeuţa, Piva, Prisloapele Mari, Prisloapele Mici, Răstovanu, Văratecu. Arabil: la Poştă (pe aici a trecut drumul de poştă Tg. Jiu - Tr. Severin), la Belearca, la Lăzărel, la Crivină, la Bistriţă, La Hotar, în Bereşti, la Valea Neagră, la Călmăţui. Fâneţe şi păşuni: la Groapă, la Lateş, Fântâna Daii, Dumbravă, Bunaru lui Ghilă, Fântânele, Tău, Ogaşu ăl Mare, Fântâna lui Milcu, Bunaru lui Arsan, Vârtop, Ogaşu Nea Ivanii, Andărăta, Ciucel, Gura Săucii, Valea lui Borc, Cracu lui Drugă, la Bordeie; ape: Bistricioara, Bistriţa, Valea Neagră": Gj 9; „Zonă deluroasă de sub Munţii Parâng; toponime: pă Bubuiş, Crângu Mânăstirii, la Curele, pă Deal, pă la Peri, Dealu Înalt, la Gherghileşti, la Hoagă, la Hotar, pă Jaroştea, la Livadia, pă la Meişte, pă Potopel, la Pruni, la Ţăculeşti, Valea Dogarilor, pă Văgăună; Câlnicul, care se varsă în Gilort şi Prigoria, afluent al Câlnicului": Gj 10; „Dealuri, vale, luncă, plai. Dealuri: Dealul Cernei, Dumbrava, Moioga, Stoian; ape: pârâul Cerna, Tărâia, a Ţiganului": Gj 11; „Deal şi câmpie; Câmpia Stoinei, Dealurile Stoinei; ape: Amaradia": Gj 12; „Şesul şi dealul Teleştilor, moşia Teleştilor, râul Bistriţa": Gj 13; „Lacul lui Broşteanu, Pârâul Dragomira, Valea lui Ionel, Valea Mirineasa": Gj 14; „Luncă, dealuri; dealuri: Gilortului, Veleanu; ape: Gresia, Matca, Valea Deşului": Gj 15; „Becheru, Deznăţuiul, Lacu Roşu, Lacul cu Ţăpiga, Movila lui Botea, Ogaşul Botailor (este o vale), Scorila, Teişuri, Valea Mare": Mh 1; „Deal, vale; Valea Drăganu, Valea Gligonului, Valea Higinii, Valea Leaota": Mh 2; „Bătălia, Bordeii, Branişte, Buduieşti, Burcani, Calinovăţ, Căzănei (pruni şi se puneau cazanele de făcut ţuică), Căzănii, Ceremoşnic (pădure, fosta vatră a satului), Cireşul lui Teacă, la Ciucior, Cornetu (piatră de var, teren arabil, păduri, liliac), Cracu Babii Dumitrii, Cracu lui Negoiţă, Cracu Oprenii, Cracu Palăncii, Cracu Ţăranului, Crovu Burcului, Crovu lui Nistor, Cucuiu ăl Lat, Culme, Dosu Relii, Dumbari, Faţa cu Albina (aici la 1829 au fost lupte ale pandurilor, fostele cete ale lui Tudor, cu turcii), Faţa Străjii (se făcea strajă când veneau turcii), Fântâna Angii, Fântâna Badii, Găneacu (pomi, pădure, păşune), Găurinţi (intrare în peştera Topolniţa, pădure, piatră de var), Gura Peţinilor, Hotarul Dudulesc, Lunca, Lunca Şupănarilor, Neagoe, Nucii Bădioanei, Ogaşul cu Nuci (cuptoare dacice), Ogaşul Pătruneştilor, Ogaşu lui Vişan, Ostrov, Padina Burcului, Pădina Bădioanei, Padina Cârcioroanei, Padina lui Ciurel, Padina Mare, Padina Pieii, Perii lui Cârcior, Peţimea, Piatra Albă, Pişători (cascadă), Plaiul, Poienile Morii, Popeasca, Prunii Zamfirei, Răchita (deal, teren arid, păşuni), Răchiţi (baltă şi fâneţe), Reu Roşii, Ruşteg, Ruvinacea (păşune şi fâneţe), Scoichii, la Şă, la Şărpărie, Tâlvele, Târcăleci, Toloşeni, Trăileşti, Vâru. Ape: râul Bahna, Bârca Mare, Ceremoşnicu, Ogaşul lui Hamza, Ogaşul Pătuneştilor, Ogaşul lui Pitică, Ogaşul Plaiului, Peţimea": Mh 3; „Baba, Capu Dealului, Câmpu Mare, Cioaca de la Grâul Roşu, Corcoviţa, Ierugi, la Ocoale (au fost ocoale pentru porci), Tufanu, Valea Andreeştilor, Valea Cârligului (sat existent până pe la 1600, azi dispărut), Valea Groşilor, Valea Stânii. Pădurea era în stăpânire devălmaşă; se puteau face curături prin tăierea pădurii, arderea buturugilor şi săparea cu sapa. Ape: Cordunul de Corcova, eleşteu în luncă, pâraie. Monumente ale naturii: în luncă sunt 100

https://biblioteca-digitala.ro

de ha de stejar roşu şi mărgăritar; pârâul Cosuşta Motru care desparte comuna şi judeţul de com. Văgiuleşti (Gorj)": Mh 4; „La Bârca, Bungetu, Cerâtu, Chiajna, Cioroiu, la Cişmele, Coasta lui Zbârciog, Găuroaia, pe Loturi, Lunca (culturi), pe Deal către Miuţescu, la Miuţescu (moşier), Pădurea Fulga, Turturica, Valea Largă, Valea Ţangului, Valea cu Vătaua. Apă: Drincea (sau Corlăţel)": Mh 5; „Boromna (pădure), Ogaş (ogaş înseamnă vale cu apă), Ogaşul Boromnei (pădure), Trenicul (pădure), Valea Seacă; Ariuţa (vii), Capul Poienii, Cetăţuia, Civaca Mare (pădure şi câmp), Cracul Buşului (câmp, vii), Cracul Cerneţului, Cracul Roşu (pădure), Dâlma Mare (pini şi câmp), Dâlma Mică (câmp), Dealul Baloiului, Dealul ăl Mic (la pogoane), Grasca, Jgheaburi (câmp), Linişca (ogaş, câmp, islaz), Mărguşenii (vale cu apă), Ogaşul Scoruşului, Patroanea (pădure şi islaz), Pârlagea, Proştinuţa (câmp şi pădure), Zveacul ăl Mare, Zveacul ăl Mic. Ape: Cosuştea, Grasca (ogaş), Mărguşeni (ogaş), Ogaşu Borumnei, Linişca": Mh 6; „Pe Grinduri, Hotarul Legiuirilor (s-a dat pământ la 1864), Părul lui Greblescu (azi nu mai există), Salcâmul de la Hotar (a fost han), Şanţul lui Burilea, Şipote (unde sunt izvoare numeroase şi alunecări de teren), Tufanul lui Iepure (pe Legiuiri). Ape: Fântâna lui Zmeu, Ieruga, izvorul de la Fântâna lui Moşeanu, izvorul de la Fântâna lui Toader": Mh 7; „Câmpie: Băcie, Cerdac, Ciungiu, Coasta Nucilor, Conacu lui Barbălată, Conacu lui Luminosu, Cotu Lupilor, Glămie, Lacul Bălaşei, Luncă, la Mesteacăn, la Morminţi, la Paroşi, Păru lui Grecu, Podu de Fier, Salca Băltencii, Săcări, Săielile, Sălişte, Şomote, Tinală, Vărzării, Viilor, Zăiceri. Foarte multe dune de nisip, care înainte erau fixate cu stejari, salcâmi şi care azi sunt defrişaţi. Ape: Balta Bobocii, Balta Cârstii, Balta lui Drugă, Balta Fetelor, Balta Giurii, Balta Mărichii, Balta Podului, Balta Popii, Lacul Bălaşei, Lacul lui Iordache": Mh 8; „Depresiunea Severinului, Terasa Dunării; la Cazărmi, Călici, Cerâşu, Drumu dă Cară sau Pă Corneşti, Gruşiţoanea, Padină, Podu Biboanei, Suhaia, Şchiroane, la Tei, Valea Odăilor, Valea cu Pari. Ape: Dunărea, Apa Morilor (sau Apa Turbure), Bistriţa, Lacul ăl Adânc": Mh 9; „Deal, munţi, luncă; sunt pâraie, ogaşe de scurgere; pe Vale": Mh 10; „Beşicuţă, Cămară (unde era plai de vii), la Coroviţă, Loturile Mari, Loturile Mici (cel dat în 1864), Obişte (pământul dat în 1918), Valea Mică, Valea Pristolului. Ape: Dunărea, pârâul Conacului": Mh 11; „Balta, Botu Piscului (păşune), Câmpul Mare (teren agricol), Cioaca, Corbu (pădure şi teren agricol), Dealu Balotei, Dealu Mare, Dumbrava, Gârniţa, Gura Văii, în Luncă (teren agricol), Papuceşti, Pădurea Ursari, la Pogoane (pădure şi cultură mare) la Stoichiţa (vii), Valea Zegaia": Mh 12; „Câmpie, terase: Ceair, Coada Pădurii, Corbu, Surdu, Valea Brancului. Ape: Oltul (spre est), Oltişor, Vâltoarea": Ot 1; „Dealuri: Dealu Curtişoara, al Nucilor, Raiţu. Ape: pârâul Raiţu. Era şi Tesluiul, dar azi nu mai curge prin sat, de când s-a făcut canal la Olt": Ot 2; „Deal; toponime din pădure: Arţăriş, Murgaţi, Prăpăstii, Valea lui Dan, Vâlceaua Mărăşescu, Vâlceaua Trăistaru; toponime de la locurile de cultură: la Cârligu, Coasta Turcului, Harca, Jianu, la Petice, Şarba, Valea lui Dan; ape: Şarba, Valea lui Dan": Ot 3; „Luncă, dealuri de 150 de m. Ape: Olteţul şi mici bălţi (oage), în Valea Mică": Ot 4; „Câmpie, Dunărea, Gârla Mare, Gârla Mică": Ot 5; „Luncă şi deal: Biloani, Cişmeaua Eremia, Crivina, Dealul Meterez, Gagru, Gâldanele, Lunca Mică, Luşală, Nucărie, Olteţ, Plopiş, Secu, Vâlceaua cu Turcii. Ape: Olteţ, la est de vatră, Balta, Căluieţul": Ot 6; „Câmpie, luncă (înainte a fost baltă), Dunărea": Ot 7; „Terasă, Oltul": Ot 8; „Apă: Iminogu, afluent al Oltului": Ot 9; „Câmp. Locuri de cultură a plantelor: la Albuşi (se găseşte pământ alb), spre Clocitoarea, Condeia, la Corni, în Deal la Isăreşti, Dealul Tătărăilor, Drumul Bejeniei, la Gorun, la Izlaz, Izlazul Tătăroilor, la Obşte, la Pădure, Plopu, Poiana Mare, la Rând, la Răscol, Tătăranea, Valea Teiuşului, la Viişoara, la Vâlceaua Mare. Locuri unde se găsesc păduri:

https://biblioteca-digitala.ro

Clocitoarea, Icoana, Isăroaia, Pădurea Mare, Poiana cu Pere, Proboiu, la Rând, la Redii, la Scăpătat, Sumenu, Vâlceaua Drumul lui Crai, Vâlceaua Dracii. Ape: râul Plopcea; heleştee: Bica Andreescu, Mitroieşti, Orilat": Ot 10; „Dealuri, câmp, văi, vâlcele. Toponime: Brătoşanu, Cocorul, Cocova, Cojliţa, Păstufu, Plopcea, Rădăcina, Severinul, Suhatul, Vedea. Drumuri: Bârzu, Bucureştilor, Fimeştii, al Mare, Morii. Păduri: Drăjăneasca, a Spinenilor, Trifoneasca, a Vineţilor. Ape: Cacova, Cârsteanul, Cocorul, Eiul, Negreşoaia, Plopcea Mare, Plopcea Mică, Teiuşul, Ursuleţul, Valea Mare, Vedea": Ot 11; „Terasa a doua a râului Olt, silvostepă, câmpie, altitudinea 70-85 m, pâraiele Pandea şi cel din Valea Ungureanului": Ot 12; „Bălăcelu, Tecuciu": Ot 13; „Câmpie, pâraiele Obârşia şi Vădastra": Ot 14; „Dealuri, câmpie, luncă; Oltul, izvoare în Vâlceaua Popii": Ot 15; „Dealuri: Dealu Liceşti, Mare, Mandineşti; ape: Călmăţui": Ot 16; „După Anini, Peste Bistriţa, Coasta Ţârului, Dealul Brăii, Dealul Gonciului, Întregârle, Pădurea Braia. Ape: Bistriţa, Stăncălău" Vl 1; „Plai şi munte: Aluniş, Ceşmeaua la Gura Pleşii, Cocoşu, Faţa Cuca, la Fântâna Cioarei, la Gaura Vântului, Izvorul cu Apă, Izvorul Sec, Jarişte, Muntişoru, Ocolul Scărişorii, Piatra, Poiana Costeştilor, Poiana de la Şopru Ţolii, Posada, Putinile, Râul Bulzului, Scărişoara, Stâna din Piatră, Strâmtorile, Târtani, Târsanu Mare şi Mic, Valea Corbului, Valea Malurilor, Valea Otăşăului, Valea Pleşii, Valea Prunişorului, Valea Scurtă, Văcărie, Vârful Pietrii. Văile: a Adânceştii, a lui Buila Mare şi Mică, a Căţelii, Cocoşului, a Curmăturii, a Dealului Mare, a Găinii, a Pătrunsei, a Pişurilor, a Răchiţişului, a Tisii, a Ursului; Buila, Casa de Piatră, Cracul Cărpinişului Mare, Cracul Plăieţului, Cracu Tisii cel Mare, Drumul Lisii, Pădinile Bulzului, Poiana de la Cărpiniş, Poiana de la Maluri, Poiana Târsanu, Pojorâta, Priponul Bulzului": Vl 2; „Munţi, trecătoarea Oltului, văi, Râul Vadului, Râul lui Vlad, Valea Lazului, Valea Lungă, Valea Negoieşii, Valea Poienii, Valea Scăuielelor": Vl 3; „Teritoriul satului face parte din podişul Getic, în sudul dealurilor Olteţului. Dealuri: Artanu, Bejean, Cacova, Cacoviţa, Capul Hotarului, Cărămida, Ciocănele, Corbu, Culme, Dealul Mare, Dealul Peşenii, Delureni, Dobrecioru, Dobretu, Dosul Corbului, Drumul Dealului, Fântâna Arsă, Gălbenuşa, Gherman, Golumbelul, Iapa, Între Sacote, Jderoaia, Jeroştina, Lăinu Vetrici, Mărghita, Muşuroaie, Obârşe, Poiana Mare, Porcu, Sacota, Sacoţelul, Scurta, Scurtiţa, Seciu, Smada, Spânzuratu, Strâmba, Ţughini, Ulioara, Ursu, Vadul Dobreţului, Văireaua. Văi: Bungetu, Cocoviţa, Corbu, Dobrecioru, Dobreţu, Dosul Corbului, Germătăluiul, Gherman, Gura Cacovei, Jacota, Jderşoaia, Pietroasa, Scorţăreaua, Stârcu, Ulioaia, Valea Badii, Valea Corbului, Valea Peştiniţei, Valea Porcului, Valea Roşie, Valea Strâmbei, Văireaua, Vâlceaua lui Filip, Vâlceaua cu Lac, Vâlceaua lui Negrilă, Vâlceaua lui Rădoi. Păduri: Măluroasa şi pe toate văile şi dealurile": Vl 4; „Ape: Balta Lungă, Balta Mare, Balta Sudului, Stâna, Valea cu Barza, Vâlceaua lui Tiră": Vl 5; „Aninoasa, Bărsila, la Cărămidă, Cânepişte, Chicira, Cicane, Colivi, Cornăţel, Crângu Mare, Dealul lui Brânzan, Dealul Mare, Dealul Roşu, Floreşti, Foişor, Lau, Leurda, Linia, Lunca, Maluri, la Măgură, Pogoanele, în Poiană, Ponoare, Ponor, Râpi, Scoarţa, Şesul, Uliu, Valea Lacului, Valea Socilor, la Vii. Ape: Aninoasa, Balta Aninoasa, Balta Roncei, Căcata, Olteţu, Pietroasa": Vl 6; „Relief deluros şi Valea Cernii; Groapa de Cărbuni, Dealul Cioaca, Poiana Mare, Valea Cernii, Valea pârâului Geamăna,": Vl 7; „Vale, şesuri, dealuri, râul Topolog": Vl 8; „Dealuri: Dosul Călugărului, Dosul Floarei, Gorganul, Nedeiţa, Nisipi. Pâraie: Seci, Treanţă. Râuri: Găunoasa, pârâul Gresoaia, râul Luncavăţ, Valea Gării (Cufurita), Valea lui Turbaliu, pârâul Vâlcidor": Vl 9; „Dealuri: Ciulniţa, Coasta Înaltă, Dealul Crucii, Dealul Dumbrăveştilor, Grămeşti, Năstăsoiu, Pucioasa, Râpa Albă, Ziua Albă. Ape: Lacul Duc, Lacul Gereştilor (acum a secat), Valea Bisericii, Floreştilor, Valea Glodului, Ilinţei, Valea Mare, Pietrii,

https://biblioteca-digitala.ro

Pietrăreşti, Valea Sărată, a Scopotului, Valea lui Stan": Vl 10; „Dealuri: Baia, Gruiul Ciorii (Gruicioasa), Mamurile, Munţii Grohotişu, Pârloaga, Valea Perişanilor, Volvura; Pârâul Ancăi, Pârâul Sec (nu mai curge apă)": Vl 11; „Dealuri, terasă. Dealuri: a Badii, Bucii, Lăstuni, a Râului. Văi: a Badii, Coisca, Seacă. Pârâuri: Momiţa, Păteşti": Vl 12; „Dealuri, văi: Dealu ăl Înalt, Dealul Grecilor, Ursoaia; se zice că grecoaica stătea cu un picior pe muntele Măguricea, cu altul pe muntele Măgura Slătiorului şi că ar fi cărat pământul cu poala; între ele curgea apa Cernei şi grecoaica îşi dădea sânii peste umăr şi spăla rufe; Valea Cireşului (se cultivau mulţi cireşi). În pădure: Drumul lui Cuza, pădurea Măldărescu (a fost un proprietar mare), Măgura, Măgura Slătiorului, Stâlpul Grecului, Valea Armăsarului, Valea Ciocoiului, Valea Fântânii, Valea Mavrii. Islaz: Piscu Nicului. Pe aici trecea Drumul lui Cuza: dinspre Gorj, pe la Mesteceni, Valea Ulmetului, Recea, Valea Fântânii, Valea Mavrii, Valea Mânăstirii, spre Măldăreşti": Vl 13; „Deal, apele: Berca, Miloveanul, Sârbeana": Vl 14; „Dobruşa, Faţa Bârei, Padine, Pârveşti, Vârateca. Ape: Pesceana, Vedea; Dobruşa (numai când plouă)": Vl 15; „Dealul Mare, Iasărul, Omorâcea, Piscul Şasei, Seci, Vâlcan şi văi înguste. Ape: Iezer, Valea Coselii, a lui Dan, Gadovana, a lui Grăunceanu, Mâneasa, Româneasa, Valea Japca": Vl 16; „Dealuri: al Castelului, al Crucii, Dealul Vârful Viei, al Iorgului. Pârâu, văi: Olăneşti, Tulburea, Valea Ursului": Vl 17; „Dealuri: Balţuri, Plăişoru, Podurile, Secătura, Uzărelul. Munţi: Dâlmele, Deluşelu, Poiana Florilor, Voinigelu. Pârâuri şi râuri: Bolindruţu, Hanăşu, Hoteana, Lotru, Voineşiţa, Pârâul Pietrei": Vl 18.

TOPONIME SPECIFICE

Defrişarea pădurii: „O parte din sat se cheamă la Arsăşti": Dj 1; „Golişte (poiană), Măgura din Pădure": Dj 2; „Buturugi, Curături, Pârlitură, Seciu": Dj 3; „Lumini, Ogoi (aici, înseamnă poiană). Termenul prelucă are sensul de drum fără iarbă, prin apă, pe unde se circula cu barca": Dj 4; „În deal la Curături, Poiana Veche, la Seciu, Tarlaua Poienii": Dj 5; „Braniştea, Pârlită, Preluca Glodului": Dj 6; „La Arşiţa, spre Găunoasa (teren prost, e o bucată de şapte-opt ha), Branişte. Curătura e în pădurea lui Barbu Ştirbei; Secătura (e în locul unde au secat apele)": Dj 8; „Poiana la Scoruş": Dj 9; „La Brănişti, unde erau tufani (stejari groşi), unde se tăiaseră pădurile şi se scoteau butucii, la Poieni": Dj 10; „Se ştie că Delniţa a avut păduri de stejar; bordeiele din sat se făceau cu lemn de stejar din pădurea din Delniţă": Dj 11; „Curătură; aici tot pământul a fost curătură, pentru că aici au fost păduri. Fiecare familie a curăţat cât a putut şi locul a rămas al ei": Dj 12; „La Curături (în pădurea Zăvalului), la Preluca cu Şarpele; curătură mai înseamnă şi tăierea lăstarilor ca să crească lemnele drepte; prelucă înseamnă drum de apă; poiană este un loc neted, pentru horă, dar care este în sat": Dj 13; „Curătură (la pădure), Poiană (loc fără arbori)": Dj 14; „La Lacul Galben, unde era pădure înainte azi este complet defrişată şi este pământ arabil, Poiană, la Poieni" : Dj 15; „Poiana Ursului": Dj 17; „Curătură": Gj 1, 5, 8, 12, 14; „Curătură (loc unde s-au defrişat mărăcinişurile)": Gj 2; „Curătură, Laz, În Lăzuţ, Sub Coasta Lăzuţului": Gj 4; „La Micota, Mileanu, Mocerâţa, Poienile de Jos, Poienile de Sus, Purcăreţi, Zăpodini": Gj 5; „La Apele Vii, Cernaia, Fântâna Plaiului, Higiroşu, Muncelu, Poiana Bordului, Prisaca (în vârful muntelui, păşune şi pădure)": Gj 6; „Dealul Curăturilor, Tufa Ciocoilor": Gj 7; „Priba, Valea Olteanului": Gj 8; „Arsuri (în hotarul cu Hobiţa), la Buturugi (la Turugi, în Peştişani),

https://biblioteca-digitala.ro

Curătură (în Boroşteni, Peştişani), Fântâna Seci (pe munte, la Gura Plaiului), Pârlituri (Frânceşti), Poiana Năroadei. Termenul pentru poiană este aici «gol»": Gj 9; „Crângu Mânăstirii, pă Jaroştea": Gj 10; „Curătura, Jaroştea, Pârâul Runcului, Poiana Ascunsă, Poiana Stânişorii, Preluca, Prisaca; toate aceste toponime sunt ale unor locuri dintre satele Racoviţa şi Polovragi": Gj 11; „Zona defrişată se cheamă «tăietură»; La Begu, Cabană, Puntea Căprarului, Sacota, Valea Deşului": Gj 15; „Poiana Sărarului, Poiana lu' Ţandăr": Mh 2; „Curătură, care este un loc în pădure unde s-a săpat cu sapa şi apoi s-a arat; este un loc în pantă; la Curătura Căpriorilor, Curăturile Ciuciulaţilor, Curătura Hoteranilor, Curăturile Untăranilor, Poiana Băciei (aici se fac stâne), Poiana Rotată, Poienile Morii": Mh 3; „La Curături, Poiana lu' Mărin": Mh 4; „Curătură (un petic de pământ mic, dar se spune şi curătura mea, mă duc la curătură), Poiana Linişca, Poiana Patroanei": Mh 6; „La Buturugi, Pârlita": Mh 8; „Pârlituri (ogaş cu pădure şi un pic de islaz)": Mh 9; „Arsuri, Arşasca, la Crovu cu Târşi, Curătura Măzdronii, Gărâna, Poiana Beletinii, Poiana cu Iglici, Poiana Izmenelor, Poiana Măzdronii, Poiana Porcului, Prelucă, Prisacina": Mh 10; „Curătură (un deal cu cereale)": Mh 12; „În Zăvoi, pe valea Oltului": Ot 2; „Arşiţa, Jarîştea, Leasa, Poiana Buşii": Ot 3; „Toponime din pădure: Balta Mică, Băloi, Brazi, Chirţa, Măgura, Prundu Mare": Ot 5; „Buturugi": Ot 7; „Zăvoi": Ot 8; „Curătură, Poiană": Ot 10; „Jarîştea, Oaşile, Poiana, Vâlceaua Curătură": Ot 11; „Toponime de pădure: Bălăcelu, Băliganu, Boroiu, Leşi, Stejericiu, Tufele Eleşteului": Ot 13; „Urzica": Ot 14; „Arsa, Buturugi, Curătură, Poiană": Vl 1; „La Adâncata, Curătură, sub Peşteră, Poiana, Pojorâta, Prisaca, în Seci": Vl 2; „Călinele, Dealul Vlad, Lazul, Lostun, Poiana, Runcu, Scăuiele, Secătura, Teiul": Vl 3; „Curătură, Dealul Seciu, Jarîşte, Poiana Branîştei": Vl 4; „În Curătură, Poieniţa Mândră": Vl 5; „Curătura lui Băloi, Laz, Seci; sunt mai multe poiene": Vl 6; „În Cioaca, în Crivină, pe Deal, Dealul Mare, Gogâlneţ, în Higi, Lunca Cernii, Poiana Mare, pe Vlădeasca, Zătreanca": Vl 7; „Pădurea nu a fost defrişată, aparţinea proprietarului": Vl 8; „Curăturile, Poiană (aici înseamnă teren foarte bun, plantat cu pruni); pădurea defrişată a fost replantată cu salcâmi; în alte cazuri plantau ogradă de pomi fructiferi; se scoteau copacii cu rădăcină cu tot în cazul defrişării; Securi": Vl 10; „Curăţitură: se făceau ocolituri în pădure şi se dădea foc, devenind păşuni pentru vite; Ştiubeu": Vl 11; „Arsa, Buturugi, Curătură, Poiană, Secătură": Vl 12; „Măgura, Măguricea, Oarba": Vl 13; „Arsa, Curătură, Poiană, Secătură": Vl 14; „Cosac, Dobruşa, Vărateca": Vl 15; „Curătură, Jarîştea, Poiană, Seciu": Vl 16; „Dealul Crucii, Trundin, Truşculeşti": Vl 17; „Plantaţii unde se punea porumb, pe Mâneşiţa şi Mânileasa; aici termenii de secătură, runculeţ, curături, soci nu sunt recunoscuţi ca locuri de unde s-a tăiat pădurea": Vl 18.

Vii: „La Dealul Ocolnei, la Frunzar, punctul Gânsacul, la Grama, la Plop": Dj 1; „În marginea satului, la Remetice": Dj 2; „În Dealul Bătrân şi la Piscu Ţiganului, de prin 1928-1930 au început să se pună masiv vii": Dj 3; „La hotar cu Salcia, la Ascunsa, unde erau vii româneşti; azi nu mai sunt aici": Dj 4; „La Ulmiş, unde creştea viţa veche românească": Dj 5; „În Vii": Dj 6, 7, Vl 2, 6; „Dealul Viilor": Dj 8, 12, Gj 14, 15; „În Trocaia, unde este şi azi vie, la Ţuţur": Dj 9; „În Deluş, unde erau vii oloage": Dj 10; „Viile bătrâne erau la câmp, La Viile ale Bătrâne; şi azi sunt, dar sunt vii noi": Dj 13; „La Râpa Roşie, unde erau pimniţe (pivniţe) în deal, unde se ducea vinul la crame; erau bordeie la crame, dar nu mai sunt de peste 80 de ani; la Dealul Temcănăului": Dj 15; „Viile bătrâne în Dealul Robului": Dj 16; „Deal de Vii, în Delniţă (aici delniţă însemna pământ necultivat, despre care se zicea că era al Domnului şi din el se puteau face donaţii domneşti),

https://biblioteca-digitala.ro

Plaiul Viilor": Dj 17; „La Vie sau sub Vie": Gj 1, 4, 12; „Dealul Viilor, Valea Mieilor, Via Părăsită, Via lui Şelaru, Via Teşii, Viile Mari": Gj 3; „Via lui Măcăceanu": Gj 5; „La Braniştea, Codrişoru, Dealu Mare, Vârfu Plăişorului; şi azi aici sunt tot vii": Gj 6; „Dealul Curăturilor, Dealul Lărgii": Gj 7; „Bălţatu, pe Cioacă, Dealul Viilor, Lăcrămuşa": Gj 8; „Dealul Manilor, care era complet împrejmuit cu gard de pari, iar viile erau plantate în masiv compact; şi azi este vie, dar răzleţ": Gj 9; „La Via lui Pociovalişteanu, azi numită Via Părăsită, Via lui Săciureanu": Gj 10; „Pe Dealul Viilor; existau crame în deal, care s-au distrus când au dispărut viile vechi, din cauza filoxerei": Mh 1; „Via la Marga, Via Mănăstirii, Via lu' Mănescu, Via Popii, Via lu' Vasilescu,": Mh 2; „La Culme sunt şi azi": Mh 3; „Dealul Corcovei": Mh 4; „Pe Vale": Mh 5; „În Cerăt, pe Chiajna, la Coasta, în Tarlale": Mh 5; „În Linişca; azi nu mai sunt": Mh 6; „Numai în ţarină, de jur împrejurul satului": Mh 7; „La Balta lui Drugă, la Balta Zmeului. la Secări": Mh 8; „La Cerâşu, Corneşti, la Fântâna Sandului, Padina": Mh 9; „Pe Coastă, unde au fost viţe româneşti": Mh 11; „Dealul Viilor, la Stoichiţa": Mh 12; „La Prinţu": Ot 1; „Sub Coastă, La Vii": Ot 2; „La Păunescu": Ot 3; „Viile Mari, Viile Mici": Ot 5; „Sub Dos": Ot 6; „Plaiul de Vii": Ot 7; „La Vârvoranu, unde era conac": Ot 8; „La Vâlcea": Ot 9; „Dealul Viilor, Dealul Tătărăilor, Vâlceaua lui Balaci, Vâlceaua lui Chebaru": Ot 10; „La Nisipuri": Ot 14; „La Vie": Vl 1; „La Artanu, Cercelari, Dealul Viilor, pe Delureni": Vl 4; „La Viile Bătrâne": Vl 5; „Sub Deal, Mironeşti, Telecheşti, la Vii": Vl 9; „Pe Dealul Ciulniţa, Pucioasa, la Rug (era crâng); pe pământul de mărăcini, pământ roşcat, via se dezvoltă foarte bine": Vl 10; „La Grădini, Seci": Vl 16; „Dealul Crucii, Goleasca Trundin, Vârful Viei": Vl 17.

Livezi: „Înainte nu erau, azi sunt în Grinduri": Dj 2; „Livezi şi grădini, la Deluţ, Fântâna Păţitului, Valea Cucului, la Viorica (în sud); azi sunt nuci la Viorica": Dj 4; „Dealul Crivezui": Gj 4; „Dealul Cloşanilor, Pădină, Şesuri": Gj 5; „Chiosa, Gura Olteanului, Valea Lăcrămuşei": Gj 8; „Livezile boiereşti de la Fântâna Mare": Gj 10; „La Livezi": Gj 11; „În Prunărie": Gj 14; „La Găneac, la Pădina Cârcioroanei, la Plai, la Pruni (aici au fost căzăniile), Perii lui Cârcior; sunt şi azi": Mh 3; „Corcoviţa, Valea Cordunului": Mh 4; „La Dâlboc şi azi": Mh 6; „La Ivăneşti, Păpuceşti, Stoichiţa": Mh 12; „La Prinţu": Ot 1; „La Coşcova, Drumul Oii, la Purcelu, Puţul cu Vânt": Ot 2; „La Harca, în Ţarină": Ot 3; „Dealul Viilor": Ot 6; „Pe malul Oltului": Ot 8; „La Lolea": Ot 10; „Vâlceaua cu Peri": Ot 15; „Dealul Costeştilor, Glăvaci, Măgură": Vl 2; „Dealul Vlad, Gâlfa, Gruiul Lung, Negoiana, Scăuiele": Vl 3; „La Strâmba": Vl 4; „La Bododeşti": Vl 8; „Boborăşti, Mironeşti, Telecheşti": Vl 9; „Ogrăzi de pruni în Văleni, majoritatea cu meri; pe versanţii spre răsărit, sud, apus, au predominat prunii": Vl 10; „Câmpul Sasului, Faţa Părului, Gruiul lui Ivan, la Piatra, la Poartă": Vl 11; „În Livadă": Vl 12; „Broşteni, Ciocâltea, Cociobi, Lunca Cernii, Mănăseşti, Mogeşti, Oarba, Olari, Pe Feţe, Scofaina, Sub Măgură, Vioreşti": Vl 13; „Decindea": Vl 16; „Bogosloveşti, Dealul Iorgului, Ţânţuleşti, Valea Ursului": Vl 17; „Curăturile, Runculeţ, Secătură, Socii, Stâneica, Sub Frunţi, Zăpodina": Vl 18.

Odăi, conace: „La Odaia, unde era o fermă a Sadovei, când era Domeniul Coroanei": Dj 1; „La Ocolna": Dj 6; „Conace la Gioroceanu, la Leu Mic": Dj 10; „Pe dealuri, la pivniţe": Dj 12; „Conacele: Ciboteştilor, Ghiţulanilor, a lui Moş Niţă, a lui Oprea, a Răduii": Dj 13; „Dealul Crivezui, în Lăzuţ": Gj 4; „Conace la: Cărpinei, Cracul lui Pătru, Cracul Ursului, Ciuta, Păltinei, Poienile de Jos, Poienile de Sus": Gj 5; „Conace la: Dealul Lărgii, Han, Rupturi, Şoava": Gj 7; „Conace la vie pe Cioacă, Dealul Viilor, Lăcrămuşa": Gj 8; „La Conace, la Dobriţoiu, la Lac, la

https://biblioteca-digitala.ro

Tărâia": Gj 11; „Conace la Dealul Viilor": Gj 15; „La Cioaca": Mh 1; „Conace sunt peste tot": Mh 3; „Sălaşe de vite pe Dâlboca, Cicârlia, Stupariu": Mh 6; „Pe Grinduri": Mh 7; „La Conac": Mh 11; „La Curţile Domneşti, Oroveni, Prinţu, Tuteanca": Ot 1; „În Şarba": Ot 3; „Conace la Cimitirul Atârnaţilor, Disa, Gura Padinii, Măgura Beşlegiului": Ot 7; „Pe câmp, către apus": Ot 8; „La Conac": Vl 1; „Coasta Plaiului, Dealul Costeştilor, Glăvaci, la Lacuri, Valea Bradului": Vl 2; „Pe toată moşia satului au fost colibe cu grajduri şi târle unde se ţineau vitele şi oile, cum ar fi la Muchea Runcului": Vl 3; „Conace: Dealul Viilor, Delureni, în Sec": Vl 4; „În Dealul Muierii, Dealul Speteştilor": Vl 5; „La Bârsilă, la Măgură": Vl 6; „Conace la Chilie, Mironeşti, Nedeiţa": Vl 9; „În Câmp, Pripoare, Roşia, Topolog": Vl 11; „La Lac": Vl 16; „O odaie în Truşculeşti": Vl 17; „Căsoaie la: Plăişoru, Secătură, Soci, Voineşiţa": Vl 18.

Târle, coşare, oboare: „Cătune în Baltă": Dj 2; „De oi, pe câmp la Iovan Lupul, la Fântâna cu Salcie, la Fântâna lui Preda": Dj 4; „Pe deal şi pe vale, conacele lui Petrache Ionescu, ce au ars la 1907": Dj 5; „Coşarul şi Târla lui Diuman, Oborul Calului, Târla lui Cranta, Târla lui Paghiu": Dj 6; „Târle, erau şi pescării": Dj 7; „La Bălăceni, pe islaz": Dj 8; „Cei care aveau teren mai mare îşi făceau târlă pe locul lor şi stăteau toată săptămâna; azi este saivanul CAP": Dj 9; „La marginea apelor, pe lângă izvoare, departe de sat, la stâne": Dj 12; „Târle pe islazul comunal": Dj 13; „Staule se făceau înainte, se ierna acolo cu vitele; azi este doar tabăra de vară a CAP-ului; târle se făceau pe locurile de la Râpa Roşie": Dj 15; „Târle pe islazul comunal; vara, pe mirişti": Dj 16; „Stâne pe hotar": Dj 17; „La Conace": Gj 4, 8; „Unde erau şi conacele": Gj 5; „La colibe: Apele Vii, Apşoarele, Dâlma Peşterii, Drăgomanu, Fântâna Plaiului, Poiana Bordului": Gj 6; „Oboare la conace": Gj 7; „Conace pe toate dealurile": Gj 9; „La Moiaga": Gj 11; „Oboare la Dealul Viilor": Gj 15; „Târle pe islazul comunal, se făceau şi stâne": Mh 1; „La Fântâna Badii, la Găneac, la Pădurea Cârcioroanei, la Poiana Băciei, la Poienile Morii": Mh 3; „Târle lângă conace": Mh 6; „Pe Grinduri": Mh 7; „Nu, pentru că oile aici se dădeau la cioban şi le ducea la munte": Mh 8; „La Piatra Cerbului, la Târla lui Biţă Vuescu, Târla lui Dumitru Stoican": Mh 10; „Pe Cioaca, pe la Biserica Veche": Mh 12; „La Mamină, Petcu, Tabie, Tabou": Ot 1; „Târle la Coşcova, la Hotaru Tesluiului": Ot 2; „Târle la Balta Mică, Balta Siliştorii, Deliu, Măgura Ţiganului, Mozolea": Ot 5; „Târlele erau unde erau şi conacele": Ot 7; „În lunca Oltului": Ot 8; „La islaz": Ot 9; „Pe moşia lui Bent, la sudul satului, era înainte de înfiinţarea satului un cirezar cu bivoli. Pământul era înţelenit (nelucrat) şi s-au găsit gropi în care se înnămoleau bivolii, la gropile lui Ţol şi Ţuculan. La groapa lui Bent creşte mult dudău, dovadă că pământul este îngrăşat cu bălegar şi tot aici este şi un loc mlăştinos": Ot 12; „Băşicuţă, Măgura Vacii, Vădăstriţa": Ot 14; „Crac, Momiceni, Vârtop": Ot 16; „La Târlă": Vl 1, 4; „Stâne: Albu, Bărbătescu, Dosu Buila, Govora, În Dos, Piatra, Poiana de Piatră, Scărişoara, Scânteia": Vl 2; „Târle la Cătinel, Dosul Brădătăilor, Pleaşa, Săcăturile, Sorturi, Şesul Fântânii, Urea": Vl 3; „La Olteţ": Vl 5; „Târle, sub Deal": Vl 9; „Clăbucet, Grohotiş, Valea Largă": Vl 11; „La Conac, la Hodaie": Vl 12; „Valea lui Dan": Vl 16; „Unde sunt căsoaiele: Plăişoru, Secătură, Soci, Voineşiţa": Vl 18.

Mori, pive, vâltori: „A fost moară cu motor de pe la 1900, la Loturi": Dj 2; „Moara lui Ionel Pleşa, la sud, pe canalul de aducţiune a izvoarelor şi moara lui Vasilache Ciucea la vest, la trei km, tot la izvoare": Dj 4; „Moara Pârlită, Moara lui Şomacă": Dj 6; „Mori la Deznăţui, Moara lui Gâlcă, nu mai este azi": Dj 8; „La Moară, dar nu de apă": Dj 9; „Era o moară cu motor la Leu Mic":

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 10; „Pe pârâul Bobeştilor": Dj 12; „Mori erau în vale, în sat s-au desfiinţat în 1935-1938": Dj 13; „Mori în Valea Mălai Rău": Dj 14; „Mori la Valea Deznăţuiului, la Matei": Dj 15; „Mori în moşie": Dj 17; „La Moara Veche, La Moara Boierului, Stejarul de la Moară": Gj 1; „Moară la Gârla Morii, a fost a lui Dincă Schileru": Gj 3; „Valea Branii, Valea Lăzuţului": Gj 4; „Pe Sunătoarea": Gj 7; „Câmpul Morii, În Crov, Între Rugi": Gj 8; „Au fost peste zece mori de apă; şi azi mai este o moară": Gj 9; „În vale, la Câlnic": Gj 10; „La Vadu Morii": Gj 13; „Mori, pive, pe Valea Bahnei": Mh 3; „Pe Coşuşte (mori cu roată orizontală), Mori pe Ierugi": Mh 4; „Mori la Ogoare (moară şi pivă) până pe la 1910; astăzi – moară şi pivă în sat": Mh 6; „La Moara Mică, la Moara Petreştilor, Râul Morii, la Piva lui Surdei": Mh 10; „Moară era la Conac": Mh 11; „La Fântâna lui Dinu": Ot 1; „Pe Cungrea: a lui Cincă, Ciucani": Ot 3; „Mori, pe Olt": Ot 8; „Pe Plopcea": Ot 10; „Mori şi piuă la Păjarca": Ot 11; „La Căpitanu, La Dascălu, La Nicola, La Pârlita": Ot 14; „La Moară, la râu": Vl 1, 12; „Mori: Brădeanu, Crăcană, Ion Predescu, Ion al lui Puiu, Lică Pietreanu, Niculescu, Râureanu, Strac": Vl 2; „Mori: la Daragiu, la Dumbravă": Vl 6; „Mori pe Otăşău": Vl 10; „Mori pe Cerna, Recea, la Angheleşti, la Fulgoiu, la Hăbuc": Vl 13; „Pe Berca": Vl 14; „Dosu cu Morile": Vl 17; „La Gura Mânilesei": Vl 18.

Topile pentru in, cânepă: „La Baltă, la Gioroc, la 17 km distanţă": Dj 1; „În Balta Bistreţului, la Topile": Dj 2; „În Baltă": Dj 3, Gj 1, 14, Mh 2, 8, Vl 12, 13; „În bălţi la Reca, pe Drincea": Dj 4; „În Jii (Jiu)": Dj 5; „În Glod, Împuţitu, Olecari, la Podu ăl Mare, Punte, Sfârnete, Sovod": Dj 6; „În toate bălţile": Dj 7; „În Deznăţui": Dj 8; „La bălţile de pe Valea Mare": Dj 9; „La Bălţi": Dj 10; „În baltă la Turan": Dj 11; „Erau gropane pe bălţi făcute de pârâu": Dj 12; „La Jieţ": Dj 13; „La Baltă, care azi s-a amenajat pentru peşte": Dj 14; „La Deznăţui": Dj 15; „La Jiu şi Deznăţui; azi, nu": Dj 16; „În lunca şi bălţile Jiului": Dj 17; „În râuri şi în bălţile: Balta Popii, Balta Săpată, Brăneasca, Godovanu": Gj 3; „În bălţile de pe văile Bratuia, Crivezuia": Gj 4; „În valea Motrului: Bivolaru, Cotul lui Iordan, Ghiţă Gulaie, Priba": Gj 8; „La Topilă, la Bistriţa": Gj 9; „La Ălăşteu": Gj 10; „La Topile": Gj 13; „La baltă, pe valea Deznăţuiului, se făceau eleştee": Mh 1; „La Topile, pe Răchiţi, făceau bălţi, care se chemau toiuri; azi, nu": Mh 3; „Cânepa se topea la baltă făcută în Coşuştea sau în bălţi rămase pe margine": Mh 4; „În apă curgătoare": Mh 5; „În apă curgătoare, la Cosuştea": Mh 6; „În Balta Satului, pe Ieruga Morii": Mh 7; „În crovurile făcute de Dunăre spre Rudăria": Mh 9; „La Baltă, la conac unde este un «zaton» (loc jos, cu izvoare care ies din pământ şi care s-au îndiguit): Mh 11; „În ape curgătoare, Floreasca, Huşniţa": Mh 12; „La Topitoare": Ot 1; „La Gârla Tesluiului": Ot 2; „În Cungrea şi în eleştee": Ot 3; „La Ochiuri, la Ruscă, la Ududoi, în Valea Mică": Ot 4; „În Dunăre": Ot 7; „La gârle": Ot 9; „La eleştee": Ot 11; „Topile în Valea Ungureanului": Ot 12; „În Vedea": Ot 13; „La Căpitanu, La Pârlita": Ot 14; „La Vâlceaua Popii": Ot 15; „La Topilă în Capul Plaiului": Vl 2; „În gâldace, pe Peseana": Vl 4; „La Bălţi: Largă, a Surdului": Vl 5; „Pe marginea Olteţului": Vl 6; „La izvoare şi bălţi naturale": Vl 10; „Pe Beica, pârâul Miloveanul, Sârbeana": Vl 14; „Pe Valea Şasii": Vl 16; „La râul Olăneşti": Vl 17; „În Zăvoi, la marginea satului": Vl 18.

Surse de apă: „La Fata, la Fântână, la Frunzar, în Grama, la Maiureasa, la Mâra, la Plopi": Dj 1; „Fântâni: a lui Florică Butaliu, a lui Nae Dimian, a lui Găvrilă, a lui Lupu, a lui Onilă": Dj 2; „Fântâni la la Delniţă, Dobreţi, la Dobricioiu, în Stâlpu": Dj 3; „Ştiubeiul de la Salcia": Dj 4; „Fântâna Lenii": Dj 5; „Ascunsa, Broasca, Valea Fântânilor": Dj 6; „Fântâni: a lui Colă, a lui

https://biblioteca-digitala.ro

Gheorghe a lui Stănică, a Inginerului": Dj 7; „Fântâni: de pe Branişte, a Cotoceilor, Înaltă, de pe Măgura Berbecelui, a Ţiganului, a lui Zdrinceanu": Dj 8; „Cişmele erau şi mai sunt la Fântâna lui Păduche, la Hotaru, la Schiolanu, la Ţuţur": Dj 9; „Fântâni: a lui Brabete, a lui Cârju, a lui Cotelici, de la Cuculeana, a lui Drăghici, Fântâni Înalte, a Frasinului, a lui Neţu, cea Nouă, de la Ulm, a lui Vasilescu": Dj 10; „La Cişmele la Turan": Dj 11; „Pe văi, Fântânile Mircii": Dj 12; „Fântânile: a lui Ciobotă, la Colţa, la Fântâniţă, de la Leşi, la Locurile de la Căşi, a lui Gheorghe a lui Oprea, de la Alexe Pop, de la Robi, de la Suadu": Dj 13; „Cişmeaua de la Velica": Dj 14; „La Lăturoasa, Strâmba, la Ştiubeie": Dj 7; „Fântâni: a lui Costică Pop, de la Măgurele (de la hotarul Giubegăi)": Dj 15; „Fântâni: la Brânduşoiu, la Scripete, la Şoseaua Drănicului: sunt şi azi, dar se folosesc rar": Dj 16; „Fântâna cu De-a sila, Fântâna din Deal de vii": Dj 17; „Fântâni: din Lupoaia, a lui Măcăceanu, din Mosoară, cea din Pârâul Viu, a Popii, cea Rece": Gj 1; „Bunaru', la Carpenu, pe Domneşti, în Padina, Rotaru, Valea lui Nat": Gj 2; „Fântâna lui Dragomir, Fântâna lui Scoruşanu, în Islaz, în Schiauna": Gj 3; „Ştiubeie: în Mihorcea, Sub Coasta Lăzuţului; fântâni: în Brana, Crivezuia, Holinga, Mihorcea": Gj 4; „Tărnicioara, Fântânele": Gj 5; „Fântâna Plaiului": Gj 6; „Fântâni: a Daii, a lui Milcu, a Seciului; bunare: a lui Arsan, a lui Ghilă; Fântânele": Gj 9; „Fântâna de la Mal, în pădure la Izvor": Gj 11; „Fântâna Rece, Ştiubeiul lui Gorjan": Gj 14; „Dealul Viilor, Gresia, Negraia, Valea Deşului": Gj 15; „Ceşmele din Deznăţui": Mh 1; „Ştiubeie la Anân": Mh 2; „Fântâna Angii, a Badii": Mh 3; „La Crivină, izvoare, ravenice": Mh 4; „Pe Vale la Cişmele, acum, ştiubeie": Mh 5; „La Bunari (puţ în Boromna), Găvănel, Valea Rea": Mh 6; „La Şipote, fântâni: Fântâna Băieţilor (care a fost făcută de tineri necăsătoriţi), Fântâna lui Radu, care era administrator al moşiei Geblescu, Fântâna cu Salcă, de la colţul pădurii; a lui Fulga, a lui Moşeanu, Punghina, a lui Şună, a lui Toader, a lui Tulei, a lui Zmeu": Mh 7; „Fântânile lui: Carigel, Izvoranu, Lepădat, Mărgărit, Şoaie": Mh 8; „Fântâna Sandului; ştiubeie la Pârlituri, la Revenice": Mh 9; „Fântâna lui Tănase, la Ştiubeiu Ciuţanilor, la Ştiubeiu lui Ianăş Moşneanu, la Ştiubeiu Orăeştilor": Mh 10; „Fântâni sunt multe, la Câmpu' lui Coravleţe, la Conac, în pădure; în Vârcoane, a lui Gâscă, a lui Golu, în Dos": Mh 11; „Fântâna Nemţilor, la Stoichiţa": Mh 12; „Fântânile lui: Avramescu, Dinu, Ianculescu, Trică": Ot 1; „Greci, Ladină, Păuneşti, Pieptănăreşti, Valea lui Dan, toate erau izvoare amenajate": Ot 3; „Fântâniţa": Ot 5; „În balta comunei": Ot 5; „Fântâni: a lui Bulete a Popii, a Disii, a lui Guţoi, a lui Neicu, a Ubnii, a lui Valcă": Ot 7; „La Cacoviţa, la Gropane (pe hotarul cu satul Greci)": Ot 9; „Fântânile lui Alecuţă, Chera, Ciocârlan, Ghioagă, Manda, Mitroi, Preda": Ot 10; „Fântâni pe malurile râului Vedea, Bărbuţoaia, Fântâna Ogarilor, Fântâna Ursarilor, la Fierari, puţul Dogarilor": Ot 11; „Fântâni: a Ghimpăţenilor, care este pe drumul Buţilor, pe care se transporta vinul de la Slătioara Nouă spre Caracal, pe la Zaanauna (Zahanauna) Veche, a lui Mândroc, a lui Stoica": Ot 12; „Bălăcel, Burdea, Leşi, Stejericiu, Tufele Eleşteului, Vâlcan": Ot 13; „Ciocea, Fântâna Lepitii, Mitriş, la Ivan Pascu, a Udmii": Ot 14; „Gropile de puţ, azi, la jumătatea tarlalei": Ot 15; „Fântâni şi puţuri la Călmăţui, Crac, Vârtop": Ot 16; „La Fântână": Vl 1; „În Dealul Costeştilor, al lui Dolie, la Glăvaci, în Padini": Vl 2; „Fântâniţa, Şipotul de la Valea Lazului": Vl 3; „Fântâni: Artan, la Cărămida, Dobreţu, Dosul Corbului, a Mercii, în Jacota, la Râpa Roşie, pe Strâmba, Vâlceaua Adâncă": Vl 4; „Fântâna Dragului, a Gruiului, de la Malul Înalt": Vl 5; „Ştiubeie: Crângu Mare, Leurda; fântâni: a lui Andrei, cea din Bârsila, Chiulan": Vl 6; „Ştiubeiele lui Leurziş, Liciu, Soborăd": Vl 9; „Şipoturi la Baia, sub Coastă, la Ştiubeu": Vl 11; „La Ştiubee, la Zdârnă, la Zid; este şi un izvor cu ape minerale care străbate Slătioara": Vl 13; „Fântâniţe cu capete de cal, buduroaie": Vl 14; „La

https://biblioteca-digitala.ro

Perieteni": Vl 16; „Fântâni: la Anica lui Neaţă, la Culache, la Niculae Bleandă": Vl 17; „Izvoare au toate dealurile. Şipote: Pârâul Mare, Pârâul Secăturii, Secătură": Vl 18.

Producerea cărbunelui de lemn: „La Bocşe": Dj 3; „În pădure la Trocaia sau, foarte des, la fiecare acasă": Dj 9; „În pădure la Bocşe": Gj 9; „După 1950, pe valea Olteţului": Gj 11; „Sacota": Gj 15; „Se făcea foarte rar în ocolnic": Mh 1; „Se făcea la Negruşa": Mh 3; „În pădure, la Cărbunerie": Mh 4; „La pădure; azi nu": Mh 6; „Se făcea în cantităţi mici": Mh 12; „Făurei": Vl 11.

Extragerea pietrei de var: „La cariera din Dealul Mare se aducea piatră pentru drumuri": Dj 14; „La Cornet, la Valea Calului, Valea Motrului": Gj 5; „La Vărniţi, la Lacuri; azi nu; se face la Bârseşti şi la Runcu": Gj 6; „La Varniţe, sub Cleanţul de Piatră": Gj 9; „Din Cornet": Mh 3; „La Valea Lânişcii; azi nu se mai scoate": Mh 6; „La Fierărie s-a găsit un cuptor de var din vremea lui Matei Basarab": Ot 1; „Piatra se ardea la Pietreanu. Se extrăgea de la Buila şi de pe Valea Otăşăului (se aduna după viiturile pârâului)": Vl 2; „Piatră de construcţie – din Dealul Mare": Vl 6; „La Gresoaia": Vl 9; „Măgura, la Răbvan, la Toreţoiu, se ardea": Vl 13; „Lângă râul Olăneşti": Vl 17; „Mânileasa": Vl 18.

Extragerea pământului pentru oale, cărămizi: „Lutul se scoate de peste tot, se fac ţesturi şi cărămizi": Dj 6; „La Găunoasa se lua pentru zidit sobele, pentru cărămidă refractară": Dj 8; „Se extrage pământ pentru construcţii de la Tiţă, la Sârbu": Dj 15; „În Legiuiri era loc pentru luat pământ pentru cărămizi" : Dj 16; „Din malul Jiului" : Dj 17; „La Câmpul Morii": Gj 8; „Cărămidă se făcea oriunde pentru că este peste tot argilă": Gj 9; „La Frasinu": Gj 15; „De la Fântâna lui Fulga şi a lui Tulei; a fost chiar fabrică de oale; azi, nu": Mh 7; „Ogaşu cu Oalele": Mh 10, 11; „Din câte o râpă": Vl 13; „La Ciulei": Vl 14; „La Bercu, nu ţine de Vlădeşti, ci de satul Dosu, azi, Priporu": Vl 17.

Mine: „Se spune că ar fi fost o mină în Valea Seacă": Mh 10; „Nu înainte; azi da": Mh 12; „Cataracte": Vl 18.

Ape sărate, iodate, petrol: „Apă sărată în Burtea; prin Oteşani treceau Drumul Sării şi Drumul Oii": Vl 9; „Apă sărată: Valea Sărată; se fac murături fără să mai fie fiartă sau să se pună sare, izvoare iodate la Pucioasa": Vl 10; „E un izvor cu apă sărată": Vl 13; „La Băiaşu (sat vechi), puţ de petrol": Vl 11.

Rudării: „Există un cătun care se cheamă Rudărie; rudarii locuiau în zăvoi": Dj 6; „În Cordun, Stejaru, Jirov, veniţi după 1920 din Vădurele, Firoanda; au locuit în bordeie; făceau: postăvi, linguri, fuse, furci, rotărie, dogărie; azi nu, sunt mineri": Mh 4; „Lângă Motru, în hotarul comunei, fabrică de ţiglă, de cărămidă": Mh 4; „La Vale se făcea lemnărie de care, căruţe, porţi – în Valea Anilor": Mh 5; „Au fost demult, acum s-au mutat la Vrata": Mh 7; „În partea de sud a satului, în Rudăria unde sunt 57 de familii. Iniţial au locuit în Ostrovul Corbului, în bordeie; din 1958 au fost mutaţi aici": Mh 9; „Da, înainte; azi nu; au murit toţi": Mh 12; „La Rudari": Vl 3.

Schituri: „La Ocină, cam la doi-trei km de sat": Dj 1; „Există o biserică în Racu, în Vâlceaua

https://biblioteca-digitala.ro

Săliştii, la marginea pădurii": Dj 3; „La Măgura Călugărilor şi la viile Călugărilor": Dj 6; „La Trocaia era un schit despre care se spune că ar fi fost înfiinţat de Gogoşu. Acum 60 de ani se mai cunoşteau contururile temeliilor": Dj 9; „Schit a fost în actuala vatră a satului; azi nu mai este": Dj 16; „A fost schit la Sadova, pe cureaua Brâncovenilor; a existat până pe la 1930; Cureaua Brâncovenilor era spre Gângiova şi Bârca; mai era şi cureaua Pricii, spre Horezu-Poenari": Dj 17; „În Dealu Mare, schit de călugări": Gj 2; „Mănăstire la Firiza": Mh 6; „Sunt ruinele fostei biserici din Sălişte": Mh 8; „La Mănăstire": Ot 1; „La Plăviceni, în lunca Oltului": Ot 8; „La Biserica Stricată": Ot 9; „Biserica Schitu": Ot 11; „La Pătrunsa, În Chilii": Vl 2; „Străchineşti, metoh al Mânăstirii Polovragi": Vl 5.

Troiţe, cruci: „Troiţe la la Crucile de piatră, Fata (la o răspântie), în Sălişte, pe Grama": Dj 1; „Troiţe la Stoiceşti, la Văiereaua": Dj 3; „La Crucea lui Cheliş": Dj 4; „Una este la Gropanul Becheanului, alta, care azi a dispărut, era la Fântână la Troiţă, alta la Măgura Verde": Dj 6; „Crucea de la Petcuşin": Dj 7; „La toate fântânile": Dj 9; „Se pare că au fost două cruci, dar după 1935-1940": Dj 10; „Troiţa de la Liebu": Dj 11; „La încrucişările de drumuri, unde a fost vechea biserică, în Valea Orodelului": Dj 12; „La capul satului, îi zicea la Crucea Mare, o troiţă mare între Ostroveni şi Orăşani şi între Lişteava şi Gângiova, ca semne de sat; crucile se puneau la răscruci, când dădea grindina": Dj 13; „La fântâni": Dj 15; „La Crucea de Piatră, pusă în 1817 (la hotarul cu Drănic), la est şi sud; şi azi": Dj 16; „La Troiţă": Gj 1; „La Izvoru": Gj 2; „La Fântâna lui Fumurescu, la Fântâna lui Ghibaciu": Gj 3; „La Răscruce, Cei Şapte Copaci, la 40 de Cruci": Gj 4; „Cruci puse în capul viilor sau al locului, sau pe locul unei morţi violente": Gj 6; „La răscruci": Gj 7; „Troiţe, termenul local este cruce: a lui Câmpeanu, a lui Miţelea, a lui Purec, a lui Săucanu": Gj 9; „Pe Dealul Cernei, Drumul Bordeiului": Gj 11; „La Lunca, Negraia": Gj 15; „La Cruci": Mh 2; „La fântâni, la toate, la intrarea în sat, la Bahna, la Cruce": Mh 3; „La Podul Crucilor, dar aici nu mai sunt de cel puţin 60 de ani, la Pârvuleşti, la răspântie": Mh 4; „Troiţe la Ariuţa, la Borobna sunt troiţe de răscruci, ca să apere de grindină şi de potoape; acestea sunt ridicate de vreo 20 de ani, dar şi înainte au fost": Mh 6; „Crucile lui Izbaş (au fost două fete care au murit de holeră şi li s-au ridicat acolo cruci; au fost şi înmormântate acolo); la Şopârla (erau şopârle multe), două cruci mari, puse pentru aducerea şi oprirea ploii. Mai sunt două cruci (dar în vatră, lângă Primărie); altele au fost ridicate în timpul holerei, ca să nu se răspândească boala": Mh 7; „Între Jiana şi Gogoşu şi la hotarul cu Devesel, unde este şi azi o troiţă mare": Mh 8; „Crucea Farii": Mh 10; „Cruci pe Gârlă, la hotar": Mh 11; „Vreo trei la răspântii, alta în pădure (la Crucea cu Ciumă)": Mh 12; „La fântânile lui: Avramescu, Dinu, Ianculescu, Trică": Ot 1; „La Joiţescu, Săndoaica": Ot 3; „La Crucea de Piatră": Ot 5, Vl 5; „La Măgura Mare": Ot 7; „La răscruci": Ot 8; „În Deal, Lolea, Piscani": Ot 10; „Crucea Gherghinii, Troiţa de la Puţul Bărbuţoii, la Bârzu, la Valea Bărbălăilor": Ot 11; „La Sârbi": Ot 14; „La Cruce (în capul satului)": Ot 16; „Pe islaz, la intersecţie de drumuri, la fântâni, pe locul unde moare cineva": Vl 1; „La Buila, la Cruce în Deal, la Măleni, în Poduri, la Poinăreşti": Vl 2; „La Cruce": Vl 3; „Sunt la fiecare fântână şi ciutură": Vl 4; „În Laz, unde a fost biserică, la Buliman, la Cătoiu": Vl 6; „Se făceau troiţe pe marginea drumului, la răscruci, pe poteci izolate, pentru adăpostul oamenilor": Vl 7; „Delimitau hotarele: Crucea lui Durlă, Muretu, Oteşani, Prodescu": Vl 9; „La Troiţă, la capetele de poduri, la răspântii, la fântâni": Vl 10; „La Secărele, spre Pripoară": Vl 11; „La răscruci de drumuri, la Albuică, în Cumpene, la Drăgoi, la Gogu Obedenaru, între Râpi": Vl 13; „La Troiţă, în pădure, la islaz": Vl 14;

https://biblioteca-digitala.ro

„La fântâni, după numele proprietarului sau al celui care a ridicat-o": Vl 16; „Lângă fântâni": Vl 17.

Comori: „La Ocolna": Dj 1; „La Măgura lui Roşu": Dj 2; „La Moara de apă a lui Vasile Ciucea": Dj 4; „La Coasta lui Budioană": Dj 5; „La Măgura lui Tică, unde s-au făcut şi săpături": Dj 8; „La Fântâna lui Păduche": Dj 9; „La Fântâna de la Ulm; şi azi îi zice săpătura de bani": Dj 10; „Pe Valea Drăgneiului, la Fântânile Mircii, despre care se zice că au fost construite de Mircea cel Bătrân, care a îngropat o comoară": Dj 12; „Au jucat banii la Lacul Galben": Dj 15; „La Ceru Luţiului şi la Perii ăi Doi": Gj 3; „La Răscruce, La Peri în Dealul Crivezuii, Obreja": Gj 4; „La Peştera cu Apă (în Foieroagă)": Gj 5; „La Burşuga, Copăcelu, Valea Dobriţii": Gj 6; „La Pârâul Drăgoeştilor (în munte)": Gj 7; „La Seci, la Fântâna Seciului": Gj 9; „La Dafinii Cucoanei, Piscu Cerului": Gj 15; „La Movila lui Botea": Mh 1; „Groapa cu bani (în pădure la Slătinic)": Mh 2; „La Prosig, unde se zice că a fost îngropată coroana Serbiei": Mh 3; „Prin pădurea Stulu joacă banii la sărbători mari": Mh 4; „În Dealul Vânjului": Mh 5; „La fântâna din Găvănel": Mh 6; „În Dâlmă, Grinduri, la Crucile lui Izbaş, jucau banii noaptea": Mh 7; „La Ovidenie, la 29 noiembrie, joacă banii în păduri, pe dealurile din jurul satului": Mh 9; „La Poiana Beletinii, la Cotu Poienii, unde se crede că joacă banii cu flacără şi la Cele Trii Pietre, la Fântâna lui Tănase, la Piatra lui Stan, la Poiana Izmenelor, la Poiana Porcului": Mh 10; „În Năsipuri, în Jos": Mh 11; „Apăreau flăcări spre Biserica Veche, la Stoichiţa": Mh 12; „La Floreci în Coastă, la Măgura, linia Mureştilor, Uliţa Riţii": Ot 1; „La Fântâna din Fântânele, la Groşarea": Ot 3; „Sub Coastă, în Vineţii de Jos": Ot 11; „La Căpitanu": Ot 14; „La Chilii, Coasta Înaltă, Orbet, Padeş, Scărişoara": Vl 2; „La Vii": Vl 6; „În Chilia": Vl 9; „În noaptea de Sf. Georghe, unii oameni se urcau pe dealuri să vadă unde jucau flăcările; căutau, dar n-au găsit; pe versantul dinspre satul Lumineşti s-a crezut că au fost îngropate comori, bani": Vl 10; „În Arini, sub Coastă, Podei": Vl 11; „La Brădăţel, între râpi a găsit cineva aur, la Măgurice, la dealul Stocşorul": Vl 13; „La Anica lui Neaţă": Vl 17.

Locuri legate de haiducie: „La Grindu lui Dănilă": Dj 2; „Se spune că Bostan Haiducul a ajuns şi pe la Cetate": Dj 4; „Haiducii Stancu lui Cioc, Ion Drăghici": Dj 5; „Iancu Jianu": Dj 6; „Prin păduri, legenda lui Ion ăl Mare": Dj 7; „Au fost haiduci în sat": Dj 8; „În pădurea Verbiciori": Dj 12; „Au fost haiduci, dar nu se cunosc toponimele": Dj 17; „La Fântâna lui Dragomir, Gârjoaica, Mutuoaie, Via Şelarului": Gj 3; „La Peri, la Răscruce": Gj 4; „Haiducii Gârbea, Hoarcă au sălăşluit pe aici; la Bordeie, la Ulm, erau punctele de întâlnire. Din Ulmul lui Tudor se vedea până la Craiova": Gj 15; „La Badea, Iovan Iorgovan, Mantu": Mh 3; „În lunca Corcovei erau Ion ăl Mic, Ion ăl Mare": Mh 4; „Fulga (făcea legătura între locul satului şi pandurii lui Tudor Vladimirescu), Negreanu. Pădurea Fulga şi-ar fi luat numele de la haiducul Fulga, pentru că iniţial această pădure s-a chemat Galbena": Mh 5; „La Firiza, la Deal, într-o peşteră în pădure": Mh 6; „Bujor, Ghiţă Cătănuţă, Iancu Jianu, Iovan Iorgovan, Terente umblau prin pădurile de aici": Mh 7; „Drelea şi Măruntelu apăreau prin pădurile din jur": Mh 12; „La Picătura": Ot 3; „În pădurea Bârseasca": Ot 8; „La Marin Duţu": Ot 10; „Prin toată pădurea din zonă": Ot 13; „Pe Suat (Suhat, adică islaz)": Ot 14; „La Casa lui Ticănel, Peştera lui Glavă, a lui Putoi, Pietrele Scărişoarei": Vl 2; „Peştera lui Chirhoc în pârâul Firotii": Vl 3; „Nedeiţa, Negara, Pădurea Călugărului, Seciu": Vl 9; „În nord, Nicu Munteanu": Vl 10; „Nicu Munteanu ieşea pe potecă la Covercei": Vl 13; „În toţi Munţii Lotrului": Vl 18.

https://biblioteca-digitala.ro

Nedei, govii, rugi: „Nu, înainte; acum, de doi ani, în pădure la Trocaia se face bâlci. Se ţine în august, se face târg, vine muzică, se joacă, se aduce băutură şi vin cei cu jocuri, cu tiribombe. Se adună lumea din satele din jur": Dj 9; „La cimitir, în faţa bisericii cimitirului": Gj 4; „Nedei – în marginea satului": Gj 5; „Nedei la Sf. Petru şi Pavel, în moşie": Gj 9; „Nedeia din Poiana Broşteniţa": Gj 14; „Nedei la 8 noiembrie, la hramul bisericii, dar în mijlocul satului, în apropierea bisericii": Mh 4; „Azi, nedeia se ţine la fiecare acasă, după ce se face slujba la biserică; înainte se ţinea în faţa bisericii": Mh 4; „Nedei la Ispas": Mh 7; „Nedeie la 23 aprilie şi la hram, pe poiana din faţa bisericii": Mh 9; „Nedeie la Sf. Constantin şi Elena": Mh 12; „În Cracu Mărului (e o pădure, la hotarul moşiilor Berciu şi Scărişoara)": Ot 8; „Nedei la Ulm, în capătul satului": Ot 9; „Hramurile se ţineau la cimitire": Ot 11; „Băbenii au avut munţi în Făgăraş. Acolo se ţineau sărbătorile, se făceau stânele, se rezolvau problemele, cu baciul de la stână": Vl 1; „Govie la cârciumă şi apoi la căminul cultural": Vl 5; „La Nedeiţa": Vl 9; „Nedeie era în satele învecinate, Perişani, Titeşti, la Sf. Ilie": Vl 12; „Praznicele se fac la biserici": Vl 16.

Sâmbra, măsuratul şi răvăşitul oilor: „Toamna, când se iau oile, se face Corban la târlă, acolo unde este, în moşie": Dj 1; „Primăvara, pe hotar, la stână": Dj 4; „De Sf. Gheorghe, la 23 aprilie, dacă nu cădea în Postul Mare (că atunci se muta marţea, după Paşte), se mergea la cioban, la stână, cu mâncare, ouă roşii, colaci, băutură, lăutari, cu miei tăiaţi şi se măsura laptele, se tocmeau oile. Se duc şi acum, dar sărbătoarea are o desfăşurare mai restrânsă": Dj 6; „La Sf. Gheorghe şi la Sf. Dumitru se făcea serbare; azi, nu": Dj 13; „Laptele se măsura la târlă, pe câmp": Dj 14; „În munţi, unde erau stânele: la Şoim, După Piatra, Mileanu, Frumosu": Gh 5; „La mulsul oilor, în munte": Gj 6; „Se măsura în munte, unde se făcea stâna; şi azi la fel": Gj 9; „La Poiana Băciei": Mh 3; „Nedeia se ţinea într-o vineri, după Paşte, la Izvorul Tămăduirii, dar se ţinea pe un câmp, în faţa bisericii; azi, de vreo 40-50 de ani, face fiecare acasă": Mh 6; „Laptele se măsura la marginea satului": Mh 6; „Laptele se măsura la Poiana Beletinii, Piatra Cerbului": Mh 10; „La spartul stânei se făcea petrecere la stânele din munţi": Vl 2; „La stânele din Capul Muntelui, din Plaiul Urii, din Ştevet": Vl 3; „La stâne": Vl 11; „La munte": Vl 12.

Slujbe şi ceremonii religioase: „În Câmpul Sălişte, la Dealul lui Călin": Dj 1; „La marginea satului şi pe Lunga": Dj 2; „Pentru ploaie, la Dunăre": Dj 4; „La Jii se făcea primăvara rugă": Dj 5; „La câmp": Dj 7, Mh 11; „Se făcea o rugă pentru calamităţi la biserică şi la câmp": Dj 8; „În caz de secetă se ieşea la câmp": Dj 9; „Se duceau la Fântâna lui Cârju": Dj 10; „Nu era un loc anumit, ci cât mai aproape de fântâni; erau foarte multe fântâni pe câmp": Dj 11; „La biserică; pentru ploaie se fac slujbe la apa Baboiaşului, unde erau vărzăriile": Dj 12; „A doua zi de Paşte şi la Sf. Maria Mare (15 august) toată lumea mânca la o masă mare, colectivă, în curtea bisericii; şi azi e la fel. La hotar, la Severin, la răscruci, se fac slujbe": Dj 13; „Pe câmp, la secetă sau când era prea multă ploaie; după ceremonie se împărţeau colaci şi se petrecea": Dj 14; „Pe ţarină, la Iordăchiţă, spre Poiana Mare": Dj 15; „În februarie oamenii împreună cu preotul mergeau cu botezul în vii. După botezul viilor se făcea o masă mare, în vii; şi azi se mai practică acest obicei. În Legiuiri, în Câmp se scoteau crucile pentru ploaie. Se aduceau şi moaştele Sf. Grigore de la mânăstirea Tismana, dar se ţineau în biserică": Dj 16; „Pe hotar, pe câmp": Dj 17; „La biserică, la Jii, la fântâni": Gj 3; „În anii secetoşi se mergea cu preotul pe câmp, spre Fântâna Mihorcea": Gj 4; „Se ieşea fie la o fântână, fie la o răscruce de sat": Gj 6; „La apă": Gj 7; „În Priba": Gj 8; „În

https://biblioteca-digitala.ro

caz de secetă, de piatră, de vijelie, se ieşea pe câmp şi pe deal şi se făcea slujbă": Gj 9; „La Dealul Cernei": Gj 11; „La fântâni, la Bobotează": Gj 15; „Se făcea slujba de ploi, în ocolnicul satului": Mh 1; „La Cruci": Mh 2; „La fântâni se făcea rugă pentru ploaie; şapte copii turnau apa peste cânepă; ca să plouă se făceau două chipuri de ceară: unul era Soarele şi altul era Ploaia. Soarele se îngropa în pământ; se zicea că a murit şi Ploaia se lăsa afară. Pentru ploaie, mai ieşea şi popa la fântână. Cînd ploua prea mult se lua o opincă şi se punea în foc; când ardea se zicea: «Cum se strânge opinca, aşa să se ducă norii în jos şi să se facă soare, frumos!». Ori se înroşea vătraiul sau toporul în foc şi se arunca în mijlocul curţii, împotriva grindinii": Mh 3; „La Cosuşte – procesiune pentru ploaie": Mh 4; „La Bobotează, la Baltă (sau râu), se face sfinţirea apei; totodată – şi rugă pentru ploaie, la câmp": Mh 5; „La Mărguşeni, lângă apă": Mh 6; „Rugă pentru ploi la Fântâna lui Zmeu, iar la Bobotează, la Fântâna lui Şună": Mh 7; „În câmp, la troiţe, dar nu se mai fac demult": Mh 8; „Pentru ploaie, la o fântână din marginea satului; la Bobotează, la Dunăre": Mh 9; „Când era secetă, la câmp; la Bobotează, la apă": Mh 12; „La Şosea": Ot 1; „La Coşcova": Ot 2; „La puţuri, la fântâni": Ot 3; „Peste Baltă, În Dealul Podului": Ot 5; „În capul satului": Ot 7; „La eleşteul din vale": Ot 10; „La Puţul Bărbuţoii": Ot 11; „Spre Tecuciu, pe islazul comunal (la Taboiu)": Ot 13; „La Dealul Cişmelei": Ot 14; „La Cruce": Ot 16; „La Pahohnic şi Pătrunsa": Vl 2; „La Olteţ, pe la fântânile mai importante": Vl 5; „La Olteţ şi la alte ape": Vl 6; „Pe malul Luncavăţului": Vl 9; „La Bobotează, la râu; la Cârstovu Viilor (14 octombrie), când era secetă se făcea procesiune, botez la râu": Vl 10; „În Islaz, În Vale": Vl 11; „La stâni, la Sf. Dumitru; când era secetă se făcea sfeştanie la râu": Vl 13; „Mai des la vii, la Cuculia": Vl 16; „La Valea Ursului": Vl 17.

Locuri legate de lupte: „La Cetăţuie, lupte cu turcii": Dj 4; „Lupte cu Pazvantoglu şi lupte de graniţă": Dj 6; „În jurul satului": Dj 7; „La Măgura Berbecelui se zice că au fost lupte foarte mari cu năvălitorii": Dj 8; „La apa Orodelului": Dj 12; „Turcii veneau şi păleau aici": Dj 13; „La Râpa Roşie este şi un loc unde ar fi fost un cimitir vechi": Dj 15; „Locuri legate de luptele cu nemţii din primul război mondial": Gj 1; „La Podişoru, la Poiana Năroadei erau locuri de refugiu când veneau turcii": Gj 9; „La Bătălie": Mh 3; „Sunt locuri legate de luptele cu turcii de la 1877": Mh 4; „Satul s-a mutat de la Cişmele din cauza turcilor": Mh 5; „În tot hotarul, dar veneau şi în sat; casele se făceau cu o uşă de ieşire la spate": Mh 6; „La Balta Şleaului": Mh 7; „Pe malul Dunării": Mh 8; „La Cazărmi": Mh 9; „În Poiana Beletinii ar fi fost război între daci şi romani": Mh 10; „La mănăstire; turcii au profanat mânăstirea": Ot 1; „La Vâlceaua Turcii": Ot 6; „La Dudul lui Ceauşu, Izvoare ori la Valea Turcului (Delureni)": Ot 11; „Se fugea în Pătrunsa": Vl 2; „La Dealul Podului au fost lupte cu turcii": Vl 3; „În Baia": Vl 11.

Locuri unde era straja satului: „La Cioara, la Măgura Bungetului, Măgura lui Sali. Măgura lui Sali era măgură de avertizare, loc unde se făceau focuri de avertizare. Sali a fost un paznic turc, omorât de oameni": Dj 4; „Pe Movilă": Dj 7; „La Măgura lui Florea Badea şi La Măgura lui Tică se aprindeau focuri ca să anunţe că vin turcii, ca şi la Măgura Oiţă": Dj 8; „Există un lanţ de măguri care merge între Craiova - Leu - Zănoaga, până la Caracal. Dar aici nu se păstrează tradiţia unor măguri de avertizare, deşi pe teritoriul comunei sunt opt măguri. Turcii au făcut aici numai incursiuni de pradă neorganizate; de aceea nu se păstrează toponime specifice": Dj 10; „La apa Orodelului se aprindeau focuri pe dealuri, semn că vin duşmanii. Ciorile aduceau balegă

https://biblioteca-digitala.ro

de cal în ciocuri. La porţile satului stătea pândarul care păzea recoltele şi intrarea carelor, căruţelor care veneau din altă localitate şi plăteau vamă, pe care pândarii o încasau la porţile satului": Dj 12; „Cardon, la Ceru Luţiului, la Perii ăi Doi, La Strejă": Gj 3; „Ghereta de lângă Ţăplig, unde făceau sătenii de pază": Gj 10; „Există un loc care se cheamă Brazda lui Traian": Mh 1; „Ciuaca Melcii": Mh 2; „La Faţa Străjii oamenii erau în pădure şi unul suna din bucium sau din corn şi anunţa": Mh 3; „La Cioaca de la Grâul Roşu": Mh 4; „Pe Chiajna": Mh 5; „La Tufanu' de la Atârnaţi": Mh 7; „La Cărămătrac, la Cocorova": Mh 9; „Erau două străji, la: Pe Strajă şi la Strajă pe Canicea": Mh 10; „Se păzea la marginea Dunării, ca să nu vie bulgarii": Mh 11; „La Cioaca": Mh 12; „Bechet, Grădina lui Neamţu": Ot 5; „Pe malul Dunării": Ot 7; „În Dealul Mălenilor, Vârful Măgurii": Vl 2; „Straja Cetăţii, La Strajă": Vl 5; „La Foişor": Vl 6; „Dealul Dumbrăviţa": Vl 10; „Pe Măgura": Vl 13; „Pe Piscul Şasei": Vl 16.

Locuri rele: „La cimitir, că sunt strigoi": Dj 1, 3, 6, 7, 13; „La Sudoame": Dj 5; „La Bălţi": Dj 9; „La podul Puieştilor şi la puntea de la locul zis la Troacă": Dj 12 ; „La răscruci": Dj 13; „La drumurile spre Poiana Mare, că a ieşit necuratul": Dj 15; „La Ogaşe, la Răscruce": Gj 3; „Pe lângă cimitire, la Răscruce": Gj 4, Vl 2; „La Peştera Rece, Peştera Vacilor,": Gj 5; „Cimitirele; cei care erau consideraţi moroi se dezgropau şi se ardeau complet, în munte. Înainte de îngropare se înfigea un cui în inima celor care se considera că s-ar putea face moroi": Gj 6; „Cimitirul": Gj 9, 15, Vl 7, 10; „Pe Valea lui Guran era «loc stângaci», unde ieşeau jigănii şi necuratu'": Gj 10; „La cimitir, la Furcituri (unde se împreună ogaşe), la răscruci, la hotare; dar la boală este bine să te speli cu apă «întâlnită», adică apă luată din locul unde se întâlnesc două ogaşe": Mh 3; „La locurile fostei vetre de pomeni, vatră de Gurban (la rudari): Mh 4; „La Butuşina, în cimitir": Mh 6; „La Peştera din Vârful lui Stan, cu comorile ascunse acolo, unde cine se bagă îi ia Dumnezeu minţile": Mh 10; „La măgurile care separau moşia lui Glogoveanu de pământurile oamenilor se duceau cârpe, zdrenţe descântate în prealabil la vrăjitoare, când aveau pe cineva bolnav, dar se credea că te pedepseşte Dumnezeu, deoarece era păcat": Mh 12; „Cimitirele, la Buţeşti, la hotare (unde se fac dracii cai)": Ot 3; „La Carantina, la Gura Uliului, la Nete (erau doi ulmi)": Ot 11; „Pe la vâlcele, cum ar fi Vâlceaua Dracului, la pădure": Ot 15; „Valea lui Ghimiş": Vl 9; „Pârâul Rău": Vl 11; „La Omorâcea": Vl 16; „La Anica lui Neaţă": Vl 17.

TEHNICI DE MĂSURARE A PĂMÂNTULUI

SISTEME DE ÎMPĂRŢIRE A PĂMÂNTULUI

Moşi: Gj 1, 4, 5, 9, Ot 10, 11, Vl 1, 3, 5, 6, 12, 14, 16; „Legenda spune că moşii au împărţit pământul la popor, înainte de 1864; se pare că s-ar fi făcut o vânzare pe bani. Satul a mers pe şapte moşi": Gj 6; „Satul a mers pe moşi. Moşii cei bătrâni au fost Niculcioii, Popeştii şi Blendoii. După moşi au venit asociaţiile pastorale, care aveau un consiliu ce încasa banii de la cei care păşunau. Banii se dădeau celor care aveau cotă-parte în munte, care aveau drepturi în munte": Gj 9; „Mergea pe moşi şi pe curele": Mh 3; „Moşii satului: Surzii, Izvercenii, Moşnenii, Gârnecii": Mh 10; „La Isăreşti erau trei moşi": Ot 10; „Ocolniţa din 1794 atestă următorii moşi: Ogarei, cu 103 stânjeni şi două palme; Opreşti cu 15 stânjeni, patru palme; Mircioeşti cu 74 stânjeni, patru

https://biblioteca-digitala.ro

palme; Corcodesc, 78 stânjeni, patru palme; Pricinesc, 48 stînjeni; Pupăză – Beli, 92 stânjeni, şase palme; Perpelesc şi Plotogesc, 101 stânjeni, două palme; Chilomănesc, 92 stânjeni, patru palme; Ciocoiesc, 57 stânjeni, şase palme; Rădulesc, 42 stânjeni, două palme": Ot 11; „Demult; moşii mai erau numiţi şi codri": Vl 2; „Satul mergea pe 12 moşi: Ionel Chelu, Ţugulan, Liţan, neamul Ciucesc, Secetesc, Hlămăţesc (oameni răi, se înhămau), Surdesc (Enache Surdu), Cârpiţesc, Modruzesc. Pământul din Baia a mers pe băi şi neamuri; din acestea, tot pământul comunei a fost împărţit pe «dramuri». A fost obşte moşnenească şi la ea aveau drept numai cei care se trăgeau din moşii satului. Obştea satului Perişani a existat până în 1948, când pădurea a trecut la stat, iar islazul comunal a preluat pământul obştii. Satul Mlăceni a fost o obşte foarte puternică, avea tot 1200 de dramuri, ca şi obştea Perişanilor, dar la Mlăceni un dram are cinci-şase ha. Obştile aveau un consiliu de conducere, cu un preşedinte; erau asociaţii juridice, cu ştampile şi peceţi; făceau şi încasări": Vl 11; „Moşii satului Slătioara: Giura, Viorel, Cociobu, Anghelesc": Vl 13.

Drepturi: „Drepturile moştenite din tată în fiu, de la moşii cei bătrâni, se puteau cumpăra. Drepturile se refereau atât la pădure, cât şi la păşune. Toţi cei care aveau drept trebuiau să-şi dea consimţământul pentru ca să poată tăia unul dintre ei «ras» pomii (adică toţi); altfel, se făcea doar cu firul, adică câte un arbore": Gj 9; „Erau diviziuni ale moşilor": Vl 11.

Fraţi: Vl 11.

Curele: Dj 7, 11, 12, 17, Gj 1, 3, 4, 7, 9-13, 15, Mh 3, 10, Ot 4, Vl 1, 2, 4, 6, 7, 9, 12, 14, 16; „Aici o curea înseamnă o moşie mare": Dj 1; „O curea era de doi-patru-20 m. Fiecare familie avea curele, diferea lăţimea pământului. Curelele mergeau din hotar în hotar până la Goroneşti": Dj 3; „Curelele datează de la reforma lui Cuza": Dj 9; „La proprietarii mari": Dj 10; „Numai la moşia boierească": Dj 13; „Demult; erau cureaua Mitrăcheştilor, cea a lui Marinescu; ulterior, termenul de curea a fost similar celui de moşie a proprietarilor mai mari": Dj 15; „Se zicea: o curea de moşie": Dj 16; „Curelele s-au împărţit alături de delniţele din islaz la 1864": Gj 2; „Curele, apărute după reforma lui Cuza": Gj 14; „Curele, mai aproape de zilele noastre": Mh 2; „Curelele şi delniţele erau moştenite de la vechii moşneni, mergeau din hotar în hotar; au fost menţinute la împroprietărirea de la 1864": Mh 4; „Curelele erau din hotar în hotar sau mergeau în «dricuri»; curelele lui: Gh. Rădulescu, Pătru Rădulescu, Meilă Bârlan, Gheorghiţă Nedelcu, Niţă Ianăş, Tache Niculescu, C. Niculescu, N. Niculescu, Traian Niculescu, Oarfă": Mh 6; „Satul era de oameni liberi, de curălaşi. Curelele: Creţanii, Popescanii, Luminoşii. O curea ţinea de la Dunăre până la hotarul cu Jiana şi Deveselul, deci era din hotar în hotar. Erau curele între 4,5 până la 15 stânjeni lăţime, cu o lungime de 8-10 km": Mh 8; „Curelele s-au dat la 1864": Mh 12; „Curelele, dintr-un capăt în altul al hotarului, din dealul Foleştilor până în cel al Buneştilor (Corbului); iniţial s-au tăiat pe lung, apoi, pe lat, bucata obţinută fiind numită codru": Vl 10; „Lungi de trei, patru km, de la poalele Măgurii până în cealaltă parte a muntelui, late de 2-20 m. Curelele erau numai în pădure. Se împărţeau copiilor, indiferent de sex, în lung": Vl 13.

Teiuri: Gj 13; „Fiecare sat forma câte un tei": Gj 4; „Teiuri se chemau curelele moşilor mari": Mh 10.

https://biblioteca-digitala.ro

Bucăţi: Gj 9; „Teiurile se împărţeau pe curele iar curelele în bucăţi. Curelele erau pe lung, iar bucăţile pe latul teiurilor": Gj 4; „Atâtea bucăţi de pământ însemnau tot atâta părţi în munte": Gj 6; „Provin din împărţirea curelelor": Vl 13.

Măsuri: Dj 5, Ot 11; „La Albeni, pe loturile localnicilor de pe raza altor sate": Gj 1.

Codri: Ot 10, 11, Vl 5, 9, 15, 16; „Codrii erau bucăţi din curea": Dj 12; „Codri: o suprafaţă de pădure, proprietate a mai multor rude": Vl 2.

Petece: Vl 4; „Bucăţi de pământ mai mici decât codrul": Ot 10.

Funii: Dj 4, 5, 9, 11, 14, 16, 17, Gj 3, 7, 11, 13, Mh 6, Ot 2, 14, 16, Vl 1, 5, 9, 10, 12, 14, 17, 18.

Sfori: Dj 3, Gj 12, Vl 12; „Însemnau o bucată de pământ": Ot 11.

Fâşii: Vl 18; „La boieri": Ot 3; „Feşii care mergeau din hotar în hotar; feşa mergea cu totul: pe gârlă, râpi, vie, câmp, pădure": Ot 10; „Pe faşe": Ot 11; „Pe fâşe": Ot 15.

Chingi: Vl 2, 9, 14; „Era o fâşie mai mică": Ot 3; „O chingă avea mai puţin de un km": Ot 12; „Mai puţin": Vl 6; „Au fost chingi în trecut; termenul a dispărut azi": Vl 7; „Chingi, pentru terenurile arabile, aveau cam un hectar; se aflau pe curea; alţii spun că chinga era o curea care mergea din hotar în hotar; termenul era chiar mai folosit decât cureaua": Vl 10.

Delniţe: Gj 3, 4, 6, 12, 13, Ot 5, 6, Vl 1, 6, 12; „La 1864": Gj 2; „Delniţa, aici, loc de casă": Gj 14.

Unităţi de suprafaţă

Pogoane: Dj 1-4, 6, 7, 9-17, Gj 1, 3, 4, 6, 8, 9, 11-14, Mh 1-7, 9, 11, 12, Ot 1, 5-8, 10-14, Vl 1-7, 9, 10, 12-14, 16, 17; „Cam 144 m ori 9 m": Dj 5; „Pogonul de 0,5 ha": Dj 11, Gj 3, 10, Ot 16, Vl 10; „Pogoane în interiorul curelei": Dj 12; „După împroprietărire": Gj 6; „Mai recent": Gj 11; „Împărţite de Cuza Vodă": Mh 10, Ot 2; „Pogonul, de 24 de prăjini": Ot 3, Vl 8; „La pogonul de vie intrau 3000 de viţe": Vl 15; „Cât merge plugul o zi era echivalentul unui pogon": Vl 18.

Pogoane vechi: Dj 5.

Pogoane mici sau pogoane răzleţe: „Nu se ştia exact cât are, există şi pogonul care are 50 de ari; patru litre erau un pogon": Dj 8; „Pogonul mic pentru vii": Gj 12.

Jumătate de pogon: Mh 4, Ot 6.

Locă: „O loca are cam până la o jumătate de pogon": Dj 6.

https://biblioteca-digitala.ro

Litre de pogon (litra are un sfert de pogon): Dj 2, 4, 5, 10, 12, 13, 16, 17, Gj 3, 4, 12-14, Mh 1-3, 5-9, Ot 3, 6, 10, 14, Vl 2, 12; „Pădurea se vindea cu litra": Dj 1; „De 250 m sau 12 ari": Dj 8; „Litra (o jumătate de pogon)": Mh 4, 11; „Litra are 1250 metri pătraţi": Ot 16, Vl 13; „Litra (un sfert de pogon, 1200 m pătraţi)": Vl 10.

Ciricuri: Ot 5.

Pătrături: „Un sfert de pogon, apărută după 1864": Gj 11.

Cinzeacă: „O optime de pogon": Mh 7.

Dramuri: Vl 11.

Loturi: Dj 15, Gj 3, Mh 11, Ot 5, 6, 8, 12-14, 16, Vl 8, 12, 14; „La Bârzeiu, pe loturile berleştenilor de acolo": Gj 1; „Pe vremea lui Cuza": Gj 7; „Un lot de patru pogoane, după împroprietărirea din 1921": Gj 10; „Mai recent, un lot are şapte pogoane; unitate de măsură apărută după 1864": Gj 11, Mh 2; „Loturi, împărţite la 1864 şi 1920": Mh 4; „Loturi, de la Cuza încoace; s-a dat egal, zece pogoane; şi cele de la 1918 se numeau tot loturi": Mh 5; „Loturi, după 1921": Dj 8, Mh 7; „Cele date în 1924": Mh 9; „Loturi, din 1918-1921": Mh 12; „Loturi, la Câmpu Jianu": Ot 3; „Loturi la Buliga, la Aluniş": Ot 11.

Legiuiri: „Pe legiuiri era împărţit înainte": Dj 8; „Legiuiri, date de Cuza": Mh 7.

Islaz: „Egal cu trei pogoane, apărut ca unitate de măsură după 1864": Gj 11.

Termeni care denumesc suprafeţe mari cultivate. Holda: Gj 3, Ot 11; „Holda era pământul mai multor oameni": Gj 4; „Holde, la grâu": Mh 2; „Doar acum": Mh 7.

Lanul: Gj 3, 11, Ot 6, 11.

Răzorul: Dj 14.

Tarlaua: „Este terenul cultivat din partea de est a satului": Mh 5; „Tarlale, la boieri": Ot 4.

Instrumente şi modalităţi aproximative de măsurare a pământului. Degetul: Dj 10.

Palma: Dj 10; „0,20 m": Gj 1, Ot 11, Vl 5; „Patru palme şi un lat de palmă au un metru": Vl 13.

Cotul: Dj 12, Gj 13, Mh 10, Ot 11.

https://biblioteca-digitala.ro

Piciorul: Dj 9, 12, 13, Ot 9, 14, Vl 9; „Un picior este de dimensiunea unei tălpi": Dj 8; „Între vecini": Dj 14; „De 80-90 cm": Dj 17.

Pasul: Dj 1-8, 12, 15, 16, Gj 1, 3, 4, 6, 10-15, Mh 3, 5-7, 9, 12, Ot 1, 2, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, Vl 1-3, 5, 10, 12-16; „Pasul de cca. un metru": Dj 10, Gj 2, Mh 8, 11; „Pasul normal, de cca. 90 de cm; pasul mare, de un metru": Mh 1; „Doi paşi – un stânjen": Dj 11, Ot 4.

Betele: „Aveau 1, 5-2 m.": Dj 10.

Altele: Funia: „De 30 de m": Dj 6; „De 12 m": Dj 8; „De 20-25 m, se măsurau postaţele": Dj 10; „De 10 m": Dj 13; „Funia de 5-10 m": Gj 9; „Funia de 7-10 m": Mh 3; Vl 3.

Sfoara: Dj 3.

Carul de fân: Vl 2.

Poşta: Dj 12.

Măsurători exacte

Stânjenul: Gj 4, 5, 7, 8, 11-15, Mh 1, 2, 10, Ot 3, 5-11, 13, 16, Vl 1, 2, 5, 7, 10, 12, 14-16; „Stânjenul de 1,80 m": Dj 2; „Stânjenul de 2 m": Dj 1, 3-7, 9-17, Gj 1, 2, 6, 9, 10, Mh 4, 6, 8, 9, 12, Ot 2, 14, 15, Vl 4, 17; „Stânjenul de 1,92 m": Gj 3; „Stânjenul de 2,30 m": Mh 3; „Stânjenul de doi paşi": Dj 8, Mh 5, 7; „Stânjenul de 1,96 m": Mh 11, Vl 8, 9; „Stânjenul de 2,20 m": Vl 6; „Stânjenul obişnuit are doi m; cel al lui Cuza are 2,25 m": Vl 13.

Prăjina: Dj 5, 16, Gj 1, 2, 10, 11, 14, Mh 5, 6, Ot 1, 5-7, 10, 11, 16, Vl 1, 2, 9, 12, 14; „De 4 m": Dj 12; „De 2 m": Dj 14; „18 prăjini au un pogon": Mh 1; „Prăjina, de 2 şi 4 m": Mh 3; „Prăjina de 1,96 m": Mh 4; „Prăjina, de 10 m": Mh 8; „Înainte": Mh 10; „Prăjina, de 208 metri pătraţi": Ot 3, Vl 8; „Prăjina de 2 m, egală cu stânjenul": Dj 6, Vl 10, 11.

Lanţul: Dj 4, 5, 11, Gj 13, 14, Mh 4-6, 10, Ot 9, 14, 16, Vl 4, 12 ; „De 20 de m": Dj 1, Gj 10; „De 10-15 m":: Dj 6; „De 12 m": Dj 8; „De 100 m": Dj 12; „Mai recent": Gj 11; „Lanţul de 50 de m": Dj 10, Mh 1; „Între 20 şi 50 m": Dj 13; „De 10 m" : Dj 14; „De mult de tot": Mh 2; „Folosit de ingineri": Mh 7, 9; „Lanţul de 10 m": Mh 8; „Lanţul, după 1945": Vl 10, 12.

Ruleta de 50 m: Gj 6.

Capra: Dj 3, Vl 3, 5 ; „Capra este un instrument ca un compas de lemn": Dj 5; „Este mai

https://biblioteca-digitala.ro

nouă, de 10 m": Dj 6; „De 1,5 m": Ot 4; „Acum se măsoară cu capra": Vl 6.

Arul: Dj 6, 14.

Hectarul: Dj 6, 7, Mh 1, 6; „Este o împărţire mai nouă": Mh 8, Vl 13.

Metrul: Vl 3.

FORMA DE PROPRIETATE A TERENULUI

Sat cooperativizat: Gj 1-3, 9, Mh 1, 2, 4-9, 12, Ot 3-15, Vl 1, 3-7, 9, 14-16; „Sat cooperativizat cu excepţia a nouă familii": Gj 12.

Sat necooperativizat: Gj 4, 6, 10, Mh 3, 10, Vl 2, 8, 10-13.

MODUL DE UTILIZARE A TERENULUI

Suprafaţă totală: „2069 ha plus 213 ha personale (care au rămas ale oamenilor după cooperativizare)": Dj 3; „Cam 8000 ha": Dj 4; „1118 ha": Dj 5; „6617 ha": Dj 6; „5057 ha": Dj 8; „1600 ha": Dj 9; „6033 ha" : Dj 11; „2196 ha": Dj 12; „3231 ha": Dj 14; „1898 ha": Dj 15; „8865 ha": Dj 16; „490 ha": Gj 1; „351,6 ha": Gj 2; „481 ha": Gj 3; „502, 77 ha": Gj 11; „2481 ha": Mh 2; „2487 ha": Mh 9; „9376 ha (pe comună)": Mh 12; „349 ha": Ot 3; „1510 ha": Ot 4; „3674 ha (total comună)": Ot 9; „6233 ha (total comună): Ot 11; „3815 ha": Ot 15; „637970 metri pătraţi": Vl 1; „2100 ha (total comună)": Vl 3; „777 ha": Vl 7; „272,18 ha": Vl 10; „465,18 ha": Vl 12; „5099 ha (total comună): Vl 13; „2307 ha (total comună)": Vl 15.

Arabil: Dj 7, 16, Gj 5, 7, 8, 11, 13-15, Mh 10, Ot 1, 2, 5-8, 10, 13, 14, 16, Vl 1, 4, 5, 8, 9, 12, 16-18; "2985 ha": Dj 1; „4100 ha": Dj 2; „Total 1466 ha arabil plus 175 ha ale oamenilor": Dj 3; „6000 ha": Dj 4; „127 ha (în vatră), 992 ha la CAP": Dj 5; „13891 ha": Dj 6; „Majoritatea arabil": Dj 8; „900 ha" : Dj 9; „Peste 5000 ha": Dj 10; „5532 ha": Dj 11; „2047 ha": Dj 12; „1200 ha": Dj 13; „3124 ha": Dj 14; „1586 ha": Dj 15; „Cam 4000 ha": Dj 17; „1205 ha": Gj 1; „205 ha": Gj 2; „239 ha": Gj 3; „521 ha": Gj 4; „27,70 ha": Gj 6; „1012 ha; datele sunt pe total comună, fără satul Brădiceni": Gj 9; „256 ha": Gj 10; „291 ha": Gj 12; „Cca. 3400 ha": Mh 1; „1609 ha": Mh 2; „331 ha": Mh 3; „Jumătate din moşie, şi azi": Mh 4; „3486 ha": Mh 5; „30 ha": Mh 6; „7088 ha (total comună): Mh 7; „1200 ha": Mh 8; „499 ha": Mh 9; „2300 ha": Mh 11; „4890 ha (total comună)": Mh 12; „190 ha": Ot 3; „1230 ha": Ot 4; „3161 ha (total comună)": Ot 9; „4805 ha (total comună)": Ot 11; „2500 ha": Ot 12; „2860 ha": Ot 15; „140 ha": Vl 2; „120 ha (total comună)": Vl 3; „1488 ha (total comună)": Vl 6; „294 ha, toată Lunca Cernii": Vl 7; „77,15 ha": Vl 10; „Puţin, şi azi": Vl 11; „814 ha (total comună): Vl 13; „2200 ha": Vl 14;

https://biblioteca-digitala.ro

„1171 ha (total comună)": Vl 15.

Vii: Dj 7, 16, 17, Mh 6, Ot 1, 2, 5-8, 10, 13, 14, Vl 4, 5, 9, 16, 17; „27 ha": Dj 1; „Înainte, nu erau, azi, 80 ha": Dj 2; „38 ha": Dj 3; „350 ha" : Dj 4; „37 ha în vatră şi 17 ha la CAP": Dj 5; „1727 ha": Dj 6; „390 ha": Dj 8; „11 ha (CAP şi individual): Dj 9; „150 de ha": Dj 10; „32 ha": Dj 11; „50 ha": Dj 12; „1600 ha": Dj 13; „80 ha, erau mai multe înainte": Dj 14; „39 ha": Dj 15; „5 ha": Gj 1, 2; „7 ha": Gj 3; „22 ha": Gj 4; „59, 20 ha": Gj 6; „Puţin, înainte; azi, mult": Gj 7; „Puţin; şi azi": Gj 8; „90 ha; datele sunt pe total comună, fără satul Brădiceni": Gj 9; „1,70 ha": Gj 10; „În ultima vreme": Gj 11; „51 ha, mai puţin azi": Gj 12; „Şi azi": Gj 13-15; „47 ha": Mh 1; „8 ha": Mh 2; „5 ha": Mh 3: „Petice": Mh 4; „59 ha; înainte fiecare om avea o litră sau o jumătate de pogon": Mh 5; „216 ha (total comună), numai în ţarină şi înainte şi azi": Mh 7; „100 ha": Mh 8; „143 ha": Mh 9; „Numai azi, cca. 3 ha": Mh 10; „60 ha": Mh 11; „33 ha (total comună): Mh 12; „18 ha": Ot 3; „Înainte; azi culturi de plante tehnice": Ot 4; „Vii, livezi: 70 ha azi; înainte erau rare, 7-8 ha": Ot 6; „87 ha (total comună)": Ot 9; „19 ha (total comună)": Ot 11; „Vii, livezi: 31 ha": Ot 12; „338 ha": Ot 15: „Puţine vii": Vl 1; „13 ha (total comună)": Vl 6; „Azi, mai puţin": Vl 7; „0, 23 ha; înainte de primul război mondial erau puţini oameni cu vie, dar aveau petice mai mari; filoxera le-a distrus; în perioada interblică au fost foarte puţine vii; au reapărut cu viţă nobilă, cam 10%, restul direct producătoare. Sunt mai mulţi proprietari, dar cu suprafeţe mici": Vl 10; „Numai azi": Vl 13; „170 ha; azi mai mult ca înainte": Vl 14; „662 ha (total comună)": Vl 15; „Vii, livezi": Vl 16.

Livezi: Dj 17, Gj 3, 7, 8, 11, 13, 14, Mh 10, Ot 2, 8, Vl 5, 8, 9, 11, 17; „79 ha": Dj 3; „10 ha livezi (pruni, meri, peri)": Dj 4; „5 ha în vatră şi 61 ha la CAP" : Dj 6; „24 ha": Dj 8; „50 ha (pruni, peri, vişini, meri, nuci)": Dj 9; „Livezi şi grădini: 30 ha" Dj 11; „32 ha": Dj 12; „142 ha (măr, păr, pruni)": Dj 15; „65 ha": Gj 1; „8 ha": Gj 2; „6 ha" : Gj 3, Ot 3; „23 ha.": Gj 5; „37,21 ha": Gj 6; „402 ha": Gj 9; „6,07 ha": Gj 10; „1 ha": Gj 12; „6 ha": Mh 1; „90 ha": Mh 2; „12 ha": Mh 3; „73 ha": Mh 5; „10 ha": Mh 6; „24 ha (total comună)": Mh 7; „5 ha": Mh 8; „290 ha": Mh 9; „32 ha": Mh 11; „1350 ha (total comună): Mh 12;; „Numai azi": Ot 6; „65 ha (total comună)": Ot 9; „247 ha (total comună)": Ot 11; „Puţine": Vl 1; „154 ha": Vl 2; „10 ha (total comună)": Vl 3; „De pruni": Vl 4; „346 ha (total comună)": Vl 6; „Azi, mai mult": Vl 7; „65,10 ha": Vl 10; „73,18 ha": Vl 12; „530 ha (total comună)": Vl 13; „158 ha": Vl 14; „474 ha (total comună)": Vl 15.

Grădini: Dj 17, Vl 16; „Ceapă, 30 ha castraveţi, 100 ha": Dj 1; „Cartofi; înainte, islaz, livezi; azi nu": Dj 2; „79 ha": Dj 3; „12 ha": Dj 4; „25 ha la CAP": Dj 5; „515 ha": Dj 6; „150 ha": Dj 8; „Cam 50-60 de ha, dar în vatră": Dj 10; „Vărzării pe marginea apelor: 20 ha": Dj 12; „40 ha (varză, ardei, roşii, cartofi, usturoi, ceapă": Dj 13; „125 ha": Dj 14; „Grădini de zarzavat nu erau înainte, azi: 5 ha": Dj 15; „1 ha": Gj 1; „2 ha": Gj 2; „50 ha": Gj 10; „5 ha": Mh 1; „146 ha": Mh 2; „10 ha, vărzării": Mh 8; „82 ha": Ot 3; „63 ha (total comună)": Ot 11; „4 ha": Vl 2; „5 ha (total comună): Vl 3.

Păşuni: Dj 7, 9, 17, Gj 4, 7, 8, 11, 13, 15, Mh 4, 10, Ot 2, 5, 7, 8, 10, 13, 14, Vl 4, 5, 8, 9, 11, 12, 16-18; „Peste 200 ha păşuni, cam 800 ha ale Ocolului Silvic" : Dj 2; „181 ha plus 325 ha ale Bulzeştilor": Dj 3; „63 ha păşuni şi fâneţe": Dj 4; „122 ha ale Consiliului Popular şi 140 ha la

https://biblioteca-digitala.ro

CAP": Dj 5; „119 ha": Dj 6; „200 ha la Balta Lungă, Frasin, Leu Mic": Dj 10; „Nu era păşune; vitele erau hrănite cu grâu verde, trifoi şi erau păscute la capetele locurilor şi pe drumuri; azi, 28 ha": Dj 11; „Înainte; azi nu": Dj 13; „81 ha": Dj 14; „142 ha": Dj 15; „198 ha": Gj 1; „42 ha": Gj 3; „71 ha": Gj 5; „24,77 ha": Gj 6; „1097 ha": Gj 9; „115 ha": Gj 10; „110 ha": Gj 12; „Azi nu": Gj 14; „30 ha": Mh 1; „516 ha": Mh 2; „280 ha": Mh 3; „78 ha": Mh 5; „Peste 300 ha": Mh 6; „525 ha (total comună); înainte le luau în arendă sau le munceau cu clacă": Mh 7; „250 ha": Mh 8; „224 ha": Mh 9; „18 ha": Mh 11; „2762 ha (total comună)": Mh 12; „13 ha": Ot 3; „Păşuni, fâneţe: 60 ha": Ot 4; „Înainte; azi nu": Ot 6; „361 ha (total comună)": Ot 9; „772 ha (total comună)": Ot 11; „Păşuni, fâneţe: 617 ha": Ot 15; „3 ha": Vl 1; „515 ha.": Vl 2; „1265 ha (total comună), în vatra satului, dar există şi păşune alpină": Vl 3; „1378 ha (total comună)": Vl 6; „57,37 ha": Vl 10; „1873 ha (total comună)": Vl 13; „900 ha": Vl 14; „Fiecare pe proprietatea lui, înainte": Vl 15.

Fâneţe: „Şi azi": Dj 7, Gj 4, 7, 8, 11, 13, 15, Mh 4, 5, 8, 10, Ot 2, 5, 7, 10, 11, 13, 14, Vl 1, 4, 5, 7-9, 11, 12, 17; „181 ha plus 325 ale Bulzeştiului": Dj 3; „17 ha" : Dj 6; „46 ha": Dj 9; „20 ha": Dj 12; „60 ha (teren nisipos)": Dj 13; „28 ha": Dj 15; „10 ha": Gj 1, 3; „277,22 ha": Gj 6; „502 ha": Gj 9; „39 ha": Gj 10; „15 ha": Gj 12; „Azi nu": Gj 14; „51 ha": Mh 2; „44 ha": Mh 3; „10-11 ha": Mh 6; „22 ha": Mh 9; „263 ha (total comună): Mh 12; „5 ha": Ot 3; „Înainte; azi nu": Ot 6; „257 ha": Vl 2; „700 ha (total comună)": Vl 3; „546 ha (total comună)": Vl 6; „72,23 ha; azi s-au extins": Vl 10; „836 ha (total comună), cel mai mult teren": Vl 13; „Aici, termenul pentru terenul de unde se coseşte fânul este «livadă»": Vl 18.

Păduri: „Şi azi": Dj 6, 7, 16, Gj 4, 7, 8, 11, 13-15, Mh 10, 11, Ot 1, 2, 5-8, 10, 11, 13, 14, Vl 3-6, 9, 11, 14, 16-18; „800 ha ale Ocolului Silvic": Dj 2; „1375 ha de pădure ale Ocolului Silvic": Dj 3; „42 ha": Dj 4; „110 ha ale Consiliului Popular şi 85 ha ale Ocolului Silvic": Dj 5; „131 de ha (total comună) plus 400 ha ale Ocolului Silvic": Dj 9; „532 ha (salcâm plantat)" : Dj 11; „80 ha (comunale) şi cam 600 ha ale Ocolului Silvic": Dj 13; „Peste 1000 de ha ale Ocolului Silvic": Dj 14; „Ale Ocolului Silvic: 740 ha (pe comună)": Dj 15; „6 ha": Gj 1; „10 ha": Gj 2; „121 ha": Gj 3; „1650 ha (total pe comună)": Gj 5; „Nu apar date pentru că acum sunt ale statului": Gj 6; „105 ha (ale CAP-ului) şi 13908 ha (ale Ocolului Silvic); date pe total comună, fără satul Brădiceni": Gj 9; „Înainte; azi nu": Mh 1; „260 ha": Mh 2; „35 ha ale Consiliului Popular şi 2066 ha ale Ocolului Silvic, dar aceste cifre însumează pădurea pe toată comuna": Mh 3; „37 ha; foarte multă până prin 1890, apoi s-a împuţinat tot mai mult": Mh 5; „Peste 460 ha": Mh 6; „1744 ha (total comună), multe, la Legiuiri, până la marginea satului": Mh 7; „400 ha": Mh 8; „190 ha": Mh 9; „Înainte, ale boierului, peste 5000 de pogoane; azi, 1450 ha (total comună)": Mh 12; „35 ha": Ot 3; „Înainte, pe suprafaţă mică, plantaseră salcâmi pe coaste; azi: 150 ha": Ot 4; „816 ha (total comună)": Ot 9; „Azi": Ot 15; „Puţine": Vl 1; „1826 ha": Vl 2; „Şi azi, dar mai puţin cu 20%; sunt şi crânguri de alun, sânger, cătină, plop": Vl 10; „150 ha": Vl 12; „1132 ha (total comună) pe curele, pe Măgura": Vl 13; „Pădure de stejar, plop, carpen, şi azi": Vl 15.

Islaz: „Şi azi": Dj 4-7, Gj 4, 7, 8, 11-13, 15, Mh 1, 3, 6, Ot 1, 2, 5, 7-9, 11, 13, 14, Vl 1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 16-18; „1800 de ha islaz comunal": Dj 8; „Înainte era islaz, azi nu mai este; se paşte în bălţi": Dj 13; „Puţin islaz azi, poienile erau folosite ca loc de păşunat vitele": Dj 14; „Islazul

https://biblioteca-digitala.ro

comunal (dat în 1907) avea jumătate rezervat pentru păşune şi jumătate împărţit între oameni, în funcţie de numărul de vite pe care îl avea fiecare şi era plantat cu furaje. De la an la an se schimba împărţirea şi cantitatea, în funcţie de vite": Dj 16; „Azi, al CAP": Gj 2; „Numai după reforma din 1921 a avut satul islaz": Gj 10; „180 ha": Mh 8; „Înainte, azi nu": Ot 6; „Înainte era un islaz cât vedeai cu ochii; a fost spart şi dat în proprietate în 1946. De atunci locul se cheamă În Obşte": Ot 10; „Şi azi, în nord-estul satului": Ot 12; „Înainte, prin învoială, la boieri": Ot 15; „Puţin, doar Ursăneştii şi Şerbăneştii aveau": Vl 10; „Puţin, oile se duceau la munte": Vl 13.

Bălţi, eleştee: „10 ha": Gj 3; „Foarte multe; şi azi": Mh 4; „Bălţi, lăcovişte, mlaştini, 1495 ha (total comună): Mh 7; „Zăvoi (proprietate devălmaşă)": Gj 8; „Zăvoi (matca Olteţului)": Ot 6.

Neproductiv: „Cam 200 ha": Dj 2; „20 ha drumuri plus 10 ha neproductiv": Dj 3; „Peste 20 ha": Dj 4; „62,70 ha": Dj 5; „10 ha": Dj 9; „Cam 10 ha plantate cu dafini (salcâmi)": Dj 10; „336 ha": Dj 11; „12 ha": Dj 12; „Sunt terenuri aride foarte multe, neproductive: 160 ha": Dj 13; „20 ha": Dj 14; „11 ha arborete, loc nedefrişat cu pomi tineri şi mărăcini": Gj 1; „1,8 ha": Gj 2; „45 ha": Gj 3; „19,61 ha": Gj 6; „217 ha": Gj 9; „27 ha": Gj 10; „«Sudomuri» (teren degradat prin alunecări)": Gj 12; „8 ha": Mh 1; „212 ha": Mh 2; „300 ha baltă, teren neproductiv": Mh 6; „100 ha": Mh 8; „564 ha (dealuri, apa)": Mh 9; „Ape, drumuri (total comună): 160 ha": Mh 12; „398 ha (total comună)": Ot 11; „14,10 ha": Vl 10; „359 ha (total comună)": Vl 13.

OCUPAŢII PRINCIPALE

Cultura cerealelor: Dj 1-17; Gj 1 (şi azi), 2-4, 8, 10, 12-14, Mh 2, 4, 5, 7-9, 11, 12, Ot 1-16, Vl 1, 4-6, 7, 9, 14, 15; „Şi înainte şi azi, porumb, grâu, orz; înainte, de mult, era şi mult mei": Dj 14; „Doar azi, înainte era ocupaţie secundară": Dj 6, Gj 9, Mh 1.

Creşterea animalelor: Dj 1-14, 17, Gj 1-7, 9-15, Mh 2-8, 10-12, Ot 3-6, 8, 10, 14, 15, Vl 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11-14, 16-18; „Şi azi; înainte erau şi bivoli": Dj 14; „Doar înainte; azi nu": Dj 15, 16; „Ciobani şi azi; aici ciobănitul este o tradiţie: pleacă şi azi cam 30-35 de oameni în judeţ şi în Gorj; aici au fost şi crescătorii mari de porci (azi nu mai sunt), de aceea satul s-a şi numit Purcăreasa": Mh 1; „Înainte; azi nu": Ot 7; „Şi azi, dar mai puţin; contractează vitele la stat" Vl 2; „Creşterea curcanilor": Vl 7; „Şi azi, dar mai puţin ca înainte": Vl 10.

Viticultura: „Şi azi": Dj 6, 13, 16, Gj 3, 12, 14, Mh 4, Ot 4, Vl 9, 15, 16; „Doar de vreo 30-40 de ani este viticultura ocupaţie principală" : Dj 8; „Cam de 100 de ani, dar şi azi": Gj 4; „Înainte": Vl 4; „Azi, chiar mai mult ca înainte": Vl 7.

Pomicultura: „Şi azi": Dj 13, Gj 1-3, 6, 11-13, Mh 3, Ot 4, Vl 2, 5, 8, 9, 13, 16; „În special pruni, şi azi": Gj 4; „Da, înainte, mai ales de pruni, mari producători de ţuică; azi nu": Gj 9; „Nu; azi da": Ot 3; „Înainte": Vl 7; „Şi azi, mai mult decât înainte": Vl 10.

https://biblioteca-digitala.ro

Grădinăritul: Dj 6 ; „Creşterea lubeniţelor (pepeni verzi); şi azi": Dj 7; „Azi, de vreo 10-15 ani, cultivarea căpşunilor": Vl 10.

Cultivarea tutunului: „Azi": Ot 4.

Lucrul la pădure: „Se vindeau lemne (dafini, adică salcâmi)": Dj 10; „Da, înainte; azi nu": Gj 10, Mh 3; „Da azi; nu înainte": Mh 10; „Buştenari; şi azi": Vl 2; „Şi azi": Vl 3, 13.

Pescuitul: Mh 7; „Da înainte; azi nu": Mh 10, Ot 7.

Cărăuşia: „Sat cu foarte mulţi cărăuşi, datorită schelei de cereale de la Dunăre": Dj 2; „Azi nu": Dj 12; „Şi azi": Gj 11.

Apicultura: „Înainte; azi este secundară": Mh 10.

Meşteşugurile: „Vărăritul; azi nu": Mh 3; „Olăritul": Gj 8; „Şi azi, sat specializat": Ot 6; „Marchidănitul": Ot 11; „Pietrăritul, înainte; azi nu mai este principală": Vl 6.

Negoţul: Vl 13; „Se vindeau vite, lemne la Tg. Jiu; azi nu": Gj 4; „Înainte": Vl 4; „Comerţul cu ţuică, înainte": Vl 5; „Înainte, vindeau ţuică, fructe uscate, nuci, cartofi, poşircă (zeama rămasă de la fierberea fructelor)": Vl 10; „Negoţ cu vinuri; azi nu": Vl 15.

Industria. *Azi:* Dj 16, Ot 10; „Azi majoritatea lucrează la Rogojelu": Gj 14; „Mineri (la Donecea); şi azi. Petrolişti (de prin 1910)": Mh 6; „Industria minieră şi energetică": Gj 2; „Azi, tineretul lucrează majoritar în industrie": Vl 3.

Contrabanda: Mh 10.

OCUPAŢII SECUNDARE

„Înainte, viticultura; azi: viticultură, grădinărit": Dj 1; „Viţă a început să se pună de prin 1920, lucrul la pădure este de dată recentă": Dj 2; „Legumicultură": Dj 4; „Viticultură, pescuit; şi azi": Dj 5; „Înainte, agricultura, pescuitul lucrul la pădure": Dj 6; „Viticultură, pescuit, şi azi": Dj 7; „Înainte, viticultura": Dj 8; „Pomicultură, viticultură": Dj 9; „Viticultură, lubeniţe; azi nu": Dj 11; „Şi azi: creşterea animalelor, viticultura, pomicultura; azi nu, lucrul la pădure, negoţul": Dj 12; „Pescuit, cărăuşie, se vindeau lemne; azi, creşterea animalelor": Dj 13; „Şi azi: pomicultura, viticultura; negustoria, azi nu": Dj 14; „Viticultură, pomicultură; azi, în plus, creşterea animalelor şi pomicultura": Dj 15; „Creşterea animalelor; azi la fel şi puţină viticultură": Dj 17; „Viticultura": Gj 1, 2; „Albinăritul, lucrul la pădure": Gj 2; „Pescuitul": Gj 3; „Creşterea albinelor în stupi de «buturǎ»": Gj 4; „Cultura cartofului, pomicultura, pescuitul, vânătoarea; azi la fel, în plus, munca la pădure": Gj 5; „Viticultura, cultura porumbului, lucrul la pădure": Gj 6; „Pomicultură;

https://biblioteca-digitala.ro

azi şi viticultură": Gj 7; „Creşterea vitelor, viticultura, pomicultura": Gj 8; „Cultura cerealelor (înainte), viticultură, vărărit, pietrărit, cărăuşie; azi la fel şi pomicultura (puţină)": Gj 9; „Negoţ de vite, înainte": Gj 10; „Cultura cerealelor, foarte puţină legumicultură": Gj 11; „Cărăuşia, lucrul la pădure": Gj 12; „Viticultura, lucrul la pădure, negustoria, pescuitul": Gj 13; „Pomicultura, lucrul la pădure, cărăuşia; azi la fel, cu excepţia cărăuşiei": Gj 14; „Cultura cerealelor, pomicultura": Gj 15; „Viticultura": Mh 1; „Viticultura, pomicultura, pădurăritul; şi azi": Mh 2; „Viticultura, agricultura (mai ales cultivarea secarei); azi şi vărăritul": Mh 3; „Şi azi: pomicultura, pescuitul, lucrul la pădure (puţin); apicultura, sericicultura": Mh 4; „Viticultura, pomicultura şi azi; lucrul la pădure, negoţul, cărăuşia, apicultura, toate foarte puţin sau deloc practicate azi": Mh 5; „Cultura cerealelor, viticultura, pomicultura, cărăuşia": Mh 6; „Şi azi: viticultura, pomicultura plus împletituri din nuiele, papură, sericicultura; azi nu: lucrul la pădure, negoţul, cărăuşia;": Mh 7; „Viticultură, pescuit; azi, în plus, legumicultura": Mh 8; „Creşterea animalelor, viticultura, pescuitul, pomicultura (şi azi), cărăuşia (azi nu)": Mh 9; „Agricultura, vânătoarea": Mh 10; „Pomicultura, lucrul la pădure, negoţul, apicultura, sericicultura, cărăuşia; azi, industrie, viticultură": Mh 12; „Creşterea animalelor": Ot 1; „Creşterea animalelor (oi şi vaci)": Ot 2; „Pescuitul, lucrul la pădure": Ot 5; „Agricultura, negoţul, viticultura, înainte; azi viticultura": Ot 7; „Creşterea animalelor, lucrul la pădure, înainte; azi creşterea animalelor, viticultura": Ot 9; „Înainte, viticultura, apicultura; azi viticultura": Ot 10; „Stupăritul, pomicultura; azi pomicultura": Ot 11; „Viticultura, creşterea animalelor, apicultura (şi azi); negoţul (doar înainte)": Ot 12; „Creşterea animalelor, viticultura (mai recent)": Ot 13; „Viticultura": Ot 14; „Viticultura, grădinăritul, pomicultura (şi azi); înainte: negoţul, cărăuşia": Ot 15; „Creşterea animalelor, viticultura; şi azi": Ot 16; „Lucrul la pădure, culesul fructelor de pădure, pescuitul, negoţul": Vl 1; „Agricultura, cărăuşia şi azi": Vl 2; „Înainte: pescuitul, cărăuşia, negoţul; azi: agricultura, lucrul la pădure, industria": Vl 3; „Cărăuşia, înainte": Vl 4; „Cultura cerealelor, viticultura": Vl 5; „Pomicultura, înainte": Vl 6; „Creşterea animalelor": Vl 7; „Agricultură, cultura cerealelor": Vl 8; „Lucrul la pădure, negoţul (fructe, ţuică, sare), cărăuşia (până la Dunăre), apicultura": Vl 9; „Cultura porumbului, a dovlecilor, a fasolei, şi azi; sericicultura; azi mai puţin": Vl 10; „Lucrul la pădure, cărăuşia, puţină agricultură, pomicultura": Vl 11; „Pomicultura, lucrul la pădure, pescuitul, cărăuşia; şi azi": Vl 12; „Cultura cerealelor, pescuitul; viticultura, numai azi": Vl 13; „Lucrul la pădure, viticultura, pomicultura, cărăuşia": Vl 14; „Pomicultura şi azi": Vl 15; „Cultura cerealelor, cărăuşia şi azi": Vl 16; „Albinăritul, pomicultura, foarte puţină agricultură": Vl 17; „Lucrul la pădure, foarte puţină agricultură": Vl 18.

MEŞTEŞUGARI

„Cojocari, dogari, fierari, lemnari, rotari, zidari": Dj 1; „Cizmari, cojocari, fierari, lemnari, negustori, ţesătoare": Dj 2; „Cojocari, dar de dată recentă, de vreo 10-15 ani, fierari, lemnari, vărari": Dj 3; „Fierari, lemnari, ţesătoare": Dj 5; „Cizmari, constructori, cojocari, dulgheri, fierari, tâmplari, ţesătoare": Dj 8; „Cojocari, dogari, fierari, lemnari, rotari, ţesătoare, zidari": Dj 10; „Cojocari, dogari, foarte mulţi fierari, lemnari, tâmplari, zidari": Dj 11; „Cojocari, dogari, fierar": Dj 12; „Cojocari, dogari, fierari, lemnari, rotari, ţesătoare, zidari": Dj 13; „Cojocari, dogari, fierari,

https://biblioteca-digitala.ro

rotari, tâmplari, ţesătoare, zidari": Dj 14; „Lemnari, fierari, ţesătoare, zidari": Dj 15; „Dogari, fierari, lemnari, rotari, ţesătoare, zidari": Dj 16; „Cărămidari, fierari, lemnari, ţesătoare": Dj 17; „Dogari, dulgheri, fierari, lemnari, rotari": Gj 1; „Cojocari, croitori, dulgheri, rotari": Gj 2; „Dogari, fierari, rotari, tâmplari": Gj 3; „Cojocari, dulgheri, fierari, olari, rotari": Gj 4; „Şindrilari": Gj 5; „Cojocari, fierari, lemnari, ţesătoare": Gj 6; „Cojocari, dulgheri, fierari, rotari": Gj 7; „Cărămidari, cojocari, dulgheri, fierari, olari, tâmplari; azi: dulgheri, mineri, olari, dar mai puţini": Gj 8; „Cojocari, fierari, lemnari, vărari, ţesătoare, zidari": Gj 9; „Croitori, dogari, dulgheri, fierari, rotari, tâmplari": Gj 10; „Dulgheri, fierari, rotari, şindrilari, tâmplari, zidari şi azi, la fel": Gj 11; „Fierari, lemnari, ţesătoare": Gj 12; „Dogari, fierari": Gj 13; „Dulgheri, fierari, rotari, tâmplari": Gj 14; „Dogari, dulgheri, rotari": Gj 15; „Fierari, lemnari, ţesătoare": Mh 1; „Dogari, lemnari, ţesătoare": Mh 2; „Cojocari, fierari, lemnari, rotari, ţesătoare": Mh 3; „Fierari, lemnari, ţesătoare, zidari": Mh 4; „Fierari, lemnari-rudari, ţesătoare": Mh 5; „Cojocari, fierari, lemnari, ţesătoare, vărari, zidari": Mh 6; „Fierari, lemnari, ţesătoare, zidari": Mh 7; „Fierari, lemnari, ţesătoare, zidari": Mh 8; „Dulgheri": Mh 9; „Dulgheri, ţesătoare": Mh 10; „Cojocari, fierari, lemnari, ţesătoare, zidari": Mh 11; „Fierari, lemnari, ţesătoare, zidari": Mh 12; „Cojocari, dulgheri, fierari, împletitori din stuf, rotari, tâmplari, zidari": Ot 1; „Fierari, lemnari, rotari": Ot 2; „Dulgheri, ţesătoare": Ot 3; „Cizmari, cojocari, croitori, dulgheri, fierari, sobari, tâmplari, zidari": Ot 4; „Cojocari, dulgheri, fierari, împletitori din stuf, rotari, înainte; azi: cojocari, fierari, tâmplari": Ot 5; „Olari – sat specializat, fierari, lemnari, ţesătoare": Ot 6; „Cojocari, dogari, dulgheri, fierari, rotari; azi: dogari, fierari, tâmplari, zidari": Ot 7; „Croitori, fierari, rudari (lucrau rotărie); şi azi": Ot 8; „Fierari, dogari": Ot 9; „Cojocari, rotari; azi nu": Ot 10; „Dogari, dulgheri, fierari, rotari; azi nu": Ot 11; „Brutari, cizmari, cojocari, croitori, dulgheri, fierari, tâmplari": Ot 12; „Cojocari, dogari, fierari, tâmplari, ţesătoare; azi la fel": Ot 13; „Cojocari, fierari, lemnari": Ot 14; „Cojocari, croitori, sobari-teracotari, tâmplari, tinichigii": Ot 15; „Cojocari, fierari, rotari, tâmplari": Ot 16; „Dulgheri, fierari, tâmplari, tinichigii, zidari; mai nou: mineri, petrolişti": Vl 1; „Cojocari, dogari, fierari, lemnari, rotari; şi azi, deşi s-a redus numărul meşteşugarilor": Vl 2; „Croitori, dulgheri, fierari, rotari, tâmplari; şi azi": Vl 3; „Croitori, dogari, dulgheri, fierari": Vl 4; „Dogari, dulgheri, împletitori de nuiele, morari, tâmplari, şi azi": Vl 5; „Dulgheri, pietrari, rotari, şi azi": Vl 6; „Lemnari, pietrari, zidari; şi azi": Vl 7; „Tâmplari": Vl 8; „Cojocari, dulgheri, pietrari, rotari, zidari": Vl 9; „Croitori, dulgheri, fierari, rotari": Vl 10; „Cojocari dulgheri, fierari, tâmplari": Vl 11; „Dulgheri, fierari, morari, tâmplari": Vl 12; „Croitori, drăniţari, dulgheri, olari, ţesătoare, zidari": Vl 13; „Brutari, dulgheri, fierari, olari, tâmplari, ţesătoare": Vl 14; „Dulgheri, tâmplari": Vl 15; „Cărăuşi, dulgheri, fierari": Vl 16; „Cojocari, dulgheri, olari, zidari": Vl 17; „Cojocari, dulgheri, fierari, tâmplari": Vl 18.

TÂRGURI

Târguri ţinute în sat: „Este târg doar de pe la 1920, joia": Dj 1; „Târg de cereale foarte mare, în fiecare zi în afară de duminică. Nu se mai ţine de pe la 1900": Dj 2; „Două târguri pe săptămână, joia şi duminica. Se ţin de foarte mult timp şi au loc şi azi": Dj 4; „Doar de prin 1945 este duminica târg; bâlci este anual, la Florii şi la Crâstov, la 14 septembrie": Dj 6; „A fost târg până în 1938, în fiecare duminică": Dj 8; „Nu înainte, dar se face de doi ani, din 1978": Dj 9; „De prin 1945-46,

https://biblioteca-digitala.ro

duminica": Dj 10; „Târg săptămânal numai din 1924, bâlci din 1924, la 25 martie, 6 august, 19 septembrie": Dj 11; „A fost bâlci până în 1930-1935; s-a desfiinţat pentru că erau bâlciuri şi târguri mari la Pleniţa; se ţinea la Sf. Ilie": Dj 12; „A fost un târg mic, duminica între 1950-65, la Satu Nou, azi nu se mai ţine": Dj 14; „Târg, sâmbăta, înainte; azi este piaţă joia şi duminica": Dj 16; „Se ţine de prin 1945-48; înainte se ţinea lunea, joia; azi se ţine duminică": Dj 17; „Târg era înainte; azi nu; govie la «cramul» (hramul, ziua patronului) bisericii, la Sf. Constantin şi Elena; azi nu": Gj 2; „La 15 august; şi azi": Gj 3; „Iarmaroc, fără târg, doar cu joc şi petrecere; azi nu se mai ţine": Gj 5; „Se ţine nedeie la 44 de Mucenici, când este hramul bisericii; şi azi": Gj 6; „Hram la Sf. Gheorghe": Gj 7; „La Sf. Petru şi Pavel; şi azi": Gj 9; „Hram la Sf. Maria Mică (8 septembrie); şi azi se ţine": Gj 12; „La hramul Sf. Maria Mică, la 8 septembrie; şi azi se ţine": Gj 13; „La 9 septembrie; şi azi se ţine": Gj 14; „Din 1928 este târg în sat; la început, miercurea; din 1944, duminica": Mh 1; „Doar timp de şase luni, în 1956": Mh 3; „Bâlci, marţea după Paşti, bâlciul Corcovei. Corcova scotea butoaie cu vin, olarii de la Glogova veneau cu oale. Se aşezau la masă pe iarbă verde. Neamurile petreceau împreună; se face şi acum. Femeile lucrau piese de port şi ţesături până în ajunul bâlciului; se aranjau şi căsătorii. Nedeie, la 4 noiembrie.": Mh 4; „Bâlci, primăvara, prin aprilie şi toamna, prin septembrie; nu mai este după 1944, deşi exista pe la 1828; nedeie la Rusalii, la hramul bisericii; se ţine şi azi": Mh 5; „În centrul de comună, la Ilovăţ, la Sf. Dumitru, târg de vite, a fost până prin 1960; azi nu": Mh 6; „Nedeie, la Ispas": Mh 7; „Târg, duminica, dar doar de prin 1956-57": Mh 8; „Nedeie, la Sf. Gheorghe; şi azi se ţine": Mh 9; „Bâlci, la 1 octombrie şi la Florii; azi nu; nedeie, la Sf. Constantin şi Elena": Mh 12; „Târg înainte se ţinea la 9 şi 25 martie; azi este târg săptămânal": Ot 3; „Târg şi azi, joia; bâlci şi azi, la 8 septembrie": Ot 8; „Târg; şi azi, la Sf. Ilie, Sf. Constantin şi Elena, Sf. Dumitru": Ot 11; „Târg pentru vite şi alimente; şi azi, săptămânal; se mai ţineau şi se ţin şi azi la 21 mai – Sf. Constantin şi Elena, la 15 august – Sf. Maria Mare, la 14 septembrie – la Cârstov": Vl 5; „Târg săptămânal, duminica, pentru vite şi păsări. Vin oamenii din comunele vecine. Vin şi negustori cu tot felul de mărfuri; este un târg renumit, care se ţine pe un loc special amenajat. Sunt şi patru târguri anuale, la Mucenici (9 martie), Blagoveştenie (25 martie), Florii, Obrejenie, la Schimbarea la Faţă (6 august), la care se vine cu tot felul de mărfuri, în afară de vite. Vin oameni de la distanţe mari: Craiova, Rm. Vâlcea, Drăgăşani, Bălceşti": Vl 7; „Târg, demult, nu se mai ştie de când; azi nu": Vl 9; „Târg, înainte, la Sf. Ilie; azi nu": Vl 11; „Târg, la Sf. Maria Mică (8 septembrie); şi azi": Vl 12; „Târg, la Cazarme, de Mucenici, de Sânziene, de Sf. Arhangheli, de Vinerea Mare, de Sf. Dumitru, de 25 martie": Vl 13.

Târguri frecventate: „La Caracal, Corabia, Bechet, înainte; azi la Caracal, Mârşani, Daneţ, Craiova, Dăbuleni": Dj 1; „La Bârca şi Craiova": Dj 2; „Merg la Craiova, Bălceşti, Măciuca, Grădiştea (Vâlcea); şi azi la fel": Dj 3; „La Calafat, Băileşti, Turnu Severin; şi azi se merge": Dj 4; „La Craiova, duminica şi lunea, la Ţânţăreni, sâmbăta; în afara acestor două târguri azi se mai merge şi la Scăieşti, marţea": Dj 5; „Bechet (sâmbăta) şi la Corabia (vinerea)": Dj 6; „La Poiana Mare, la Calafat": Dj 7; „La Bârca, Poiana Mare, Craiova, Pleniţa, Giubega, Băileşti; azi se merge la Giubega, Băileşti": Dj 8; „Înainte, la Brabova, Busu, Craiova, Ţânţăreni; azi, la Craiova şi Brabova": Dj 9; „La Craiova": Dj 10; „La Bârca, Poiana Mare, Ţânţăreni, Caracal, Craiova": Dj 11; „La Pleniţa, sâmbăta şi la Sf. Petru şi Pavel; la Vârtop, joia şi de Sf. Maria; la Ţânţăreni, Cărbuneşti, Craiova, Strehaia, Bălăciţa, săptămânale": Dj 12; „La Bârca, Giubega (vinerea), Băileşti (joia); şi

https://biblioteca-digitala.ro

azi se merge": Dj 14; „La Craiova (miercurea), Pleniţa (sâmbăta), Vârtop (joia), Băileşti (se vindeau cerealele); azi şi la Plopşor, este târg mai recent, duminica": Dj 15; „La Bârca (duminica), Craiova; şi azi": Dj 16; „La Bârca, Mârşani, Bechet, Craiova": Dj 17; „La Tg. Cărbuneşti, Tg. Jiu, Bibeşti, Craiova, Slăveşti de Vâlcea, Alimzeşti (Gorj)": Gj 1; „La Strehaia, Gârbov (8 septembrie)": Gj 2; „La Ţânţăreni, Craiova, Tg. Jiu": Gj 3; „La Tg. Jiu, de Ispas, târg anual şi joia, săptămânal; la Cărbuneşti, duminica şi la târgul anual; la Peşteana sâmbăta şi la târgul anual": Gj 4; „La Godineşti (Sf. Maria), Titerleşti (Sf. Petru şi Pavel)": Gj 5; „La Tg. Jiu": Gj 6; „Bâlci la Ungureni, Polovragi, Radoşi": Gj 7; „La Glogova, la Curte, la Broşteni, săptămânal, la Baia de Aramă, săptămânal, la Godineşti, la Sf. Maria, la Ciuperceni, la Sf. Petru şi Pavel": Gj 8; „La Tg. Jiu": Gj 9; „La Bălceşti, la Piţie, la Tg. Cărbuneşti, la Tg. Jiu (mai rar)": Gj 10; „La Polovragi, de Sf. Gheorghe şi la Sf. Ilie": Gj 11; „La târgul din Ţânţărei": Gj 12; „La Peşteana de Jiu, la Tg. Jiu": Gj 14; „La Cărbuneşti, la Sf. Maria; azi nu; la Polovragi, la Sf. Ilie; şi azi": Gj 15; „La Pleniţa, Strehaia; azi şi la Vânju Mare": Mh 1; „La Strehaia, Argetoaia, Bâcleşu; azi la fel": Mh 2; „La Turnu Severin, Balta, Mehadia; şi azi": Mh 3; „La Strehaia, sâmbătă (şi acum); Broşteni, vinerea, de vreo 15-20 de ani, duminica, vindeau animale, cumpărau produse de uz gospodăresc şi îmbrăcăminte": Mh 4; „La Vânju Mare, marţea; de vreo cinci ani se ţine duminica; la Bălăciţa, Busu, Pleniţa, Strehaia, mai mult cumpărau decât vindeau animale, cereale, zarzavaturi": Mh 5; „La Turnu Severin; şi azi": Mh 6; „La Corlăţel, la bâlci; la Ciupurs": Mh 7; „La Vânju Mare, marţea, la Flămânda (azi se cheamă Jiana), la Tr. Severin; şi azi": Mh 8; „La Tr. Severin, joia; la Vânju Mare, marţea. Vindeau animale, cereale. Cumpărau animale, obiecte de uz gospodăresc": Mh 9; „La Godineşti (Gorj), Corlăţel (Mehedinţi)": Mh 10; „Corlăţel, Cujmir, Pătule": Mh 11; „La Strehaia, sâmbăta, Tr. Severin, joia. Vindeau animale, produse rudăreşti şi cumpărau zarzavaturi, produse de uz gospodăresc": Mh 12; „La Slatina, de Sf. Gheorghe; şi azi": Ot 1, 2; „La Drăgăşani, la Florii, Sf. Maria; la Ciumăgeşti, la Sf. Maria, la Dănicei; şi azi": Ot 3; „La Balş, Slatina. Bâlciuri se ţineau la Osica de Sus, Pârscoveni, Balş, Caracal": Ot 4; „Corabia (14 oct.), Vădăstriţa (15 aug.), Rusăneşti (8 sept.), Tr. Măgurele (28 aug.); şi azi": Ot 5; „La Balş, Iancu Jianu, Slatina, Craiova, Caracal, Bălceşti, Dăbuleni, Piteşti, Măgurele, Alexandria. Făceau trei zile pe drum, cu carul cu boi. Mergeau numai cu oale": Ot 6; „La Vădăstriţa, Corabia; şi azi": Ot 7; „La Corabia, Caracal, Izbiceni; şi azi": Ot 8; „La Slatina, joia; la Drăgăneşti, sâmbăta; la Vâlcele, duminica; la Şerbăneşti, bâlci de Sf. Ilie. Şi azi merg la aceleaşi târguri": Ot 9; „La Slatina, târg săptămânal, joia; şi azi": Ot 10; „La Uda, la Sf. Mărie, la Drăgăşani, săptămânal, la Optan, de Mucinici, la Corbu, săptămânal; şi azi": Ot 11; „La Caracal; şi azi": Ot 12; „La Urlueni, Miroşi, Roşiori; azi la fel": Ot 13; „La Vădăstriţa (15 august, la Sf. Maria Mare), Vişina Nouă (8 septembrie, la Sf. Maria Mică), Gura Padinii, Corabia, Caracal": Ot 14; „La Drăgăşani, Slatina şi azi; Câmpu Mare, azi, nu": Ot 15; „La Drăgăneşti (Vinerea Mare, Cârstov), Slatina (Sf. Gheorghe); şi azi": Ot 16; „La Râureni, Rm. Vâlcea, Lădeşti, Bistriţa, Drăgăşani": Vl 1; „La Horezu (târg săptămânal); Pietrari, la Sf. Ilie, Florii, Sf. Dumitru; Râureni, la Sf. Maria Mică, Sf. Paraschiva; la Rm. Vâlcea, în Vinerea Mare, Sâmpetru": Vl 2; „Mergeau la Titeşti de Sf. Ilie; şi azi": Vl 3; „La târgurile anuale de la: Dănciuleşti (2 mai), Băleşti (20 iulie), Zătreni (15 august), Grădiştea (14 octombrie); la cele specializate în porcine: Grădiştea; pentru bovine: Tg. Logreşti; pentru păsări: Zătreni": Vl 4; „La Râureni, Craiova, Tg. Cărbuneşti; se duc şi azi": Vl 5; „La Slăveşti, de Florii, Sf. Dumitru, la Polovragi, de Sf. Ilie, la Horezu, sâmbăta; şi azi": Vl 6; „La Grădişte, Gânguleşti; azi merg mai mult la târgul de vite de la Gânguleşti": Vl 7; „La Vărzaru, de Sf. Constantin şi Elena şi de Sf. Ilie, la Râureni, la 8

https://biblioteca-digitala.ro

septembrie, la Sf. Maria Mică; azi, la Troian, târg săptămânal, marţea": Vl 8; „La Horezu, sâmbăta, la Râureni, în Vinerea Mare": Vl 9; „La Rm. Vâlcea, Horezu, Râureni (târg anual la 20-25 octombrie)": Vl 10; „La Jiblea, Titeşti, Rm. Vâlcea, Rieni, Curtea de Argeş": Vl 12; „La Horezu, săptămânal, vindeau animale, păsări, lapte, ouă şi cumpărau porumb; la Polovragi, la Sf. Ilie, la bâlci; la Bistriţa, la Sf. Maria Mică, la bâlci": Vl 13; „La Bălceşti, Drăgăşani, Lalăşul, Măciuga; şi azi": Vl 14; „La Drăgăşani; şi azi": Vl 15; „La Măciuca, săptămânal; la Bălceşti, la 20 iulie, la Polovragi, la 20 iulie": Vl 16; „La Râureni (8 septembrie), Rm.Vâlcea (14 octombrie), Jiblea (20 iulie), Sărăcineşti (15 august)": Vl 17; „Rm. Vâlcea (Sf. Ilie), Horez, Polovragi": Vl 18.

COMERCIALIZAREA PRODUSELOR

Vânzarea: „Grâu, porumb, vite, porci; azi este la fel": Dj 1; „Vite, porci, păsări, grâu, porumb": Dj 2; „Porumb, grâu, păsări, vaci, oi": Dj 3; „Zarzavaturi, cereale, bovine, ovine": Dj 4; „Porci, vite, porumb": Dj 5; „Vite, vin, struguri, ţuică de dude": Dj 6; „Lubeniţe, vite": Dj 7; „Grâu, porumb, secară, vite": Dj 8; „Grâu": Dj 9, Ot 1; „Lemne, porumb, grâu, găini, cai, boi, vaci": Dj 10; „Cereale, lubeniţe, zarzavat": Dj 11; „Grâu, porumb": Dj 12; „Vite, porumb, grâu (puţin), vin, ţuică, brânză, lână": Dj 13; „Cereale": Dj 14, 17, Mh 9, Ot 5, 9, 15, 16; „Vite, oi, capre, porci, grâu, porumb": Dj 15; „Animale, păsări, grâu, porumb, orz, ovăz, vin": Dj 16; „Mere, pere, ţuică, vite mari, porci, oi": Gj 1; „Cereale, animale, produse meşteşugăreşti": Gj 3; „Lemn": Gj 4; „Vite, şindrilă": Gj 5; „Vite, brânză, lână, fructe": Gj 6; „Vite, oi, brânză": Gj 7; „Oale; la târguri erau vândute pe bani": Gj 8; „Vite, ţuică": Gj 9; „Vite, oi, porci, cai": Gj 10; „Vite, brânză, lână": Gj 11; „Grâu, porumb, vin, ţuică": Gj 12; „Ţuică": Gj 13; „Animale": Gj 14; „Ţuică, vite, dar în general mai mult se cumpărau produse, decât să se vândă": Gj 15; „Boi, cai, oi, porci, porumb, grâu": Mh 1; „Se vindeau; şi azi, mai puţin, cereale": Mh 2; „Oi, vite mari, var, păsări, brânză, lemne, fân, fructe, fasole": Mh 3; „Grâu, porumb, după 1920": Mh 4; „Cereale, animale": Mh 5; „Vite, oi": Mh 6; „Cereale, animale, păsări": Mh 7; „Vite, porci, grâu, porumb, secară, fasole": Mh 8; „Cai, vite mari, lână, ceară, piei de vânat (urşi, jderi)": Mh 10; „Grâu, porumb (după 1864)": Mh 12; „Grâu, la Corabia, se încărca pe vapor": Ot 2; „Cereale, vite": Ot 3; „Grâu, porumb, unelte de metal, cojoace": Ot 4; „Oale, grâu, porumb, vite; şi azi": Ot 6; „Vite, înainte": Ot 7; „Cereale; azi nu": Ot 10; „Cereale, ţuică; azi nu": Ot 11; „Porci şi cereale la Corabia, unde veneau mulţi greci": Ot 12; „Grâu, porumb, păsări, porci": Ot 13; „Grâne, oi, porci": Ot 14; „Brânză, porumb, mobilier": Vl 1; „Şiţă, şindrilă, lemne; şi azi": Vl 2; „Brânză, oi, vin, lemne, şiţă, scânduri": Vl 3; „Cereale, vite, vin, ţuică, lemne, înainte": Vl 4; „Vite, ţuică, înainte": Vl 5; „Vite, cruci de piatră, piatră de construcţie; azi vite": Vl 6; „Ţuică, vin, curcani. Făceau ţuică multă şi o duceau cu carele şi o vindeau la Craiova. Satul era renumit pentru ţuică şi curcani. Veneau şi negustori cu căruţele din Craiova sau de lângă Bucureşti, din Bolintinul din Vale. Cei care au avut vie până în 1944 au avut-o numai altoită; ţuică făceau peste 70% dintre gospodari, vin, 25-30%. Acum fac mai mult vin. Nu mai sunt cazane de ţuică, se face mai mult clandestin": Vl 7; „Prune, ţuică": Vl 8; „Mere (de calitate bună), piatră de var": Vl 10; „Vite, brânză, lână": Vl 11; „Brânză, piei, lână, mobilier rudăresc, fructe": Vl 12; „Şiţă, blană (scândură) tăiată la joagăr, fructe": Vl 13; „Grâu, orz, secară, porumb": Vl 14; „Porumb, grâu, vin, totul se vindea la Drăgăşani": Vl 15; „Fructe, struguri, vite; şi azi": Vl 16; „Brânză, fructe, vite mari": Vl 17. „Vite; oamenii nu mergeau la târg, veneau

https://biblioteca-digitala.ro

negustorii şi cumpărau vite, lână, brânză": Vl 18.

Schimbul în natură (trocul): „Se dădeau cereale pe schimb cu fructe, legume, mai ales iarna": Dj 1; „Cereale pe oale (plin pe plin), fructe pe mălai": Dj 2; „Var, fasole, cartofi, prune pe porumb (ciur pe ciur)": Dj 3; „Porumb, grâu pe oale, pe fructe (plin pe plin sau ciur pe ciur)": Dj 4; „Porumb pe oale, ţuică": Dj 5; „Vin pe cereale, lemne pe cereale, ţuică pe cereale": Dj 6; „Se dădeau produse agricole pe lemne, sau, până pe la 1916 se schimbau cereale pe vite": Dj 8; „Se schimbau bucate pe oale, vase, poame": Dj 10; „Cereale, zarzavat şi când era nevoie meseriaşii lucrau contra cereale": Dj 11; „Porumb": Dj 12; „Porumb pe oale, căldări, postăvi, var; se dădeau lemne pe porumb, când se inundau ogoarele": Dj 13; „Porumb (blid pe blid), pe fructe, cartofi": Dj 14; „Cereale pe oale, fructe, var, cartofi, varză, legume": Dj 15; „Se dădeau cereale pe zarzavaturi, oale, fructe; înainte se dădea vadra plaiului sau taşchină, se dădea din ce recolta omul pentru că viile erau considerate ca fiind situate pe moşie; era o cotă fixă în funcţie de mărimea terenului": Dj 16; „Cereale pe vite, zarzavat, poame, cartofi": Dj 17; „Ţuică, fructe pe cereale, la şes": Gj 1; „Porumb pentru animale": Gj 3; „Vite pe porumb": Gj 6; „Ţuică, fructe şi lână pe grâu": Gj 7; „Oale pe grâu şi porumb": Gj 8; „Se făcea troc cu piatră, var, pe porumb": Gj 9; „Şindrilă pe porumb": Gj 11; „Grâu, porumb, pe scânduri de brad aduse de munteni": Gj 12; „Ţuică pe porumb, grâu": Gj 13; „Animale pe cereale": Gj 14; „Produsele care se vindeau se şi schimbau pe oale, fructe; şi azi se mai face acest schimb": Mh 1; „Fân, brânză, lână, fasole, pe oale; secară pe porumb": Mh 3; „Grâu, porumb, pe oale, var, mere, pere, păcură": Mh 4; „Cereale pe oale, var, fructe, sare": Mh 5; „Fasole, nuci pe oale": Mh 6; „Cereale ori peşte pe cartofi, var, sare, petrol, oale": Mh 7; „Se schimbau cereale pe fructe, cu muntenii, şi pe oale, cu olarii": Mh 8; „Cereale pe păcură, oale, mere": Mh 9; „Cereale pe oale, fructe, putini, hârdaie, buţi, boate": Mh 11; „Cereale şi animale": Mh 11; „Rar, grâu pe oale, var": Mh 12; „Cereale pe sare, fructe, şiţă; azi nu": Ot 3; „Cereale schimbate pe mere": Ot 5; „Haine, roate, linguri, fuse, albii, se schimbau pe produse agricole; se produc şi azi, dar în măsură mai mică": Ot 8; „Cereale pe oale, străchini; şi azi": Ot 9; „Cereale pe unelte, vase de dogărie, şiţă; azi nu": Ot 10; „Cereale pe şiţă": Ot 11; „Grâul şi porumbul, în sat, pe porci": Ot 15; „Plata în natură (plin pe plin), cereale pe oale": Vl 1; „Cartofi, fructe, pe cereale; azi nu": Vl 2; „Vite, ţuică, pe cereale, înainte": Vl 5; „Fructe, animale, ţuică, sare se schimbau pe cereale": Vl 9; „Poşircă, cartofi, nuci, mere (de calitate mai proastă), piatră de var (cumpărată şi apoi dată la schimb), sare (cumpărată de la Ocnele Mari, dată pe schimb sau vândută), toate schimbate pe cereale. Ajungeau cu schimbul sau cu vânzarea prin toate satele olteneşti, până la Cetate şi alte sate dunărene. Plecau cu căruţele cu cai şi iarna, dar mai des după Înălţare, rar câte unul, mai des cel puţin trei. Cei cu cai stăteau cca. două săptămâni, cei cu boi, două-trei săptămâni, până terminau marfa. Unii se duceau numai pentru necesităţile lor, alţii revindeau porumbul mai scump. Nu mergeau foarte mulţi. Erau şi negustori locali, angajaţi de angrosiştii din Craiova, Caracal, care colectau vagoane de produse şi care erau luate apoi toamna ori spre primăvară (erau ţinute în beciul câte unui localnic)": Vl 10; „Brânză, piei, lână, mobilier rudăresc, pe cereale": Vl 12; „Cartofi pe porumb, fructe pe porumb şi alte cereale, sare (de la Ocnele Mari), var pe cereale": Vl 13; „Cereale pe oale, pătule": Vl 14.

https://biblioteca-digitala.ro

DEPLASĂRI PENTRU MUNCĂ

Cositul fânului: Ot 5, Vl 17; „În Gorj, Vâlcea, câte 50-60 de bărbați": Dj 4; „La Călugăreni, la 6 km": Dj 12; „Şi azi": Gj 3, Ot 15; „În Dăneşti, vara, toamna; azi nu": Gj 4; „Înainte, la Curtişoara, Rugi, puţini bărbaţi": Gj 7; „Înainte, 30-40 de inşi la Jieni, la Câmpu lui Neag": Gj 9; „Şi azi, la Baia de Aramă, Polovragi, Novaci; pentru munci agricole plecau cam 50-60 înainte; azi nu se ştie câţi se deplasează": Gj 10; „Da, înainte; azi nu. Plecau la munte, în august, septembrie, 20-30 de bărbaţi, la cosit, şi femei, la adunatul fânului": Gj 13, Vl 1, 2; „Înainte, în satele vecine, vara şi toamna, plecau bărbaţii majoritatea": Gj 14; „Înainte, la câmp, vara, puţini bărbaţi; azi nu": Gj 15; „Nu înainte; da azi, la IAS": Mh 5; „Spre est, 50-55 de bărbaţi; şi azi mai merg acolo": Mh 6; „Şi azi, în Banat, mulţi": Mh 10; „La Olăneasca, la Sâmbureşti, bărbaţi; azi nu": Ot 3; „Înainte, la Piscani, cam 10% din bărbaţi": Ot 10; „Înainte, cei mai săraci plecau la munte, în zonele subcarpatice; şi azi se duc": Vl 6; „Înainte, cei săraci, în Ţara Loviştei": Vl 8; „La munte, în judeţul Alba; şi azi, mulţi": Vl 9; „Înspre munte, la Bărbăteşti, Horezu, înainte; azi, la CAP în Olt, Timiş": Vl 10; „Înainte; azi nu": Vl 11, 12; „În satele vecine, la munte; şi azi": Vl 12; „Şi azi, la Vaideeni": Vl 13.

Seceratul cerealelor: „Înainte, puţini; azi nu": Dj 12, Vl 10; „Şi azi": Gj 3, Ot 4, 5, 15, Vl 17; „Fete şi băieţi, la Almăj; azi nu": Dj 5; „La secerat de grâu la Poiana, Moţăţei, 30-50 de persoane; azi nu": Dj 7; „Mergeau la secerat de grâu, în comunele vecine sau la boieri, 20-30 de inşi": Dj 8; „La secerat, cinci, şase familii, la Gângiova, Măceş, spre Bechet, la Ogrin, la Cârna": Dj 13; „Cei mai săraci luau pământ în dijmă la Plopşor": Dj 15; „În Dăneşti, vara, toamna; azi nu": Gj 4; „Şi azi, la gostaturi, în Constanţa, Bărăgan: Gj 10; „Înainte, în satele vecine, vara şi toamna, plecau bărbaţii, majoritatea": Gj 14; „La Sâmbureşti, spre Bucureşti (la cositul meiului); azi nu": Ot 3; „Înainte, la Burceşti, cam 10% din bărbaţi şi tineretul": Ot 10; „Înainte, vara, toamna, plecau 100-200 de persoane, mai ales fetele mari, tineretul, la Roşiori, Zimnicea": Ot 11; „Şi azi; înainte, lucrau pe loturile care le fuseseră date": Ot 12; „Înainte, vara, bărbaţii, la Comani, Drăgăneşti, Stoicăneşti; azi nu": Ot 16; „Cei mai săraci, plecau sezonier, în perioada muncilor, în satele vecine": Vl 1; „Şi azi, locuitorii mai săraci": Vl 2; „Azi, în Banat, Muntenia": Vl 6; „Înainte, cei săraci, în Bărăgan": Vl 8; „În satele vecine; şi azi": Vl 12; „Şi azi, la Balş, Caracal, Tg. Jiu": Vl 13; „Înainte, mulţi; azi nu": Vl 14.

Prăşitul, culesul porumbului: „Înainte nu; azi pleacă la porumb în Dobrogea şi în jurul Bucureştiului, 100-200 de inşi": Dj 6; „La culesul porumbului, la Poiana, cinci-zece inşi, înainte; azi merg 100 de inşi, în Dobrogea": Dj 7; „La cules de porumb, în comunele vecine": Dj 8; „Şi la praşilă; erau plătiţi în natură, cotă dijmă; şi azi se merge tot acolo, la Sopot, la fermă": Dj 9; „Nu înainte; da azi, la GAS (ferme de stat)": Dj 11; „La Gubancea": Dj 12; „Şi azi, la porumb, la Gângiova, Măceş, spre Bechet, la Ogrin, Cârna, 30-40 de persoane, băieţi şi fete": Dj 13; „Cam 20%, bărbaţi, uneori, toată familia, în agricultură, lucrul la pădure; şi azi pleacă": Gj 3; „Cam un sfert din săteni, bărbaţi, femei, toată familia, în agricultură": Gj 4; „La Bucureasa, Văduri, Pologa, Bârseşti, la cules şi la praşilă; plecau la piaţă, la Tg. Jiu şi acolo se tocmeau pentru lucrul la porumb; plata era şi în bani şi în natură; plecau 40-60; azi nu": Gj 6; „Şi azi, la gostaturi, în Constanţa, Bărăgan": Gj 10; „Toamna, în Banat. Mulţi, cam trei sferturi din cei apţi de muncă

https://biblioteca-digitala.ro

plecau la cules, hamalâc, corhănit": Gj 12; „Înainte, în satele vecine, vara şi toamna, plecau bărbaţii, majoritatea": Gj 14; „Azi, în Dobrogea, Bărăgan, Timiş, pleacă şi bărbaţii şi femeile": Mh 2; „În câmpie, plecau 50-60 de inşi, la Cujmir, Pătulele, cu plata în natură, erau şi bărbaţi şi femei; azi nu": Mh 3; „Nu înainte; da azi, pe la Vânju Mare": Mh 5; „Şi la prăşit, spre Turnu Severin, cu plata şi în bani şi în natură; azi nu mai merg": Mh 6; „Azi mulţi, în Banat": Mh 10; „La Dejeşti, bărbaţi, femei; azi nu": Ot 3; „Spre Şopârliţa (spre Olteţ), spre Roşoeni, la Ulmet, la Vâlcele; şi azi toţi cei care puteau munci la câmp": Ot 4; „La Rioşanu, Deliu, Gruia": Ot 5; „Azi, în Dobrogea, vara, 30-40 de bărbaţi, familii": Ot 8; „Mulţi, înainte": Ot 10; „Şi azi; înainte lucrau pe loturile care le fuseseră date": Ot 12; „Şi azi, din primăvară până în toamnă, toţi cei apţi de muncă": Ot 15; „Şi azi": Vl 1; „Şi azi, locuitorii mai săraci": Vl 2; „Azi în Banat, sudul Olteniei şi al Munteniei": Vl 6; „Cei săraci, în Bărăgan": Vl 8; „Şi azi la câmp, în Bărăgan, mulţi": Vl 9; „În Dolj, cei mai săraci, cam 3-4 %; azi, nu": Vl 10; „Şi azi în satele vecine": Vl 12; „Nu înainte; da azi, în Bărăgan, Banat": Vl 13; „Înainte în Romanaţi, Olt, foarte mulţi": Vl 14; „În zona Râmnicului; azi nu": Vl 17.

Creşterea animalelor: „Şi azi": Dj 13, Gj 3, Ot 12, 15, Vl 1; „Înainte; azi nu": Dj 7; „Şi azi se angajează ciobani la oi şi la vite, la Bistreţ": Dj 8; „Numai acum se merge în împrejurimi, ciobani, cam opt-zece inşi": Dj 9; „La creşterea animalelor, doi-trei inşi, înainte": Dj 13; „Înainte în Dobrogea, Ardeal, 10-20 de inşi": Gj 9; „Şi azi la gostaturi": Gj 10; „Ciobani; şi azi": Mh 1; „Unul singur, Neguşa; azi trei-patru, în Floreşti": Mh 3; „Piscupia (spre Voineasa); şi azi, bărbaţi": Ot 4; „Azi, în Dobrogea, vara, 30-40 de bărbaţi": Ot 8; „Se pleca cu vitele la păşunat, la Slătinic; mergeau doi-trei, dar adunau vitele mai multor oameni": Vl 3; „Înainte nu; azi se pleacă în jud. Sibiu": Vl 11; „Şi azi, în satele vecine": Vl 12; „Şi azi, la Vaideeni": Vl 13.

Lucrul la pădure: „La Verbiţa, Pleniţa, iarna": Dj 12; „Înainte; azi nu": Dj 13; „Înainte în pădurea Drănicului şi pe Foişor; cam toţi se duceau pentru că erau plătiţi în lemne": Dj 16; „Înainte, la Piatra Olt, la pădure, iarna": Gj 2; „Şi azi, în sezon, la Broşteni, Ceplea": Gj 3; „Azi, nu": Gj 6, 7, Vl 11; „Înainte nu; azi da": Dj 2, 4, Gj 9; „Şi azi": Gj 10, Vl 1; „Înainte, la Vaideeni, Novaci, primăvara şi toamna, puţini bărbaţi; azi nu": Gj 11; „La corhănit, în Munţii Apuseni": Gj 12; „Înainte în satele vecine, vara şi toamna, plecau bărbaţii, majoritatea": Gj 14; „Înainte la pădure, la munte, pe Valea Runcului, puţini bărbaţi; azi nu": Gj 15; „În Banat, la Topliţa, Teregova, cam 25-30 de bărbaţi; şi azi se pleacă în Banat sau aici, în judeţ": Mh 3; „La Motru, înainte; în Banat, azi": Mh 10; „Puţini, numai azi": Ot 12; „Şi azi, în jud. Vâlcea, Hunedoara, Sibiu, la Voineasa; Cugir, Dobrun": Vl 2; „Primăvara, la plantări; şi azi": Vl 9; „La Brezoi, Voineasa, la plantat, la tăiat; azi nu": Vl 10; „Şi azi în satele vecine": Vl 12; „Şi azi, la Sadu, Voineasa, Sighetu Marmaţiei": Vl 13.

La vie: „La săpat via; şi azi": Dj 5; „La vie": Dj 6; „Azi se deplasează peste 100, bărbaţi, femei, chiar copii, care merg la cules de vii la fermele de stat din împrejurimi": Dj 11; „La cules viile (şi azi), în apropiere; înainte, opt-zece inşi; azi 2-300 de persoane": Dj 13; „La cules de vii, la Drăgăşani, toamna; azi nu": Vl 7; „La vii, la Drăgăşani, Măciuca, Făureşti, Fârteteşti": Vl 13.

La grădină: „La răzoare, la pus ceapă; şi azi merg cam 30-40 de inşi, bărbaţi, femei, fete, băieţi": Dj 5; „La săpat lubeniţele, la Craiova, în sezon": Gj 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Alte ocupații: „Majoritatea bărbaților pleca cu cobilița la București, Galați, Brăila, Ploiești, Constanța; femeile munceau pământul și mai plăteau și oameni la pământ": Dj 3; „Cărători de lemne, bărbații": Gj 6. „Se angajau la București în industrie sau la prăvălii, cam 10-15 inși, pe o perioadă de unu-cinci ani": Gj 8; „Băieți de prăvălie, meseriași în mai toată țara; plecau foarte mulți, 60-70% dintre bărbați": Gj 9; „Negustori ambulanți cu cobilița la București și chiar particulari cu prăvălii, foarte mulți, numai bărbații și copiii de la 12 ani în sus; azi nu": Vl 4. „Hamali în București și Constanța; azi nu": Gj 12. *Meșteșugari*: „Mulți bărbați plecau cu oalele": Gj 8; „Azi la Tismana, Tr. Severin, dar nu pleacă, lucrează acasă": Mh 10; „Munci sezoniere la orașe, înainte": Vl 7; „Azi, la Vâlcea, Horezu": Vl 9; „Azi, olari, covorari la Horezu": Vl 13; „Azi la București; în aproape toate restaurantele sunt ospătari și bucătari glogoveni": Gj 8; „Înainte la măturatul străzilor, cobilițari": Gj 1.

Industrie. *Azi*: Dj 1, 3, 5, 7-12, 14, Gj 2-6, 8, 10-15, Mh 1, 2, 5, 7-9, 12, Ot 1, 2, 4-5, 7, 8, 11-14, 16, Vl 10, 11, 16-18; „Navetiști în industrie, la Calafat, Băilești, Plenița, Turnu Severin, cam 300 de bărbați și de femei": Dj 3; „În industrie și construcții; azi, 3-400 de persoane, la Calafat": Dj 7; „Cam 120 de persoane, la Bechet, în industrie": Dj 13; „La Craiova": Dj 15; „Foarte puțini, la Craiova și Segarcea": Dj 17; „La Petroșani, Turcinești": Gj 7; „Navetiști la Tg. Jiu, în industria forestieră, la barajul Bistriței (sistemul Cerna – Motru – Tismana)": Gj 9; „Foarte puțini înainte; mulți azi, la mină, la Motru": Mh 4; „Azi la Reșița, Oțelul Roșu": Mh 10; „Azi sunt 60 de navetiști la Porțile de Fier Doi, în industrie și construcții": Mh 11; „La Drăgășani, Slatina": Ot 3; „La Balș": Ot 6; „Azi la Drăgășani": Ot 15; „Azi la Fabrica de Sodă, la Combinat": Vl 1; „La Tălmaci, Sibiu": Vl 3; „Lucrează la București, în jud. Hunedoara, Prahova, Constanța, Brașov": Vl 4; „La Rm. Vâlcea, Horezu, Tg. Jiu, Craiova": Vl 5; „Azi la Govora": Vl 6; „Azi mulți locuitori lucrează la Combinatul Chimic Rm. Vâlcea. Foarte puțini, mai ales tineri, au plecat la oraș cu familia și lucrează în industrie": Vl 7; „Azi la Govora": Vl 8; „Azi la Vâlcea, Horezu, Govora": Vl 9; „Azi la Horezu, Govora": Vl 13.

Construcții. *Azi*: Dj 3-5, 7, 9, 11, 12, 14, 17, Gj 2-15, Mh 1, 2, 5, 7-9, 12, Ot 1, 2, 4-7, 8, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 4, 5, 7, 8, 10-12, 15-18; „Azi la Craiova": Dj 15; „Azi la Caransebeș": Mh 10; „La Drăgășani, Slatina": Ot 3; „Azi la Drăgășani": Ot 15; „Azi la Tg. Jiu": Vl 6; „Azi la Vâlcea": Vl 8, 9; „Și înainte; și azi": Vl 13; „Azi, la Bălcești, Drăgășani": Vl 14.

Transporturi. *Azi*: Dj 3, 12, 14, 17, Gj 2-15, Mh 1, 4, 5, 7, 9, Ot 1, 2, 5-8, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 3, 5, 6, 8, 10-12, 17, 18; „Foarte puțini": Dj 9; „Și înainte": Mh 12; „La Drăgășani, Slatina": Ot 3; „Azi la Drăgășani": Ot 15; „Mulți, cam 10% sunt șoferi": Vl 7; „Azi la Vâlcea": Vl 9; „Azi la Bălcești, Drăgășani": Vl 14.

Minerit, petrol: Vl 11; „În mine, înainte și azi, mulți": Mh 6; „De cărbuni, azi": Gj 2, 5, 8; „La Uricani, Lupeni, cam 50-60 de persoane; și azi pleacă 10-15": Gj 6; „Mineri pe Valea Jiului, Horezu": Vl 5; „Puțini": Vl 7; „La Mina Berbești": Vl 13; „Azi la cariera de calcar Bistrița": Vl 2; „Azi la exploatările de mică și la cariere, pe Valea Lotrului": Vl 12; „În petrol, înainte și azi, mulți": Mh 6; „Muncitori petrolieri, azi": Gj 4; „La sonde, mulți. Pleacă numai bărbații; femeile rămân în sat, cu toată gospodăria": Vl 7.

https://biblioteca-digitala.ro

Sate fără migraţie pentru muncă: „Aici se aduceau oameni care să lucreze la seceră, de la Sadova, Dobreşti, Raieţi, Căciulăteşti": Dj 17; „Nu plecau. Era moşia mare, a lui Vlădoianu, era mult de lucru. Veneau alţii aici să lucreze": Ot 2; „Azi, migraţia forţei de muncă spre oraş este nesemnificativă": Ot 10; „Înainte plecau foarte rar, mai degrabă nu; se duceau la Voiceşti şi Drăgăşani ca să lucreze propriile pământuri, că aveau acolo proprietăţi": Vl 15.

PROPRIETĂŢI PE TERITORIUL ALTOR SATE

Munţi: „Muntele s-a cumpărat în devălmăşie în 1899 de la fraţii Culcer, Voiculeşti, Economu şi Polina Ştefănescu. Cota-parte din devălmăşie s-a stabilit astfel: un leu = un drept = un pogon în munte, deci în funcţie de câţi bani a dat fiecare familie, atâtea pogoane avea în munte": Gj 6; „Parte în munte": Gj 9, 13; „Drept de munte": Mh 10; „La Govora, Bărbătescu, Scânteia, Dosul Builei": Vl 2; „Drepturi în munţi, dramuri": Vl 11; „Erau munţii satului (Cozia)": Vl 12.

Arabil: Gj 8-10, 13, 14, Mh 12, Ot 3, 4, 10, 15, Vl 1, 4-6, 10, 15, 17; „Dacă nu se putea schimba": Dj 2; „Dacă era într-un sat învecinat": Dj 5; „La Padina, Vişina, Obârşia, Caracal": Dj 6; „Prin căsătorie": Dj 8; „La Damian, Gioroc, Zvorsca, în jud. Romanaţi": Dj 11; „Mai ales în satele vecine": Dj 17; „Înainte de 1900": Gj 1; „În Plaiul Drăgoeştilor": Gj 7; „La Floreşti, Căpreni, Baloşani, Slovuţă": Gj 12; „Foarte rar; de obicei se vindea sau se schimba, când era dat de zestre": Mh 1, 2, 6; „Dacă se căsătoreau în alte sate (se zicea că se dădea un copil) şi se însura/ mărita aici, în Cireşu, se dădea pământ în schimb pentru pământul respectiv": Mh 3; „Puţin": Mh 4; „Prin vânzări, cumpărări la Vânju Mare": Mh 5; „Prin căsătorie, vânzări, cumpărări": Mh 7; „De obicei se mergea pe schimb sau se vindea": Mh 8; „Prin căsătorie, cumpărări, împroprietărirea din 1924, la Broscari, Rogova": Mh 9; „Prin încuscrire": Mh 10; „Foarte rar": Mh 11; „La Izbiceni, Giuvăreşti, Vişina, Corabia": Ot 5; „Şi azi": Ot 8; „Prin căsătorie, iar 85 de loturi au fost date pe moşia Vlădeşti, pentru că nu a ajuns moşia satului": Ot 12; „La Mihăieşti": Vl 2; „La Balota, Robeşti, Grebleşti şi Câinenii Mici": Vl 3; „La Măzăraru,Valea Bălcescu": Vl 8; „La Voiceşti şi Drăgăşani": Vl 15.

Vii: Gj 1, 9, Mh 2; „Aveau în Ceplea, Ioneşti, Turceni, Ţânţăreni": Gj 3.

Livezi: Gj 1, 9, 10, Vl 5; „Aveau în Ceplea, Ioneşti, Turceni, Ţânţăreni": Gj 3.

Fâneţe: Gj 1, Vl 10, 11, 17; „Fâneţe în satul Dăneşti, la luncă": Gj 4, Mh 2; „Fâneţe la Bălcescu": Mh 5, 10; „La Roieşti": Vl 7; „La Recea": Vl 13.

Păşune: Gj 1, 5, Mh 2, 10.

Pădure: Gj 8, 13, 14, Mh 2, 6, 10, Ot 3, 4, 15, Vl 2, 4-6, 9, 11, 16, 17; „De obicei se dădea pe schimb sau se vindea": Mh 7; „La Roşiile": Vl 16.

Islaz: Gj 8; „Islazul, care era închiriat lîngă Caracal": Ot 12; „La Târnova": Vl 9.

https://biblioteca-digitala.ro

SEMNE DE LOCUIRE ÎN MOŞIA SATULUI

„Bordeie, la Prapur, la Ograda lui Popa Dinu, la Plopi şi în crâng": Dj 1; „Măgura Meterez": Dj 2; „La Trântoru era un cimitir vechi, cam la 5-600 m în vatra satului, la Sălişte": Dj 3; „Pe Ulmu, la vestul comunei, unde prin 1945-1946 au fost dezgropate morminte şi un alt cimitir la Valea din sud, pe fosta moşie a lui Pleşa, de la hotarul Fântâna Banului; la Cetăţuia": Dj 4; „La Cetate, cu sute de ani în urmă erau şi vreo 40 de case; oamenii s-au mutat însă în sat de mult timp. Există şi acum o cetate de tip dacic la Cetate. Se mai spune că ar fi şezut jidovii (uriaşii) acolo. Pe vremea turcilor, a fanarioţilor, lumea se ascundea prin păduri, cu râşniţa după ei şi acolo îşi făceau bordeie; la Sălişte, pe Tarlaua Lenii, La Cetăţuie, la hotarul dintre Coţofeni şi Potmelţu": Dj 5; „Săliştea Broaştii, Săliştea Ciungului, Ogrăzi. A fost o biserică, pe moşie": Dj 6; „Bordeie se puteau vedea încă până pe la 1900, Silişte": Dj 7; „La Găunoasa, bordeie; Siliştea, la Neiculeşti": Dj 8; „Bordeie la Trocaia, la Trei Jgheaburi; între satul Gogoşu şi satul Gogoşiţa era o biserică veche": Dj 9; „Cimitir vechi la Mârfanu; Sălişte este un loc la marginea satului": Dj 10; „Bordeie, în Valea Orodelului; cimitir; şi acum este crucea unde a fost biserica; grădişte, cătun": Dj 12; „La Biserica Arsă; satul a fost bătut mult timp de turci, de aceea oamenii îşi făceau mai mult bordeie, ca să se poată retrage repede": Dj 13; „Au fost bordeie la Velica şi pe actuala vatră de sat; era cimitirul ăl vechi, pe locul lui Luncan şi Mareancă; silişte, unde era un deal, unde era piatră; cătunul Cetăţuia este un sat mic": Dj 14; „Au fost bordeie la stânele vechi, s-au găsit oase de oameni şi de vite pe locul numit Moşia lui Marinescu sau Curaua": Dj 15; „Au fost bordeie în moşie": Dj 17; „La cătunul Berleşti, Cracu Ogrăzilor, La Bordeie; acolo unde există gutui, peri, cireşi, izvoare se ştie că a fost gospodărie": Gj 1; „Bordeie pe Faţa Guranilor; case, la Domneşti": Gj 2; „Bordeie la Gârjoaica, Teşa, Fântâna lui Gragomir, Ogaşu lui Cacioară, Ceru Luţiului; case la Cuşma Gârjului, la Teşa; cimitir, pe locul actualei biserici": Gj 3; „În Crivezuia sunt urme de bordeie de pe timpul turcilor; case, la Piscul lui Mihăiţă şi Lazu": Gj 4; „Bordeie la Dealul Curăturilor": Gj 7; „Erau case izolate în moşie": Gj 8; „La Bordeie": Gj 9; „Bordeie la Pruni, la Livadia, la Hoaga, Valea Dogarilor, casele celor care s-au mutat în vale, cimitir la via lui Săciureanu, cătun pe locurile moşiei Pociovăliştenilor pe care s-au construit case după reforma din 1945": Gj 10; „Case, la Bătătură": Gj 12; „La locul numit Poiana Lungă, dar în vatra satului, în deal, a fost cimitir; când a început să se înfiripeze satul la şosea au pus cimitirul în vale; silişte, în lunca Fărcăşeşti": Gj 14; „La Bordeie, în Dealul Viilor, unde au fost primele gospodării; ogrăzi, pe Dealul Viilor": Gj 15; „Sunt cătunele Pârlita, Telepanu": Mh 2; „Bordeie, grădişte, la Popeasca, Găneac, Ceremoşnic, Prunii lui Creangă; cătune, Cetate, la Popeasca, Răciţi": Mh 3; „La Gârbovăţ este denumirea La Bordeie": Mh 4; „Case, la Cişmele; s-au găsit cioburi la Cişmele; În Selişte este partea dinspre Cişmele": Mh 5; „Case pe Dâlboca; la Firiza, la deal, este mânăstire; toponimul La Cetăţuie": Mh 6; „Bordeie, că s-a mutat vatra satului în Sălişte": Mh 8; „Sălişte, chiar aşa se cheamă o parte a satului, din vale": Mh 9; „Valea lui Dan, Valea Săliştei; la Morminţi, vechiul cimitir (lângă biserica veche); biserică de la 1569, lângă casa lui Ion Popescu; azi e o cruce de piatră. Satul alăturat se numeşte Sălişte. Cetate la Meteriz (în Poiana Beletinii), făcută de turci în 1520": Mh 10; „S-au descoperit schelete la Conac, la Drăganu, la vie, la Grindu Popii": Mh 11; „La Biserica Veche": Mh 12; „Bordeie, la Sineşti": Ot 3; „Bordeie, case, pe Megură; Ogrăzi, spre Olteţ, unde e capul grădinilor": Ot 4; „Bordeie la Mozolea, Bechet": Ot 5; „Bordeie la Cazărmi,

https://biblioteca-digitala.ro

Varlam, Bordei, în Oboga de Mijloc": Ot 6; „Bordei, în vii": Ot 7; „Bordeie, case, cimitire, la Biserica Părăsită": Ot 9; „Case, în Branişte": Ot 10; „Conăcele la gropile lui Țol şi Țuculan": Ot 12; „Case pe Valea Tecuciului". Ot 13; „Case mici din lemn, grupate în cătune": Ot 15; „Cătunul Bonciului": Vl 1; „Cimitir în Mormânțele": Vl 2; „A existat un cimitir la locul numit Malul Podului, cătunul din Prund": Vl 3; „Case, Ogrăzi": Vl 4; „Case, cimitire, Silişte, Cetate, perimetre închise": Vl 5; „Bordeie, în Dealul Floreştilor": Vl 6; „Bordeie, case, cimitir, Sălişte, cătun, Ogrăzi": Vl 9; „Case, Silişte, Ogrăzi": Vl 12; „Biserică; la Sălişte la Nae": Vl 13; „Bordeie, case, cătune, Ogrăzi": Vl 14; „Bordeie, case, cimitire, Grădişte, Ogrăzi": Vl 16.

CONSTRUCȚII ŞI AMENAJĂRI

Pentru oameni. Conacul: Mh 5; „Şi azi": Gj 5, 7, 11, Vl 2; „Înainte erau conace; azi nu mai sunt. Un conac cuprindea un bordei şi coşeri, câteodată şi oborul. Bordeiul era săpat în pământ, cu o singură încăpere, cam 4/6 m, la un metru adâncime. Căpriorii, sparți în două, erau sprijiniți pe o grindă centrală, legați în grindă în «măsele» de lemn; la un capăt grinda se sprijinea pe două furci, una la intrare şi alta în fundul bordeiului; avea cam 2,5 m. Se acoperea cu trestie şi deasupra se punea pământ. Pentru vitele mari (vaci, boi, cai) se făceau coşeri care aveau cam 5 m/3,5 m. În colțuri se băteau patru furci; în față şi în spate, alte două furci mai mari; între furci, pari mai subțiri, îngrădite furcile cu nuiele (se puteau lucra şi separat). Pe pereți se punea talpă şi pe talpă căpriori, din 80 în 80 de cm; pe căpriori se bat «stârcăli»; când se acoperea cu țiglă (mai recent), se puneau două prăştii sprijinite pe «furculițe», în curmeziş. Pereții se lipeau şi pe dinăuntru, şi pe dinafară cu pământ călcat cu paie. Se acoperea cu trestie. Tot la conac, fânul se ținea în «plaste»": Dj 13; „Conacul, la dunga pădurii, în câmp. Şi azi": Gj 4; „În munte, închise cu stobori; vitele se scot şi azi în munte; caii sunt crescuți în stabulație liberă, în munte; sunt adunați numai când dă gerul": Gj 6; „Conace pe la câmpuri pentru vite mari, porci; alături se făceau târle pentru oi, o împrejmuire de mărăcini": Gj 10; „Înainte, în jurul Bistriței; azi nu": Gj 13; „Şi azi sunt puține, pe dealuri": Gj 15; „Sunt şi azi conace. Se sapă 30-40 cm în pământ, se pun pietre lipite cu var, ulterior ceamur; se pun patru tălpi cu colțare. Pereții sunt din bârne cioplite, încheiate în cheie românească. Pe pereți se pun cosoroabe. Pe ele se ridică căpriorii, din metru în metru când se pune țiglă, că e mai grea. Când se acopereau cu blăni sau cu şindrilă, căpriorii se fixau din jumătate în jumătate de metru. Se încheiau în limbă sau în crestez; ulterior, pe coardă. Pe căpriori se bat lânteți; streaşina este de 45 cm şi, proporțional, se lungeşte tocul căpriorului (50-65 cm colțul). Se face acoperişul în patru ape, pentru că sunt vânturi puternice": Mh 3; „Şi azi sunt conace; se construiau astfel: se săpau şanțuri cam de 50 cm; se punea piatră de râu legată cu var, tot de 50 cm înălțime; se puneau patru tălpi cioplite care se încheiau în chei, cu capetele retezate, iar la colțuri se ridicau stâlpi; se puneau cosoroabele şi apoi se clădeau pereții între ei, care se încheiau tot în chei. Pe primul rând de cosoroabe se puneau grinzi, care se legau; peste ele, un alt rând de grinzi. Se ridicau căpriorii, din metru în metru, dacă se acoperea cu țiglă sau la trei metri dacă se acoperea cu blană (scândură, tip şiță), pusă pe trei rânduri, la tipul vechi. Pe culme sus se puneau căpriori; există şi azi acest tip": Mh 6; „Înainte, pivniță plus o cămară de locuit, la vii": Vl 5; „Şi azi, pe islaz. Termenul de «conac» are şi accepția

https://biblioteca-digitala.ro

de unitate de timp: animalele se pasc cu conacul: de dimineață până la prânz este un conac, după amiaza, de la patru la șapte-opt – alt conac": Vl 13; „Azi nu": Gj 2, 8, 9, Mh 2, Vl 1, 4, 6, 7, 9.

Odaia: „Şi azi": Gj 3, Vl 11; „La fânețe şi azi": Vl 2, 3; „Şi azi, în pădure": Vl 12; „Azi nu": Vl 1.

Coverca: Gj 3, 14, Mh 5; „De coceni, pe câmp, pentru paza viilor; azi apare foarte rar": Dj 1, 4, 14; „Covergi pentru pază; şi azi se fac": Dj 5, 10, 17, Gj 13, Mh 8, 11, Ot 1, 10, Vl 2, 12; „Covergă; se puneau două lemne cu o coamă şi se acopereau cu trestie sau cu coceni": Dj 8; „Coverci conice, acoperite cu stuf sau pari, pe câmp; azi nu": Dj 12; „Era o covercă închisă cu obor, pentru vite mari şi oi; un bărbat şi nevasta lui stăteau acolo aproape tot anul; azi nu": Dj 16; „La vii şi azi": Gj 12, Mh 2, 6, 12; „Din pari acoperiți cu coceni, pe câmp şi azi": Mh 1; „Covergi la vii, acoperite cu lemne, crengi, frunziş, iarbă sau paie": Mh 4; „Covergi piramidale de coceni sau paie; azi nu": Ot 12; „Covergi pentru cei care se întovărăşeau cu vitele; şi azi sunt": Ot 15; „Azi nu": Dj 11, Gj 1, Ot 8, Vl 1, 4, 14.

Stâna: Dj 7, 8, Mh 1; „Şi azi": Gj 9, 11, Mh 3, 6, 8, 10, Vl 2, 11; „Pe islaz; se puneau şi se mai pun şi pe mirişti; se fac şi azi": Dj 1, 4, 5, 12, 17, Ot 10; „În suhaturi şi azi": Dj 13; „Pe păşunea din golul de munte. Şi azi": Gj 6, Vl 2; „Pe deal": Vl 9; „La fânețe şi azi": Vl 18.

Staulul: „La staul se ierna; aveau grajd de vite, odaie pentru oameni; construcțiile erau făcute din blane (bârne), puse pe tălpi de lemn; se înveleau cu şindrilă; la colțuri erau bârne închise; azi nu": Dj 15.

Bordeiul: Ot 7, Vl 2; „Şi azi": Gj 3; „În pământ, în suhaturi, pentru paza vitelor; bordeiul era locuit între Sf. Gheorghe şi Sf. Dumitru. Se săpa până la un metru în pământ, se furcuiau pereții, se băteau căpriorii pe grindă, se acoperea cu trestie, legată cu brâu. Căpriorii se fixau cu un capăt pe pământ şi cu celălalt pe grindă": Dj 2; „Erau înainte bordeie; se săpa la mică adâncime în pământ, se acoperea cu paie, stuf; pereții erau făcuți din bârne rotunde, drepte, înfipte în pământ, în picioare, perfect etanşe. Acoperişul era din furci cu crăcane, care susțineau grinda; pe ea, căpriori drepți, cu baza aproape de pământ sau chiar înfipți în pământ; azi nu se mai fac": Dj 6; „Bordeie, înainte; azi bordeie şi foişoare la vii": Dj 7; „Bordeie la crame; azi nu": Dj 15; „Bordeie care se făceau în pădure, la frunzar, unde se stătea cu vitele; au fost până pe la 1948": Mh 3; „Bordeie la pădure, ca o covergă; un pat de pământ care se acoperea cu nutreț, «bojii»; azi nu": Mh 5; „Azi, nu": Gj 2, 4, Mh 2, 10, Vl 6, 9.

Cătunul: „La oi; azi se fac barăci de scândură, acoperite cu carton asfaltat. Cătunele în baltă se făceau din trestie. Se puneau patru furci pe colțuri; se făcea un şanț şi se băga trestie; pe lung se făcea un brâu de trestie şi apoi se lega cu nuiele. Pe furci se băteau grinzile şi pe ele se fixa acoperişul din trestie. În interior, de-a lungul acoperişului se mai punea o prăjină lungă de care se lega acoperişul din trestie, să nu-l ia vântul. Se stătea permanent până la Sf. Dumitru ori până dădea prima zăpadă": Dj 2.

Căsoaia: „Şi azi": Vl 11, 18; „La vie; azi nu": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Şofrul: „Se lucra la fel ca şi cătunul, dar avea un perete comun, înfundat, cu perdeaua de oi": Dj 2.

Umbrarul: „Se făceau şi se fac şi azi umbrare, pe câmp, din crengi aşezate în unghi, acoperite cu coceni": Dj 3.

Coşerul: „La vii; sunt ceva mai noi. Acoperişul se face din trestie, paie, pereţii din pământ băgat în paiante, cu o podea ridicată cam la o treime din înălţimea pereţilor, spre acoperiş; pe podea se doarme": Dj 6.

Coliba: „Şi azi": Mh 10, Ot 1; „Pentru ciobani şi azi": Gj 6, 11, 12; „Pentru oi şi la vie; se fac şi azi": Mh 3; „Colibe erau numai pentru pândarii ţarinei, la cele trei porţi": Mh 7; „La fâneţe şi azi": Vl 3, 18; „Pe câmp, în pădure şi azi": Vl 12; „Azi nu": Dj 11, Gj 2, 10, Vl 1.

Cerdacul: „Înainte; azi nu": Mh 2.

Pătuiagul: Dj 12, Gj 14; „Şi azi": Gj 12, Vl 12; „Pe patru furci; în pomi; şi azi": Gj 1; „Azi, nu": Dj 1, Gj 2, Ot 8, 15, Vl 1, 4, 5.

Foişorul: „La vie". Gj 7; „Azi, nu": Mh 12.

Sălaşul: „Înainte": Ot 1.

Surla: „Şi azi pe câmp": Vl 11, 12.

Şoproanele: „La vii; azi rar": Vl 16.

Adăpostul: „Dormeau în căruţă sau îşi făceau câte o «cârstaţă» (covergă) de grâu şi dormeau în ea": Ot 4; „De blană (scândură) ca o cutie, cu uşă; azi nu": Ot 12; „Adăposturi la fântâni, înainte": Vl 4; „Adăposturi pentru călători, pe margine, până prin 1967": Vl 13.

Pentru animale. Târla: „Stâne cu târle pe câmp, la baltă şi azi": Dj 4, 14; „În pădure; azi nu se mai fac": Dj 3; „Azi la CAP": Dj 11; „Şi azi la stână": Gj 9, 11, Mh 3, 18; „Târle pentru oi se făceau mai ales în «ogaşe»; rar şi azi": Mh 1; „Din garduri de nuiele împletite, pentru oi, pe câmp, pe islaz": Dj 1, 7, 15, Ot 7, 8; „Târle pe «suat» (suhat) vara; azi nu": Ot 14; „În fâneţe, păşunea alpină, pădure; şi azi": Vl 2, 3, 11, 12; „Pe islaz şi azi": Vl 14; „Azi nu": Dj 9, 13, Vl 1, 4.

Oborul: Dj 12; „Şi azi": Gj 4, 13, 15, Vl 2; „De vite, pe islaz, în «sohaturi», se înconjura cu un şanţ şi, mai târziu, cu prăjini": Dj 2; „Oboare din stinghii, la câmp": Dj 6; „Oile se ţineau în obor, în ţarc. Era un gard de nuiele împletite, până la 1,50 m şi o perdea de trestie de 2,50 m. Se făcea un şanţ în care se băga trestia şi se întărea cu nişte stinghii": Dj 13; „Obor la palancă (pe dorângi, pentru oi) sau la stână; se făceau pentru oi": Mh 3; „Oboare închise pentru oi, pe câmp; şi azi": Ot 10; „Obor cu un şopron, nu avea toată lumea; azi nu": Vl 7; „Se chema şi «ţarc»; azi nu":

https://biblioteca-digitala.ro

Vl 10; „Obor din pari bătuţi cu nuiele, la fâneţe; azi nu": Vl 15; „Azi nu": Gj 9, 11, 12, Vl 5, 6.

Gardul: „Pentru vite, pe câmp; azi nu": Dj 9; „Gard pentru vite şi ţarc pentru miei, pe dealuri": Gj 8; „Gard de nuiele, la fâneţe, înainte": Vl 6.

Palanca: „Şi azi": Mh 10; „«Palancă», «polată»; «şofru» (şopron) pentru vite mari sau «celar» lipit de conac": Mh 3.

Perdeaua: Dj 7; „La cătun, în baltă: era înaltă de 7-8 m; avea bondoci mari, băgaţi în pământ pe care, cu ajutorul a cinci-şase brâie, se fixa trestia: Dj 2.

Şoprul: Mh 10; „Acoperite cu paie, pe câmp; azi nu se mai fac": Dj 5; „Şopron şi tabăr – curte îngrădită pe lângă conac, în care se ţin vitele": Gj 5; „Şopru pentru vite (se făceau pereţii din blană, în rest se face la fel cu conacul, se acoperea tot cu blăni), la conace, strungă pentru oi": Mh 6, 10; „Azi la CAP, la fâneţe": Vl 5.

Cătunul (pentru oi), **cerdacul** (pentru muls oile): „Pe câmp": Dj 7.

Coşarul: Dj 12, Gj 14, Vl 9; „Şi azi": Vl 2, 10; „Azi la CAP": Vl 16; „La conace; azi nu": Dj 13; „Azi nu": Gj 13.

Grajdul: Gj 3. *Azi*: Vl 2; „Şi azi la fâneţe": Vl 3, 11, 18; „Şi azi pe câmp, la pădure": Vl 12; „Azi, nu": Mh 3.

Pătuiagul: „Patru pari cu un acoperiş, pentru animale": Gj 7; „Sub pătuiag se mai adăposteau vitele": Gj 8.

Saivanul. *Azi:* Gj 11, Vl 1; „Şi azi, la Olt, la zăvoi": Ot 1; „Azi saivane, la fâneţe; înainte, nu": Vl 11.

Cerdăcelul: „Cerdăcelul era un acoperiş de coceni, pe pari, cu trei pereţi, sub care era legat măgarul": Ot 12.

Pentru cereale, vin, nutreţ. Groapa de bucate: „Se făceau şi în câmp şi la ogrăzi (la Broască); groapa de bucate era arsă, rotundă": Dj 6.

Jigniţa: „Înainte; erau mici magazii în câmp, pentru păstrarea cerealelor": Vl 16.

Crama: „La Via Boierului": Dj 6; „Pe vremea turcilor": Gj 9; „Erau crame pe vremea viilor româneşti, pe deal; azi nu": Mh 1; „Pentru vin aveau crame chiar şi în mijlocul viei, unde depozitau vinul. După 1900 nu s-au mai făcut crame, s-au distrus, pentru că s-au distrus şi viile": Ot 6; „Trei, patru crame, pe deal sau la capătul viilor; azi nu": Vl 7; „Azi nu": Dj 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Pivniţa: „Şi azi”: Gj 12, 13; „Şi azi sunt foarte multe «pimniţe»”: Gj 6; „În vie; azi nu mai sunt”: Dj 8, 16, Gj 1, 2, 4; „Pivniţe pe Trocaia, dar nu se mai fac de foarte mult timp”: Dj 9; „Pimniţele erau pe dealuri, la 3-4 km”: Dj 12; „Pivniţele, pe deal, fiecare la via lui”: Gj 2, 14, Mh 4; „Erau extrem de multe pimniţe pe dealuri; azi nu”: Gj 9; „Pivniţe la conace, la suprafaţă, din bârne”: Mh 5; „«Beciuri»”: Dj 14; „Azi nu”: Gj 15, Mh 2, 3, 6, 9, 11, Vl 5.

Căpiţa: „Şi azi”: Gj 1, 3, 13, Ot 10, Vl 3, 9, 12; „La oi, în baltă”: Dj 2; „De fân, de coceni; azi nu”: Gj 2; „Închise în ţarc”: Gj 7; „Termenul local, «plaste»”: Dj 13, 14; „Azi nu”: Dj 16, Ot 8, Vl 1, 16.

Claia: Gj 8; „Şi azi”: Gj 1, 3, 5, 12, 15, Mh 10, Ot 8, Vl 3, 5, 9-14, 18; „Clăi şi şire de paie dreptunghiulare, la arie”: Dj 12; „Termenul local: «ploşti»; şi azi”: Gj 4; „Clăi înţărcuite; azi se fac acasă”: Gj 9; „În deal. La livezi (fâneţe) şi azi”: Gj 11, Vl 2; „Clăi îngrădite cu mărăcini; şi azi”: Mh 3; „La conace, la fâneţe, că se ierna acolo cu vitele”: Mh 6; „Azi nu”: Gj 6, Vl 1, 6.

Stogul de grâu: „Şi azi”: Gj 3, Vl 5; „Vara, pentru treieriş; azi nu”: Gj 2; „Azi nu”: Gj 1, Mh 2, Ot 10, Vl 1.

Frunzarul: „Şi azi”: Gj 1, 3, 5, 8, 12, Vl 2, 3, 9, 12; „Frunzare, pe câmp, la baltă şi azi”: Dj 4; „Se făceau acasă, se tăiau între 15 august - 8 septembrie, că atunci e frunza coaptă”: Dj 9, 13; „La arie”: Dj 12; „Înainte; azi se mai fac frunzare, dar se aduc acasă”: Gj 6, Mh 2; „De stejar, tei, salcă, plută; azi se fac acasă”: Gj 9; „De puţin timp, la fâneţe; înainte nu”: Vl 10; „Azi, nu”: Gj 2, 4, 13, Ot 8, Vl 1, 5, 13, 14, 16.

Fânarul: „Azi”: Gj 2, Vl 3; „Puţine şi azi”: Mh 10, Vl 2, 12, 18.

Pătuiagul: „Şi azi”: Gj 3, 5, 12, Mh 2, Vl 3, 12; „În pomi şi pe furci; şi azi”: Gj 10, Vl 14; „«Pătuleag» (pătuiag) ridicat, la fâneţe; şi azi”: Mh 3, 10; „La conace, la iernat cu vitele”: Mh 6; „Pătuiage pentru fân, coceni, sub forma unui pat, la înălţime”: Mh 12, Vl 13; „Pătuiege, la fâneţe, făcute pe pom sau pe un par, cu blăni (scânduri) dedesubt; azi nu”: Vl 10; „Azi nu”: Gj 4, 15, Vl 1, 6.

Gluga: „Şi azi”: Ot 10; „Popi pentru păstrat şi fermentat prunele; azi nu”: Gj 1.

Distanţa faţă de sat a construcţiilor şi amenajărilor: „2-4 km”: Dj 1, 17; „2-6 km”: Dj 2; „2-3 km”: Dj 3, Gj 2, 11, Vl 9; „La 2-6 km, uneori mai mult”: Dj 4, Mh 10; „În funcţie de teren, între 1-3 km”: Dj 5, Mh 1, 11, Vl 14; „La 2-8 km”: Dj 6, 8; „Între 500 m-6 km”: Dj 16; „La 1-2 km”: Gj 1, 13, 14, Mh 12, Ot 7, Vl 5, 13, 15, 18; „La 1 km”: Dj 14, Gj 4, 7, Ot 10, Vl 6, 10; „2-15 km”: Gj 5; „La 4-15 km”: Gj 6; „La 2 km; şi azi la fel”: Gj 7, 15; „2-10 km”: Gj 9; „La 3-5 km”: Gj 12; „Conace, la 2-3 km, ca şi pătuiagurile, frunzarele; pivniţele, la 500 m- 2, 3 km”: Mh 2; „La 2-3-7 km”: Mh 3, 6; „Foarte aproape de sat”: Mh 4; „La 0,5-1 km”: Mh 5, Vl 16; „La 1-6 km”: Mh 8, Vl 1; „La 4-5 km”: Ot 1, 15; „Între 1-9 km”: Ot 8; „La 5 km, respectiv, 20 km (islazul închiriat)”: Ot 12; „Conacele, stânele, la 10-12 km; şi azi la fel”: Vl 2, 3; „De la 500 m la 4 km”: Vl 4; „1-5 km”: Vl 11; „1-7 km”: Vl 12.

https://biblioteca-digitala.ro

VATRA SATULUI

Denumire generică: „Vatră de sat, vatra satului": Dj 1-9, 11-17, Gj 2, 3, 5-7, 9-15, Mh 1, 4, 6-9, 11, 12, Ot 1, 5-7, 9, 11, 13-16, Vl 1, 3, 4, 6, 7, 9-13, 15-18; „Vatră se spune unde s-a stabilit prima aşezare a satului": Mh 10; „Sat": Dj 10, Gj 1, 4, 10, Mh 2, 5, Ot 2-4, 8, 10, 12, Vl 2, 4, 5, 8, 14; „Sălişte": Gj 8; „Silişte, pe locurile moşiei Pociovăliştenilor pe care s-au construit case după reforma din 1945": Gj 10. „Blat de sat": Mh 3. „Linie": Vl 4.

OBICEIURI DE ÎNTEMEIERE

„Se bătea un par în mijlocul terenului care urma să fie vatră de sat, se da ocol hotarului cu o brazdă de plug": Gj 4, Ot 10, Vl 6; „Se spune că terenul de vatră a satului a fost stabilit în funcţie de cât a cărat un om cu o piatră sau un bolovan în spinare şi cât a putut căra, atât a rămas vatra satului": Gj 9; „A existat cămaşa ciumei aruncată pe hotarul vetrei satului": Mh 1; „A rămas şi vorba: «cine a bătut parul, l-a bătut bine»; se pare că atunci când s-a făcut noua vatră de sat s-a bătut întâi un par în pământ": Mh 3, Ot 11; „Se bleastămă cel care a bătut parul aşezării": Ot 3; „Era vorba: «a sta la ţăruş», cu sensul a nu te mişca din sat": Ot 4; „Când şi-au ales oamenii locul de sat s-au învârtit pe terenul de vatră cu un taur negru, ca să alunge ciuma": Mh 8; „Se jura cu pământul în traistă; bătrânul lua nepotul şi-l bătea la hotar; s-a înconjurat terenul cu o brazdă de plug, când s-a făcut satul": Mh 10.

SUPRAFAŢA

„331 ha": Dj 1; „175 ha": Dj 2; „6 ha": Dj 3; „248 ha": Dj 4; „218 ha": Dj 6; „204 ha": Dj 8; „41,9 ha": Dj 9; „Peste 120 ha": Dj 10; „15 ha": Dj 11; „370 ha": Dj 12; „235 ha": Dj 13; „160 ha": Dj 14; „264 ha": Dj 17; „30,44 ha": Gj 1; „70,5 ha": Gj 2; „32 ha": Gj 3; „24,86 ha": Gj 4; „57,80 ha": Gj 6; „64,6 ha": Gj 9; „88 ha": Gj 10; „Cca 70 ha": Mh 1; „200 ha": Mh 5; „1,5 ha": Mh 6; „259 ha": Mh 7; „162 ha": Mh 8; „61 ha": Mh 9; „27 ha": Ot 4; „62 ha": Ot 6; „14,5 ha": Ot 9; „5 ha": Ot 11; „168 ha": Ot 12; „48 ha": Ot 15; „47 ha": Vl 1; „10 ha": Vl 4; „29 ha": Vl 12; „17,5 ha": Vl 15.

POZIŢIA ÎN MOŞIE

Într-o margine a moşiei: Ot 16; „De-a lungul drumului": Dj 1; „Înspre Dunăre": Dj 2; „Pe un deal, uşor asimetric în moşie, mai puţin spre vest şi mai mult spre est": Dj 3; „Pe un deal, pe Dunăre, o parte a hotarului; o altă parte a hotarului este de-a lungul drumului": Dj 4; „Pe drumuri principale paralele": Dj 7; „Hotarul e mai puţin la est şi mai mult la apus": Dj 16; „Între ape, în partea nordică": Gj 11; „Pe şosea, la jumătatea distanţei dintre poalele Dealului Stoinei şi Amaradia, la marginea de răsărit a moşiei": Gj 12; „La drum, pe matca Dragomirei; erau case

https://biblioteca-digitala.ro

presărate pe deal, pe şosea; pe deal": Gj 14; „Pe Deznăţui, cu cele două braţe, pe latura spre miazănoapte": Mh 1; „Pe amândouă malurile Drincei, la sud-vest": Mh 5; „La marginea Dunării Mici este un hotar, celălalt este pe un deal, spre o margine a moşiei": Mh 8; „Înspre Valea Odăilor": Mh 9; „Pe ambele maluri ale apei": Mh 10; „Pe Dunăre şi pârâul Conacului; marginea foarte îngustă a vetrei este spre Dunăre": Mh 11; „Spre sud-est": Ot 5; „Pe malul drept al Olteţului": Ot 6; „Pe un mal al apei": Ot 7; „Pe malul drept al Oltului, în marginea estică": Ot 8; „Într-un colţ": Ot 12; „Pe stânga": Ot 13; „Pe valea Otăşăului": Vl 2; „Pe malul drept al Oltului şi malul drept al Văii Urii": Vl 3; „Pe malul drept (de vest) al Cernei, spre marginea de răsărit a moşiei": Vl 7.

În mijlocul moşiei: Dj 5, 11, Gj 13, Ot 14, 15, Vl 6; „Pe Dunăre; spre Dunăre sunt 8 km, spre Călăraşi, 1 km, spre nord, 15 km, spre est, 4 km": Dj 6; „Pe Cilieni şi Deznăţui": Dj 8; „Pe coline": Dj 9; „Pe câmpie": Dj 10; „Pe pârâul Bobanilor": Dj 12; „La confluenţa Jiului cu Dunărea": Dj 13; „De-a lungul şoselei naţionale": Dj 14; „De-a lungul drumului": Dj 15; „Pe malul drept al Jiului": Dj 17; „Pe ambele maluri ale Berleascăi": Gj 1; „Întretăiată de două ori, pentru că apa iese şi intră de două ori": Gj 2; „Pe malul stâng al Jiului": Gj 3; „Pe deal": Gj 4; „Pe ambele maluri ale apei": Gj 5, Ot 2; „Pe şa de munte": Gj 6; „Pe ambele maluri ale pârâului Lăturoasa": Gj 7; „Pe un mal al apei": Gj 8; „De-a lungul drumului": Gj 9; „Pe malurile apelor": Gj 10, Ot 11, Vl 5, 17; „Pe Valea Deşului": Gj 15; „Pe apă": Mh 2, Ot 1, 10, Vl 16; „Pe culme de deal": Mh 3; „Satul Cordun pe Valea Cordunul": Mh 4; „Pe Cosuştea": Mh 6; „Cu tendinţă de creştere spre sud": Mh 7; „Pe Floreasca şi şase-şapte case sunt pe ambele maluri ale Huşniţei": Mh 12; „Pe gârla Cungrea, pe partea dreaptă şi pe partea stângă": Ot 3; „Se spune că pe locul vetrei satului a fost matca Olteţului, care s-a retras": Ot 4; „La buza dealului": Ot 9; „Pe terasa Bistriţei pe dreapta, pe terasa Oltului": Vl 1; „Pe ape, pe dealuri, Delurenii": Vl 4; „Pe malul drept al Topologului": Vl 8; „Pe ambele maluri ale Luncavăţului": Vl 9; „Pe ambele maluri ale Otăşăului": Vl 10; „Pe ambele maluri ale Văii Perişanilor": Vl 11; „Pe terasă, la dreapta Coiscăi, cu ramificaţii pe celelalte văi": Vl 12; „Pe ambele maluri ale Cernei": Vl 13; „Beica, pe un mal": Vl 14; „Pe malul drept al Pesceanei": Vl 15; „Pe Lotru şi pe afluenţii săi": Vl 18.

FORMA

„Spre dreptunghi foarte neregulat, cu uliţe fără nici o ordine. Şi înainte şi azi": Dj 1; „Foarte alungită de-a lungul drumului, cam pe 3 km lungime, cu uliţe paralele, cu ulicioare între ele, perpendiculare": Dj 2; „Foarte alungită, o uliţă lungă din care pleacă din loc în loc, pe ambele părţi, nesimetric, perpendicular, uliţe scurte. Satul este alungit de-a lungul drumului principal": Dj 3; „Uliţe întretăiate în formă de cruce, cu latura centrală foarte lungă. Şi azi e la fel; alungit, spre dreptunghi": Dj 4; „O linie lungă şi la un capăt cu ramificaţii asemănătoare crengilor bradului; satul este foarte alungit de-a lungul drumului, cu un capăt tentacular": Dj 5; „Uliţe neregulate": Dj 6; „Alungită, spre dreptunghi; sunt cinci străzi paralele cu şoseaua, unite din loc în loc de uliţe scurte, perpendiculare pe cele mari. Satul este alungit de-a lungul drumurilor": Dj 7; „Uliţe în formă de cruce, cele mai multe; satul este de tip îngrămădit; înainte vatra satului se închidea printr-un şanţ, numit tabie": Dj 8; „Uliţe fără nici o ordine; sat de tip alungit de-a lungul drumului": Dj 9, 13, 15; „Alungită, spre dreptunghi" : Dj 10; „Uliţe parţial întretăiate sub

https://biblioteca-digitala.ro

formă de cruce, fără ordine, partea veche": Dj 11; „Neregulată, două şosele din care se ramifică mai multe uliţe": Dj 12; „Uliţe întretăiate în formă de cruce, formă alungită" : Dj 13, 14, Gj 2, 7; „Uliţe fără nici o ordine; şi azi la fel, poligon neregulat": Dj 16, 17; „Alungită, cu două uliţe, ca un Y": Gj 1; „Alungită şi azi; uliţe întretăiate sub formă de cruce": Gj 3; „Era un drum şerpuit; alungit de-a lungul drumurilor": Gj 4; „Şerpuită, după cursul Motrului; uliţe fără nici o ordine; azi la fel": Gj 5; „Foarte alungită. Şi azi la fel; o linie lungă din care ies uliţe, perpendiculare pe linie, pe ambele părţi": Gj 6; „Şi azi sunt uliţe fără nici o ordine şi altele întretăiate sub formă de cruce; alungit de-a lungul drumului dintre Motru şi Baia de Aramă": Gj 8; „Fiecare moş avea cureaua lui şi de aceea uliţele sunt neregulate, pentru că fiecare şi-a construit pe cureaua lui. Curele: a Popeştilor, a Şoşoeştilor (care se mai cunosc şi astăzi); alungit spre dreptunghi": Gj 9; „Neregulată, cu uliţe fără nici o ordine. Şi azi la fel": Gj 10; „Alungită, cu uliţe perpendiculare pe şosea. Şi azi la fel": Gj 11; „Neregulată, alungită de-a lungul drumurilor, cu uliţe fără nici o ordine": Gj 12, Vl 1, 2, 16; „Elipsoidală; azi la fel, cu uliţe întretăiate sub formă de cruce, alungită": Gj 13; „Alungită pe valea Dragomirei şi în luncă, la şosea; azi, la fel, cu uliţe fără nici o ordine": Gj 14; „Alungită, cu uliţe ca nişte raze": Gj 15; „Spre dreptunghi, cu uliţe întretăiate sub formă de cruce": Mh 1, Ot 8; „În vechime, case izolate (distanţe mai mari între gospodării); după 1864, Linia Nouă, cu case aşezate mai compact, în formă alungită; cu uliţe în cruce; satul vechi, cu uliţe fără ordine": Mh 2; „Alungită, cu uliţe fără nici o ordine": Mh 3, Ot 2, 3, 6, 7, 14; „Aproximativ dreptunghiulară. Şi azi la fel; cu uliţe în cruce şi în formă de teu, altele, cele mai multe, fără nici o ordine": Mh 4; „Aproape dreptunghiulară, cu uliţe fără nici o ordine. Şi azi": Mh 5, 11; „Foarte alungită, cu cele două părţi ale satului de o parte şi de alta a apei, cu uliţe fără nici o ordine": Mh 6; „Dreptunghi neregulat, cu uliţe tentaculare, alungită de-a lungul drumurilor; azi la fel": Mh 7; „Neregulată, cu uliţe fără nici o ordine. Şi azi": Mh 8; „Poligon neregulat, unele uliţe fără ordine, altele în formă de T sau de V": Mh 9; „Înainte era comasată, rotundă, cu uliţe fără ordine; azi este alungită, cu tendinţă de risipire pronunţată": Mh 10; „Foarte neregulată, cu uliţe în cruce doar în Satul Nou, celelalte fără ordine": Mh 11; „Dreptunghi regulat, cele mai multe uliţe în cruce, alungit de-a lungul drumurilor": Mh 12; „Uliţele: unele, în cruce, mai ales Pe Vale; altele, fără ordine. Şi azi sunt la fel; sat alungit de-a lungul drumurilor": Ot 1; „Alungită de-a lungul drumurilor": Ot 2; „Dreptunghiulară, spre alungit, cu uliţe perpendiculare pe drumul principal": Ot 4; „Alungită, cu uliţe neregulate şi întretăiate sub formă de cruce": Ot 5, Vl 14; „Alungită între drum şi Dunăre": Ot 7; „Alungită. Satul este aşezat pe un drum principal şi câteva uliţe": Ot 9; „Alungită, casele erau aşezate de o parte şi de alta a drumului": Ot 10; „Alungită. Şi azi e la fel. Se uneau cele trei şosele prin drumuri secundare": Ot 11; „Dreptunghiulară, cu tendinţă spre pătrat. Şi azi e la fel, cu uliţe paralele şi perpendiculare pe şosea": Ot 12; „Triunghiulară; azi la fel, cu uliţe perpendiculare pe cele două uliţe principale": Ot 13; „Alungită de-a lungul drumurilor": Ot 14; „Uşor alungită, partea mai mare ca un triunghi şi cea mică, un dreptunghi inegal, cu uliţe în cruce, cu tendinţă de îngrămădire": Ot 15; „Dreptunghiulară, cu uliţe radiale. Şi azi": Ot 16; „Alungită pe drum şi apă": Vl 1; „Alungită, de-a lungul Oltului şi a văilor; azi e mult mai restrânsă, triunghiulară": Vl 3; „Dreptunghiulară, cu mai multe ramificaţii, cu uliţe în cruce, alungită pe drum şi apă": Vl 4; „În forma literei T; şi azi e la fel": Vl 5; „Dreptunghiulară, 3 km/ 2,5 km, cu uliţe fără ordine. Şi azi e la fel": Vl 6; „Dreptunghiulară, alungită, cu uliţe perpendiculare pe şosea şi o uliţă spre Cerna": Vl 7; „Pătrată, cu uliţe fără ordine; şi azi la fel": Vl 8; „Dreptunghiulară, cu uliţe radiale: Şi azi la fel; alungită de-a lungul apei": Vl 9; „Trapezoidală. Şi

https://biblioteca-digitala.ro

azi la fel, aproape toate uliţele în cruce": Vl 10; „Alungită de-a lungul apei": Vl 11; „Uliţele, fără ordine, aveau adresă precisă: moară, biserică, cimitir, centru": Vl 12; „Triunghi, cu uliţe fără ordine; şi azi": Vl 13; „Alungită de-a lungul drumului şi a apei": Vl 14, 16; „Patrulater cu colţurile rotunjite": Vl 17; „Semicerc, de-a lungul Lotrului, alungită, cu uliţe neregulate; şi azi la fel": Vl 18.

STRUCTURA MORFOLOGICĂ

Adunat îngrămădit: Dj 1, 9-11, 13, 16, 17, Mh 8, Ot 13, 16; „Adunat-îngrămădit, spre alungit": Dj 6; „Adunat, spre geometric": Mh 1; „Adunat, alungit de-a lungul drumului, îngrămădit": Ot 8; „Adunat-geometric": Ot 12, Vl 8; „Îngrămădit, astăzi, cu uliţe în cruce. Înainte satul avea gospodăriile împrăştiate pe toată moşia satului, dar de 50 de ani nu s-au mai aprobat construcţii decât în vatra satului": Vl 3.

Răsfirat: „Alungit de-a lungul drumurilor": Dj 12, Gj 1, 10, Ot 6, 15, 17; „Răsfirat, de tip alungit de-a lungul văii, al apei. Şi azi la fel": Gj 2, 5, 15, Mh 6; „Înainte era răsfirat, pe Dealul Curăturilor; azi este alungit de-a lungul apei": Gj 7; „De-a lungul drumurilor": Gj 11, Mh 2, Ot 11; „Răsfirat, o parte, pe Dealul Dragomira; cealaltă parte este alungită de-a lungul drumului": Gj 14; „Răsfirat": Mh 3, 11, Ot 3, Vl 2, 6; „Răsfirat, alungit de-a lungul drumului (uliţele scurte) şi de-a lungul apei (Cordunul, aproximativ paralel cu şoseaua)": Mh 4; „Răsfirat, pe la 1900, de tip alungit; azi, de-a lungul drumului şi al apei, tentacular de-a lungul drumurilor": Mh 5; „La 1900 era sat de tip răsfirat; azi este alungit de-a lungul apei şi al uliţelor": Mh 9; „Tentacular de-a lungul apelor": Vl 5; „Răsfirat; azi cu tendinţă de adunare, alungit de-a lungul drumului": Vl 10; „Răsfirat, cu tendinţă de concentrare în centrul aşezării, cu gospodăriile înşirate de-a lungul apei Cosica": Vl 12; „Răsfirat, tentacular de-a lungul drumului; azi cu tendinţă de adunare. Cătunele erau pâlcuri de case răsfirate, cu tendinţă de adunare; în trecut erau risipite; aşezarea era genealogică": Vl 13.

Risipit: Mh 10.

TOPONIME

„Câmpie şi deal": Dj 1; „Câmpia Dunării, cu toponimele: Locurile Şicolii, Lotul lui Popa, Lotul Sfatului, Pe Însurăţei, pe Băluru, Bârca în deal, Societate, la Fântâna lui Onilă, a lui Grăvilă, a lui Lupu, a lui Nae Dimian, a lui Florică Butaliu, în spatele Oarcei, pe Tutana, la Măgura Fetei, Baba Opriţa, Grindul Cărămizii, Măgura cu Cânepă, pe Zoană, Loturi, pe Lunga, Măgura Meterez, Dunărea": Dj 2; „Vâlceaua lui Tiugă, Vâlceaua lui Cincă, Nătărăi, Racu, Mătăsoaia, Vâlceaua Trântorului, Drumu de la Biserica Nouă, spre Tarla, spre Pădure, Răculeţu, dealuri, văi, zonă accidentată; ape: Frăţila": Dj 3; „Câmpie şi dealuri mici": Dj 4; „Jiul, la 3 km de vatra satului, dealuri scunde şi şes": Dj 5; „Câmpie, ridicături uşoare, lunci, Drumul Caracalului (şoseaua principală), Şoseaua, Broasca, Dăbuleni, Ciungu (iniţial au fost trei cătune separate, care acum

https://biblioteca-digitala.ro

sunt unite), a lui Licoiu, Becheanu, Bățânica, satul Rudari (Chiași), azi dezafectat": Dj 6; „Șes, bălți": Dj 7; „Câmpia Dunării, apa Baboia": Dj 8; „Dealul Bobului, Praja, Bădești, zona colinelor; balta Valea Mare (pârâu)": Dj 9; „Câmpie: Bărbuceni, Cioflani, Deleni, Grozani, Pleșani, Fântânile Roșii, Văsâlanii": Dj 10; „În Câmpia Dunării: Clencești, Popești, Valea Poștei, Buradești, Drăgănei, Chirițăști, Gugulești, Joseni (sau Ciunei), Luțani": Dj 11; „Loc ușor ondulat, deal, platou, șes, pârâul Bobanilor": Dj 12; „Câmpie, la 4 km de Dunăre și la 4 km de Jiu": Dj 13; „Câmpie, șes; pârâul Jivan": Dj 14; „Văi și dealuri; ape: Valea Satului, Putineiu": Dj 15; „Câmpie, apă: Deznățui; la miazăzi: moșia Giurgiței (a statului, moșia Segarcei s-a donat regelui Carol I la încoronare); la est: moșia lui Dinu Mihailidis, hotarul Drănicului, Legiuirile Drănicului, la Scripete (era o fântână mare, cu scripeți), la Cobia (pădure), la Crângu Ursului, Dealul Robului; la apus: Valea Rea, moșia lui Sescioreanu; Dealul Bâlciului (veneau negustori cu marfă)": Dj 16; „Câmpie, Jiul, pârâul de la Țugurești": Dj 17; „Pârâul Jilțul": Gj 2; „Câmpie, dealuri": Gj 3; „Deal": Gj 4; „Motru și o ierugă-iazul Morii Tudor Vladimirescu, deviat din Motru, care trece prin fața caselor la care se ajunge pe podețe": Gj 5; „Deal înalt; toponime: Butușină, Linia Pupăzăilor, Linia Plăișorului, Ovesele; ape: Valea Jaleșului, Valea Țiganilor, Valea Mare": Gj 6; „Coline": Gj 7; „Vale, ape: Motru, ogașe (torenți): Valea Olteanului, Valea Lăcrămușii, Valea Daogii, Valea Prebii": Gj 8; „Deal, câmp, vale": Gj 14; „Luncă, dealuri": Gj 15; „Câmpia înaltă a Deznățuiului": Mh 1; „Deal, vale, Valea Brezniții, pâraie": Mh 2; „Dealuri, munte; Peștera Topolnița, Peștera lui Iepuran; râul Bahna, Topolnița, Pețimea, Ponoarețel": Mh 3; „Dealuri, coline, văi": Mh 4; „Dealuri, văi, Podișul Getic, Câmpia Dunării cu terase la sud și Podișul Getic la nord; Vâlceaua Lacului, lungă de 7, 8 km, este o vale seacă": Mh 5; „Lunca Dunării": Mh 7; „Câmpia Dunării, coline": Mh 8; „Deal, munți, luncă; ape: Coșuștea, Apa Săliștii, Brâgleasca": Mh 10; „Câmpia Dunării": Mh 11; „Dealuri, văi, în partea sud-vestică a Podișului Getic, altitudine: 368 m; ape: Hușnița, Floreasca": Mh 12; „Vale, pârâul Raițu": Ot 2; „Vale, deal, Valea Cungrea": Ot 3; „Câmpia Caracalului, luncă": Ot 4; „Câmpie, balta Gârca": Ot 5; „Terasă, deal și șes, terenul ușor denivelat": Ot 6; „Câmpie": Ot 7; „Terasă": Ot 8; „Câmpia Boianului": Ot 9; „Vale: lunca și terasele pârâului Plopcea": Ot 10; „Dealul Spinenilor, Valea Vedea": Ot 11; „Câmpie, pârâul din Valea Ungureanului, pârâul Pandia, ce se varsă în Olt": Ot 12; „Terasa râului Vedea, Valea lui Burcea": Ot 13; „Câmpie, pârâurile Vădastra și Obârșia": Ot 14; „Terasa râului Olt, câmpie, două văi numai în timpul precipitațiilor": Ot 15; „Terasa Bistriței, râul Bistrița; ape: Bistrița, Oltul": Vl 1; „Deal. Toponime din sat: Sorbet, la Fântâna lui Negrilă, Lacul lui Vilău, Valea Buciumetului, Măgura, Alunișu, Fundu Albinei, Fața la Brădet, În Sâle, Sub Dos, La Lacul Împuțit, La Scaune, La Neaua, Sub Măgură, La Fața Plopului, La Lacuri, La Dolia, În Măzăriște, La Prunii ăi Galbeni, Valea Bradului, Fundu Văii, În Sus, În Muscel, La Râpa Mare, Mesteceni, Rugina, Fața Trăiștii, Glăvaci, La Hudubaie, Gligan, Opritura, Starița lui Burcan, Valea Glăvaciului, La Vie, În Ponor, În Stariță, În Chilii, Valea Obedelor, Piscul Mare, Dealul Mălenilor, În Spinet, La Socol, În Vătășești; ape: Otășău": Vl 2; „Munți, Oltul, Valea Urii, râul lui Vlad, râul Vadului; văi: a Scăuielelor, Lungă, a Negoiașii, a Lazului, a Poienii": Vl 3; „Terasele râului Peșana și deal": Vl 4; „Valea Grădiștei, lunca și terasa Oltețului, dealuri și văi": Vl 5; „Ape: Pietroasa, Căcata, Oltețul, Aninoasa": Vl 6; „Vale și deal; pârâul Zătreanca, a Lazului, Cerna, Geamăna, Balta Zătreanca, Balta cu Cânepă": Vl 7; „Vale, șes, dealuri. Toponime: Grui, Gârtan, Bălceștilor, râul Topolog, pârâurile Broscăița, Priboiu, valea Bălcescu": Vl 8; „Văi": Vl 9; „Dealuri, apa Otășău, care la izvor se numește Bărbătescu": Vl 10; „Munți, dealuri, Valea Perișanilor": Vl 11; „Terasă, dealuri, depresiune; ape: Valea Coisca, Pârâul

https://biblioteca-digitala.ro

Păteşti, Valea Badii, Valea Seacă, Pârâul Momiţa": VI 12; „Depresiune intercolinară; ape: Cerna, Tărtâia, Recea": VI 13; „Deal, terasă, apa Berca": VI 14; „Văi, dealuri, Pe Vale, Pe Deal, apă: Pesceana": VI 15; „Valea Sasa, apa Sasa": VI 16; „Vale; ape: Tulburea, Valea Ursului, Olăneşti": VI 17; „Vale; ape: Lotru, Voineşiţa": VI 18.

SCHIMBĂRI DE VATRĂ

„Primele gospodării au fost pe actuala vatră de sat, dar în marginea vetrei actuale; s-au extins pe actuala vatră": Dj 1; „Hotarele vechi ale comunei au fost mai sus, spre Curtişoara; îi zicea Drumu' lui Stoian. S-au retras încoace, pentru că acolo unul din Goroneşti ar fi jurat cu pământul în cizme, că aşa era hotarul adevărat şi atunci s-a mâncat din hotar cam 2 km. Drumul lui Stoian este cam între Bulzeşti şi Vâlcea": Dj 3; „Satul a fost la Dealul Ulmului (vezi şi legenda), dar se crede că s-a mutat şi din cauza războiului turco-rus": Dj 4; „Vatra s-a mutat foarte des. A fost şi la Silişte şi la Şabazu, la Dăbiloiu. Au fost patru-cinci schimbări de vatră din cauza ciumei şi a holerei. Ultima aşezare a fost în 1864, când cu împroprietărirea lui Cuza. Înainte era la 2 km la vale, la Balta Păsărichii. S-a mutat pe actualul loc din cauza inundaţiilor": Dj 7; „Primele bordeie din sat au fost pe Dealul Găunoasa, până pe la 1760-1800, când a dat ciuma şi s-au mutat pe actuala vatră": Dj 8; „Vatra veche a satului era în pădure. Din cauza izolării locului au coborât în sat, pe actuala vatră şi şi-au făcut case. În pădure aveau bordeie; se mai zice că se făcuseră locuinţe pe Trocaia din cauza năvălirii turcilor şi a altor neamuri": Dj 9; „Era cam la 3 km de vatra actuală, spre Modruz, dar nu se ştie de ce s-a mutat": Dj 10; „Satul a fost la Turşani; pe la jumătatea secolului al XVII-lea, în urma unui proces cu Caleţeanu, sătenii au pierdut şi au fost obligaţi să se mute în Clenceşti, în partea de vest a actualei vetre a satului": Dj 11; „Au venit în actuala vatră pe la 1840, din cauza năvălirilor turceşti şi a ciumei": Dj 12; „Vatra satului era la Biserica Arsă, la cca. 2 km distanţă de actuala vatră şi s-a mutat din cauza inundaţiilor. La locul numit Zgaibe era mai de mult pământul însurăţeilor la 1890. La împroprietărirea de la 1921 s-a dat vatră de sat, dar oamenii nu s-au mutat, au preferat să întindă satul pe vatra actuală": Dj 13; „La Velica (cam la 500 m distanţă de vatra actuală), s-au mutat ca să fie aproape de şosea, cam după 1897-1898": Dj 14; „Se spune că satul era la 3 km înainte, într-un loc numit Segărciţa, pe Valea Oanei, care era o «furcitură» de văi. Pe locul actual al vetrei, la biserica veche, a fost un schit de călugări, înconjurat ulterior cu ziduri, de peste un metru grosime. Biserica s-a lărgit şi oamenii au început să se mute treptat aici, în jurul bisericii. Când n-au mai făcut turcii incursiuni dese, probabil că satul a ieşit în câmpie": Dj 16; „Se zice că satul Valea Stanciului ar fi fost în Lunca Jiului, la est de vatra actuală. Vatra s-a mutat din cauza inundaţiilor provocate de Jiu şi a alunecărilor de teren puţin mai departe, la cca. 1 km. Se pare că înainte toţi oamenii erau concentraţi la Greceşti; epidemia de ciumă a dus la răspândirea lor; oamenii au părăsit locul şi s-au format satele: Greceşti, Horezu-Poenari, Bârza, Valea Stanciului, Ţuguleşti. De altfel, s-au descoperit urme ale unei bisericuţe foarte vechi la Greceşti": Dj 17; „Vatra s-a format cu timpul, însumând gospodăriile împrăştiate pe văi şi dealuri": Gj 1; „A fost mutată din Domneşti, de vreo 250-300 de ani, dar nu se ştie de ce": Gj 2; „Primele gospodării au fost la Schiauna (în pădure), la Perii ăi Doi şi la Via Şelarului, pe moşia satului; vatra satului a fost mutată începând cu sec. al XVIII-lea":

https://biblioteca-digitala.ro

Gj 3; „Satele actuale: Brătuia, Marfuleşti, Trocani şi Ţârculeşti au format un singur sat care se învecina cu Creţeştii, Ţiclenii, Peşteana şi Dăneşti; satul a avut o structură risipită. În faza devălmăşiei relative pământul a fost împărţit pe patru moşi, numiţi de bătrâni «teiuri». După împărţirea pământului, satele au început să se adune în patru nuclee de vetre de sate: Brătuia, Marfuleşti, Trocani, Târculeşti. Hotarele dintre cele patru sate sunt de dată recentă. În tot complexul de aşezări sunt numai două cimitire, situate la hotarele dintre sate. Din punctele Piscul lui Mihăiţă şi Lazu s-au adunat gospodăriile în actuala vatră a satului Brătuia. Satul este pe vatra actuală de peste 200 de ani": Gj 4; „Vatra a fost pe Dealul Curăturilor. Cuza i-a adus spre vale, pe actuala vatră": Gj 7; „Vatra a fost adusă mai lângă apa Motrului": Gj 8; „După reforma agrară din 1945, când oamenii au venit către şosea la vale. S-au primit locuri de casă din moşia lui C. Banu şi a colonelului Pociovălişteanu": Gj 10; „În anul 1864 s-a primit dispoziţie ca toate gospodăriile să vină la linie, de pe unde se mai găseau. Locurile rămase libere, prin mutări, se cheamă «bătături»": Gj 12; „Vatra era pe deal, pe Valea Dragomira. Care au avut locuri de casă la şosea s-au mutat; acum 70 de ani erau puţine case la şosea": Gj 14; „Vatra era în Dealul Viilor; după 1821 satul s-a retras pe actuala vatră": Gj 15; „Vatra s-a mutat puţin": Mh 1; „Vatra era pe moşia satului; vatra satului a fost mutată în sec. al XIX-lea, din ordinul Domnitorului": Mh 2; „Vatra era pe moşia satului, la Popeasca, Găneac, Ceremoşnic, Prunii lui Creangă, la Răciţi. Satul este devălmaş; iniţial, structură devălmaşă completă, fără curele, pe fosta vatră a satului; după ce satul s-a mutat, s-a împărţit pe curele, din hotar în hotar, între moşii ăi bătrâni ai satului. Până atunci se practica sistemul defrişării poienelor, a tăierilor libere în pădure, a păşunatului liber etc. Când vatra s-a mutat, împărţirea în curele a funcţionat între neamurile vechi. Turcii au încercat o lotizare a vetrei, dar tot între neamurile vechi. După împărţirile succesive, curelele ajunseseră foarte mici. Ultima împărţire a fost făcută tot pe curelele vechi, în 1945. Băştinaşii: Bobârscanii, Petolanii, Cîrcioranii. Burcu a venit şi s-a însurat cu o fată din neamul Bobârsc. Rogobete a venit de la Nadanova şi s-a însurat tot cu o fată din Bobârscani. Dar aceste neamuri s-au împământenit şi au căpătat curele de pământ, prin moştenire. Pe apă erau mori care mergeau pe moşi: a Burcanilor: avea şase moşi, a Rogobeţilor avea patru moşi, a Băbârscanilor avea cinci moşi. Turcii i-au mutat pe oameni ca să ia birul mai uşor": Mh 3; „Satul Cordunul, pe Valea Cordunului, mutat la 3-400 m; pe vremea lui Kiseleff s-a dat ordin ca satele să coboare pe linie; în Corcova au venit de pe văi": Mh 4; „Satul era la Cişmele, la 2-3 km distanţă de vatra actuală, mai jos, în Luncă": Mh 5; „Satele au fost asezate pe Dâlboca; se pare că aici vatra este mai adăpostită de vânturi şi este apă pentru moară": Mh 6; „Vechea vatră era pe marginea dealului, înspre sud, erau bordeie; pe actuala vatră era moşie boierească, iar actuala vatră s-a format la 1864; la poalele dealului s-au găsit şi obiecte de ceramică, bani, fier": Mh 7; „Se pare că prima atestare a satului a fost pe la 1325, dar după ce se schimbase vatra, cam la 2 km distanţă faţă de locul actual. Ciuma i-a făcut să-şi schimbe vatra": Mh 8; „Satul ăl bătrân era chiar deasupra vetrei actuale. În 1944 satul a fost adus pe actuala vatră pentru că era teren nisipos. O parte a sătenilor a fugit mai sus şi s-a format satul Cârjei": Mh 9; „Vechea vatră se afla pe locul actualului sat Sălişte. Se spune că din cauza unei năvăliri, toată populaţia s-a mutat: «s-a rupt satul în trei părţi»: pe Valea Sacă, Peşteră, Râul Morii. Valea Sacă va fi viitoarea aşezare Sălişte; Isverna, din cei aşezaţi la Peşteră (Gura Peşterii), iar pe râul Morii a apărut cătunul Cănicea. Înainte locuitorii bătrâni îi spuneau Sălişte, Săliştea Isvernei": Mh 10; „Vatra s-a extins; primele case au fost pe vale, că aici erau izvoarele cu apă": Mh 11; „Vatra era pe Valea Gârniţei; s-a mutat

https://biblioteca-digitala.ro

la 1864, când s-a sistematizat satul": Mh 12; „La început vatra a fost pe deal. Când s-a făcut împroprietărirea lui Cuza, satul s-a mărit şi a ocupat şi terenul din vale": Ot 2; „Vatra s-a mutat după împroprietărirea din 1864": Ot 3; „Satul se pare că era pe coaste, grupat spre Osica, la capul satului. S-au mutat oamenii mai jos, retrăgându-se matca Olteţului. Prin împroprietărirea din 1864 casele au fost «aduse la linie»": Ot 4; „Există şi acum o groapă în Pădurea Ceretului, Cucă, îi zice bordeiul lui Doană, că ar fi fost primul locuitor al satului": Ot 6; „Satul s-a mutat din cauza ciumei": Ot 7; „Satul s-a mutat la începutul sec. al XIX-lea, din cauza inundaţiilor": Ot 9; „Demult au fost case pe dealuri. În Branişte, cam la 500 m de sat; când se ara se scoteau cărămizi cu plugul. Aici s-a pomenit vatra satului. Dar s-a auzit de la bătrâni că gospodăriile erau risipite pe dealuri. Când se întâmpla câte un necaz se striga dintr-un deal în alt deal. Când s-a trasat linia, cu mare greutate i-au adus la vale": Ot 10; „Casele s-au ridicat de pe Valea Vedii pe Dealul Spineni": Ot 11; „Vatra era la Tufele Eleşteului, pe Valea Tecuciului. De la Tufele Eleşteului s-a mutat pe locul actual, când s-a făcut «tragerea la linie»": Ot 13; „Prima vatră se pare că a fost pe moşia Căpitanului (la est de sat), a doua pe Dealul Cişmelei şi a treia datează de la 1577": Ot 14; „Vatra era în locul numit Laz, mai jos, pe Olt, la 1,5 km. Se spune că acum circa 300 de ani, din cauza unei epidemii de ciumă sau lepră s-a mutat prima dată vatra satului. A doua mutare s-a făcut când s-a construit calea ferată; gospodăriile care au căzut pe traseul liniei s-au mutat mai spre deal": Vl 3; „Vatra era pe dealuri; s-a mutat de pe dealurile Smada, Porcu, Artanu": Vl 4; „Partea de sat numită în documente Vârloiu era sub coastă. Vârloiu s-a mutat de sub coastă pe actuala vatră de sat": Vl 5; „Cele mai vechi gospodării erau spre marginea satului": Vl 6; „Primele gospodării au fost sus, pe deal, în Cioaca. Pe actuala vatră satul a început să apară de prin 1870-1880. Tot ce este în centru e venit din altă parte, familii mutate aici, familii care au avut prăvălii: Dumitru Ionescu, zis Brinaru, alt Ionescu, zis Gărgăune; Ioana Rusu, Ilie Cizmaru, toţi sunt mai nou veniţi. Restul locuitorilor sunt familii de moşteni": Vl 7; „Era pe deal; prin 1840 au venit pe actuala vatră": Vl 9; „Erau şi case răzleţite pe dealuri, din moşi strămoşi, şi oamenii care stăteau acolo veneau în sat numai la sărbătorile mari, în special a doua zi de Paşte": Vl 10; „Era o parte şi în moşie; s-a concentrat treptat pe firul văii, odată cu tragerea la linie din sec. al XIX-lea": Vl 12; „În sec. al XIX-lea s-a început mutarea de pe vremea stăpânirii austriece în Oltenia": Vl 14; „La Şuteşti a mai fost un loc, Bâra, cu 10-12 case": Vl 15; „Vatra s-a mutat din Valea Caselor": Vl 16.

AMENAJĂRI FUNCIARE

„Azi este sistem de irigaţii": Dj 1; „De prin 1957 este îndiguirea Corabia-Calafat": Dj 2; „Din 1976 se îndiguieşte spre Dunăre": Dj 4; „Pe la 1908-1910 au făcut boierii dig spre Jiu": Dj 5; „Contra inundaţiilor: la Chiaşi erau chei de ciment şi pământ, dig; păduri de salcâmi contra vânturilor şi pentru fixarea nisipurilor; aici salcâmul se cheamă «dafin»": Dj 6; „Era un dig pe Deznăţui, care s-a inundat şi a fost rupt în 1926 şi atunci s-a refăcut": Dj 8; „Dune de nisip puternic nivelate, fixate prin salcâmi": Dj 10; „Contra alunecărilor de teren se sădeau sălcii": Gj 1; „Contra alunecărilor de teren, plantaţii de pomet, stejar": Gj 11; „Contra alunecărilor de teren se făceau «izâturi» (pari în pământ, împletiţi cu nuiele)": Gj 14; „Contra alunecărilor de teren – împăduriri": Gj 15; „Contra alunecărilor de teren, prin 1949 s-a plantat Coasta Uşureaua": Mh 3; „Contra alunecărilor

https://biblioteca-digitala.ro

de teren, plantaţii de salcâm făcute prin 1960-1965": Mh 6; „Contra inundaţiilor unii proprietari îşi făceau un fel de stavilă; s-au mutat de la Văduveşti la Orzeşti, că le alunecau la vale casele": Mh 9; „Contra inundaţilor se plantează sălcii": Mh 12; „Ca să se ferească de inundaţii, vatra a fost mutată": Ot 9; „Contra alunecărilor de teren la Bonciu şi Braia s-au plantat salcâmi": Vl 1; „Contra alunecărilor de teren, plantaţii de salcâm": Vl 7; „S-au mai plantat anini, deşi nu au fost inundaţii": Vl 10; „Contra inundaţiilor, nuiele împletite, înainte": Vl 14; „A fost un cătun, Guşimani, care a fost mutat din cauza alunecărilor de pământ": Vl 15; „În 1919 s-au făcut îndiguiri": Vl 17.

SURSE DE APĂ POTABILĂ

Apă curgătoare. Râul: „Înainte; azi nu": Gj 7-9, 12, Ot 2, 7, Vl 3, 18; „Şi azi": Vl 1; „Din Dunăre": Dj 4; „Din Jiu, din vechime": Dj 5, 17; „Din Deznăţui": Dj 8; „Valea Ţiganilor, Valea Deleş; azi nu mai sunt folosite ca surse de apă potabilă": Gj 6; „Din Deznăţui, mai ales la secerat, că nu prea erau fântâni în câmp": Mh 1; „Şi din Dunăre şi din bălţi chiar": Mh 8; „Apa Turburea": Mh 9; „Înainte, când era secetă": Vl 13.

Izvorul. *Gâldan*: „Pe câmp mai sunt şi astăzi": Dj 3. *Ştiubei*: Dj 4, Gj 1-4, 9, 11, 13, 15, Mh 2, 9, 10, Ot 3, Vl 1, 2, 4, 6, 12; „Ştiubei; azi nu": Gj 7, Vl 16; „Ştiubeiul este un şipot amenajat cu uleie": Gj 14; „Ştiubei (buduroi băgat în pământ); ciocior (apa izvoreşte şi curge pe un jgheab)": Mh 3; „Ştiubei cu ţuţur. Şi azi": Mh 4; „Ştiubeie, izvoare necaptate, sunt şi azi; mai sunt şi izvoare captate pe ţevi": Mh 5. *Izvor*: Mh 7; „Izvoare amenajate în cişmele în sat": Dj 6; „Izvor, care era o fântână săpată puţin; azi nu mai este": Dj 8; „Izvorul Revenişul; azi nu mai este folosit ca sursă de apă potabilă": Gj 6; „Şi azi este izvor pe deal": Gj 14; „Izvor sau răvenice. Şi azi": Mh 4. *Ţuţuroaie*: „Sunt în afara satului": Dj 12. „Se făceau la câmp «gropane», se săpau gropi şi apa izvora, fără nici o amenajare suplimentară": Dj 13, Ot 9.

Cişmeaua. Dj 9, 11, Gj 3, Mh 2, 11, Ot 1, 2, 4, 6, Vl 1, 12, 16; „Azi": Vl 3; „Multe cişmele: a lui Bodi, a Puieştilor, a Cârligeilor": Dj 12; „Cişmea, era în vale": Dj 15; „Cişmea, la fântânile mari. Şi azi": Gj 2; „Cişmea azi; înainte nu": Gj 11, Vl 4; „Cişmeaua este o fântână mai mare": Gj 14; „Ceşmele pe Valea Deznăţuiului": Mh 1; „Cişmea – un izvor captat într-o construcţie de piatră": Ot 14; „Şi azi; termenul local: izvor": Vl 13.

Fântâna. Gj 1-5, 15, Mh 2, 4, 5, Ot 4, 5, 10-12, 15, Vl 1, 5, 6, 8-10, 12, 16, 17; „Azi": Vl 3; „Fântână la Gura Linişcăi": Mh 6; „Fântână sub mal. Şi azi": Vl 2; „Pe dealuri; din lemn, cu o adâncime de circa un metru, săpată în izvorul de la suprafaţă, acoperită cu blană (scânduri). Se mai pictau şi sfinţi pe ea; se punea cruce. Uneori, blănile laterale de la margine erau tăiate la capătul din faţă în formă de cap de cal. Şi azi sunt fântâni de acest tip, dar mai rare": Vl 7; „Aici termenul de fântână înseamnă un izvor acoperit cu zidărie de piatră; accesul la ochiul de apă al fântânii este lateral": Vl 11; „Şi azi se cheamă fântâniţă cu cai": Vl 14; „Fântâni de blană (scândură) de 0,5 m adâncime, sub dealuri, la izvoare, aproape de sat; azi, mai rar": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Botoarca: Gj 1, 14.

Buduroiul: „Şi azi": Vl 14.

Şipotul: „Şi azi": Gj 7, 11, Mh 7, Ot 3, 12, Vl 18; „Termenul local pentru şipot este «cişmea»": Vl 4; „Înainte": Vl 3; „Şipot, şi azi; este un izvor captat într-o ţeavă": Vl 11.

Apă stătătoare. Lacuri: Dj 12; „Se folosea numai pentru animale": Dj 14; „Bălţi": Mh 8; „Eleştee; azi nu": Ot 11.

Apă de ploaie: „La spălat se folosea şi se mai foloseşte apa de la ploi şi zăpadă, dar se adună şi se ţine în vase": Mh 2.

Apă freatică. Fântâna: Dj 1-5, 7-12, 14-17, Gj 3, 7, 8, 11-13, 15, Mh 1, 2, 7-9, 11, Ot 1, 2, 5-9, 12, 13, 15, 16, Vl 3, 12; „Numai azi": Ot 4; „Fântâni în câmp. Azi este reţea de alimentare cu apă potabilă": Dj 6; „Fântâni cu cumpănă din trunchi de copac scobit, găunos": Dj 13; „Termenul local «ciutură»": Gj 4; „Fântâna Plăişorului. Şi azi, dar acum oamenii şi-au făcut fântâni": Gj 6; „Fântână cu ghizduri de stejar. Şi azi": Gj 10; „Termen paralel, bunar; ambii termeni înseamnă fântâni cu cumpănă şi găleată": Gj 14; „Fântână din piatră sau din lemn": Mh 3; „În câmp, nesăpată": Mh 4; „Fântână cu cumpănă: vizduri, cumpănă, lumânare, furcă, ciutură; cu vălug: vizduri, vălug, lanţ două ciuturi, roată": Ot 10; „Gura fântânii, ghizd, lanţ, ciutură": Ot 14; „Cu cumpănă şi cu roată. Şi azi": Vl 2; „Pe vale şi azi; termenul local este de ciutură. Sunt săpate în pământ la 15-20 de m adâncime, cu cumpănă, ghizduri de lemn şi pământ şi la suprafaţă (ciuturile din sat); azi se mai fac şi puţuri americane, din tuburi de ciment, de până la 30 cm diametru. Pe timp de vară, pe dealuri se mai fac şi «buduroaie», de doi metri adâncime": Vl 7; „Azi – cu cumpănă": Vl 10; „Şi azi cu cumpănă": Vl 13; „Şi azi, dar acum 20 de ani s-au introdus fântâni americane cu tuburi de 10-12 m; acum au făcut cam toţi puţuri americane; erau fântâni cu jgheab, pentru adăpatul vitelor": Vl 15.

Puţul: Dj 1, 12, Gj 3, 10, Mh 2, Ot 11, 15, Vl 1, 3, 8, 17, 18; „Numai azi". Ot 4, 15, Vl 16; „Înainte": Vl 10, 13; „Recent numit aşa": Vl 12; „Azi, dar şi sistem cu lanţ şi roată": Dj 13; „Termenul local este «ciutură»": Gj 1, 2, Vl 14; „Puţ, groapă în pământ zidită cu piatră; şi azi": Gj 13; „Puţ cu «vălug», cu roată şi vălug, cu scripete, cu cumpănă. Şi azi. Părţile componente ale puţului: groapa, ghizdurile, cumpăna, furca, «giumânarele», ciutura (găleata)": Ot 3; „Puţ cu scripeţi: vizduri, scripete, lanţ, găleată; american: puţ, scripete, lanţ, manivelă, găleată": Ot 10; „Şi azi ciutură cu cumpănă, cu fus, cu scripete. Termenul local pentru puţ este ciutură": Vl 4-6.

Bunarul: „La fântâni; azi nu": Gj 2; „Bunar, numai azi": Gj 5; „Bunar, înainte şi azi": Gj 8, 13, 14, Mh 3, 6, 10; „Şi azi e bunar cu vadră de lemn": Gj 9; „Bunar în sat, cu găleţi, cu roată": Mh 4; „Cu cumpănă, furcă, lumânare, ciutură, dar se numea bunar". Mh 12; „Ştiubei, înainte": Vl 13.

Canalizare: „Azi, cam de 15-20 de ani este apă canalizată": Dj 6, 16.

https://biblioteca-digitala.ro

DEPISTAREA SURSELOR DE APĂ

Felul vegetaţiei: Gj 8, 12, 13, Mh 7, 9, 10, Vl 1, 2, 5, 6, 10, 12-14; „Creştea rogoz": Dj 3, Gj 3, 11, 14, Mh 12, Ot 3, 4, 6; „Creşte ţipirig (papură)": Gj 1, 2, 10, Mh 4, 12, Ot 11, Vl 9; „Creştea izmă şi ţipirig. Şi azi la fel": Ot 15; „După ţipirig şi scaieţi": Vl 7; „Se planta salcie. Dacă se prindea, însemna că acolo era apă; azi nu se mai practică acest obicei": Gj 8; „Creşte ardeiul broaştei": Mh 5; „Unde era iarbă verde mereu, chiar şi în timp de secetă. Înseamnă că acolo e izvor": Ot 2, 10, 16, Vl 17.

Felul pământului: Dj 7, Gj 12, 13, Mh 7, 11, Vl 1, 2; „Când se sapă, întâi trebuie să dea de humă, apoi de «sigă» (piatră), apoi humă roşietică şi strat de piatră. Musteşte apa şi formează smârcuri; stratul de piatră se îmbibă cu apă şi înnegreşte pământul": Dj 12; „Pământ nisipos şi cu pietriş": Dj 15, Ot 5; „Pământ mlăştinos": Gj 3, 6, Mh 4, 5, 12, Ot 10, 11, Vl 6, 8, 9; „Ieşea izvorul din pământ": Gj 4, 15; „Pământ nisipos": Gj 7; „Se săpa pe o vână de izvor natural": Mh 3; „Unde sunt smârcuri": Ot 3, Vl 15.

Configuraţia terenului: Dj 13, Gj 12-14, Mh 10, Ot 1, Vl 3, 5, 6, 10, 12-14; „Teren în pantă": Dj 16, Gj 3, Ot 7; „După «venirea» dealurilor şi scurgere": Mh 2; „Teren mai jos": Mh 4; „Cât mai aproape de pârâu": Vl 18.

Altfel: „Puţarii se uitau printr-o cârpă, dădeau ocol terenului şi spuneau unde se găsea apă": Ot 10.

MODUL DE FOLOSIRE

Individual. *Azi:* Dj 5-8, 10-17, Gj 1-3, 10, 14, Mh 1, 2, 4, 6, 8, 11, Ot 1, 4, 8-12, 15, 16, Vl 2, 4, 5, 7, 16; „Azi aproape fiecare are fântână; cam de prin 1940 au început să se înmulţească fântânile": Dj 1, 2, 5, 7, 8, Gj 10, Mh 4, 6, Ot 1, 2; „Azi şi individual şi la două-trei familii": Dj 4; „Azi, cam două treimi din sat": Dj 9; „Şi înainte şi azi": Gj 7, 11-13, 15, Mh 10, Ot 2, 14, Vl 1, 12, 14; „Rar, înainte; majoritatea, azi": Vl 15.

Pe grupe de gospodării: „Înainte, dar şi azi unele gospodării iau apă în comun, de la aceeaşi fântână": Dj 1, 9, 10, 12, 14, Gj 1, 2, 7, 11-15, Mh 1, 10, 11, Ot 4, 6, 14, 16, Vl 2, 4, 14; „Înainte": Dj 2, 5, 7, 8, 13, Gj 10, Mh 4, 6, Ot 1, 2; „Şi înainte şi azi pe grupe de gospodării; foarte rar, individuale": Dj 3, Gj 4, 5, 8, Mh 3, 5, 9, 12; „Erau trei ceşmele mari; azi sunt multe": Dj 6; „Înainte, pe mahalale": Dj 11, 12, Mh 8; „Înainte erau doar şase-şapte fântâni în sat": Dj 13; „Înainte erau doar două fântâni în sat; azi apa se foloseşte şi pe grupe de gospodării şi individual": Dj 15; „Înainte": Dj 16, 17, Ot 8-11, 15, Vl 1, 5, 7, 16; „Două fântâni construite prin unirea tuturor: una era la Niţu Pânză, în est şi alta în vest, la Barosachie şi Ion Stănică; apoi s-a făcut câte o fântână la capătul fiecărei uliţe, mai târziu – una la patru-cinci case. Mai recent fiecare gospodărie a făcut una": Ot 12; „Înainte era fântâna lui Ghibaciu": Gj 3; „Izvoarele; azi cam la cinci-şase case este o fântână": Gj 6; „Azi, cam la şase-şapte case există o fântână": Gj 9; „Erau două fântâni: a lui Drăganu şi La Ciuturi. Mai sunt şi azi": Mh 2; „Şi înainte şi azi, pe grupe": Ot 5, 7, 13, Vl 3, 6, 8-11,

https://biblioteca-digitala.ro

13, 17, 18; „Şi azi: fântâni la intersecţii, la biserică, la moară, în islaz": Vl 12; „Şi azi, în afara curţii sau pe deal": Vl 15.

O sursă comună pentru întregul sat: „Era o singură fântână; azi sunt mult mai multe": Gj 6, 14, Ot 4, 6, Vl 1; „La Enea": Mh 9; „Înspre vale, fântâna lui Costache": Vl 10.

OBICEIURI

„Când se «sloboade fântâna», se făcea (şi se face şi azi) o mică petrecere, în special la fântânile din câmp; fiecare aduce câte ceva": Dj 1; „Se sfinţea şi se făcea o masă, «pomana fântânii». Şi azi se face slobozirea fântânii şi pomana fântânii": Dj 5, 3, 6-8, 10, 17, Gj 3, Vl 2-4; „Se sfinţesc, se sloboade apa şi se face pomana fântânii; se pun cruci la fântâni. Se fac fântâni pentru morţi, mai ales la pomenirea de 40 de zile, la stâlp; o fântână poate avea şi câte 150 de ctitori": Dj 9, 13; „După terminarea fântânii se făcea «slobozenia fântânii» cu preotul şi o petrecere cu lăutari. Fiecare îşi aducea mâncare şi vin de acasă, cu care se lăuda; la masă lua parte şi preotul. Aduceau scaune şi mese de acasă şi fiecare îşi făcea pomana lui, dând popii pomelnic pentru morţi, citit de preot cu acest prilej": Dj 11; „Se făcea şi se face şi azi «sfeştania fântânii», când se împarte mâncare şi băutură, se sfinţeşte şi se pun crucile fântânii": Dj 14, 2, 16, Gj 6, 9, 10, 13, 14, Mh 1, 2, 6-8, 10, 11, Ot 1, 3, 4, 11, 12, 15, Vl 1, 7, 9, 12, 14, 16, 17; „Se făcea şi se mai face şi azi sfinţirea, adică pomana fântânii; cu colac, «gâteală» (mâncare gătită), băutură, vase date de pomană": Dj 15, Mh 12; „Se făcea o slujbă, slobozirea fântânii, cu pomană, cu mâncare, băutură şi urări în cinstea ctitorilor şi a izvorului, să fie binecuvântat": Gj 1, 2; „Se sfinţeşte fântâna după terminare. Se zice că se sloboade fântâna. Preotul pune sare în fântână. După slujbă se face pomană şi horă": Gj 4, 7; „Se făcea clacă la săpatul bunarului şi la întreţinerea lui; se făcea sfeştanie la terminare": Gj 8; „La fântâni se făcea rugă pentru ploaie; şapte copii turnau apa peste cânepă; ca să plouă se făceau două chipuri de ceară, unul era Soarele şi altul era Ploaia. Soarele se îngropa în pământ, se zicea că a murit şi Ploaia se lăsa afară. Se face pomana bunarului sau a fântânii şi la fund se pune o cruce de lemn": Mh 3; „Se făcea slujbă pentru slobozirea fântânii, când se începea săparea; se făcea pomană cu cei care au contribuit la zidirea bunarului; se punea cruce la fântână, alături; acum se pune una de fier deasupra; se făceau fântâni ori ştiubeie pentru morţi sau îşi fac încă fiind în viaţă, «pomana de viu»": Mh 4; „Se sloboade fântâna: toţi vecinii şi rudele aduc mâncare şi împart între ei şi altora; se împart şi farfurii, căni, colaci, basmale; se împodobeşte fântâna cu prosoape, se pune cruce din lemn la fântână, deasupra ei. Participă şi străinii, chiar nechemaţi. Se face şi azi; se numea şi se numeşte (şi azi) «parastasul fântânii». Se făceau şi se mai fac şi azi fântâni pentru morţi, dar majoritatea se face pentru vii, în cadrul pomenii de viu": Mh 5; „Se sfinţea locul înainte de a se apuca la săpat şi când era gata se făcea pomană cu lumânări, colaci, mâncare, vin. Veneau toţi vecinii, prietenii. Depindea de stăpân pe cine chema. Se-mpărţeau daruri": Mh 9; „Când începea să se sape fântâna se punea o strachină cu apă sfinţită, bani de argint şi busuioc. Când se termina se «slobozea fântâna», adică se făcea o slujbă, se făcea pomană cu petrecere. Petrecerea era organizată de ctitorii fântânii. Şi acum se practică obiceiul şi se vine uneori şi din alte sate. Aceleaşi obiceiuri se respectă şi pentru fântânile săpate în curte": Ot 6; „Se face feştanie, se

https://biblioteca-digitala.ro

pune cruce la fântână pentru «dezlegatul fântânii». Se pune un şervet de cânepă, se dă drumul apei şi apoi se dă de pomană popii şervetul": Ot 9; „La terminarea puţului se «târnosea» (se sfinţea), se da de pomană mâncare şi băutură. Se puneau cruci la puţ sau la fântână, cruci pe care se scriau numele ctitorilor; azi nu": Ot 10; „Se sfinţea fântâna când se termina sau când se renova. Şi azi se face la 21 mai, 15 august, 14 septembrie, la Cârstov": Vl 5; „Fântânile se făceau pentru pomenirea morţilor. La terminare se slobozeau (se sfinţeau). Se făcea pomană, se mânca, se bea. Şi azi se face la fel": Vl 6; „Se făcea feştanie (sfinţire) la terminare şi când se înnoia, pentru slobozirea apei; se punea icoană la fântână; se făcea pomană când era gata; nu se făceau fântâni pentru morţi, dar după ce se cară apa pentru mort, cele şase săptămâni, se face o slujbă. Şi azi, la fel": Vl 10, 13; „Se făcea fântână în amintirea morţilor. După ce se termina fântâna venea preotul şi o sfinţea. Se făcea şi pomană. Se împărţeau «moşi» (colăcei) ori felii de pâine pe care se punea colivă cu lumânare. Se fac la fel şi azi, dar mai rar": Vl 15.

LOCUITORII

NUMĂRUL LOCUITORILOR

„4172": Dj 1; „3200": Dj 2; „1997": Dj 3; „7760": Dj 4; „1500": Dj 5; „15301": Dj 6; „6100": Dj 8; „934": Dj 9; „Peste 5000": Dj 10; „7396": Dj 11; „2038": Dj 12; „2522": Dj 13; „3099": Dj 14; „963": Dj 15; „8482": Dj 16; „4710": Dj 17; „493": Gj 1; „453": Gj 2; „552": Gj 3; „383": Gj 4; „1646": Gj 6; „1637": Gj 9; „963": Gj 10; „3200": Gj 12; „2400-2500": Mh 1; „1580": Mh 2; „450": Mh 3; „6539": Mh 4; „1145": Mh 5; „286": Mh 6; „3810": Mh 7; „1616": Mh 8; „1192": Mh 9; „989": Mh 10; „2000": Mh 11; „844": Mh 12; „900": Ot 3; „756": Ot 4; „453": Ot 9; „1858": Ot 10; „530": Ot 11; „3930": Ot 12; „751": Ot 15; „3431": Vl 1; „2861": Vl 2; „1120": Vl 3; „1569": Vl 4; „1089": Vl 5; „447": Vl 7; „621": Vl 10; „1411": Vl 12; „1094": Vl 13; „1027": Vl 15; „5200": Vl 16.

NUMĂRUL GOSPODĂRIILOR

„1058": Dj 1; „1090": Dj 2; „570": Dj 3; „Peste 2300": Dj 4; „432": Dj 5; „3356": Dj 6; „Cam 2200": Dj 8; „564": Dj 9; „2200": Dj 10; „1810": Dj 11; „751": Dj 12 ; „620": Dj 13; „1070": Dj 14; „434": Dj 15; „1713": Dj 17; „158": Gj 1; „234": Gj 3; „142": Gj 4; „478": Gj 6; „445": Gj 9; „176": Gj 10; „167": Mh 3; „472": Mh 5; „166": Mh 6; „380": Mh 9; „317": Mh 10; „420": Mh 11; „212": Mh 12; „581": Ot 6; „140": Ot 9; „1274": Ot 12; „830": Vl 1; „719": Vl 2; „620": Vl 4; „256": Vl 6; „232": Vl 10; „383": Vl 13; „374": Vl 15.

NUMĂRUL FAMILIILOR

„1316": Dj 1; „1090": Dj 2; „615": Dj 3; „Cam 2500": Dj 4 ; „518": Dj 5; „4743": Dj 6; „2100-2200": Dj 8; „564": Dj 9; „2600-2700": Dj 10; „1938": Dj 11; „751": Dj 12; „Peste 980": Dj 13; „Aproximativ 1100": Dj 14; „437": Dj 15; „1713": Dj 17; „158": Gj 1; „234": Gj 3; „148": Gj 4; „512":

https://biblioteca-digitala.ro

Gj 6; „465": Gj 9; „192": Gj 10; „1049": Gj 12; „796": Mh 1; „659": Mh 2; „167": Mh 3; „169": Mh 6; „530": Mh 8; „317": Mh 10; „500": Mh 11; „250": Ot 3; „222": Ot 4; „891": Ot 10; „190": Ot 11; „1280": Ot 12; „234": Ot 15; „830": Vl 1; „719": Vl 2; „340": Vl 3; „620": Vl 4; „367": Vl 5; „270": Vl 6; „182": Vl 7; „402": Vl 12; „383": Vl 13; „1700": Vl 16.

ORIGINEA LOCUITORILOR

„De la Amaradia, ciobani": Dj 1; „De la Golumb, la peste 30-40 km distanţă, spre Amaradia": Dj 3; „Nu se ştie exact, dar se presupune că de la munte, de undeva": Dj 6; „Comuna se numea înainte Calicii Mari, pentru că au venit oameni de prin Cerăt, Bistreţ etc": Dj 8; „Din Gorj, Gogoaşă": Dj 9; „Din Modruz": Dj 10; „ De la Apele Vii": Dj 11; „Din Valea Orodelului, la 3 km de actuala vatră": Dj 12; „Din Greceşti": Dj 17; „Strămoşii ar fi venit de pe muntele Burila, de la Horezu în sus, atraşi de păşunile ferite de invazii. Berleştii aveau dreptul de păşunat devălmaş pe muntele Burila, până pe la 1900": Gj 1; „Se ştie că iniţial locuitorii au fost în Domneşti, loc aflat azi pe moşie, în estul satului actual": Gj 2; „Din munţi": Gj 3; „Din Transilvania, de la munte": Gj 4; „Se spune că primii locuitori au venit din Peştişu Mare, Peştişu Mic şi Câmpu lui Neag, din Hunedoara, prin procesul de transhumanţă": Gj 9; „Din Transilvania": Gj 13; „Erau oameni de adunătură": Gj 14; „Din Transilvania, ciobani veniţi cu turmele de oi": Mh 7; „Din Sălişte": Mh 10; „Din zonele alăturate": Mh 12; „Nu se ştie": Mh 1, 11; „Nu este cazul, sunt localnici": Ot 1, 3, Vl 6, 9, 11, 18; „Localnici; există familia Olteanu, care a dat şi numele unei părţi de sat, care se cheamă La Olteni şi care e posibil să fi venit din altă parte": Ot 2; „Din zonele de munte ale Vâlcii": Ot 4; „De la Mozolea (doi km distanţă)": Ot 5; „Nu se cunoaşte. Unii au venit dinspre Fălciu, alţii, dinspre Câmpuri": Ot 6; „Sunt unii veniţi de peste Jiu, stabiliţi la împroprietărirea lui Cuza": Ot 7; „De la Daneţi, Raeţi": Ot 8; „Din satul Lisa, aparţinător comunei Schitu": Ot 9; „Din comunele Băbiciu, Godinelu, Amărăşti, Galeş, Apele Vii, Ghimpaţi, Vlădila, Redea, Zănoaga": Ot 12; „Valea Tecuciului, jud. Olt": Ot 13; „Din judeţul Olt": Ot 15; „Din Transilvania": Ot 16; „Ardeleni fugiţi din cauza ungurilor s-au aşezat şi au fondat Câinenii de Argeş şi apoi Câinenii de Vâlcea": Vl 3; „Cei mai vechi au fost moşnenii de pe Olteţ": Vl 7; „Din Ialomiţa": Vl 8; „Din Gorj": Vl 13; „Nu se ştie, dar toate satele din jur s-au prăsit din Şuteşti": Vl 15; „Din Sudul Dunării": Vl 16.

SPIŢELE DE NEAM

„Mai numeroase: Modoran, Moanţă, Gâscă, Tudoran, Chivu, Greşită, Popescu, Zamfirescu": Dj 1; „Buzătanii, Delii, Cioroienii (localnice)": Dj 2; „Mocofanu, Golumbeanu": Dj 3; „Spiţele mai vechi şi mai numeroase: Chilom, Deliu, Gogoneaţă, Năucu, Modoalcă, Spânu, Bărbulescu, Mitriţă": Dj 4; „Spiţe mai numeroase, localnice: Pescaru, Tâmplaru, Răzniceanu, Preduţ; veniţi din altă parte: Mehedinţu": Dj 5; „Cristeşti, Duleni, Cranta": Dj 6; „Pârlogescu, Pătraşcu, Argeanu": Dj 7; „Mai numeroase: Drăghici, Dudău, Jugravu; mai vechi: Dudău, Jugravu, Mălăin (din Cerăt)": Dj 8; „Sima, Bădescu, Stângăceanu": Dj 9; „Mai numeroase: Groza, Băran, Vâlvoi, Iancu, Cracă; mai vechi: Bărbuceni, Cioflani, Deleni, Grozani": Dj 10; „Mai numeroase:

https://biblioteca-digitala.ro

Pârscoveanu, Clenciu, Goagă (Gugueşti), Chiriţă, Popeşti (în jurul bisericii de lemn din 1700), Burada, Vlăescu; spiţe de neam mai vechi: Clenciu, Goagă, Chiriţă, Popa, Burada, Vlăescu; mai noi: Răducanu (peste Jiu), Stoicescu (din Gângiova), Ungureanu (din Ardeal), Vlăescu (din Branişte), Marinescu (Padea), Stănescu (Cioroiaşi), Bădici (ardeleni), Ţurlea (ardeleni)": Dj 11; „Spiţe de neam mai numeroase: Piţurcani, Tosunari, Voineşti; mai vechi: Tosunari, Bobori, Piţurcani, Voineşti, Bobeşti, Bădeşti, Bicani": Dj 12; „Spiţe de neam mai numeroase: Băntoreştii, Ciboteştii, Trăznitu, Rotaru, Filipeştii, Ţârcovnic; Dobre, spiţă de neam mai veche": Dj 13; „Spiţe de neam mai vechi: Staicu, Gota, Dascălu; mai noi: Melenceni, Gherceanu, Urziceanu, Savcea, Gocea": Dj 14; „Spiţe de neam mai numeroase şi mai vechi: Mirea, Curcă, Danciu, Militaru, Mitrache, Marin, Popescu": Dj 15; „A lui Todor, a lui Stan": Dj 16; „Popârlan, Bonturău, Ciuraru, Duduleanu (localnici)": Dj 17; „Mai numeroase: Stanciu, Scornea, Digan, Condea, Spânu, Berlescu, Obrocea, Saraolu, Mitrea; mai vechi: Ceptureanu, Pungariu, Grecu, Petecinii, Anculeştii, Păsăleştii, Pătruleştii, Glăvanii, Frumuşenii (au dispărut toţi), Albăstroiu, Stegăreştii, Blânduleştii, Vulpoi, Duţeştii, Chiţoiu, Tulpanii; mai noi: Vânătoru, Golumbeanu, Tuţă, Mija, Munteanu, Salavat": Gj 1; „Spiţe de neam mai numeroase: Colţea, Simion, Izvoranu, Popescu, Scurtu; mai vechi: Colţea, Simion, Izvoranu, Pupăză, Ticulescu, Ţolea, Udrea, Rujoiu, Trandafir, Tică, Golumbeanu, Izvoranu, Bădoiu; mai noi: Trifon, Dănescu, Ghindoc, Bureţea (din Strehaia), Velici (din Băreşti, Mehedinţi), Şolea (din Stângăcea, Mehedinţi), Diaconescu (din Ciuperceni, Gorj)": Gj 2; „Spiţe de neam mai numeroase: Gâju, Dragomir, Şelaru, Cacioră, Luţă, Bâtrânca, Teşa; mai vechi: Gâju, Dragomir; ceilalţi sunt mai noi": Gj 3; „Spiţe de neam mai numeroase: Otgonu, Geamăna, Calotă; mai vechi: Calotă": Gj 4; „Frenţescu, Vintileştii, Ţuhaşu, Câlcioi, Talaman, Losana": Gj 5; „Voiculeşti, Ştefăneşti, Econoama, Culcerii. Satul a mers pe patru moşi vechi: Culcer, Ştefănescu, Econoama, Săvulescu şi pe trei moşi mici, care s-au aşezat lângă ei: Gârla, Nicu Nicolae, Pupăză; Bâlta, neam sosit din altă parte": Gj 6; „Localnici: Medrega, Pirtea, Turbăceanu, Niţulescu, Ciortea, Boanta": Gj 7; „Localnici: Simion, Pandurița, Ciocănel, Nica, Dumitra, Guţă, Opriţescu, Piţigoaie": Gj 8; „Localnici: Şoşoescu, Blendea, Brâncuşi, Pop, Nicolcioi, Pigui; veniţi: Oprea (din Bihor), Sălagea (de la Buduhala)": Gj 9; „Spiţe de neam mai numeroase: Doloceştii, Suleştii; mai vechi: Roşu, Ducu, Păduraru, Rădoi, Sulea, Bălăban, Gheorghilă, Hoagă, Epure; mai noi: Dolocea (din Topolog)": Gj 10; „Localnici: Gogâţă, Glaje, Bărbulescu, Târlea, Sucitu, Stanciu, Sanda": Gj 11; „Spiţe de neam mai numeroase: Mărgineanu, Gorun, Druţu; mai vechi: Ivănescu, Istrate, Şerbănescu, Mondesa; mai noi: Răscol": Gj 12; „Localnici: Bildea, Iordănescu, Mareş, Mischie, Iorgovan. Veniţi: Opriţa, Drăguţ": Gj 13; „Localnici: Toporâşte, Temelie; veniţi: Vâlceanu (din Strâmtu, Mehedinţi), Prunescu, Velican (din Hegomir, Gorj)": Gj 14; „Localnici: Pârvu, Dobromir, Sburlea, Cioban": Gj 15; „Tudor Neogvardeniţa, Preda Mâţu, Popa Gheorghe, Ursoiu, Ştefan Mincu, Gh. Alexandrescu, Nicolae Mincu, Ioana Buga; în 1864 au fost împroprietărite 84 de familii, deci atâtea erau familiile mai vechi": Mh 1; „Localnici: Diaconescu, Bocancea, Croitoru; Mitran, Gujnaru, Dăogaru, Ciocan, Linban, Istodor, Sava, Giura, Măncescu, Mihuţescu; Vasilescu, Olaru, veniţi din Bălţaţi": Mh 2; „Spiţe de neam mai numeroase şi mai vechi în sat: Burcu, Bobârsc, Rogobete; au fost dislocări în Bărăgan (între 1951-1957), 14 familii, s-au întors toţi": Mh 3; „Localnici: Roşu, Drulă, Toma, Bărbulea, Andrei, Tudoroniu, Cojocaru, Popescu": Mh 4; „Neamuri localnice: Pistolani (Pistolea), Dârlanil, Buşeşti (Buşe); veniţi: Odolbaşa, Alibaşa, ambele neamuri de turci, Tătaru; în rest au venit familii, nu neamuri : Sălceanu, Păţiga": Mh 5; „Spiţe de neam mai numeroase: Arnăutu, Niculescu, Marincheştii, Copilu": Mh 6; „Localnici: Opran, Mogoşeni, Popeşti, Fulga,

https://biblioteca-digitala.ro

Bărăităreşti; mai noi: Pandurii (panduri din oastea lui Tudor Vladimirescu), Sârbu, Bucă (veniţi dinspre Frata, foşti păstori)": Mh 7; „Localnici: Drugă, Creţani, Iordache, Bălteanu, Luminoşi, Corigel, Poloiveanu": Mh 8; „Localnici: Divăneşti (Divan), Zbârceşti, Băbeşti (Baba), Câmpeni, Mâlceşti, Grecani (Grecu); veniţi: Iovănel (de la Severin)": Mh 9; „Spiţe de neam mai numeroase: Vuceştii; mai vechi: Gârmenii, Moşnenii, Izvercenii; mai noi: Vuceştii, Surzii, Talpegeştii, Duicu, Drucă, Ţurluienii; localnici: Gârmencii, Iacobeştii, Fereştii, toţi veniţi din Sălişte; veniţi: Moşnenii, veniţi din Domaşna, Târluienii, din Podeni, Cioncanii, din Bogâltin, Banat, Talpeş, zis Faifăru, din Banat, Prejmer, Stoicanii": Mh 10; „Localnici: Vărzaru, Olteanu, Deleanu, Păndurei, Pătari": Mh 11; „Localnici: Pârteşti, Mitreşti (Pănescu, Mitrescu), Pârjoleşti, Iovănică": Mh 12; „Localnici: Brâncovan, Panduru, Cojocaru, Geamparoiu, Mârjac": Ot 1; „Localnici: Sârbu, Lupu, Chirea, Costea, Mincu, Chiroiu": Ot 2; „Spiţe de neam mai numeroase: Clodoveanu, Vlăsceanu; mai vechi: Burcă, Pană, Vilăeşti, (stins azi), Sina (stins azi), Păneşti; mai noi: Cladoveni, veniţi din Cladova, Vlăsceni, veniţi din Vlaşca, să treiere grâul cu caii, stabiliţi aici": Ot 3; „Spiţe de neam mai numeroase: Dindiriceşti, Bondreşti, care sunt şi cele mai vechi; mai noi: Dindirică, Bondrescu, Dovleceşti, Tureşti, Ariceşti": Ot 4; „Neamuri: Chiţoranu, Perceatu, Cotelin, Gigea": Ot 5; „Localnici: Pielmuş, Gagui, Bărbulescu, Ţigan, Bică, Uţoi, Badea, Munteanu, Răducanu, Gogoşanu, Ciungulescu": Ot 6; „Localnici: Fănui, Badea, Nica; veniţi: Postelnicu (Jiu), Cumpănaşu (Jiu), Chirea (turci), Florescu (bulgari)": Ot 7; „Localnici: Bocăeşti, Bricegari; veniţi: Raeţiu, din Raeţi": Ot 8; „Localnici: Frumuşescu, Dumitrică (zis Comănac)": Ot 9; „Localnici: Olaru, Florescu, Tătăranu, Ceauşescu, Petrescu, Bădeşti, Bălaşa, Neguţ, Pătrulescu": Ot 10; „Spiţele de neam mai numeroase: Lupari, Predari, Lencari, Pădurari, Mocani, Puşcaşi; mai vechi: Lupan, Predari, Ungureni; localnici: Lupari, Mocani, Predari, Lencari": Ot 11; „Erau numiţi după comunele din care au venit: Băbiceni, Sârbi (de la Vlădila), Rezeni, Mârşani, Leoveni, Zenogeni. Satul este format din mai multe cete": Ot 12; „Localnici: Vâlceşti, Plugăreşti; veniţi: Orodani, Olari (de pe Valea Tecuciului)": Ot 13; „Localnici: Slavu, Neagu; veniţi: Oncică (de la Oarca), Rusca (din Bulgaria)": Ot 14; „Spiţe de neam mai numeroase: Bărbălău, Vlădeşti, Blidaru; mai vechi: Bărbălău veniţi: Bărbălăi, din comuna Bărbălău, Vlădeşti, din Vlădeni, Mărculeşti, Blidarii din Blidaru, Bârzoi, din Argeş, Roşieni, din Roşile (Vâlcea)": Ot 15; „Din Transilvania, Simion, Sterpu, Triculescu, Liciu, Măndin": Ot 16; „Spiţe de neam mai numeroase: Dănuleţ, Popescu, Bărbuş; spiţe de neam mai vechi: Zaharia, Bogdan, Dănuleţ; mai noi: Andreescu, Georgescu; localnici: Trăistaru, Rădulescu, Popescu, Popoiu, Stănciucu, Groza; Veniţi: Zavioi, Bârzan": Vl 1; „Spiţe de neam mai numeroase: Necşuleşti, Diaconeşti; localnici: Necşulescu, Vasilescu, Predescu": Vl 2; „Spiţe de neam mai numeroase: Daneş, Mocanu, Herţa, Grejdan, care sunt şi cele mai vechi; spiţe de neam mai noi: Preda, Popescu, Tăbăcuţu, Cârstoi (Robeşti)": Vl 3; „Localnici: Popeşti, Răduleşti, Păuni; veniţi: Tălpăşanu, Văleni, Măgureni, Ciorteşti, Frăţileni, Lăcusteni": Vl 4; „Spiţe de neam mai numeroase: Popa, Busoiceanu, Gângu, Ionescu": Vl 5; „Localnici: Corşoreni, Popeşti, Bărbuleşti, Lăzeni, Lepădaţi, Văleni": Vl 6; „Localnici: Moşteanu, Mazilu, Popeşti (o parte dintre ei); veniţi: Ionescu, Rusu, Cizmaru; din Pirieni, o parte a Popeştilor": Vl 7; „Localnici: Luţă, Teodoreşti; veniţi: Rotăreşti": Vl 8; „Localnici: Jira, Prodescu, Margine, Miuţă, Diaconescu, Neagu, Trepa": Vl 9; „Gerescu, Bâzâc, Ploilă, Solică, Fota, Fotolescu, Pietraru, Ţigănilă, Tâlvâci; n-au prea venit din alte părţi, cel mult un neamţ, din care se trage famila Neamţu": Vl 10; „Localnici: Nodruz, Enache, Popa Nica, Secetă": Vl 11; „Spiţe de neam mai vechi, localnici: Cernea, Hudubaie, Brăneanu, Ciobotea; mai noi: Ungureanu, Duţă, Popa, Popescu, Cazacu": Vl 12;

https://biblioteca-digitala.ro

„Localnici: Cocioabă, Băran, Mănăşeşti, Alexăndreşti. Moşii satului Slătioara: Giura, Viorel, Cociobu, Anghelesc": Vl 13; „Spiţe mai numeroase: Dragomir; mai vechi: Şuşanu, Dragomir, Şerban; mai noi: Dobrila": Vl 14; „Localnici: Horăşti, Buicuşeţi, Diaconeşti, Naibeşti, Năglăbeşti, Ierciuleşti, Miroiu, Bălaşa": Vl 15; „Spiţe de neam mai numeroase: Bugiuleşti, Petreşti, Mandoceşti, care sunt şi mai vechi; veniţi: Mărgineanu (din Mărginimea Sibiului)": Vl 16; „Localnici: Vlădescu, Ioanicescu, Bogosloveşti, Hodină, Cosac, Truşcă": Vl 17; „Localnici: Toader, Prodan; veniţi: (ardeleni fugiţi de armată): Mirion, Olteanu; vălieni: Puşchiază; germani: Gelman": Vl 18.

PĂRŢILE SATULUI

Denumiri: „La est: Blejgani, Monţăşti; la sud: Valea Mare, Chitiuţă; la vest: Gâscăneşti, Dolăneşti; la nord: linia Târgului, Ghioace": Dj 1; „Centru, la Brutărie, din Sus, din Jos, la SMT, la CAP-ul din Deal, Piscicolă, pe Însurăţei, pe Oagă (pe Asia), pe la Cimitir, spre Pădure, Uliţa lui Oşu": Dj 2; „Racu, Centru, Săculeşti": Dj 3; „La sud: Ulmenii ; la mijloc: Cărămidarii; la est: Ciocănarii; strada principală se cheamă Şoseaua Mică": Dj 4; „La Moară, uliţa Dosului, uliţa Vodinici, Valea Bisericii, linia din Vale, Bodoaie, Satu Nou": Dj 5 „Ciungu, Dăbuleni, Broasca, uliţa Finlanda, Pascu Ţiganu, linii: a lui Buză, a lui Bobican, a lui Gherlan, a lui Pişneaţă, a lui Licoiu, a lui Becheanu, Băţănica": Dj 6; „Desa Veche, Satu Nou": Dj 7; „Satul este împărţit pe patru sectoare, fostele parohii bisericeşti; uliţa Cimitirului, şoseaua Boileşti, şoseaua Izvorului, uliţa Poştei, uliţa Copăcel, Şoseaua cea Mare, înspre Centru, fântâna de la Biserică (din 1907), Oaga (de la biserică spre răsărit, era o uliţă mai înapoiată) cu fântâna Mârlici (aşa se chema cel care a făcut-o), fântâna Jugrăveştilor, strada Jugrăveşti, fântâna lui Tănăsache Mălăin, strada lui Băţăgan, cu fântâna lui Băţăgan, uliţa lui Chipirlin (paralelă cu şoseaua) cu fântâna lui Ciovică; fântânile se făceau pe grupuri de gospodării. Şi azi se mai menţin, deşi mai fiecare şi-a făcut fântână; uliţa lui Nicolae Copăcel, care merge până la Chipirlin; o uliţă mai nouă, de pe la 1922, a lui Costea lui Sivică; uliţa lui Mateiţă Predoaica, uliţa lui Mutu şi Mărin Apostol, care are o fântână a lui Mutu; uliţa lui Stan Mălăin, cu fântâna lui Stan Mălăin; fântânile lui: Călin Nigăială, a lui Muşuroi, a lui Vintilă Iliescu, a lui Breaza, a lui Dâlă, a lui Drăcuşu; uliţa lui Costică Costoranu cu fântâna lui Petru Mălăin; uliţa lui Ion Mălăin (zis Terente) care înainte era tarla, până pe la 1926; uliţa cimitirului; o altă uliţă a lui Mişu Oprea cu fântâna lui Mişu Oprea": Dj 8; „Satul Nou, Boanda, Biserica veche, Piscuri, Şerbăneşti, Iepurani; uliţele satului: Coleşti, Pisc, Galbina, Şerbăneşti, Dosul, Vladu, Lilă, Ondreşti, Cânepiţă, Daia": Dj 9; „Părţi de sat: Bărbuceni, Cioflani, Deleni, Golani, Grozani; uliţe: Şoseaua Puţuri, Drumul Gării": Dj 10; „Linia Principală, Drumul Târgului, Valea Poştei, uliţa Drăgăneilor, Drumul Brăniştii, linia Morii, linia Ţiganilor, linia Zbârciogarilor, uliţa Bisericii Buräieşti, uliţa Bisericii Popeşti, uliţa Bisericii Ciunei, Clenceşti, Buradeşti, Goguleşti, Joseni, Chiriţăşti": Dj 11; „Mahalale: Balame, Socu, Puieşti, Bobani, Cârligei, Ulmuleţu, Negreşti, uliţele: Bobeştilor, Boruzarilor, Moara Popii, a Tosunerilor": Dj 12; „Părţi: Văleni, Deleni; uliţe: Cioboteşti, Bălitoreşti, fiecare împărţită pe câte un nume: Marinache, Lişcă, Fifi, Oprişan, Capu Satului": Dj 13; „Părţile satului : În Sus (vest), În Jos (est), Duduleni (sud), Bobolani (tot în est), Satu Nou, care azi se cheamă Fleaşca (tot în vest); uliţele: uliţa lui Nae Văceru, la Sârbi, la Velica, pe Târnava; au plecat oamenii din sat şi au făcut Târnava (la 5 km). Satul Nou este azi pe teritoriul comunei; a fost făcut de împroprietăriţii de la 1895": Dj 14; „Părţile

https://biblioteca-digitala.ro

satului: Dosul Satului, Valea Satului, Varna; uliţele satului: uliţa pe la Puleacu, la Măreanca, la Putineiu, la Şuşea, la Biserică": Dj 15; „Deleni, Văleni, Toporaşi, Ţigănia": Dj 16; „Goroglida, Popârlan, Bonturăi, linia Bisericii, Linia Mare, linia Ciurarilor, a Târgului, a Ţugureştilor, Duduleni, linia Zootehniei, a moşnenilor (sau linia Veche), unde au fost primele locuinţe, Liniaşi (dijmaşi)": Dj 17; „Jaroştea, Anculeşti, Pârâu de Jos, Cepturi, Linia de Sus; uliţele au aceeaşi denumire ca mahalalele": Gj 1; „Părţile satului: Borăscu, Linia lui Biţă, Mahalaua; uliţele: Stupăreşti, a Şcolii, a Internatului, a lui Bisescu": Gj 2; „Părţile satului: Spătărei, Blidărie; uliţe: a lui Ghibaciu, a lui Fumărescu, a lui Măroiu, a lui Drugă, a lui Goanţă, a lui Gagiu, a lui Ciobănaşu, Drumul Cimitirului": Gj 3; „Părţile satului: Piscul Branei, uliţa la Văcăroiu, Brana, Mihorcea, Valea Brătuii, Colţureni, Piscureni": Gj 4; „În Deal, În Vale, Luncani, Scaune, Podul de Piatră": Gj 5; „Bota, Dobriţa, Plăişoru": Gj 6; „Capul Pădurii (În Sus), La Pogoane (În Jos), La Costiţă": Gj 7; „În Deal, La Vale": Gj 8; „Suseni (la nord), La Câmp (la apus), Blendoi, Peste Apă, uliţa Vacii, În Ţigănie, Dealul Manilor, Piguieşti, Ţigănia Mică, uliţa la Biserică, La Milcu, uliţa Cimitirului, uliţa de la Şcoală, uliţa de la Vladu, uliţa lui Ghilău": Gj 9; „Valea lui Guran, Bălăbani, Ţăculeşti, Prigoria Valea lui Ciuraru, uliţa Suleştilor, a lui Ducu şi Neacşu, Epureşti, Dogăneşti, Hoagă, la Stoian, Gheorghileşti, a lui Şchiopu, a Ipureştilor, a lui Drăgoi": Gj 10; „Din Deal, Din Vale, La Şosea şi după denumiri luate de la familii: ai lui Sucitu, ai lui Stanciu, ai lui Glaje etc.": Gj 11; „Părţile satului: Drăgoeşti şi Avrămeşti": Gj 12; „Teleşti Moşneni, Teleşti Bimici": Gj 13; „Mahalale": Gj 14; „Negraia, Poiana Mare, Gresia, Mieluşeni, Sburleşti, Ruginoasa, Bolovăneasa, Lunca, Leurdeasa": Gj 15; „Părţile satului: Peste Vale, la Scorţari, De la Deal; uliţe: a Bugulanilor, a lui Cârtoc, a Ionicheştilor, la Moară, Centrul, uliţa Târgului, a Şcolii vechi": Mh 1; „Părţile satului: Linia Nouă, Gliganu, Leaota, Valea Bisericii, Dosu, Sâneica": Mh 2; „Uliţa dinspre Răciţa, Către Luncă, Uşureaua, Centru; Spre Bărâca Mare, Bătălia": Mh 3; „Uliţele: a Bogdăneştilor, de la Nicolcea, la Bechir, la Cârlea": Mh 4; „Peste Baltă, în Ţarină, dincoa' de Baltă, pe Şoseaua Mare": Mh 5; „Cotu ăl de la Deal, Cotu ăl de la Vale, care formează două grupe aparte": Mh 6; „Vârfăneşti, a Primăriei; a lui Vâină, a lui Pilă, a Dâlmei, Săbărelul; două grupuri mari: Atârnaţi, pe moşia lui Brătianu, Gârla, pe moşia lui Greblescu": Mh 7; „Părţile satului: la Vale, la Deal; uliţele: a lui Mărgărit, a lui Poloineanu, Popescanii": Mh 8; „Uliţele Divăneştilor, Zbârceştilor, Iovăneilor, Orzeştea, Sălişte, Brăduleasa, Rudăria": Mh 9; „Părţile satului: Brâglescu, Stoieni, Faţa Brădetului, Lenia (Cănicea); uliţa Brâghieştilor": Mh 10; „În Sus, În Jos, În Deal, În Vale": Mh 11; „Ploştina, dincolo de calea ferată, Gârniţa, spre satul Gârniţa, două grupuri": Mh 12; „În Vale, În Deal": Ot 1; „La început a fost sat compact. Azi s-au format cele trei grupe: În Deal, La Olteni, Lipăneasca": Ot 2; „Părţile satului: Sineşti, Căluşeşti, Vilăeşti, pe stânga; Ciunga, Păneşti, Gârleni, Vlăsceni, Burcani, Satul Nou, pe dreapta": Ot 3; „Părţile satului sunt numite ca şi uliţele: Ciupuria (numele vine de la un neam, Ciucă, care locuia în această parte de sat; se îmbăta şi striga pe drum; termenul local, «ciupurea», pentru a striga); Mijlocul, Chihii, un cătun care ţinea tot de Dobrun şi Sub Coaste, o parte deviată a satului": Ot 4; „La Cirici, Peste Baltă, La Pod, La Moară, La Vadul Cailor": Ot 5; „Oboga de Sus (cu Delureni, Linia Mică, Linia Mare, Şoseaua, Stroileşti), Oboga de Mijloc (cu Şoseaua, Vârnava), Oboga de Jos (cu Şoseaua, uliţa Bisericii, uliţa Maniu Voicu): Ot 6; „În Deal, În Vale": Ot 7; „În partea de sud a satului unii locuitori şi-au făcut case pe timpul războiului din Coreea, aşa că acestei părţi de sat i se zice Coreea": Ot 8; „Părţi de sat: Isăreşti, Piscani, Scorniceşti, Tătărăi, Teiuşu. Înainte de 1900, satele Scorniceşti, Tătărăi şi Isăreşti erau separate. Azi sunt unite între ele": Ot 10; „Părţile satului: Spineni, Vineţi, Cuza Vodă, Davideşti,

https://biblioteca-digitala.ro

Puiculeşti, Clăcaşi": Ot 11; „Părţile sunt numite după uliţele pe care s-au stabilit cei veniţi din diverse comune": Ot 12; „În Deal, În Vale, Tufeni din Deal şi Tufeni din Vale": Ot 13; „În Sus, În Jos, Şosea, Linia Sârbului, Linia Mare, La Cişmea, La Cotoc, Pe Vale (la sud), Pe Deal (la nord)": Ot 14; „Părţile satului: Verguleasa Mică, Verguleasa Mare, la Bărbălăi, la Vlădeşti; uliţele: Linia Mare, Linia Mică; Linia Mare, formată din uliţe mici spre Olt şi spre răsărit, spre şoseaua Slatinii; Linia Mică, o singură uliţă până la biserică": Ot 15; „Mandineşti, Dealu Mare, Liceşti": Ot 16; „Uliţe: Uşurei, Putreda, Mocăniţei; părţile de sat sunt numite după spiţele de neam": Vl 1; „Părţile satului: Zăvoaie, Măleni, Băltăreţi, Avrămeşti, Niculeşti, Diaconeşti; cătune: Zăvoaie, aşezat pe văile Ponorului şi Bradului, Mierleşti, aşezat pe valea Măgurii, Măleni, aşezat pe valea Mălenilor, Băltăreţu, aşezat pe râul Otăşău, Vătăşeşti, aşezat pe valea Vătăşeştilor, Avrămeşti": Vl 2; „Părţile satului: Peste Calea Ferată, Valea Satului, Pe Şosea, cătunul din Prund, cătunul din Valea Satului, cătunul de sub Malul Podului, cătunul din Malul Podului, Peste Linie, Centru Cătun, Valea Urii; uliţe: a Herţarilor, a Bisericii, Vâlcăluţa": Vl 3; „Mahalale: Tălpăşeni, Godeni, Cioeştoi, Vlăicuşei, Peşteniţa, Parcu, Brâuleţ, Delureni": Vl 4; „Valea Grădiştei, Grădiştea, Paraschiv, Ozari, Păuleşti": Vl 5; „Linia, Lazu, Seciu, Râpi, Chicira, Leurda": Vl 6; „Cioaca, Niţeşti, Satu Nou, Lădeşti, Moşteni, Târgoveţi": Vl 7; „Chilia, Burta, Muretu, Sub Deal": Vl 9; „Numele cătunelor: Şerbăneşti (cu Bugiuleşti, Cernelele, Buzduganu, Curăturile); Ursăreşti (cu Pietrăreşti sau Valea Pietrăreştilor, Berceşti, Ursăreşti, Gruiu), Văleni (cu Dumbrăveşti, cu uliţele Soliceşti, Pârvuleşti; Văleni); Borcane (cu Milogari, împroprietăriţi la 1864, de unde porecla, Borcane); sătuleţe numite Tâlvici, Şurlicoi; Coastele Cernii, care administrativ ţin de Pietrari, dar şcoala ţine de Văleni": Vl 10; „Pârloagă (partea de sus), Peste Vale, Popa Nică, Secetă, Sub Coastă, De Vale": Vl 11; „Părţile satului: Peste Coiscă, Valea Bădii, Hudubăeşti, Lăstuni, Ferigile, Cioclea, Valea Bodii, Puturosu; uliţele: Căzăceşti, Hudubăeşti, Groapa cu Rugi, Valea Badii, Valea Bodii": Vl 12; „Uliţe: Mănăşeşti, Cociobi, Vioreşti; cătune, aşezate genealogic: Potresu, Olari, Dosu, Mănăşeşti, Cociobi, Vioreşti (biserica cu călăreţi); partea Dosul Mănăşeşti": Vl 13; „Părţile satului: Şuşani, Dragomiri, Dobriţa": Vl 14; „Uliţele: Vâlceleşti, Moşteneşti, Lungoceşti, Chiriţeşti; părţile de sat, după neamuri: Horăşti, Diaconeşti etc": Vl 15; „Părţile satului: Câmperii, Bugiuleşti, Mandoceşti, Vijoeşti": Vl 16; „Părţile satului: Ţânţuleşti, Goleasca, Truşculeşti, Dosu cu Morile, Urzicaru, Fundătura, Trundin": Vl 17; „Părţile satului: Lunca Cărării (jos), Gura Mânilesei, Lunca Săscioarei, Lunca lui Dan (la biserică)": Vl 18.

Întemeieri de noi aşezări: „Au plecat oamenii din sat şi au făcut Târnava (la 5 km)": Dj 14; „Oamenilor li s-a dat o bucată de pământ la Hobiţa, când s-a făcut mânăstirea Tismana, cu obligaţia să-şi facă locuinţă acolo. La Tismana erau clăcaşi": Gj 9; „La Domaşna, partea de est se numeşte La Izverceni": Mh 10; „La Valea Odăilor": Mh 12; „În Dobrogea, după 1877": Ot 7; „La Slătioara (Slatina); spiţe de neam puternice în Dobrogea şi Bărăgan": Ot 11; „Satu Nou din Milostea, prin împroprietărirea lui Cuza": Vl 13; „Toate satele din comună au fost întemeiate de locuitorii din satul Şuteşti": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

PORECLA SĂTENLOR

„Amărăşteni; se deosebesc după pălăriile de pai şi puloverele cu două rânduri de nasturi albi": Dj 1; „Bistriceni": Dj 2; „De la Bulzeşti" : Dj 3; „Cetăţeni": Dj 4; „Coţofeneni": Dj 3; „Celor din Ciungu le zice cepari": Dj 6; „Deseni": Dj 7; „Galicean": Dj 8; „Gogoşeni": Dj 9; „Leoveni": Dj 10; "Mârşăneni": Dj 11; „Olteni": Dj 12; „Ostroveni": Dj 13; „Perişoreni": Dj 14; "Sălcuceni" : Dj 15; „Segărceni": Dj 16; „Văleşteni şi hoţi": Dj 17; „Berleşteni": Gj 1; „Bărăşteni şi bolinteni": Gj 2; „Laz era numele vechi al satului Brătuia. Locuitorii din satele vecine i-au numit lăzureni": Gj 4; „Motreni": Gj 5; „Dobrineni sau de la munte, munteni de la Dobriţa": Gj 6; „Guşaţi, olari": Gj 8; „Olteni, doar dacă treceau în Regat; cei din Peştişani": Gj 9; „Câlniceni (din bătrâni) şi prigoreni (azi)": Gj 10; „Racoviceni": Gj 11; „Cei care stau la şosea sunt porecliţi şusalari": Gj 12; „Oameni din Teleşti": Gj 13; „Fărcăşeşti Birnici": Gj 14; „Găureni": Gj 15; „Bălăceni": Mh 1; „Cireşeni; când plecau la câmpie cu var li se spunea munteni, vărari": Mh 3; „Olteni, corcoveni": Mh 4; „Văleni, celor din Valea Anilor": Mh 5; „Dâlboceni; când mergeau la câmp li se zicea munteni": Mh 6; „Olteni, atârnăţeni, gârleni": Mh 7; „Gogoşeni": Mh 8; „Olteni, hinoveni": Mh 9; „Pristoleni": Mh 11; „Olteni, prunişoreni": Mh 12; „Gârleni, după numele unei părţi a satului Murgeşti": Ot 3; „Gârcoveni": Ot 5; „Olari": Ot 6; „Orleni": Ot 7; „Olteni, rusăneşteni": Ot 8; „Mocani, Olteni": Ot 11; „Venetici; cei care nu aveau pământ se numeau toporani, lucrau cu toporul şi cazmaua": Ot 12; „Vâlceleni": Ot 16; „Ungureni": Vl 1; „Mocani, olteni": Vl 3; „Târgoveţi, o parte a locuitorilor": Vl 7; „Mocani, cei de la câmpie le spuneau aşa; milogari, un grup de case de la marginea satului, unde sunt cei împroprietăriţi la 1864; iepari, porecla celor din Pietrari, pentru că făceau multă cărăuşie la câmp": Vl 10; „Ciobani, munteni": Vl 12; „Olteni, golani, oamenii care erau mai săraci şi lucrau la Vaideeni": Vl 13; „Voineşani": Vl 18.

OBLIGAŢII ALE SATULUI

Să transmită corespondenţa: „Probabil, pentru că pe aici a trecut drumul de poştă Tg. Jiu – Tr. Severin": Gj 9; „Era staţie pe teritoriul comunei": Mh 7; „Pe aici, chiar prin sat, a trecut Drumul Sării, spre sârbi": Mh 11; „Era poştă, diligenţă, de aici până la Tr. Severin. O poştă avea 24 de km": Mh 12; „Era drum de poştă, pe care a trecut Carol I venind de la Severin; trecea pe Coasta Corbului, prin Ruget, peste râul Mociţa, izvorul Recea, pe văi, ieşea în Valea Horezului; pe acest drum se pare că a trecut şi Cuza": Vl 13.

Să păzească graniţa: Ot 5; „Toţi bărbaţii făceau un număr de zile de pază la graniţă": Mh 7; „Aveau obligaţia să informeze grănicerii despre tot ce observau, dar obligaţia primă de pază era a grănicerilor": Mh 9; „Erau plăieşi": Mh 10; „Din documente reiese că în Bărbăteşti se găsea un vătaf de plai": Vl 2.

Să asigure trecerea oamenilor şi a mărfurilor peste râurile mari: Mh 7; „Erau câţiva oameni, numiţi podari, care mânuiau podul plutitor peste Olt şi asigurau trecerea oamenilor şi a mărfurilor": Ot 8.

https://biblioteca-digitala.ro

Alte obligații: „Trasportul mărfurilor pe apă : Mh 7; „Dădeau bir în natură, piei de jder și șoimi": Mh 10; „Transport de plute din buşteni şi şiţă de brad până la Dunăre, Motru, Mehedinți": VI 3.

https://biblioteca-digitala.ro

PARTEA A II-A

GOSPODĂRIA

CURTEA

Terminologie. Terenul pe care se află întreaga gospodărie: „Loc de casă”: Dj 1-6, 13, 14, Gj 3, 12, 14, Mh 10, 12, Ot 1, 2, 5, 8, 9, 13-16, Vl 1, 3-8, 10, 12-17; „Locu' căsei”: Gj 1; „Vatra casei, vatră de casă”: Dj 7, 9, 16, 17, Gj 3 (în trecut), 15, Ot 3, 6, 9, 12, 16, Vl 1, 4 (rar azi), 12, 15; „Vatra cășii”: Dj 10; „Vatră părintească”: Ot 11 (în trecut); „Vatra omului”: Dj 7; „Vatră de sat”: Dj 2, 15; „Gospodărie”: Dj 8, 11; „Cămin de casă”: Dj 13; „Scaun de casă”: Gj 14, Vl 1, 2, 5, 7, 12-14; „Țăruș de casă”: Gj 4; „Delnița casei”: Gj 10; „Seliște, săliște”: Gj 9-11, 13-14; Mh 10, Vl 2, 9-11, 13; „Siliște”: Gj 4-8; „Sălaș de casă”: Gj 3; „Parcelă”: Mh 10 (azi); „Plaț”: Dj 12 (azi), Gj 2, Mh 1-4, 7, 8, 10-12; „Pleaț”: Mh 5, 9; „Pomost de casă”: Ot 3, 10, 11.

Terenul din gospodărie fără construcții: „Curte”: Dj 4, 13-15, Gj 1, 3-5, 12-15, Mh 4, 5; Ot 1, 5, 6, 15, Vl 1, 3, 4, 11, 12, 15-18; „Bătătură”: Dj 1-7, 10-13, 16, 17, Gj 1 (trecut și azi), 2-6, 10-14, Mh 1-12, Ot 1-4, 8, 10-16, Vl 2-14, 16, (în trecut), 17; „Obor”: Dj 6-10, 13, 17, Gj 4-9, 11-15, Mh 3, 7, 12, Ot 5, 7, 8, 10, 14, 15, Vl 1, 2, 7, 10, 12-14; „Ogradă”: Dj 12, Gj 3, Ot 1, 9; „Ceair, ceir”: Vl 1, 9, 13; „Arie”: Ot 8.

Descriere, tipuri. Loc de casă: „Se numea loc de casă în trecutul foarte îndepărtat”: Mh 10; „În trecut și azi”: Gj 3, Vl 12, 14; „Azi se numește loc de casă”: Dj 13, Mh 12, Ot 9, 16, Vl 7, 10, 13.

Seliște, săliște, siliște: „Apoi s-a numit seliște. Se spunea «mi-am cumpărat o seliște de casă – loc unde nu era construit nimic»”: Mh 10; „În trecut”: Mh 10, Vl 10, 13; „În trecut și azi”: Gj 4-11, Vl 2.

Vatră de sat: „Se numește așa chiar când este vorba de locul pentru gospodărie”: Dj 2, 15.

Scaun de casă: „În trecut”: Vl 5, 7, 14; „În trecut și azi”: Vl 1, 2, 12.

Curte: „Moșnenii, boierii îi spuneau curte, dar mai rar”: Mh 4; „Azi se numește curte”: Dj 4, Gj 5, 14, Ot 15, Vl 4.

https://biblioteca-digitala.ro

O singură curte: Dj 1-9, 11, 13-17, Gj 1-10, 14, Mh 1-3, 6-9, 11, 12, Ot 2, 5-11, 13, 14, 16, Vl 2-6, 10, 11 (rar), 14-18; „Toţi aveau o singură curte": Dj 13; „Cei mai mulţi aveau o singură curte": Mh 9, 12; „Azi este o singură curte": Gj 7, Vl 7.

Mai multe. *Două*: Dj 4 (azi), 10, 12, Gj 3, 5 (rar), 8 (rar), 11-15, Mh 3, 7, 9, 12, Ot 1, 2 (azi), 10, 14, Vl 1, 2 (azi), 4, 7, 9, 11-14, 17; „De obicei sunt două: bătătură şi oboru' vitelor, despărţite prin gard": Dj 10; „Uneori erau două: bătătura unde era casa şi ograda, în spatele casei, unde erau coşarele, ţineau animalele, porumbarul, pătulul. Erau despărţite prin gard din stobori, ulucă": Dj 12; „Erau două: ograda casei şi ograda animalelor, despărţite prin garduri de ulucă; azi la fel": Gj 3; „Rar erau două: un obor pentru animale mari şi porci şi obor pentru păsări, despărţite prin garduri de scândură sau ţăruşi (pari) bătuţi în pământ şi împletiţi cu nuiele": Gj 8; „În interiorul bătăturii, unii îşi făceau un obor pentru vite, despărţit prin gard. Bătătura este în faţa casei, oborul – în faţa şoprului. Şi azi la fel": Gj 11; „Două: curtea casei – la intrare şi pentru treburile gospodăreşti şi oboru' vitelor, despărţite printr-un gard mai mic decât restul împrejmuirii": Gj 12; „Era bătătura pentru oameni şi pentru treburile gospodăreşti şi oboru' vitelor, despărţite printr-o «curte de scânduri» (gard)": Gj 13; „Unii aveau două: oboru' înaintea căşii, pe unde treceai cu caru' şi oboru' vitelor, unde ţineai «horotinele» (animalele). Erau despărţite prin gard": Mh 3; „După 1918 în bătătură a apărut oborul pentru animale": Mh 7; „Cei care aveau plaţuri mari, în bătătură făceau câte un obor pentru animale, în faţa grajdului. Erau despărţite prin garduri de stobori (pari) bătuţi în pământ, îngrădiţi cu nuiele, pe toată suprafaţa gardului sau numai în partea superioară, la capete": Mh 12; „Erau despărţite prin garduri din nuiele": Ot 1; „În acelaşi «pomost» de casă se afla bătătura sau curtea din faţa casei şi oborul închis pentru vaci, porci, păsări, despărţit prin gard de restul bătăturii": Ot 10; „Partea din faţa casei se numea bătătură, iar locul unde stăteau animalele – obor, care nu întotdeauna era despărţit de restul bătăturii; vitele stăteau şi în bătătură": Ot 14; „Oborul pentru animale şi ceairul pentru păsări sunt despărţite prin gard": Vl 1; „Despărţite prin gard": Vl 4; „Era curtea casei şi bătătură pentru vite, despărţite printr-un gard de ştacheţi. Înainte erau despărţite numai la cei care aveau mai multe animale": Vl 7; „Ceairul era despărţit prin gard de nuiele; azi din ulucă": Vl 9; „Despărţite prin gard de ulucă. Şi azi la fel": Vl 11; Curte sau bătătură pentru oameni, obor pentru animale, despărţite prin gard": Vl 12; „Oborul pentru animale este undeva în săliştea casei, despărţită prin gard din nuiele împletite pe stobori sau din lănteţi": Vl 13; „Unii aveau şi două, despărţite prin ulucă; azi şi gard de scândură sau plasă de sârmă": Vl 17. *Azi*: „Azi majoritatea are curtea cu casa şi curtea păsărilor": Dj 4; „Azi sunt despărţite prin garduri de scândură ": Dj 12; „Azi e curtea casei şi oboru' vitelor": Gj 14; „Curtea pentru oameni şi obor pentru vite, despărţite printr-un gard": Gj 15; „Rar, după 1935, a apărut câte un obor pentru oi": Mh 9; „Azi sunt două. Se despart prin garduri din parmaci, îngrădiţi cu nuiele, apoi din blană, sârmă": Ot 2; „Azi sunt două; oborul păsărilor este despărţit de bătătură prin garduri": Vl 2; „Curtea păsărilor": Vl 4; „Foarte rar era câte un obor în faţa grajdului, mai ales după 1950, despărţite prin garduri din nuiele împletite; azi din şipci groase sau plasă de sârmă": Vl 10; „Azi este bătătură pentru oameni, obor pentru vite, despărţite prin garduri": Vl 14. *Două-trei*: Mh 4, 5, Ot 10 (azi), 15; „Uneori erau şi trei: bătătură, obor şi fundu' oborului, despărţite prin gard de ulucă": Dj 13; „Două-trei curţi erau rare; când existau erau despărţite prin gard de stobori sau din blane" Mh 4; „Rar erau două-trei, despărţite prin gard de mărcini, de stobori sau de blăni": Mh 5; „Cele mai multe aveau şi trei curţi: curtea

https://biblioteca-digitala.ro

păsărilor, a porcilor, oborul vacilor. Şi azi – la fel": Vl 11. *Azi*: „Azi sunt despărţite prin gard de blană sau sârmă": Dj 14; „Acum sunt şi mai rare decât în trecut": Mh 4, 5; „Azi sunt două-trei curţi – pentru păsări şi pentru coteţele porcilor": Ot 10; „Se despart printr-un gard mic de sârmă": Ot 15. *Trei-patru*: „Unii aveau şi trei-patru: curtea casei, bătătură, ogradă, despărţite prin gard din ştacheţi (scânduri) şi nuiele de păducei (mărăcini înalţi de la pădure). Curtea era în faţă. Aici se afla casa, se trecea spre celelalte curţi, care erau în continuarea acesteia. În bătătură erau anexele, în ogradă – «cerdăcelul» pentru oi şi căruţă, şatra pentru foile de porumb, dar şi paiele, cocenii. Azi se despart cu scânduri de brad": Ot 1.

Forma. *Neregulată*: Mh 1, 3-5, 9, Ot 1-3, 10, 14, Vl 2; „Unele înguste, altele mai largi": Gj 14; „După teren": Mh 4, 9, Vl 2, 6, 17, 18; „În funcţie de teren": Ot 10, Vl 14; „Foarte neregulată, mai ales cele din stânga drumului, dinspre deal, unde terenul este foarte accidentat, dealurile coborând până în şosea»: Vl 10; „După cum avea fiecare locu'": Vl 13. *Dreptunghiulară*: Dj 11, 12, 16, Gj 1-5, Mh 2, 7, 8, Ot 2, 4, 6-8, 12, 15, 16, Vl 1, 3, 4, 7-9, 11, 15, 16; „Spre dreptunghi, în funcţie de teren": Dj 5-10, 13-15, 17, Gj 6-15, Mh 12. *Pătrată*: Dj 1 Mh 2, 7, Ot 8, 13, Vl 2, 4, 5, 7 (rar), 11 (rar), Vl 15; „Spre pătrat": Dj 4, Mh 3; „De obicei patrulateră, în trecut şi prezent": Ot 10; „Azi cu tendinţă spre patrulater": Vl 17.

Curţi pietruite: „Nepietruite, dar terenul este foarte pietros": Gj 6, 9; „Rar este adusă şi piatră": Gj 9; „În trecut": Ot 11; „Pietruită bătătura din faţa casei": Ot 12; „Rar, în trecut": Gj 13, Vl 7, 11, 12. *Azi*: Vl 14; „Rar este câte o potecă din ciment, spre casă": Dj 13; „Azi bătătura este pietruită, dar nu la toţi": Ot 4; „Şi azi": Ot 11; „Câte o alee din beton": Mh 4, 5, 12; „După al doilea război mondial": Mh 7; „Azi mai multe": Vl 7; „Majoritatea": Vl 11.

Spaţii de locuit în curte: „Sub şopru, vara": Dj 1, 8; „În grajd": Dj 1 (uneori), 5; „Când era necesar adaptau unele anexe (grajduri) ca locuinţă, până ridicau casa": Gj 3; „O cameră la capul şoprului sau în bucătărie": Gj 4; „Într-o încăpere lângă grajd": Gj 7; „Foarte rar se făceau camere ocazionale, sub şopru": Gj 12; „În podul grajdului, în paie": Mh 3; „În bucătărie": Mh 5; „Cei bătrâni stăteau în două camere, transformate din grajd": Mh 11; „Făceam bucătărie de vară sub fânar şi acolo locuiam. Într-o noapte ne-am culcat în casă; la un moment dat, nevasta mi-a spus să plecăm înapoi în bucătărie, pentru că în casă se simte ca la străini. Obişnuinţa, vezi mata!": Ot 6; „În cunie": Ot 12; „În bucătăria de vară. Şi azi la fel": Vl 3; „În trecut în bucătăria de vară cu sobă oarbă. Azi nu": Vl 7; „În bucătăria de vară": Vl 10, 15. *Azi*: „În bucătăria de vară sau în grajduri transformate": Dj 12; „De prin 1960- '65 – în bucătăria de vară": Dj 13.

UNITĂŢI DE LOCUIRE ÎN ACEEAŞI GOSPODĂRIE

Două locuinţe: Dj 1 (rar), 4 (azi), 5, 7-12, 17, Gj 1-6, 10, 12-15, Mh 2-5, 7, 9 (rar), 10-12, Ot 1, 4, 6-8, 10-12, 14-16, Vl 1-6, 7 (rar), 9-15, 18; „Dacă nu aveau loc, mai făceau şi două locuinţe în aceeaşi curte. Cel mic rămânea cu familia în casa bătrânească, cel mare în altă casă, dar rar şi provizoriu": Dj 1; „Foarte rar locuia tatăl şi fiul împreună": Dj 4; „Rar existau două locuinţe într-o

https://biblioteca-digitala.ro

curte. De la un timp, grajdul este bine «zăpătuit» ca şi casa şi locuiesc bătrânii acolo. Tinerilor le rămâne casa. Câteodată, poate, grajdul este mai frumos decât casa. Denumirea de grajd s-a păstrat": Dj 5; „Stăteau tatăl cu fiul sau doi fraţi": Dj 8; „Când nu aveau loc în altă parte, în casa veche stăteau bătrânii, iar în cea nouă, un copil, de preferinţă, cel mic": Dj 17; „Foarte rar erau două locuinţe; părinţii locuiau cu un băiat căsătorit sau cu o fată măritată": Gj 5. „Erau două case în aceeaşi silişte, dar nu era acesta obiceiul": Gj 6; „Au fost cazuri la câteva gospodării, în care erau două locuinţe": Gj 12; „Cel mai adesea era o singură locuinţă, dar mai erau şi două": Ot 6; „Rar erau două locuinţe; de obicei stăteau în aceeaşi casă": Ot 11; „Rar se fac două locuinţe: una pentru bătrâni, una pentru copilul cel mic; majoritatea însă locuiau în aceeaşi casă, toţi la un loc": Ot 14; „Existau două locuinţe în aceeaşi curte: părinţii locuiau în casa bătrână, tinerii în casa nouă": Vl 2; „Foarte rar erau două locuinţe în aceeaşi gospodărie": Vl 7; „În aceeaşi gospodărie era casa şi bucătăria": Vl 15. *În trecut*: Ot 7, 8, 10, 11; „Erau mai rare în trecut": Ot 4. *Azi*: „Azi nu mai sunt": Dj 1; „Mai mult azi sunt cazuri, când în aceeaşi gospodărie sunt două locuinţe: pentru părinţi şi copii": Dj 4; „Acum se amenajază grajdul şi stau acolo. Uneori casa stă singură şi oamenii locuiesc în grajd": Dj 8; „Şi azi la fel, dar şi mai rar decât înainte": Gj 5; „Mai frecvente în prezent": Ot 4; „Azi mai este una singură, locuită de tată şi fiu": Vl 7.

Două-trei: Mh 3, Ot 1 (rar); „Foarte rar trei locuinţe": Dj 1, 7; „Au început să se facă două-trei locuinţe după ce s-a mai înmulţit lumea": Ot 12.

Erau locuite. De părinţi şi copilul cel mai mic: Dj 7, 10, 12, 17, Gj 1-4, 9, 10, 15, Mh 3 (în trecut), 4, 5, 7, 9, 10 (în trecut), 12, Ot 6, 8 (în trecut), 10 (majoritatea, în trecut), 11, 14-16, Vl 1-6, 9-13, 15; „Opreau copilul cel mai mic, care era moştenitorul de drept al casei părinteşti": Gj 1; „Când erau mai mulţi copii, cel mai mic rămânea în casa bătrânească": Gj 2; „Stătea copilul cel mic sau nu avea importanţă, până îşi făcea casă în altă parte": Gj 4.

De părinţi şi copilul cel mai mare: Ot 16.

Nu avea importanţă: Dj 4, Gj 4 (unii), 6, Mh 2, Ot 1, 4, 12, 15, Vl 7, 11 (rar), 18; „Acum oricare dintre copii, ales de tată": Mh 10.

Erau locuite de fraţi: Dj 1, 7, 8, 10, 11, Gj 1-4, 6 (rar), 10, 12-14, Mh 5, 7, 9, 12 (rar), Ot 1, 6 (rar), 8 (rar), Vl 1, 3, 10; „În trecut": Gj 1; „Uneori": Gj 4; „Rar": Gj 2, 6; „Erau două case: una era casa bătrânească în care stătea copilul cel mic, iar cel mare îşi făcea casă nouă alături": Vl 10

De o familie mare: Gj 1 (rar).

Mod de utilizare. Individual. *Despărţite prin garduri*: Gj 1, 3, 10, 14, Mh 2, 3 (rar); „Numai dacă se certau se despărţeau": Dj 7; „După moartea bătrânului se cam despărţeau şi fiecare îşi făcea gard din «părmaci»": Dj 11; „Când nu se-nţelegeau îşi despărţeau şi grădinile": Gj 2; „Fiecare îşi avea acareturile lui": Gj 6; „Fiecare avea treaba lui":Gj 10; „Doar în unele cazuri se despărţeau prin garduri scunde": Gj 12; „Majoritatea": Mh 4; „Unii se despărţeau prin gard de mărăcini, de stobori, din scânduri etc; fiecare îşi avea partea lui": Ot 1; „Uneori se

https://biblioteca-digitala.ro

despărţeau prin garduri": Ot 4; „Mai recent": Ot 7; „Uneori": Ot 8; „Prin rugi de mure sau gard din mărăcini; fiecare îşi avea acareturile şi bătătura lui": Ot 12; „Unii erau despărţiţi prin garduri": Vl 3; „Se despărţeau prin garduri; fiecare separat": Vl 10; „Unele aveau un gard mic şi fiecare casă e cu curtea ei. Azi la fel": Vl 11; „Majoritatea se despărţeau prin garduri. Mai ales astăzi, fiecare este cu grădina lui": Vl 13. *Totul separat*: Mh 5, 7; „Uneori": Mh 10; „Erau despărţiţi prin garduri; fiecare cu dreptul lui": Vl 1. *Azi*: „Azi se despart prin garduri": Ot 16; „Astăzi, dacă nu se înţeleg îşi mai trag câte un gard": Vl 14.

În comun: „La început, totul era în devălmăşie, chiar şi grajdul, animalele; aveau un singur rând de animale. Mâncau la o singură masă": Dj 11; „Foloseau împreună grădina": Dj 12; „Numai fântâna": Gj 1; „De obicei nu se despărţeau. Când fraţii se-ngăduiau şi aveau loc, intrau chiar pe aceeaşi poartă; azi nu": Gj 2; „În comun – curtea, grădina, casa, fântâna. Şi azi la fel": Gj 4; „În general nu se despărţeau, foloseau împreună curtea, grădina, «leaurile» (acareturile)": Gj 12; „Curtea": Gj 6, 14, Mh 2, Ot 1; „Copilul cel mic rămânea în casa veche cu părinţii. Când erau doi fraţi, cu două locuinţe, cel mult curtea o foloseau împreună": Gj 10; „Curtea, grădina, fântâna": Mh 3, 9; „Unii foloseau: curtea, grădina, fântâna; nu se despărţeau": Mh 4; „Eventual fântâna": Mh 5, 7; „Mai mult acum utilizează împreună: curtea, grădina": Mh 10; „În majoritatea cazurilor nu se despărţeau; azi da": Mh 12; „Alteori întrebuinţau în comun: curtea, grădina, fântâna": Ot 4; „Utilizau împreună: curtea, grădina": Gj 3, Ot 16, Vl 12, 15, 18; „Dacă se-mpăcau nu se despărţeau; foloseau curtea în comun": Vl 13. *Totul*: Dj 7, 10, Gj 13, 15, Vl 3-5; „Totul; mâncau poate şi la aceeaşi masă": Ot 6; „Uneori foloseau totul în comun: uneltele de muncă, carul cu boi": Ot 8; „Totul, inclusiv fântâna. În trecut erau şi 20 de familii pe o singură fântână": Ot 10; „Tot avutul, dar nu mai există această regulă": Ot 11; „Unii nu se despart, fiind întrebuinţate în comun: fântâna, acareturile": Vl 3; „Şi animalele le foloseau împreună": Vl 7; „Şi fântâna": Vl 9; „Unele nu sunt despărţite, utilizând totul în comun": Vl 11; „Înainte nu se despărţeau; foloseau în comun: carele, animalele": Vl 14.

TIPURI DE ÎMPREJMUIRI

Gospodării fără împrejmuiri: „Cele mai multe, până pe la 1880-1900 erau fără gard, apoi foarte rare, la marginea satului. Azi nu": Dj 4; „Cei mai săraci": Dj 6; „Nu aveau garduri; au început să facă prin 1920": Dj 8; „Gospodăriile sărace erau neîmprejmuite; azi toate au garduri": Dj 9; „Mai ales cele de la marginea satului. Şi azi, dar doar la margine şi doar gardul din fundul casei": Dj 15; „Prin ţăruş bătut, fără gard": Dj 16; „În trecut da, acum nu": Gj 3, 4, 10, Mh 2, 12, Ot 2, 3, 10, 11, Vl 5, 6, 11; „Nu, dar spre grădină nu se făcea întotdeauna gard": Gj 6; „Luncile nu erau separate": Gj 10, „La «oameni de lemn» (leneşi), în trecut": Gj 11; „Foarte rar": Gj 13; „Dar erau şi mai sunt şi fără gard": Mh 1; „În trecut, dar nu erau prea multe": Mh 5; „Majoritatea până la primul război mondial": Mh 7; „În trecut erau multe fără gard": Mh 9, Vl 13; „Şi astăzi, dar puţine": Mh 10; „La diferite colţuri de sat, unde erau oameni leneşi": Ot 15; „Cam un sfert din tot satul": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Gospodării despărțite prin: „Garduri”: Dj 1, 2, 5, 10, 12, 17, Gj 1, 2, 5-9, 14, 15, Mh 1, 3, 4, 6, 8, 11, 13, 14, Ot 1, 4, 6-9, 12-14, 16, Vl 1, 2, 7-10, 12, 14, 17, 18; „Aveau garduri numai împrejurul casei”: Gj 10; „Prin teren agricol”: Mh 2; „Garduri, dar satul era în islaz, avea fiecare poartă”: Mh 3; „Prin grădini”: Mh 10; „Prin grădini, densitatea gospodăriilor fiind mică”: Ot 15; „Prin terenuri cultivate”: Vl 15.

Materiale și tehnici de construcție. Șanțuri: Mh 11; „În trecut, șanț umplut cu mărăcini, să nu intre animalele, mai ales în grădină. Apoi, gard de nuiele împletite la trei scânduri”: Dj 1; „Șanțuri pe la bordeie, apoi garduri de trestie”: Dj 7; „Șanțuri, în cazul grădinilor, cu garduri la stradă și pe lateral”: Dj 11; „Înainte, șanțuri, rar garduri de nuiele”: Dj 13; „Inițial erau șanțuri, ulterior garduri din țăruși îngrădiți cu nuiele”: Dj 14; „Când erau bordeie se făceau șanțuri. Apoi au început să apară garduri din nuiele cu mărăcini, mai târziu cu ulucă și bulumaci. Acum – din scânduri”: Dj 17; „Șanțuri săpate în pământ în formă de V, la 0,5 m adâncime”: Ot 5; „Șanțuri adânci de 3 m și late de 2 m”: Ot 7.

Gard viu: Dj 4, Gj 1, Vl 9; „Dafini (salcâmi)”: Dj 10, Vl 10; „Păducei”: Dj 10; „Prin mărăcini, pomi”: Dj 15; „Pentru grădină”: Gj 14; „De dafini, mai mult pe la grădini”: Mh 3; „Pe la grădini, nu în sat”: Mh 4; „De merișor, prea puține”: Mh 12; „Se plantau mărăcini într-un șanț”: Ot 2; „Mejdină cu pomi”: Ot 4; „Se planta «ișică» sau «lemn câinesc»”: Ot 5; „Liliacul se planta pe șanțuri”: Ot 8; „Se plantau rugi de mure sălbatice”: Ot 12; „Se plantau mărăcini și se tundeau la un metru”: Ot 16; „Gard viu de salcâm, mărăcini, la cei mai săraci”: Vl 13. *Numai în trecut*: „Foarte rare, din sălcuță, nu la șoseaua principală”: Mh 5; „La vii, de salcâm mai ales”: Mh 6; „În special la vii, la capete”: Mh 7; „La vie”: Ot 1; „Numai în jurul clăilor; se numeau «barcuri»”: Vl 11.

Material lemnos. Mărăcini (cu sau fără șanț): Dj 7, Ot 3, 4, 10, 11, Vl 2, 5, 6; „Pe marginea unui șanț se așezau mărăcini uscați”: Dj 12; „Șanț de pământ cu gard de mărăcini pe el”: Dj 16; „În dosul gospodăriei”: Dj 17; „La grădini, pari bătuți în pământ (necioppliți) cu mărăcini împletiți între ei”: Gj 6, 14; „La conace”: Gj 8; „Pe la grădini”: Mh 3; „Se băteau pari la 75 cm-1 m. Se puneau mărăcini cu furca ori cu mâna. Deasupra se împleteau câteva nuiele”: Mh 12; „Se înfundau mărăcini între țăruși”: Ot 2, 12, Vl 9; „Mărăcini uscați împletiți pe trei stinghii orizontale”: Ot 5; „Din pari de lemn, bătuți la distanțe mici unul de altul și împletiți cu mărăcini verzi”: Ot 8; „Pari, lănteți, printre ei – împletiți mărăcini”: Ot 9; „Pe pari îngropați în pământ din jumătate în jumătate de metru, se împleteau mărăcini într-o formă neregulată”: Ot 15; „Pe dealuri”: Vl 7; „Parii se băteau la distanță de 50-60 cm și mărăcinii se împleteau, orizontal, cu mâna, uneori și vertical”: Vl 10; „Numai la spatele gospodăriei”: Vl 12, 14; „Câte un par de salcie din metru în metru, se puneau mărăcinii cu furca sau cu furceriu de lemn, dintr-o bucată, cu două coarne de lemn ascuțite la capete. Deasupra se punea un «pleter» de nuiele”: Vl 13. *Numai în trecut*: Dj 3, 4, 15, Gj 3, 4; „În trecut – gard de «creci» (inclusiv mărăcini). Se foloseau crăci de plop, răchită, dafin (salcâm). Erau sisteme de gard de crăci la una sau două stinghii. Într-un șanț se introduc crăcile cu partea groasă în jos. Șanțul se astupă pentru a fixa crăcile. Cam la mijloc se fixau crăcile puse pe lungul șanțului, una lângă alta, cu două stinghii, de-o parte și de alta a crăcilor”:

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 11; „Țăruși la circa 0,5 m, interval în care se împleteau mărăcini": Gj 1; „Pe pari înalți de 1,5 m, cu distanță de 4 cm între ei, se puneau mărăcini": Gj 2; „Se înfigeau pari și se îngrădeau cu mărăcini împletiți": Gj 7; „Pari la jumătate de metru împănați cu mărăcini": Gj 10; „Între pari se înfundau mărăcini": Gj 11; „Se făcea prin îngrădirea mărăcinilor": Mh 2; „Cele mai multe; puși cu furca": Mh 5; „Doar pe deal, la vii": Mh 6; „Nu în sat, ci în câmp, la vii": Mh 8; „Făcut șanț de jumătate de metru lărgime, apoi pământ înălțat până la jumătate de metru, deasupra mărăcini puși cu furca": Mh 9; „Azi rar": Dj 4, 15.

Nuiele: Dj 2, 7, 8, 15, Ot 3, 7, 10, Vl 4-6, 14, 16, 17; „Împletite": Dj 1, 17; „Se băteau țăruși din 40 în 40 cm și se împleteau nuielele la fel ca la pătule": Dj 11; „Gard de «pârmaci» – pari foarte deși, circa 5 cm între ei (nu trecea puiul), care se împleteau numai sus cu trei-patru rânduri de nuiele": Gj 1; „Se înfigeau pari de gorun și se împleteau cu nuiele de salcie sau mesteacăn": Gj 7; „Se înfig pari în pământ și se împletesc nuiele": Gj 15, Ot 1, 10; „Cele mai multe, cele mai vechi; se băteau pari la 50-60 cm distanță; se împleteau nuiele pe ei. Nu se acopereau": Mh 4; „Puse în picioare între sârme": Mh 5; „Se băteau țăruși (pari) unul lângă altul și se împleteau câteva nuiele": Mh 12; „Se înfigeau pari în pământ și în partea superioară se împleteau câteva rânduri de nuiele": Ot 4, 9, 12, 15; „Pari înfipți pe care se împleteau nuiele de salcie, plop, frasin, ulm": Ot 2, 5, 14, Vl 8; „Pari împletiți cu nuiele de alun, sânger, corn, carpen": Vl 9; „Spărturi de lemn de stejar, bătute în pământ, cu împletitură din nuiele de ulm sus, cam de 30-40 cm": Ot 6; „Pe pari de lemn împletiți cu nuiele de răchită și alun": Ot 8; „Se împleteau pe verticală nuiele pe bulamaci sau părmaci": Vl 1; „Gard de nuiele de alun și acoperite cu ferigă": Vl 2; „Acum o sută de ani erau garduri din pari lați și groși de 15-20 cm, făcuți cu securea și împletiți, sus, cu patru-cinci rânduri de nuiele": Vl 7; „«Palmacii», unul lângă altul, iar «pletele» din împletituri de salcie sus, ca să țină palmacii să nu cadă": Vl 10; „Cu pari de salcie bătuți cu «măiugul»; cu cât parii erau mai deși, cu atât pleterii din nuiele de alun se-mpleteau mai frumos": Vl 13; „Pari de tufan bătuți în pământ, prinși cu trei lanți, cu împletitură de nuiele pe verticală": Vl 15. *Numai în trecut*: Gj 3, 13; „Nuiele împletite": Dj 6, 3, Gj 9; „Împletite, streșinite cu paie": Dj 5; „În trecut, nuiele împletite între stâlpi": Dj 13; „La grădinile de zarzavat nuiele împletite între pari înfipți în pământ": Gj 6; „Se înfigeau pari apropiați la două degete și susținuți cu nuiele împletite": Gj 8; „Pari la cca. 0,5 m; se împleteau nuiele (răchită, salcie, cătină)": Gj 10; „Se împleteau nuiele de salcie, alun, anin printre pari înfipți": Gj 11, Mh 6; „Țarc de nuiele pentru grădină": Gj 14; „În trecut, tipul predominant – gard de nuiele împletite între stâlpi sau pari; azi foarte rar": Mh 1, 8; „Din nuiele de salcă, gorun; se împleteau fie pe pari, fie pe lanți": Mh 2; „Cele mai multe, împletite": Mh 7; „Cei mai înstăriți": Mh 9; „Azi între «șarampoi» se prind sârme pe care se îngrădesc nuiele": Vl 2.

Gard de stobori cu nuiele: „Gardul cel mai frecvent: «stobori» (lemne crăpate) îngrădite sus cu nuiele ca să țină, «nestreșinit»": Dj 5; „De stobori (spărturi de stejar bătute în pământ); peste stobori se împleteau nuiele de alun, salcă sau ulm": Dj 9; „Gard de stobori – lemne cioplite și legate sus cu împletituri de nuiele": Dj 12; „De stobori – spărturi de lemn înfipte în pământ": Dj 13; „De stobori – lemne sparte, bătute în pământ și sus îngrădite cu nuiele": Dj 14; „Lemne crăpate în două, trei-patru, legate cu nuiele împletite. Stoborii, din gorun sau salcâm, erau înfipți în pământ (se făcea un șanț cu sapa, apoi se înfigeau și se bătea pământul). Erau înalți de 1,5 m, apropiați unul de altul; în partea superioară aveau o spărtură pentru împletituri (legături de

https://biblioteca-digitala.ro

nuiele împletite)": Gj 2; „Gard de stobori împletit cu nuiele": Gj 4, 13; „Se împleteau nuiele de frasin şi alun pe stobori": Gj 5; „Stobori împletiţi cu nuiele de răchită": Gj 12; „În trecut era gard de stobori, se făcea din spărturi de lemn înfipte în pământ; în partea superioară îngrădite cu nuiele, să nu cadă": Mh 2; „Gard de stobori împletiţi cu nuiele, cel mai frecvent, fără streaşină": Mh 3; „De stobori; se bat parii unul lângă altul, cam la înălţimea de un metru, se împleteau patru-cinci rânduri de nuiele. Pe deasupra nu se punea nimic; fiecare stobor era ascuţit": Mh 7; „Stobori ascuţiţi la un cap, bătuţi în pământ din 15 în 15 cm; sus împletite nuiele făcute «pleter»": Mh 9; „Gard de stobori îngrădiţi, trei rânduri de nuiele în partea superioară. Se bătea stoborul ascuţit în pământ şi se făcea şanţ în pământ cu «săpoiu'», la distanţă de un lat de mână (5-10 cm) se îngrădeau trei-patru rânduri de nuiele în partea superioară": Mh 10; „Din nuiele îngrădite în stobori": Mh 11; „Din stobori – spărturi de lemn bătute în pământ, ascuţite la capăt, cu distanţă între ei de 10-15 cm. Se împletesc două-trei rânduri de nuiele": Mh 12.

Stobori: Dj 6 (în trecut), Gj 1, 4, 9; „Gard de stobori: se băteau bondoci în pământ din 2 în 2 metri; se punea o stinghie sus, una la mijloc şi una mai jos. Peste ele se băteau stoborii, mai mici de 1,5-1,6 m (erau un fel de haraci ascuţiţi la capete)": Dj 7; „Gard de stobori – cele mai multe; se băteau lemne în pământ cam la o palmă unul de altul, fără nuiele, la capătul superior liber": Mh 4; „De stobori – se bat «stenapi» (pari) în pământ la un metru distanţă; peste stobori se fixau lemne sparte, puse orizontal pe pari, cu spaţiu între ele. Se acopereau cu paie, coceni, cu o «ţaţă» de coceni deasupra. Se făcea un acoperiş într-o apă. Se făcea în special la obor": Mh 5.

Lanţi: „Gard de lanţ": Dj 17, Ot 6; „Foarte rar": Dj 1; „Garduri de lănteţi": Dj 2, 4; „De lănteţi, foate frecvent": Dj 7; „Gardul de stinghii şi şipci; se băteau pe bondoci": Dj 16; „Stampi pe care erau prinşi lanţi": Gj 1; „Ştenepi la 3 metri şi trei-patru lanţi bătuţi": Gj 10; „Stacheţi bătuţi în pământ, legaţi prin lungimi lemnoase (un cm grosime) numite lanţ (lânteţi), bătuţi în cuie": Gj 12; „La obor; lemne crăpate, puse orizontal, cu spaţii între ele, pe pari": Mh 7; „Din păiente; ştenepii bătuţi la 1,5 m, apoi cam trei-patru păiente": Mh 9; „Stâlpi groşi de 2,20 m îngropaţi în pământ, cu trei laţi de care se pun ştacheţi înalţi de circa 1, 60 m": Vl 7; „La oboare, în special lemne cioplite": Vl 10, 13. *Numai în trecut*: „Lănteţi: se înfigeau ştenepi (pari mai groşi) şi între ei, orizontal, se fixau doi-patru lănteţi (lanţi sau răzlogi)": Gj 11; „În trecut, contra vitelor mari": Dj 11; „Rar": Gj 2; „Lănteţe, puţine: scânduri subţiri, bătute cu un brâu": Mh 6; „Din lănteţe. Se băteau ştenepi cu lanţ în lungime, pe el cu lănteţe": Mh 12; „Azi": Mh 2.

Scândură: „Gard de scânduri": Dj 2, 6, 8, 14-17, Gj 1, 2, 4, 13, Ot 6, Vl 2, 12; „Cel mai frecvent este gardul de scândură": Dj 5; „Scândură trasă la fierăstrău": Dj 12; „Se înfigeau blane la două-trei degete distanţă, prinse cu cuie de lănteţi": Gj 5; „Gard de blane (scânduri) – scânduri fasonate, bătute în pământ şi peste ele altele. Şi azi, dar mai puţine": Gj 6; „Se băteau stâlpi prinşi cu lănteţi şi scândura tăiată la bardă; se punea vertical": Gj 7; „Care puteau făceau gard din scândură; puneau ştenepi la 3 m, cu doi lanţi şi scânduri": Gj 10; „Era ca şi gardul de lănteţi, dar în loc de lănteţi se punea scândură, vertical": Gj 11; „Cu sau fără legătură bătută pe exterior": Mh 1; „Puse pe vertical, din 1930": Mh 9; „Se înfigeau bulamaci (popi), două stinghii orizontale şi se bătea blana perpendicular": Ot 5, 8; „Pari (stâlpi), lanţi şi scânduri fixate cu cuie de fier; lemnul era cumpărat de la munte": Ot 9; „Se înfigeau pari prinşi cu lanţi bătuţi în cuie şi scânduri

https://biblioteca-digitala.ro

verticale": Ot 13, 14; „Se puneau dintâi bulamacii de stejar şi scândurile se băteau orizontal": Vl 3; „Garduri de scânduri puse orizontal, dar cu distanţă între ele. Se băteau parii de stejar şi scânduri peste ei, dar erau foarte rare": Vl 13. *Numai în trecut*: Gj 3, Mh 8; „După 1910-1915 – majoritatea": Gj 9; „Cam de prin 1918-1920": Mh 11; „De prin 1940": Mh 6. *Azi*: Dj 3, Ot 2; „Azi cele mai frecvente sunt din scândură": Dj 1, 15.

Ulucă: „Gard de ulucă": Dj 13, 17, Gj 3, 4, 12, 13, Ot 3, 5, 6, 8, 10, 11, Vl 2-4, 6, 12, 15; „Foarte rar": Dj 1; „Blană de 15 cm se bătea pe lanţ": Dj 10; „«Ştampi» pe care erau prinse uluci; stacheţi din spărturi – ştampi la interval de 2-2,5 m, lanţi sus şi jos, orizontal, prinşi pe ştampi, iar pe lanţ prinse spărturi": Gj 1; „Se băteau bulamaci şi lănteţi pe care se prindea uluca": Gj 5; „Ca la gardul de scânduri, dar uluca e tăiată la joagăr şi e mai înaltă": Gj 7; „Bulamaci la 2 m distanţă cu doi-trei lanţi de care se prindeau blănile (uluca)": Gj 8; „Uluca se fixa pe lănteţi (doi sau trei), vertical": Gj 11; „Pentru curtea casei": Gj 14; „Gard de ulucă: pe lanţi bătută scândura, vertical": Gj 15; „Aveau numai moşnenii (boierii). Acum are majoritatea": Mh 4; „Lemn crăpat pe furci bătute în pământ, cu spaţii între ele; se băteau «pociumpi» mai groşi la 2 m unul de altul. Se puneau lănteţii de-a curmezişul, apoi lemnele crăpate în picioare": Mh 6; „După primul război mondial, pusă una lângă alta": Mh 7; „Gard din «ştere» (blane) cioplite cu săcurea, bătute pe lănteţi la 5-7 cm una de alta şi ascuţite în partea superioară": Mh 10; „De pari se prind «răslogi», de răslogi se prinde uluca îngustă": Ot 1; „Scânduri de lăţime mică, de circa 6 cm, verticale, prinse orizontal cu leaţuri": Ot 4, 15; „Se înfigeau pari din 2 în 2 metri, se fixau două rânduri de lanţi şi se bătea uluca vertical": Ot 16, Vl 9, 11; „Între doi stâlpi se aşezau laţi (leanţi) pe care se băteau ulucele": Vl 1; „Se băteau bulamacii de 2 m, iar pe ei se băteau două-trei rânduri de laţi şi pe ei se băteau apoi ulucile": Vl 3, 8; „Se puneau «potereşi» la 2 m, apoi trei laţi, apoi uluca": Vl 10; „Gard din ulucă, de anin": Vl 14; „Pari de tufan în pământ cu trei lanţi, apoi blana (uluca) de 10-15 cm prinsă în cuie": Vl 15; „Unii oameni îi spun curte": Vl 16; „Sălcii retezate, făceau «ţărnele» şi le băteau pe lanţi": Vl 17; „Se bat stâlpi în pământ. Orizontal se prind doi laţi cu cuie. Perpendicular vine uluca de brad, prinsă în cuie": Vl 18. *În trecut*: Mh 8; „Uneori se numea simplu, «gard»; ştenepi la trei metri, se bătea uluca pe ei": Gj 10; „Rare până pe la 1920; azi generalizate": Dj 9; „De prin 1930 cele mai multe": Mh 9, 12. *Azi*: „De prin 1942": Vl 13; „După al doilea război mondial": Mh 5. „În zilele noastre": Dj 4, Ot 7, Vl 5.

Alte tipuri de gard din material lemnos. *Ţăruşi*: „Ţăruşii bătuţi în pământ şi cu o blană verticală": Dj 10; „Gard de ştacheţi: pari semirotunzi, subţiri, fixaţi foarte des şi uniţi orizontal cu leaţuri": Ot 15, Vl 4. *Pari*: „Crăpaţi sau nu": Mh 6. *Pârmaci*: Ot 6; „Blană de salcâm sau stejar": Dj 1; „Din pârmaci, tăiaţi la joagăr": Dj 11; „Stâlpi sparţi rudimentar sau uşor cioplţi pe spărtură": Mh 1; „Gard de parmaci de stejar": Vl 4-6. *Gard de bleojdini*: „Bucăţi groase şi late din lemn, sparte, înfipte vertical în pământ la 2 metri. Între ele se puneau bleojdini sparte, nefasonate": Ot 13. *Răslogi*: „În trecut": Dj 3; „Răslogi prinşi cu gânjuri pe pari puşi perechi": Ot 2. *Trestie*: „La obor": Dj 2; „În trecut, gard de floarea soarelui, din «stobori» (crengi de salcâm sau plută, cioplite puţin)": Dj 4; „Gard din «cotoloane» – tulpina de floarea soarelui legată cu sârmă": Ot 1, 4. „Azi, din blană, stacheţi, zid de ciment": Dj 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Piatră: „Zid de piatră": Gj 13, Mh 2, Vl 2, 10; „De piatră cu ştacheţi de ciment": Dj 2; „Cel mai frecvent tip azi": Gj 6; „În trecut foarte rare; azi multe": Gj 9; „Cu sau fără mortar; înainte era zid sec, fără mortar, se făcea cu piatră scoasă de pe loc. Piatra de râu se foloseşte cu mortar": Gj 11; „De prin 1926": Mh 6; „Piatră jos, sus – ulucă": Vl 12; „De prin 1942": Vl 13; „În zilele noastre": Gj 7, 8, 15, Mh 3, 10, Ot 6, 7, 8, 10.

Cărămidă: „Zidul de cărămidă era în trecut foarte rar": Gj 13; „În zilele noastre": Dj 4, 6 (foarte rar), Gj 7, Ot 1, 2, 6, 7, 13, Vl 1, 9, 10, 14.

Beton, fier, sârmă. *Azi*: „Acum beton, ciment, fier": Dj 1, Gj 8; „Din beton sau plasă de sârmă, dar nu sunt generalizate": Dj 5; „Beton cu plasă de sârmă": Dj 6, 8; „Acum ziduri de ciment, uneori combinate cu porţiuni de fier ori de lănteţi": Dj 7; „Ciment": Dj 9, 12, Mh 4, Ot 5, 9, Vl 8; „Din beton": Dj 10, Gj 1, 3, 7, 11, Mh 10; „Zid de beton şi plasă de sârmă": Dj 11, Gj 15, Ot 2, Vl 2, 3, 10; „Azi au apărut din beton, dar sunt încă foarte rare": Dj 14; „Ciment cu plasă sau fără, dar destul de puţine": Dj 15; „Gard de ciment jos, sus se bat ştacheţi din lemn": Dj 17; „Beton şi plasă, dar doar 5%-10%": Gj 9; „Din prefabricate": Gj 13; „Rar din plasă de sârmă": Mh 1, Ot 4; „Din ciment – cele mai multe, acum": Mh 5; „Ciment, cărămidă; ciment şi scândură, după 1950": Mh 7; „Din sârmă împletită": Mh 8; „Din beton, cu scândură între ele sau prefabricate": Mh 11; „Zid din beton şi fier": Ot 4, 13-15; „Gard de foi, cam de cinci ani": Ot 6; „Gard din fier": Ot 10-12; „Ciment, prefabricate, fier forjat": Ot 16, Vl 11, 12; „Fier forjat pe postament de ciment": Vl 1, 7; „Sârmă şi materiale prefabricate la faţadă": Vl 15; „Din beton, scândură, zid": Vl 17; „Fier şi sârmă": Vl 18.

Partea superioară. Neacoperită: Dj 1-4, 6-17, Gj 1-3, 5-15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-8, 10, 14-18.

Acoperită: „În trecut, cel din nuiele, cu paie": Dj 5; „În trecut unele cu şiţă sau scândură": Gj 7; „Acoperite doar cele de la grădini (din nuiele şi stobori) şi de la conace, cele din sat – neacoperite": Gj 9; „Cu scânduri aşezate în lung (scuteala gardului)": Gj 13; „În zilele noastre gardurile sunt acoperite cu şiţă, tablă": Vl 1; „Azi, rar, cu tablă, ţiglă": Vl 10; „Cu şiţă, o streaşină în două ape": Vl 11; „Cu acoperiş în două ape, din ulucă sau şindrilă": Vl 12.

Gardul dinspre uliţă: „În spate era mai mult din mărăcini şi de «coteaţă» de floarea soarelui. Azi este acelaşi peste tot": Dj 7; „În faţa casei se făcea de ulucă, pe lături de ţăruşi": Dj 10; „De obicei este mai îngrijit şi mai rezistent": Dj 11; „În faţa casei gardul este mai frumos, mai îngrijit lucrat": Dj 13, 14, Gj 2, 5, 7, 10, 15, Mh 4, 7, 12, Ot 1-3, 10, 11, Vl 2, 6, 10, 13, 14, 16, 17; „Mai bun decât restul îngrădirii, iar între vecini buni sau fraţi nu se făcea gard între gospodării": Dj 16; „De obicei din ulucă sau scândură şi mai îngrijit": Gj 1; „Se făcea din scândură, lănteţi şi stobori (pari)": Gj 3; „În faţă era din ulucă, la spate din pari": Gj 8; „Nu era făcut la fel cu restul împrejmuirii": Gj 9, 12, Mh 1, 3, 6, 8, 9; „Ulucă sau scândură la uliţă, în trecut; azi – zid": Gj 11; „Era mai făţos pentru faţadă": Gj 13; „Pe timpuri era tot la fel, apoi era mai ales, mai bun la uliţă": Gj 14; „De mult, când era din mărăcini, era la fel peste tot": Mh 5; „Era făcut la fel şi din acelaşi

https://biblioteca-digitala.ro

material ca restul împrejmuirii": Ot 4, Vl 18; „Din scândură la uliţe şi nuiele sau mărăcini în rest": Ot 5; „Gard la uliţă şi şanţ în restul împrejmuirii": Ot 7; „La uliţă era din gratii; restul era din mărăcini. Azi este din ulucă sau beton pentru toată curtea": Ot 8; „Ulucă în faţă, bleojdini în rest": Ot 13; „Ulucă la stradă, în rest – nuiele": Ot 14; „La spate gardul era din rădăcini şi nuiele": Vl 1; „Din materialul cel mai bun": Vl 3, 8; „Spre stradă, ştacheţii erau finisaţi la partea de sus": Vl 7; „La uliţă puneau ulucă": Vl 9, 11, 15; „În faţă – ulucă, scândură trasă": Vl 11. *Numai azi*: „La stradă se face mai deosebit uneori, gard de: piatră, ciment, plasă de sârmă": Mh 10; „Este din stâlpi de ciment şi sârmă sau din prefabricate": Vl 15.

PORŢILE

Numărul şi modul de folosire. Denumire: „Nu aveau denumiri speciale": Gj 3. *O poartă mare şi una mică*: „Portiţa şi poarta mare": Dj 1, 2, 8, 14, Vl 10; „Poartă şi portiţă": Dj 3, 5, 7, 12, 15, Gj 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, Ot 1-3, 5, 7, 9, 10, Vl 3, 4, 7, 9, 11, 18; „Poarta mare şi poarta mică": Dj 4, 6, 17, Gj 9, 12, Mh 1, 3, 4, 8, Ot 4, 6, 8, 11, 13, 15, 16, Vl 5, 6, 12-15, 17; „Poarta mare şi poarta mică sau portiţa": Dj 16, Vl 16; „Poartă şi poartă mică": Gj 4; „Poarta mare pentru car şi poarta mică pentru om": Dj 11, Gj 13, 14, Mh 2; „Poarta carului şi portiţă": Dj 13, Gj 6; „Vraniţă pentru car şi poartă, uşă": Ot 14. *Două porţi mari şi una mică*: Dj 10, Mh 5, 6, 9, 11; „Portiţă şi porţi": Mh 7, Vl 2; „Poartă şi porţile mari": Mh 12. *Poartă*: Dj 9, Mh 5, 7, 10; „În trecut, vraniţă": Dj 6; „Portiţă": Mh 4. *Pârleaz*: „În trecut exista şi pârleaz spre grădină": Gj 7; „Şi pârleazul, situat unde aveau nevoie: la fântână, la vecini etc.": Gj 11, 15; „Existau treceri peste gard numite prilaz": Mh 10.

Tipuri. *Poartă pentru intrarea oamenilor separat de cea pentru car*: Dj 1, 3, 4, 6, 8, 9, 11-17, Gj 1-3, 5-7, 11-15, Mh 1-3, 5, 7, 9, 10, 12, Ot 1-3, 5-9, 11, 13-15, Vl 1, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 17, 18; „Porţile duble erau cele pe care intrau animalele": Dj 2; „Mai des fără uşă şi poartă mare pe unde intră carul (o singură bucată). Azi se fac din două bucăţi": Dj 7; „Înainte era o singură poartă şi pentru om şi pentru car. Acum se intră separat": Gj 4, 10, Mh 6, Ot 10,16, Vl 2, 5, 14, 16; „Două porţi mari, pentru car şi o alta mică, pentru oameni, cu trei canaturi. Erau pe trei bulumaci mari, să poată intra un car cu fân": Gj 8; „În trecut poarta mare era dintr-o singură bucată; azi poarta mare este din două bucăţi": Gj 9; „De vreo 40-50 de ani": Mh 4; „Poarta mică şi poarta mare, neacoperite, din blăni, cu trei zăvoare din fier. Apar şi porţile din fier vopsit": Mh 8; „După 1920, porţi «îmblănite»": Mh 11; „Porţile aveau în loc de balamale «gânjuri» de nuiele răsucite la foc. Porţile erau din nuiele, iar poarta mare avea o singură aripă. Poarta pentru intrarea oamenilor era separată de cea pentru car": Ot 4; „Pentru oameni era un pârleaz, iar poarta mare, împletită din nuiele, era legată cu un gânj din nuiele de răchită": Ot 12; „La cei mai înstăriţi": Vl 8; „La cei mai săraci – polată de ulucă; pentru om se folosea pârleazul, mai rar la intrarea în gospodărie, mai frecvent la intrarea în grădină ori la grajd": Vl 10; „De prin 1940 erau porţile duble, se deschideau în două părţi. Era o poartă mică şi una mare": Vl 13; „O poartă dublă pentru car şi o poartă pentru oameni": Vl 15. *Porţi simple* (*o singură poartă şi pentru om şi pentru car*). *Acum se intră separat*: Gj 4, 10, Mh 6, Ot 10, 16, Vl 2, 5, 14, 16; „Foarte rar": Gj 12; „Una, două gospodării": Gj 13; „Plastă, de prin 1960 şi la grădini; mai există şi acum": Mh 9. *Numai în trecut*: Dj 7, Gj 7, 15, Mh 4, 10, Vl 1, 4, 6, 8, 10, 12, 13; „Vraniţă, până pe la 1916-1918":

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 6; „Foarte rar, o singură poartă de ulucă": Dj 10; „În trecut, cu roată de lemn. Poarta se rotea în jurul unei ţâţâni, la deschidere, poarta mergea pe roată": Dj 11; „La cele foarte vechi, o poartă dublă": Dj 13; „Făcute din blană; înainte se făceau porţi foarte înalte, azi au dispărut": Gj 6; „Poartă, numită «lacră de stobori»": Mh 5; „Până la al doilea război mondial – poartă": Mh 7; „Două «păiente» cu găuri şi o ţâţână pe o piatră": Mh 8; „La gardurile foarte vechi din nuiele, din stobori înnădiţi cu nuiele sus şi jos bătute cu paiantă": Mh 11.

Partea superioară. **Neacoperită**: Dj 1-8, 10-16, Gj 1, 3, 10, 11, 13-15, Mh 1-3, 5, 7, 8, 10-12, Ot 1-16, Vl 2, 3, 5-8, 10, 12, 14-18; „Până la 1920 erau neacoperite": Dj 9; „Erau neacoperite. De multe ori erau două lemne cruciş, îngrădite cu nuiele": Dj 17; „Cele mai scunde": Gj 6; „Majoritatea": Gj 12. *Numai în trecut*: „Neacoperite": Gj 2, Mh 4, 6, Vl 1; „Unele": Gj 7. *Azi*: Gj 8; „Cele mai multe neacoperite": Gj 5.

Acoperită. *Materiale folosite*: „După 1920 au apărut porţile de tip gorjenesc (deci acoperite), dar aveau puţini": Dj 9; „Acoperite cu şindrilă, de la începuturi; azi – ţiglă": Gj 5; „Cu şiţă": Gj 7 (azi), Vl 14, 17; „Cele mai înalte acoperite cu şindilă (şindrilă) de brad": Gj 6; „Câteva cu şiţă lucrată din lemn de brad": Gj 12; „Foarte rar, cu scânduri": Gj 13; „Rar, cu şiţă": Gj 15; „După al doilea război mondial acoperişul porţilor era din tinichea, ţiglă": Mh 4; „Acoperite cu şiţă în două sau patru ape": Vl 1; „Puţine porţi erau acoperite cu şiţă, cinci-şase în tot satul": Vl 3, 10; „Acoperite cu şindrilă": Vl 9; „Unele erau acoperite, cam din 1940 cu şiţă": Vl 13. *Numai în trecut*: „În trecut cu blăni, şiţă, apoi ţiglă şi tablă spre zilele noastre": Gj 1; „Cu şindrilă": Gj 8; „Cu şindrilă, porţi înalte de tip gorjenesc clasic, dar erau destul de puţine": Gj 9; „Foarte puţine, cu şindrilă": Gj 11; „Şindrilă, lemn de fag": Mh 10; „Cu pălimar": Vl 11. *Azi*: „Azi (1980) s-au făcut două porţi de tip gorjenesc, pentru că nu se mai dă voie cu fier şi le fac oamenii aşa, ca să iasă în evidenţă": Dj 5; „Cu ţiglă, tablă": Gj 2; „Rar, cu ţiglă de prin 1960-1965": Mh 5; „Azi majoritatea are acoperiş de lemn învelit cu tablă sau ţiglă": Mh 6; „Cele mai noi": Mh 11; „Mai rar neacoperite. Se foloseşte tabla": Vl 10.

Spaţiu pentru odihnă în faţa porţii. **Terminologie**: „Scaun": Dj 1, 2, 5, 10-12, 14, 15, 17, Gj 4-8, 12, 13, Mh 1, 5, 7-12, Ot 3, 5, 6, 8, 10, 14, 16, Vl 4, 5, 18; „Bancă": Dj 3, 4, 6-8, 13, 14, 16 (azi), Gj 2, 9, 10 (azi), Mh 1, 3, 4, 6, 9 (azi), Ot 2 (azi), 4, 9, 12 (azi), 13, 15, Vl 1, 2 (azi), 4, 7, 10, 14, 16, 17; „Laviţă": Gj 1, 14, Vl 3 (rar), 4; „Laiţă": Vl 11; „Blană la portă": Gj 11, Vl 2, 13 (în trecut); „Pod": Ot 4; „Podişcă": Gj 15; „Canapea": Ot 1, Vl 6, 9, 10 (azi), 13 (azi); „Pat, pătuc": Ot 11.

Caracteristici. *Scaun, bancă*: „Scaun de blană": Dj 10; „Scaun la poartă": Dj 12, Gj 7, 12, 13; „Scaun – câte un lemn; şi la capul podului": Gj 4; „«Scamne» lungi sau cu spate mic": Gj 6; „Scaun: doi pari cu o blană deasupra": Mh 5, 7, 9; „Scaun: era de obicei un butuc de lemn": Mh 11; „Câte un lemn, canapea; le zicea scaun": Ot 3; „Scaun la poartă. Unele erau făcute din pământ": Ot 6, 14. *Bancă*: „De prin 1960-'65 au început să se pună bănci la linie": Dj 16; „Bancă de hodinit: doi-trei pari în pământ, o blană deasupra": Mh 4; „Scaun şi stănoage: bănci de fiecare parte a podului peste şanţul care era în faţa gospodăriei": Ot 13; „Uneori, o bancă de scânduri": Vl 7; „Bancă din doi pari bătuţi în pământ cu o blană deasupra sau din copăcei de

https://biblioteca-digitala.ro

mesteacăn necioplіţi, necojiţi": Vl 10; „Aveau doar cei cu casa la şosea": Vl 17. *Laviţă*: „O laviţă, scândură-n doi pari": Gj 14. *Blană*: „În trecut era foarte rar câte o blană pusă pe doi ţăruşi. Azi sunt canapele": Vl 13; „Nu era un spaţiu amenajat pentru odihnă decât foarte rar; stăteau pe şanţ": Vl 15.

Utilizare: „Ieşeau fetele mari la scaun, la poartă, ca să se mai oprească băieţii la ele": Dj 2; „Se şedea la «taină»": Dj 5, 10, Gj 6; „La odihnă etc.": Dj 6, Gj 6, 9; „Scaun pe care oamenii stăteau la taină (discuţii) în zilele de sărbătoare sau femeile când nu mergeau la câmp şi lucrau (tors, cusut, răsucit, împletit). De obicei, scaunul se făcea la umbră de pom": Dj 11; „Vara, primăvara, în zilele de sărbătoare": Dj 12, Gj 10, 14; „Pentru stat la vorbă": Dj 14; „La sărbători; pe înserat, stăteau femeile când torceau şi bătrânii": Gj 1; „În timpul sărbătorilor sau când ieşeau bătrânii pe înserat": Gj 2; „Era folosit mai mult duminica sau la alte sărbători, când oamenii stăteau la taifas": Gj 12; „La sărbători, când oamenii aveau răgaz să stea la taifas": Gj 13; „La sărbători, seara, la taină": Mh 4, 5, 9, 12, Ot 3, 4, 6, 10-12, 15, Vl 1, 5, 13, 16; „Seara, «la zbor» sta pe ele": Mh 10; „Vara, pentru odihnă": Ot 8, 9; „În timpul liber": Ot 14, 16; „Vara, la stat de poveşti cu vecinii": Vl 3; „La sărbători, pentru vorbit": Vl 10; „Se stă ziua la «minciuni»": Vl 18.

Alte construcţii lângă porţi spre drum. *Pod din lemn cu stănoage*: „În faţa porţilor se făcea un pod din lemn peste şanţ cu «stănoage» – «streje» cu patru ţăruşi şi cu o scândură peste ei, de o parte şi de alta. Treceau oamenii şi căruţele spre curte; era şi un loc pentru taină (vorbă)": Ot 4. *Adăposturi pentru troiţe*: Ot 11, Vl 2, 4, 10, 14; „Sunt cruci de mare valoare artistică, neacoperite": Vl 6; „Dacă era plasată lângă o gospodărie sau lângă o intersecţie de drumuri": Vl 12; „Troiţe la fântâni, pentru adăpost, pentru trecători": Vl 16; „Numai în trecut": Vl 5, 17. *Construcţii pentru odihna călătorilor*: Ot 11. *Şopron*: „Adăposturi pentru oameni: câte un şopru, unde se adăposteau călătorii şi animalele, în apropierea cârciumilor": Vl 10; „Şoproane pe marginea drumului, pentru oameni şi animale; unele aveau chiar şi o cămăruţă din cărămidă, acoperite cu şiţă": Vl 13.

GRĂDINILE

Terminologie: „Grădină (de zarzavat)": Dj 1-5, 7, 9, 14-17, Gj 1-10, 12-14, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-18; „Grădină de răzoare": Vl 13; „Grădiniţă (grădinuţă)": Dj 6, 13, 14, Gj 11, Mh 4, 7-10, 12, Ot 3, 8, 10, 11, Vl 3, 4, 14; „Grădină de flori şi obor pentru legume": Dj 11, Gj 6, 15; „Vărzărie": Dj 12, Mh 12; „Livadă de pomi": Gj 4, 11, 13; „Ogradă": Gj 11, Vl 2, 6, 10, 13, 18.

Caracteristici, amplasare. O singură grădină: „Pentru toate culturile": Dj 1-5, 7, 9, 14-17, Gj 1, 2, 4, 7-11, 14, Mh 1-8, 11, Ot 1, 2, 4, 5, 9, 12-15, Vl 2, 5-8, 11, 15-17; „Mai demult pe lângă casă se punea, cel mult, porumb şi lucernă": Dj 1; „Grădina este în fundul bătăturii sau pe o latură": Dj 4; „Înainte nu existau grădini, au apărut prin 1913. Acum aproape fiecare are solar propriu": Dj 6; „Înainte erau foarte mici şi numai de zarzavat": Dj 9; „Până prin 1967 existau

https://biblioteca-digitala.ro

numai vărzăriile din afara vetrei satului. Nu existau grădini pe lângă casă": Dj 12; „Grădinuţa – una singură, în care se cultivau legume, flori, pomi, cereale, se afla în spatele casei": Dj 14; „Era din jos de casă, în seliştea căşii, lateral sau în spate": Gj 4; „Înainte era una singură, pentru pomi şi arătură": Gj 11; „Nu avea importanţă unde se făcea; era în funcţie de mărimea «plaţului»": Mh 2; „Cerealele nu se cultivau pe lângă casă, ci în câmp. Pomi fructiferi erau şi pe lângă casă, dar nu în grădina (grădinuţa) de zarzavat, care era fie în faţa casei, fie undeva lateral": Mh 4; „Înainte nu prea avea lumea grădini, cel mult câţiva pomi. Legumele şi toate celelalte se plantau în câmp. Dacă totuşi existau, aveau un loc neregulat de amplasare, fie în spatele casei, fie pe o lature a ei, între vecini": Mh 5; „Pe lângă casă pomii erau răzleţi, cereale nu se cultivau pe lângă casă": Mh 9; „La 1900 grădinile erau rare; veneau bulgari şi sârbi cu legume. Se cultivau: cereale, câţiva pomi, legume, plante tehnice. Azi – loturi cu porumb şi grădini ce se întind până la picioarele dealului Măgura. Curtea ţinea de la drum până la capătul grădinii. Azi, aceste locuri cultivate, din vecinătatea casei sunt despărţite prin garduri de mărăcini sau prin pomi fructiferi": Ot 4; „Oamenii nu prea puneau zarzavat; grădinăritul îl făceau mai mult bulgarii": Ot 7; „Era amplasată unde avea omul loc": Ot 9; „Numai cei mai săraci aveau o singură grădină": Ot 16; „Grădina – în spatele gospodăriei": Vl 2; „Era o singură grădină, formată din două părţi: grădină de legume şi ogradă de pomi. Azi, în afara acestora, se cultivă şi cereale": Vl 6; „Pentru flori era un mic spaţiu spre stradă, iar pomii fructiferi erau pe deal, foarte rar în gospodărie": Vl 7; „Era în spatele casei şi al tuturor anexelor": Ot 4, 12, Vl 8, 11.

Grădini separate: „Azi sunt grădini separate pentru flori, zarzavaturi, porumb": Dj 1, 4, 5, 9, 11, Gj 1, 3, 6, 10-13, Ot 6, 10, 12, 15, 16, Vl 2-5; „Azi grădina pentru flori este în faţa casei. Aceste grădini s-au făcut în locul vechii bătături, în care întorceau carele": Dj 5; „Azi au apărut grădini de flori, iar cele de zarzavat sunt mult mai mari. Au fost şi sunt livezi mici de pruni": Dj 9; „Grădina de flori – în faţa căşii, apoi, grădina de pomi. Oborul pentru legume – în fundul curţii": Dj 11; „Grădina de flori este în faţa casei, grădina de vărzări – în afara satului, pe marginea pârâului": Dj 12; „Grădina pentru cereale – în spatele curţii. Uneori se planta porumb sau grâu printre pomi. În locuri potrivite, în apropiere de câte o sursă de apă (izvor, pârâu, fântână), pentru a putea fi udat zarzavatul; pe cât posibil aproape de casă": Gj 1; „Grădina de flori era în faţa casei, grădina de legume – în spate sau lateral": Gj 3; „Oborul este în faţa casei, celelalte grădini (de zarzavat, pomi, cereale) – în spatele oborului": Gj 6, 15; „Sunt şi oameni care au grădini separate: unde sunt pomi îi zice ogradă, unde sunt legume – grădină de zarzavat": Gj 10; „Azi sunt separate pentru flori, legume, pomi şi se numesc: grădinuţă – pentru zarzavat, grădină sau livadă pentru pomi. Grădinuţa este în faţă sau spre drum, iar grădina în spate, dar depinde de poziţia casei în teren, astfel că diferă de la o casă la alta": Gj 11; „Grădina de flori este în faţa locuinţei, celelalte – lateral sau în spatele locuinţei": Gj 12, 13, Ot 3, 8, 10, 11, Vl 3, 9, 14; „Acum se utilizează şi spaţiul dintre gard şi şanţul dinspre drum": Mh 5; „Unii au şi grădinuţă de flori, în faţa casei, cealaltă grădină fiind în spatele casei": Mh 7, 8; „Grădinuţele de flori au apărut după 1950. Se fac în faţa casei, cea de legume – în spate sau lateral": Mh 9; „Şi grădina de flori şi cea de zarzavat – în faţa casei": Mh 10; „Se cultivau zarzavaturi: ceapă, castraveţi, varză, dovlecei, cartofi, dar şi in, cânepă. Erau despărţite prin «sloguri». Grădinuţa de flori era în faţa casei, grădina de zarzavaturi era în spatele ei sau în afara gospodăriei, la «vărzărie», la un izvor,

https://biblioteca-digitala.ro

iar cerealele se cultivau în câmp. Grădina de flori şi cea de zarzavat erau îngrădite cu coceni de floarea soarelui şi cel mai des cu stobori – lemn subţire cioplit pe două părţi. Astăzi – la fel": Mh 12; „Grădinile erau separate şi în trecut şi în prezent: grădina de flori – în faţa casei sau lateral, grădina de legume – în spatele casei, grădina de porumb – în continuarea acesteia. Prin curte mai erau şi pomi": Ot 6; „Florile se puneau, de obicei, la stradă, rar lângă casă. Aproape fiecare gospodar avea şi are grădină de zarzavaturi, fie în curte, fie într-un loc apropiat de casă, în funcţie de sursa de apă. Cerealele se cultivau şi se cultivă în partea din spate a curţii, când aceasta era mai mare. Toată lumea planta şi plantează in. Oricum, grădina era în spatele tuturor construcţiilor: casa, anexele, coşarca pentru cornutele mari, oborul, târla, saiaua pentru cornutele mici, pătulul, magazia pentru cereale, pivniţa pentru băuturi, şatra pentru foile de porumb şi băuturi (când nu aveau pivniţă), cocina pentru porci şi coteţul păsărilor – în prelungirea casei, când locul de casă era îngust sau pe latura opusă casei când locul era mai lat": Ot 8; „Mai recent oamenii îşi fac şi grădini de flori – în faţa casei": Ot 12, Vl 5; „Azi grădina de flori este în faţa casei, grădina de zarzavat – în spatele casei şi al tuturor anexelor. Azi, pe lângă casă sunt şi culturi de porumb şi de viţă de vie": Ot 15; „Cei mai mulţi au grădină separată de legume, de pomi fructiferi; sunt una lângă alta în spatele casei": Ot 16; „Grădina de flori şi zarzavat era la faţadă, pe latura îngustă a casei, anexele fiind în continuarea casei, spre spate. Livada de pomi – în faţă sau în spate, dar separat de curte. Azi la fel": Vl 1; „Grădiniţa de flori – în faţa casei, grădina de zarzavat – în spate": Vl 4; „Era o grădiniţă de flori, de obicei în faţa casei, apoi ograda de legume (ceapă, usturoi, cartofi, fasole, porumb) – în spatele casei, la cei mai mulţi": Vl 10; „Florile se puneau la faţadă. Grădinile pentru zarzavat erau mai aproape de fântână": Vl 12; „Grădiniţa de flori era în faţa casei, grădina de răzoare – cam în spatele casei, iar ograda ori livada de pomi – unde avea teren": Vl 13; „Unde se pun legumele se numeşte grădină, iar unde se plantează pomi – ogradă": Vl 18.

ANEXELE

Termeni generici: „Leauri": Dj 1-7, 10, 12-17, Gj 12, 14, Mh 1, 2, 4, 5, 8-12, Ot 4, 11, Vl 4, 5; „Acareturi": Dj 8, 11, Gj 6, 7, Mh 3, 6, Ot 2, 3, 6, 8, 10, 12-15, Vl 1, 3, 5, 7-9, 12-16; „Iecarete": Dj 9; „Binale": Gj 2, 5, 9, 13, Ot 11; „Căldărâm": Gj 4; „Gospodărie": Gj 1, 10, Ot 3, 5, 7; „Olate": Gj 11, Vl 10; „Oleaturi": Ot 9, 11, Vl 13, 17; „Oleaburi": Ot 11, 15, 16; „Oleate": Vl 2; „Holeaguri": Vl 2; „Olejuri": Vl 6.

ADĂPOSTURI PENTRU PĂSTRAREA CEREALELOR

Terminologie. Adăposturi pentru porumb (ştiuleţi): „Pătul": Dj 1-17, Gj 1-10, 12-15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1 (rar), 4-9, 12, 13 (rar), 14-17.

Adăposturi pentru grâu, orz, ovăz, porumb etc. (boabe sau făină): „Pătul pentru grâu": Gj 3, Ot 1, 5, 7; „Râniţă": Gj 6; „Magazie": Dj 1-11, 13-16, Gj 1, 3, 4, 6, 11-14, Mh 2-12, Ot 2, 4-16, Vl 1,

https://biblioteca-digitala.ro

2, 13 (rar); „Hambar – ladă mare": Dj 1-5, 7-17, Gj 1-14, Mh 1-12, Ot 1, 3, 6, 8-11, 14-16, Vl 1-6, 7 (rar), 8-15, 17, 18; „Umbar, umbariu": Dj 2, 12; „Ladă": Dj 1, 2, 5, 7-10, 13, Gj 4-14, Mh 2-12, Ot 1-10, 13-16, Vl 4, 6, 10, 17, 18; „Lacră": Dj 5, Ot 2, Vl 2, 5, 6, 10, 13, 15; „Coşuri din nuiele lipite cu pământ": Dj 3, 9, 10, 12, Gj 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, Mh 2-4, 6, 8-10, 12, Ot 1-4, 6, 10, 11, 15, Vl 1, 2, 4-6, 9, 12-15; „Sinseac": Ot 11; „Săduble": Ot 12; „Gratii pentru grâu": Ot 14; „Uleie": Gj 1-5, 7, 8, 13-15, Mh 2-4, 6, 8, 10, 12, Ot 6, 10, 15, Vl 1, 2, 4-6, 13, 14; „Buduroi": Vl 2, 18; „Căsoaie": Vl 2; „Jigniţă": Mh 3, Vl 4.

Gropi pentru bucate (cereale şi alte produse): Dj 1, 6, 10, 13, 16, 17, Mh 2, 11, Ot 1, 5-10, 12, 14, 16, Vl 15; „Pentru cartofi": Dj 7, 14, Gj 5, 9, 11, 14, Mh 1-3, 5-7, 9, 10, 12, Ot 10, Vl 2, 3, 13, 18; „Bordei pentru bucate": Dj 3; „Boşcă, boaşcă": Ot 1, 2, 4, 6; „Gropi de grumpene (cartofi)": Vl 10, 13.

Caracteristici, amplasare

Gropile de bucate. Pentru cereale: „Gropile pentru mei, grâu, orz erau extrem de frecvente. Şi azi se mai păstrează câteva, deşi majoritatea a dispărut de prin 1920. Se făceau alături de pătul, aproape de drum. Erau rotunde, mai mari în partea de jos": Dj 1; „Se făceau în curte. Erau arse, acoperite cu o «glugă» de coceni": Dj 2; „Se săpa cam 2 m. Pereţii se podeau sau nu. Se acopereau cu paie, coceni, deasupra pământ": Dj 3; „Se făceau în fundul ogrăzii": Dj 6; „Gropile de bucate se făceau în gospodărie, în şopru sau în grajd. Erau ca un ghiveci, se ardeau şi în ele se punea grâu şi porumb": Dj 8; „Se făceau ca să nu găsească turcul grânele, sub casă, în curte, chiar în afara gospodăriei, în faţa porţii sau pe o latură a casei. În ele se ţinea grâul tot timpul anului. Au dispărut de pe la 1877, de când au scăpat de turci. Erau rotunde, lipite cu humă pe margini. Se puneau snopi de paie şi cerealele respective": Dj 10; „Se făceau acasă, în oborul fiecăruia. Se săpa o groapă în formă de ghiveci de flori, cu partea îngustă deasupra. Adâncimea – până la 2 m. În ele se ţinea grâu, câteodată şi vin": Dj 13; „Erau mai largi jos, mai strâmte sus, cu adâncimea de 2 m. Se ardeau şi se acopereau cu lemne şi pământ. În ele se ţineau cereale. Nu se mai fac": Dj 16; „Se ardeau. În ele se ţinea grâu, porumb, orz. Se acopereau cu pământ şi se ascundeau": Dj 17; „Au existat pentru cereale, dar au dispărut de mai mult de 50-60 de ani (raportat la anul 1980), o dată cu bordeiele": Mh 11; „Largi jos, strâmte la gură, arse, 2 m adâncime": Ot 5; „Erau rotunde, cu adâncimea de 4 m, mai strâmte la gură; se ardeau": Ot 7; „Gropile de bucate se făceau fie în interiorul, fie în exteriorul casei": Ot 8; „În trecut erau gropi arse pentru cereale, azi se folosesc pentru păstrarea diverselor produse alimentare": Ot 12; „Strâmte la gură, largi la fund, arse, aveau o capacitate de 3.400 de bănicioare, dar erau rar utilizate. Se făceau în curte, dar din 1916, când s-au schimbat locurile de împroprietărire, au mai rămas şi în drum": Ot 14; „Strâmte la gură, largi la fund, arse, pentru cereale": Ot 16.

Pentru cartofi: „Gropi pentru cartofi, praz şi alte legume, de formă pătrată. Le-au luat locul beciurile": Dj 7; „Erau pentru cartofi şi morcovi": Dj 14; „Gropile pentru cartofi se făceau în încăperea «la vatră», după uşă sau în tindă (sală). Se acopereau cu paie şi pământ": Gj 5; „Se făceau într-un cap de sală sau în bucătăria de vară, acoperite cu pământ": Gj 9; „Se făceau doar

https://biblioteca-digitala.ro

afară, acoperite cu paie şi pământ": Gj 11; „Gropile pentru cartofi se făceau sub pat": Gj 14; „Erau gropi făcute în curte, pentru cereale, cartofi, sfeclă, ridichi": Mh 2; „Erau numai pentru cartofi. Aveau formă pătrată sau de ghiveci. Se utilizau de toamna până primăvara. Spunea tăticu' că în timpul războiului, oamenii ţineau acolo grâul şi chiar porcii. Gropile s-au păstrat până acum. Se făceau sub casă sau sub şopru. Care avea casa mai aproape de pădure o făcea chiar în afara vetrei satului. Se acopereau cu nuiele, scândură de fag, stejar": Mh 3; „Gropile erau pătrate, cu capacitatea de maximum 100 kg. Se săpa o groapă cam de jumătate de metru, cu laturile de 1 m/1m. Se puneau paie pe fundul gropii, apoi cartofii, la care nu se umbla în timpul iernii. Cine avea beci, îi ţinea acolo": Mh 5; „Se făceau în grădină": Mh 6, 7; „Gropi de bucate nu se mai fac de peste de peste 100 de ani": Mh 6; „Se fac în câmp": Mh 10; „Se făcea o groapă în interiorul beciului. Se puneau paie, cartofii de sământă, la care nu se umbla în timpul iernii. Intrau până la 150 kg": Mh 12; „În anul 1916 s-au făcut ascunzători de bucate. Se făceau într-un colţ al gospodăriei, la loc ferit şi cu scurgere. Erau rotunde, pătrate sau dreptunghiulare. Pe fundul gropilor, adânci de 1-1,5 m se punea nisip, deasupra – paie, lemne, pământ. Avea majoritatea locuitorilor. Azi au numai unii. Iarna se ţineau cartofi, ridichi, praz, sfeclă": Ot 10; „Nu exista beci. Se făcea o groapă mare rotundă de 1,5 m, pentru cartofi, mere pentru iarnă. Deasupra se punea fân şi pământ. Toţi aveau. Nu trebuia să fie prea departe de casă, pentru a nu fi luate produsele de alţii. Azi nu se mai fac. Numai la conace mai există": Vl 2; „Pentru cartofii de sământă": Vl 3; „Gropi de grumpene (cartofi) foarte puţini făceau, mai ales cei care stăteau mai pe deal. Săpate în pământ, aveau 1,20 m-1,50 m sau 2 m/2 m. Pe fundul lor se puneau paie sau ferigă, apoi cartofi, pământ, iar ferigă sau paie. Nu se umbla în timpul iernii la ei": Vl 10; „Se făceau pe un loc mai ridicat, mai scurs, mai pietros. Erau rotunde, mai mici la gură, mai largi la fund, adânci de jumătate de metru. Pe fundul lor se puneau paie, cartofi, uneori şi mere, apoi paie, blăni şi pământ. Nu se umbla în timpul iernii la ele. Avea majoritatea locuitorilor. Unii îşi mai fac şi astăzi": Vl 13; „Gropi de cartofi se fac şi azi": Mh 10, Vl 3, 18.

Boaşca: „Beci, un fel de groapă rotundă în pământ. În ea se ţinea grâu, porumb, untură, murături, vin, săpun. Se făcea în afara casei. Ultima dată s-au făcut în timpul războiului. Boaşca se acoperea cu nuiele sau dudari (trestie), blăni de scândură, paie şi pământ": Ot 1; „Boaşca se făcea în curte. Se săpa în pământ cam 1/1 metru. Se prevedea cu uşă şi se folosea pentru păstrat varză, cartofi, praz. Deasupra se puneau paie": Ot 2; „Boşca era un bordei mai mic pentru putina cu varză, pentru praz": Ot 6.

Adăposturi pentru porumb

Pătulul: „Se făcea pe patru furci, la 2 m înălţime şi avea 6-8 m până la 10 m lungime": Dj 1; „De formă ovală, avea lungimea de 3-4 m şi lăţimea de 1,50-2 m": Dj 2; „Pătul plus magazie – 7-8 m/2,50 m": Dj 3; „Era fie construcţie separată, fie în podul grajdului": Dj 5; „Avea o singură încăpere şi dimensiuni de 2-3 m/1-1,50 m": Dj 6; „Pătulul era fie separat, fie sub acelaşi acoperiş cu casa": Dj 7; „Pătulul avea cam 2-2,5 m/3-4 m": Dj 8; „Nu se mai fac de prin 1965-1970, deoarece nu mai sunt aşa multe cereale": Dj 9; „Jumătate era pătul pentru porumb, jumătate –

https://biblioteca-digitala.ro

magazie pentru grâu. Pătulele din ştacheţi au apărut după 1930. Erau separate de magazie sau într-o parte se punea porumb, în alta grâu. Dimensiuni: 2/2,5 m": Dj 10; „Dimensiunile pătulului: 7-8 m lungime, 2 m lăţime, 1,80 m înălţime": Dj 11; „Avea două încăperi, cu dimensiuni de 7 m/4 m/2,80 m": Dj 14, 15; „Grâul se ţinea într-o parte a pătulului, la care pereţii se lipeau bine": Dj 17; „Avea lungimea de 4-7 m, iar lăţimea de un metru. Azi nu se mai fac pătule": Gj 1; „Pătulul avea 3-5 m lungime, 1,2 m lăţime şi doi m înălţime. Dijmaşii nu aveau voie de la moşieri să semene grâu, ci numai porumb": Gj 2; „Pătulul avea dimensiuni de 3-10 m/1,50 m": Gj 6; „Pătulul a dispărut, fiindcă s-a înmulţit lumea, s-a împărţit pământul la urmaşi şi nu mai e porumb mult": Gj 7; „Pătulul avea 5-6 m lungime/2 m lăţime": Gj 9; „Pătulul pentru ştiuleţii de porumb, din nuiele, avea lungimea de 3 m, lăţimea de un metru şi înălţimea de 2 m": Gj 10; „Se zice că mai demult erau pătule şi în afara vetrei satului, pe Calinovăţ, separat de conace. Se păstrau mai bine pe coaste decât în sat. Erau şi vite mai multe": Mh 3; „Uneori avea «tindă» (prispă) în faţă, alteori – nu": Mh 4, 12; „Pătulul era pentru drugii de porumb": Mh 5; „Dimensiuni: 2-4 m/1,50 m": Mh 8; „Aveau capacitate între trei şi 18-19 care de ştiuleţi de porumb": Mh 9; „Pătulul şi magazia erau sub acelaşi acoperiş": Dj 3, 7, 11, 14, 15, 17, Gj 1, Mh 5, 8, 11; „Pătulul şi hambarul erau sub acelaşi acoperiş": Mh 7; „Sus era pentru porumb, jos pentru animale. În faţă avea o tindă (prispă), unde intrai să pui porumbul. Azi nu se mai construiesc pentru că lumea nu mai are porumb de pus în el": Mh 12; „Erau dreptunghiulare şi aveau 2-3 m/4 m": Ot 6; „Dimensiuni: 10/4 m, cu înălţimea de 2,50 m, cu postament din buşteni": Ot 7; „Pătulul de formă ovală. Şi când lumea locuia în bordeie, pătulul era asemănător celui de astăzi, la suprafaţă, tot de formă ovală": Ot 12; „Pătulul avea formă ovală": Ot 15; „Dimensiuni: 4,5/3,5 m": Vl 1; „Nu existau pătule, deoarece nu se cultivă porumb, decât pe suprafeţe mici": Vl 10; „Pătulele erau foarte rare, ici-colo câte unul, la care era mai înstărit": Vl 13; „Pătulul se construia pe terenul cel mai înalt din gospodărie. Sub acelaşi acoperiş cu pătulul era hambarul, formând o construcţie dreptunghiulară. Se fac şi azi. Când pătulul este construit din nuiele împletite se numeşte coşar": Vl 14; „Pătulul era format din două părţi: una pentru grâu, una pentru porumb şi era amplasat în partea cea mai însorită a terenului": Vl 16.

Utilizare: „Erau folosite tot timpul anului": Dj 11, 12, Gj 14, Mh 10, Ot 9, Vl 5; „Pătulul era folosit atât timp cât aveau ştiuleţi. Cei săraci îi terminau repede": Gj 2; „Era utilizat cât ţinea porumbul, cât nu, sta gol": Gj 10; „Atât timp cât gospodarul avea rezerve de cereale": Gj 12; „În special toamna": Mh 2, 4, 5, 7, 9, 12; „Se folosea toamna, iarna, primăvara": Ot 6, Vl 1, 6, 7, 12; „Unii ţineau porumbul şi doi-trei ani în pătul": Ot 9; „Se foloseau de la o recoltă la alta, azi – mai puţin": Ot 12, 14.

Spaţiul de sub pătul: „Unii aveau şi două pătule unul lângă altul. Sub ele ţineau uneltele, carul, căruţa. Treptat unii au început să închidă spaţiul respectiv cu scândură şi să facă acolo magazii": Dj 1; „Dar cei mai mulţi îl utilizau pentru coteţul (cocina) porcilor şi a păsărilor": Dj 1-9, 12-14, 16, Gj 4, 5, 8, 9, 12-15, Mh 3-8, 10, 12, Ot 1, 2, 4-9, 12, 13, 15, Vl 17; „Se folosea ca şopru pentru atelaje": Dj 15, Mh 9, Ot 6, Vl 9, 12, 16; „Unii, sub pătul, făceau magazie, acum – camere în care locuiesc iarna, pentru economie de lemne": Dj 17; „Pentru a adăposti animale: calul, porcii, oile, câinele": Gj 1-3, 10, Mh 11; „Unii mai îngrădeau şi ţineau raţele, dar nu era obicei

https://biblioteca-digitala.ro

peste tot. Se mai adăpostea şi carul acolo": Gj 7; „Se ţineau oile": Mh 2, 3; „Avea înălţimea de un metru. Se închidea din furcă în furcă, pentru o pasăre, pentru un porc": Mh 5; „Spaţiul de sub pătul a fost folosit până la primul război mondial, apoi s-au făcut coteţe separate": Mh 7; „Avea înălţimea de 1,30-1,50 m. Unii ţineau animale, alţii aveau pimniţă, coteţ de bârne, înalt cât să intre omul": Mh 12; „Se făceau patru pereţi din bârne necioplite, spaţiu în care se adăpostea porcul sau păsările": Ot 2, 4; „Spaţiul de sub pătul avea înălţimea de 80-100 cm": Ot 6; „Se făcea polată pentru atelaje": Ot 11; „Se făcea o îngrăditură din scândură unde se ţineau gâştele": Ot 14; „Era folosit pentru car, unelte, stupi": Vl 1; „Se întrebuinţa pentru adăpostit lemne, uneori şi ca bucătărie. Şi azi la fel": Vl 6; „Se folosea pentru lemne sau păsări": Vl 8; „Sub el se făcea polată pentru unelte": Vl 14.

Orientare în raport cu casa şi cu drumul. *Pe aceeaşi latură cu casa*: Dj 2-4, 6, 7, 14, 15, 17, Gj 9, 12, Mh 3, 5, 8, 10, 12, Ot 2, 4, 6, 8, 11, 12, 15, Vl 4, 7, 15; „Era pe o latură a casei, cam la 10-12 m": Dj 8; „Amplasat ceva mai departe de casă. Când era loc, pătulul şi magazia se făceau mai retrase către mijlocul curţii. Azi – în spatele casei": Dj 11; „Era mai la dos, acolo unde era curent de aer pentru ca ştiuleţii să se zvânte şi să se menţină mereu uscaţi": Gj 1; „Era mai departe de casă, la circa 10-20 m, pe lângă mejdina cu vecinul": Gj 10; „Imediat în spatele casei": Ot 4; „În jos de casă": Ot 7; „Pătulul se construia în şir cu casa, apoi – magazia": Ot 12; „Pătulul era în continuarea casei, imediat după şopru": Vl 15; „În spatele casei sau pe o latură a ei": Vl 17. *Paralel cu ea* (în faţa casei): Dj 4, 17, Gj 12, Mh 3-7, 9, 12, Ot 1, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 15, 16, Vl 4, 7; „Pătulul şi magazia – în faţa casei": Gj 13; „Pătulul se mai făcea şi în faţa casei, în unghi drept cu coşarul": Ot 12; „În faţa bordeiului, să fie la vedere": Ot 14; „Pătulele erau fie în prelungirea casei, fie în faţa ei, dacă bătătura era mai largă, unde securitatea cerealelor era cel mai bine asigurată": Ot 15. *Sau perpendicular pe ea*: Dj 6, Mh 7, Ot 11; „Amplasate în fundul curţii, perpendicular pe casă": Dj 12; „În spatele casei": Gj 14, 15, Mh 4, 9, 11; „Sau alături de locuinţă, cu deschiderea spre ea": Gj 15; „Pătulul şi magazia – în spatele casei, cu faţa la răsărit sau la apus": Mh 2. *Oricum:* „Se construia după cum voia omul: în rând cu casa, în faţa ei sau pe latura cealaltă": Ot 11. *Aproape de uliţă*: Dj 6, Mh 3, Ot 1, 3, 8, Vl 6, 12; „Totdeauna în unghi drept faţă de drum": Dj 14, 15; „Pătulul era amplasat în funcţie de forma curţii. Se construia separat pe direcţia est-vest, pentru ca porumbul să fie bătut de vânt (Vântu' Mare bate de la deal)": Gj 2; „Multe pătule erau chiar la drum, deasupra gardului, într-un colţ al casei": Mh 3; „Nu avea importanţă unde se făceau, important era să fie la vedere": Mh 10; „Cu o latură la drum": Ot 1; „Cu latura îngustă către drum, dar şi cu spatele la drum": Ot 12; „Era aşezat aproape de drum, cu spatele la el şi cu faţa spre bătătură": Vl 6; „Paralel cu drumul": Vl 8. *Departe de uliţă:* Gj 1, 10, Mh 5, 7, 9, 12, Ot 4, 6, 9, 11, Vl 1, 4, 7; „Azi – mai departe de drum": Dj 11; „Retrase de la drum, dar cu un capăt spre drum": Dj 12; „Erau şi aproape de drum şi foarte departe": Mh 4; „Cu gura spre curte": Mh 12; „Pătulele şi coşarele aveau latura mică spre drum, latura mare către curte": Ot 4, 5; „Cu o latură la drum": Ot 7, 9, 14; „Nu avea un loc anume": Ot 13; „Cu latura mică la drum": Ot 15; „Cu spatele la drum, cu faţa spre casă": Ot 16; „Perpendicular pe drum sau paralel cu drumul": Dj 3, 4, 8, 14, 15, Gj 2, 9, 12, 13, Mh 3, 11; „Departe de drum, cu o latură, mai rar cu faţa spre drum": Mh 7; „Mai retrase, pe cel mai înalt loc din gospodărie": Vl 1; „În fundul curţii": Vl 10.

https://biblioteca-digitala.ro

Adăposturi pentru grâu

Pătulul: „Grâul se păstra în pătule lipite în interior, puse pe furci. Aveau două încăperi: în una, porumb, în alta, grâu. Erau amplasate lateral față de casa, în fundul curții și se foloseau tot timpul anului, mai ales toamna": Gj 3.

Magazia: „O încăpere de 2 m/2 m sau de 1,50/1,50 m. Se afla în față sau pe o latură a casei, paralel sau perpendicular pe linia drumului": Dj 1, 2; „Magazia, având 3-4 m era lângă pătul": Dj 6; „Magaziile au apărut mai recent, pe la 1920-1925 și aveau 2/3 m": Dj 8; „Magazii pentru cereale și făină de porumb se fac numai de prin 1955-1960": Dj 9; „Dimensiunile magaziei: 4-5 m lungime, 2 m lățime, 1,80 m înălțime": Dj 11; „Grâul se ținea în lădițe, în odaie, azi în magazii. Magazia este uneori în rând cu pătulul, dar spre casă, mai departe de drum. Era folosită atât timp cât avea omul știuleți sau grâne": Gj 1; „Puțini aveau magazie": Mh 3; „Se utiliza după treierat": Mh 4, 5; „Numai cei mai înstăriți; era aproape de casă": Mh 12; „Magaziile, cu plan dreptunghiular, aveau una - două încăperi: pentru grâu, orz, ovăz. Uneori, se puneau și amestecat": Ot 12, 15; „Nu se mai fac magazii din lipsă de lemn": Vl 2; „Magaziile au apărut prin 1950. Au existat și mai demult, dar erau folosite pentru adăpostit țuica și aveau numai cei mai bogați": Vl 13.

Rânița: „Era o încăpere separată pentru boabe, sub același acoperiș cu pătulul. Dimensiuni: 1,50 m/1,50 m. Era situată pe aceeași linie cu locuința sau în fața ei, perpendicular pe drum, folosită de toamna până primăvara": Gj 6.

Hambarul (lada mare): „Cei care aveau grâne mai puține își făceau hambare (lăzi mari). Se țineau în casă. Intrau 12-13 banițe. Azi nu se mai fac": Dj 1; „Hambarele se țineau în ogeac": Dj 4, 7; „Lada mare pentru cereale (făină și mălai), transformată din lada de zestre, se ținea la magazie. Intrau patru-cinci banițe de mălai sau făină": Dj 5; „Înainte, hambarul era o construcție mare, lângă casă. Azi spunem hambar la o ladă mare, pe care o ținem în magazie sau în bucătărie. În lada din scândură, cu dimensiuni de 1,20/1 m intrau cam 20-30 de duble. Lada de zestre se ținea la capul patului. Acum a ajuns la magazie ca ladă de cereale": Dj 8; „Hambarele se făceau lângă gospodărie. În hambare se puneau lăzile cu făină și grâu. Nu se mai fac de prin 1930-1940, fiind înlocuite de magazii": Dj 9; „Care n-a avut pătul, ținea cerealele în hambare pe care le depozita în «celar». Nu se mai fac demult": Dj 10; „Lăzi mari, transportabile, pentru mălai, care se țineau în «la vatră»": Dj 13; „Hambarele aveau un compartiment mai mare pentru mălai și unul mai mic pentru făină. Lăzile, butoaiele cu cereale se țineau în încăperea «la foc»": Dj 16; „Hambarele se țineau la vatră sau în «cunie», azi – în bucătărie": Dj 17; „În magazii se păstrau și hambarele, care aveau două-trei compartimente, înalte de 1,20-1,50 m, pentru a permite scoaterea grânelor. Azi nu se mai fac": Gj 1; „Grâul se ține în lăzi, porumbul – în pătule și în pod": Gj 5; „Alteori, hambarele (lăzi) se puneau în pod, pe târnațul casei sau în pimniță. În ele intrau cinci-șase băniciori": Gj 6; „Hambarele erau făcute de rudari": Gj 7; „Intrau doi-trei băniciori": Gj 9; „Porumbul curățat și grâul se țineau în hambare în pod": Gj 10; „Erau hambare de 30 de bănicioare pentru boabe și lăzi mai mici pentru făină. Hambarul cu boabe se punea în magazie, în podul casei sau pe sală. Lada cu făină (intrau cinci duble) se ținea pe sală sau în bucătărie": Gj 11; „Se

https://biblioteca-digitala.ro

ţineau sub şopru şi intrau aproximativ 80 kg": Gj 12; „În podul casei, în pivniţă": Gj 7, 14; „Hambarele erau din nuiele sau scânduri": Mh 2; „Hambarele au apărut mai recent. Se ţineau în podul casei, mai rar sub acoperişul pătulului": Mh 3; „În unele intrau doi-trei saci, în altele zece saci": Mh 4; „În lăzi încăpeau până la 50 baniţe de boabe sau făină": Mh 5; „Lada pentru cereale şi uleiele pentru făină se ţineau în «la vatră»": Mh 6; „Hambarele se întrebuinţau tot timpul anului": Mh 7; „Intrau 10-15 baniţe": Mh 12; „Hambarele cu făină se ţineau în coşer. Unii aveau două încăperi la coşer: una pentru hambarele cu făină, una pentru vite": Ot 1; „Lacrele din «blăni» pentru mălai, ţinute în coşere, în «la foc», pe sală sau în tindă": Ot 2; „Lăzile aveau câte două despărţituri: una pentru făină, una pentru boabe": Ot 4; „Hambarele din blană de fag erau făcute de munteni, care veneau cu ele la vânzare. Se plăteau în natură (se umpleau cu porumb sau grâu)": Ot 6; „Lăzile pentru cereale se ţineau în ogeac": Ot 7; „Hambarele pentru mălai, făină erau din lemn sau din nuiele spoite cu lut şi se ţineau în casă": Ot 8; „Într-un hambar intrau cam 300 kg cereale": Vl 2; „Lăzile pentru făină şi pentru mălai se ţineau în celar": Vl 4; „Lacră pentru mălai sau pentru haine": Vl 6; „În hambare intrau între 25 şi 100 de duble. Se puneau fie într-o pivniţă, fie, cel mai adesea, într-o magazie din bârne, fără ferestre, cu o uşă. Alţii ţineau hambarele în pod. Şi lacra era pentru cereale": Vl 10; „Într-un hambar intrau 12-20 de duble": Vl 11, 13; „Hambarele erau pentru făină, grâu, porumb. Se ţineau în pod, în pivniţă": Vl 13; „Erau lăzi pentru mălai, făină. Se ţineau pe prispă": Vl 18; „Hambarele (lăzile) puteau fi mici, transportabile": Gj 1-4, Vl 1, 2; „Mijlocii transportabile": Dj 5, 10, 12, 15-17, Gj 3, 4, 7, 9-14, Mh 1, 4, 6, 7, 9-11, Ot 13-16, Vl 1, 2, 4, 6, 8-10, 12, 13, 15, 17, 18; „Mari, fixe": Dj 1, 3, 4, 10, 12, Gj 10, Mh 2-4, 6, 9, 12, Ot 6, 8-11, Vl 1, 2, 9-11, 18.

Umbariul: „În el se ţinea grâul. Era amplasat într-o parte a oborului, cam în spate. Nu se mai foloseşte de când au apărut magaziile. Cine nu avea umbariu, folosea lăzi mari transportabile, cu despărţituri pentru mălai şi făină. Aveau formă pătrată. Se puneau în casă, în ogeac, în magazie (cine avea)": Dj 2.

Sinseacul. „Magazie mică sau ladă pentru păstrarea cerealelor, a mălaiului, a porcului tăiat. Se punea în magazie sau în «la foc». Tot în magazie se ţineau butoaiele": Ot 11.

Sădublele: „Erau hambare din nuiele": Ot 12.

Coşurile din nuiele: „Împletite lipite cu pământ, pentru porumb (boabe), grâu": Dj 3, 9, 10, 12, Gj 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, Mh 2-4, 6, 8-10, 12, Ot 1-4, 6, 10, 11, 15, Vl 1, 2, 4-6, 9, 12-15; „Coşurile se puneau în podul casei": Dj 3, Gj 12, Mh 10; „Mai demult se foloseau": Gj 8; „Lipite cu pământ şi balegă. Se ţineau în pod": Mh 3; „Erau coşuri din nuiele, dar erau rotunde, cu urechi – târne, pentru fasole": Mh 8; „Coşurile din nuiele, hambarele se ţineau în coşar": Ot 1; „Se ţineau în şopru, în coşar": Ot 10; „În polată": Ot 11; „Majoritatea oamenilor avea coşuri din nuiele împletite, lipite pentru cereale. Se ţineau pe sală, în magazie sau în pod": Vl 13.

Cerealele se mai ţineau: în poduri (ale caselor): Dj 1-3, 6-10, 12, 13, 17, Gj 1-13, Mh 1-4, 6-12, Ot 2-13, 15, 16, Vl 1-18; „Se spoia bine podul, se punea grâul. Şi azi – la fel": Dj 10, Ot 4;

https://biblioteca-digitala.ro

„Familiile sărace care nu reuşeau să-şi facă pătule îşi ţineau cerealele în poduri": Ot 8; „Poduri lipite cu pământ": Ot 10; „Cerealele se ţineau în lăzi, puse în poduri sau chiar pe podeaua podului": Ot 15; „În hambare puse în pod sau direct în podul casei": Vl 3; „Majoritatea oamenilor ţinea cerealele în podul casei; magazii sau hambare pentru cereale erau foarte puţine. Nici pătule nu se mai fac azi": Vl 7; „Numai cine nu avea pătul ţinea cerealele în podul casei": Vl 17.

În putini, butoaie: Dj 6, 10-12, Gj 1, 2, 4, 7, 8, 11, 15, Mh 9, 12, Ot 6, 10, 16, Vl 5, 10 (rar), 13, 16; „Butoaie de fag, carpen, aduse de oameni cu carele. Intrau cinci bănicioare": Dj 6; „În diferite vase": Gj 3; „Depozitate în şopru": Gj 2; „În pivniţe": Gj 4, Mh 4, 6, Vl 5, 16; „Sub pătul sau într-o tindă": Mh 9; „Până la 1910, oamenii îşi ţineau grâul sub pat": Ot 12; „În tinda pătulului": Vl 4; „În grajd": Vl 5; „Diversele recipiente cu cereale se ţineau în magazia pentru unelte şi atelaje": Vl 10.

În uleie: Gj 1-5, 7, 8, 13-15, Mh 2-4, 6, 8, 10, 12, Ot 6, 10, 15, Vl 1, 2, 4-6, 13, 14; „Uleiele – trunchiuri de copac scobite, ţinute în beci, în şopru": Gj 4; „Uleiele se păstrau pe prispă": Gj 7, Ot 10; „În podul casei": Gj 7, 13, 15, Mh 3, 10, Ot 10; „Sau în casă, unde găteau. În uleie se păstrau cereale măcinate, fasole. În saci se păstrau pe perioadă scurtă": Mh 3, Ot 10; „Uleiele se depozitau în magazii, în grajd, în casă": Mh 12; „În ele se ţinea grâu, porumb, mălai, fasole": Vl 6; „În trunchiuri de copac scobite": Vl 2, 9, 12; „Uleiele se puneau în pod, în magazie": Vl 14; „Se numeau buduroaie": Vl 18.

În saci: Dj 10, Mh 3.

ADĂPOSTURI PENTRU ANIMALE

Terminologie. Adăposturi pentru animale mari (cabaline, cornute): „Coşer (coşar), grajd (termenii circulă în paralel)": Dj 1, 2, 4-8, 11-16, Gj 1-3, 10, 12-15, Mh 1-3, 5, 7-9, 11, 12, Ot 1, 3-6, 8-14, 16, Vl 1, 2-5, 9, 10, 16; „Coşer (coşar) – (termen folosit în special)": Dj 17, Gj 2, Ot 1, 2; „Grajd (termen utilizat aproape în exclusivitate)": Dj 9, 10, Gj 4, 5, 7, 8, 11, Mh 4, 6, 10, Ot 15, Vl 2-4, 6-8, 11-15, 17, 18; „Şopru pentru vite": Dj 3, Gj 6, 11, Mh 1, 4, 6, 12, Ot 6, Vl 6, 7, 13, 17; „Şofru pentru vite": Dj 7; „Şopron pentru vite": Gj 9, Vl 17; „Pătuiag": Gj 4, 7, 11; „Polată pentru viţei": Gj 7, 11, 14, Mh 2, Ot 11, Vl 2 (azi); „Palancă": Mh 3; „Slomn pentru vite": Vl 17; „Zămnic": Dj 2, 4; „Bordei pentru vite": Dj 1, 17, Ot 2, 7, 12, 14, 15; „Dam": Ot 1.

Pentru ovine: „Coşer pentru oi": Dj 5; „Saia": Dj 17, Gj 4, 10, 11, Vl 2; „Hulomuri": Gj 5; „Staur de oi": Gj 6; „Staul pentru oi": Vl 8; „Şofru pentru oi": Dj 2, 7, Ot 14; „Şopru pentru oi": Gj 7, Mh 3, 7, Ot 11, 16, Vl 11, 13; „Şatră pentru oi": Mh 12; „Polată pentru oi": Dj 12, Gj 4, 8, 14, Mh 6, 12, Ot 11, 13, 16, Vl 3 (rar), 6, 9, 11, 14; „Prelată": Mh 4; „Obor pentru oi": Dj 2, 14, 17, Gj 11, Mh 5, 8, 11, Ot 1, 2, 6, 10, 14, 15, Vl 4, 10; „Tabără pentru oi": Mh 9, Ot 2; „Ţărcălău pentru oi": Mh 12; „Torişte pentru oi": Ot 1; „Târlă": Ot 5, Vl 9, 13; „Surlă pentru oi": Vl 2; „Perdea": Vl 4.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru porcine: „Coteț pentru porci": Dj 1, 2 (azi), 4, 11, 16, 17, Gj 2, 3, 7, 11-15, Mh 1, 3, 5-7, Ot 2, 8, Vl 1-3, 5, 10-16, 18; „Cocină": Dj 1, 2, 5, 7-10, 13, 14, Gj 1, 2, 4, 5, 8, 10, 14, Mh 3, 4, 9, 10, 12, Ot 1, 3, 5-8, 11, 14, 16, Vl 4, 8, 13; „Cotarcă": Dj 6; „Gropi pentru porci": Ot 14; „Ceair de porci": Vl 6; „Scrociog pentru porci": Vl 17.

Pentru păsări: „Cotețe pentru păsări": Dj 1, 2, 5, 11, 17, Gj 1, 4, 5, 7, 11-15, Mh 3-5, 10, 12, Ot 1-3, 6, 8, 16, Vl 2, 4, 7 (rar), 8-12, 14, 16-18; „Curelnic pentru păsări": Gj 8; „Bordei pentru păsări": Ot 12; „Poiată pentru pui": Ot 12.

Caracteristici

Grajdurile (coșerele): „Coșerele, cu dimensiuni de 12 m/4 m aveau despărțituri pentru vaci, boi, cai. Grajdurile au apărut prin 1925. Aveau o încăpere pentru vaci, alta pentru boi și viței. Ocazional, vara se mai și dormea în grajd. Se făceau cu pod pentru nutreț – stinghii puse pe grinzi și lipite cu pământ": Dj 1; „Înainte erau coșare, folosite pentru iernatul boilor. Aveau patru pereți și o ușă. Aveau 6-7 m/4 m. De prin 1940 – grajduri. În oborul oilor se țineau oile iarna": Dj 2; „Grajdul se mai numea și coșer. Avea una-două încăperi. Grajdurile propriu-zise au apărut prin 1923-1925": Dj 4, 13; „Coșer pentru oi, lipit de grajd. Uneori, grajdul era cu etaj, cu înălțimea de 1-1,50 m. Era podit și folosit ca fânar sau ca pătul. Avea două încăperi: «din deal, din vale». Unii aveau și trei încăperi, cărora le ziceau ca la casă: «vatră, sobă, odaie». În ele se țineau, separat, boii, vacile, caii. Unii mai și locuiau acolo, sau în una țineam vite, în una am făcut bucătărie de vară. Mai demult era și țarc lipit; îi zicea «coșere»": Dj 5; „Grajdurile au apărut după 1916-1918": Dj 6; „Coșerul era puțin în pământ, grajdul – la suprafață. Grajdul a apărut după desființarea bordeielor. Aveau o singură încăpere": Dj 7; „Grajdurile aveau mai multe încăperi: în una țineau vacile, în alta, caii. Acum, la grajd se face câte o cameră, o bucătărie, o încăpere pentru vite sau un beci": Dj 8; „Grajdurile aveau una sau două încăperi, în funcție de numărul animalelor deținute. Nu se mai fac": Dj 9; „Coșare nu se mai fac, au rămas numai cele vechi. Și grajdurile sunt rare": Dj 11; „Înainte nu erau grajduri": Dj 12; „Coșerele aveau și despărțituri pentru oi": Dj 17; „Uneori coșarul era sub pătul": Gj 2; „Grajdurile aveau despărțituri pentru vaci și cai. Uneori, într-un colț al grajdului era cameră de locuit": Gj 4, 7; „Grajdurile aveau una sau două încăperi. Uneori aveau lipite de ele un adăpost deschis numit șopru. În sat era un număr redus de oi. Fiecare gospodar avea 5-6 oi, pe care iarna le ținea fie în grajd, fie sub șopru. Acum grajdurile sunt mult mai rare": Gj 5; „Grajdurile aveau două despărțituri: una pentru boii de jug, alta pentru vaca cu vițel. Caii erau ținuți separat, în alt grajd. Avea o prelungire – «polată», sub care stătea căruța": Gj 8; „Coșar își făceau cei mai săraci. Cei mai cu dare de mână își făceau grajduri": Gj 10; „Grajdurile au apărut după 1944. Fostele coșere s-au transformat în bucătării de vară": Mh 1; „Au apărut târziu și nu toată lumea avea grajd. La cei mai mulți era cu o singură încăpere, dar erau și care aveau cu două: una pentru oi, una pentru vaci, despărțite fie prin perete, fie printr-o plasă de sârmă": Mh 3, 5; „Grajdul cu fânar a apărut prin 1938. Înainte era șopru": Mh 6; „Mai demult erau coșere. Grajdurile aveau una sau două încăperi, după numărul categoriilor de animale, dar erau și grajduri separate pentru fiecare fel de animale. Grajdurile

https://biblioteca-digitala.ro

aveau dimensiuni de 3-4 m/3 m. Nu se mai fac": Mh 8; „Coşerele erau din nuiele îngrădite, fără pod, grajdurile din paiantă cu pod": Mh 9; „Grajdurile au apărut prin 1930-1935": Mh 11; „Grajdurile au apărut prin 1920, dar îşi făceau numai cei avuţi. S-au înmulţit după 1960. Erau pentru boi, vaci, cai, oi": Ot 1; „În trecut erau coşere, azi – grajduri": Ot 3; „Coşer şi grajd sunt echivalente": Ot 4; „Grajdurile sunt mai recente": Ot 5, 13; „Coşerele erau pentru vite, grajdurile pentru cai": Ot 6; „Grajdurile au apărut prin 1920, cu o singură încăpere": Ot 7; „Se afla lângă casă, la răsăritul ei": Ot 9; „Cu o încăpere şi cu mai multe «ochiuri», pentru vaci, boi, cai": Ot 10; „Coşarele erau în trecut, grajdurile astăzi. Înainte ţineau şi vacile despărţite de boi. De prin 1935, coşerele au fost înlocuite cu grajduri cu fânare": Ot 11; „Vitele stăteau şi în celarul de la bordei, iar oile în obor, sub cerul liber sau în coşar": Ot 14; „Sub acelaşi acoperiş erau: grajd (pentru animalele mari), şopru, grajd (pentru oi), grajdul fiind format dintr-o singură încăpere": Vl 2; „Uneori, coşarul avea două încăperi: una pentru viţei, alta pentru vacă, cal. Era separat de casă, în faţa sau în spatele ei": Vl 3; „Erau oameni care aveau grajduri cu mai multe încăperi: grajdul cornutelor, al cailor, după numărul de vite pe care îl avea fiecare gospodar. Nu prea se mai construiesc grajduri, deoarece lumea nu mai are vite": Vl 4; „În grajd le ţineau numai iarna. Acolo mai închideau şi porcii. Azi toată lumea face grajduri pentru vite, porci, păsări": Vl 7; „Coşarele erau fără pod pentru fân. Aveau 3-4 m/4-5 m. La început doar cei mai înstăriţi îşi făceau grajduri, restul – coşeri. Grajdurile erau mai mari. Fânarele deasupra grajdurilor au început să se facă înainte de primul război mondial, dar s-au înmulţit în perioada interbelică. Erau şi grajduri care aveau două încăperi: una pentru viţei şi o vacă, alta pentru boi şi cai": Vl 10; „Cei înstăriţi aveau grajd, restul şopron. Apoi au apărut grajdurile din zid, cu fânar deasupra. Acum toţi au grajduri. Grajdul are în interior două-trei despărţituri, din blăni. Oi erau puţine şi se ţineau în fundul grajdului, iar iarna la un loc cu vacile. Unii ţineau oile împreună cu porcii sub peteac, pentru că fânul de deasupra ţinea adăpost. Supraetajarea grajdului pentru nutreţ a căpătat numele de fânar, de unde toată construcţia a luat numele de fânar": Vl 17.

Amplasare. *În continuarea casei sau lateral*: Dj 1, 2, 8, 17, Gj 4, 5, 7, 8, Ot 2, 6, 10; „Dar în spate": Dj 2, 7, 8, Gj 4, 5, 7, 8, Mh 12, Ot 2, 6; „Pe una din laturile casei, după pătul": Dj 4, 13, Mh 12; „Nu avea importanţă în ce parte a curţii se făceau": Dj 9; „Se făceau în continuarea casei: casă, pătul, magazie, grajd": Gj 12; „Din deal de casă, în crivăţ (vântul cel mare)": Gj 14; „Erau pe aceeaşi «faşă» cu casa, la aproximativ 100-500 m de ea": Ot 10. *Paralel cu casa*: Dj 17, Ot 10, 11; „Se aflau în rând cu casa, dar departe de ea, pentru a arunca uşor bălegarul în grădină": Mh 5; „Erau întotdeauna la 7-8 m de casă, la margine de plaţ": Mh 7; „Erau departe de casă, să nu miroasă urât": Mh 8, Ot 6; „Şi să dea o estetică gospodăriei": Ot 6. *Perpendicular pe casă*: Mh 5, 7; „În spatele casei": Vl 10; „Grajdurile au apărut prin 1940, sunt amplasate fie în fundul curţii cu faţa la curte, fie pe o latură a casei, fie la intrarea în gospodărie (mai recent), fără o regulă strictă. Grajdul constituie construcţia dominantă într-o gospodărie. Sub acelaşi acoperiş cu el erau şoprul, cu latura din faţă deschisă şi o magazie sau tot un grajd": Vl 13.

Şofrul: „Şofrul putea fi pentru animale mari sau pentru oi": Dj 2, 7; „Uneori, oile şi iernau în şofru. Locul unde mănâncă oile se numeşte «torişte». Acolo au un grătar": Dj 7; „Şoprul pentru vite avea cam 3-4 m. Grajdurile au apărut prin 1920-1924": Gj 6; „Mai demult era şoprul pentru

https://biblioteca-digitala.ro

vite, cu două-trei despărţituri. În faţa şoprului era o îngrăditură de ulucă: «obor», pentru oi (dacă erau puţine). Noaptea şi iarna oile stăteau sub şopru. Dacă erau mai multe nu le ţineau în gospodărie, le dădeau la ciobani, care se duceau cu ele la iernat. Grajdul pentru vaci, boi, cai a apărut mai târziu, şi numai la cei mai înstăriţi. Erau amplasate lateral, în spate": Gj 11; „Şoprul avea două încăperi: una pentru vaci, alta pentru oi": Mh 1.

Alte adăposturi. **Tabăra**: „Tabăra oilor era, de fapt, un şopru: 4-6 stâlpi şi un acoperiş, sub prelungirea pătulului. Tot aici se ţineau şi atelajele": Mh 9; „Înainte cei mai mulţi aveau şopru pentru vite, închis pe trei laturi. Acolo ţineau şi porcii. Erau folosite mai ales vara. Acum nu se mai construiesc şopruri": Vl 7.

Polata: „Se făcea în spatele unei pivniţe": Gj 14; „Era un acoperiş aplecat în faţa şoprului pentru animale": Mh 6; „Polata a luat locul şatrei": Mh 12; „În faţa grajdului – o prelungire, pe una sau două laturi ale acoperişului acestuia, pentru porci, vacă, unelte agricole": Ot 11.

Surla sau saiaua: „Era pentru oi, amplasată în spatele casei": Vl 2; „Rar existau construcţii speciale pentru oi, deoarece fiecare gospodar avea numai cinci-şase oi, cărora le făcea loc în grajdul celorlalte animale sau se făcea o îngrăditură – obor, în faţa grajdului": Vl 4.

Ţărcălăul: „Era pentru ţinutul oilor. Se făcea în faţa grajdurilor. Avea majoritatea. Azi nu prea se mai construiesc": Mh 12.

Târla oilor: „Era fie acoperită, fie neacoperită, după puterea fiecăruia. Oile se mai ţineau şi sub şopru": Vl 13.

Hulomuri: „Este un adăpost făcut din furci în pământ, o prăjină deasupra la coamă, pe care se sprijineau ferigi în două ape, ca un acoperiş. Erau folosite pentru oi şi vaci cu viţei": Gj 5.

Palanca: „Se făcea în apropierea clăilor de fân. Avea uşă în cap sau pe o latură": Mh 3.

Prelata: „Era o prelungire a acoperişului grajdului, în faţă sau lateral. Anexele erau neregulat amplasate": Mh 4.

Adăposturile pentru porci: „Înainte porcii se ţineau în baltă. Azi li se fac coteţe": Dj 2; „Cotarcă din blană, acoperită cu stuf pentru porci şi păsări, care, de multe ori, se făcea sub pătul sau sub magazie": Dj 6; „Cocină în pământ": Dj 10; „Cocina era, în genere, de formă dreptunghiulară. Unele cocini aveau aspectul unei polate, în continuarea pimniţei, îngrădită cu scânduri şi lănteţi": Gj 8; „Pătuiagul a devenit coteţ": Gj 11; „Uneori porcii se ţineau în obor": Mh 5, Vl 10.

Adăposturile pentru păsări: „La majoritatea păsările dormeau prin pomi": Dj 1, 2, 7, 8, 17, Mh 5-7, 9, Ot 3, 10 11, Vl 7, 10, 13, 17; „Păsările dormeau în podul cerdacului": Dj 10; „Coteţele

https://biblioteca-digitala.ro

au apărut mai târziu; se lipeau cu pământ": Dj 17; „Mai demult păsările nu aveau coteţe, dormeau prin pomi, unde nu ajungea vulpea": Gj 10; „Azi se fac coteţe pentru păsări": Ot 3; „Coteţe s-au făcut din cauza vulpilor. Toate anexele gospodăreşti erau foarte neregulat amplasate, din cauza terenului foarte accidentat, dealurile coborând până în spatele caselor. Aceasta este situaţia, în special pentru gospodăriile de pe stânga şoselei, venind dinspre Horezu. Pentru celelalte, anexele se construiau în spatele casei, lateral": Vl 10.

Adăposturile semiîngropate: „Când lumea trăia în bordeie, adăposturile pentru animale erau tot bordeie, săpate în pământ. Erau cu despărţituri. În jur era un obor, pentru ca animalele să nu ajungă în grădină": Dj 1.

Zămnicul: „Săpat în pământ, unde se ţineau bivolii. Nu se mai face de prin 1950 şi pentru că s-a micşorat numărul bivolilor": Dj 2; „La bordeie aveau zămnice cu o singură încăpere pentru animale": Dj 4.

Damul: „Bordei de vite, în pământ": Ot 1.

Bordeiul pentru vite: „Înainte de 1900, vitele stăteau în bordeie săpate în pământ, la 2-3 m, pentru ca animalele să aibă căldură. Mulţi iernau împreună cu vitele, în acelaşi bordei. Şi când s-au făcut coşarele de suprafaţă, vitele, mai ales bivolii, erau ţinute tot în bordei. Şi cocinele pentru porci erau semiîngropate": Ot 7; „Când se locuia la bordeie, uneori, şofrul pentru oi, coşarul sau grajdul erau la suprafaţa solului, dar bordeiul pentru vite şi gropile pentru porci erau semiîngropate. Bordeiul pentru vite era acoperit cu paie sau coceni, iar groapa pentru porci, folosită numai vara, era neacoperită": Ot 14; „Boii se ţineau iarna în bordei, care se săpa unde nu venea apa, mai departe de casă. De acolo se scotea bălegarul şi se arunca în grădină": Ot 15.

MODALITĂŢI DE PĂSTRARE A NUTREŢULUI ŞI A PĂIOASELOR

Terminologie: „Claie": Dj 3, 5, 9, Gj 1-8, 10-15, Mh 1-12, Ot 1-3, 10, 11, 14, Vl 1-17; „Căpiţă": Mh 2, Ot 1, 2, 8, 10, 11, 14, Vl 18; „Plastă de fân (claie)": Dj 1-8, 12-17, Mh 8, Ot 5-7, 14; „Ţurlă (claie mai mică)": Gj 15; „Glugă de coceni": Dj 5, 8, 10, 17, Mh 7, 11, Ot 4, 8-12, 14, 16, Vl 10, 13; „Ţoţă de coceni": Mh 4, 5, 8, 9; „Stog de coceni": Ot 10; „Şiră de paie": Dj 4, 5, 7, 8, 10, Mh 4, 5, 7, 9, 11, Ot 6-10, 12, 14, 16, Vl 7; „Şură (echivalent cu şiră)": Gj 3, 4, 7, 15, Mh 3, 8, Vl 5.

Construcţii temporare: „Pătuiag de fân": Dj 10, Gj 7, 8, 10, 11, 13-15, Mh 12, Ot 6, Vl 6, 9, 10, 14, 15 (rar); „Pătuiag pentru coceni": Mh 9, Ot 15, Vl 4, 7, 13, 14; „Stulugari pe pătuiag": Mh 1; „Frunzari pe pătuiag": Mh 1; „Prepeleac": Gj 11; „Şatră pentru foile de porumb": Ot 1; „Surlă de coceni": Vl 15; „Peteac, păteţe": Vl 17.

Construcţii permanente: „Fânar": Dj 3-6, 10, 13, Gj 1, 3-9, 11-15, Mh 2-4, 8, 12, Ot 1, 2 (rar), 5 (rar), 6, 8, 10-15, Vl 1-3, 5, 6 (azi), 8, 10-13, 16 (rar), 17, 18; „Fânărie": Dj 4, Gj 12, Mh 12; „Păier,

https://biblioteca-digitala.ro

păierie": Dj 2, 7, 11; „Şofru": Dj 2, 7; „Şopru": Gj 8, 10-12; „Şură": Mh 8, Vl 5; „Magazie de fân": Gj 6.

Caracteristici, amplasare

Clăile: „Se făceau direct pe pământ. De prin 1930-1940, au început să se facă paturi de lemn, pe care să se pună fânul. Foarte rar fânul se adăposteşte sub câte un şopron": Dj 9; „Păioasele se ţineau în clăi, în spatele curţii, cât mai departe de casă": Gj 1-3, 6, 10, 13, 15, Ot 3; „În clăi, în afara oborului": Gj 4; „În grădină": Gj 6, 7, 14, Mh 11, Ot 1, 2, 10, Vl 17; „În grădina mare a casei": Gj 12; „Clăile se ridică unde are omu' plaţul, de multe ori la «conac» sau la palanca din hotar. La fel – şurile (nu erau construcţii)": Mh 3; „Clăile pentru fân se făceau în grădină. Şira pentru paie, dreptunghiulară, neacoperită, avea o coamă deasupra să nu intre apa în paie. Cei mai mulţi păstrau astfel nutreţul": Mh 5; „Lângă coşer": Mh 7; „Căpiţele erau mai mici, clăile, mai mari. Se ridicau în spatele bătăturii, printre pomi. Unii le înţărcuiau": Ot 10, 14; „Nutreţul se ţinea sub cerul liber, lângă pătul sau coşar": Ot 14; „Mai demult toţi îşi ţineau nutreţul în clăi, cu un par la mijloc. Erau în fundul curţii. După ce au apărut fânarele, numai cei mai săraci le mai ţineau în clăi": Vl 10; „În jurul clăilor, a glugilor, a pătuiagelor se făcea ţarc din mărăcini, nuiele": Vl 13.

Plastele (clăile): „În grădină": Dj 1, 2, 7, 12-17, Mh 8, Ot 5-7; „Sau la arie": Dj 1; „În plaste, în fundul curţii, după grajd": Dj 13.

Şurile (nu erau construcţii): Gj 3; „Şură (şiră) lungă pentru coceni": Gj 7, 15; „Şira, în aer liber, avea baza de 5 m, iar lungimea de 5-10 m, îngustându-se mult în partea superioară. Se făcea în spatele casei, cât mai departe de ea": Ot 8.

Pătuiagul pentru fân: „În pomi": Dj 10, Gj 10, 14; „Patru furci bătute în pământ, cu lemne deasupra în forma unui pat, peste care se pune nutreţul, amplasat în spatele casei": Gj 8, 15; „La mijloc se punea un par înalt de 5-6 m pe care se înşira fânul": Gj 8; „Cocenii se ţineau în pătuiag sau în prepeleac": Gj 11; „Se făceau frunzare": Gj 15, Ot 10; „Pătuiag de coceni – în pomi": Ot 15; „Pătuiagul se face pe marginea terenului de casă": Vl 6; „Pătuiagul era situat în spatele curţii": Vl 14.

Pătețele: „Erau paie puse pe furci (prăjini) şi îngrădite cu ţarc. Sus se puneau paiele, dedesubt se ţineau oile şi păsările. Se făceau în fundul curţii": Vl 17.

Fânarele, fânăriile: „Deasupra coşerului (grajdului)": Dj 3-6, 10, 13, Gj 1, 3-9, 11-15, Mh 2-4, 5 (rar), 8, 12, Ot 1, 2 (rar), 5 (rar), 6, 8, 10-15, Vl 1-3, 5, 6 (azi), 8, 10-13, 15, 16 (rar), 17, 18; „Nu se mai construiesc fânare, se folosesc numai cele vechi": Gj 1; „Fânarele erau dreptunghiulare cu dimensiuni de 6 m lungime, 3 m lăţime, 2,5 m înălţime, situate în spatele curţii": Gj 3; „Azi oamenii nu mai au prea multe animale în gospodăriile lor, fapt pentru care nu mai au nevoie de cantităţi prea mari de fân; îl depozitează în podul grajdului. Îl numesc fânar": Gj 5; „Azi fânul se ţine în podul grajdului sau în magazii pentru fân, cam de 8 m/3 m": Gj 6; „În podul şoprului": Gj 8, 11,

https://biblioteca-digitala.ro

12, Mh 1, 5, 6, Ot 4; „Fânarul se face în grădină": Gj 14; „Fânarele au apărut prin 1950-1960, odată cu grajdul. Şi azi grajdul este foarte rar. Se face pe o latură a casei": Mh 3; „Se mai ţinea în podul şoprului, foarte rar în podul grajdului": Mh 5; „Care era mai bogat făcea fânărie deasupra grajdului": Mh 12; „Fânare erau foarte puţine, deoarece oamenii nu aveau fâneţe": Ot 4; „Fânarele deasupra grajdurilor au apărut cam din 1935": Ot 11; „Fânarele de formă dreptunghiulară, dar fără pereţi plini au apărut mai recent": Ot 12; „Fânarul se amplasează paralel sau perpendicular pe casă": Vl 6; „Fânarele deasupra grajdurilor s-au înmulţit în perioada interbelică. Situate în spatele curţii; lângă ele se ridică clăile, cărora li se face de jur împrejur o îngrăditură simplă": Vl 10; „Fânarul se face departe de casă şi de cunie, din motive de securitate": Vl 12; „Fânarele deasupra grajdurilor au apărut prin 1940. Erau amplasate undeva spre spatele curţii, împreună cu clăile, glugile, pătuiagele": Vl 13; „În continuarea şoprului, dar mai departe, din cauza incendiilor": Vl 15; „Fânarele erau rare": Ot 2, 4, 5, Vl 7, 16; „Se fac astăzi": Ot 12, Vl 6, 9.

Păierele: „Păierele se fac de prin 1960. Sunt deschise pe două părţi sau numai pe o parte, înfundându-se cu foi de placaj pe lănteţi. Într-o parte se poate face grajd şi atunci este închis pe toate laturile. Se ţin fânul şi paiele pentru iarnă": Dj 2; „În păierii se ţineau fânul şi paiele. La unele, într-o parte erau adăpostite oile sau uneltele. S-a renunţat la păierii deoarece oamenii nu mai au animale şi deci nici nevoie de nutreţuri. Acum în păierii se mai bagă tutun la uscat": Dj 7; „Păierele se făceau cât mai departe de casă, pentru paza contra incendiilor. Nu se mai construiesc": Dj 11.

Şofrul pentru nutreţ: „În genere este o încăpere de 4 m/4 m, cu stinghii, să nu cadă fânul. Uneori tot aici se ţineau şi uneltele: grapa, prăşitoarea": Dj 7.

Şura: „O singură încăpere, construită în spatele casei şi folosită pentru depozitarea cocinilor, iar iarna, pentru adăpostul porcilor": Mh 8; „Şura (construcţie) era separată de casă, amplasată în spatele ei. Acoperişul era în două-patru ape. Nu se mai fac": Vl 5.

ADĂPOSTURI PENTRU ATELAJE ŞI UNELTE

Terminologie: „Aplecătoare": Dj 9, Ot 9, Vl 1; „Perdea": Dj 3, Gj 1, Ot 3, 15, Vl 4, 7 (rar), 16; „Şatră": Gj 1, Mh 12, Ot 11; „Palancă": Gj 12; „Polată": Gj 8, 11, 14, Mh 3, 10, Vl 1, 8, 10, 11-14, 17; „Timnic": Ot 11, Vl 8, 13; „Slomn": Vl 10; „Şopru": Dj 1, 5, 6, 8, 11-13, 15, Gj 2-4, 6-8, 10-15, Mh 1, 2, 4, 5, 7, 8, 11, Ot 1, 2, 4, 6, 8-10, 16, Vl 1, 2, 6, 8-10, 13, 15, 17, 18; „Şopron": Dj 10, 14, 16, Gj 4, 5, 13, Mh 4, Ot 2, 6, 12, 13, 15, Vl 4, 17; „Şoproneaţă": Mh 5; „Şofru": Dj 2, 4, 7, 10, 17, Ot 5, 7, 8, 14; „Magazie pentru unelte": Gj 11, Vl 1, 3, 8, 12; „Pătuiag": Dj 12, Gj 9; „Cerdac": Ot 1; „Foişor": Ot 1; „Covercă": Dj 12, Ot 1.

Caracteristici, amplasare: „Uneltele şi atelajele se ţineau şi sub cerul liber": Gj 14, Mh 9, 12, Ot 4, 7, 12; „Plugul – în podul casei": Mh 10.

https://biblioteca-digitala.ro

Perdeaua: „Era lângă şopru, din lemne (blane). Era în faţa casei": Dj 3; „Foarte puţini aveau perdea pentru car. Azi nu se mai face": Vl 7; „Perdelele se făceau pe lângă grajd": Vl 16.

Perdelele sau şatrele: „Erau anexate de peretele grajdului, în aşa fel încât să permită manevrarea căruţei. Se făceau după necesităţi şi posibilităţi": Gj 1; „Atelajele se ţineau şi în şatră, care era în faţa grajdului, a pătulului sau a magaziei": Mh 12; „În şatră se ţineau uneltele şi lemnele": Ot 1; „Şatra – aplecătoare pe stâlpi lângă pătul sau magazie pentru adăpostul uneltelor agricole. Se făcea în partea de apus a casei": Ot 11.

Palanca: „Era într-o singură apă, pentru unelte": Gj 12.

Polata: „Era fie separată, fie în prelungirea acoperişului grajdului, în partea dinspre răsărit sau de apus. Avea numai peretele grajdului, în rest fiind fără pereţi. Când era separată, se băteau patru furci în pământ, un acoperiş din şiţă deasupra. Avea 3,5/3-4 m. Întâi s-a numit «slomn», apoi polată şi şopru. Aici se ţineau şi animalele, mai ales oile vara": Vl 10; „Polata, patru pari şi un acoperiş, era în prelungirea casei, uneori chiar lipită de ea": Vl 11; „Polata era lângă grajd": Vl 13; „Polata – prelungire a acoperişului la casă sau la pătul": Vl 14.

Timnicul: „O aplecătoare la casă pentru unelte, atelaje. Nu se mai găseşte decât la casele foarte vechi": Ot 11; „Polata se numea şi timnic. De obicei era o aplecătoare a acoperişului grajdului": Vl 8, 13.

Şoprul: „Uneltele şi atelajele se ţineau sub şoprul din faţa grajdului sau în mijlocul grajdului, unde era o încăpere separată": Dj 1; „Şofrul era fără pereţi, lângă coşar sau sub o prelungire a acoperişului coşarului. În faţă avea o aplecătoare. Se ţineau carul şi uneltele": Dj 4; „Şoprul se făcea în faţa magaziei, a pătulului sau a grajdului şi mărimea lui depindea de mărimea construcţiei în faţa căreia se afla. Azi nu se mai fac şopruri, deoarece oamenii nu mai au atelaje": Dj 5; „Şoprul era o aplecătoare în faţa coşarului. Sub el se adăposteau uneltele": Dj 6, 13, Ot 1, 4; „Înainte uneltele se ţineau afară. Şoprul a apărut după 1916, sub prelungirea acoperişului coşerului": Dj 8; „Şofrul – despărţitură a grajdului. Putea fi şi separat de grajd. Se numea şopron sau cerdac. Se făcea pe furci de lemn cu grinzi, se acoperea cu coceni sau paie, apoi cu ţiglă. Dedesubt erau carul, căruţa. În podul lui se culcau găinile": Dj 10; „Şoprul – în faţa pătulului şi a magaziei, lângă grajd"; Dj 15, Mh 5, 8, Ot 9; „Şopronul – în faţa coşarului sub prelungirea acoperişului acestuia sau pe o latură a lui, de obicei deschis": Dj 16; „Şofrul era făcut pe o latură a coşarului, pe o lăţime cam de 3 m, dar atelajele se ţineau şi afară": Dj 17; „Şoprul avea trei pereţi, o latură deschisă": Gj 2; „Şoprul avea formă dreptunghiulară": Gj 3; „Şopronul era sub acelaşi acoperiş cu grajdul sau separat, dar lângă grajd": Gj 5; „Şoprul era sub acelaşi acoperiş cu şoprul pentru vite": Gj 6; „În prelungirea casei, lipit sau separat de grajd. Azi construcţia este la fel, dar este separată de casă": Gj 7; „Sub acelaşi acoperiş cu şoprul erau grajdul şi pivniţa. Partea rezervată atelajelor avea trei pereţi, o latură liberă. Se ţineau: carul, căruţa, plugul, uneltele agricole. Tot aici se punea putina cu struguri": Gj 8; „Şoprul era sub acelaşi acoperiş cu casa şi avea cam 4 m lungime şi 3-4 m lăţime": Gj 10; „Înainte, uneltele şi atelajele se ţineau sub şopru, care era alături sau în spatele casei. Recent, se face magazie pentru unelte, la mijloc – şopru, în celălalt capăt –

https://biblioteca-digitala.ro

grajdul, al cărui acoperiş se putea prelungi, formând o polată pentru adăpostul lemnelor, carului şi uneltelor. Toate erau sub acelaşi acoperiş": Gj 11; „Şoprul, în general, dreptunghiular, cu lungimea de 5-6 m": Gj 13; „Unii îl închideau, formându-se o singură încăpere": Gj 15; „Unii ţineau uneltele afară lângă gard sau sub şopru, care era în faţa coşerului": Mh 1; „Şoprul avea 10 m/4 m sau 5 m/2 m, în funcţie de starea economică a gospodarului": Mh 2; „În şoproneaţă, în afară de car, căruţă, se adăpostea, uneori, nutreţul": Mh 5; „Întotdeauna lângă pătul şi hambar. Era un acoperiş pus pe patru pari, unde se ţineau uneltele, dar şi oile": Mh 7; „Uneori şoprul era în faţa pătulului": Ot 4; „Mai demult îi zicea şofru, acum şopru. Era în faţa şi în prelungirea acoperişului coşărei, pătulului sau magaziei": Ot 8; „Înainte uneltele şi atelajele se ţineau afară, şoproanele au apărut mai recent": Ot 12; „Uneltele se adăposteau în şoporon, care era o aplecătoare sub prelungirea acoperişului casei sau al magaziei": Ot 15; „La unele case, sub acelaşi acoperiş erau: magazia, şoprul (deschis, pentru unelte) şi grajdul": Vl 1; „Şoprul, un acoperiş pe patru furci, avea 4-6 m/ 3,5-4 m. Numele foarte vechi al şoprului este «slomn». Cei înstăriţi aveau şopru (slomn), cei săraci doar polată – prelungire (pe o latură) a acoperişului de la grajd": Vl 10; „Şoprul avea dimensiuni de 5-7 m/4-5 m": Vl 15; „Şopronul – un acoperiş pe patru furci. Alţii ţineau uneltele sub polata magaziei": Vl 17; „Şoprul era lângă casă sau lângă grajd, după cum era terenul": Vl 18.

Magazia pentru unelte: „Era lângă grajd": Vl 3.

Pătuiagul: „Se făcea într-un pom curăţat se puneau lemne cruciş. De la acestea se clădea claie de coceni sau de fân. Sub pătuiag se ţinea carul": Dj 12; „Pătuiagul are 2/3 m sau 3/4 m. Se făcea lângă şoprul pentru vite, azi – sub acelaşi acoperiş cu grajdul": Gj 9; „Uneltele şi atelajele se mai ţineau în «covercă» – coceni sprijiniţi pe schelet de lemn, făcut în spatele bătăturii": Dj 12.

Orientarea adăposturilor pentru atelaje. *În rând cu casa*: Dj 10, Gj 6, 13, Mh 3, Ot 8, 16, Vl 15. „Pe o latură a casei": Ot 8. *Paralel cu casa*: Dj 10, Gj 6. *Perpendicular pe casă*: Dj 1, Mh 3; „În spatele casei": Gj 1, 3, 13-15, Vl 9; „În spatele casei, lângă grajd": Ot 2; „În fundul curţii": Dj 14; „Şoprul era în spatele casei sau perpendicular pe ea": Vl 2; „Şoprul – un acoperiş pe patru furci, fără pereţi, se afla undeva în spatele curţii, fără o regulă anume": Vl 13.

ALTE CONSTRUCŢII

Terminologie, caracteristici, materiale de construcţie, amplasare

Bucătăriile (în curte): Mh 5, Vl 1, 4, 5, 7 (rar), 12; „După primul război mondial au apărut bucătării separate în curte. Erau din paiantă, acum din zid. Mai nou – o parte a grajdului este transformată în bucătărie sau se face separat, lângă sau în faţa casei": Dj 1; „Bucătăriile din curte sunt mai recente, înainte nu se făceau": Dj 3, 5, 10, Gj 1-5, 7, 8, 10, 12, 15, Mh 6, 8, Vl 5, 6, 17; „Au apărut prin 1922": Dj 8, Gj 6, Mh 9; „Au apărut după 1940": Dj 10, 17; „După 1940, cu

https://biblioteca-digitala.ro

pereţi din piatră": Gj 8; „De prin 1955-1960": Dj 4, 5, Mh 8, 12; „Făcute din cărămidă, piatră, pe tălpi şi picioare de lemn": Mh 6; „Azi bucătăriile sunt în rând cu casa, sub acelaşi acoperiş": Dj 12, Gj 2; „Sunt lângă casă sau la o oarecare distanţă": Dj 14; „Se numesc cunie": Gj 3, 7, 10, 11, Ot 11, Vl 5, 8-11, 13, 14; „Cunia este lângă locuinţă": Gj 3, Vl 9; „În faţa casei; şi azi – la fel": Gj 7, 10-13, Mh 4, Ot 5, 7, 8, 10, Vl 1, 6-8, 12, 14, 15, 18; „Lângă casă, lateral": Gj 8, 11, 13, 14, Mh 2, 4, Ot 5, 8, Vl 16, 18; „Sau în spate": Gj 15, Mh 2; „În linie cu casa, aproape de ea, apoi grajdul şi celelalte construcţii": Mh 5, 7; „Bucătăriile se făceau lângă grajd, uneori lângă magazie": Ot 4; „Se fac în faţa casei sau pe o latură a ei": Ot 14; „Înainte nu se făceau, azi se construiesc lângă grajd": Ot 15; „Era amplasată spre fundul curţii": Vl 3; „Cunia – o încăpere de 3/3 ori 4/4 m din bârne. După primul război mondial au început să se facă două cămăruţe; o bucătărie în care se putea şi locui şi o magazie, în care se ţineau oalele mari de fiert, untura, având deci, funcţia de cămară. În prezent chiar se doarme mai mult în această bucătărie decât în casa mare, care rămâne curată. Dacă terenul permite, se face fie pe o latură a casei, fie în paralel cu ea": Vl 10; „Pe o latură a casei": Vl 11, 13; „În prelungirea casei sau în paralel cu ea": Vl 12, 14.

Cămările pentru bucate: Gj 12; „Lipită de casă": Gj 1, 7; „În polata din spatele casei sau sub şopron": Gj 11; „Se numeşte celar": Gj 7, Vl 9; „Cam în faţa casei, paralel cu ea": Mh 5, 7; „Căsoaie": Vl 2; „În spatele casei": Vl 9.

Pivniţele (pimniţele) în curte: Dj 3, Gj 3, 6, 13-15, 17, Mh 4-6, 12, Ot 8, 15, Vl 8 (în trecut), 11, 16; „Se numea bordei. Se săpa o groapă cam de 2 m. Pereţii se podeau sau nu cu lemne sparte. Se acoperea cu paie, coceni şi deasupra pământ": Dj 3; „Pivniţă – tip bordei, semiîngropată": Dj 4; „Erau săpate în pământ, cam la 50 cm şi se foloseau, în special, pentru vin, dar se păstrau acolo şi legumele. Unele se făceau în continuarea casei sau a grajdului şi erau din «cranţ» ori chirpici": Dj 7; „Erau rare, se făceau sub casă sau sub magazii. Azi se fac chiar în faţa casei, din chirpici sau cărămidă": Dj 8; „Beciuri lângă bordei": Dj 13; „Se făceau în curte sau sub pătul": Dj 14; „Azi – sub casă": Dj 15; „Aproape de casă": Dj 12, Gj 3, 15; „Alături de casă, unde nu iese apa": Gj 2; „Erau din bârne, acoperite cu şindrilă şi construite în faţa sau în spatele casei, unde aveau loc. Pivniţe aveau aproape toţi": Gj 4; „Se aflau în faţa casei": Gj 5; „Sunt în vii. Şi azi se păstrează destul de multe": Gj 6; „Erau făcute din blane, acoperite cu şindrilă, amplasate în faţa casei, lipite de cunie": Gj 7; „Aproape au dispărut, deoarece nu mai e vin. Se împrumută sistemul de la oraş – cămară, sistem nepotrivit, deoarece «murăresc» alimentele, nefiind aerisite": Gj 8; „De-a lungul casei, dar nu prea aveau ce ţine în ele. Azi fac beciuri sub locuinţă": Gj 10; „Într-o latură a casei": Gj 11, Mh 12, Ot 14, Vl 8, 9; „Pivniţe pentru butoaiele cu băutură, în faţa casei": Gj 12, 13; „Sau în continuarea ei": Gj 13; „Pivniţe făceau cei care aveau băuturi. Se făceau din lemn, nuiele, azi – din cărămidă. Se acopereau cu şiţă, azi – cu tablă, ţiglă": Gj 14; „Făcute din piatră şi bârne, la 6-8 m faţă de casă. Azi se fac sub case": Mh 3; „Erau în spatele casei": Mh 2; „Spre grădină. Erau din lemne, acoperite cu trestie": Mh 5; „Se podeau cu blăni de lemn, se acopereau cu blăni sau cu şindrilă": Mh 6; „În pimniţele din curte, care nu avea beci ţinea alimente, vin": Mh 12; „Se găseau în spatele casei, sub un şopru la coşar": Ot 4; „Se numea boşcă. Era la 15-20 m de casă. Se făcea sub şopru sau sub magazie": Ot 10; „Pimniţa era săpată în pământ lângă celelalte anexe, azi – sub casă": Ot 15; „Bordei săpat în deal, unde se ţineau

https://biblioteca-digitala.ro

putina cu varză, cartofii. Era fie pe o latură a casei, fie paralel cu ea": Vl 10; „Şi în trecut şi în prezent erau rare. Acolo se depozitau: mere, cartofi, ceapă, vasele cu ţuică. Nu era o regulă de amplasare" Vl 13; „Căsoaie pentru vin – în faţa casei": Vl 15; „Se amplasau în funcţie de teren": Vl 16.

Cramele: Dj 6, Vl 6; „Erau puţine": Gj 7.

Uscătoriile de fructe: Vl 1, 16; „Coşarele se făceau în grădină. Era groapă în pământ, acoperită cu leasă. Prunele se uscau mai întâi la soare. Erau folosite individual şi avea majoritatea locuitorilor": Gj 4; „Lese de nuiele": Gj 6, 14, Mh 3; „Alteori erau construite din piatră sau cărămidă. Avea majoritatea şi erau folosite individual": Gj 7; „Majoritatea făcea poame din mere, pere şi le usca pe lese la soare. Prunele – la fel. Se spărgeau în două şi se uscau la soare. Se păstrau în coşuri din nuiele «cotăriţe», să se aerisească": Gj 8; „Uscătoriile se făceau în grădină": Gj 7, 8, 11, 15, Vl 6, 9, 11, 12, 14, 16, 17; „Un procent de 20-30% din populaţie avea gratii pentru uscat prunele în grădină": Vl 7; „După 1916 s-au făcut cuptoare": Vl 8, 17; „Mai demult, cine avea sălişte foarte mare cu mal, usca fructele acolo. După 1916 au apărut cuptoare din cărămidă, după model nemţesc, cu 10-15 gratii. Acum se folosesc foarte puţin": Vl 17.

Pomarul: „În curte, la loc ferit de vânt": Gj 1, Vl 5; „Pomar – mai departe de casă": Gj 10; „Prunar": Gj 7, 8; „Pomar săpat în pământ sau zidit cu cărămidă. Băga acolo o buturugă de făcea fum. Fructele: prune, pere se puneau pe gratii. Azi sunt uscătorii de cărămidă": Vl 5; „Pomare erau puţine. Se făceau prin săparea într-un mal. Cuptoare au apărut mai ales în timpul primului război mondial. Se făceau într-o latură a ogrăzii. Toţi oamenii îşi cumpărau chiar coşuri din nuiele împletite, pentru fructe. Le luau de la corfari": Vl 10.

Cuştiubărul: „Groapă în pământ, zidită cu cărămidă sau piatră. Deasupra se punea gratie sau leasă de nuiele": Gj 11, 15; „Prunele se opăreau şi se uscau pe gratii, la soare": Ot 10; „Cuştiubărul era o gratie, pe care fructele se puneau să se usuce la soare; azi – zidit din cărămidă, acoperit cu cărămidă. Se făcea în grădină, sub un mal": Vl 2; „Cuştiubăr": Vl 4; „Cuştubar – groapă cu gratie de nuiele": Vl 9; „Cuştiubăr – gratie pe groapă – se făcea cât mai departe de casă, să nu ia foc": Vl 13.

Povarna: Ot 11; „Povarnă – sub un şopru": Vl 2; „Cazangerie" Vl 5.

Argeaua: „Argea înseamnă război de ţesut şi se ţinea în odaie": Dj 6; „În trecut": Gj 4, 7, 10, 11, 14; „Argeaua se făcea pe lângă locuinţă. Ţesea muierea acolo, azi nu mai sunt argele": Gj 10; „Chiar în afara vetrei satului, în pieptul dealului": Gj 11; „Argeaua era o groapă în pământ, unde încăpea războiul de ţesut şi acolo să ţesea cânepa. Se făcea departe de casă, chiar în afara gospodăriei, unde nu ieşea apa. Firele de cânepă se ungeau cu seu": Gj 14; „Erau în afara gospodăriei": Gj 15; „Camera din casă în care se punea războiul se numea argea": Vl 9.

https://biblioteca-digitala.ro

Atelierele meşteşugăreşti: „Erau lângă casă sau făceau corp comun cu casa": Dj 1-4, 16, Gj 9, Mh 3-5, 8, Ot 6, Vl 13; „Lângă casă": Dj 6, 8, 14, 17, Mh 6; „Lângă intrarea în gospodărie": Gj 3, 6; „În spatele bucătăriei, în şopru, lipit de casă. Şi azi – la fel": Gj 7; „În casă": Gj 8, Ot 1, 8, Vl 17, 18; „Sub şopru. La fel şi azi": Gj 11; „În curtea mică": Gj 12; „La unii gospodari care erau şi meseriaşi, atelierul era amplasat în faţa, lateral sau în spatele casei": Gj 13; „În spatele casei": Gj 14; „Erau foarte rare şi atunci se făceau lângă pătul, magazie": Mh 12; „Lângă bordei sau în bordei": Ot 7; „Într-o polată la casa mare sau separat": Vl 10; „În continuarea casei sau în paralel cu ea": Vl 12.

Latrinele. Terminologie: „Umblătoare": Dj 1, 12; „Closet": Dj 2-5, 7, 8, 11, 15, Mh 3, 6, 8, Vl 1, 12; „Privată": Dj 6, 12, 14, Gj 6, 9, 12, 14, Ot 2, 3, 8, 10, Vl 4, 18; „Latrină": Dj 10, 16, Gj 8, 13. *Numai în trecut*: „Umblătoare": Dj 13; „Privată": Dj 13, Gj 2, Mh 2, Ot 6, 11, Vl 3; „Latrină": Ot 6, 11, Vl 3. *Azi*: „Veceu": Dj 13, Gj 2, 10, Mh 2, Ot 6, 11, Vl 3; „Closet": Dj 13, Gj 4, 10, Mh 1; „Privată": Mh 10; „Latrină": Mh 10.

Apariţia: „În trecut nu erau. În 1938 s-a pornit o campanie în sat pentru a-i determina pe locuitori să-şi facă closete": Dj 11; „Până în 1930 nu erau latrine sau erau foarte rare; azi, privat, veceu, toaletă, closet": Gj 1; „În trecut nu prea existau": Gj 3, Ot 9, 12, 15; „Azi este W.C. la capul grădinii": Ot 9.

Amplasarea: *În grădină*: Dj 14; „În fundul grădinii, în spatele casei": Gj 12, Vl 1; „În fundul grădinii": Gj 13, Vl 7; „Privata era situată în grădină, la 20-30 m de casă": Mh 2; „În trecut era în grădină. Azi este lângă grajd": Vl 3. *În fundul curţii*: Gj 2, Ot 6, 8; „Mai departe de casă, în curte": Gj 14; „În fundul curţii, împrejmuite de coceni; azi este din scânduri, care e mai înstărit": Vl 15. *În spatele casei*: „Cât mai departe, în spatele casei": Mh 10. *Alte locuri*: „La 1900 se duceau prin porumbi ori după un gard, la loc ascuns, azi sunt veceuri şi closete": Gj 10; „În «dudăi», buruieni": Ot 4.

Forma: Ō: „Sub formă de Ō sau două scânduri cu groapă". Dj 1; „Ō„: Dj 3, Mh 3. *Dreptunghiulară*: Dj 5, Mh 1, 10, Ot 9; „De nuiele sau scândură, erau dreptunghiulare": Gj 14; „În trecut era sub formă de dreptunghi sau sub cerul liber, azi paralelipiped": Gj 6. *Azi*: „În formă rectangulară; circa 1 m/1 m/1,90 m": Gj 10; „Azi lângă grădină, dreptunghiulară, fără uşă": Ot 4; „Azi lângă grădină, closetul dreptunghiular, cu uşă mobilă": Ot 15. *Pătrat*: „Plan pătrat": Dj 5, 11, 12; „Plan pătrat, pereţi prismatici": Gj 1; „Plan pătrat, un metru pe unul, înaltă cât omul. Mulţi nu aveau closete": Gj 2; „Aproape pătrată, cam doi pe doi metri": Vl 1, 3, 12. *Paralelipiped*: Dj 14, Mh 2. În formă de *trunchi de piramidă*: Ot 8. *Forme improvizate*: Gj 12; „Cabină improvizată": Gj 13; „Trei pereţi de coceni de porumb": Ot 2; „În grădină, nu au decât trei pereţi": Ot 12.

https://biblioteca-digitala.ro

MATERIALE ŞI TEHNICI DE CONSTRUCŢIE

GENERALITĂŢI

TEMELIA ŞI TALPA

Fără fundaţie. Furci de lemn bătute direct în pământ: Dj 1-4, 9-11, 13-15, Gj 1, 2, 9, 10, 12, Mh 2, 4-9, 12, Ot 3, 4, 7-10, 12, 13, 16, Vl 1-7, 12, 13; „Furci de lemn şi tălpi, azi – stâlpi de beton şi tălpi": Dj 1; „Bondoci, azi – stâlpi de beton": Dj 2, 7; „La construcţiile din paiantă, furcile se băteau direct în pământ, în prezent se fac numai temelii din beton, iar pereţii din cărămidă": Dj 11; „Peste furcile înfipte în pământ la circa 50-60 cm se puneau grinzi, peste care se construia peretele. Azi – beton şi cărămidă mai puţin finisată": Gj 1; „Nu se făceau temelii, furcile (stâlpii) se băgau direct în pământ": Gj 2; „Anexele gospodăreşti vechi se făceau fără fundaţie, tălpile se puneau «pe sec», azi – cărămidă, piatră, beton": Gj 6, 11; „Se făceau fără temelie, pe tălpi de lemn (rar, coşerul) sau pe stâlpi de lemn, înalţi de 1-1,50 m (rar, pătulul)": Mh 1; „Grajdurile, pătulele, furcile având adâncimea de 60-70 cm şi înălţimea de 2-3 m": Mh 4; „Majoritatea construcţiilor anexe se făcea şi se face în acest mod, cu adâncimea de 1 m. Nici acum fundaţia pentru «leauri» nu este prea frecventă": Mh 5; „Adâncimea furcilor în pământ era de aproximativ 50 cm": Mh 7, 8; „Cu furci în pământ se făceau coşarele în trecut, grajdurile în prezent": Ot 3; „Pe furci de lemn înalte se făceau pătulele, iar pe furci mai scurte – magaziile": Ot 15; „Fără fundaţie, doar la grajd cu fundaţie, înainte din piatră (rar), azi – din piatră, cărămidă, ciment": Vl 3; „Majoritatea era aşa": Vl 13.

Amplasare. *Cu pietroaie mari la colţuri*: „Cu tălpi pe pietroaie": Dj 4, 8, 9, 12, Gj 9, 13, Mh 3, 6, 11, Ot 2, 6, 10, Vl 4, 8-10, 14; „Foarte rar, pătulele": Dj 14; „Cu pietroaie la colţuri şi la mijloc se făcea majoritatea anexelor": Gj 4, Vl 10; „Bâlvani": Gj 7; „Piatră sau patru buturi la colţuri, la bucătărie – talpă": Gj 14; „Cu sau fără şanţ săpat": Mh 11; „Grajdul – cu pietre sau pe picioare de lemn": Ot 15. *Pe tălpi de lemn* (direct pe pământ): Ot 1. *Cu butuci de lemn la colţuri*: Vl 8; „Tălpi ridicate pe popice din lemn, pietroaie (rar) sau cărămidă": Mh 8; „Se puneau căpăţâni de lemn, numite ciuturi. În ele se făceau scobituri să se prindă lemnele": Ot 11. *Pe stâlpi sau pilaştri, pe popi*: Dj 5, Mh 11; „Pe stâlpi de lemn, «picere», pentru pătul, magazie, coşar": Dj 6; „Majoritatea: coşar, magazie, pătul, şopru": Dj 14; „Pe stâlpi (popi), cu înălţimea de circa un metru": Dj 16; „Pătulul": Ot 10-12, 15, Vl 4-6, 12, 14; „Cu înălţimea de 75 cm-1 m": Mh 12; „Cu înălţimea de 1,50 m": Ot 4; „Pătulele se făceau pe stâlpi de lemn, cu înălţimea de 50 cm-1,5 m": Ot 8; „La înălţimea de 60 cm": Ot 9; „La şoproanele pentru vite": Vl 13; „La înălţimea de 30-70 cm": Vl 14.

Cu fundaţie. Din piatră. *În trecut*: Gj 3, 4, 6, 7, 11, 15, Mh 3, Ot 8, Vl 2, 9, 11-18; „De râu": Gj 8, 10; „Piatră necioplită" Gj 11; „Piatră de râu şi «sâg» – piatră mai puţin dură": Gj 15; „După primul război mondial au început să se facă temelii de «sigă»": Mh 7; „Zid din piatră, cu sau fără mortar. Azi – la fel": Mh 10; „Temelii din piatră se fac din perioada interbelică": Vl 10; „Din piatră stearpă, zidită cu mortar de var": Vl 12. *Azi*: „Azi se fac temelii din piatră, cărămidă la grajduri, bucătării de vară": Dj 12; „Şi azi – tot piatră": Vl 9, 14, 17, 18.

https://biblioteca-digitala.ro

Cărămidă, beton: „Grajdurile mai mari se făceau cu temelie din cărămidă sau beton": Dj 14; „De prin 1929 – temelie din cărămidă, iar din beton – după 1940": Dj 17; „A început să se facă fundație de prin 1920-1925, dar s-a generalizat după 1948-1950": Mh 6; „După al doilea război mondial – din ciment": Mh 7; „Din beton – după al doilea război mondial": Mh 12, Vl 10; „La căsoaie, la grajd": Vl 2; „Temelii – de prin 1960-1965": Mh 4, 9. *Azi* „Din cărămidă": Dj 8, 13, Gj 13, Vl 16; „Din beton – azi": Dj 8, 13, Gj 1-4, 6, 7, 10, 11, 15, Mh 2, 3, Ot 9-14, 16, Vl 1, 4, 5, 8, 12, 14, 15; „Azi, cine poate face temelii din beton": Gj 2; „Azi din ciment": Vl 12.

Adâncimea şi/sau înălţimea: „Cu înălţimea de 20-30 cm în trecut, 30-40 cm în prezent": Vl 3; „Cu înălţimea de 30-80 cm": Vl 11; „De 35-60 cm": Vl 1, 10; „De 40 cm": Gj 13, 14, Mh 10, Vl 14; „Cu adâncimea de 50-60 cm şi înălţimea de 60-80 cm": Gj 6, 7, Mh 7; „Cu înălţimea de 1 m": Vl 8.

Liant pentru fundaţie: „Înainte nu se folosea nici un liant, azi – mortar": Gj 11; „Piatră, nisip, var": Gj 13; „De prin 1930-1940 se fac din piatră cu var, nisip, ulterior cu ciment": Vl 13.

PEREŢII

Terminologie. Materiale: „Paiente": Dj 6, 7, 11, Mh 2, 5, 7, 11, 12, Ot 1, 3, 4, 6, 8, 14; „Pente": Dj 9; „Împaientat": Dj 1; „Cranţ, cranţuri": Dj 7, 15; „Tărgăi": Ot 12; „Chirpici": Dj 12, Gj 3, Mh 4; „Cărămidă de-a mare": Mh 5; „Cărămidă de-a lată": Mh 9; „Duble de pământ": Mh 7; „Crivină (pământ)": Gj 3; „Vrau (pământ)": Ot 12.

Mod de construcţie, materiale şi tehnici

Lemn. Nuiele împletite: Dj 1, 2, 5. *Nelipite*: „La pătul": Dj 4, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 17, Gj 4, 9, Mh 1, 6, 8, 11, 12, Ot 1-7, 10-16, Vl 7; „Din nuiele nelipite se făceau pătulele": Mh 4; „La pătul erau nelipite, dar cu foarte mult timp în urmă şi foarte rar, apoi pătulele s-au făcut din lănteţi": Mh 5; „Nuiele din carpen, salcie, împletite, pentru pătul": Ot 9;. „Pătulul – din nuiele împletite, nelipite. Le zicea ţarc": Ot 11; „Pătulul, în trecut era din nuiele împletite pe furci": Vl 6. *Lipite*: Dj 4, 6, 7, 11-13, 15-17, Gj 1, 2, 10, 13-15, Mh 1, Ot 1-4, 7, Vl 2, 4-7, 16, 17; „La magazii pentru grăunţe": Dj 12, 17; „La grajduri": Gj 11, 14; „Nuiele lipite, perete îngrădit cu nuiele, la grajduri. Nu se mai fac de prin 1950": Mh 4; „De la 1864 până la primul război mondial au fost folosite la toate construcţiile: case, grajduri, bucătării": Mh 7; „Nuiele împletite, lipite cu pământ şi balegă": Mh 8, Ot 3; „La coşare": Mh 9, Ot 10, 12 (unele), Vl 5; „Nuiele lipite – la grajduri. Se băteau nuiele de alun, salcâm, se arunca pământ amestecat cu paie, apoi se tencuia. Nuielele şi paianta s-au folosit cam în acelaşi timp": Mh 12; „Nuiele lipite la pătulul pentru grâu. Din loc în loc se puneau lemne rotunde de salcâm, frasin şi se prindeau în cuie de lemn": Ot 5; „Coşarul se făcea din nuiele lipite, mai târziu din scânduri": Ot 11; „La magazii, cămări": Vl 9; „Demult, coşarele se făceau din nuiele lipite": Vl 10; „Grajdurile cele mai vechi se făceau aşa. Azi nu se mai fac din nuiele": Vl 13.

https://biblioteca-digitala.ro

Lănteţi: Dj 4, 7, 14; „Lemne sparte sau ştacheţi – la pătule": Dj 10, 12; „Stinghii de lemn": Dj 13; „Lănteţi – la pătulele mai noi": Dj 15; „Lănteţi bătuţi pe furci, la case, grajduri, bucătării. Nu se mai fac de prin 1965-1970": Mh 4; „Azi – din şipci, pătulul": Vl 6.

Scândură: „Pentru magazii": Dj 6, 7, 12, 14-16, Mh 5, 12, Ot 9, 12, 13; „Hambare": Mh 7; „La pătul şi magazie – scândură de brad": Ot 9; „Magazii – la cei mai săraci şi cunii (bucătării), coteţe": Vl 10; „Cunii, coteţe, magazii": Vl 13.

Bârne: Gj 2, Ot 1, 3, Vl 5, 8, 12 (druieţi), 14, 15; „Bârne sparte şi lipite, numite «druieţi» sau din scândură, fără verguială": Dj 3; „La «pimniţe» – bârne de stejar, fag, necioplite sau cioplite": Dj 12; „Cioplite sau necioplite, lipite, la pimniţele vechi, la coşere": Dj 15; „Cioplite sau necioplite, din stejar, gorun, fag, plop, mai rar lipite": Gj 1; „Bârne cioplite, din salcâm, gârniţă": Gj 3; „Bârne pentru pivniţe şi ceardac": Gj. 4; „Bârne de stejar, fag, cioplite": Gj 4, 5, 9, Mh 3, Ot 1, Vl 11, 16-18; „Bârne se utilizau la majoritatea construcţiilor: şopru, grajd, pimniţă, coteţ. Grajdurile se lipeau în interior, restul – nu": Gj 6; „Bârne necioplite de fag, stejar, cu balegă şi var numai printre bârne": Gj 7; „Bârne de stejar, cioplite – la unele pivniţe (în componenţa şoprului sau separate)": Gj 8; „Bârne de fag, stejar, plop, cioplite, la grajduri, coteţe": Gj 10; „Bârne făţuite (cioplite pe trei părţi) şi cioplite (pe patru părţi)": Gj 11; „Bârne de stejar, necioplite la temelie, cioplite – la pereţi": Gj 12; „Bârne de stejar cioplite (la case)": Gj 13, 14; „Bârne de stejar, necioplite sau cioplite": Gj 15, Vl 4, 11; „Cramele se făceau din lemne groase, cioplite, sau erau săpate în pământ (rar)": Mh 1; „Bârne se foloseau la case. Erau din gorun, stejar, gârniţă, tei, salcă": Mh 2; „Din bârne de gorun, cioplite se făceau case, grajduri, şoproane închise pentru animale. Case, grajduri, bucătării se făceau şi din spărturi de bârne, puse una lângă alta şi lipite în interior/ exterior": Mh 4; „Bârne din gârniţă. Deasupra, numai în exterior se băteau bucăţi de lemne sparte pentru a fixa pământul – la case, pimniţe, dar numai cei mai înstăriţi": Mh 5; „Bârne de gorun, cioplite sau necioplite. Pereţii se «împaientau», ca să se prindă tencuiala de bârne. Azi se folosesc chiar bârne de plop sau plută": Mh 6; „Bârnele s-au întrebuinţat şi înainte de primul război mondial, de pe vremuri. Erau din stejar sau salcâm. Deci evoluţia materialelor: nuiele şi bârne – înainte de primul război mondial, apoi paiantă şi «duble»": Mh 7; „Pimniţele din sat sau din hotar, dar numai la cei mai bogaţi se făceau din bârne de tei, salcâm": Mh 9; „Bârne de fag, gorun, cioplite sau necioplite. Nu se mai construiesc astfel de pereţi": Mh 10; „Bârne de stejar, plop, cioplite, se foloseau la case, bucătării, magazii. Este o tehnică veche": Mh 12; „Rar la coşar – bârne de salcâm, stejar, necioplite": Ot 2; „Bârne cioplite/necioplite se foloseau la coşare, coteţe": Ot 3; „Din bârne de stejar cioplite se făceau căsoaiele şi cramele din vie": Ot 6; „Magazia, coteţele – din bârne (stejar, gârniţă) cioplite/necioplite, lipite în interior sau din blane": Ot 11; „Bârne din stejar, salcâm la case, magazii": Ot 12; „Bârne din stejar, salcâm, fag, necioplite – la grajduri": Ot 16; „Bârne de fag, brad, cioplite": Vl 1; „Bârne de fag, cioplite sau necioplite, aparente sau lipite, la: căsoaie, grajd, magazie": Vl 2; „Bârne din anin, stejar, fag, cioplite sau necioplite. Azi – la fel": Vl 3; „Din bârne necioplite": Vl 5; „Din bârne de fag, stejar, plută, plop, cioplite sau necioplite, nelipite. Se făceau coteţe, cocini, şopruri": Vl 6; „Bârne cioplite, dar se foloseau foarte rar. Acum nu se mai fac": Vl 7; „Bârne de stejar, gorun, fag, plop, cioplite, la: grajd, şopru, magazie": Vl 9; „Din bârne de stejar, plop, cioplite sau necioplite se

https://biblioteca-digitala.ro

făceau absolut toate construcţiile, inclusiv unele magazii, bucătării. La bârnele cioplite, din perioada interbelică, peste ele a început să se bată cercuială din nuiele de salcie, plop, cătină, alun etc. Dar numai la cei mai înstăriţi. Era o nuia mai groasă, una mai subţire": Vl 10; „Bârne cioplite, de anin, stejar pentru tălpi. Peste bârne se bătea cercuială din nuiele de salcie sau alun, ca să prindă varul, să nu cadă. Le spunea grătărele, acum cercuială. Apoi se tencuiau, se văruiau": Vl 1; „Azi nu se mai fac construcţii gospodăreşti": Vl 15. *Bârne aparente*: „În interior": Gj 3, 8, 11, 12 (rar), 13; „În exterior": Gj 10, Mh 2, 4, 6, 9, Vl 9; „În interior/exterior": Dj 12, 15, Gj 1, 12-15, Mh 1, 2, 10, Ot 6, Vl 1, 6, 10 (la cele necioplite), 11, 17, 18. *Bârne lipite*: „În interior": Gj 7, 8, 10, Mh 2, 4, 6, 7, 9, Vl 9, 10, 13, 14; „În exterior": Gj 3, 8, Ot 16; „În interior şi exterior": Gj 3 (azi), 15, Mh 2 (azi), 3, 4, 7, 12, Gj 3 (azi) 4, 5, 9, 11, 12, Ot 1, 2, 12, Vl 3, 8, 9 (azi), 11, 16.

Altfel: „Pătuiagul se făcea pe furci, iar cuptorul era un adăpost neîmprejmuit": Gj 4; „Pentru pereţi se utiliza pământ bătut între cofraje, ceamur, bârne, lănteţi sau ştacheţi, nuiele împletite": Mh 3.

Lemn şi pământ (paiantă): Dj 1, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 17, Gj 9, 11-13, 15, Mh 2, 5, 7-9, 11, 12, Ot 1, 3, 4, 6, 7 (rar), 8-16, Vl 16; „Stinghii sparte cu pământ lipit, «împaientate»": Dj 1; „Paiantă – la coşere": Dj 6, 7; „Cranţ": Dj 7; „«Pente» – spărturi de lemne, umplute cu pământ cu paie": Dj 9; „La coşere, grajduri, magazii, coteţe. Paientele se băteau de o parte şi de alta a furcilor. Între paiente se băga pământ amestecat cu paie. Capetele paientelor erau înfipte în pământ": Dj 11; „La grajduri, magazii, azi – şi la bucătării de vară": Dj 12; „Cranţuri – lemne despicate cu pământ printre ele. Se făceau coşarele vechi": Dj 15; „Pământ călcat, amestecat cu paie şi bătut pe spărturi de lemne": Dj 17; „La conacele de vite": Gj 9; „La grajd, magazii": Gj 11; „La grajd": Gj 12, 13; „La bucătării, oboare": Gj 15; „Paiente la grajduri": Mh 2; „Se băgau furcile în pământ, apoi paientele; pământ între paiente. Aşa se făceau cele mai multe construcţii anexe": Mh 5; „Paiantă – lemne bătute pe pari. Paiantă şi duble se utilizau la toate construcţiile": Mh 7; „La grajd, la magazie": Mh 8; „La case, grajduri, pimniţe": Mh 9; „La majoritatea construcţiilor: grajduri, coteţe. Se băteau furcile, apoi paientele – spărturi de lemn ori lemne subţiri. Paientele se băteau pe ambele părţi ale furcilor. Între ele se umplea cu pământ amestecat cu paie de grâu": Mh 12; „Paiantă din ştacheţi, pe care se aruncau paie cu pământ": Ot 1; „Din paiantă se făceau coşarele, coteţele": Ot 3, 4, 6, 14; „La construcţiile din paiantă, la colţuri era un stâlp, la celelalte colţuri se făceau din zidărie, iar la pământ – cu tiparul şi prin presare. În afara construcţiei se numesc colţuri, iar în casă, la vatră – ungher": Ot 8; „Rar se folosea pământ amestecat cu paie şi pleavă, băgat între ştacheţi, care la rândul lor se fixau pe stâlpi de salcâm – la coşar, bucătăria de vară. Azi nu se mai construiesc anexe": Ot 9; „Casa de locuit, coşarul, poiata. Azi – numai din cele rămâse din trecut. La colţuri erau stâlpi, ca şi la restul construcţiei. Pe ei se prindeau «tărgăi» (ştacheţi), în «piez» (oblic). Se formau nişte ochiuri în care se băga «vrau» (pământ). La bordeie, scândurile se încheiau drept": Ot 12; „La coşar, la grajd": Ot 13; „Grajdurile se făceau din furci de lemn (anin, plută, tufan – stejar) verticale peste care, de o parte şi de alta, se puneau leaţuri orizontale. Între ele se punea pământ amestecat cu paie, bălegar şi câlţi. La fel se făceau magaziile şi casele": Ot 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Îmbinarea bârnelor sau a paiantelor la colțuri. **Terminologie, descriere**: „Se încrucişau pe bondoci stinghiile": Dj 17; „Pereţii se încheiau la colţuri în cruce, bisericeşte, capetele bârnelor ieşind în afară. Mai târziu a apărut încheietura nemţească": Gj 3; „În căţei": Gj 4, Mh 4; „În chetori": Dj 15, Gj 5, Vl 12; „În cheutori (cheotori)": Gj 9, Ot 11, Vl 2, 3, 17; „În cheutori rotunde": Vl 1, 3, 4, 14; „În cheutori drepte": Vl 3, 4, 14; „În uluc": Dj 9, 12; „În scriveală": Gj 6; „În cheie": Gj 1, 6-8, 13-15, Mh 2, 4-6, 9, 12, Ot 3, 6, Vl 6, 8, 10-12; „În cheie românească": Mh 3; „Cheie «oablă» (scafă), cu capetele netăiate, ieşind în exterior cu 10-15 cm. Ulterior, s-au încheiat în cheie dreaptă, cu capetele retezate": Mh 10; „În frânghiu": Gj 10, Vl 2 (azi), 9, 13; „Prin crestare": Gj 11; „În crestătură": Ot 1, 16; „În coadă de rândunică": Gj 12, Vl 3, 12; „Capetele bârnelor rămâneau în afară. Apoi s-a utilizat cheotoarea sârbească": Mh 2; „Cu capetele retezate. La tipul mai nou, se încheie în stâlpi cu lănteţi, pentru că oamenii nu mai au lemn": Mh 6; „Încheietură": Mh 7, Vl 16, 18; „Încheiate": Ot 2; „Se lăsau netăiaţi cam 10-15 cm": Ot 3; „În crestez": Vl 1, 2, 12; „«La tapă» (cheutoare) – capetele bârnelor rotunde rămân aparente în exterior, la cele cioplite – «tapa» este dreaptă. Erau şi îmbinări în formă de coadă de rândunică (săbiat, cap la cap). Capul bârnelor se ciopl ea în piez să se facă «scob», în care se băga capul altei bârne. Şi azi se fac la fel": Vl 3; „În «scoc» (jgheab)": Vl 5; „Bârne retezate la capete": Vl 10; „Bârnele rotunde se încheiau în cheotoare, iar cele drepte în cheie, crestez sau coadă de rândunică": Vl 12; „Cu capetele netăiate": Vl 13.

Pereți din pământ. **Bătut**: Ot 7, 8; „Amestecat cu paie, pus în cofraje, după care cofrajele se scoteau. Azi – la fel": Dj 5, 14; „La coşerele vechi": Dj 15; „«Crivină» – pământ amestecat cu paie, azi – cărămidă": Gj 3; „Pământ bătut între scânduri (rar): Mh 1; „La coşar, magazie, grajd": Ot 5; „La coşare": Ot 8, Vl 17; „Poiată pentru pui, când au ieşit din bordeie, azi – la fel": Ot 12.

Bulgări de pământ amestecat cu paie: Dj 10; „La coşar (grajd)": Dj 14; „La unele construcţii": Gj 12; „La case": Ot 8.

Chirpici: Dj 4, 8, Ot 1, 8; „La coşar, la grajd": Dj 6, 12; „La coşere, grajduri, bucătării de vară. Chirpiciul se rostuia frumos la colţuri": Dj 12; „La coşerele noi": Dj 15; „Pentru bucătăria de vară, dar foarte rar": Gj 12; „La coşare, grajduri, bucătării": Gj 15; „Chirpici, la case, bucătării, de prin 1960": Mh 4; „Este o tehnică foarte veche. «Cărămidă de-a mare» se folosea la case, grajduri. Azi se utilizează mai rar": Mh 5; „«Duble» de pământ se pricepeau toţi să facă. Au apărut mai târziu": Mh 7; „«Cărămidă de-a lată», cu lungimea de aproape jumătate de metru, pământ pus în forme de lemn. După 1930 se utilizează la case, grajduri, pimniţă": Mh 9; „Azi – la magazie, grajd": Ot 5; „La bucătării, coşare": Ot 6; „În trecut": Vl 16.

Stuf, trestie: „Trestie legată cu nuiele, în exterior, de jur împrejur": Dj 2; „Stuf îngrădit": Mh 8.

Piatră: Gj 7, Mh 3; „Piatră cioplită în forme regulate": Vl 2; „Grajduri din piatră de prund, rotundă. Şi azi la fel": Vl 3; „Povarna avea pereţii din piatră": Vl 11; „Se folosea pentru spatele acareturilor, ce adăposteau animalele, fie sterp (fără liant), fie cu mortar de var": Vl 12.

https://biblioteca-digitala.ro

Cărămidă: „La grajd": Dj 6; „După 1900 – cuptoarele de uscat fructe, bucătăriile de vară": Vl 1; „Până la 1908, numai biserica era din cărămidă": Ot 12. *Azi*: „După al doilea război mondial": Mh 7, 12; „De prin 1965-1970": Mh 4, 5; „Rar, la bucătăria de vară, se utiliza cărămidă sau calupi de beton": Ot 9; „Azi – cărămidă": Dj 1, Gj 6, 7, 12, Ot 1, 16, Vl 6-11, 16; „La grajduri": Vl 7, 9; „Azi – bucătăriile de vară": Vl 15.

Liantul pentru pereți: „Pământ cu paie și pleavă": Dj 1; „Ceamur de pământ": Gj 12, 13; „Mortar": Gj 7, 11, 12; „Var cu nisip": Gj 13, 15; „Sau «crivină» – pământ care lipește": Gj 13.

TAVANUL

Materiale și tehnici de construcție. Nuiele, trestie: „Nuiele împletite, lipite": Dj 1, Gj 14, 15, Ot 5, Vl 9, 14, 16; „Plase de nuiele": Mh 12; „Nuiele împletite, lipite și/sau scândură": Dj 2, 3, 6, 15, Gj 6-8, 10-12, Ot 2, 8, 12, 13, Vl 6, 12; „În trecut din nuiele îngrădite": Dj 5; „Nuiele de răchită la construcțiile vechi, «ostrețe» de trestie împletite cu sârmă": Dj 11; „Nuiele împletite, bătute în cuie pe grinzi, apoi se lipeau": Gj 2; „În trecut nuiele": Gj 3, „Nuiele lipite pentru podina la pătul, la șopru": Gj 4; „Din nuiele împletite. Se «împăiențau» cu nuiele de alun și apoi se lipeau cu var, deoarece este o zonă foarte bogată în var": Mh 6; „Nuiele": Mh 8.

Scânduri, lănteți, grinzi: „Azi – scândură": Dj 5; „Stobori cioppliți, cu pământ deasupra": Dj 12; „Gratii din lemn cu pământ lipit. La fel și azi": Dj 13; „Lănteți din lemn cu scânduri bătute și lipite cu pământ cu paie": Dj 14; „Lemne sparte": Dj 17, Ot 3; „Podele din spărturi de ulucă, blăni – în trecut, azi – nu": Gj 1; „Azi – bunduci – lemn spart": Gj 3; „Scândură pentru pivnițe": Gj 4; „Scânduri": Dj 7, 9, 10, Gj 4, 13, Mh 1-3, Ot 3, 5 (azi), 10, 14, 16, Vl 3, 4 (azi), 8-11; „Grinzi cu paiente și pământ deasupra": Mh 5, Ot 8; „Se făceau podele din spărturi de plută, plop sau lanți": Mh 6; „Sau paiente lipite cu pământ, scânduri": Mh 8; „Podele din lemn masiv, late. Azi – din blane și lănteți subțiri": Mh 10; „Coșarele nu se podeau, la grajduri tavanele se făceau din văioage cu paiente": Mh 11; „Ștacheți, trestie": Ot 1; „Numai la bucătăria de vară se făcea tavan – din scândură de brad": Ot 9; „Blane de fag": Vl 1, 14; „Grinzi": Vl 3; „Lemne sparte": Vl 5; „Pod din bârne": Vl 13, 18; „Azi – ștacheți": Vl 16; „În trecut – grinzi cercuite cu nuiele, azi – grinzi cu podină": Vl 17.

ACOPERIȘUL ȘI ȘARPANTA

Terminologie. Grinda inferioară, de la baza șarpantei, în care se prind căpriorii: „Praștie": Dj 1, 5, 14, 17, Ot 1, 4, 6, 7, 9; „Grindă": Dj 2, 5-7, 10-12, 16, Gj 1, 3, 9, 10, Mh 1, 5, 7, 9, 12, Ot 2, 6, 8, 9, 16, Vl 1-3, 10, 11, 15, 16; „Talpă": Dj 6, 13, 16, 17, Vl 8, 10; „Cosoroabă": Gj 1, 4, 5, 8, 9, 11-14, Mh 6, 10, Ot 11, 14, Vl 4, 6, 10, 13, 14, 17; „Legături": Gj 6, 7, Ot 3, Vl 3, 13, 15; „Lungimi": Gj 15, Mh 4, 17; „Lunguri": Mh 8, Ot 6; „Coardă": Mh 2, 11; „Amnar": Ot 4; „Călcătoare": Ot 8, 10, 12, 13; „Lepădată": Ot 15; „Vantură": Vl 18.

https://biblioteca-digitala.ro

Grinda superioară în care se prind căpriorii: „Grindă (de sus)”: Dj 2, 13, 14, Gj 3, Mh 5, 7, Ot 6, 14, „Bâme de coamă”: Dj 11, Gj 15; „Coamă”: Dj 5, 12, 17, Gj 4, 11, Mh 5, 10-12, Ot 8, 12, 13, 15, 16, Vl 3, 6, 8, 9; „Comar (comară)”: Gj 7, 10, 12, 13, Vl 13; „Legătură”: Gj 6, Vl 1; „Praştie (de sus)”: Dj 10, Gj 10, Ot 4; „Cal”: Gj 8, Mh 8, 11; „Măgar”: Gj 3, 4, Ot 6, 9; „Măgăriţă”: Mh 5; „Măgăreaţă”: Ot 1; „Creastă”: Mh 10; „Culme de sus”: Ot 4, 15, Vl 13; „Călcătoare de sus”: Ot 10; „Corună”: Ot 11; „Cosoroabă de sus”: Ot 12, 15, Vl 2; „Coardă”: Ot 13; „Cunună”: Vl 7.

Îmbinarea căpriorilor: „Capră (pereche de căpriori)”: Gj 4, 11, 14, Ot 4, Vl 2, 4, 13, 14, „Crestătură”: Dj 16, Ot 2, 7; „Încrestaţi”: Gj 1, 5, 11; „Crestez”: Gj 6, Mh 3, Ot 3, Vl 13; „Cleşte”: Gj 6; „Cheie”: Gj 6, Mh 10, Vl 18; „Cuib”: Mh 2; „Limbă”: Mh 3, Ot 3; „Cioplitură”: Mh 7, 9, Vl 1, 10; „Scob”: Dj 15, Ot 10; „Ţapă (cioplitură)”: Vl 11; „Piuă”: Vl 13.

Legătura orizontală între căpriori: „Scaun”: Dj 3, 12; „Capră”: Dj 16, Mh 2, 3, Ot 15, Vl 10, 13, 14; „Jug”: Gj 11; „Chingă”: Mh 6, 10; „Proptă”: Mh 7; „Război”: Mh 10.

Mod de construcţie. **Fixarea căpriorilor:** „Căpriorii se prindeau în cuie de lemn, ulterior de fier (ţigăneşti), apoi de fabrică”: Dj 1, 2, 5, 6, 10, 12, 13, 15-17, Gj 2, 3, 6, 7, 9-11, Mh 4, 6, 7, 10, 11, Ot 2, 4, 5, 7-9, 12, 13, 15, Vl 2, 3, 7, 10-14; „Şi leaţurile se fixează de căpriori tot cu cuie de lemn”: Dj 12, 15, Gj 3, 9, 11, Mh 11, Ot 9, 15, Vl 11; „Cuiele de lemn se numesc piroane”: Dj 16, 17, Gj 10, Ot 5, 8; „Ţepi”: Ot 4; „Poşlege”: Ot 12; „În partea superioară se băteau pe grindă sau se legau cu nuiele”: Dj 2; „Din 80 în 80 cm. La tipul foarte vechi, la baza acoperişului se prindeau în grindă”: Dj 5; „Pe tălpi”: Dj 6; „Numărul şi lungimea căpriorilor variau în funcţie de lungimea construcţiei”: Dj 6, 11, Gj 1-3, Mh 2, Ot 15, Vl 7, 12, 14, 15, 17; „Din metru în metru, având lungimea de 3-4 m”: Dj 7, 8, Gj 10, 14, 15; „Din metru în metru”: Dj 12, 13, 15, Gj 2, 6, 7, 11, Mh 1, 3, 5, Ot 1, 2, 7, 12; „Se puneau 10-12 perechi de căpriori, cu lungimea de aproximativ 4 m. Se fixau pe grinzi”: Dj 10; „Stinghiile (leaţurile) se băteau la interval de circa 50 cm, peste care se punea trestie, apoi paie”: Dj 11; „Lungimea căpriorilor este de 8 m. În partea de jos se prind în grindă, unde se face un lăcaş, cu ajutorul fierăstrăului. Căpriorii se pun pe un «scaun», care ţine de la un capăt la altul al casei (în lungime). La fiecare pereche de căpriori se bătea câte un cui de lemn”: Dj 12; „Lungimea căpriorilor este de 4-8 m. În partea de jos se fixează pe talpă. Sus se bat pe grindă”: Dj 13; „Se prind cu scobituri”: Dj 15; „În partea inferioară se prindeau în piroane din lemn, apoi de fier, iar în partea superioară în crestătură cu «capră» sau, mai rar, într-o grindă transversală”: Dj 16; „Pe grinzi se ridica o talpă şi o coamă, pe care se înşiruiau căpriorii, bătuţi cu piroane de lemn, sus se petreceau unul peste altul”: Dj 17; „Se aşezau în două feluri: pe cosoroabă şi pe grindă. Lanţurile (leaţurile) se prindeau pentru învelitorile din coceni la 50 cm, la cele din paie la 30 cm, la cele din şindrilă – după lungimea şindrilei sau a şiţei (30-40 cm). La fel pentru ţiglă”: Gj 1; „Lungimea căpriorilor este în funcţie de mărimea construcţiei. Lânteţii se băteau la circa 40 cm peste care se fixa şindrila spartă, din stejar, fag sau gorun. Pentru coceni şi paie se puneau la acelaşi interval. Azi, pentru ţiglă – la circa 30 cm”: Gj 2; „Căpriorii se fixau pe grinzi, iar la coamă se îmbinau «pe măgar»”: Gj 3; „Se puneau «streşini» (cosoroabă), pe streşini – căpriorii: doi câte doi formau o «capră». Caprele erau susţinute de «măgari». Căpriorii de la colţuri se numeau colţari. Sus se prind pe coamă”: Gj 4; „În partea superioară se încrestau

https://biblioteca-digitala.ro

căpriorii şi se prindeau în cuie": Gj 5; „Căpriorii, în partea inferioară erau prinşi pe legături. În partea de sus se îmbinau în cleşte, iar lănteţii – în cuie": Gj 6; „La baza acoperişului erau bârne lungi, legături, scobite în care intrau căpriorii. În partea superioară era o grindă, numită «comar», scobită cu dalta, în care intrau căpriorii prinşi, tot în cuie de lemn, azi de fier": Gj 7; „Sus, se prindeau în cap cu «plăţuială»": Gj 9; „Numărul lor era în funcţie de lungimea construcţiei, iar lungimea lor – în funcţie de lăţimea construcţiei. Se fixau în grinzi. La capul grinzilor se făceau crestături, în care se prindeau căpriorii, azi – şi în piroane de fier. Sus, se prindeau fie cap la cap, fie în comar. Lanţii se fixau în căpriori, la circa 40 cm – pentru şindrilă şi la 30 cm – pentru ţiglă": Gj 10; „Căpriorii sunt lungi de 2-3 m. În partea superioară se încrestau sau se băteau cap în cap. La fel şi azi. Pentru acoperişurile din ţiglă, căpriorii sunt prinşi într-o coamă şi o traversă la jumătatea căpriorului, «jug»": Gj 11; „Mărimea căpriorilor este în raport cu mărimea acoperişului: 1,50-2,80 m. În partea superioară, căpriorii se prindeau, unul în dreapta, unul în stânga, pe comar": Gj 12, 13; „Lănteţii se aşezau de la un cap la altul al acoperişului, la distanţă de până la 70 cm": Gj 13; „Înainte se împleteau nuiele pe căpriori": Gj 14; „Panta fiind joasă, căpriorii nu erau prea lungi. Se fixau în cuie pe grindă": Mh 1; „Căpriorii se puneau cam la distanţă de 70-80 cm între ei. Lungimea căpriorilor era egală cu 2/3 din lărgimea casei. La baza acoperişului, căpriorii se puneau pe «coardă» (cosoroabă), printr-o gâtuitură în căpriori, «cuib», făcută la 50-60 cm de la capăt. Se făceau capre puse pe bondoci, sprijiniţi în grinzile casei. Lanţurile se prindeau la distanţa de 33 cm (pentru ţiglă), mai dese atunci când se punea şiţă. Pentru tablă se bătea scândură": Mh 2; „Din metru în metru la ţiglă; din 1,50 în 1,50 m pentru blană sau şindrilă": Mh 3; „Căpriorii, lungi de 1,5-2 m se prindeau sus cap în cap, pe o grindă numită lungime, lănteţii – în cuie pe căpriori": Mh 4; „La grajd perechile de căpriori se prind din metru în metru, în partea inferioară în grinzi cu cuie, iar în partea superioară cap la cap în «măgăriţă»": Mh 5; „La distanţă de 2 m": Mh 6, 7; „La grajd se puneau din 2 în 2 m, când acoperişul era din blană, iar la acoperişurile din ţiglă din metru în metru, pe cosoroabă. În partea superioară se crestau puţin şi se prindeau între ei, tot cu cuie de lemn. Lănteţii se prindeau în cuie de fier. Între perechile de căpriori – o «chingă»": Mh 6; „Pe grinzi, în cuie. Sus – cap la cap prin cioplitură în grinda de sus, cu propte": Mh 7; „În partea superioară – cap la cap, prin ciopliturí cu bondoci (popi), iar lănteţii în cuie": Mh 9; „Căpriorii se puneau la distanţă de 1,5 m, numărul lor variind în funcţie de lungimea construcţiei. Lungimea căpriorilor reprezenta 2/3 din lăţimea casei. În partea de jos se prindeau pe cosoroabă, în cuie de lemn. La fel se procedează în prezent, în funcţie de natura acoperişului. La tablă, căpriorii erau mai scurţi. În partea de sus – în coamă sau creastă. Se făcea «cheie» la capătul de sus al căpriorilor, se prindeau în cuie de lemn. Mai jos, la aproximativ un metru, într-un lăcaş, se fixa o chingă, tot cu cuie de lemn. Azi se pun cap la cap. La mijlocul căpriorilor se pune «război» (chingă laterală). Lănteţii din lemn de brad, cioplíţi se prindeau cu cuie de lemn pe căpriori": Mh 10; „Căpriorii aveau cam 3-4 m lungime, în partea de sus se legau cu paiente": Mh 11; „În coamă, cap la cap sau petrecuţi unul peste altul": Mh 12; „În partea superioară se prindeau cap la cap pe limbă, care se sprijinea pe popi": Ot 3; „Se măsura cu o sfoară de cânepă (cea de lână se întinde) de la grinda superioară până la cea de la streaşină. Înălţimea acoperişului era a treia parte din lărgimea casei. Căpriorii (caprele) se puneau la distanţă de 1,5 m unul de altul, fixaţi în amnar (cosoroabă). După ce se monta grinda de coamă (praştia sau culmea de sus) pe popi (ştorupi) se băteau căpriorii în aceasta": Ot 4; „La distanţă

https://biblioteca-digitala.ro

de 75 cm şi aveau 3-4 m lungime": Ot 5; „Se puneau şase-şapte perechi de căpriori din stejar, ulm, arin, salcâm. Căpriorii aveau lungimea de 2-2,5 m, în funcţie de lungimea construcţiei. Se puneau lunguri, pe lunguri grinzi, pe grinzi praştii, apoi căpriorii. La căpriori erau lăsaţi 30 cm în afara grinzilor, pentru streaşină. În pod se puneau popi pe grinzile de susţinere a căpriorilor, care în partea superioară se prindeau cap la cap pe măgar": Ot 6; „Căpriorii, lungi de 2-3 m, în partea inferioară se prindeau în praştie de lemn, sfredelită, care era pusă peste pereţii construcţiei. În partea superioară, căpriorii se crestau şi se prindeau unii de alţii": Ot 7; „Căpriorii, lungi de 1-4 m se fixau pe «călcătoare», iar în partea superioară erau cap la cap, pe coamă": Ot 8; „Căpriorii cioplіţi, din plop, tei sau frasin, se puneau la distanţă de 1,50 m la pătul şi la 2,50 m la coşar. În partea inferioară erau fixaţi pe praştie (grinda longitudinală pusă pe grinzile transversale). În partea superioară se puneau cap la cap, tăindu-se capetele înclinat sau încrucişat. Dedesubt se punea un măgar, iar sub măgar – popi (stâlpi)": Ot 9; „Căpriorii se prindeau în scoburi în partea de jos pe călcători, iar în partea de sus tot pe o călcătoare": Ot 10; „Căpriorii se prindeau în cosoroabă şi corună": Ot 11; „Erau la distanţă de 70 cm unul de altul şi aveau cam 3 m lungime": Ot 14; „Lungimea căpriorilor se stabilea jos, după ce se monta culmea de sus pe «ştorupi» (stâlpi). Se puneau la distanţă de doi metri. În partea inferioară se fixau pe «lepădată», în găuri făcute cu sfredelul (numit spiţelnic sau laibăr). În grinda de coamă se prindeau tot în cuie de lemn. Lanţii erau mai deşi pentru paie": Ot 15; „Se fixau la doi metri distanţă şi aveau 4 m lungime. Sus se prindeau unul de altul pe coamă": Ot 16; „Căpriorii aveau cam 2-2,5 m, în funcţie de clădire. Erau doi-trei la fundoaie şi trei-patru laterali. Se fixau printr-o cioplitură, cu una din laturi de grinzi, cu cuie ţigăneşti. În partea superioară se legau prin cioplitură de «legătură», care traversa podul. Lateral se făcea «calcan»": Vl 1; „Înainte căpriorii se petreceau şi se prindeau în cuie de lemn, astăzi – cap la cap. Formează capre şi se prindeau în grinzi şi cosoroabă": Vl 2; „Căpriorii lungi de 4-5 m se puneau la distanţă de 1-1,5 m unul de altul. La lărgimea de 6 m, se măsura cu o sfoară, se împărţea în două şi se scotea o parte (rămâneau trei părţi). Acela e căpriorul; deci la 6 m, căpriorul are 4,40 m şi o palmă (20 cm) şi-l retezau. Între căpriori era o distanţă de 1,20-1,30 m, după cât erau de groşi. Căpriorii erau din lemn de stejar, arin, plop. Se puneau cap la cap, direct pe grinzi, fără cosoroabă, cu streaşină. Cât era streaşina de lungă, atât înălţau la coamă cu lungimea căpriorilor (25-30 cm). Lărgimea streaşinei se adăuga deci, la lungimea căpriorilor, care se fixau în cuie de lemn, apoi ţigăneşti. Se crăpa căpriorul pe lateral, se scotea «cloţuşul» şi se băga celălalt în ţâncuri, rar bătut cu cui. Ei erau prinşi cu legături (contrafişe), la distanţă faţă de vârf de 45 cm sau de 30-35 cm (la acoperişurile mai scurte). După ce era pus primul laţ, al doilea şi următoarele erau puse la distanţă de o şchioapă (18 cm). Se bătea şiţa, la jumătatea primului laţ, apoi pe altul – alt rând de şiţă, la distanţă de 25 cm pentru şiţa de 75 cm": Vl 3; „Căpriorii se prindeau pe cosoroabă, iar sus li se teşeau capetele. Perechile de căpriori formau o capră": Vl 4; „Se prindeau direct pe cosoroabă, iar la coamă se îmbucau": Vl 6; „Se puneau cinci-şapte perechi de căpriori, lungi de 3-5 m": Vl 7; „La un metru distanţă, lungimea căpriorilor fiind de 4 m. Sus se crestau şi se uneau pe coamă": Vl 8; „Se puneau la distanţă de 80 cm unul de altul. În partea de jos, căpriorii se prindeau pe grinzi şi cosoroabă, iar în partea de sus cu tăietură şi cioplitură, făcute cu dalta. La unele construcţii era şi o bârnă de legătură. La cele care aveau deschidere prea mare, prin pod se puneau nişte capre (legătură orizontală între căpriori), cam la înălţimea de un metru. Acum, acoperişurile se fac, neapărat, cu

https://biblioteca-digitala.ro

capră. Laţii se fixau în cuie de fier, făcute de ţigani": Vl 10; „Căpriorii lungi de 3-4 m se puneau la distanţă de 2 m. Jos se prindeau pe grinzi, iar sus prin ţapă (scobitură)": Vl 11; „Se puneau câte trei căpriori la colţuri şi câte trei- patru lateral, la faţada casei": Vl 12; „La distanţă de 80 cm se punea o pereche de capre. Se fixau legăturile (pe lung), podul şi cosoroabele, pe ele – căpriorii. Sus, căpriorii se petreceau unul peste altul, în crestez, fără nimic altceva, azi cu o culme sub căpriori. De prin 1950 se fac cu piuă, adică peste pod se pune un lemn, pe care se pun stâlpi. În acest caz, căpriorii se prind cap la cap, în comară": Vl 13; „Căpriorii se fixau pe cosoroabă, iar în partea superioară se uneau prin teşire, doi câte doi formând o capră. Căpriorii de la colţuri se numeau colţari": Vl 14; „Se puneau cinci-opt perechi de căpriori şi aveau 3-5 m lungime": Vl 15; „Căpriorii se puneau direct pe grinzi, iar în partea superioară se petreceau": Vl 16; „Căpriorii erau lungi de 4-5 m, se puneau la distanţă de 1,5-2 m şi se prindeau de vantură (bârnă aşezată transversal pe grinzi), iar sus – în cheie": Vl 18.

Streaşina: „Depinde de materialul cu care se acoperă": Dj 1.

Îngustă: Gj 1-5, 14, Mh 5-9, 12, Ot 1, 2, 7, 10-15, Vl 4-10, 13-16; „De circa 35 cm": Dj 8, Gj 10, Ot 6; „De aproximativ 35-50 cm": Dj 15, Ot 8, Vl 17; „De circa 50 cm": Dj 2, 9-14, 16, Gj 2, 8, 11, 15, Mh 2, 3, Ot 3, 14, Vl 2; „Se numea poală": Gj 6.

Lată: Gj 12, 13, Ot 4, Vl 12, 14, 18; „De 50-80 cm": Dj 3, Gj 9, Ot 5, 9, Vl 1; „De 60-70 cm": Vl 11; „De 60 cm la acoperişurile din paie, trestie": Mh 1; „De 70-80 cm la acoperişurile din paie, mai îngustă la cele din ţiglă": Dj 5; „De 70-80 cm": Dj 6, 7; „Lată de un metru": Gj 7; „În trecut, streaşina era lată, în prezent este îngustă": Mh 10.

ÎNVELITOAREA

Terminologie. Materiale: „Maldăr": Dj 1-3, 6, 9, 13, 16, Gj 9, Mh 3, 6, Ot 5, 12, 13, Vl 2; „Şuvar": Dj 2; „Săndrilă": Ot 4; „Prăştilă": Ot 1, 15.

Lemne puse peste paie, să nu le ia vântul: „Păianjeni": Gj 2, 14; „Prăjini": Gj 2, Mh 9, 12, Ot 5, 6, 9, 12, 13; „Lănteţi": Gj 14; „Păleaţă": Mh 5; „Ţăpuşe": Mh 7; „Ţăruşi": Gj 1, Mh 12, Ot 15.

Materiale şi tehnici

Paie. Călcate, bătute cu furca. *În trecut*: Dj 1, 3-11, 14, Gj 1-3, 10, 14, 15, Mh 1, 3, 5, 7, 9, 12, Ot 1-4, 6, 8-11, 13-16, Vl 2; „Maldăr, la grajd, cocină": Dj 1; „Se aruncau cu furca pe acoperiş şi se băteau cu picioarele": Dj 14; „În lanţii de jos care erau mai groşi se băgau ţăruşi (în găuri făcute cu sfredelul) de 25-30 cm, după care se aşezau mărăcini, nuiele ca să nu alunece paiele. Se puneau paiele cu furca de jos în sus şi se băteau cu piciorul": Gj 1; „Peste paie se puneau prăjini (până se chiteau paiele), ca să nu le ia vântul": Gj 2; „Foarte rar se făceau, în trecut, şi

https://biblioteca-digitala.ro

aceasta mai ales la conacele de pe dealuri, pentru adăpostul vitelor": Gj 10; „La marginea de jos a căpriorului se făceau găuri şi se punea un lănteţ, ca să ţină streaşina de paie. Deasupra paielor, se puneau «păienjeni» (prăjini)": Gj 14; „Paie puse cu furca, călcate, deasupra se fixa câte o «păleaţă» (o prăjină mai groasă), să nu ia vântul paiele": Mh 5; „Înainte de primul război mondial se utilizau. Din loc în loc se puneau bucăţi de lemn, ţăpuşe, legate cu funie sau cu sârmă de căpriori, apoi paiele cu furca, se băteau să nu cadă. Grosimea acoperişului era de aproximativ 50 cm": Mh 7; „Cu prăjini deasupra": Mh 9; „Prăjinile se puneau până se tasau bine paiele, după care se luau": Mh 12; „Paie aruncate direct cu furca peste trestie": Ot 1; „Se puneau mărăcini la streaşină, apoi paie": Ot 2; „La coşare, pătule se puneau straturi de trestie peste care se puneau paie, apoi coceni sau pământ": Ot 4; „Se aşezau cu furca, în straturi de 30-40 cm grosime şi sprijinite pe o împletitură de nuiele. Peste paie se fixau prăjini mai dese": Ot 6; „Laţii erau deşi, făcuţi din nuiele mai groase. La poale, sub paiele aruncate cu furca, se puneau mărăcini, iar peste paie prăjini, care încălecau coama acoperişului. În partea superioară, prăjinile erau fixate în formă de cruce": Ot 9; „La coşar, la grajd, la şopron": Ot 13; „La streaşină se băteau ţăruşi, de care se prindea o împletitură de nuiele (gratii), lată de circa 50 cm, pentru ca paiele să nu cadă. Apoi se puneau paiele": Ot 15; „La grajd, la şopru, la pătul": Ot 16; „La palancă": Vl 2.

În snopi: Dj 12, Gj 9, Mh 2, 6, Ot 1; „Se întrebuinţau mai ales paie de secară sau de sipică. Snopi mărunţi aşezaţi unul lângă altul, peste care se puneau lănteţii. Intrau trei-patru rânduri până la coamă. Se acopereau coşere, magazii. Demult. Nu se mai fac astfel de învelitori": Dj 12; „Mănunchi şi deasupra maldăr": Gj 9; „Snopi mărunţi. Azi nu se mai fac": Mh 2.

În trepte: Dj 5.

Stuf, trestie: „În trecut erau din trestie, coceni, paie, azi – din ţiglă, tablă, azbociment": Dj 4; „În maldăre": Dj 2, 6, 13, Mh 6; „Snopi micuţi petrecuţi unii peste alţii, în maldăre, cam trei rânduri": Dj 16; „Aşezate cu furca. Rar, la conacele de pe dealuri sau la unele grajduri din sat. Azi nu se mai fac": Gj 10; „În maldăre, în rânduri succesive cu cotorul în jos şi vârful în sus. Se legau cu nuiele, iar deasupra se puneau prăjini": Ot 5; „Peste lănteţi se aşezau maldăre de stuf, se legau cu coceni de porumb. Deasupra se punea pământ": Ot 12, „Se făceau maldăre, peste care se punea o prăjină prinsă cu sârmă sau trestie. La coamă se legau cu o frânghie": Ot 13; „Se aşezau straturi de trestie direct pe şarpantă, iar deasupra se puneau pământ şi bălegar sau paie şi pământ": Ot 15.

În snopi: Dj 5, 7, 11, 15, 17, Gj 3, Mh 1, 2, 5, 6, 8, 9, Ot 3, 8, 9; „Snopi de trestie puşi unul lângă altul, legaţi de stinghii cu nuiele de «richită» (răchită). Trestia se aducea din bălţile învecinate: Gioroc, Dobreşti, Murta": Dj 11; „În snopi, foarte rar însolzită, mai ales la coşere": Dj 17; „În snopi. Azi nu se mai fac": Gj 3; „Snopi legaţi cu nuiele de răchită. Azi nu se mai fac": Mh 2; „Snopi. La streaşină, dintr-un cap în celălalt se punea o blană, să nu cadă trestia. În partea de jos era egală, apoi în trepte. Sus se împleteau capetele unul peste altul şi se mai punea un braţ deasupra": Mh 5; „În snopi sau însolzit": Mh 11; „Se legau snopii între ei. Din loc în loc se puneau ţăruşi": Mh 12; „Se făceau snopi mici legaţi cu răchită": Ot 3; „Snopi de trestie la coşare,

https://biblioteca-digitala.ro

pătul, magazie": Ot 8; „Papura, cocenii erau folosite de oameni săraci. Snopi mici erau legați cu sârmă unul de altul": Vl 1.

În trepte: Mh 5, 7, Ot 7; „Maldăre, însolzite, cu brâu": Dj 2; „Sau în snopi, însolzită": Dj 4; „Se începea de jos. Al doilea rând venea cam la jumătatea primului. Sus, se împleteau parte peste parte și se puneau două scânduri, să nu le ia vântul": Mh 7; „Se puneau snopi, snopi, de venea ca însolzită. Sus, trestia rămânea dreaptă": Mh 9; „Câte doi snopi de stuf, însolziți până la grindă, unde se puneau snopii în două, ca să fie și într-o parte și în alta": Ot 7; „Solzită cu un lemn cu găuri": Ot 12.

Tulpini de porumb (coceni). *În trecut*: Dj 1, 3, 7-14, 16, 17, Gj 1-4, 13, 14, Mh 1, 2, 4, 5, 7, 9, 12, Ot 1-16, Vl 1, 14-16; „Se punea cocean lângă cocean, în trei rânduri, iar la coamă se legau de lațuri. Se acopereau coșere, grajduri, pătule, șopruri": Dj 12; „Se puneau brațe de coceni, unul peste altul, în formă de treaptă. Nu se mai folosesc de prin 1950": Mh 4; „Se făceau la fel cu cele din trestie": Mh 5; „Snopi puși peste lanți, lanții fiind mai rari": Mh 12; „La case, cocenii erau combinați cu paie, la coșare, pivnițe (boașcă) erau în combinație cu blană și pământ": Ot 4; „Se puneau snopi și se legau cu sârmă de lați": Ot 9; „Se puneau coceni peste lănteți și se legau tot cu coceni": Ot 12; „La coșere, cotețe, pătule. Erau așezați în snopi și legați de leațuri, tot cu coceni sau cu sârmă. Uneori era pus pământ deasupra lor": Ot 15; „La șoproanele pentru vite": Vl 15.

Lemn. Șindrilă, șiță: Dj 3, Mh 2, Ot 1-3, 6 (rar), 8, 10-13, 15, Vl 1-18; „Acoperișurile din șiță au dispărut de prin 1905-1910": Dj 10; „Singura construcție acoperită cu șindrilă a fost biserica veche, din lemn (demolată)": Dj 11; „Șindrilă ascuțită": Dj 15, Mh 2; „Șindrilă, șiță, blană – în trecut. Șindrila avea 60-80 cm. Șița era mai mică (35 cm) și mai subțire": Gj 1; „Șiță, coceni, paie. Șița era spărtură de gorun dreaptă. Se cunoaște un singur fel de șiță, dreaptă, fără șanț": Gj 2; „În trecut: paie, rogoz, trestie, șindrilă de brad ascuțită la vârf. S-a solzit mai târziu": Gj 3; „Din blană de stejar și fag, în solzi de pește": Gj 4; „Șindrilă și șiță înseamnă același lucru": Gj 5-8, 11-13, Vl 6; „Din șindrilă dreaptă, lungă de 70-80 cm și lată de 8-10 cm": Gj 9; „Din șindrilă ascuțită sau în solzi de pește. Este un singur fel de șiță": Gj 10; „Din șindrilă (numai de brad), rotunjită, în solzi de pește. La case – în coadă de rândunică. Șindrilă, șiță sunt sinonime. Dimensiuni: 75 cm. Azi – la fel": Gj 11; „Șindrilă dreaptă sau ascuțită": Gj 12, 15; „Șiță dreaptă, ascuțită (la colțurile acoperișului), solzi de pește, coadă de rândunică": Gj 13; „Deasupra lănteților se pun paie, rogoz. Pe lănteți – șiță de brad. Șița este mai subțire și mai scurtă, pusă pe lănteți; șindrila – mai lungă și mai groasă, pusă pe doi lănteți": Gj 14; „Din șindrilă dreaptă, cumpărată de la munte. Nu se mai întrebuințează de prin 1950": Mh 4; „S-a folosit foarte puțin": Mh 6; „Șindrilă mai este la casele și acareturile foarte vechi": Mh 8; „Șindrilă dreaptă, lungă de 75/10 cm, azi – mai îngustă. Șindrila era din fag, brad, iar dranița din stejar, mai groasă cu doi cm decât șindrila": Mh 10; „Șiță rotundă, avea cam 60 cm/10 cm": Mh 12; „Șița avea 70 cm lungime": Ot 3, „Săndrila se cumpăra de la Slatina, dar numai de cei mai înstăriți": Ot 4; „După 1900 s-a întrebuințat și șița dreaptă, cu dimensiuni de 40-50 cm/10 cm": Ot 9; „Șița dreaptă avea 70 cm/15-20 cm": Ot 11; „Șindrila e mai groasă, șița este mai subțire. Azi nu se mai acoperă cu șiță": Ot 12; Șindrilă lungă de 60 cm și lată

https://biblioteca-digitala.ro

de 15 cm, fixată cu cuie de lemn de lănteţi. Şindrila mai groasă se numea prăştilă": Ot 15; „Şiţa se bătea prin aşezarea a trei şiţe una peste alta la un sfert din lăţime. Şiţa era dreaptă, ascuţită sau în coadă de rândunică, în solzi de peşte numai la biserică. Şindrila (şiţa) era de brad şi avea 70 cm/6-8 cm": Vl 1; „Toate construcţiile se înveleau cu şiţă, care avea 35-40 cm, iar şindrila avea 75-80 cm": Vl 2; „Şiţa putea fi dreaptă, ascuţită sau în coadă de rândunică": Vl 3; „Şindrila avea 50-60 cm/10-15cm, iar şiţa 40-45 cm/10-15 cm": Vl 4; „Şiţa este din lemn de brad, şindrila din bucăţi mai groase şi mai late. Se puteau pune şi blane de un metru": Vl 5; „Şiţa este din brad, are 70 cm lungime şi se aduce de la Sălătruc": Vl 8; „Utilizată absolut la toate construcţiile, cu dimensiuni de 70-75 cm/8-12 cm": Vl 10, 14; „Şiţă de brad, dreaptă, ascuţită sau în coadă de rândunică, de 40-70 cm": Vl 12; „Şindrila (şindilă) de brad. Cea ascuţită la vârf se numea ţap, cea în coadă de rândunică – floare. Şiţa este din fag, de dimensiuni mai mari": Vl 13; „Şindrila avea 50-60 cm, iar scândura 1-2 m": Vl 16.

Se punea: *într-un singur rând*: Dj 3, Gj 10, 11, 15, Mh 4, 8, Ot 15; „Dacă şindrila era groasă": Ot 15; „Şindrila": Vl 5; „Scândura": Vl 16. *În rânduri suprapuse*: Dj 15, Gj 1-13, 15, Mh 2, 6, 10, 12, Ot 3, 8, 9, 11-13, 15, Vl 1-18; „Se alăturau blănile şi se bătea o blană peste alta": Mh 6; „Dacă şindrila era subţire": Ot 15; „Numai şiţa": Vl 5.

Scândură: Vl 16; „Lată de 15-20 cm şi lungă de 1,50 m": Dj 12; „Blană de un metru lungime şi 10-15 cm grosime, făcută din secure": Mh 6.

Ţiglă: „Foarte rar în trecut": Gj 9; „De prin 1920-1922": Mh 6; „De prin 1930-1940": Mh 4, Ot 15; „Între cele două războaie mondiale s-a folosit mai mult": Dj 17, Gj 14. *Azi*: „De prin 1945": Mh 12; „De prin 1960": Mh 5, 7, 9; „La case, la pătulele combinate cu magazie": Ot 15; „Se foloseşte de prin 1965": Vl 13; „Azi": Dj 3, 5-8, 11, 12, 14, 16, Gj 1-13, 15, 16, Mh 2, Ot 1-5, 7-10, 13, 14, Vl 2 (rar), 4, 6, 8-18.

Olane: „Pe colţuri": Gj 13; „Numai la coamă": Ot 8.

Tablă: „După 1920": Dj 17; „Rar": Gj 13; „După şiţă": Gj 14. *Azi*: „De prin 1960": Mh 4, 7, 12; „Azi": Dj 5, 8-12, 14, Gj 1-12, 15, Mh 1, 2, Ot 1-5, 7-10, 14-16, Vl 1, 2 (rar), 4-6, 8-17; „La case": Ot 15; „Se utilizează de prin 1970": Vl 13.

Carton gudronat: „Azi": Dj 5.

Forma acoperişurilor. Într-o apă: „Perdea pentru oi": Dj 3, Ot 2; „Într-o apă la coteţe, perdele, şatre": Gj 1; „La coteţe, cocini şi alte anexe mici": Gj 10; „Şopru pentru unelte": Dj 12, Gj 11, 15, Ot 1, 4-6, 16, Vl 10; „Polata, palanca": Mh 3; „Polata": Mh 6, Ot 10, Vl 12; „Într-o apă sau rotundă la paiele de pe şatră": Vl 6.

În două ape: Dj 1-3, 5-7, 10, 11, 13, 14, Gj 11, 13, 15, Mh 6, 8, 12, Ot 1, 2-7, 9, 15, Vl 1, 3, 6, 9, 10, 13, 16-18; „La unele magazii": Dj 12; „La grajduri, pătule, şopru, fânare": Gj 1-3, 5; „La şopru, cu fundoaie": Gj 6; „La şopru, pătul, pivniţă": Gj 8; „Majoritatea": Gj 9, Mh 5, 10, Ot 5, 7, 8, 10, 14,

https://biblioteca-digitala.ro

16; „La grajduri, pătule, şopru": Dj 1, Gj 10; „La pătul, fânar": Gj 14; „La pătul": Mh 3; „La leauri": Mh 7, 9; „În două ape cu funduri": Mh 11; „La fânar (deasupra grajdului), uneori şi la case": Ot 4; „La grajdul cu fânar deasupra. Şi azi la fel": Ot 15; „La cunii, cuptoare de uscat prune": Vl 1; „La grajduri, coteţe": Vl 3; „La fânar, la cunii": Vl 10; „Cele mai vechi: grajduri, cunie aveau acoperişul în două ape": Vl 13.

În patru ape: Mh 5, 12, Ot 11-13, 16 (azi), Vl 1-16; „Tipul foarte vechi": Dj 5; „La unele grajduri": Dj 10, Gj 3, 4, 7; „La toate construcţiile": Dj 12; „Pivniţele": Gj 9; „La bucătărie, pivniţe": Gj 14; „La toate, dar cu partea din faţă sau laterală prelungită la coşer (şoprul)": Mh 1; „La case": Mh 7, 9; „În trecut în două ape, în prezent – în patru": Ot 3; „La pătul, coşar, magazie. Şi azi la fel": Ot 4; „La grajdul fără fânar deasupra, la magazia de cereale, la pătulul din nuiele împletite. Şi azi la fel": Ot 15; „La locuinţe, bucătăria de vară (rar)": Vl 3; „Grajdurile, înainte de a avea şi fânare deasupra, magaziile": Vl 10; „Sunt mai recente": Vl 13, 17.

Prelungiri ale acoperişului. Terminologie, funcţionalitate: „Şopru pentru atelaje, la peretele grajdului": Dj 1, 6, Gj 6, Mh 8; „La peretele din faţă – şofru pentru depozitare": Dj 10; „Şatră lângă casă sau lângă grajd pentru fânar, bucătării, pivniţe": Gj 4, 5; „Adăpost pentru vite, oi, putina cu prune": Gj 7; „Se numea polată şi era pentru coteţul porcilor, al păsărilor": Gj 8; „Şopru pentru cocină": Gj 9; „Sub pătul": Gj 10; „În partea de nord, polată, folosită ca adăpost pentru vite, magazii, bucătării etc. Azi – la fel": Gj 11; „La fundoaie, mai rar, în spate pentru magazii": Gj 13; „La pereţii laterali ai casei, ai pivniţei (în spate) – polată pentru unelte": Gj 14; „Perdea pentru adăpostit atelaje, vite": Gj 15; „Se făcea la pereţii longitudinali, la şopru, coşer": Mh 1; „Polată în spatele casei. Se mai face şi azi": Mh 2; „Polată la pereţii longitudinali, pentru adăpostit atelaje. Uneori, se făcea separat": Mh 3; „La pătul, la grajd, la casă – perdea pentru animale, şopru pentru unelte": Mh 4; „Şopron pentru atelaje": Mh 5, 9, 11; „Polată – la pereţii longitudinali ai grajdului, pentru adăpostit atelajele": Mh 6; „Şopru pentru adăpostitul oilor şi al atelajelor": Mh 7; „Vara era folosită ca şatră pentru animale, pentru atelaje şi unelte": Mh 12; „Polata era o prelungire a acoperişului la grajd, susţinută de «consuli»": Ot 1; „Perdea pentru adăpostul uneltelor şi al căruţei": Ot 3, 4; „Azi, la pereţii longitudinali se face o prelungire pentru câte un şopru, de adăpostit oi, viţei, unelte": Ot 5; „Aplecătoare pentru nutreţ, vite, car": Ot 7, Vl 1; „Şopru pentru adăpostul uneltelor sau cămară pentru alimente – la peretele din spate": Ot 8; „Se prelungea acoperişul pereţilor laterali de la coşar, magazie sau al celor longitudinali de la pătul sau magazie. Se făcea o aplecătoare pentru şopron, unde se ţineau uneltele, căruţa": Ot 9; „La pereţii laterali – polată pentru unelte, atelaje": Ot 10-14, Vl 2, 8, 11, 12, 14; „Se făceau prelungiri ale acoperişului la casă ori la magazie. Se numea perdea pentru unelte, butoaie": Ot 15; „Polată pentru adăpostul lemnelor, pentru bucătăria de vară": Vl 6; „Polată pentru atelaje şi animale pe timpul verii": Vl 10, 17; „Un fel de perdea sau polată, în spatele grajdului, pentru lemne, atelaje": Vl 13; „Perdea pentru adăpost": Vl 16.

https://biblioteca-digitala.ro

PE CATEGORII DE ADĂPOSTURI

ADĂPOSTURILE PENTRU CEREALE

Pătulul: „Din nuiele împletite pe furci, nelipite": Dj 1, 2, 4, 6-10, 12-14, 16, 17, Gj 1, 2, 4-6, 12, 13, 15, Mh 1, 3, 6-8, 10, 12, Ot 1, 4-7, 10, 12-14, 16, Vl 7-9, 17; „Sau din lănteţi": Dj 4, 5, 7-9, 12, 14, 16, 17, Gj 9, Mh 3, 5, 7, 8, 12; „Din ştacheţi": Gj 15, Mh 12, Ot 1, 4-6, 9, 13, Vl 7; „Ridicat pe patru-şase furci de lemn, cu înălţimea de 2-3 m de la pământ, acoperit cu tablă, ţiglă": Dj 1; „Se ridica pe patru furci de lemn, la înălţimea de 60-80 cm de la pământ. Pe furci se puneau două grinzi, între ele alte două. Pereţii erau din nuiele împletite printre ţăruşi. Sus pe pereţi se puneau grinzi. Peste ele veneau căpriorii. Se acopereau cu stuf, trestie, în maldăre sau însolzită": Dj 2; „Pătulul se făcea pe popi de lemn sau picioare de cărămidă, făcut din leasă de nuiele sau lănteţi, acoperit cu coceni, trestie, papură, ţiglă": Dj 4; „Pătulul – pe tălpi de lemn, ridicat pe furci, la 50 cm de la pământ. Din lănteţi de brad au apărut mai târziu. Se făceau în spatele casei": Dj 5; „Pătulul se făcea pe picere din gard de nuiele. Se acoperea cu trestie, papură, foarte rar cu tablă": Dj 6; „Din nuiele sau lănteţi, pe tălpi, puse pe pietroaie": Dj 8; „Din nuiele împletite puse peste furci, legate în patru tălpi. Ulterior s-au făcut din lănteţi (scânduri subţiri de brad). Se făceau puţin ridicate de la sol, pentru a putea ţine şi animalele dedesubt": Dj 9; „Se aşezau tălpile pe «furculiţe» mici. Pe tălpi, la colţuri se împleteau nuiele. Se acopereau cu coceni, paie, ţiglă": Dj 10; „Pietroaie la capete sau «bunduci» (pari înfipţi în pământ), pe care se puneau tălpile şi se împleteau nuielele. Se acopereau cu coceni, paie, ţiglă": Dj 12; „Din nuiele împletite, pe furci, mai nou pe zid, acoperite cu stuf, trestie, azi cu ţiglă": Dj 13; „Se fixau pe furci de lemne groase, pe ele ţăruşi. În ţăruşi se făceau găuri cu burghiul. Nuielele se împleteau printre ţăruşi. Se acopereau cu coceni, ţiglă, tablă. Ulterior, se făceau din lănteţi şi scândură": Dj 14; „Pătulul vechi era din nuiele împletite, puse pe stâlpi de stejar sau gârniţă, la un metru înălţime. Era pardosit şi era acoperit cu coceni, paie, rar cu trestie. Pătulul mai nou se face împreună cu magazia, din lănteţi de brad, acoperit cu tablă, ţiglă": Dj 16; „Din nuiele îngrădite, pe tălpi, cu pietroaie la colţuri. Pătulele din lănteţi au început să se facă după 1918-1920. Tot de atunci se fac şi pătule din zid de cărămidă pe temelii de cărămidă": Dj 17; „Pătulele erau pe temelie cu legături şi cu pari cu picioare, pe legături. Se acopereau cu şindrilă, azi cu ţiglă": Gj 6; „Din lănteţi se fac de prin 1950": Mh 3; „Din nuiele împletite puse pe tălpi, iar acestea pe stâlpi de piatră. Se acopereau cu blane": Mh 6; „Pătulul se făcea din nuiele împletite până la primul război mondial, apoi din şipci ori lănteţi": Mh 7; „Se ridicau pe picioare, pe care se puneau tălpile, apoi grinzile, printre care se împleteau nuiele, ori lănteţi": Mh 8; „Se ingăureau tălpile, se băgau stobori şi grinduţe mici. Jos se îngrădeau cu nuiele şi se ridicau până sus pe furci. Podeaua se făcea din spărturi de lemne, care se fixau pe grinzişoare. Sus se făcea o uşiţă, să se poată arunca tâma cu porumb": Mh 11; „Pătulul era din nuiele sau scândură, pe pari. Altele erau din lănteţi mărunţi. Jos era din bârne, sus – din nuiele, acoperit cu coceni sau paie, apoi şindrilă, ţiglă. Ţigla a început pe la 1928, dar se întrebuinţa foarte rar, deoarece era scumpă şi nu le dădea mâna oamenilor": Mh 12; „Gard de

https://biblioteca-digitala.ro

nuiele pe furci înalte, acoperite cu prăştilă sau trestie": Ot 1; „Pătulul din nuiele împletite era de formă ovală, cel din paiente era dreptunghiular, deasupra având coşerul, iar când erau din ştacheţi erau o construcţie separată": Ot 4; „Un acoperiş de stuf pe patru pari, cu pereţi din «gratii» – nuiele împletite. Azi cu picioare din beton şi pereţi din ştacheţi. Magaziile erau făcute la fel": Ot 5; „Pătulele se făceau din nuiele împletite pe stâlpi, cu acoperiş din stuf": Ot 7; „La fiecare 3-4 m erau plasate furci sau popi, peste care se împleteau nuiele nelipite, pentru păstrarea porumbului, lipite în interior cu pământ, pentru grâu, secară. Ulterior, pătulele pentru porumb se făceau din ştacheţi. În partea superioară, furcile erau unite printr-o grindă. Pe grindă se punea călcătoarea pătulului, magaziei, apoi căpriorii. Peste căpriori, pe la 1900, se puneau coceni, crengi, paie, mai nou ştacheţi, peste care venea tabla sau ţigla": Ot 8; „Mai demult pătulele erau din nuiele împletite pe furci, apoi din scânduri, acoperite cu paie, coceni. De vreo sută de ani, ăia mai puternici au început să şi le facă cu şiţă": Ot 11; „Pătulele erau făcute din nuiele împletite sau ştacheţi pe furci, cu acoperişuri din şiţă": Ot 13; „Pătulele se fixau pe patru pietroaie mari la colţuri, se acopereau cu paie, stuf, coceni": Ot 14; „Pe stâlpi de lemn, la înălţimea de un metru, din nuiele împletite, cu acoperiş din paie, coceni, şiţă, azi – ţiglă, tablă": Ot 16; „Pătulul se făcea din nuiele de alun, împletite pe furci, care se sprijineau pe răzlogi (spărturi de lemne puse peste furci)": Vl 17.

Pătulul pentru grâu: „Era din gratii de nuiele lipite în interior cu pământ": Ot 1, 7, 8.

Gratiile pentru grâu: „Erau din nuiele împletite pe pari, lipite cu pământ, acoperite cu coceni": Ot 14.

Magazia: „Era din blană sau paiente împletite cu pereţii lipiţi şi pardoseală din blană": Dj 1; „Din nuiele împletite, lipite cu pământ amestecat cu pleavă şi călcat cu picioarele": Dj 2; „Se făcea pe popi (ca şi grajdul), cu pereţii din blană lată": Dj 5; „Se făcea pe «picere», cu pereţii din blană, rar din cărămidă": Dj 6; „Magazia – din nuiele împletite lipite în interior. Se acoperea cu stuf, trestie": Dj 7; „Din nuiele împletite lipite cu lut sau din blane, încheiate în «uluc» şi utilizate pentru păstrarea grâului": Dj 12; „Magaziile aveau pereţi din scândură, ridicaţi pe zid sau pe stâlpi. Se acopereau cu blană": Mh 6; „Pereţii se făceau din paiante lipite cu pământ. Cei mai înstăriţi le făceau din scândură": Mh 8; „La început magaziile se făceau din pământ, cu un rând de paiante pe dinăuntru": Mh 11; „Din scândură, acoperite cu coceni sau şiţă": Ot 13.

Râniţa: „Se făcea din blăni de brad": Gj 6.

Hambarul: „Era din nuiele împletite. O parte din el era lipit cu pământ, amestecat cu pleavă. Aici se ţinea grâul. Ulterior s-a făcut din scândură, acoperit cu «şuvar» de trestie": Dj 2; „Hambarul era construit din scândură, acoperit cu stuf sau trestie": Dj 7; „Înainte hambarul era din «scânduri ulucate», ca o magazie. Era din nuiele îngrădite între pari, ridicat de la pământ pe bondoci de 1,50 m (75 cm în pământ). Pe ei se puneau tălpi şi se ridicau pereţii ca la case. Se puteau face şi din lănteţi. Nu aveau tavan": Dj 8; „Se făcea din lemn lipit cu balegă": Dj 9; „Hambarele erau făcute din nuiele împletite sau din scândură şi se puneau între casă şi şopronul vitelor, cu faţa la vedere": Gj 5; „Din «lozbe» (spărturi) de fag sau din blăni (scânduri), lucrate

https://biblioteca-digitala.ro

de rudari": Gj 11; „Hambarul era din nuiele împletite cu fund de blană «spoit» cu lut": Mh 3, Ot 8; „Din scândură": Mh 7.

Sinseacul: „Magazie mică din lemn, cu acoperiş de coceni, paie sau şiţă, dar şi ladă de lemn, cu capac de lemn, pe picioare": Ot 11; „Coşarul, din nuiele împletite se punea pe lemne cioplite, grinzi, cu înălţimea de 80 cm. Dedesubt se făcea cocină. Grinzile se îngăureau şi se băgau furci. Deasupra se acoperea cu şindrilă. Azi se face o încăpere separată pentru păstrat grâul": Gj 9; „Se făcea deasupra pătulului din paiente": Ot 4.

ADĂPOSTURILE PENTRU ANIMALE

Grajdul (coşerul): „Se puneau pe furci bătute în pământ la înălţimea de 2 m. Pe pereţi se punea o praştie, pe care se puneau căpriorii, legaţi în grindă. Pereţii sunt din stinghii sparte, cu pământ lipit sau din nuiele de răchită împletite, lipite cu balegă şi acoperite cu paie de grâu, secară, coceni, puse în maldăre, bătute cu furca. Pe căpriori se băteau ţăruşi cu o împletitură, să nu alunece paiele. Se făceau şi coşare din paiantă, lipită cu pământ. Grajdurile se făceau pe tălpi aşezate pe «chituci» groşi de lemn, de cărămidă sau de beton. Între stinghii se bătea pământ, «se împaienta». Se făcea cu pod pentru nutreţ. Se podea cu stinghii puse pe grinzi, lipite cu pământ. Se acopereau cu coceni. Grajdurile mai noi se fac din cărămidă, se acoperă cu ţiglă, tablă": Dj 1; „Coşarele aveau pereţii din trestie, acoperişurile din stuf sau ţipirig, în patru ape. Grajdurile erau din zid bătut, închis cu «coteaţă» de trestie, legată cu sârme şi tencuite cum se tencuieşte casa. Erau acoperite cu trestie, azi cu ţiglă": Dj 2; „Se construiau din chirpici, se acopereau cu stuf sau ţiglă": Dj 4; „Se băteau furci în pământ. Pe ele, tălpi. Se puneau lânteţii, pe ei – pământ cu paie. Pe pereţi se ridicau grinzi, pe ele – praştii şi apoi căpriorii. Se acopereau cu trestie sau paie, ulterior cu ţiglă. Tipul nou este zidit din cărămidă, cu temelie din cărămidă sau ciment": Dj 5; „Pentru coşare, temelia se punea pe popi, pe care se împletea gard de nuiele, lipite cu lut simplu. Se puneau tălpi, pe care se ridicau căpriorii. Se acopereau cu stuf în maldăre (snopi). Deasupra (dar nu întotdeauna) se făcea pod pentru fân. Grajdurile erau din chirpici sau din cărămidă": Dj 6; „Coşerele aveau pereţii din nuiele împletite şi lipite (cele mai multe), din «cranţ» sau chirpici, dar rar. Grajdurile erau din cranţ şi pământ. Atât coşarele, cât şi grajdurile erau acoperite cu stuf": Dj 7; „Coşerul se făcea din chirpici sau lănţuiţi cu stinghii şi pământ printre ele, pe tălpi. Se tencuia în interior. Se acoperea cu coceni, paie, şiţă, foarte rar cu ţiglă sau tinichea. Grajdurile se făceau din cărămidă dublă (nearsă) sau din «cârpici» şi se acoperă cu tablă, ţiglă": Dj 8; „Grajdul era din «pente» (spărturi de lemne), bătute pe două părţi. Pereţii sunt lipiţi cu pământ şi paie, acoperiţi cu coceni, rar cu ţiglă şi cu tablă, azi cu ţiglă": Dj 9; „Grajdul se făcea pe furci. Se puneau furci pe laturi, bătute în pământ. Pereţii erau din lemne sparte, bătute în cuie pe furci, între ele pământ amestecat cu paie şi jucat cu picioarele. La cei mai bogaţi se făceau din cărămidă direct pe pământ. Se săpau şanţuri, se umpleau cu pământ. Pe pereţi se puneau grinzi pentru podele. Se băteau în cuie de lemn de salcâm. Uneori, grajdul avea un pod cu înălţimea de 1,50 m, care era utilizat ca fânar pentru fân. În acest caz, căpriorii se fixau la distanţa de 80 cm. La coamă se punea o praştie, lungă cât grajdul. Pe ea – căpriorii. Se acopereau cu coceni, stuf sau paie, aşezate cu furca. Dacă se acopereau cu coceni, paie, stuf, peste

https://biblioteca-digitala.ro

căpriori se băteau lemne sparte. Dacă se punea ţiglă, se folosea lanţ": Dj 10; „Coşarul se făcea din patru lemne bătute în pământ, cu stâlpi la un metru, se «cronţăiau» (se băteau lemne sparte şi între ele). Se lipea cu pământ amestecat cu paie. Acoperişul era în două ape. Grajdurile din cărămidă se făceau cu temelie din beton sau cărămidă, cele de scândură – fără temelie": Dj 14; „Coşerele vechi erau din cranţuri, puse direct pe pământ între lemne despicate şi crăci, fără temelii, cu parii bătuţi direct în pământ şi acoperite cu paie, coceni. Azi se fac din cârpici": Dj 15; „Coşerul era din nuiele împletite printre ţăruşi (la colţuri şi din metru în metru), lipite cu pământ sau din pământ bătut între lemne (rotunde, sparte). Pe pereţi se punea o talpă, pe care se ridicau căpriorii. Se puneau crăci să stea paiele (bătute cu furca). Peste ele – coceni. Sus, căpriorii se îmbinau în crestătură sau cu o capră, în cuie de lemn. Se puteau fixa şi într-o grindă transversală. Se acopereau cu paie, coceni. Grajdurile mai noi se fac cu temelie de cărămidă (40-50 cm în pământ) şi 2 m înălţime. Se acopereau cu ţiglă şi, rar, cu tablă": Dj 16; „Coşerele se făceau din pari de salcâm, bătuţi direct în pământ, din metru în metru. Pereţii erau din lemne sparte, cioplite cu toporul. Pe ele se băteau spărturi, şipci, apoi pământ amestecat cu paie şi călcat. Pe pereţi, la jumătate se puneau prăştii (şase pe margini plus capetele). Apoi se punea cununa de grinzi. Peste grinzi se fixa o altă talpă şi o coamă pe care se ridicau căpriorii la interval de 75 cm. Căpriorii se băteau cu piroaie (cuie de lemn, apoi de fier). Lungimea căpriorilor: 3,5-4 m. Streaşina avea cam 50 cm lăţime. Se acopereau cu stuf, trestie, în snopi, foarte rar însolzite": Dj 17; „Grajdurile erau din bârne, peste care se băteau nuiele de cercuit, sparte în două. Apoi se tencuiau cu pământ şi pleavă. Azi nu se mai construiesc grajduri sau acareturi mari": Gj 2; „Coşarul era din nuiele împletite lipite": Gj 2, 14, Vl 5; „Chirpici, paiantă pentru grajduri, împletituri din nuiele lipite pentru adăpostul oilor, bârne pentru pimniţe": Gj 3; „Grajdurile erau din bârne, acoperite cu şindrilă": Gj 4, 5, 7, 8, 11; „Grajdurile mai noi se făceau pe temelie cu adâncimea de 50-60 cm, cu piatră pusă «pe seci», deasupra cu maltăr (ceamur). Se acoperea cu şindrilă, ţiglă, tablă. Staurul (oborul) se îngrădea cu blane de brad": Gj 6; „Grajduri din cărămidă, acoperite cu ţiglă se fac de prin 1945-1950": Gj 9; „Grajdurile se făceau din scândură, se acopereau cu paie, ferigă, şiţă. Astăzi se fac din cărămidă, se acoperă cu ţiglă": Mh 1; „Grajdurile erau din bârne, din piatră, acoperite cu şindrilă. Azi sunt din piatră, acoperite cu ţiglă": Mh 3; „La coşer se băteau furci cam la 2 m una faţă de alta, se împleteau nuiele, se lipeau cu balegă şi pământ. Unii făceau pereţi din stuf îngrădit. Peste pereţi se puneau «lunguri», pe ele – căpriorii. Marea majoritate se acoperea cu stuf de baltă, în snopi. Foarte rar, mai ales cei mai bogaţi puneau ţiglă. La grajduri se făcea temelie pe tălpi, puse pe popice de lemn, picioare de cărămidă sau pietroaie. Pereţii erau din paiantă (lemne de salcâm) «împaientate» cu pământ. Deasupra pereţilor se puneau grinzi şi se făcea pod (la coşar era fără pod). La grajd, căpriorii se puneau exact ca la coşer": Mh 8; „La coşer se băteau popi în pământ, pereţii se îngrădeau cu nuiele şi se lipeau cu pământ. Se puneau grinzi, pe grinzi – paiente, care se lipeau. La cele cu învelitori din stuf, trestie nu se podeau, deoarece stuful ţinea cald. Căpriorii se băteau câte doi, în cuie de lemn. Se fixau de coarde, jos în capul popilor, cu cuie de lemn. Sus, pe coamă, nu se puneau corzi, deoarece căpriorii se legau cu paiantă. Paientele se băteau între ele, legând în felul acesta şi căpriorii între ei. Tipul mai nou se face cu lănteţi, bătuţi pe căpriori. În partea de sus, căpriorii se fixează într-un «cal». Dacă acoperişurile se fac cu fund, se pun întâi colţari, apoi căpriorii. Grajdul se face cu temelie de beton, iniţial fără şanţ adânc săpat (cel mult un lat de mână adâncime). Pe lângă temelie se punea pământ şi pietriş. Pe temelie – tălpile, pe tălpi – coardele, apoi grinzile. Se întorceau pe

https://biblioteca-digitala.ro

partea cealaltă şi se îngrădeau coardele. Apoi coardele se scoteau, se îngrădeau tălpile, apoi se puneau popii la linie (din colţ în colţ). Pe ei se ridicau coardele şi apoi se puneau ceilalţi popi. Pe popi se fixau paientele pe dinafară, la un lat de mână, ca să nu intre şobolanii. Pe paiente se lipea ceamur (pământ amestecat cu paie) şi pe dinăuntru şi pe dinafară, apoi se lipea, se tencuia cu pleavă mai măruntă sau paie tocate şi pământ. Pe paientele bătute, se instala sus «căciula»: grinzi, căpriori, lănteţi. Se acoperea cu ţiglă. La pod se băteau lănteţi şi se «vălugeau» cu paiente, apoi se bătea pământ cu paie mai mari. Mai recent, pe pod se pun paiente lungi, ca să nu cadă jos lipitura de pământ": Mh 11; „Temelia grajdurilor se făcea din trunchiuri groase de copaci, puse direct pe pământ. Peste ele erau fixate bârnele şi nuielele îngrădite şi lipite cu pământ. S-au făcut şi grajduri din cărămidă": Mh 12; „Coşarul era din nuiele împletite, lipite cu balegă în interior/exterior, acoperite cu stuf, şiţă. Azi sunt din cărămidă, acoperite cu ţiglă, tablă": Ot 1; „Coşerele erau făcute din patru furci îngrădite cu nuiele, lipite cu pământ şi balegă, acoperite cu paie, trestie, şiţă": Ot 2, 6, 7; „Sau din pământ bătut, acoperite cu stuf. Astăzi, multe grajduri se fac din cărămidă, cu acoperiş din ţiglă": Ot 7; „Coşarele erau din nuiele împletite, acoperite cu coceni, şiţă. Grajdurile cu fânare au luat locul coşarelor şi sunt din paiantă, bârne, zid, acoperite cu şiţă, ţiglă, tablă. Uneori era o mică încăpere locuită chiar în grajd, cu o mică ferăstruică spre animale": Ot 10; „Coşarele erau din «parmaci», lemne, de dimensiuni mici pentru doi boi. Dacă mai aveau şi o vacă, făceau o despărţitură cu lanţi de lemn, puşi în curmeziş": Ot 11; „Coşarele se făceau din nuiele împletite pe furci sau din bârne, lemn nespintecat. Se acopereau cu şindrilă": Vl 2; „Mai târziu, s-au făcut din scândură. Grajdurile erau din bârne groase, acoperite cu şiţă": Vl 10; „Grajdurile se făceau din bârne, apoi din cărămidă, se acopereau cu ferigă, şiţă, ulterior cu ţiglă": Vl 13.

Şoprul pentru animale: „Se băteau patru-opt furci, iar deasupra – câteva lemne, apoi stuf, cu acoperişul înclinat pentru a se scurge apa sau cu bondoci fixaţi în pământ, cam la 2-2,5 m, peste care se băteau sau nu «clete» (lănteţi), la distanţă cam de 40 cm": Dj 7; „Se făcea pe bolovani: un rând cu grosimea de 30-40 cm. La mijloc şi la colţuri nu era temelie continuă, ci din loc în loc. Pe bolovani se puneau tălpoaie la patru colţuri; la mijloc – patru stâlpi, pe stâlpi – legătura de sus. La mijlocul stâlpului se pune un lănteţ şi se blănesc pereţii, cu blane (scânduri groase) sau cu bârne cioplite şi îmbinate «în chei, în scriveală» cu capetele retezate. Se acopereau cu şindrilă de brad, dreaptă, de 80/10-20 cm. Se punea fără şanţ": Gj 6; „Şoproane pentru vite mari se făceau astfel: se băteau furci în pământ, la 3-4 m distanţă. Se puneau cosorobii în lungime, apoi grinzi rudimentare, legate cu «plătuitură» şi cuie de lemn. Se puneau căpriorii iar plătuiţi. Jos, pe cosoroabă, se lăsau mai în vale pentru streaşină (30-40 cm – în trecut, 70 cm - un metru – azi). Se puneau lănteţi şi se acoperea cu şindrilă (dreaptă de 70-80 cm/8-10 cm) sau paie în maldăre (mănunchi legaţi), iar deasupra – maldăre": Gj 9; „Şoprul pentru oi era din bârne, acoperit cu şiţă": Ot 11; „Şoprul pentru vite era închis pe trei laturi cu blană nelipită şi acoperit cu şiţă": Vl 7; „Şoprul pentru vite are pereţi făcuţi din blane sau nuiele, deşi oile mai stăteau şi sub şoprul pentru unelte": Vl 13; „Şopronul pentru vite – o iesle pe patru furci, închis cu doi-trei pereţi din blăni şi nuiele lipite cu pământ. Mai târziu deasupra şopronului care se închide cu patru pereţi şi începe să fie făcut din blăni şi cărămidă nearsă, ia numele de grajd. Din «ţarnele» se face un gard ca un etaj, unde se ţine nutreţul": Vl 17.

https://biblioteca-digitala.ro

Şatra pentru oi: „Era un acoperiş din paie, scândură pe patru furci, de fapt o prelungire a acoperişului, în faţa grajdului sau a pătulului": Mh 12.

Pătuiagul: „Se face pe furci, şura este ca un acoperiş din fân, pe stâlpi. Dedesubt se adăpostesc animalele": Gj 4; „Pătuiagul se făcea din patru stâlpi, bătuţi cu ciocani sus, pe care se fixau prăjini. Pe ele se punea fânul, iar dedesubt se ţineau animalele. Se făceau într-un colţ al oborului": Gj 7, 11.

Saiaua: „Era un fel de ţarc din nuiele, unde se ţineau oile vara": Dj 17; „Din nuiele împletite, acoperită cu ferigă, pentru oi": Gj 11.

Palanca: „Avea pereţii din lănteţi pe capre şi se acoperea cu ferigă sau cu paie de secară puse maldăr (cu furca), rar mănunchi. Acoperiş în patru ape": Mh 3; „Surla sau saiaua – din nuiele împletite rotund": Vl 2.

Toriştea pentru oi: „Avea pereţi din scândură, acoperiş din şiţă": Ot 1.

Oborul oilor: „Se băteau pari în pământ, peste care se fixau stinghii. Nu se acopereau": Dj 17, Mh 8; „Se băteau în pământ popi, pe care la un lat de palmă se fixau paiente. Nu se acopereau. Se făceau la un capăt de grajd sau de pătul. Se forma astfel un «gang» (singurul cu acoperiş). Acolo se ţineau oile": Mh 11; „Era din nuiele": Ot 1, 6.

Cocina: „Era din ţăruşi în pământ, cu lemne de-a curmezişul sau din nuiele îngrădite şi lipite cu pământ şi balegă. Se acoperea cu coceni. Demult erau săpate în pământ şi acoperite": Dj 1; „Din stobori de lemn": Dj 7; „Din scândură": Dj 8, 9, Mh 8; „Pereţi din uluci nelipite, acoperite cu stuf": Dj 13; „Din bârne": Mh 3, Vl 13.

Coteţele pentru păsări: „Erau încăperi mici din paiantă, lemn, lipite, dar numai unii aveau": Dj 1; „Coteţul, cu două-patru încăperi, se podea": Gj 6; „Curelnicul (coteţul pentru găini), de formă pătrată, era făcut din nuiele. Se punea pe o roată sau pe un par, să nu vină vulpea": Gj 8; „Din bârne": Mh 3; „Coteţele pentru porci, păsări, de la suprafaţa solului se făceau din nuiele lipite, acoperite cu coceni, mai recent din cărămidă sau ciment, acoperite cu ţiglă, tablă": Ot 14; „Din nuiele sau ulucă": Vl 10.

Bordeiul pentru vite: „Se acoperea cu paie şi pământ": Dj 1.

Zămnicul: „Se săpa o groapă mare, în formă dreptunghiulară. În mijloc se punea o furcă groasă din lemn. De-a lungul construcţiei, se fixa un lemn, pe care se sprijineau căpriorii. Peste căpriori se băteau prăjini. Peste căpriori se puneau prăjini, apoi trestie, paie şi pământ. Uşa era făcută într-o parte cu un «uscior». La intrare avea un gârlici": Dj 2.

https://biblioteca-digitala.ro

ADĂPOSTURILE PENTRU NUTREȚ ȘI PĂIOASE

„Pentru păiere se bat șase-șapte stâlpi de beton. Pe ei se ridică grinzile, căpriorii, se acoperă cu scândură": Dj 2; „Șofrul pentru nutreț avea un acoperiș din stuf în două ape, fără fruntari": Dj 7; „Păierele aveau pereți din scândură": Dj 11; „Pentru șuri se băteau patru stâlpi care sprijineau lemne transversale. Se acopereau cu paie și cu stuf, uneori chiar cu țiglă. Azi se fac din scândură": Mh 8; „Pentru șură se băteau pari în pământ și se lipeau cu pământ. Erau acoperite cu șindrilă, blane": Vl 5; „La început, fânarele se făceau din patru furci și lanți de nuiele. Se puneau două cosoroabe jos, două sus, să țină fânul. Unii îl închideau jos cu blană, pentru a ține animale mari și mici, unelte. Cei săraci își făceau numai pătuiag, din patru furci pe care se împleteau crengi, în formă de grătar, pentru susținerea fânului": Vl 10; „Pătuiagul era făcut din patru furci și un pod din lemne, pe care se punea nutrețul": Vl 14; „Pentru «peteac», jos se punea un strat de lemne și crăci, o prăjină în mijloc și apoi paiele": Vl 17.

ADĂPOSTURILE PENTRU ATELAJE ȘI UNELTE

Șoprul: „Patru stâlpi și un acoperiș (fără pereți)": Dj 12, Gj 11, 15, Ot 1, 4-6, Vl 10; „Șopronul era din patru stâlpi în pământ, din metru în metru, se băteau bulgări de pământ sau scânduri. Pe pereți se așezau grinzi (din metru în metru). Peste grinzi – o praștie, pe care se băteau căpriorii. Sus, căpriorii se îmbinau în grinda căpriorilor. Se acopereau cu coceni, țiglă, tablă": Dj 14; „Cu un acoperiș în două ape": Gj 5; „Un acoperiș în două ape pe patru stâlpi, având înălțimea de 1-1,5 m": Gj 12; „Șoprul era cu pereți din lemn și acoperiș. Alții îl făceau din nuiele împletite, acoperit cu coceni, în două ape": Gj 15; „Șoprul era fie deschis, fie închis cu lemne, cu blane": Mh 4; „Numit șopru sau șopron avea acoperiș într-o apă, din paie sau coceni, pe furci de lemn. Uneori avea trei pereți din bârne necioplite": Ot 2; „Unele șofruri aveau pereți din paiantă. Mai recent, șofrul, cu trei pereți, se face pe mijloc, încadrat de două grajduri sau un grajd și o magazie": Ot 5; „Acoperișul era din coceni sau paie": Ot 6; „Șofrul era din furci de lemn cu trei pereți din paiantă, cu acoperiș într-o apă din paie, coceni sau stuf, așezat lângă bordei": Ot 14; „Șoprul era un acoperiș într-o apă, din paie, coceni, șiță sau din furci de lemn, cu trei pereți din paiantă și acoperiș tot din paie, coceni, șiță; azi este din tablă sau țiglă": Ot 16; „Șoprul este din furci de lemn, acoperiș din șiță, închis lateral cu blană sau lăsat liber": Vl 9; „Un acoperiș din șiță, pus pe patru furci, iar acestea pe pietroaie, la colțuri": Vl 10; „Șoprul avea pereți din scândură, cu o ușă mare sau furci în pământ, peste care se punea un acoperiș din șiță": Vl 18.

Polata: „Cu un perete liber, ceilalți din blăni pe pari, cu acoperiș din blăni sau paie, într-o singură apă": Mh 3.

Perdeaua: „Un acoperiș din șiță sau din blană, sprijinit pe patru furci, fără pereți": Vl 7.

Pătuiagul: „Se puneau patru furci în pământ, doi cosorobi orizontali; peste cosorobi se puneau grinduțe mici suprapuse. Se acoperea cu fân sau paie, în forma unei căpițe, să aibă scurgere. Era fără pereți, complet liber. Dedesubt se țineau uneltele și atelajele": Gj 9.

https://biblioteca-digitala.ro

PARTEA A III - A

LOCUINȚA

ORIENTARE

Față de curte. La intrarea în curte: Dj 9, Gj 1, 2, 5, 7, 8, 10, 12-15, Ot 8, 10, 12, 13, 15, 16, Vl 1, 3, 11, 12, 14; „La 2-5 m de stradă": Dj 4; „Cam la 3-4 m distanță; azi la 1-2 m distanță": Dj 5; „Dar retrasă puțin (3-6 m)": Dj 6; „Aproape de gard": Dj 8; „Pe o latură a curții": Dj 14; „La 2-3 m": Dj 15; „1-1,5 m. Azi la trei metri de la trotuar": Dj 16; „Cam la 3-4 m de drum": Dj 17; „Pentru cei care stăteau la șosea": Gj 11; „Azi, mai aproape, din cauza sistematizării": Mh 3; „Dar cu spațiu între drum și casă": Mh 9; „La intrarea în curte, dar depindea și de mărimea terenului": Ot 4; „La intrarea în curte, pe o latură; curtea rămânea în față": Vl 15. *Numai în trecut*: Gj 6; „Foarte aproape de uliță": Mh 1. *Numai azi*: „La intrarea în curte": Dj 11, Mh 7, 12, Ot 1, 2, 5, 7, 14, Vl 5, 6, 8, 9, 16-18; „Azi casele sunt cam la 5-6 m de uliță": Dj 2; „Azi la 2-3 m de drum, până la 10 m": Dj 13; „Azi mai la intrare": Gj 9; „Acum se fac mai aproape de drum": Ot 6; „Mult mai aproape de drum": Vl 10, 13.

În mijlocul curții: Dj 10, Gj 3, Ot 1, 2, 5-7, 9, Vl 7, 12; „În mijlocul curții, cam la 20-30 m distanță de linie (uliță)": Dj 1; „Azi sunt mai aproape de drum, cam la 20 m de la șosea": Dj 3; „Cam la 10-12 m": Dj 7; „De obicei": Gj 9; „Mulți își așezau casa pe un loc potrivit (pe deal), putând fi în mijlocul sau în fundul curții": Gj 11; „La 8-9 metri distanță": Mh 3; „La 10-15 metri de drum": Mh 4; „Cam la 10 metri de la linie (uliță)": Mh 6. *Numai în trecut*: Dj 3, 13, Gj 2, 5-7, Vl 6, 10, 13, 16; „La cca. 20-30 m de poartă": Dj 11; „La 10-30 metri": Mh 7. *Azi*: Mh 2, 5, 10; „La 10-12 m distanță de drum": Gj 6.

Retrasă în spatele curții: Dj 12, Gj 4, Ot 8, 14, Vl 1, 5, 8, 12, 14; „Retrasă, pentru că pe drum trec ciobanii cu oile și umplu casele de praf": Mh 11; „Mai retrasă spre mejdina cu vecinul": Ot 6. *Numai în trecut*: Mh 5, 8, 10, Vl 16, 18. *Azi*: Mh 2; „Spre fundul uliței": Mh 1.

Alte moduri: „Conform sistematizării: 18 m de la axul drumului": Gj 15; „Într-o margine a curții": Vl 2, Ot 3, 11, Vl 6.

Față de drum. Cu fața la drum: Dj 9, 11, 13, 16, Gj 2, 3, 12-15, Mh 2, 4, 11, Ot 1, 3, 4, 6, 8,

https://biblioteca-digitala.ro

16, Vl 1, 3, 8, 12, 14; „Numai cei care făceau negustorie, meseriaşii": Dj 12; „Dar mai rar": Dj 14; „Cu faţa la drum sau cu o latură, în funcţie de teren": Dj 15; „Iniţial": Mh 3; „Se ţinea seama mai mult de drum, dar şi de punctele cardinale. Când drumul nu permitea altfel, făceau două tinzi, una spre drum, una spre soare": Mh 7; „Cu faţa la drum, dar se ţinea seama mai mult de punctele cardinale": Mh 9. *Azi*: Gj 7, 8, Mh 10, Ot 9, 14, Vl 5, 6, 17.

Cu spatele la drum: „Azi, după cum este locul de lat": Gj 2; „Rar": Gj 13; „Numai în trecut": Mh 2.

Cu o latură la drum: Dj 3, 4, 7, 9, 12, 13, Gj 7, 8 (în trecut), 12, 13, Mh 2 (în trecut), Ot 1, 3, 6-12, 15, Vl 1-6, 12, 14; „Marea majoritate": Dj 2, 5, 14, Gj 6; „Când erau două case, pentru a ocupa loc mai puţin pe lung": Dj 11; „Cu o latură la drum, aproximativ, dar se ţinea seama de punctele cardinale": Vl 13; „Cu latura în faţă": Vl 15.

Indiferent: Gj 11, Vl 9, 11, 17 (în trecut), 18; „Indiferent faţă de drum, important era să fie cu faţa la soare": Ot 2; „În trecut nu se ţinea cont": Mh 10.

Faţă de punctele cardinale: „Prima orientarea faţă de punctele cardinale": Dj 13, Gj 6, Mh 5, 12, Vl 10; „Ţineau cont de orientarea soarelui şi poziţia topografică": Gj 1.

Cu faţa la sud: Dj 3, 4, 7, 9, 11, 12, Gj 2, 3 (în trecut), 5, 7, 8, 11, 14, Ot 1-3, 5-14, 16, Vl 1, 3-7, 9-12, 14-17; „Majoritatea": Dj 1, 6, 13, 16; Gj 6, 12, 13, Mh 4, 5, 7, 9, 10, 12; „Cu faţa la miazăzi, spre soare": Dj 5, 7, Gj 9, Mh 1, 3; „Cu faţa la miazăzi, era orientarea care prima": Dj 10; „Mai rar": Dj 14; „Orientarea care prima – spre miazăzi, ca să fie ocrotite de vânt şi pline de lumină": Dj 17; „Cele mai multe cu faţa la sud şi la est": Gj 10, Mh 11; „Cu faţa spre miazăzi sau spre răsărit, ca să fie protejate de vânt": Mh 8; „Important era să fie către soare": Ot 1; „Jumătate la miazăzi, jumătate la răsărit": Vl 2.

Cu faţa la est: Dj 2, 12, 15, Gj 2, 3 (în trecut), 4, 7, 14, 15, Mh 2, 6, Ot 4, 5, 7, 9-12, Vl 1, 3-10, 12-14, 16-18; „Rar": Dj 1, 13, Mh 5, Gj 12, 13; „De obicei": Dj 14, Gj 6; „Multe": Mh 7, 9; „Cu faţa în vale, la soare, nu cu faţa către Olt, ca vântul să nu întoarcă fumul": Ot 15.

Cu faţa la vest: Ot 3, 16; „Mai puţin cu faţa la vest sau la est, dar niciodată cu faţa la nord": Dj 11; „Majoritatea": Dj 16; „Mai rar": Gj 2, 6, 10, 13. *Numai în trecut*: Mh 2, 10; „Cu faţa la vest, din cauza configuraţiei terenului": Vl 11; „Cu faţa la SV, să nu fie nici în crivăţ, nici chiar spre apus": Vl 13.

Altfel: „Nu era nici o regulă, dar se evita nordul": Gj 10; „Pe latura nordică a locului de casă": Vl4.

https://biblioteca-digitala.ro

PLANURI

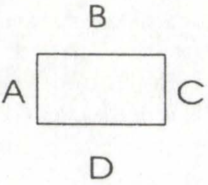

Case cu o singură încăpere

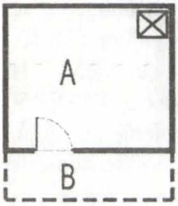

Dj 1, 2, 7, 9, Gj 3, 7, 10, 12, 13, Vl 2, 8, 12; „Cu sau fără prispă": Dj 4, 15; „Cu vatră cu țăst; fără prispă": Dj 8; „Nu era cu vatră, ci mașină – sobă cu plită de pământ și pat": Dj 13; „Cu vatră cu policioară, horn și țăst; cu sau fără prispă": Dj 17; „Sus o încăpere de locuit și jos pivnița; tindă cu pridvor din lemn, pe trei laturi": Gj 4; „Cu vatră fără târnaț": Gj 6 ; „B – sală": Gj 9; „Cu pământ pe jos, pat din țăruși cu blane la peretele NV": Gj 11; „A – casă (sobă), B – tindă, vatra la NV; cu sau fără beci, cu «vițele» în «palănci» (schelet din lemn, peste el ferigă și peste ea prăjini de lemn). Dura cam cinci-șase ani și o reînnoiau. Erau foarte călduroase": Mh 3; „Fără prispă": Mh 4; „După 1918-1920, cine nu avea posibilitatea își construia o singură odaie. Putea sau nu să aibă tindă. Soba cu plită era la SE": Mh 6; „Au fost 10-20; corlată la NV": Ot 1; „Numai cele foarte vechi; contau ca bordeie, deși erau neîngropate, tip așa-zis «cenușar». Termenul nu este prea lămurit. Denumirea locală este de cenușar": Ot 4; „Corlată la NV": Ot 6; „Locuințele ridicate după 1910 la suprafață păstrau forma și planul vechilor bordeie": Ot 7; „Sobă cu hogeac la SE": Vl 1; „Cu hogeac cu vatră. Casa putea avea prispă la fațadă sau nu; se mai păstrează circa 20, transformate în acareturi": Vl 9; „Era o singură cameră; se numea «casă»": Vl 13; „Cu vatră cu corlată, laviță pe prispă și bolovani – lespezi pentru urcat pe prispă": Vl 17; „Mai sunt încă și astăzi": Dj 4, 7, 9, Gj 6, 7, 11, Mh 4, Vl 8, 11; „Mai sunt, dar rare și acoperite cu paie": Dj 15; „Mai există, foarte rar": Gj 10, Vl 15; „Mai sunt și azi, chiar și cu etaj – sus locuință, jos pivniță": Gj 14; „Erau destul de multe. Sunt și azi 20 de case": Ot 6; „Erau în trecut, dar rare": Ot 10; „Acum 50-60 de ani se găseau în sat două-trei case cu o încăpere. În prezent, situația este total schimbată. Au apărut construcții noi, din cărămidă, cu mai multe camere, cel puțin trei, dispuse în plan conceput de meșteri specialiști": Vl 4.

Dispariție: „Ultimul exemplar a dispărut pe la 1930": Dj 1, Gj 4, 12; „Cea a lui Tică Bimbirică, în 1937": Dj 2; „Până la primul război mondial": Vl 1; „Interbelic": Mh 3; „După '40": Mh 6; „După 1945": Dj 13; „Din 1950": Dj 8, Gj 9; „De 10-20 de ani": Vl 3; „Din 1960": Vl 7; „Nu am auzit să fi existat prin sat": Mh 10; „Case cu o singură încăpere nu au existat. Au fost numai cu o încăpere și «ogeac»": Mh 12.

Case cu două încăperi: „Înainte de 1900 erau 80-85% cu două încăperi; interbelic – 80% cu două încăperi, 20% cu trei încăperi; după '45, 80% cu trei încăperi, 10% cu două încăperi (cele vechi), 10% cu patru încăperi": Vl 9.

Cele mai vechi exemplare din sat: „Prin 1930 au dispărut casele cu două încăperi": Mh 7.

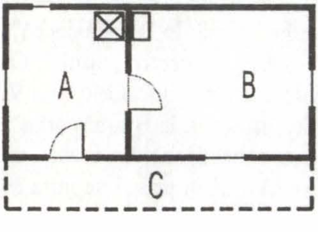

Gj 5-7, 11, 13, 14, Mh 5, 9, Ot 7, Vl 8-11; „A – la vatră, B – odaie, C – prispă; vatră în A": Dj 1, 13; „A – ogeac, B – odaie, C – prispă; în A vatră": Dj 2; „A – ogeac, B – dormitor, C – prispă; în A vatră, în B sobă oarbă": Dj 3; „A – ogeac, B – de curățenie, C – prispă, în A vatră": Dj 4; „A – ogeac, B – în sobă, C – tindă; în A vatră, în B sobă. Pentru perioada interbelică modelul este

https://biblioteca-digitala.ro

acelaşi, dar din cărămidă": Dj 5; „A – casa, B – odaia, vatră cu foc comun la N; casa cu două camere era fără prispă": Dj 6; „A – ogeac, B – odaie, C – prispa cu bondoci, în A vatră cu poliţă, în B sobă oarbă sau sobă cu plită. În ogeac era vatra, în odaie locuiau. Acelaşi plan îl întâlnim şi în perioada interbelică": Dj 8; „A – ogeac, B – odaie, C – prispă, în A vatră cu corlată. Ogeacul era pentru dormit şi mâncare. În odaie sau camera curată se ţin hainele şi mobila bună; nu se foloseşte": Dj 9; „A – cunie, B – odaie, C – prispă, în A vatră, în B sobă cu plită şi cuptor": Dj 10, 11; „A – la ogeac, B – în sobă, C – tindă": Dj 12; „Mai sunt, dar rare, acoperite cu paie. A – la ogeac, B – în sobă, C – prispă, în A vatră cu coş larg cu corlată deasupra, în B sobă oarbă": Dj 15; „După 1920-1930, până în 1960; erau mai mult din chirpici, mai puţin din paiante pe stâlpi. Majoritatea era cu prispă. A – ogeac, la vatră, azi e bucătărie, B – sobă, odaie, azi se numeşte cameră de locuit": Dj 17; „A – ogeac, B – sobă, C – tindă, sobă în A şi în B. Când intrarea se face din tindă în fiecare cameră separat ambele camere devin «sobe»": Gj 1; „A – ogeac, B – hodaie, cu sau fără prispă": Gj 2; „A – ogeac, B – sobă, C – prispă, în A vatră cu corlată, sobă în B": Gj 3, 10; „După aliniere au început să apară şi case cu două camere şi tindă; A – la foc, B – în sobă, cu tindă pe trei laturi. În aceeaşi cameră dormeau, mâncau, găteau. În tindă adăposteau alimente, unelte mici, flori etc": Gj 4; „A – casă sau vatră, B – sobă, C – tindă, în A vatră, în B sobă. Când nu există tindă, se intră din exterior în fiercare cameră, separat. La vatră se gătea, se ţinea putina cu varză, butoiaşul cu băutură, carnea de porc atârnată la coş. «Soba» era camera de locuit, se dormea, iar iarna se mânca aici": Gj 8; „A – în casă sau ogeac sau corlată, B – cameră, C – tindă, în A vatră cu cuptor (mai recent), în B sobă oarbă": Gj 12; „A – ogeac, B – sobă sus, pivniţă jos; ogeacul era folosit ca bucătărie, soba pentru dormit, pivniţa ca magazie, cămară": Gj 15; „B – odaie, C – tindă de pământ sau lemn, în A vatră. Şi interbelic": Mh 1; „A – ogeac, B – sobă, C – tindă, în A vatră, în B sobă oarbă": Mh 2; „A – ogeac, B – casă sau sobă, C – tindă, în B cuptor de piatră mică legată cu pământ (humus cu apă) frământat. În ogeac se făcea vatra, găteau, mâncau, dormeau vara. Iarna mai băgau şi caprele ori oile, care nu aveau altă scuteală. Ţineau «uleiul» cu făina de grâu, găleţile din lemn de salcă pentru apă, tilingă (troaca) pentru apă, rachiu, lapte, zahăr. În foale de capră (pielea caprei legată la gât, la picioare, argăsită pe o parte) se căra rachiul. În «sobă» se stătea ziua, noaptea făceau focul în cuptor şi se dormea acolo; la fel şi interbelic": Mh 3; „A – ogeac sau casa de afară sau cunie, B – casă sau odaia bună, C – prispă, în A vatră, în B «diudium» cu focul din ogeac. Şi interbelic": Mh 4; „A – ogeac, B – cameră, C – tindă (cerdac), în A vatră din cărămidă (de «pricorit» picioare). Există şi un deal numit «cerdac», un fel de margine a dealului, ca şi la case": Mh 12; „A – la foc, B – în sobă, C – prispă de lemn şi pe latura de la drum. Aşa era modelul din bătrâneţe: două camere. La foc se mânca, era focul de încălzea în camera ailaltă. Ţineau masa, «căpisterea», «cârpătorul», scaune mici, ţestul. La sobă era casa de stat şi dormit": Ot 1; „A – la foc, B – în sobă, C – prispă şi pe o latură, în A corlată, în B sobă oarbă": Ot 2; „A – la vatră, B – sobă, C – prispă, în A vatră, în B sobă oarbă": Ot 3 (şi interbelic), Vl 1; „A – la foc, B – sobă, C – prispă, în A vatră pe tot peretele nordic. Şi interbelic": Ot 4, 12, 15; „A – ogeac, B – sobă, C – prispă, în A vatră, în B sobă oarbă. Şi interbelic": Ot 5, 14; „A – la foc, B – în sobă, C – prispă, în A vatră, în B sobă oarbă": Ot 6; „A – focul, B – soba, C – prispa; la foc se mânca, camera «în sobă» era pentru dormit": Ot 8; „A – la foc, B – casă, C – sală (prispă), în A vatră, în B sobă oarbă; la foc – bucătărie": Ot 9; „Se intra în «la foc» şi apoi în odaia de dormit. I se mai zice şi «chilie». În A coş, în B sobă oarbă": Ot 10; „A – la foc, B – în casă. În «la foc» era vatra cu corlată, gura sobei oarbe din «casa» de dormit. Vatra era cam spre fund, dar uneori şi puţin spre centru": Ot 11; „Din prispă se intra în

https://biblioteca-digitala.ro

«la foc» și spre răsărit în camera de locuit «în casă». În «la foc» era vatra cu coș cu corlată, pe care se țineau străchini, linguri, sarea, era măsuța mică, un dulap pe colț. În casă erau paturile de blăni. «În casă» dormeau toți, indiferent de numărul membrilor familiei": Ot 13; „A – tindă, B – odaie, în A vatră, în B sobă oarbă": Vl 3; „A – casa cu foc, B – odaia sau «soba» cu sobă oarbă": Vl 4; „A – casă cu foc sau «în vatră», B – sobă sau hodaie, în A ogeac, în B sobă oarbă": Vl 5; „A – tinda, B – odaia bună, în A hogeac, vatră cu cărbuni, în B sobă oarbă; majoritatea nu avea prispă. Azi mai sunt câteva exemplare": Vl 7; „A – la foc, B – la sobă, hodaie, casă, C – sală, prispă, în A vatră, în B sobă oarbă": Vl 12; „A – la foc, B – la sobă, C – prispă, în A ogeac, în B sobă oarbă": Vl 14, 15; „A – la foc, B – odaie, în A ogeac": Vl 16; „A – la foc, B – sobă, C – sală fără balustradă, doar stâlpi, în A vatră, în B sobă oarbă; la sobă avea o firidă – se scotea o cărămidă, trăgea jar să se vadă noaptea. Pe sală era o laviță": Vl 17.
Interbelic: Mh 5; „A – cameră de locuit, B – camera bună, C – sală, în A vatră": Gj 11.

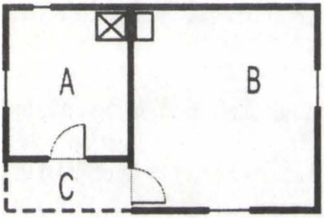

„Între 1910-1941, A – ogeac, B – odaie, C – prispă, în B vatră la NV": Dj 2; „A – la ogeac, B – în sobă, C – tindă, în A vatră, în B sobă oarbă": Dj 5.

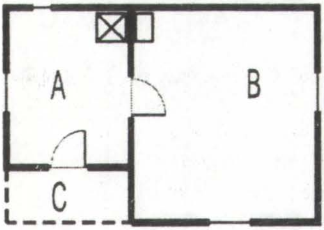

„A – la vatră sau ogeac, B – la sobă, C – prispă, în A vatră, în B sobă de tablă": Dj 7; „A – ogeac, B – sobă, C – tindă, în A vatră, în B sobă oarbă": Mh 2; „A lui Cucă Nicolae; A – ogeac, B – odaie, C – tindă în dreptul ogeacului, în A vatră cu corlată, în B sobă oarbă": Mh 9; „A – casă, B – sobă, C – tindă; și interbelic": Mh 10.

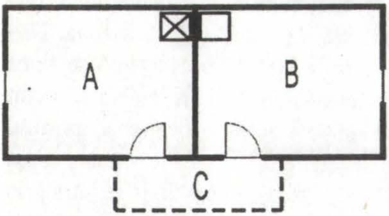

„A – la sobă, B – de curățenie, C – balcon închis sau deschis. În la sobă se locuia și se gătea iarna": Dj 12; „A – vatră, B – cameră, C – balcon deschis": Dj 14.
Interbelic: „A, B – camere, C – prispă; model frecvent": Gj 3, 15; „A – ogeac, B – sobă, C – balcon, în A vatră, în B sobă oarbă": Mh 2.

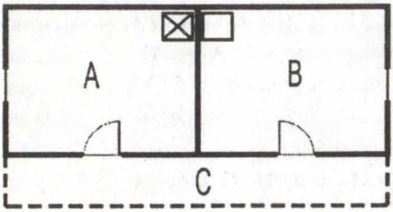

Vl 11; „A – celar sau la sobă, B – hodaia bună, C – sală cu scară de lemn; în A vatră cu corlată, în B sobă oarbă. În celar se locuia; mai era și un cerdac unde se păstrau lada cu mălai și alimente": Gj 11; „A – hogeac, B – casa, C – tindă. Hogeacul era bucătăria, iar casa – camera de locuit": Mh 8; „A – casă, în A vatră, în B sobă cu plită": Vl 13; „Două odăi": Vl 16; „Frecvent cu două intrări de

https://biblioteca-digitala.ro

pe sală. În fiecare cameră este o sobă cu olane": Vl 17.

Interbelic: Gj 3, 5, 7, 9, Vl 4, 9, 11, 18; „A – casă cu foc sau «în vatră», B – sobă sau hodaie, în A ogeac, în B sobă oarbă": Vl 5. „Şi azi": Mh 10.

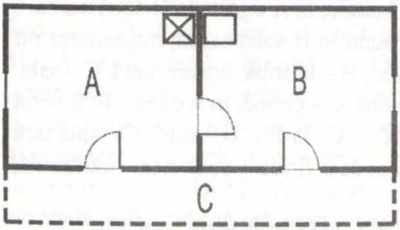

Gj 2, 13-15; „A – ogeac, B – sobă, C – prispă, în A vatră, în B sobă": Gj 7; „A – ogeac, B – cameră de locuit, C – prispa, în A vatră. În ogeac făcea mâncare, în cameră se locuia": Dj 16; „A – în casă, B – soba, C – sală pe grinzi, în A vatră, în B sobă. În casă era vatra, găteam, în sobă locuiam. În perioada interbelică era la fel": Gj 5; „A – la foc, B – la sobă, în A corlată, în B sobă oarbă": Vl 2; „A – tindă, B – casă, în A vatră pe tot peretele nordic, în B sobă oarbă; casă bătrânească fără sală, a lui Turturca": Vl 18.

Interbelic: „Nu au mai fost": Dj 16; „Şi interbelic": Gj 13, 14; „Nu mai există case cu două încăperi": Mh 9.

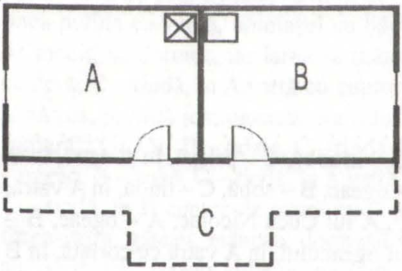

„A – ogeac, B – sobă, C – tindă cu balcon, în A vatră, în B sobă oarbă": Mh 2.

Azi: „Azi nu se mai fac decât cele cu trei încăperi": Dj 9; „Nu se construiesc": Dj 11; „Şi azi": Mh 10; „Proiecte tip": Mh 1, Ot 4, Ot 12, Vl 10.

Case cu trei încăperi. Cele mai vechi exemplare din sat:

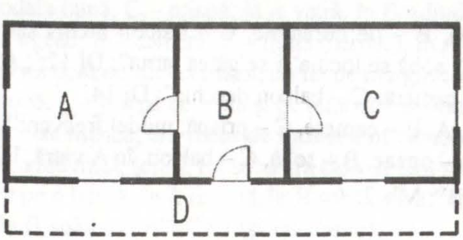

Gj 1, Vl 18 (şi interbelic); „A – odaia bună, B – bucătărie sau sală, C – de locuit sau soba, D – tinda, în B vatra la NE. În odaia bună se ţinea zestrea şi se primeau musafirii. În camera de locuit se dormea. Tinda era folosită pentru adăpostitul unor obiecte şi unelte de uz casnic. Casa era aşa până prin '30-'45. Dacă era fără tindă se intra prin camera de locuit, apoi în sală şi, de acolo, în camera bună": Dj 1; „A, C – odăi de şezut, B – ogeac, D – prispă cu balcon lateral. Noi le mai spuneam şi odaia de «di la deal» şi «odaia de di la vale». La deal este la miazănoapte, la vale este la miazăzi. Ogeacul era folosit pentru gătit şi vara şi iarna. Erau oale de pământ în care se fierbea mâncarea pe vatră. Ţineau copaia de mălai pe ţăruşe bătute în zid, la coşul ăl mare, pe poliţă de blană, puneau străchini de pământ, linguri de lemn. Ţestul îl ţinea ridicat la vatră şi pirostiile erau puse sub ţăst. Într-o odaie erau două paturi cu rogojini pe ele şi un aşternut; se foloseau

https://biblioteca-digitala.ro

pentru dormit. În cealaltă odaie aveam scoarțe, lăzi de lemn, la care le ziceam ladă de țoale. Când se căsătorea un băiat din familie dormea acolo până își făcea casă. Acum, camera curată, îmbrăcată cu covoare, o ținem de frumos. În camera de la mijloc punem musafirul. În camera cealaltă dormim noi. Bucătăria este aparte, în dos": Dj 2; „A, C – dormitoare, B – ogeac, D – prispă, vatra în B la NE": Dj 3; „Camera bună spre stradă, la mijloc ogeacul și după, camera de locuit. În ogeac erau vatra și țăstul, măsuța și scăunelele, în față – camera bună, spre uliță, iar în spate – camera de locuit": Dj 4, 9, 11; „A – cămară, B – la foc, C – sobă, D – prispa, în B vatră cu corlată, în C sobă de tablă. În perioada interbelică același plan, dar construcția este din cărămidă": Dj 5; „A, C – odăi, B – casă, D – prispă sau săluță, în A sobă de pământ, în B vatră, în C sobă de cărămidă nearsă": Dj 6; „A – soba bună, B – ogeac, C – soba 'a de stăm. În ogeac găteam, acolo mâncam pe masa mică, așterneam paie și mai dormeam acolo. Se țineau putina cu varză, hârdăul cu murături, gălețile atârnate de ciocuri de fier, lavița pe pari bătuți în pământ, de pus oala cu găteală. În odaia de stăm sau «soba», iarna găteam, mâncam, dormeam acolo, erau paturi, «lacra» cu țoale pusă pe pat. În «soba bună» era câte un cufăraș de țineam țoalele bune": Dj 7; „A – camera de curat , B – cunia, bucătăria, C – soba, camera de locuit, în A sobă oarbă de băga paie pe la cunie, în B vatră, în C sobă": Dj 10; „A – camera curată, B – vatra, C – camera de locuit, D – prispa. Acum vatra s-a mutat la bucătărie, încăperea a devenit cameră de locuit. Pe prispă se țineau porumbul, fasolea, acum s-a închis, e sală, se doarme, se locuiește acolo": Dj 13; „A, C – camere, B – sală, cu balcon deschis în dreptul încăperii B; la fel și în perioada interbelică și în zilele noastre": Dj 14; „A – sus în casa de curat, B – sala, C – sus în casa de curat, D – marchiză deschisă în dreptul încăperii B. Lumea sta la bucătărie": Dj 15; „După 1920 exclusiv": Dj 16; „Încăperile erau dispuse în șir, la mijloc vatra, de-o parte și de alta camera și respectiv odaia bună. Intrarea se făcea în vatră și de aici în cele două camere": Dj 17; „Casele pe pivniță aveau și closet la etaj": Gj 1; „După 1918 case cu trei încăperi aveau numai preotul și învățătorii. A, C – camere, B – antreu": Gj 2; „Foarte rar cu trei încăperi; cu antreu la mijloc și cu tindă": Gj 3; „A – hodaie, B – ogec, C – hodaia bună; în A sobă la NE, în B corlată la NV": Gj 4; „Erau dispuse în rând, cu uși între ele; «vatra» (la mijloc), «soba» (camera de locuit) – într-o parte a vetrei și «hodaia bună» (cameră bună, în cealaltă parte a vetrei). În «vatră» se gătea, se țineau putina cu varză, butoiașul cu băutură, carnea de porc atârnată la coș; în «sobă» se dormea, iar iarna se mânca aici; în «hodaia bună» se păstrau hainele și așternuturile. Se mai folosea pentru oaspeți sau la vreo sărbătoare. Jos era pivnița": Gj 8; „A – cameră, B – antreu fără foc, C – cameră, cu tindă (sală) nepardosită, joasă; în A sobă la NE": Gj 11; „A – odaie bună, B – antreu": Gj 15; „D – prispă cu balcon; în B, pe tot peretele N, vatră, în C, la NV, cuptor cu sobă de cărămidă cu hornuri și cuptor propriu; la fel și interbelic": Mh 1; „A – hodaia bună, B – vatr+ sau «celar», C – sobă; A – cameră neîncălzită, în B vatră la NE, în C sobă la NV; în hodaia bună erau paturi, masă, scaune, ladă la capul patului, făcută local, cu încrustații rotunde, cercuri; și interbelic": Mh 3; „În A sobă la NE, în B vatră la NV": Mh 4; „A – casă, cameră, B – hogeac, C – camera bună, în A sobă la NE, în B vatră la NV; în «casă» se locuia, hogeacul era bucătărie, în camera bună – de expus mobila și depozitat (sacii cu făină etc.); și interbelic": Mh 5; „A – ogeac, B – odaie de locuit, C – odaie curată, D – tindă, uneori și cu ușă la ogeac din tindă": Mh 6; „A, C – odăi, B – ogeac, în B vatră la NE, în C sobă la NE": Mh 7; „Hogeac la mijloc cu camere de o parte și de alta sau hogeac și o cameră cu două intrări din tindă (prispă). În trecut erau până la trei-patru încăperi, azi trei-patru sau mai multe – un antreu cu camere de ambele părți și bucătăria în spate.

https://biblioteca-digitala.ro

Hogeacul era bucătăria, casa – camera de dormit, camera bună era nelocuită; azi apare în plus, antreul": Mh 8; „A – odaia din deal, B – ogeac, C – odaia din vale, D – tindă, în B vatră la NE, în C sobă la NV": Mh 11; „A, C – camere, B – ogeac, D – tindă închisă cu prispă («închisoarea» tinzii), în B vatră la NE, în C sobă la NV; la fel interbelic": Mh 12; „B – la foc, C – sobă, D – prispă, în B vatră la NE, în C sobă la NV. Mai târziu se adaugă o «supusă» (palangă) în spatele casei, iar B se transformă în antreu, vatra se mută în «palangă»": Ot 1; „A – odaie fără foc, B – la foc, C – în sobă, D – prispă şi pe o latură, în B vatră la NE, în C sobă oarbă la NV": Ot 2; „D – prispă, în A sobă la NE, în B vatră la NE, în C sobă oarbă la NV": Ot 3; „A – odaie, B – la foc, C – sobă, D – prispă, în B vatră pe tot peretele N. Şi interbelic": Ot 4; „A – odaie, B – la foc, C – în sobă, D – prispă cu foişor (uneori), în A sobă cu burlane la NE, în B corlată la NE": Ot 6; „Două camere şi o bucătărie; bucătăria se numea ogeac. Toată lumea în sat avea casele după această împărţire: o cameră era dormitorul obişnuit, a doua încăpere – camera pentru oaspeţi, bucătăria sau ogeacul în mijloc. Aici era vatra focului şi ţestul de pământ. În camera de dormit (dormitorul propriu-zis) se stă în tot cursul zilei şi, bineînţeles, aici se dormea. Camera de oaspeţi era folosită arareori: la diferite zile, de sărbători mai cu seamă": Ot 7; „A – în sobă, B – la foc, C – odaia, prispă în faţă la B; de obicei, focul era la centru": Ot 8; „A – odaie, B – la foc, C – casă, D – sală cu şase stâlpi, în B vatră la NE, în C sobă la NV": Ot 9; „În B vatră pe tot peretele N; mai mult interbelic": Ot 10; „B – antreu, C – în casă (camera de locuit), în B vatră cu corlată la NE": Ot 11; „A – sobă (odaie), B – la foc, C – sobă, în B vatră pe tot peretele N; mai mult interbelic": Ot 12; „A – odaie curată, B – tindă, C – odaie de locuit, D – prispă, în B vatră cu horn pe tot peretele N, în C sobă oarbă la NV": Ot 13; „Camerele erau dispuse în şir, în L sau în formă de pătrat; vatra pe mijloc, în care se intra din prispă şi de aici într-o cameră sau în două camere, una pe o parte, alta pe cealaltă parte. A – cameră, B – vatră, C – cameră curată, D – prispă, sală sau A – vatră, B – sală, C – cameră, D – prispă, sală; «vatra» era bucătărie, camera era pentru dormit, camera curată – de oaspeţi, sala – pentru obiecte, alimente, vase, se mai dormea vara": Ot 14; „A – sobă, B – foc sau ogeac, tindă, C – odaia bună, D – numai după război. Soba era făcută pentru locuire. Ogeacul, care se afla în tindă, era şi vatră pentru gătit. Camera bună era folosită pentru primirea oaspeţilor şi pentru păstrarea lucrurilor de preţ. Apoi ogeacul a dispărut din tindă şi o dată cu el şi vatra, tinda devenind un fel de antreu. Vatra s-a mutat la gura sobei, din camera de locuit": Vl 2, 4; „A – odaia curată, B – antreu, C – odaia de fiecare zi; destul de multe şi azi": Vl 7; „A – camera bună, în B – vatră la NE, în C sobă la NV; în perioada interbelică se adaugă o sobă în camera bună": Vl 7; „A – odaia bună, C – odaia locuită, D – sală, cu o polată în spate, de-a lungul casei; în B vatră la NE, în C sobă la NV": Vl 10; „A, C – camere, B – tindă, D – sală, în A foc la NV, în B vatră la NE, în C sobă la NV": Vl 11; „Erau dispuse în şir. Se intra în camera cu vatra (camera era la mijloc) şi de aici se intra în celelalte două camere, care erau de o parte şi de alta a acesteia. Vatra sau cunia era bucătărie, celarul – cameră de locuit, camera bună – de frumuseţe, pentru musafiri. În camera de locuit se afla soba oarbă cu cuptor, în cunie era vatra, pe colţ. Uneori, când se înmulţea familia, «vatra» era folosită ca o cameră de dormit (se punea un pat); acelaşi plan până în 1920": Vl 13; „B – sala, C – odaia bună, în A sobă oarbă la NE, în B – foc la NV": Vl 14; „B – la foc, C – la sobă": Vl 15; „A – cameră bună (din faţă), B – antreu, tindă, C – cameră de locuit, dormitor, bucătărie, D – sală cu balcon; în C vatră la NV": Vl 17.

Interbelic: Dj 12; „A, C – odăi, B – cunie, cu balcon deschis în dreptul încăperii B": Dj 11; „După 1925; A – camera bună (fără sobă), B – antreu, C – cameră de locuit cu sobă cu plită, cu tindă

https://biblioteca-digitala.ro

(sală)": Gj 12; „D – tindă cu balcon": Mh 2; „A – odaia de locuit, B – ogeac, C – odaia curată, D – tindă": Mh 6; „A – camera de la vale, B – sală, C – camera de la deal": Mh 7; „A – odaie, B – ogeac, C – în sobă, D – tindă, în B vatră la NE, în C sobă la NV; a lui Divan Dumitru": Mh 9; „A, C – camere, B – sală, D – balcon în dreptul încăperii B, în A foc la NE, în C foc la NV": Mh 11; „Cu prispă doar în fața încăperii B": Ot 14; „Erau numai șapte-opt case (cei bogați); vatră în B pe tot peretele N": Ot 15.

Azi: „A, C – dormitoare, B – antreu, D – marchiză": Mh 9; „A, C – odăi, B – sobă, cu balcon central la D": Mh 10.

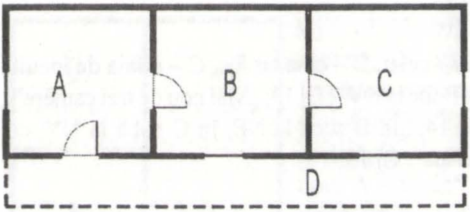

„A – camera de locuit, B – sală, C – camera bună": Dj 1.

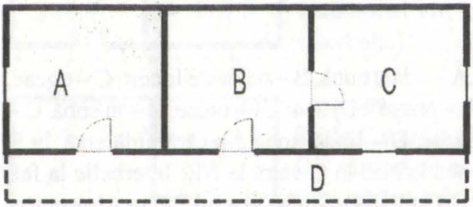

„A – pivniță, B – la foc, C – hodaie, în B vatră la NE, în C sobă la NV": Gj 4; „A – hodaie, B – la foc, C – la sobă, în A sobă cu olane la NE, în B hogeac la NE, în C sobă oarbă la NV": Vl 1; „După 1915; B – tindă, în A foc la NE, în C foc la NV; prispă cu șase stâlpi cu balcon. Azi este același plan, numai că tinda devine corlată": Vl 9; „A – odaia bună, B – la foc, C – la sobă, în B vatră la NE, în C sobă la NV, în tindă un pat": Vl 16.

Interbelic: Vl 15; „Multe prăvălii; A – perdea, B – ogeac, C – hodaie": Gj 2; „A – polată, B – casă, C – la foc, cu tindă în față": Gj 8; „A – odaia bună, B – casa, C – soba": Mh 10.

Azi: „Azi cu tindă cu balcon": Mh 2.

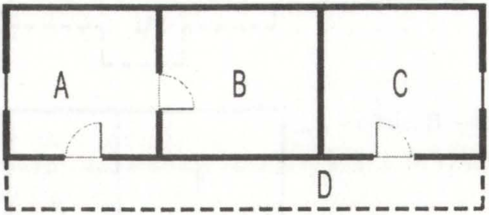

„A – bucătărie, B – cameră de locuit, C – camera bună, D – sală": Gj 5; „În B vatră la NV": Gj 7; „A – la foc, tindă sau dincolo, B – casă, C – hodaia bună; în A era vatra, se gătea, pe laviță țineau vase, căldări; în B dormeau, iar C era «de curat». Unii aveau magazie acolo, care erau mai săraci (până își construiau o magazie)": Vl 2.

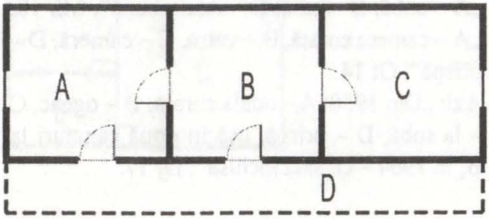

„A – hodaia bună, B – antreu, tindă, C – casă, D – sală și pe o latură, la încăperea C, cu foișor în dreptul încăperii B; antreu folosit și ca bucătărie și ca dormitor": Vl 2; „A – odaia bună, în B foc la NE, în C sobă oarbă la NV": Vl 5; „A – casa bună, B – tinda, C – la sobă, D – cu șase stâlpi, în A foc la NE, în C foc la NV; în perioada

https://biblioteca-digitala.ro

interbelică la fel, cu diferența că este o singură intrare, în tindă. Azi sunt una-două intrări, la tindă și hodaie": Vl 12.

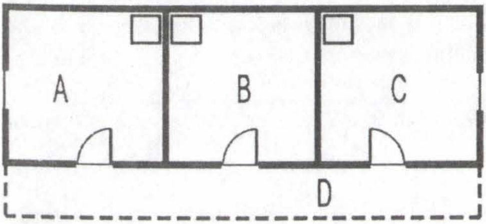

„A – tindă, B – odaie de locuit, C – camera bună": Vl 18; „D – prispă; în perioada interbelică și azi, în loc de prispă, balcon în dreptul încăperii B": Ot 5.

Interbelic: „1925; A – bucătărie, B – camera de locuit, C – camera bună, D – sală cu balcon": Gj 5.

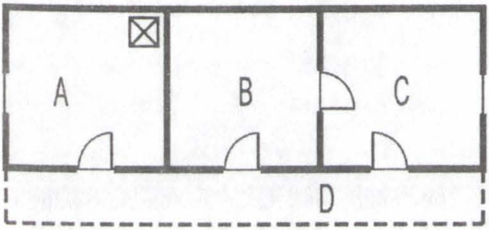

„A – celar, B – casa cu foc, C – odaia de locuit, în B foc la NV": Gj 13; „Mai nou cu trei camere": Gj 14; „În B sobă la NE, în C sobă la NV; cu prispă": Gj 15.

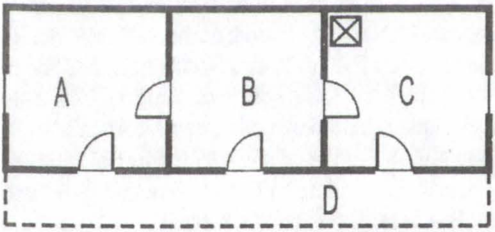

„A – odaie bună, B – odaie de locuit, C – ogeac, D – prispă": Dj 2, 4; „A – odaie, B – în sobă, C – ogeac, D – tindă, sobă din cărămidă arsă, în B sobă la NE, în C vatră la NE; interbelic la fel, casa lui Grecu Ștefan și a lui Bălan Alexandru. La fel a lui Dolof Filip": Mh 9.

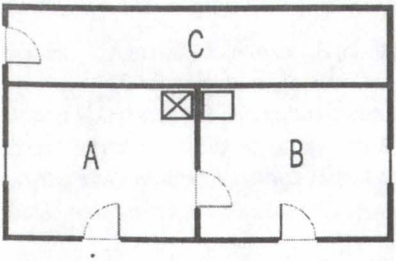

„A – ogeac, B – odaia, C – perdea": Gj 2, 15.

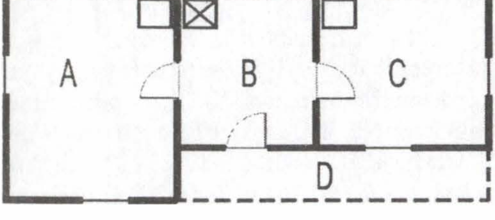

„A – sobă, B – casă, C – odaie bună": Mh 10; „A – camera curată, B – vatră, C – cameră, D – prispă": Ot 14.

Azi: „Din 1950; A – odaia curată, B – ogeac, C – la sobă, D – prispă, ușă în două canaturi la B; în 1964 – cu sală închisă": Dj 17.

https://biblioteca-digitala.ro

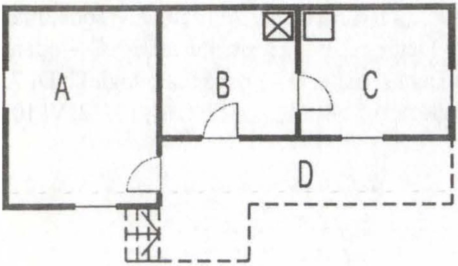

„A – odaie, B – la foc, C – sobă, D- prispă. La fel interbelic şi azi": Ot 3.

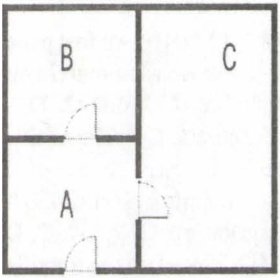

Gj 5, 12, 13 (azi), 14 (azi), Mh 2, 11, Vl 13 (în trecut); „A – antreu, B – cameră, C – vatră": Dj 13; „A – sala, B – cămară, C – de locuit. Bucătăria e aparte": Dj 15; „A lui Bălbuţ Vili; A – antreu, B – cămară, C – dormitor": Mh 9; „Rare; B – ogeac": Ot 11; „A – tindă, B – corlată, C – la sobă": Vl 2; „Destul de multe după 1916": Vl 7; „Mai nou; A – tindă": Vl 8; „A – tindă, B – celar, C – odaie, cu sală; tinda era cu corlată la NE, se locuia, se gătea; în odaia curată se locuia mai rar, cameră curată; sala era pentru intrare": Vl 10 (şi interbelic), 18; „După 1945": Dj 10.

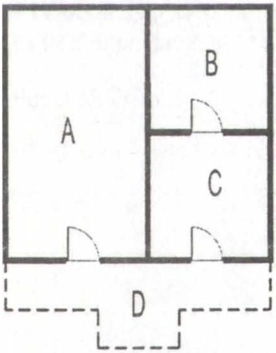

„A – odaie, B – sobă, C – ogeac, D – tindă cu balcon, în B sobă la SE, în C vatră la NE": Mh 2; „Din 1880; A – odaia bună, B – bucătărie, C – cameră de locuit, D – sală cu foişor, beci cu scară sub foişor; în B se intră şi prin spate": Vl 17.

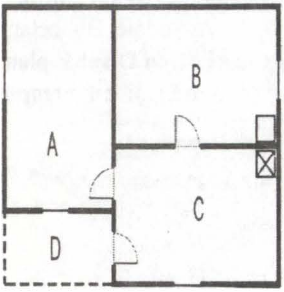

„A – odaie, B – sobă, C – ogeac, D – tindă": Mh 2.

https://biblioteca-digitala.ro

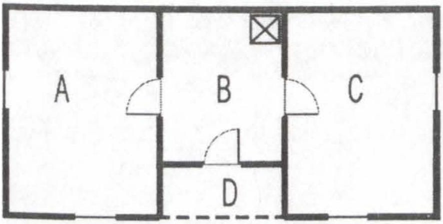

Interbelic: „În perioada 1920-1950; A – soba, mai mare, se locuieşte, B – ogeac, bucătărie, C – odaie bună cu lacră şi ţoale, D – prispă (ca o logie)": Dj 7. **Azi**: „Proiecte tip": Mh 1, 3-5, 12, Ot 4, 10, 12, Vl 10.

Case cu patru încăperi. Cele mai vechi exemplare din sat:

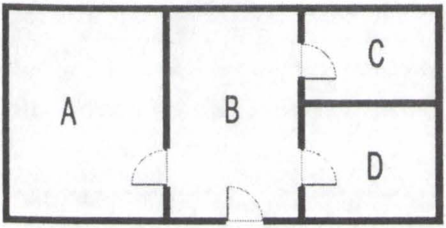

Gj 11, 12, Mh 7, 9, Ot 3, Vl 8, 12 (azi); „Au fost până în 1945. Erau fără prispă, unele doar cu marchiză; A – odaia bună, B – bucătărie, C – odăiţă, D – odaie": Dj 2, 5; „A – camera curată, C – celariu, D – sobă, cu sau fără balcon deschis în dreptul încăperii B": Dj 12, 16; „A – dormitor (şi curat), B – antreu, C – cămară, D – bucătărie": Gj 9; „A, C, D – dormitor, B – bucătărie": Mh 6; „La construcţiile noi, cele vechi nu prezentau astfel de planuri, nu au existat înainte de cel de-al doilea război mondial": Mh 10; „A, D – cameră, B – sală, C – cămară": Mh 11; „Apărute ceva mai târziu Vl 7; „A – camera bună, B – antreu, C – cămară, D – dormitor sau bucătărie": Vl 13; „Sunt multe": Vl 15.

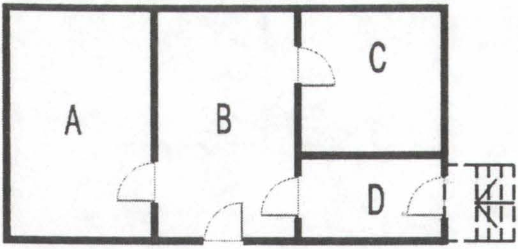

„A – cameră, B – sală, C – cameră de locuit, D – antreu": Dj 16.

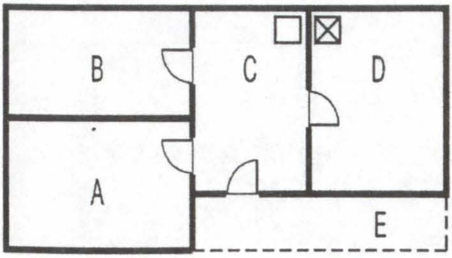

„1870; casă din zid bătut cu «primeze» din chirpici (bolovani de pământ)": Dj 7; „A – odaie, B – celar, D – sobă, E – prispă, în C corlată, în D sobă; plan foarte vechi, cu celar (cămară) şi cu prispă parţială": Ot 7.

https://biblioteca-digitala.ro

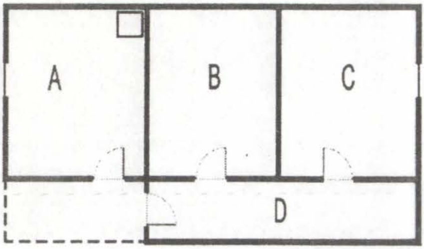

„A – bucătărie, B, C – camere, D – sală, E – prispă": Dj 13.

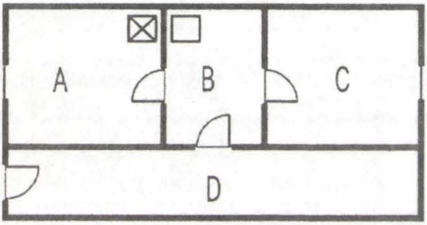

„A – cameră de locuit, B – bucătărie şi locuință pentru două persoane, C – cameră bună, pentru țoale, D – sală închisă, în A sobă, în B vatră. Sau A – cu sobă sau nu, în B cu plită de teracotă în zid, încălzeşte şi camera de locuit C; după 1960-'70 se făcea economie la lemne. Poate să aibă beci sub casă": Gj 10; „A – cameră de locuit, C – odaie de curat; este nivelul de sus": Vl 4.

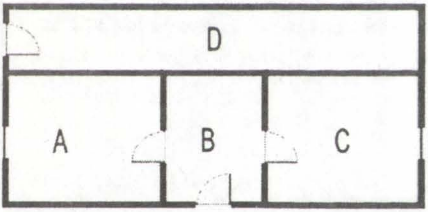

„D – perdea": Gj 4, 13; „D – polată": Gj 8; „Perdea în spate în loc de pivniță": Gj 15.

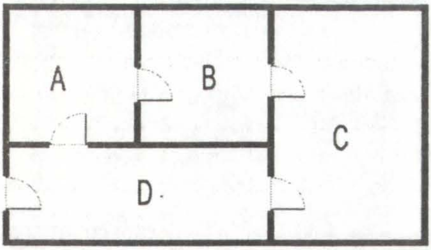

„A, B, C – odăi, D – sală; frecvente cu sală mare": Gj 7.

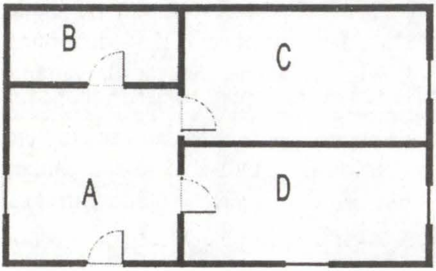

„A – hol, B – cămară, C, D – dormitoare": Mh 9.

https://biblioteca-digitala.ro

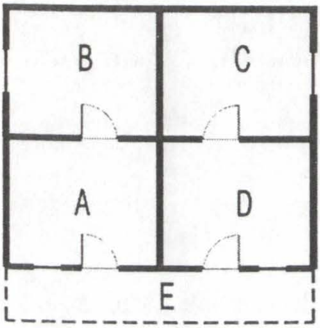

„Plan unic în comună": Mh 2.

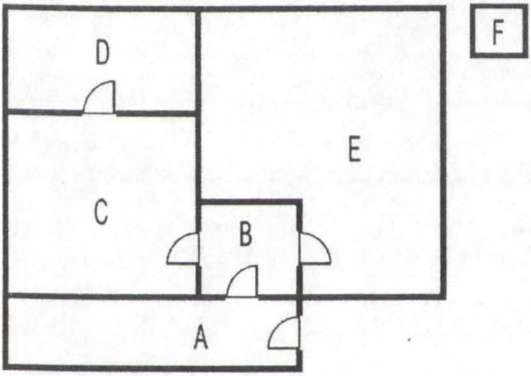

„Înainte de 1900; A – foişor cu geamlâc, B – antreu, C, E – dormitoare, D – ietac, F – WC": Vl 2.

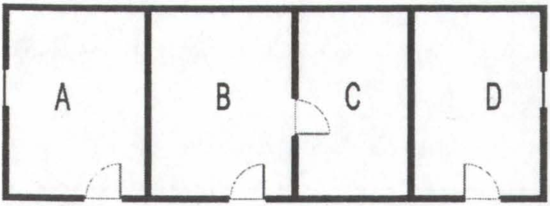

„Etaj la casă înaltă; A – de locuit, B – antreu, C – dormitor, D – cameră": Vl 2.

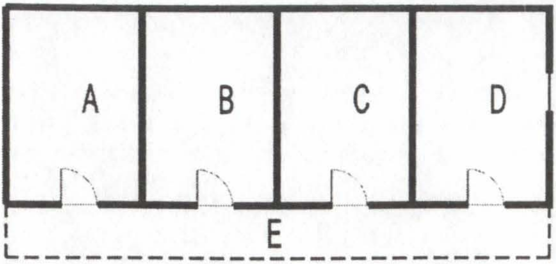

„În şir, foarte rar în L, fiecare cu intrarea ei din prispă. Uneori, din cameră se intra în odaia bună. A – cămară, B – cunie, C – odaie sau cameră, D – odaia bună, E – prispa. Cunie, mai rar «la vatră» – bucătărie; camera sau odaia – de locuit, de dormit; odaia bună sau camera bună – de oaspeţi. Odaia bună sau cămara puteau să lipsească. Când numărul membrilor familiei se înmulţea, cunia era transformată în cameră de dormit": Vl 17.

https://biblioteca-digitala.ro

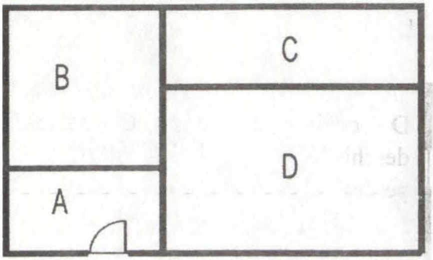

„A – sală, B – odaia bună, C – bucătărie, D – de dormit": Vl 2.

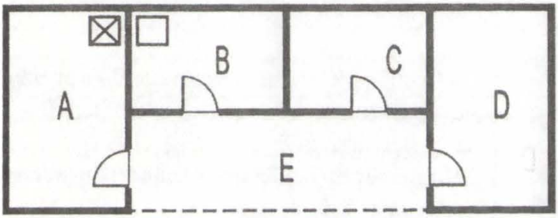

„A – bucătărie, B, C – camere, D – camera bună, «curată», E – sală, în A vatră, în B sobă oarbă": Vl 6.

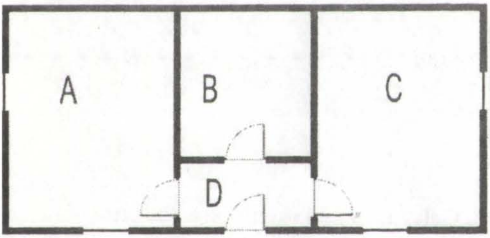

Interbelic: Gj 12; „1938; A, C – dormitoare, B – bucătărie, D – săluță": Dj 4.
Azi: „Proiecte tip": Mh 1, 4, Ot 10, 15, Vl 10.

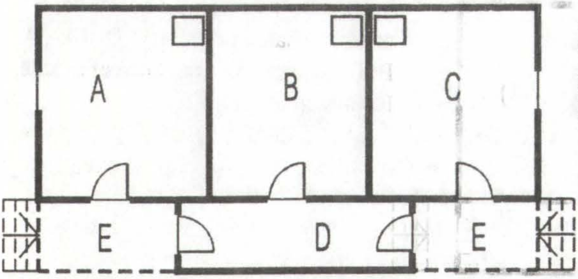

„În 1965; în A era mașina de gătit, B și C – «sobe», D – sală, E – marchiză; majoritatea caselor avea două marchize": Dj 4.

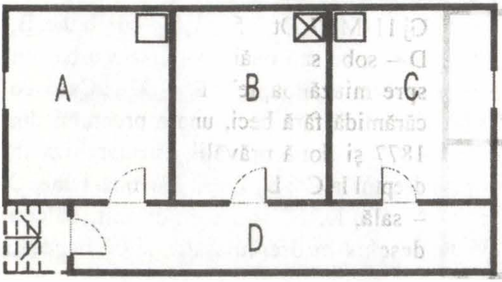

„După 1950 și azi; A – camera de locuit, B – camera de oaspeți, C – camera bună, D – sala": Dj 8; „După 1975; A – odaie bună, B – odaie, C – odaie dormit, D – sală cu verandă la scări": Dj 11; „A – bucătărie, B, C – camere, D – sală, E – prispă": Dj 13; „A – cameră la stradă, B – cameră de iarnă, C – bucătărie devenită cameră (în ultima vreme bucătăria e construită aparte,

https://biblioteca-digitala.ro

în continuare, la spate), D – sală cu bolți, E – marchiză": Dj 17.

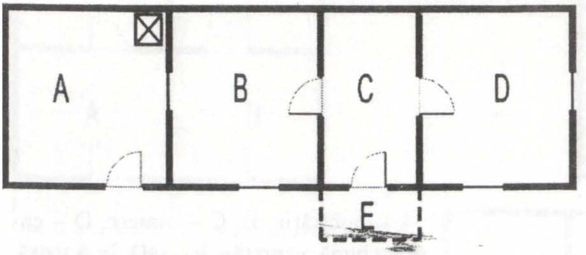

„A – cunie, B – odaia bună, C – sală, D – odaia pentru dormit, E – balcon deschis": Dj 11; „Numai astăzi; A – perdea": Gj 4.

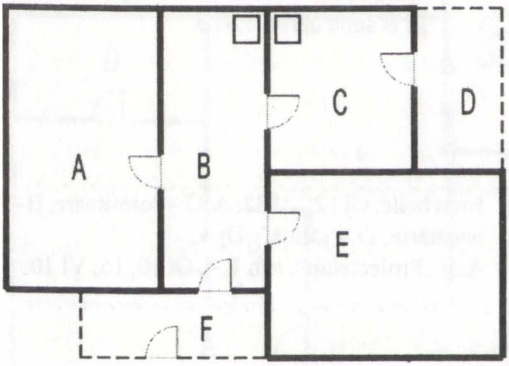

„A – sufragerie, B – antreu cu plită, C – cameră de zi, D – sală deschisă, E – dormitor, F – săliță deschisă": Gj 3.

„Nu se făceau cu patru încăperi în acea perioadă": Ot 9.

Case cu cinci sau mai multe încăperi. **Cele mai vechi exemplare din sat:**

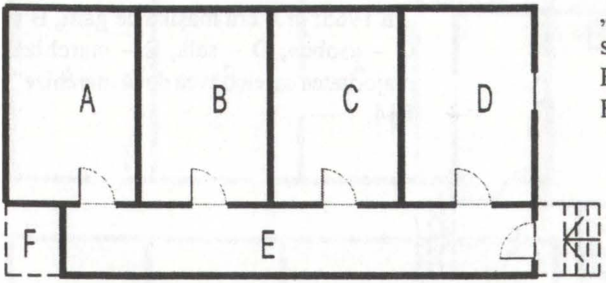

„A, B, C – camere, D – bucătărie, E – sală, F – balcon deschis": Dj 14; „A, B, C – camere, D – bucătărie, E – sală, F – marchiză": Dj 17.

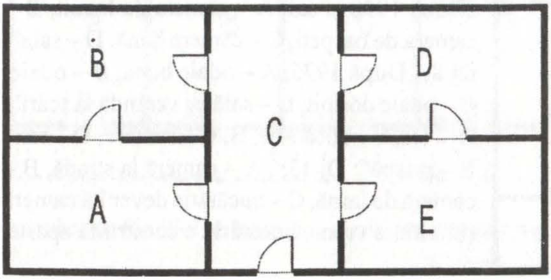

Gj 11, Mh 7, Ot 3, 5; „A, E – odăi bune, B, D – sobe sau odăi, C – sala, cu balcon spre miazănoapte": Dj 1, 2; „Case de cărămidă fără beci, una a preotului din 1877 și două prăvălii, cu marchiză în dreptul la C": Dj 7; „A, B – odăi bune, C – sală, D, E – odăi de dormit, balcon deschis în dreptul sălii, sobe în toate

https://biblioteca-digitala.ro

camerele, mai puțin în sală": Dj 11; „A, B, D, E – camere, C – antreu, cu balcon": Gj 9, Vl 2 (1965); „După '50; A, D, E – camere, B – bucătărie, C – antreu": Gj 10; „În A foc la NE": Mh 2; „C – bucătărie, restul dormitoare": Mh 6; „A, B, D, E – camere, C – hol, cu verandă": Mh 9; „O singură casă construită în 1935 de un preot; A, E – camere bune, «odaie», B – odaia de locuit, C – sală, D – bucătărie": Mh 10; „A – vatră, B, E – camere, C – sală, D – cameră curată, în A foc la NE, în B foc la SE": Ot 14; „C – antreu cu ușă cu două canate cu geam, D – bucătăria, mai la dos": Vl 6; „Puține, după 1918": Vl 7; „A – dormitor, B, D – camere bune, E – bucătărie, cu verandă în față la B și C": Vl 13.

Azi: „1962: A, B – dormitor, D – baie, E – bucătărie, balcon în dreptul lui C": Vl 17; „1964-1965: A, E – dormitoare, B, D – camera curată, C – sală": Dj 6; „După 1970 s-au făcut așa două case; A și B – două odăi mobilate, fără sobă, C – antreu, D – cameră copii, E – locuință și bucătărie cu sobă cu plită (cu tăblie)": Dj 5; „A – camera de locuit, B – camera bună, D – dormitor, E – bucătărie, cu balcon; fără beci; 1970-'80": Gj 5; „Noi": Gj 14, Ot 11, 13; „După 1975": Vl 11.

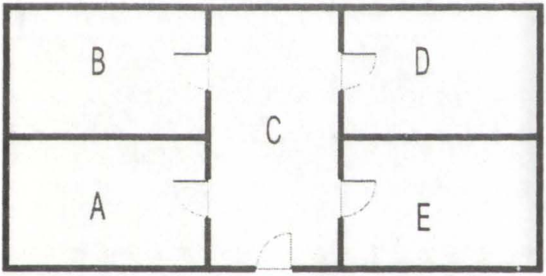

Dj 2, Mh 6, 9, Ot 5, 14; „Pe la Vădăstrița; erau cu două intrări": Ot 7; „În A foc la NE, în B foc la SE, în E foc la SE": Vl 13; „Azi": Gj 14, Ot 11, Vl 8.

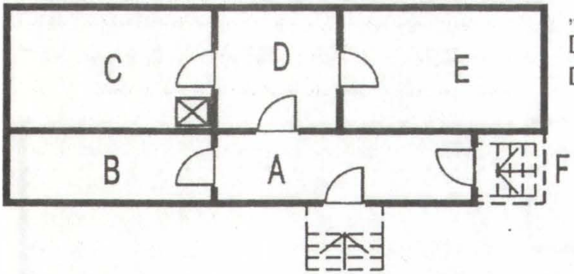

„1927: A – sală, B – cămăruță, C – cameră, D – sală, E – cameră curată, F – balcon": Dj 13.

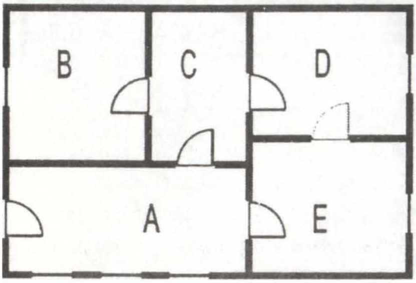

Ot 2, „A – sală, B, D, E - camere, C – tindă, cu prispă": Ot 2, Vl 8.

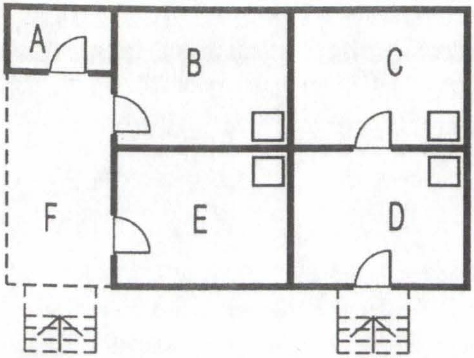

„A – cămară, B, C, D, E – camere, F – sală": Vl 11.

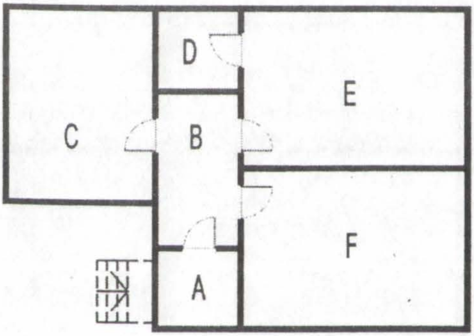

„A – sală, B – antreu, C – sufragerie, D – cămară, E – bucătărie, F – dormitor": Gj 3.

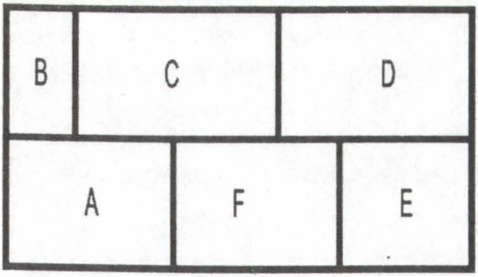

„A, D, E – camere, B – sală, C – sufragerie, F – antreu": Vl 18.

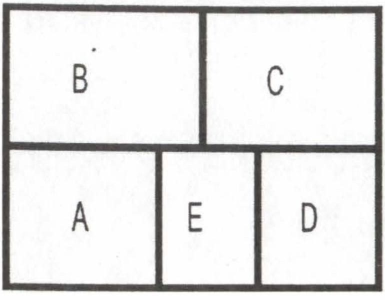

Interbelic: „În perioada interbelică; A – dormitor, B – sufragerie, C – cameră, D – cameră copil, E – soba; zidite; ulterior baie, bucătărie, cămară": Gj 12.

https://biblioteca-digitala.ro

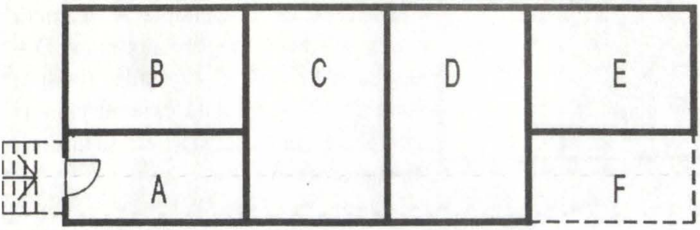

Interbelic: „A – hol, B – camera bună, C – camera de locuit, D – bucătăria, E – cămară, F – sală": Gj 13.

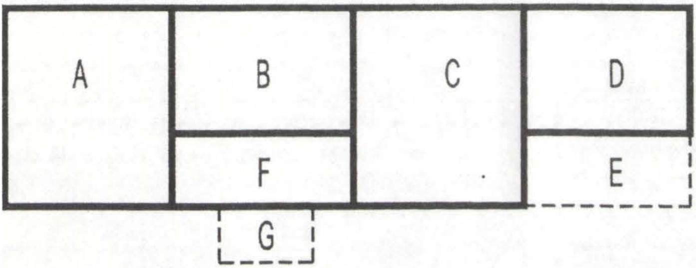

Azi: „1950-1975; A – camera curată spre uliță, B – cameră, C – cameră de locuit, D – bucătărie, E – sală deschisă, F – sală, G – marchiză": Dj 7.

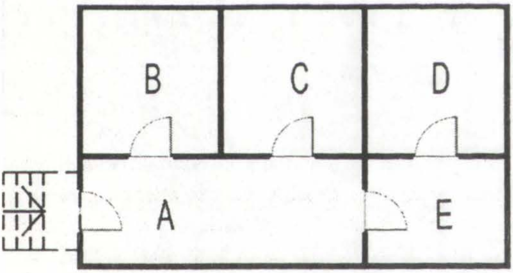

Azi: „Plan mare; A – sală, B, D – dormitoare, C – bucătărie, E – sufragerie": Gj 7; „A – cu geamlâc": Gj 15.

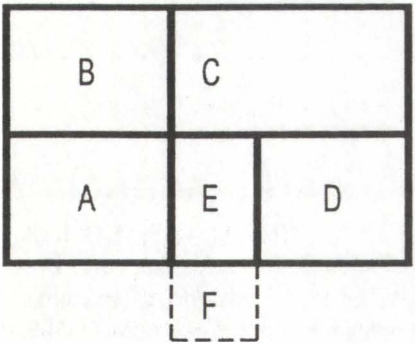

„După 1975; A, C, D – camere, B – sufragerie, E – antreu, F – balcon": Gj 11.

https://biblioteca-digitala.ro

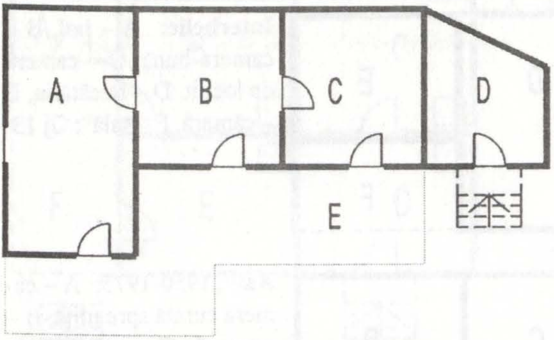

„În 1977, casă nouă, simplă; A – camera de zi, B – bucătărie, C – dormitor, D – bucătărie de vară, E – geamlâc (prispă) lung de 12-20 m. Alte case au planuri complicate, cinci-şase camere cu turnuri, foişoare": Ot 6.

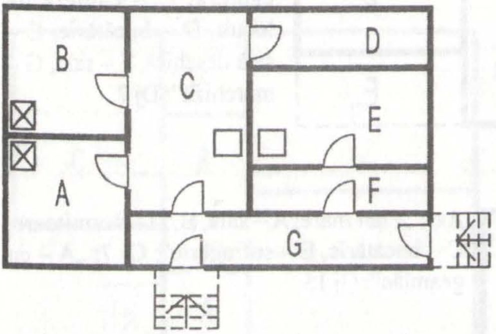

„1977; A, B – dormitoare, C – sufragerie, D – baie, E – dormitor mic, F – hol, G – sală cu geamlâc": Dj 13.

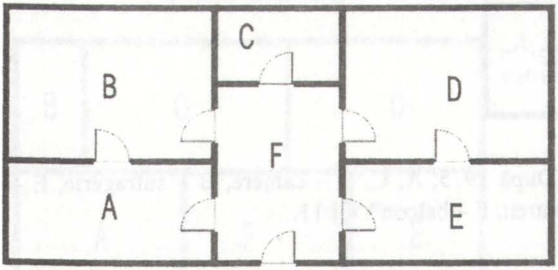

Azi: „C – cămară, F – tindă": Vl 8.

Case în forma literei „L"

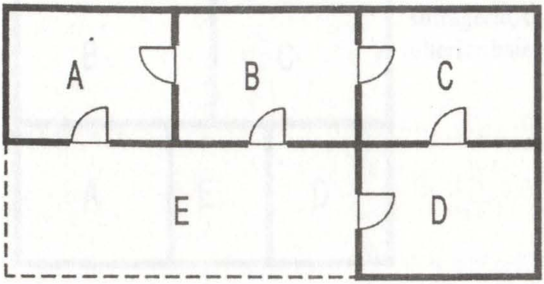

Dj 3, 13, Gj 3, 4, 6, 7, 11, Mh 9, 11, Ot 1; „A – odaia bună, B – sala, C – casa, D – tinda": Dj 1; „A – odaia de sus, spre uliţă, B – antreu, C – odaie, D – ogeac": Dj 5; „Cu prispă deschisă, cu beci sub aripa scurtă": Dj 7; „D – cameră de oaspeţi, E – sală cu sau fără marchiză cu stâlpi sau verandă şi pălimar": Dj 8, 17; „Casa «frântă» apare după 1920; A – bucătărie,

https://biblioteca-digitala.ro

B, D – camere, C – prăvălie": Dj 13; „Cârciuma; A, B, C – camere, D – cameră muşterii, E – prispa, cu şopru cu mese, sub polată": Dj 16; „Cu două odăi, hol şi bucătărie": Gj 2; „A – bucătărie, uneori cu cămară, B – camera de locuit, C şi D (fără perete despărţitor între ele) – camera bună (dormitor)": Gj 5; „Cu marchiză": Gj 8; „Din 1975: A, C – odăi, B – sală, D – bucătărie": Mh 2; „În vinclu": Mh 6; „A, C, D – camere, B – sală": Mh 7; „Cu balcon deschis sau închis cu geamuri": Ot 3, 5; „Cu cot; doar unele": Ot 7; „După 1960: cu balcon deschis sau închis cu geamuri, A – camera curată, B – soba, C – vatra, D – dormitor": Ot 14; „1962: A – camera bună, B – cameră, C – bucătărie, D – dormitor": Vl 17; „1911; în A foc la NE, în B foc la NV; sau cu prispă de jur împrejur, pe exterior": Vl 18.

Apariţie: „Şi la 1900 şi azi": Ot 3; „Cam din 1916 prăvălie": Dj 9; „În perioada interbelică": Gj 11; „După al doilea război mondial; practic, încăperea sub aplecătoare apare în vinclu": Ot 9; „Cu cot, mai noi, după '44": Ot 11; „După '55-'60": Mh 10, Ot 5; „Azi": Ot 8, 13, Vl 4, 5 (E – verandă), 6 (E – geamlâc), 10, 16 (E – verandă); „Frecvent, nou": Ot 6; „Puţine": Vl 7; „În trecut erau hanuri vechi; azi, şi în rest": Vl 13; „După 1975, cu balcon": Dj 11.

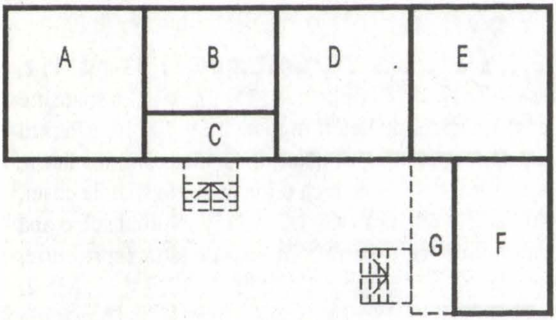

„1975-1980; A – camera curată spre uliţă, B – cameră, C – sală, D – dormitor, E – bucătărie, F – cameră de locuit, G – sală deschisă sau marchiză": Dj 7.

Case cu „legătură": „Pe la Cărbuneşti sat am văzut o astfel de casă": Gj 2; „Sală de legătură între camere": Gj 14; „Casa Dascălu, transformată în muzeu": Vl 9.

Case cu uşă în spate: „Era o uşă în spate, pentru acces la grădină": Dj 1; „Pentru acces în curtea gospodăriei": Dj 11; „Ca să iasă mai uşor la bucătărie (casă anexă la spate)": Dj 13; „Pentru acces în spatele casei": Vl 17; „Erau şi sunt": Gj 7, Vl 6; „O intrare prin sală, cu oblon (sub trapă)": Gj 11; „Intrare la drum, ieşire în grădină": Mh 9; „La casele mai vechi şi la construcţiile mai noi, din ultima vreme": Mh 10; „Rar; înainte nu se făcea": Ot 1; „Pe acolo se circula zilnic; pe cea din faţă numai la sărbători": Ot 5, 14.

Case cu „tainiţă": „Tainiţă cu oblon, din odaie în beci": Mh 10; „Doar uşa de refugiu sau casa haiducului Ticărel – scară cu scânduri, tunel": Vl 2.

https://biblioteca-digitala.ro

MODIFICAREA PLANULUI INIȚIAL AL CASEI

Încăperi sub prelungirea acoperişului. **Terminologie**: „Polată": Dj 1, 16, Gj 8, 9, 11, Mh 3, 6, 10, Ot 13, 16, Vl 1, 3, 9-11, 13, 17, 18; „Şofru": Dj 2, 13; „Şopru": Mh 11; „Ogeac": Dj 2; „Palangă": Dj 3, 5, 9, 10, Ot 1, 6; „Palancă": Mh 2; „Aplecătoare": Dj 4, 12, Ot 2, 11, Vl 1, 9, 12, 14; „Perdea": Dj 5, 9, 10, Gj 1-4, 7, 12-15, Ot 2; Vl 6, 7; „Perdeluţă": Ot 2; „Streaşină": Dj 8, 17; „Dolie": Dj 11; „Şatră": Gj 1, 5, Vl 5; „Scuteală": Gj 8; „Adăugire": Mh 9; „Celar": Mh 10, Ot 2, 7, Vl 4; „Supusă": Dj 6, Ot 1, 5, 14; „Baracă": Ot 9, 16; „Timnic, temnic": Ot 11, Vl 17; „Timnoc": Vl 8; „Coamă": Vl 11; „Nu avea nume; se zicea bucătărie": Dj 6.

Caracteristici. **Momentul apariţiei**: Se construia *după ce se făcea casa, mai târziu*: Dj 1, 3, 5, 8, 10, 13, 16, Gj 1, 3-5, 7-9, 11-13, Mh 9, 11, Ot 7, 8, Vl 1, 3, 6-8, 12; „În urmă": Gj 2; „De obicei, ulterior": Mh 10. *O dată cu casa*: Dj 12. *O dată cu casa, dar şi mai târziu*: Dj 9, 11, 17, Gj 15, Mh 3, 6, Ot 1, 2, 5, 11, 13, 14, 16, Vl 2, 11, 13, 14, 18; „Se adăugau mai târziu, dar se făceau şi împreună": Ot 9; „Şi o dată cu casa, şi mai târziu; în general, se adăugau ulterior": Mh 2; „Cum avea posibilităţi": Mh 7; „După necesităţi": Vl 10.

Amplasare. *Numai în spatele casei*: Dj 1-3, 5, 6, 9, 12, 13, 17, Gj 1-4, 7, 8, 10, 11, 13-15, Mh 2, 3, 6, 7, 11, Ot 1, 13 (în trecut), 14, Vl 1, 2, 3 (rar), 6-8, 10, 11, 13 (în trecut), 15, 17, 18; „La spate, nu spre drum, în continuarea casei": Dj 8; „Numai în spate, pe latura îngustă": Dj 10, 16; „Pentru adăpost de animale, la spate": Gj 9, Vl 12; „Unele la spate": Ot 5; „Numai la spate; din bucătărie treceai în celar": Ot 7; „Azi, la spate sau lateral": Ot 8; „Se făcea încă o încăpere, la spatele casei, prelungindu-se acoperişul": Vl 4. *Lateral*: „Numai într-o latură": Gj 1, 2, 8, 15; „Numai sub o apă laterală a acoperişului": Gj 4, Mh 9, Vl 8; „Pentru bucătăria de vară": Gj 9; „Sub latura spre curte, în general rămâneau deschise": Vl 14. *Sub o apă laterală şi la spate*: Gj 3, 7, 11, 12, 14, 15, Mh 2, 6, 10, Ot 6, 9, 11, 13 (în trecut), 16, Vl 1-3, 12, 13 (în trecut), 18; „La «spate», «şatra» sau bucătăria de vară – se fac adăugiri sub acoperiş nou; la capăt, în lung; se fac în continuare": Gj 5; „Perdea la fundul casei şi lateral": Ot 2. *Sub amândouă apele laterale*: Mh 2, Ot 11, Vl 3. *Sub două ape laterale şi la spate*: Vl 12; „Pentru că aici bat vânturi puternice": Mh 10.

Material. *Alt material decât casa*: Dj 1, Gj 3, 12, 13. *Din acelaşi material*: Dj 8, 9, 12, Gj 1, Mh 7; Ot 1, 8, 9, 11, 13, 16, Vl 8, 10, 14; „Din acelaşi material, scândură sau cărămidă şi ţiglă": Gj 10; „Din acelaşi material, mai ales când se fac în acelaşi timp cu casa; altele, din blane": Mh 2. *Alt material sau acelaşi*: Dj 3, 11, 17, Gj 5, 14, Vl 2, 11; „După posibilităţi": Mh 6; „În ultima vreme, la casele de cărămidă, polata se construieşte din cărămidă. În acest caz, ea adăposteşte de obicei, bucătăria": Mh 10; „Din acelaşi material, dar putea fi şi diferit": Vl 12. *Lemn*: Gj 15; „Construită din lemn": Dj 5, Mh 7, 11; „Mai mult din lemne în picioare şi rămânea nelipită": Gj 2; „Din gard": Gj 4; „Din nuiele": Gj 8; „Din ce apuca; bucătăria de vară era îmblănită cu scânduri": Gj 9; „Din blană (scânduri), acoperişul era din acelaşi material": Gj 11; „De obicei, la construcţiile vechi polata sau celarul era din lemn, sub formă de scânduri mai subţiri, nu din bârne ca la restul casei": Ot 2; „Din scândură şi «drugani»": Ot 2; „Material lemnos diferit, recuperat": Vl 1; „Zid sau lemn podit": Vl 6; „Din blană cercuită sau cărămidă": Vl 7; „Acelaşi sau scânduri": Vl 10;

https://biblioteca-digitala.ro

„Scânduri, lemnării, zidării": Vl 13; „Din același material sau din «grădea»": Vl 14; „Lemn, dar și din cărămidă": Vl 17; „Lemn cu șiță": Vl 18. *Cărămidă*: Dj 10; „Cărămidă, chirpici": Dj 6. *Piatră*: Mh 3; „Din piatră, în timp ce unele erau din lemn": Gj 7; „Mai nou din zid de piatră": Gj 5. *Din pământ*: „Din același material, dar și din altele. De exemplu, la casa din cărămidă «supusul» era din paiente sau chirpici": Ot 5; „Din paiantă, pământ bătut": Ot 7. „Din ce material avea omul": Mh 9.

Funcții. *Bucătărie și adăpost pentru diverse lucruri*: „Vara se mânca acolo pentru că era deschisă, iar în rest se țineau lemnele la adăpost": Dj 1, Mh 11; „Pentru depozitat cazma, hârleț, lopeți, lemne, paie. După 1970 – bucătărie": Dj 5; „Adăpost de lemne și bucătărie": Dj 12, 13; „Magazie pentru unelte, bucătărie; când sunt mai mari, așa cum se fac în zilele noastre, aici se amenajează o cameră de locuit și o bucătărie sau o cămară de alimente": Mh 2; „Se adăposteau unelte, se mânca": Mh 7, 11; „«Supusul» se folosea, de obicei, vara ca bucătărie sau se păstrau făina, mălaiul etc.": Ot 5, 14; „Magazie, se mânca acolo vara": Ot 6; „Anexe: bucătării, locuință, spațiu pentru depozitat alimente, unelte": Ot 8; „Auxiliare: șopru, «cunie», magazie": Vl 1; „De locuit, bucătării, cămări, putina de varză, vin, țuică": Vl 7; „Bucătărie, locuință, atelier, unelte": Vl 8; „În trecut – magazie, azi – bucătărie, magazie": Vl 13. *Bucătărie*: Dj 8-10, Gj 5, 12; „După 1920 – bucătărie": Dj 3; „Bucătării de vară": Dj 6, Gj 9; „Cunie": Dj 11; „Bucătărie de locuit": Dj 16; „La spate, bucătării cu acoperiș cel puțin în două ape, în continuarea casei, fie chiar la un nivel mai coborât": Dj 17; „Fie ca bucătărie, fie ca dormitor": Mh 9; „O cameră, două și bucătărie. Locuiau în ele să nu le murdărească pe cele bune": Ot 16; „Bucătărie, dormeau": Vl 6; „Bucătărie; «coama» nu se făcea decât pentru apărarea peretelui": Vl 11; „Bucătării sau cămări": Vl 12. *Ogeac*: „Închis cu scânduri lipite cu pământ, în spate, într-o latură": Dj 2. *Pentru animale*: „Pentru vite sau lemne": Gj 11; „În spatele casei se cobora acoperișul până la nivelul beciului, deasupra «polatei» care era tot de piatră și se folosea ca grajd, cu depozit de furaje sub acoperiș": Mh 3; „Inițial pentru vite, lemne, unelte, atelier, bucătării de vară; în perioada interbelică – camere zidite": Vl 2; „Pentru vite": Vl 3; „Rar cunii sau bucătării. Aplecătorile sau polatele erau folosite pentru animale": Vl 9; „Depozitări, vite mari, unelte": Vl 10; „Adăpost pentru vacă, pentru cal, porc sau «galentar» (de mâncare)": Vl 18. *Magazie*: Gj 15, Ot 13, Vl 5, 14; „Magazie. După 1920 mai făceau câte o cămăruță": Gj 1; „Magazie și grajd": Gj 2; „Pivniță, coteț, cazan de țuică": Gj 4; „Magazie și coteț": Gj 8; „Pentru depozitat": Gj 10; „Beci": Gj 12; „Pentru depozit de unelte și alimente": Gj 13; „Se țineau lemne de foc, unelte, vite": Mh 6; „Se puneau vin, murături": Ot 2; „Cămară – murături, butoaie": Ot 7; „La început erau destinate depozitării alimentelor sau adăposteau unele animale mici, de exemplu capre; azi, în exclusivitate, pentru locuit": Ot 9; „Să nu bată crivățul; depozitau mălai, varză; cuptor de pâine": Ot 11; „Era folosit pentru păstrarea alimentelor, a proviziilor de tot felul": Vl 4; „Depozit, lemne, vite; azi – baie cu cazan": Vl 17.

Alte adăposturi. *Polată*: „Pentru adăpostul uneltelor etc.": Mh 10; *Celar*: „Pentru animale": Mh 10. *Palangă*: „Palangă sau acoperiș pentru bucătărie": Dj 3. *Streașină*: „Streașină sau apă": Dj 17. *Supusă*: „Între cele două războaie mondiale": Ot 5, 14.

Surse de foc în încăperile nou formate: „Vetre": Dj 2, 3, 6, 13, Gj 5, 12, Vl 15; „Se făcea și vatră – corlată": Ot 1; „Plite": Dj 3; „Cuptor de turtă sau vatră pentru țest": Dj 5; „Sobe cu plite sau vetre": Dj 8; „Sobe": Gj 12; „Mașini cu plită": Dj 9; „Vatră și hoarnă cu corlat și coș pe

https://biblioteca-digitala.ro

acoperiş": Dj 10; „Vatra şi ţestul": Dj 11; „Cuptor": Dj 13, Gj 5, 9, 12; „Se făcea vatră, mai mult vara": Gj 7; „Pentru vară, mai ales": Mh 10; „Vetre, cuptoare, sobe": Ot 5, 14, 16, Vl 8; „Se puneau numai plite de fier": Ot 6; „Dacă e bucătărie, da": Ot 8; „Sunt surse de foc uneori, dacă se doarme acolo; azi e mai frecvent acest lucru": Ot 9; „Nu, excepţie face cunia de vară": Vl 1; „Sobe de cărămidă cu plită la bucătăria de vară": Vl 2; „Cuptoare, sobe, dacă sunt bucătării": Vl 6, 13; „Câteodată da, când era folosită ca bucătărie": Vl 7; „Vetre, cuptoare, sobe, când polata era numai bucătărie": Vl 10; „Vetre, sobe la bucătării": Vl 12; „În trecut": Vl 18.

Adaos de încăperi: „Se mai făcea câte o cameră. Acum nu se mai adaugă, fac case noi din «dubleţi»": Dj 2; „Uneori, când familia devenea mai numeroasă, se mai adăuga o încăpere folosită drept bucătărie sau cameră de locuit": Dj 4; „Am făcut o odaie pentru ogeac, am mutat vatra acolo. Se mai fac dacă se măreşte prea mult familia": Dj 5; „Mai demult nu se-nnădeau casele": Dj 7; „Înnădeam casa dacă ne dădea mâna. Se făcea odaie de locuit, o bucătărie sau un şopru": Dj 8; „După câţi membri de familie erau se mai putea face o cameră de dormit în prelungirea casei": Dj 9; „Mai făceau unii. Era credinţa că dacă faci din nadă nu e bine, cade casa. Acum nu le mai dă voie sistematizarea": Dj 13; „Casele se măreau prin adăugarea unor camere în continuare spre fundul curţii, mărind tot acoperişul": Dj 14; „Se făceau adaosuri de odăi. Se numeau camere de dormit şi camere bune": Dj 17; „Când am văzut că s-a înmulţit familia am adăugat o hodaie pentru locuit sau pentru bucătărie. Se mai adăuga şi câte o «şatră» pentru vite sau pentru bucătăria de vară, în spatele casei": Gj 5; „Rar. Cel mai mult s-au dărâmat casele vechi şi s-au construit altele. Mai mult bucătării sau cămări": Gj 8; „Câte o bucătărie pentru făcut mâncarea, cu vatră, câte o cameră de locuit": Gj 11; „«Pimnicioara» – la sol; se folosea la depozitat alimente": Mh 5; „Din camera unde se găsea vatra se separa cu zid o încăpere strâmtă. Încăperea nu avea uşă şi fereastră, intrarea se efectua prin podul casei. Îi ziceam «cameră de pitulat». Se ascundeau alimentele, lucrurile de valoare şi chiar şi oamenii": Mh 6; „La fostele «tinduţe» se adaugă bucătării. Se adaugă până la trei încăperi la familiile numeroase. Numai recent, pentru că în trecut casa lipită (înnădită) aducea ghinion, murea cineva din casă": Mh 8; „Adaosuri de bucătării şi camere; foloseau la expus mobila": Mh 11; „De curând bucătării": Mh 12; „Câte o odaie curată. Când erau mulţi copii, mai dormeau în ea. Altfel, o ţineau de curat": Ot 1; „Se făceau foarte rar, în linia casei, uneori şi cu intrare separată. Nu avea o numire aparte": Ot 7; „O cameră lângă «chilie»": Ot 10; „Când puteau, mai făceau o cameră, pe cealaltă latură a «focului». Se numea odaie gătită": Ot 11; „Camere de dormit, când se înmulţea familia": Ot 14; „Se mai adăuga o cameră sau o sală, se spunea camera după colţ, pentru dormit. Exista o credinţă: nu se înnădeşte spre răsărit o casă, numai spre apus. Acum nu se mai ţine cont de asta": Vl 2.

PROPORŢII

Plan. *Tendinţă spre dreptunghi alungit*: Dj 1-17, Gj 2, 4-6, 8 (azi), 9-5, Mh 2, 6, 7, 9-11, Ot 1-7, 9-11, 13-16, Vl 1-3, 9, 11, 12, 16, 18; „Dreptunghiulare; 10 m lungime, 4 m lăţime": Ot 8; „Numai în trecut": Gj 1, 7 Mh 1, 3-5, 8, Vl 4, 6-8, 10, 13, 17. *Tendinţă spre pătrat*: Gj 1, 2, 4, 10-12, Ot 1, 2, 6, 7, Vl 18; „Mai ales construcţiile dintre cele două războaie mondiale": Mh 2; „Casele cu o singură

https://biblioteca-digitala.ro

încăpere, dar foarte rar": Vl 1; „Cele cu o încăpere": Vl 12; „În trecut": Gj 8, Vl 15; „Numai în zilele noastre": Dj 1, 3-6, 9, 10, Gj 5-7, 15, Mh 1, 4, 5, 8, Ot 11, 16, Vl 2, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 16, 17; „Azi, cele cu o cameră": Gj 9.

Elevație. *Tendință spre orizontalitate*: Dj 1-17, Gj 4-6, 9, 11-13, 15, Mh 2, 6, 7, 9-11, Ot 1-11, 13-16, Vl 1, 11, 12, 17, 18; „Numai în trecut": Gj 1, 2, 8, 10, Mh 1, 4, 5, 8, Vl 4, 6, 9, 10, 13, 16; „Azi": Gj 7, Vl 7. *Tendință spre verticalitate*: Gj 1, 4-6, 8, 10, 12, 15, Mh 3, Vl 2-4, 13, 16, 18; „În două etape, înainte de 1880-1890 și după anii 1950": Mh 2; „Prin acoperiș mărit": Vl 17; „Numai în trecut": Gj 7, Vl 5, 7, 8. *Azi*: Dj 1, 3-5, 8, 10, 16, Gj 2, 9, 11, 13, Mh 1, 4-9, 11, Vl 9-12; „Azi sunt câteva case cu etaj în sat": Dj 11; „Rar": Ot 9; „Cele cu două nivele, mai ales după sistematizare": Vl 1.

Raportul între înălțimea pereților și cea a acoperișului. *Înălțimea pereților este mai mică decât înălțimea acoperișului, fiind egală cu două treimi* din înălțimea acoperișului": Dj 3. „Înălțimea pereților este *egală* cu *jumătate* din înălțimea acoperișului": Dj 1, 2, Gj 14, Ot 3, 6, Vl 1-4, 7, 8, 11 (azi), 18; „Când casa nu avea scaun sau ciubuc": Ot 5, 14; „La casele noi": Mh 2, 10; „În trecut": Vl 10, 13, 15, 17. „Înălțimea pereților este *egală* cu *o treime* din înălțimea acoperișului": Vl 1, 9, 12; „Numai în trecut": Gj 7, Vl 2, 13; „Azi": Mh 2, 10, Vl 3; „Azi, pereții 2,50 m, acoperișul 3 m": Mh 6. *Înălțimea pereților este egală cu înălțimea acoperișului*: Dj 4, 5, 15, Gj 1, 8, 12, Mh 1, 5, 8, Ot 1, 2, 4, 7, 10, 11, 13, 15, 16, Vl 2, 4, 16-18; „De la soclu în sus, înălțimea pereților era egală cu înălțimea acoperișului": Dj 17; „Depinde, dacă e pe beci sau nu. Înălțimea peretelui este egală cu cea a acoperișului, de 2,5 m": Gj 5; „La casele fără beci; la cele cu beci peretele este de două ori cât acoperișul": Gj 6; „Când casa avea scaun sau ciubuc": Ot 5, 14; „Înălțimea pereților este egală cu cea a acoperișului; înălțimea peretelui este de 1,60 m și lungimea acoperișului de 5 m": Vl 6; „La casele vechi": Mh 2; „Numai în trecut": Gj 4, 11, Vl 11; „În perioada interbelică": Vl 13; „Numai în zilele noastre": Dj 1, Gj 7, Vl 10. *Înălțimea pereților este mai mare decât înălțimea acoperișului*: Mh 7, 9; „Pereții sunt *puțin mai înalți* decât acoperișul": Dj 6, Gj 15, Vl 16; „Înălțimea peretelui este de 2,20-3 metri. Înălțimea acoperișului este de vreo 2 m": Dj 10; „Acoperișul este mai scund decât pereții; 2,80 m pereții, 2,30 m acoperișul": Mh 11; „Înălțimea pereților este *egală cu o înălțime și jumătate* din acoperiș": Mh 4; „Înălțimea peretelui este *de două ori* cât înălțimea acoperișul": Dj 12-14, 16, Gj 12, Mh 3; „Peretele este de două ori cât acoperișul la casele înalte": Gj 10; „Pereții – 3 m, acoperișul – 1,5-2 m": Ot 8; „Pereții mai înalți decât acoperișul la casele mai vechi": Mh 10; „În zilele noastre înălțimea acoperișului din tablă este un sfert din înălțimea pereților, iar a celui din țiglă este o treime din înălțimea lor": Dj 16; „Zidul este mai înalt decât acoperișul în zilele noastre": Gj 1; „Azi înălțimea pereților este de 3-4 m ori mai mare față de înălțimea acoperișului": Vl 13.

Raportul între înălțimea și lățimea casei. „Înălțimea pereților este egală cu o treime din lățimea casei": Dj 2; „Lățimea casei este de trei ori cât înălțimea furcii coamei": Dj 7; „Acoperișul din țiglă este de 2,5-3,33 m. Lățimea este dată de sală, iar panta este o treime față de lățime": Dj 8; „Înălțimea acoperișului este de 2-2,5 m, uneori și mai mult, cam aproape de lungime": Dj 9; „Casele acoperite cu țiglă aveau o treime din lățimea casei, cele acoperite cu tablă aveau un sfert din lățime": Dj 11; „Acoperișul se făcea după lățimea casei": Gj 2.

https://biblioteca-digitala.ro

PRISPA

Terminologie. Prispă: Dj 2-5, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 17, Mh 1, 2, 4, 5, 8, 9, Ot 1-8, 10-16, Vl 1, 3, 4, 7-10, 12-14, 17; „Tindă": Dj 1, 5, 9, 12, 15, Gj 1-4, 8, 9, 12-15, Mh 3, 6-9, 11, Vl 4, 5, 13, 16, 17; „Sală": Dj 4, 5, 12-14, 16, 17, Gj 5-7, 9, 12, 13, Ot 7, 9, 11, Vl 1, 2, 6, 11, 18; „Azi se numeşte sală": Dj 2, 5, 8, 13, 14, Gj 1, 11, Ot 6, 10, 14, Vl 13, 17; „Săluţă": Dj 6; „Târnaţ": Gj 6, 7, 11, 13, Vl 6; „Coridor": Gj 12; „Laviţă, dacă e numai într-o parte a casei": Vl 17.

Stâlpi: Gj 16, Mh 3, Ot 5 (azi), 8, 14 (azi), Vl 9, 13; „Bondoci": Dj 2, 7, 8, 16, Mh 4; „Bunduci": Mh 1, 5, 8; „Picere": Dj 6; „Deregi": Dj 13, 16; „Furci": Dj 16; „Popi": Mh 7, 10, Ot 5 (în trecut), 14 (în trecut).

Balustradă: Dj 7, Mh 3, 6, 7, 11, Ot 3, 9, Vl 7, 10; „Prispă": Dj 1, 2, 16, Gj 3, 5, 8, 12, 14, Mh 1, 2, 4, 5, 8-10, Ot 5, 14; „Blana de la prispă": Dj 2, 4, 6, 8, 13, Vl 3, 11; „Pridvor": Dj 3, Gj 1, 6, 7, 11-13, Vl 5, 16; „Privor": Gj 4, 8, 15, Vl 4, 6; „Închisoare": Dj 5, 13, 16; „Parmalâc": Dj 5, 11, Ot 1, 4, 6, 11-13, Vl 1, 9, 14-16; „Parmaluc": Dj 10; „Zăbrele": Dj 9; „Gardul prispei": Dj 16; „Pălimari": Dj 17, Vl 2, 13, 17; „Stobori": Ot 7; „Stoborală": Ot 10, Vl 18; „Padoclu": Ot 11; „Foişor": Vl 13; „Sală": Ot 2, 16; „Margine": Vl 1; „Scândura de la sală": Vl 2, 10; „Ulucire": Ot 11, Vl 8; „Rigle": Vl 18.

Prispă închisă cu geamlâc. *Azi*: „Marchiză": Gj 8; „Geamalâc": Vl 11, 13; „Verandă": Vl 14.

Spaţiu de depozitare a textilelor: „Culme": Dj 3-5, 10, 11, 17, Gj 1-8, 12, 13, 15, Mh 5, 9, 11, Ot 1, 3, 5-8, 10-12, 14-16, Vl 1-6, 8, 9, 11-14, 16; „Prăjină": Dj 15, Mh 3, 6, 8, Vl 13, 17; „Doringă, dorângă": Gj 9, Mh 2-4; „Targă": Mh 10.

Caracteristici. Prispa şi sala: „Se numea prispă dacă era deschisă. Se numea sală dacă aceeaşi porţiune era închisă şi avea ferestre. Acum sunt numai săli": Dj 4, 13, 16; „Prispa de lemn se numea tindă, cea de cărămidă – sală în faţă": Dj 5; „I se zicea sală când era împrejmuită": Ot 11; „Acum nu mai sunt prispe decât la casele vechi. Cele mai noi se construiesc cu verande, balcoane, cu geamlâc (prispă închisă cu geam)": Ot 13; „Înainte puţine aveau «sală». Sala a apărut cam de 50 de ani. Înainte aveau foişor în dreptul tinzii": Vl 2.

Târnaţul: „Înainte – târnaţ, când sala nu avea pridvor": Gj 11. *Tinda*: „Azi majoritatea caselor se face fără tindă": Mh 11.

Amplasare. Prispa parţială: „Era prispă parţială, adică în dreptul unei singure încăperi a casei": Dj 2-4, 7, 10, 13, 16, Gj 5-7, 9, 11, Mh 5-7, 9-11, Ot 1, 3, 7, 16, Vl 1-3, 6-8, 13, 16, 17; „Se numeau înfundături": Dj 9; „Era prispă la mai multe încăperi, în afară de una": Dj 17; „Numai la o parte din faţadă, în dreptul «sobei»": Mh 3; „Majoritatea în dreptul încăperii «la foc»": Ot 8; „La camera «la foc»": Vl 12; „La jumătatea casei, în faţă": Ot 14; „La planuri foarte vechi": Mh 2; „Numai în trecut": Ot 13, Vl 9, 10. *Azi*: „Se întâlneşte şi prispă parţială": Dj 6, 8, Gj 12, 14, 15, Ot 9, Vl 14; „Mai rar, o prispă-foişor, numai deasupra beciului, modele mai târzii": Mh 4; „La casele mai noi": Ot 6.

https://biblioteca-digitala.ro

De-a lungul fațadei: Dj 1-4, 6-12, 14-17, Gj 1, 3-9, 11-15, Mh 1-10, Ot 3-9, 11-13, 15, 16, Vl 1, 4-9, 11, 14-17; „Prispa era în fața casei. Erau multe case cu două fețe și aveau prispă la fiecare față": Dj 5; „Era în fața casei": Dj 13; „Mai mult după 1918": Gj 2; „În fața casei, cât ținea casa, pe o talpă de lemn pusă de când se făcea casa": Ot 1; „Pe toată lungimea ei": Ot 14; „Pe toată fața casei": Vl 13; „Numai în trecut": Mh 11, Ot 2, Vl 10, 12.

De-a lungul fațadei și pe o latură: Gj 2-7, 9, 11, 13, 15, Mh 2, 4-6, 9, 10 (azi), Ot 13, 16, Vl 2-9, 12, 15, 17; „Partea de la intrare și de la drum": Gj 8; „Mai des în față; mai târziu și pe latura de la drum": Ot 10; „În față și înspre uliță": Ot 11; „Era mai mult în față. Unele aveau și pe «fundoaie»": Vl 2; „De-a lungul fațadei și într-o fundoaie": Vl 13; „La case cu două nivele": Vl 16; „În față, rar și pe o latură": Vl 17; „Numai în trecut": Mh 7, Ot 2, Vl 10.

De-a lungul fațadei și pe două laturi: Gj 3, 6, 7, 13, 14, Mh 4, 6, Vl 2, 5, 8, 9, 15; „Mai rar": Mh 2; „Doar interbelic": Vl 4; „La casele cu două nivele": Vl 16.

Pe o latură: „Există și prispe pe o latură, cea de la stradă, și balconul este în față": Dj 14.

De jur-împrejurul casei: Vl 8; „Doar interbelic": Vl 4.

Mod de construcție

Baza. Platformă din pământ bătut: „Prispa era construită ca o platformă de pământ bătut": Dj 4-6, 8, 10, 11, 14-17, Gj 1, 2, 4-9, 12, 13, 15, Mh 3-11, Ot 4-6, 10, 12-15, Vl 3-5, 7, 8, 11, 15, 16; „La cele deschise": Dj 7; „Discuită cu paie": Dj 9; „Lipită și cu balegă de cal": Dj 13; „La târnaț": Gj 11, Vl 6; „Bătută cu maiul": Gj 14; „Prispă din pământ sau lemn cu o blană pe ea": Mh 1; „La cei foarte săraci": Mh 2; „Umplutură de pământ": Ot 7; „Cu pământ pe jos, spoit cu balegă": Ot 8; „Platformă din pământ bătut cu maiul sau pardosit cu cărămidă mică de sobă arsă în gospodărie": Vl 10; „Rar": Ot 9; „Numai în trecut": Ot 1, 2, 11, Vl 13, 14, 17.

Podită cu scânduri: „Tinda era construită ca o platformă podită cu scânduri": Dj 3-5, 8, Gj 1, 7-9, 11, 12, 15, Mh 2, 3, 5, 6, Ot 1, 9, 11, 13, 16, Vl 4, 8, 11-13, 15, 17, 18; „Scânduri băgate razant cu tocul ușii": Dj 1; „La cele închise": Dj 7; „Platformă podită cu scânduri pe umplutură": Dj 12; „Parțial, acolo unde sub prispă era loc pentru rațe": Dj 17; „La casele înalte cu soclu înalt și cu beci": Mh 4; „Tinda pe beci, podită cu scânduri peste gârlej": Mh 8; „La etaj": Vl 3; „Cele de sus": Vl 5; „La nivelul de sus": Vl 16. *Azi*: Dj 10, Mh 7; „Sclivisit": Dj 14; „Numai la nivelul de sus": Gj 4, 5; „Cu blană de brad": Ot 10.

Scânduri sau blăni așezate în consolă pe capetele stâlpilor: Gj 1, 2, 6, 9, Mh 2, 3, Ot 3, 5, 14, Vl 5, 9-13, 17 (în trecut); „Pardoseală pe «podvali», grinzi la un metru": Gj 11.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca o platformă de: „Cărămidă": Gj 12, Ot 1, 9, Vl 5; „Mai târziu, pardoseală cu cărămidă, apoi cu scânduri, blăni": Ot 6. *Azi*: „Sclivisite cu ciment": Dj 7; „Ciment": Gj 9.

Ridicată de la sol: Ot 11; „La nivelul casei, la o jumătate de metru de sol": Dj 1; „La o înălţime de circa 45 cm": Dj 2; „La un metru de la sol": Dj 10; „Puţin": Dj 13; „Sub sală, la unele case, se făceau coteţe pentru păsări, porci şi capre": Gj 11; „Ridicată de la sol, cu o scăriţă de lemn": Mh 8, 9; „Sub ea era coteţul păsărilor": Mh 10; „Ridicată cam la 80 cm, tot pe temelia casei; înainte era joasă, umplută cu pământ": Ot 10; „Puţin ridicată – 6-7 cm": Ot 14; „Dedesubt adăpostea raţe, gâşte; coteţul de găini era aparte, în curte, pe pari": Vl 10; „La 50-80 cm înălţime (la nivelul casei)": Vl 13.

Suprastructura. **Stâlpii**: „Prispa are stâlpi": Dj 1, 3, 5, 9-11, 15, 17, Gj 1, 6-8, 11, 13, 15, Mh 1, 2, 3, 6-9, 11, Ot 1, 3-6, 8-12, 14-16, Vl 1, 4, 5, 7-9, 11-15, 17; „Prispă doar cu «bondoci», din 2 în 2 metri, înfipţi în talpa de secţiune pătrată, care ţine pământul prispei": Dj 2; „Erau bondoci în patru scânduri trase la rindea": Dj 7; „Prispele aveau numai deregi. Unii aveau blană de un metru": Dj 13; „Stâlpi ciopliţi, simpli": Mh 3; „Din lemn": Ot 2; „Avea stâlpi subţiri, de la grindă până jos": Ot 8; „Trei stâlpi": Vl 9. *Numai în trecut*: Gj 5, 9, Ot 7, 13, Vl 10; „Liberă, neîmprejmuită, doar cu stâlpi ciopliţi": Vl 13; „Cele mai multe erau libere; mai târziu cu «pălimar»": Vl 17; „Azi toate au coloane de ipsos, chiar dacă sunt închise pe ramă": Vl 16.

Balustrada: „Prispa are balustradă": Dj 7, Mh 6 (azi), 7 (azi), 11, Ot 3, 9, Vl 7, 10; „Din blană cioplită sau făcută la ferăstrău": Mh 3. *Prispa*: „Tindă închisă cu prispă (prispa desemna scândura superioară)": Mh 9. *Blană*: „Perete de blăni": Dj 13. *Privor*: „Din bârne": Gj 4. *Parmalâc*: „Avea ca un parmalâc de scânduri, făcute frumos, cu flori": Ot 1. *Stobori*: „Sală închisă cu stobori": Ot 7; „În urmă, împrejmuită, înainte nu era; cu stăboreală": Ot 10. *Ulucire*: „Împrejmuită cu uluceală, după puteri": Ot 11.

Stâlpi cu balustradă: Dj 1, 4, 6-9, 11, 14, 16, 17, Gj 1, 2, 4-6, 8, 9, 11-13, 15, Mh 2-5, 8, 10, 11, Ot 3-5, 10-12, 14-16, Vl 2, 4, 5, 7-11, 13, 17, 18; „Se face un gard de blană de 80 de cm din bondoci de stejar sau de dafin, cu diametrul de 15-20 cm": Dj 2; „Stâlpi cu parmalâc de lemn": Dj 5, 10; „Era cu deregi şi închisoarea prispei": Dj 13; „Tinda închisă cu scânduri": Dj 15; „Stâlpi cu prispă de lemn; azi – de zid": Gj 12; „Numai în trecut": Mh 1, Ot 13, Vl 6, 14, 16; „Azi": Mh 6, 7, Vl 18.

Parapet de zidărie: Dj 5, 8, 10, Gj 1, 5, 11, 15, Mh 2, 4, 9, 10, Ot 1, 6, 7, Vl 1, 3-6, 17; „După 1908 a apărut parapetul de zidărie": Dj 1; „Înlocuieşte scândura după '920": Vl 10; „Din 1940": Dj 16. *Azi*: Dj 3, 4, 7, 9, Gj 6, 9, 12, 13, Mh 6, 7, 11, Ot 2, 5, 8, 9, 11, 16, Vl 2, 8, 9, 11, 12; „Sala cu bolţi de cărămidă": Dj 5; „Azi la majoritatea este aşa": Dj 2; „În loc de prispă, sala este cuprinsă în construcţie": Dj 6; „Acum este închisă cu zid": Dj 13; „Prispă închisă cu zid de chirpici sau scânduri": Dj 17; „Parapet de zidărie numit apărători": Vl 13.

Capetele înfundate cu scânduri sau zidărie: Dj 1, 3-5, 8, 10, 11, 13-15, 17, Gj 1, 4, 5, 11, 15,

https://biblioteca-digitala.ro

Mh 2 (uneori), 3, 5, 8, 10, 11, Ot 1, 2, 5, 14, Vl 1, 5, 6, 11, 13, 16, 18; „Capătul înfundat al prispei se numeşte primez, fund ca o prelungire a peretelui casei, dar mai puţin înalt": Ot 9; „Cu scânduri": Ot 10, 15; „Rar închise cu o blană; uneori era închisă la un capăt de una din camere": Ot 14; „Frumos traforate": Ot 16; „După 1916": Vl 4; „Din 1940": Dj 16; „Uneori": Mh 2. *Numai în trecut*: Mh 1; „Şi cu gratie": Ot 13; „Capetele înfundate cu scânduri": Vl 2, 10. *Azi:* Gj 12, 13, Mh 6, 7, Vl 12; „Unul din capete înfundat cu scânduri sau zidărie": Dj 2; „Şi cu geam pe toc": Dj 5; „Tinda are capetele înfundate cu pământ pe ţăndăreală": Dj 9.

Închise cu geamlâc: Dj 3, 12, Gj 7, 8, Mh 9, Ot 1, Vl 2, 8, 11, 13, 14; „Cu pământ bătut ca la case, unele direct, altele între paiente": Ot 8; „Mai târziu, după 1916": Vl 7; „După 1930 prispele au geamlâc, numindu-se sală": Dj 10; „Modă dintre cele două războaie, continuată şi azi": Mh 2; „Puţine exemplare şi apărute târziu, după 1935; se dezvoltă între cele două războaie": Mh 10. *Azi*: Dj 2, 4, 5, 8, 13-15, 17, Gj 1, 2, 4-6, 8, 9, 11-13, 15, Mh 1, 6, 7, 11, Ot 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, Vl 1, 4, 5, 9, 12, 17, 18; „După '45": Vl 6, 10; „După '60-'70 apar tindele cu geam": Dj 9; „După 1970 este geamlâc cu fier. Până atunci era cu lemn": Dj 16; „Din 1973-1974 tindele au început să fie închise cu geamlâc": Dj 1; „Cele noi": Ot 7; „Astăzi se închid toate cu geamlâc din lemnării": Vl 16.

Funcţionalitate. *Se dormea*: Dj 1, 4, 6-11, 13-17, Gj 1-7, 9, 11-13, 15, Mh 1, 3, 4, 6, 7, 9, 11, Ot 3, 6, 7, 9, 11-13, 15, 16, Vl 1, 3, 5, 6, 8, 16, 18; „Vara, pe rogojină": Dj 2, 3, 12; „Vara, pe pat de lemn": Dj 5; „Vara": Mh 2, 10, Ot 1, 5, 10, 14, Vl 4, 7, 13; „Câinele, omul – vara": Ot 8; „Era un pat în tindă": Gj 14; „Pe pat, pe tinda beciului": Mh 8; „Se punea pat": Vl 15. *Numai în trecut*: „Se dormea": Ot 2, Vl 2, 9, 10, 12, 17; „Pune şi patul": Vl 14. *Se şedea*: Dj 2, Gj 6, Ot 11; „Se stătea la taifas": Mh 8; „De stat afară, la aer": Ot 13; „Se jucau copiii": Dj 16. *Se mânca*: Dj 2, Gj 6, Ot 11, Vl 8. *Se lucra*: Dj 1, 3-12, 14-17, Gj 1-7, 9, 11, 13-15, Mh 2-4, 6, 7, 9-11, Ot 3, 5, 6, 8, 9, 11-16, Vl 5, 6, 16, 18; „Vara": Vl 7; „Numai în trecut": Ot 2, Vl 1, 2, 9, 10, 12, 14, 17. *Se torcea*: Dj 2. *Se punea războiul de ţesut*: Dj 13, Mh 1 (în trecut), Ot 7, Vl 6; „Se puneau furca, războiul": Gj 9; „Într-o sală cu geamlâc se pune războiul": Vl 13; „Pentru scuturat hainele, se punea o masă şi războiul de ţesut vara": Gj 8. *Se spăla*: Mh 8; „La stat la tors, la spălat": Mh 5. *Se curăţa porumbul*: Dj 13. *Se puneau produsele agricole la uscat*: Dj 3-7, 9, 11, 14, Gj 1-7, 9, 11, 13-15, Mh 2, 4, 7-9, 11, Ot 5, 6, 11-16, Vl 1, 5, 6, 8, 11, 13, 16, 18; „Punea dovleci, porumb": Dj 10, 13; „Puneau diferite obiecte, ceapa la uscat, porumbul, hambarele de mălai": Ot 1; „Puneam unelte, cereale, fructe": Vl 2; „Se sprijinea porumbul toamna, înainte de a fi desfăcut de foi": Vl 4; „Vara": Vl 7; „Numai în trecut se puneau produsele agricole la uscat": Mh 1, 6 , Ot 2, 9, Vl 9, 10, 12, 14, 17. *Se depozitau unelte*: Gj 1-3, 7, 13, Mh 7-9, 11, Ot 6, 8, 12, 13, 15, 16, Vl 5, 6; „Uneltele la casele joase": Mh 2; „Era folosită să se depoziteze dovleci, lemne, vreji de fasole, sapa, lopata": Mh 3; „Secure, lopată, sapă (unelte mici)": Mh 10. *Lemne*: „Se puneau lemne tocate pentru foc": Gj 12; „Se puneau lemnele tăiate în fiecare zi pentru foc, iarna": Vl 4; „Lemne la uscat": Vl 18. *Stupi cu albine*: „Îşi mai puneau stupii cu albine sau diferite lucruri, flori": Ot 10; „Numai în trecut – unelte": Mh 1, 4, Ot 2, Vl 1, 12, 14, 17. *Textile*: „Pentru pus la aerisit sau uscat ţesăturile": Dj 3, 10, 11, 15, Gj 2-8, 12, 13, 15, Mh 5, 9, 11, Ot 1, 3, 5-8, 10-12, 14, 15, Vl 1-6, 8, 9, 11, 12, 16; „De-a lungul prispei, în partea de sus, se afla o funie sau curpen de vie de 2-5 cm diametru, din pop în pop, unde se puneau cămăşile la uscat sau la aerisit": Dj 2; „Se agăţau pături afară, la aer": Gj 11;

https://biblioteca-digitala.ro

„Era o «culme» pentru cămăşi şi plăpumi": Dj 4; „Era o sfoară pe care se puneau rufele la uscat": Dj 16; „Joardă pentru culme": Vl 10; „În afară de grindă; se puneau haine şi aşternuturi": Vl 17; „Acum este la sala pătulului": Vl 6. *Numai în trecut*: Gj 1, Ot 16, Vl 14; „Era o culme de lemn pentru cămăşi": Dj 5, 17, Vl 13, 18; „La tindă era o culme din lănteţe de lemn de brad, alun pe care se puneau rufele la aerisit sau uscat, dar şi ca podoabe": Dj 9, 13. *Azi*: „Acum este din sârmă": Dj 5, 9, 13, 17, Vl 13, 18; „O sfoară": Gj 1; „Culme de aţă, sârmă": Ot 2. *Adăpost*: Ot 14, Vl 13; „Era adăpost de ploaie": Dj 10, Gj 4; „Când venea omul de la treabă, îşi atârna lucrurile, era adăpost de soare şi ploaie": Dj 17; „Apără pereţii de vânt şi de ploaie": Gj 5, 11; „Să nu izbească ploaia în perete": Ot 10; „Se făcea pentru apărarea casei de vânt, de apă": Ot 13

FOIŞORUL

Terminologie. Foişor: Ot 1, 2, 6, 9-11, 13, Vl 1, 2, 14; „Balcon": Dj 1, 4, 7, 10-12, 14, 16, 17, Gj 3-5, 7-9, 11-15, Mh 1-4, 10, 11, Ot 5, 7, 10-12, 14, 16, Vl 1, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 13-18; „Marchiză": Dj 5, 7-9, 11, 13, 15, Gj 2, Mh 6, 7, 9, 10, Ot 5, 14; „Sală": Gj 6, Vl 12; „Verandă": Gj 11, Ot 5 (azi), Vl 13, 16; „Ghirlici": Ot 8; „Pridvor": Vl 1, 9, 12; „Chioşc": Vl 8. *Azi*: „Balcon": Dj 3, 6, Gj 1, Mh 7, Ot 1, 2; „Geamlâc": Gj 15, Vl 1, 4, 12; „Marchiză": Mh 2, 11, Ot 2, 6, 9, 11, 13, 16, Vl 6,12.

Balustradă: Vl 7; „Zăbrele": Dj 9; „Pridvor": Gj 5, 6, Vl 6; „Prispă": Gj 8, 14; „Sală": Ot 2; „Parmalâc": Ot 6; „Stoborală": Vl 18.

Caracteristici. Balcon: „Cam din 1910": Dj 4; „Încă din 1920 erau multe case de cărămidă cu balcon": Dj 12; „După 1920": Ot 7; „Interbelic": Mh 4, Vl 14; „După 1930 la intrare era balconul la nivelul acoperişului şi marchiza cu turnuleţ": Dj 10; „De vreo 30-40 de ani (raportat la anul 1981)": Mh 3; „Balcoanele au apărut după 1950. Se mai numesc şi marchize": Dj 7; „Balconul este deschis, iar marchiza este închisă": Dj 11; „Balcon, în general, mai târziu": Vl 16.

Marchiză: „Marchiza – o intrare cu trepte şi uneori coloane drepte din zid încadrând portarul. «Portarul» este uşa cu două-trei canate. Această marchiză poate fi pe mijlocul sălii sau, mai rar, în colţ": Dj 13; „Când este închis cu geamuri": Mh 10; „Marchiză după 1920": Mh 6; „Din 1945": Dj 15; „De vreo 20 de ani (anul 1980) se numeşte marchiză": Dj 8, 9. *Azi*: „Se zice uneori marchiză când prispa este zidită şi închisă cu geam": Ot 5, 14; „Azi sunt marchize zidite cu cărămidă şi stâlpi de zidărie, boltă cu una sau trei flori": Vl 6. *Verandă*: „Azi, când balconul este închis cu geam i se mai spune şi verandă": Ot 5, 14. *Geamlâc*: „Azi, dacă este închis": Vl 1.

Foişor: „La casele înalte". Vl 5; „Interbelic": Ot 4; „Azi": Vl 8.

Amplasare. Balcon central: Dj 1, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 14, Gj 4-6, 9, 14, 15, Mh 1, 3, 7, 11, Ot 3, 5, 8-11, 13, 14, 16, Vl 1, 3, 5-9, 12, 13, 14 (în trecut), 16-18; „Simetric": Dj 4; „La casele cu trei încăperi": Gj 8, Vl 2; „Cel mai adesea": Mh 2; „În loc de prispă": Ot 12. *Azi*: Dj 6, 7, 10, 15, Gj 2, 11-13, Mh 6, 9, Ot 7, Vl 11; „Amplasat central, dar se întâlneşte mai rar şi numai la casele mai

https://biblioteca-digitala.ro

noi": Mh 10; „A apărut târziu": Vl 4.

Balcon lateral: Dj 4, Gj 4, 15, Ot 6, Vl 1, 3-9, 12, 16, 17; „Lateral, peste intrarea la beci": Dj 17; „La casele cu două încăperi": Gj 8, Vl 2; „Foarte rar": Mh 2; „Lateral, deasupra gârliciului, la camera de la drum": Ot 1; „La o margine, unde se intra în pivniță": Ot 14. *Numai în trecut*: Vl 14; „Pe prispă, deasupra gârliciului, se înălța sub acoperișul casei": Ot 2; „*Azi*": Dj 5, 14, Gj 2, 6, 11, Mh 6, 9, Ot 9, Vl 13, 18.

Balcon în fața ogeacului: „Balconul era plasat pe patru «bunduci», cu acoperiș în trei foi, iar talpa era proprie": Mh 1.

Mod de construcție

Baza. Din pământ bătut: Dj 14, Gj 8, 14, 15, Mh 2, 7, Ot 5, 14, Vl 3, 5, 8, 16; „Baza era numai din paiante": Dj 4; „Era din pământ bătut cu maiul": Dj 5, 8; „Balconul era din pământ bătut. Marchiza este podită cu scânduri": Dj 9; „Din pământ bătut sau chirpic": Ot 8; „Din pământ bătut, ca la sală": Vl 6. *Numai în trecut*: Gj 6, Mh 1, 11, Vl 9, 12, 14; „Mai demult": Vl 18; „La casele joase, în trecut": Gj 9; „Era din pământ bătut sau podit cu scânduri. Acum e numai podit și din ciment": Dj 12.

Podit cu scânduri: Dj 1, 5, 8, 11, 14, Gj 5-7, 12, 15, Ot 3, 9, 16, Vl 1, 3, 5, 8, 9, 13, 16-18; „La casele 'nalte": Gj 9; „Mai nou, după 1900 în mod special": Mh 2; „Din blană": Ot 1, 6; „La casele cu un nivel în plus": Gj 4; „Numai în trecut": Gj 6, Mh 1, Ot 2. *Azi*: „Balconul este podit cu scânduri": Dj 6, 17, Gj 1, 2, 13, Mh 6, 10, 11, Vl 12; „Sau cărămidă": Gj 12.

Sclivisit: „După 1940, se sclivisea": Dj 1, 5, 14. *Azi*: Dj 6; „Cu beton turnat și sclivisit": Dj 8, 15, Gj 12. *Beton*: „Are planșeu de beton": Mh 9; „Este și din beton": Ot 5, 14. *Ciment*: Dj 10, Gj 9, 11, Mh 7.

Suprastructura. Acoperișul. *Acoperiș cu o singură apă realizată prin prelungirea streșinii acoperișului casei*: Gj 13, 15, Vl 3; „Numit «palangă»": Dj 15; „La Țepeniș (numele subiectului) foișorul era sub acoperișul casei, săltat deasupra gârliciului; la altele, iese din planul casei": Ot 6. *Numai în trecut*: Gj 10; „Era cuprins în planul casei": Ot 2. Acoperiș *în două ape, cu fronton triunghiular*: Dj 4, 8, 9, 11, 14, Gj 4, 5, 8, Mh 1, 2, 7, Ot 1, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 3, 6, 7, 9, 12, 13; „Numai în trecut": Gj 6, 9, 10, Vl 14, 18; „Interbelic": Vl 4; „Azi": Dj 6, 7, 15, 17, Ot 7. Acoperiș *în două ape, cu pinion, cu fronton trapezoidal*: Ot 5, 8, Vl 5, 8, 9, 18. Acoperiș *în trei ape*: Dj 1, 4, 8, 9, 12, 14, Gj 4, 6, 7, 9, Mh 1, 7, 11, Ot 1, 16, Vl 6-8, 12, 13, 15-18; „Azi": Dj 7, 10, 11, 15, 17, Gj 1, 5, 11-13, Mh 6, 9, 10, Ot 13, Vl 11. Acoperiș *în patru ape, ca un fel de turnuleț*: Dj 1, 4, Gj 7, Ot 8, Vl 8, 13, 16; „Acoperiș în patru ape, cu «turlă», din țiglă și din tablă": Dj 8; „Este câte o casă cu turlă la mijlocul fațadei, peste intrare, după 1936-'37-'40. Acoperișul este în patru ape, învelit cu tablă în solzi": Dj 16. *Azi*: Dj 5, 10, 11, Gj 1, 6, 11, 15, Mh 7, 9, Ot 7, 9, 11, 16, Vl 6, 11, 18; „Și cu un fel de cupolă": Ot 13; „Astăzi sunt multe case cu

https://biblioteca-digitala.ro

turnuleț": Vl 5, 14; „Cu turlă": Vl 17.

Stâlpii de la fațadă: Gj 13, Vl 6, 14; „Popi": Mh 7, 11; „Avea doi stâlpi": Dj 1, 12, Gj 6, 8, 9, 15, Mh 2, Ot 1, 6, 11, 13, Vl 5, 7, 16; „Balconul are doi stâlpi. Marchiza – tot așa, dar cu geamuri în giurgiuvele": Dj 9; „Are doi stâlpi, din lemn sau cărămidă": Dj 16; „Doi, dar dacă se continua cu prispă avea trei": Ot 3; „Doi sau trei stâlpi": Gj 5, Vl 13, 17, 18; „Doi sau patru stâlpi": Gj 4, Ot 5, 14, 16, Vl 8; „Are doi sau patru stâlpi, numai din cărămidă": Dj 11; „Trei la fațadă, doi laterali": Vl 1, 9, 12; „Trei stâlpi": Gj 14; „Trei, patru, cinci stâlpi": Mh 2; „Patru-șase popi": Mh 7; „Patru": Mh 11, Ot 8. *Numai în trecut*: „Doi stâlpi": Ot 2; „Patru stâlpi": Dj 5, Mh 1, Ot 9. *Azi*: „Balconul are stâlpi din cărămidă sau lemn, închis cu geam": Dj 4; „Doi stâlpi": Dj 5, 6, 10, 15, 17, Mh 9, Ot 9; „Doi sau trei stâlpi": Vl 11; „Doi sau patru stâlpi": Dj 7, 14, Gj 11; „Balconul are trei sau patru stâlpi, este închis cu două ferestre laterale și are o intrare": Dj 8; „Trei, patru stâlpi": Mh 10; „Patru stâlpi": Gj 12, Mh 6.

Balustrada. *Din lemn*: „Balustrada era din lemn": Dj 5, 9, Gj 4, 5, 7-9, 12, 13, 15, Mh 11, Ot 1, 3, 6, 16, Vl 1, 5, 8, 12, 13, 16, 17; „Mai veche": Mh 2; „Numai în trecut": Gj 6, 10, Mh 1, Ot 9, 11, Vl 6, 9, 11, 14, 18; „Azi": Mh 6, 10. *Din zid*: „Balustrada era de zid": Dj 5, 11, 14-16, Gj 4, 9, 13, Ot 1, 5, 14, Vl 17. *Din pământ bătut*: „Din zid de pământ bătut": Ot 8. *Azi*: Dj 1, 6, 7, 9, 10, 17, Gj 1, 6, 7, 11-13, 15, Mh 2, 6, 7, 11, Ot 3, 9, 11, 16, Vl 1, 6, 8, 9, 11, 12, 18; „Are parapet de zidărie": Dj 4; „Balconul este închis cu zid drept și cu geam": Dj 12; „Mai nouă": Mh 2; „La construcțiile foarte noi": Mh 10.

Geamlâcul: Gj 7, 13, Vl 6; „Cu giurgiuvele, mai mult din lemn și azi": Gj 5; „La casele celor înstăriți": Mh 2; „Unele": Ot 8. *Azi*: Dj 5, 9, 10, 15, 17, Gj 1, 6, 9, 11-13, 15, Mh 1, 7, 9, Ot 3, 5, 9, 11, 14, 16, Vl 8, 9, 11, 12, 17, 18; „Balcon închis": Dj 1, 4; „Balconul are ferestre cu toc și boltă": Dj 7; „Rar între cele două războaie; în prezent se manifestă această tendință": Mh 10.

Funcționalitate. *Se dormea*: Dj 12, 14, Gj 3, 4, 6, 7, 14, 15, Mh 1, 2, 11, Ot 3, 5, 14, Vl 3, 7, 12; „Se dormea vara, pe un pat cu rogojină, se acopereau cu cerga de cânepă, groasă ca degetul": Dj 5; „Era un pat": Gj 5, Ot 10; „Era o laviță fixă": Gj 8, Ot 6, Vl 6, 9, 12, 18; „Era o platformă de scânduri": Vl 6; „Era o platformă de scânduri fixe": Gj 8, Mh 2; „Vara": Ot 1, 8. *Numai în trecut*: Ot 2, Vl 14, 17; „Era un pat portativ": Vl 13. *Azi*: Mh 9; „Se doarme pe un pat mobil": Dj 7-9. *Se mânca*: „Se mânca, existau scaune, bănci, masă": Dj 5, 9, 12, Gj 3-7, 9, 14, 15, Mh 1, 7, Ot 6, 16, Vl 3, 8, 12, 13, 17, 18; „Vara se punea masa": Gj 8, Ot 10; „Mai rar": Mh 2; „Se mânca, dar fără să fie scaune și masă": Ot 3; „Se mânca, iar masa și scaunele se aduceau din casă": Ot 5, 14; „Erau bănci": Vl 9; „Azi se mănâncă, există scaune, bănci, masă": Dj 4, 6, 7, 14, Gj 12, 13, Mh 6, 9. *Se lucra*: Ot 3, Vl 6, 9; „Numai în trecut": Gj 10, Mh 1, Vl 1. *Se punea războiul de țesut*: Dj 5, 8, 9, 12, Gj 3, 4, 6, 8, 9, 14, 15, Mh 2, Ot 6, 11, 16, Vl 1 (în trecut), 3, 8, 9, 12, 15, 17; „Azi": Dj 4, Mh 6, 9. *Se făceau «jurebii» cu vârtelnița*: Dj 5. *Se torcea, se scărmăna lâna*: Dj 9, Gj 3-9, 14, 15, Mh 2, 7, 11, Ot 3, 5, 6, 14, 16, Vl 3, 6, 9, 12, 17; „Numai în trecut": Vl 1, 18; „Azi": Dj 4, Mh 6, 9. *Se dezghica porumb, se curăța fasolea*: Dj 5, 9, Gj 4, 6, 9, 12, 15, Mh 2, 7, 11, Ot 3, 5, 6, 11, 13, 14, 16, Vl 3, 6, 8, 9, 12, 17; „Numai în trecut": Ot 2, Vl 1, 14, 18; „Azi": Mh 6, 9. *Se stătea de*

https://biblioteca-digitala.ro

vorbă, cântau lăutarii la nuntă: Dj 4, 5, 9, Gj 4-6, 8, 9, 12, 15, Mh 1, 2, 7, 11, Ot 5, 6, 8, 11, 14, Vl 6, 8, 9, 12; „În zilele noastre cântă lăutarii la nuntă": Dj 6, 10, 14, 17, Gj 13, Mh 6, 9; „În zilele noastre se stă de vorbă": Mh 9. *Se făcea clacă*: Dj 8-10, Gj 5, 6, 8, 9, 12, 15, Mh 1, 2, 7, 11, Ot 5, 6, 8, 11, 14, Vl 1 (în trecut), 6, 8, 9, 12. *Se depozitau*: „Iarna, se puneau aici lemnele de foc": Gj 8; „Pentru unelte": Ot 8. *Alte funcții*: „Se făcea ca să nu se intre direct în casă": Dj 4, Ot 10; „Doar se intra prin ea în antreu": Gj 11; „Pentru frumusețe, pentru păstrarea unor lucruri, pentru uscarea lor": Mh 3; „Azi are doar funcție estetică": Mh 2.

Case cu un intrând (un fel de **logie**): „Prispă între ziduri": Dj 7; „Balcon deschis": Dj 8; „Din pricina coloanelor ieșite în afară se creează ca o retragere, nu prea adâncă, în care este cadrul ușii": Dj 13; „Uneori, «brec»-ul este chiar în «trup» cu casa, pe colț, formând un adăpost la intrare cu doi pereți și un stâlp": Dj 14; „Balconul de la intrare are doi stâlpi din lemn sau din cărămidă, formând un fel de logie deasupra treptelor": Dj 16; „Marchiză": Gj 9; „Sală parțială închisă la capete": Gj 11; „Balcon închis, deschis": Ot 7; „Logie": Ot 8, 13, Vl 9, 12, 18; „I-a zis «balcon ascuns», dar nu e termenul consacrat": Vl 13; „Azi": Vl 1, 8.

MATERIALE ŞI TEHNICI DE CONSTRUCȚIE

TEMELIA ŞI TALPA

Terminologie: „Talpă": Dj 1, 4-6, 8-13, 15, 16, Gj 1-5, 7, 11, 13-15, Mh 1, 3, 5, 6, 10, 12, Ot 1-4, 6, 9-12, 14-16, Vl 1-15, 17, 18; „Tălpi îmbucate": Dj 5, Gj 2, 8, 11; „Tălpetele casei": Gj 3; „Temeiul casei": Gj 5; „Groși": Gj 4, 13, 15, Vl 5, 16; „Plăși": Ot 10.

Materiale: „Sâgă, sigă": Dj 5, 8, Gj 15, Mh 7, 8, 10, 11; „Siglă": Dj 9; „Bâlvani": Gj 13, 14; „Buturugi": Mh 12; „Buturi": Ot 11; „Tablace (buturugi rotunde de lemn)": Ot 11; „Chirpici de pământ": Dj 12, 14; „Chirpici de beton": Dj 8, 12, 14; „Beton ciclopian": Gj 9, 11-13, Vl 13, 17, 18; „Blocuri expandate": Gj 15, Vl 11 .

Liant pentru temelie: „Crivină": Gj 1, 3, 4, 14, Vl 4; „Măiagă din pământ cu nisip": Gj 5; „Ceamur": Gj 6; „Ciurlan de pământ": Ot 16; „Sclivisealâ": Dj 8, 9, 11.

Mod de construcție, amplasare

Fără fundație. **Casele se așezau direct pe pământ**: Ot 1-9, 13, Mh 5, Vl 4, 14; „Toate casele din paiantă": Dj 1; „Toate casele fără fundație se făceau din cranțe, stâlpi de lemn și stinghii de lemn între ei, între stinghii – pământ amestecat cu paie. Erau cam 50% case fără fundație. Se înfigeau «ștenepi» (stâlpi) la casele de lemn, iar la cele din chirpici se punea

https://biblioteca-digitala.ro

chirpiciul începând chiar de la sol. Peste ştenepi se monta talpa, iar în talpă – popii care formau scheletul casei": Dj 4; „Talpa casei se făcea din stejar gros. Sub tălpile îmbucate, în pământ se băgau «fuştei» pentru a ridica puţin talpa casei": Dj 5; „Casă cu «cranţ» (tot peretele se numea cranţ). Cele mai multe erau aşa, pentru că lumea nu ştia să le facă altfel. Se puneau pari în pământ, cranţul începând chiar de la baza pământului": Dj 7; „Unele case din chirpici erau fără temelie şi fără talpă. Altele erau cu talpă de gârniţă, în care se înfigeau pari": Dj 12; „Tălpi erau doar la faţadă, la prispă": Dj 13; „Furcile se înfigeau direct în pământ sau în talpă": Dj 15; „Majoritatea caselor era fără fundaţie, cu furcile înfipte direct în pământ": Dj 17; „Când veneau ogaşele mari, făceau gogoloaşe din Ogaşul lui Căciulă, în punctul Viţaş, la Peri, unde era pădure": Gj 3; „La casele din paiantă se înfigeau bunduci direct în pământ. Talpa era din bârne orizontale, încheiate la colţuri": Mh 5; „Se băgau bunduci direct în pământ; mai târziu au început să se pună pietre între ei": Mh 7; „Talpa era din lemn de stejar sau altă esenţă tare, «ciocârţit». Mai ales pentru prispă se puneau patru bârne groase (şi la casa din bârne şi la casa din paiantă), de jur împrejur, unele săltate pe pietre; se nivela locul. Se numea casă de lemn": Ot 1; „Talpa se făcea din lemn de stejar, salcâm cioplit în patru muchii": Ot 9; „Din stejar, plută, cioplit în patru muchii": Ot 10; „Groşi rotunzi din stejar": Vl 16; „Patru lemne groase încheiate cu scoabe": Vl 17.

Pe bolovani mari la colţuri: Gj 3-5, 7, 8, 13-15, Mh 2, 3, 6-11, Ot 9, Vl 1-3, 8-11; „Se puneau pietre mari, pe ele «groşi» (stejarul cât e de gros), porţiunea de la pământ la groşi se umplea cu pământ, dacă nu avea pietre mari punea direct pe pământ; stejarul era gros şi rezistent. Se păleau două-trei rânduri": Gj 4; „Aşa s-a pomenit. În loc de fundaţie, la colţuri se puneau pietre foarte mari aduse de pe Cerna, pe pietroaie se aşezau tălpile casei (bârne de stejar), sub tălpi se completa cu pietre fără tencuială; azi – peste piatră se pune o centură de beton": Gj 11; „Se numeau bâlvani": Gj 13; „Se săpa un şanţ şi se punea piatră din loc în loc şi la colţuri – bolovani de câte 100 de kile, fără ceamur. La 20 cm deasupra lui se puneau bârnele": Mh 3; „Erau bolovani mari de «sâgă» – piatră colţurată adusă de la Dunăre, cam la doi km de sat": Mh 8; „Bolovani aduşi din vale, de la Brădet şi Olăneşti": Vl 10.

Pe pilaştri de piatră: Vl 9, 11.

Pe popi de lemn: Dj 2, Mh 2, 5, 6, 9, Vl 8, 11, 16; „Se băgau «bondoci» cam de 1 m-1,5 m în pământ. Peste ei se punea prima talpă a casei, din lemn de gârniţă (stejar), cioplit în patru muchii. Sub talpă băga pământ": Dj 8; „Bondoci din lemn sau beton, înfipţi în pământ la 80 cm-1 m cu umplutură între ei. În exterior aveau înălţimea de 2,50-2,80 m": Dj 12; „Stâlpi «crănţuiţi», din metru în metru; 60 de centimetri în pământ, 50 în afară. Se crănţuia şi se umplea cu pământ. Şi azi unele case din chirpici se fac direct pe pământ": Dj 15; „Între popi ieşiţi circa 40 cm se puneau alte lemne şi se umpleau cu pământ": Gj 2; „Butuci de fag, cioplіţi sau crăpaţi în două": Gj 5: „La 1–2 m se înfigeau în pământ, cam la 50 cm, furci din gorun, cioplite în patru muchii, între furci se bătea pământ. De prin 1970–1975 se foloseşte (rar) şi salcia": Gj 12; „Butuci de stejar, trunchi rotund sau cioplit, se îngropau la 80 cm, iar deasupra solului – 60 cm, pe bâlvani se punea lungiş şi curmeziş": Gj 14; „Se băgau în pământ «pociovale», din lemn de salcâm sau gârniţă, la adâncimea de 40-50 cm, în total aceştia având cam un metru. Pe pociovale se aşeza talpa din

https://biblioteca-digitala.ro

stejar sau salcie (salcâm), cioplită sau făcută cu ferăstrăul în patru muchii. De la un pocioval la altul se prindeau stinghii și se umplea cu pământ": Mh 1; „Pe butuci de lemn, cei care nu aveau posibilități": Mh 6; „La colțuri se puneau patru popice de lemn. Pe ele se puneau patru lemne groase. Restul se umplea cu pământ, sprijinit pe țăruși": Mh 8; „Pe trupini din lemn de stejar, cioplite": Ot 2; „Talpa casei se putea pune și pe piloni de salcâm": Ot 9; „Sub talpă se puneau tulpini groase de tufan și pietroaie. Talpa era groasă, cioplită pe patru părți. Se făceau și case pe «plăși», ca la sanie. În caz de nevoie, casa se muta, se trăgea cu cinci-șase perechi de boi. Plăși – talpă groasă rotundă la un cap, pe care se prindea grinda": Ot 10; „Talpa casei era din stejar, rotundă sau cioplită pe patru muchii, două lungi și două scurte. La colțuri se punea pe «buturi» (buturugi rotunde din tufan, stejar), numite «tablace». Se puneau două rânduri: tălpile groase din stejar, rotunde, ca o temelie, al doilea rând fiind din bârne mai subțiri, puse mai în față. Temelia astfel formată avea grosimea de 40/20 cm sau 60/40 cm. Cu sfredelul dădeam găuri pe jumătatea lemnului și pe urmă dădeam cu securea pe jumătatea lui și-l dădeam în două. La colțuri se prindeau în cheie": Ot 11; „Pe piloți de salcâm. Talpa avea 14 m lungime": Ot 16; „Talpa era din trunchi cioplit în patru muchii, de stejar, fag": Dj 8, 11, Gj 1, 3, 5, 7, 11, 13-15, Mh 2, 4-8, 10, 11, Ot 3, 4, 6, 11, 12, 14, Vl 1-15, 17, 18; „Talpa era din gorun, cioplit cu securea": Mh 3; „Din stejar și salcie, cioplită în patru muchii": Mh 9; „Talpa casei era din stejar, gorun. La construcțiile vechi de 80-100 de ani era din trunchi rotund, ulterior s-a cioplit în patru muchii": Mh 10; „Talpă din lemn de gârniță sau gorun, cioplită în patru muchii": Mh 12; „Stejarul se numea tufan": Mh 11; „Tălpile se prelungeau la fațadă": Dj 5, 8, 9, 15-17, Gj 14, Mh 1, 3, 5, 8, 11, Ot 2, 3, Vl 2, 4, 8, 14, 15; „La fațadă și lateral": Dj 13, Gj 1, 4-10, 12, 13, 15, Mh 2, 4, 10, 12, Ot 13, Vl 1, 10, 16, 17; „Cuprindeau și tălpile exterioare ale prispei": Mh 10; „Lateral și în spate": Gj 11; „La casele înalte": Vl 5; „La fațadă, lateral și în spate": Mh 9, Vl 9; „Se numea tindă cu năditură": Mh 8.

Cu fundație. **Din pământ**: Ot 8; „Se făcea o fundație cam de 80 cm-1 m, din pământ și paie, în care se băteau bondoci": Dj 2; „La casele din chirpici și la cele din zid bătut, fundația se făcea tot din pământ bătut": Dj 7; „Se băgau «sigle», care aveau cam 30 cm pe sub talpă, pe urmă umpleau cu pământ. Aduceau lăutari, jucau oamenii și femeile": Dj 9; „Se puneau patru bârne groase încheiate ca un dreptunghi și se umplea dedesubt cu pământ și pietre. Casa venea mai înălțată": Vl 13.

Piatră: „Temelia era din piatră, bolovani de râu ": Gj 5, 7-11, 14, 15, Mh 2, 7, 9-12, Ot 2, Vl 1, 2, 9, 12, 13, 17, 18; „Din piatră neregulată de carieră": Dj 4, 8, Gj 5, 8, Mh 3, Vl 6, 11, 12, 17; „După 1928 – din piatră lată de mal: 12 pietre la sacul de ciment se turnau în forme din scândură": Gj 3; „Din piatră de munte, cioplită neregulat": Gj 6, Mh 3, 12, Vl 13; „Din piatră lată de mal": Gj 6, Mh 2, 6, 9, 10, Vl 1, 9, 12, 15, 17, 18; „Din piatră de râu și de carieră, lipită cu mortar de var": Gj 8; „Din piatră cioplită neregulat, numai la biserică și la poștă": Gj 11; „Piatra lată de mal se numea «sig» și s-a folosit dintotdeauna": Gj 15; „Case cu temelie din piatră se fac de prin 1910; se sapă în pământ cam 50 cm, iar în afară cam 1,80-1,90": Mh 3; „Se săpa un șanț de 25-30 cm. Se puneau bolovani mari peste tot. Peste bolovani se puneau lemnele – lungimile, apoi cu tencuială de var": Mh 6; „De prin 1936 au început să se facă temelii din piatră, sigă": Mh 7; „Era piatră din abundență și se numea tavan de piatră sau zid": Mh 10; „Temelia din bolovani de râu și se numea «sâgă»": Mh 11; „Între buturugi se umplea cu piatră din râurile Hujdița sau Florești,

https://biblioteca-digitala.ro

secate parţial, ori cu cărămidă": Mh 12; „Din piatră măruntă": Ot 4, 12; „Cam de prin 1930 şi azi din piatră cioplită neregulat": Ot 7; „Din piatră aşezată în şanţ, săpat în pământ cam de 30 cm, peste care se punea talpa casei, din lemn de stejar sau gârniţă": Vl 4; „Din piatră, var şi nisip sau din piatră de râu şi nisip; rareori era din cărămidă": Vl 17.

Cărămidă. *Nearsă (chirpici)*: Dj 12, 14, 17; „Din obezi de pământ, azi din ciment pentru casele care se fac din cărămidă": Dj 9; „Chirpici de pământ": Dj 14. *Arsă (cărămidă)*: Dj 2, 4, Gj 14, 15, Mh 9, Ot 1, 2, 14 (azi), 15; „Înainte de 1900": Dj 10, 13, 14, Gj 15, Mh 2, 5, Vl 4, 16; „E sistem destul de vechi; s-a folosit şi înainte de 1900, dar la casele mai bogate; se întrebuinţează şi azi": Mh 2; „Era cărămidă arsă local sau adusă de la Orşova": Mh 4; „În Hinova a fost fabrică de cărămidă, de ţiglă": Mh 9; „Talpa de stejar sau plută, cioplită din secure în patru muchii, se punea direct pe zid de cărămidă. Bârnele puteau fi întregi sau «călimănite» – înnădite. Peste zidul din cărămidă se lipea cu pământ": Ot 15; „Cărămida s-a folosit după 1910-1920": Dj 2, 3, 7, 11, 14, 16, Gj 1, 2, 7, 12-15, Mh 4, 11, Vl 7, 8; „După 1928-1930": Dj 8, 17, Gj 3, 8, Ot, 16, Vl 1, 14; „După 1934": Dj 5; „Din perioada interbelică": Dj 6; „După 1945": Dj 4, Mh 10, Ot 6, Vl 1, 9, 12, 17; „După 1965": Dj 10, Ot 10; „Rar, la casele din chirpici se făcea temelie din cărămidă": Dj 17.

Beton: „După 1910": Vl 4, 10, 15; „După 1916, fie din cărămizi de ciment cu pietriş, fie turnat în cofraj": Vl 7; „Cam după 1920, au început să se facă case cu zid (temelie) din cărămidă ori din beton. Cam de trei sferturi de metru se săpa în pământ. De acolo, de la vatra casei se pornea zid din cărămidă sau din beton": Dj 7; „Cărămidă sau chirpici de beton, turnată în sat": Dj 8; „În 1920 aproximativ un sfert din case avea temelie din beton, din 1930, toate se fac cu temelie din beton": Dj 11; „Chirpici din pământ sau din beton, legaţi cu mortar": Dj 12; „După 1920": Dj 16, 17, Mh 7, 11; „Doar cei bogaţi îşi făceau case cu temelie din beton": Dj 17; „După primul război mondial, cei înstăriţi au început să-şi facă temelii de beton la case": Mh 9; „După 1930 – ciment": Dj 7, 12, 14 (chirpici de beton), 15, Gj 2-4; „Se săpa în pământ. De acolo, de la vatra casei se pornea zid de cărămidă sau beton": Dj 7; „Doar cu sclivisealǎ, se «înfuglează» cu ciment între piatra de râu": Gj 11; „După 1944-1950 – balast şi ciment": Dj 8, 13, 14, Gj 1, 4, 8, 9, 14, Mh 4, Vl 2, 12, 16, 17; „Beton – după al doilea război mondial": Mh 2, 4, 6, 10, Ot 2, 5, 7, 15. *Azi*: „După 1960-1965": Dj 6, 10, Gj 5, 7, 10, Mh 10, Vl 2, 6, 14, 18; „Azi, unele case din chirpici se fac cu «fondaţie» din beton": Dj 15; „Cu fier beton – azi": Gj 7; „Din praştii de oţel legate cu ciment": Vl 6; „După 1950 – din beton ciclopian": Gj 9, 11; „După 1975 – beton ciclopian": Gj 12, 13, Vl 13, 17, 18; „La temelie şi la legături": Gj 12, Vl 8; „După 1975": Mh 5, Ot 9, 10; „Blocuri expandate": Gj 15; „După 1975 din cărămidă expandată (blocuri de beton)": Vl 11; „Azi": Dj 1, 8, Mh 1-3, 12, Ot 1-5, 7, 11, 12, 14, Vl 5; „Azi – talpa se aşează pe temelie din beton": Dj 10, Gj 4; „Azi – centură de beton în loc de talpă": Dj 14.

Adâncimea şi/sau înălţimea temeliei: „20 cm – în trecut, 50-60 cm – azi": Dj 11, Gj 2, 5, 7-10, 12, Mh 9, Ot 2, Vl 9, 11; „40-60 cm în trecut, azi de un metru": Dj 1-3, 6-8, 13, 17, Gj 6, 11, Mh 7, 11, Ot 3-5, Vl 1, 4, 13, 17, 18; „De aproximativ 50 cm": Ot 15, 16; „Cam 80 cm în pământ": Dj 9, Mh 2, Ot 7, 9, 11; „De 1,40 m": Gj 4; „Şanţul se săpa în funcţie de teren. Pe terenurile în pantă, se săpa mai adânc, iar zidul care trebuia scos la nivelul solului apărea mai înalt. În partea opusă, temelia avea adâncimea de 30-40 cm": Mh 10; „După primul război mondial era de 40-70 cm": Vl 15.

https://biblioteca-digitala.ro

Temelia se umple. *Integral*: Dj 1-3, 5, 7-9, 12-17, Gj 7-13, Mh 1 (azi), 2, 4-9, 11, 12, Ot 1, 2, 4, 7-10, 15, 16, Vl 2, 3, 7-9, 11, 14, 16-18; „Era în funcție de teren: dacă terenul era în pantă se făcea beci sub casă. Dacă terenul era drept, temelia se umplea sub toată construcția până la nivelul tălpii": Mh 10; „Rar, la casele fără beci și fără prispă": Vl 1; „Numai de la suprafața pământului în sus": Vl 4. *Parțial*: Dj 12-17, Mh 1-4, 5 (azi), 6 (după 1940), 8, 12, Ot 3; „Azi – sub o cameră, indiferent care, beciurile au apărut de curând": Gj 10; „Se «pomostește» cu pământ": Ot 7; „Temelia era la suprafață, azi are și adâncimea de 1,5 m": Ot 8; „Pe vale se făcea cam de 50 cm, iar pe deal cam de 10 cm. Se bătea cu maiul și se spoia cu pământ galben și balegă, iar din perioada interbelică au început să se văruiască, cu var – piatră arsă – adus de mocani": Ot 12; „Cu pământ uscat și balastru, peste care se așază grinzi și pardoseală": Vl 6; „Azi temelia se umple numai sub încăperea «la foc»": Vl 1.

Beci: Gj 5, 6, 9; „Mai înainte se făcea beci sub o cameră, acum beciul se face sub pătul": Dj 7; „Sub ogeac sau camera curată se făcea beci": Gj 2; „Sub sală": Gj 11; „În partea din vale se face beci, în rest se umple cu piatră, care s-a folosit dintotdeauna": Mh 3; „După starea economică erau case cu beci și case fără beci, cum a fost casa lui Bădița (preotul), demolată în 1976": Vl 10; „Se lăsa de beci sub o încăpere sau sub amândouă": Vl 13.

Liant pentru temelie. Temelie netencuită: Gj 5, 6, 9, 12, 14, Mh 10,Ot 3, 10, Vl 1, 2, 9, 11, 13, 17, 18; „La construcțiile foarte vechi": Mh 10.

Tencuită, lipită: Dj 9, 10, 14, 15, Gj 2, 5, 15, Mh 2, 6, 7, 8, 10, 11, Vl 10, 17. *Cu pământ*: „Cu pământ (galben)": Dj 12-14, 16, Mh 2, 4, 6, 7, 9-11, Ot 4, 8, 12, 15, Vl 18; „Cu crivină": Gj 1, 3, 14, Vl 4; „Era lipită cu pământ galben, roșu, se muruia – «crivină»": Gj 4; „Cu pământ între furci – «sâgi»": Dj 5; „Cu pământ și paie": Dj 2, 7, Gj 8, Mh 12; „Temelia se lipea cu pământ amestecat cu paie; se dădeau două straturi: unul pentru lipit, altul pentru drișcuit cu mistria": Mh 12; „Și în trecut cu humă de pe coaste": Vl 10; „Cu pământ și nisip. Era varniță; așa se numea și așa se numește. Var se punea la fundațiile de chirpici. Temelia se stropea cu ciment": Dj 17; „Cu pământ și nisip – «măiagă»; azi – carbid cu nisip (în loc de var)": Gj 5; „Ciorbă de pământ, turnat beton cu piatră": Ot 2; „«Ciurlan» de pământ": Ot 16; „Cu pământ și var": Mh 10; „Cu lut și var băgat pe șanțuri": Vl 2; „Cu mortar din pământ, var și nisip": Vl 8. *Cu var, nisip și alte materiale*: „Cu ciment și var; azi – cu carbid": Dj 14; „Cu var": Dj 16, Vl 2, 9, 10, 16; „Cu var și nisip": Dj 3, 4, 8, 11, 12, Gj 1, 5, 6, 9-12, Mh 2-4, 7, 9, 10, 12, Vl 4, 6, 17; „Era varniță pe Săhodol": Gj 6; „Tencuiala din var și nisip este mai nouă. Se pun două părți nisip și o parte var": Mh 10; „Cu carbid, var și nisip": Dj 10; „Cu ciment": Dj 9, 17; „Tencuită cu ciment de prin 1920-1921": Dj 16. *Azi*: „Cu ciment și pietriș": Gj 10, Vl 6; „Azi cu mortar din var și ciment": Dj 14, Ot 11, Vl 6, 9, 13; „Mortar din nisip și ciment": Vl 11 „Azi – cu ciment, var și nisip": Dj 2, 4, Gj 3, 5, 11, 13, Mh 6, 7, 11, Ot 16, Vl 2, 18; „Cu ciment, var și nisip, care era mai înstărit": Vl 17; „Azi cu sclivisealǎ de beton": Dj 8, Gj 11; „Tencuită, văruită": Dj 2-15, 17, Gj 1, 2, 6, 10, 12, Mh 2, 4, 6, 9, 10, Ot 2, 3, 10, 12, 15, Vl 1, 4, 5, 11, 14-18. *Dată cu culoare*: „Azi – dată cu culoare": Dj 13, Gj 1, 5, 6, 8, 9, Mh 2, 4, 9, 10, Ot 11, 13, Vl 2, 4, 14, 17; „Alb": Vl 5, 16; „Gri închis": Dj 8, 13, 14, 16, 17, Gj 2, 12, 15, Vl 1, 4; „Gri, galben": Dj 3, 4, 6, 9; „Gri, galben, verde": Mh 6; „Gri, roșu, galben": Ot 5; „Gri, negru": Dj 10, Vl 6,

https://biblioteca-digitala.ro

9; „Albastru": Mh 11; „Albastru, cenuşiu, galben": Dj 12, Gj 6, 10, 11, Vl 8; „Albastru, galben, verde": Dj 15, Mh 2 (azi), 9; „Cenuşiu, roşu, negru, mov, verde închis": Dj 5; „Cu negru, roşu, albastru": Mh 12; „Cu negru şi verde": Vl 11; „Mai închisă la culoare": Ot 15, Vl 16; „Negru de fum": Vl 2; „Azi – decorată cu rosturi": Gj 1, 2, 4, 7, 9-11, Mh 2, 4, 9, Ot 2, 6, Vl 6, 10, 14, 17.

PODEAUA

Materiale şi tehnici de construcţie. **Pământ lipit:** Dj 1, 3-16, Gj 1, 2, 4, 6-8, 10, 12-15, Mh 1, 2, 4, 6-11, Ot 2-6, 8-10, 12-16, Vl 1-6, 8-17; „La ogeac şi în camera de locuit era pământ lipit": Dj 2; „Din pământ lipit cu mâna şi bătut cu maiul": Gj 11; „Pământ lipit pus peste «podina» din spărtură de lemn (lemnul de stejar avea circa 10 cm)": Mh 3; „Lipite cu balegă şi pământ": Ot 1; „Se nivela cu turte cu pleavă peste care se aplica un strat subţire din argilă (pământ galben) amestecată cu pleavă": Ot 7; „Pământ din coastă": Vl 18; „Numai în trecut": Gj 3, 5, 9, Ot 11, Vl 7.

Pavată cu ţiglă: „La foc, unde şedea cu scaunul era pusă ţiglă, nu în toată odaia": Dj 1; „În tindă se punea ţiglă hexagonală care se făcea la Sadova": Dj 2, 16; „În tindă": Dj 3, 8, Mh 11; „Pavat cu ţiglă în ogeac": Gj 1; „Pavat cu ţiglă, la vatră": Gj 14. *Numai în trecut*: Vl 7; „Pavat cu ţiglă, nu numai în vatră, ci şi pe sală": Gj 5; „Cei înstăriţi": Vl 15.

Pavată cu cărămidă: Mh 2, Ot 6, 11 (în trecut), Vl 4, 5; „Cunia şi camera de dormit erau pavate cu cărămidă": Dj 11; „În camera de locuit, «la sobă», se punea un metru pătrat de cărămidă": Dj 17; „Pavat cu cărămidă, în ogeac": Gj 2, 4; „Pavat cu cărămidă «în odaie», la sobă, nu «în casă»": Gj 12; „Cu cărămidă, la foc": Ot 1; „Cu cărămidă în sală (prispă), rar": Ot 9; „Pavat cu cărămidă mică de sobă pe prispă": Vl 10; „Pavat cu cărămidă la casele joase, nu peste beci": Vl 13; „Pavat cu cărămidă la casele înalte": Vl 16. *Numai azi*: „După 1965 pe jos era pavat cu cărămidă": Dj 4, 7, 10; „Pe jos este pavat cu cărămidă numai cât e vatra": Dj 9; „Şi azi se mai pardoseşte cu cărămidă, dar numai la bucătării": Vl 4.

Cu scândură: Gj 2, 3, 6, 7, 9, 14, Ot 3, 6, 11, 16, Vl 3, 5, 7, 8, 15, 17, 18; „Pe jos era scândură de brad, salcâm": Dj 3, 6-10, 12, 14, 17, Gj 13; „Cu scândură aveau doar cei înstăriţi, azi au chiar şi parchet": Dj 5; „În camera curată şi peste beci se puneau scânduri geluite de plop, dafin sau salcâm": Dj 2, 12, 16; „Cu scândură de fag": Gj 1; „Podit cu scândură numai la casele înalte": Gj 4, Vl 16; „Pe jos era scândură de brad, azi, rar şi este de stejar": Gj 10-12; „Brad, stejar": Mh 2; „Scândură pe podină, cam în perioada interbelică": Mh 3; „Din 1935: plop, plută, brad": Mh 6; „Brad": Mh 7, 9, 11, Vl 1, 2, 9, 11, 12, Ot 5 (foarte rar), 14 (foarte rar); „Blăni masive, late, se puneau mai ales la camera pe beci – scânduri de fag": Mh 10; „Cei mai bogaţi": Ot 2; „Pardoselele de lemn au apărut după 1910": Ot 7; „În trecut numai deasupra pivniţei la unele case": Ot 13; „Cu plop, anin": Vl 6; „A început cam din 1930": Vl 13; „Foarte rar, la funcţionari": Vl 14. *Azi*: „Pe jos este scândură de brad, plopişcă dreaptă tăiată la banzig": Dj 1, 4, Gj 5; „Azi se pun pe jos foi de placaj": Dj 12; „Se pune PAL mai mult": Dj 17; „Pardoseala cu lemn a ieşit acum, încoace, de vreo câţiva ani": Ot 1; „Azi din scândură, parchet şi mai e şi din lut": Ot 13; „Azi nu se mai pune

https://biblioteca-digitala.ro

lut, ci scânduri": Vl 4.

Parchet. *Azi:* Gj 10, 11; „Azi este parchet din fag şi stejar": Gj 12; „După 1970 a apărut parchetul de fag": Dj 7, 8; „Parchet au foarte puţini": Dj 17; „Parchet este numai la două case": Vl 17.

Cu linoleum: „Azi": Dj 15.

PEREŢII

Terminologie. Materiale: „Crivină": Gj 1-4, 8, 14, 15, Mh 4, Vl 6; „Chirpici": Dj 4, 6, 7, 9, 12, 15-17, Gj 15, Mh 2, 5, 6, 8, 9, Ot 1, 5, 8, 12-14; „Cârpici": Dj 5, 8; „Cărămidă de bolovani": Dj 7, 10, 17; „Brigăzi": Mh 9; „Chirpici din beton": Dj 12, 14, Gj 11; „Paiantă, paiante (material şi tehnică)": Dj 1, 6, 11-13, 15-17, Gj 5, 6, 8, 14, 15, Mh 1, 2, 4-9, 11, 12, Ot 1, 6-14, 16, Vl 10; „Ostreţe": Dj 7, 17, Ot 13; „Ţăpliguţe": Gj 1; „Şipci": Dj 5, 15, Mh 2, 9, Ot 1, 10, 11, 14-16, Vl 1.

Denumirea pereţilor: „Pereţi de stinghii": Dj 2, 4, 8, 17, Mh 1; „Pereţi de druieţi": Dj 3, Vl 4; „Pereţi de cranţ": Dj 4, 7, 8, 12, 14, 15, Mh 1; „Pereţi crănţuiţi": Dj 5, Mh 1; „Pereţi de lănţuială": Dj 8; „Pereţi în lănteţi": Mh 8, 12; „Pereţi de târgăi (lănteţi)": Ot 7, 12, 14, 15; „Pereţi de grădele": Gj 11, Ot 16, Vl 2, 8; „Pereţi de blane pe uluc": Dj 12; „Pereţi de bârne, grătăriţi": Gj 11, Vl 13; „Primez": Dj 7, Gj 5, Ot 7, 15.

Stâlpi: Dj 1, 3, 4, 9, 15, Mh 6, 8, 10, 11, Ot 10-12, 16, Vl 2, 8; „Furci": Dj 1, 2, 5, 13, 15, 17, Gj 12, Mh 2, Ot 1, 7, 11, 14, 15; „Bondoci": Dj 2, 7, 8, 12, 13, 17, Mh 9, 12; „Bunduci": Mh 1, 5, 7, 8, 11; „Ştenepi": Dj 4; „Popi": Dj 4, Gj 5, 12; „Pociovale": Mh 1, 5; „Popice": Mh 8; „Piloţi": Ot 16; „Drugari, drungari (stâlpi înfipţi în talpa casei)": Ot 2, 6, 16; „Târgăi": Ot 7.

Alte elemente: „Cercuială": Dj 3, 5, 9, Gj 1, 2, 5-7, 10-15, Ot 1, 10-12, Vl 1-4, 6-14; „Încercurate": Gj 5; „Ţăndăreală": Dj 9; „Îngrăţeală": Mh 2; „Împaientate": Mh 6, 8; „Vărgelite, vărgelitură": Ot 10, 15; „Nuielite": Mh 10; „Cioburite": Dj 4, 9, Mh 7, 11, 12; „Colţurate, încolţurate": Dj 6, 17, Ot 12; „Ciocârţite": Mh 3, Ot 1; „Piroaie": Gj 1, 4, 9, 12-15, Vl 1; „Pislegi": Gj 11.

Mod de construcţie, materiale şi tehnici

Lemn. Pereţi din împletituri de nuiele: Dj 5, Mh 2, 8, 11, Ot 1, 6, 9, 13, 16, Vl 7; „Cranţurile se băteau pe stâlpi": Dj 15; „Cu vălătuci din pământ şi paie, printre nuiele. Doi ţăruşi de stejar se legau la un capăt, înainte şi împrejur": Gj 3; „Se fixau furci în pământ, peste care se băteau nuiele. Se numea îngrăţeală": Mh 2; „La fiecare jumătate de metru se puneau stâlpi în picioare, se împleteau nuiele şi se încărca cu pământ amestecat cu paie. Se lipea, se usca şi se drişcuia": Mh 6; „Se numeau case de lănteţi": Mh 8; „Dacă nu avea bani, le împletea gospodarul respectiv.

https://biblioteca-digitala.ro

Se băteau pari în pământ, apoi se împleteau nuiele până sus. Se lipeau până sus. Astea erau fără talpă": Ot 1; „Stâlpi înfipți în talpă, adusă de la Cârlogeni, cu drugari – bârne aduse tot de la Cârlogeni": Ot 16; „Înainte de 1910, pereții caselor erau din grădele. Pe fundație se pun tălpi, la mijlocul tălpilor – stâlpi, piloți mărunți. Venea împletit printre ei. Apoi bătea cu pământ și cu tencuială. Le spunea «păreți de grădele». Unde era ușa se puneau doi stâlpi. În ei se fac «scoburi», în care se bagă bârnele": Vl 2; „Pereții erau din nuiele (grădele) sau din fâșii late de lemn crăpat, susținute de stâlpi înfipți în talpă": Vl 8; „Nuiele împletite pe paiente, lipite cu pământ, balegă, pleavă de grâu": Vl 10.

Bârne: Ot 15; „De salcâm, rotunde sau cioplite. Altele erau din bârne groase de stejar, cercuite pe dinăuntru, apoi văruite. Mai demult, bârnele erau necioplite, apoi cioplite": Dj 5; „Au început să se facă după 1916, dar rar și care era mai avut": Dj 7; „De gârniță, salcâm, stejărică, rotunde sau cioplite în patru muchii. Demult rămâneau aparente. Și azi rămâne câte un perete, doi așa, situat lateral sau la spate": Dj 9; „De stejar, fag, rotunde": Gj 5, 8, 9, 12, 14, Mh 2, 5, 10, Vl 1, 5, 7, 8, 15; „De brad, stejar, fag, rotunde": Gj 6, Vl 2, 12; „De stejar, fag în secțiune pătrată": Dj 12, 14, 15, Gj 1-4, 7-14, Mh 2-5, 8, 9, 12, Ot 3, 6, 9, 11, Vl 1-3, 5-15; „Se croiau în pădure și se încheiau acasă": Gj 8; „De gorun, cioplite": Gj 3, 4, 8, 9, 15; „De mesteacăn, anin, fag, gorun, plop, brad, rotunde sau cioplite": Gj 11; „Bârne rotunde, necioplite se utilizau numai la construcțiile foarte vechi, dinainte de 1900": Mh 2; „Pereții se făceau din bârne rotunde de gorun, cărora li se luau numai coaja și nodurile. Se tăiau lemnele în pădure, se aduceau cu boii. Cu cât lemnele erau mai groase, cu atât casa se făcea mai repede. De prin 1905 bârnele au început să se cioplească": Mh 3; „Bârne de stejar, plop, arin, salcâm, late de 25-30 cm, cioplite în secțiune pătrată": Mh 6; „Casele din bârne de stejar, rotunde sau cioplite, cu grosimea de 20-25 cm, se făceau la munte și se încheiau în sat": Mh 7; „În pământ se fixau stâlpi verticali, cu șanțuri, peste care se puneau blăni (scânduri) orizontale, se lipeau și se umpleau cu pământ": Mh 8; „Bondocii (stâlpii) se înfigeau în pământ; se umpleau cu toable de lemn – lemn cioplit băgat în șanț. Deasupra se puneau contrafișe sau propte": Mh 9; „La casele construite înainte de 1880-1890, bârnele erau rotunde. Ulterior, bârnele s-au cioplit în patru muchii. Cine avea mai mult lemn, folosea bârne foarte late": Mh 10; „Bârne rotunde din stejar, brad, salcâm, salcie, «ciocârțite» drept. Se puneau întâi furcile, apoi se băgau blănile": Ot 1; „Bârne de stejar, salcie, plop, rotunde sau cioplite": Ot 2; „Înainte, bârnele erau rotunde, necioplite, tăiate rotund numai la capete cu barda, curățate de coajă, prinse la colțuri în chei, iar la mijloc în stâlpi. Și mai demult nu se băgau în stâlpi, erau lemne lungi prinse la capete numai în chei. Bârnele se puneau una peste alta. Demult nu se cercuiau, se lipeau numai cu pământ. Ulterior, de vreo 50 de ani, a apărut cercuiala de salcâm sau brad, pusă pieziș. Peste cercuială se pune pământ amestecat cu paie": Ot 10; „În talpă se fixau stâlpi; numărul lor depindea de lungimea lemnelor. Se puneau cam 12-15 stâlpi pe toată casa, doi la fereastră, doi la ușă. În stâlpi se făceau scoburi cu sfredelul, iar bârnele se tăiau cu barda și se băgau în stâlpi. Bârnele rotunde, având 20-30 cm în diametru (după cum era lemnul de lat), se tăiau cu ferăstrăul și se ciopleau. În scob intrau capetele lor, făcute cepi, tăiate cu tesla după mărimea scoburilor. Sus stâlpii se nivelau ca să intre în cosoroabă. La colțurile casei, bârnele se încheiau în chei": Ot 11; „Înainte se făceau și case din bârne, dar azi nu se mai păstrează nici una": Ot 13; „Bârnele erau de plop sau stejar. Furcile se fixau în talpă prin scob": Ot 15; „Bârne de plop, carpen, mesteacăn, cioplite în secțiune pătrată": Vl 1, 13;

https://biblioteca-digitala.ro

„Case cu pereții de lemn s-au făcut numai până în 1956-1960": Vl 6; „Dacă e coajă pe bârne, se coc (putrezesc)": Vl 11; „Bârnele se prindeau între ele cu cuie mari de lemn": Dj 15, Gj 2, 4, 7, 8, 15, Mh 4-7, Ot 1, 3, Vl 1, 2, 5, 11, 12, 15; „Numite piroaie": Gj 1, 4, 9, 12-15, Vl 1; „Numite pisleag, pislegi": Gj 11; „Se prindeau în cuie de lemn, dacă bârnele nu erau drepte": Mh 6.

Lemn și pământ (paiantă): Dj 1, 11-13, 15-17, Gj 15, Mh 2, 4-9, 11, 12, Ot 1, 6-14, 16; „Se bat furci în pământ la colțuri și din jumătate în jumătate de metru. «Paientele» – stinghii orizontale, oblice și încrucișate de salcâm – sunt prinse de stâlpi (pe două părți), se umplu și se lipesc cu pământ amestecat cu paie ori cu pleavă. Acum din paiantă au rămas numai casele foarte vechi": Dj 1; „Prin 1907 casele erau făcute de sârbi, în două feluri: din pământ bătut cu maiul și din paiantă. Între 1913-1921, majoritatea caselor se făcea din pământ pe schelet de lemn (popi și lănteți). După 1921 – case din cărămidă. În paralel cu acestea, după 1936, s-au făcut și case din pământ bătut. La casele cu bondoci, la suprafața solului, pe o înălțime de aproximativ 60 cm se făcea perete din pământ. Se băteau furci în pământ, pe care în exterior se fixau stinghii, acoperite, de o parte și de alta, cu pământ amestecat cu paie și aruncat cu putere, apoi netezit cu mistria. Când era aproape uscat, se lipea": Dj 2; „La colțuri, se bat stâlpi din salcâm, stejar, iar din stâlp în stâlp druieți din lemn de stejar, gârniță, cer": Dj 3; „La interval de 75 cm-1 m se băteau stâlpi în pământ. Se fixau cranțurile peste stâlpi, apoi se punea pământ cu paie printre cranțuri (paiante). Se făcea o lipitură, din pământ amestecat cu paie, în interior/exterior, se sârmuia și se tencuia cu mortar de var și ciment ca să fie mortarul de var. Din 1924 a început să se «cioburească». Se cumpărau cioburi de țiglă de la Calafat, se aduceau cu căruța și se amestecau în tencuială": Dj 4; „Pereți crănțuiți. Se băteau furci în pământ, cu prăjini pe ele; între ele – pământ amestecat cu paie (cârpici), la care se adăugau spărturi de cărămizi, ca să prindă tencuiala de pământ cu nisip": Dj 5; „Se băteau paiente – spărturi de lemn de dafin (salcâm), din metru în metru": Dj 6; „Casa de cranțuri: majoritatea caselor construite după primul război mondial. La oameni cu mijloace materiale mai modeste casele nu aveau temelie, nu aveau talpă. Bondocii casei se înfigeau în pământ, la adâncimea de 1m-1,20, între ei fiind o distanță de 1m - 1,50 m. Ei erau numai din dafin (salcâm), ca și cranțurile bătute în cuie pe ambele părți. Distanța între cranțuri era de 20-25 cm, după cum era lemnul de gros. Se umpleau și se lipeau cu pământ amestecat cu paie de secară sau de grâu. Deasupra se lipeau cu un strat de paie mai mărunte, apoi se tencuia cu pământ amestecat cu pleavă cernută. Se văruia cu alb în interior/exterior. Înăuntru se da «lamperie», cu galben, albastru și chiar roșu, de circa 30-50 cm": Dj 7; „Se numeau pereți de cranț sau de lănțuială, deoarece se băteau stinghii pe grinzi și se umplea cu pământ. Se tencuia cu pământ, amestecat cu pleavă de grâu": Dj 8; „Stâlpi înfipți în talpă, din metru în metru, întăriți cu contre sau contrafișe la colțuri. Se pun opt contrafișe, pe fiecare colț câte două. Pe stâlpi se prind «pleivaze» sau țăndări, din lemn de brad, dafin (salcâm), gârniță. Țăndăreala se fixează cu cuie și se bagă, cu mâna printre țăndări, pământ amestecat cu paie. Se lipește pe ambele fețe. Se netezea când era uscat, se drișcuia cu un nou strat. Se cioburea": Dj 9; „Paientele sau lețurile erau din mălin, salcie sau gârniță, sparte pe două fețe, bătute la 20 cm. Între ele și pe dinafară se lipeau cu pământ cu paie. Se numeau pereți din «blane pe uluc» sau din «cranțuri»": Dj 12; „Se bat bondoci sau furci în pământ pe care se bat stinghii sau scânduri și se lipesc cu pământ": Dj 13; „La cranțuri le zicea și paienți": Dj 15; „La interval de 1 - 1,50 m se fixau pari, bondoci în pământ, la adâncimea de 50-60 cm, peste care se băteau lănteți, stinghii (spărturi) și pământ cu pleavă de

https://biblioteca-digitala.ro

grâu printre ele. «Se colțurea» pe afară cu cărămidă pentru tencuiala cu var. Înainte se tencuia cu pământ": Dj 17; „La noi, paianta se folosește numai astăzi la supraînălțarea acoperișului, cu umplutură de cărămidă": Gj 6; „Paiente – stinghii puse oblic pe pereți, printre care se umplea cu lemne sau cu cărămizi": Gj 14; „În talpă se înfigeau «bunduci» din metru în metru, contravânturi cu «labe» sau «lambe», între care vin paientele – fâșii de lemne lungi de 1 - 1,5 m, cu care se lega un bunduc de altul, la distanță de 10 - 15 cm. Întâi se pune pământ cu paie și după uscare se tencuia cu pământ, se drișcuia cu pământ, apă și pleavă": Mh 1; „Se bat bunduci în pământ, peste ei lănteți; iar între ei – pământ. Pe diagonala peretelui, se pun propte": Mh 8; „Între paiente se umple cu pământ și paie": Mh 11; „Se bat bondoci cu scoburi în talpă, peste ei lănteți sau paiente, iar printre ei se umple cu pământ": Mh 12; „Case din «drungari» (stâlpi scobiți înfipți în talpă)": Ot 2; „Au fost case din nuiele împletite, din bârne în chei, din paiantă sau din drungari – casă îndrunguruită": Ot 6; „Furci de dafin (salcâm) se îngropau în pământ, se legau între ele prin șipci sau crengi de salcâm. Spațiile libere se umpleau cu turte de pământ cu paie. Pilonii principali se numeau «tărgăi». Peretele despărțitor dintre încăperi se numea primez, ceilalți pereți neavând un nume": Ot 7; „Paianta era din lemn de salcâm. Pământul se așeza în fața casei, se uda cu apă, se amesteca cu pleavă, se juca cu picioarele sau cu animalele când era prea mult. Se întorcea cu sapa. Se călca din nou, în trei-patru rânduri. Se lua cu mâna și se bătea între paiente. Azi nu se mai fac pereți de paiantă": Ot 8; „În talpă se băteau stâlpi, între ei – lanți ciopliți, iar printre ei – pământ": Ot 11; „Stâlpii de salcâm, cioppliți se înfig în tălpi de esență mai tare – stejar; sunt «înșirați» din loc în loc. Sunt mărginiți de «targăi» și legați, în partea superioară, în călcători. Toate acestea constituie paianta, care se bate de o parte și de alta a stâlpilor, iar în interiorul ei se bagă gogoloașele de pământ galben, balegă, după care se spoia. Pământul se lua de la groapa lui Sârbu. Era totul «încolțurat» cu cărămidă sau țiglă": Ot 12; „Se băteau pari direct în pământ, se făcea călcătoarea pentru acoperiș și se băteau ostrețe pe parii verticali. Locul liber dintre ostrețe se umplea cu vălătuci de pământ amestecat cu paie": Ot 13; „În pământ se băteau furci (pari), la adâncimea de 60-70 cm, peste care, de-a lungul și de-a latul casei, se băteau paiente (lănteți de brad sau nuiele groase), peste care se puneau «scripți» și se umpleau cu pământ cu pleavă, sub formă de turte. Aceste turte se numeau «tărgăi» și se lipeau cu mâna. Peste ele se izbea iar cu pământ și paie": Ot 14; „Se băteau stâlpi în talpă, care se legau între ei cu bârne sau spărturi de bârne și pământ, vărgelite și lipite": Ot 15; „Se bătea pământ între lați sau ștacheți": Ot 16; „Druieți din orice fel de bârne: ulm, frasin, plop, gârniță, ciopliti în patru muchii": Vl 4.

Îmbinarea bârnelor sau a paiantelor la colțuri

Terminologie: „Coadă de rândunică": Dj 15, Gj 11, Mh 2, 6, 9, Vl 1; „Cheie": Gj 1-3, 5, 8-15, Mh 2-5, 7, 12, Ot 2, 6, 10, 11, 16, Vl 2, 5, 8, 13, 14; „Cheie dreaptă": Gj 4, 7, 10, Mh 2, 3, 6, 10, Vl 12; „Cheie bisericească (coadă de rândunică)": Gj 11; „Cheie rotundă": Gj 14, Mh 2, 10, Vl 9; „Cheie românească": Mh 3; „Cheie bătrânească": Vl 3; „Cheie nemțească": Gj 14, Vl 3; „Cheie sârbească": Mh 10; „Cheotori, cheutori": Gj 6, 7, Vl 2, 10, 12; „Cheotori rotunde": Vl 1; „Cheotori drepte": Vl 1, 9; „Chetoare": Gj 9; „Fântânește": Dj 9, Mh 5; „În stâlpi": Dj 12, Gj 1, 8, 9, 11, 12, 15, Mh 2, 6, 8, 12, Ot 2, 3, 6, 9, 10, 12, 15, 16, Vl 1, 2, 4, 8, 10, 11, 14; „În uluc": Dj 12, Gj 5-7, 13, Mh 4; „În cățel":

https://biblioteca-digitala.ro

Gj 2-4, 8, 14, 15; „În căuce": Gj 4, 7, 10; „Frânghiu": Gj 4, 7, 10, Vl 8; „Bârneşte": Gj 10; „Cruceşte": Gj 10; „Ţărăneşte": Gj 11; „Încheietură": Gj 12, Ot 6; „În ţincuri": Mh 6; „Cleturi": Mh 8; „În bondoci": Mh 8; „În scafă": Mh 10; „În scob": Gj 8, Mh 12, Ot 11, Vl 2; „În vizduri, vizdureşte": Ot 11; „Crestez": Vl 2, 13; „Colţul casei": Vl 4.

Mod de realizare: „Cu capete lungi, netăiate": Dj 5, Gj 1-3, 5, 8-14, 15, Mh 2-10, 12, Vl 2, 5, 8, 12-14; „Capetele netăiate ale bârnelor se numesc «buretele bârnei» (ţine cheia strâns să nu fugă bârna)": Mh 10; „Cu capetele tăiate": Dj 9, Gj 14, Mh 6, Vl 13; „Tălpile în crestez, iar bârnele – în cheotoare. Bârnele aveau capetele netăiate, ieşeau în afară cu aproximativ 10 cm": Vl 2; „Erau şi tăiate la capete şi netăiate. Astăzi se încheie în frânghiu": Vl 8; „Majoritatea caselor avea bârnele cu capetele lungi, netăiate, doar la anexe se tăiau": Vl 12; „Erau fie tăiate, fie netăiate": Vl 13.

În cheie: „La bârnele rotunde; în cheie dreaptă sau în frânghiu – la bârnele cioplite": Gj 4, 7, 10; „Ţărăneşte, ca la stână şi, mai nou, în cheie bisericească (coadă de rândunică). Azi, numai dacă se mai completează casa cu o încăpere, se încheie bisericeşte": Gj 11; „În cheie veche rotundă sau cu cheie nemţească. Bârnele se ciopleau uneori pe partea din interior, pe cea din afară rămânând rotunde": Gj 14; „În cheie rotundă în trecut, în cheie dreaptă – în prezent": Mh 2; „În cheie românească şi în cheie dreaptă": Mh 3; „Bârnele rotunde se încheiau în cheie rotundă sau scafă, cele cioplite – în cheie dreaptă, iar după al doilea război mondial – în cheie sârbească, pentru a se putea tencui. Cheia dreaptă este mai rezistentă, iar pentru cheia sârbească sunt necesare cuie, care erau scumpe şi nu prea se găseau. Fără cuie, construcţiile nu rezistă. Înainte de război, această tehnică se întâlnea numai la biserică": Mh 10.

În căţei: „Din loc în loc": Gj 2-4, 8, 14, 15; „Bârnele erau tăiate la ferăstrău sau cioplite cu securea, prinse în căţei (lăsat din partea cioplită un şanţ pe o parte şi altul pe partea cealaltă, în care se îmbină bârnele peretelui la colţuri). Se fixau cu scoabe de fier pentru a nu se deplasa în sus sau în jos": Gj 8.

În stâlpi: „Cu stâlpi, din loc în loc şi la colţurile casei": Dj 12, Gj 1, 8, 12, Mh 2, 8, 12, Ot 3, 6, 9, 10, 12, 15, 16, Vl 1, 14; „În stâlpi – la spate şi la mijloc": Gj 9; „La colţurile clădirii, la capetele bârnelor": Gj 11, 12, 15, Vl 8, 10; „Dacă omul nu avea bârne lungi, la colţurile casei se puneau stâlpi, 10/10 şi lungi de 2,30 m, înfipţi în talpă şi în cosoroaba de sus. Între stâlpi se punea o contrafişă. De la stâlp până la contrafişă se puneau bârne în picioare": Mh 6; „În bondoci (stâlpi) – la colţurile casei şi din loc în loc": Mh 9; „În drugani – stâlpi cioplţi, înfipţi în talpă": Ot 2; „La mijlocul peretelui era un stâlp, unde era nevoie de întărit bârnele, prins în cuie de lemn": Vl 2, 11; „Dacă era prea mare construcţia, se punea un stâlp scobit, numai în spate": Vl 4.

În uluc: „La spatele casei": Gj 13; „La colţurile construcţiei, dar numai la hambare (magazii)": Mh 4; „Numai prinse în trocuri. La noi, trocuri se spune la ferestre": Gj 6.

În coadă de rândunică: Dj 15; „Numai la construcţiile foarte noi şi în foarte puţine cazuri": Mh 2; „Numai la biserici, în coadă de rândunică": Vl 1.

https://biblioteca-digitala.ro

Suportul lipiturii sau al tencuielii: „Crestături în grinzi": Gj 1, 13, Mh 2, 9, Ot 15; „Crestături în grinzi; era sistemul cel mai vechi": Mh 2; „Cercuială din nuiele": Dj 3, 5, 9; „De alun": Gj 1, 2, 5, 7, 10-15, Mh 2, 3, 10, Ot 2, 3, 5, 6, 10, 11, 14, 15, Vl 1, 3, 4, 7, 8, 10, 13, 14; „Numite «ţăpliguţe». Se ţăndărea peste bârne. Se folosesc numai la casele din bârne, la cele de pământ se ciobureşte casa (peste încărcătura de pământ, se pun cioburi de cărămidă), ca să ţină drişcuiala": Dj 9; „Nuiele crăpate în două": Gj 1; „Şipci": Dj 15, Mh 2, 9, Ot 1, 10, 11, 14-16; „Şipci de brad": Dj 5, Vl 1; „Ostreţe – trestie bătută pe bârne sau pe chirpici": Dj 17; „Peste lemne se băteau nuiele – cercuri din lemn, se încărcau cu var şi nisip, se drişcuia şi se spoia. Ieşea peretele aşa cum era lemnul, nu se potrivea peretele foarte drept. Băteau nuiele, peste care – pământul direct. Cei mai bogaţi puneau scândurele": Gj 4; „Încercurate cu bâte de salcie sau de alun care se crapă în două. Peste ele se încărca cu pământ şi se drişcuia cu var şi nisip. Se numeau case din bârne. Pereţii de la capete se numeau fundoaie, iar între camere – primez": Gj 5; „Cercuială din şipci de salcâm": Gj 6, Vl 11; „Un rând de paiantă, bâte de salcie crăpate, dispuse în cruce, fixate cu cuie subţiri, peste care se arunca mortar de var. Se netezea şi se văruia": Gj 8; „Cu salcie spartă în două ori cu şipcuială, câlţi printre bârne. La mănăstire, s-au folosit şi cioburi amestecate cu păr de vacă sau câlţi cu cioburi de cărămidă (mărgăritar). Pereţi de bârne grătăriţi cu grătărele din nuiele de salcie. Se cercuie şi în interior şi în exterior, ca să prindă varul pe ele": Gj 11; „Cercuială din nuiele de alun cu pământ": Gj 12; „Cranţuri – crestături în bârne. La al doilea strat peste pământ se aruncau cioburi pentru crănţuială şi pentru dat «orozanul» – var şi nisip, dar această metodă s-a folosit târziu": Mh 1; „Mai demult, peste bârne nu puneau nimic. Mai târziu făceau cresteze pe bârne – ciocârţeală cu toporul să se prindă pământul pe ele. Erau şi case nuielate – cu nuiele de alun – în interior şi în exterior": Mh 3; „Toate casele din bârne se «paientează»: deasupra bârnelor se pun paiente, orizontale, lungi de 2,5-3 m şi late de 2 cm. Apoi se încarcă cu nisip şi var": Mh 6; „Azi se ciobureşte cu bucăţi de ţiglă sau sigă": Mh 7; „Se făceau crestături cu securea în bârne – tehnică foarte veche. Se «nuielau» cu alun, frasin (erau cele mai rezistente), salcă. Peste ele se aplica tencuiala, zugrăveala. Cu şipci se făcea doar la bisericile vechi": Mh 10; „După 1920, pereţii au început să se cioburească": Mh 11; „Peste pereţi se pun lănteciori (şipci) şi cioburi din cărămidă": Mh 12; „Se făcea cercuială din şipci subţiri, de brad, care se lipeau cu pământ şi nisip, după care se răzuiau": Ot 1; „Peste pereţi se băteau lanţi de brad": Ot 9; „Nuielele, şipcile bătute peste pereţii din paiantă se numeau «vărgelitură»": Ot 10; „La casele vechi, din bârne rotunde nu se bătea cercuială, apoi s-a pus cercuială subţire din şipci mici şi peste ele pământ": Ot 11; „Vărgele – vărgelit": Ot 15; „Din nuiele de salcie": Vl 2; „Cioburi din cărămidă": Dj 2, 4, 9, 15, 16, Gj 11, Mh 1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, Ot 12, 14; „Sau ţiglă": Mh 9. *Azi*: „Mai nou, sârmă prinsă în cuie, chiar pe chirpici, dar mai ales la pereţii din cranţuri. Pe cărămidă arsă nu e nevoie": Dj 8; „Azi pe chirpici se fixează rabiţ, prins în cuie": Dj 13; „Azi cu rabiţ (plasă de sârmă)": Gj 11; „Se pune sârmă peste pereţi numai la drişcuială": Vl 5.

Pământ. Pereţi din pământ bătut: Dj 9, 13, Ot 5, 7; „Din pământ neamestecat cu nimic. Făceam şanţ în pământ, până se da de pământ tare. Se băga acolo pământ negru mărunţit; se bătea cu maiele, până ieşea la suprafaţă. Pe margini, pe zidul de şanţ se puneau blăni groase. Alături se băteau pari groşi, care în partea de sus se legau cu frânghiu. Azi nu se mai fac din pământ, dar «dubleţii» sunt amestecaţi cu paie. Acum, cea mai mare parte a caselor se face din

https://biblioteca-digitala.ro

cărămidă. Altă modalitate: la casele din pământ bătut: se bat bondoci, care ulterior, o dată cu înălțarea pereților se scot. După 15 zile, pereții se răzuiesc cu cazmaua. Se tencuiau și se văruiau după ce se acoperea casa": Dj 2; „Cele mai multe și cele mai vechi sunt casele din zid bătut. Se băteau patru pari în pământ, se punea o blană într-o parte și altă blană în partea cealaltă, la jumătate de metru distanță între ele. Maistorii băteau cu maiul pământul mâlos între ele. Blanele erau prinse cu funii de bondocii exteriori (asemeni unor cofraje mobile, bondocii fiind înlăturați după înălțarea zidului). Unii făceau zidul înalt de 3-4 m": Dj 7.

Chirpici: Dj 4, 6, 7, 9, 12, 15-17, Gj 15, Mh 2, 5, 6, 8, 9, Ot 1, 5, 8, 12-14; „Din 1960, în paralel cu cărămida de fabrică, se fac pereți din chirpici pe temelie de beton. Se încolțura, adică la trei colțuri de casă, în interior/ exterior se punea cărămidă": Dj 6; „Pentru casa din cărămidă de bolovani (chirpici) trebuia maistor, să facă mai întâi un șanț, adânc de 30 cm-1m, lat de 40 cm, în care se umplea cu pământ bătut cu maiul 20 de cm de la fața pământului. Apoi se așezau chirpicii sau cărămida de bolovani. Se pricepea orice om să-și facă, dar mai cumpărau și de la țiganii din sat. Deasupra golului ferestrelor se puneau boiandrugi. Acest sistem a fost folosit după 1920-1930. Așa erau cele mai multe case. După 1950, pereții de afară se încărcau cu var și ciment, pe cuie și sârmă": Dj 7; „Cârpiciul s-a utilizat în perioada 1920-1930; și azi din nou. Se face din pământ cu paie, cărămida având 50 cm/ 30 cm 20 cm. Exista și cărămidă (nearsă) dublă, cu dimensiuni de 32 cm/ 18 cm/ 14 cm. Se fac și azi": Dj 8; „Casele din chirpici, pe temelie de beton se fac de prin 1930": Dj 12; „Case din chirpici se fac de aproximativ 60 de ani": Dj 15; „Bolovani de pământ nears, făcuți ca niște cărămizi": Dj 17; „La casele din chirpici se făcea pământ amestecat cu paie și cu pleavă de grâu; se turna în tipare de 50/30 cm; se usca la soare și se zidea precum pereții din cărămidă arsă. Dar în Ilovăț există doar trei case făcute în felul acesta": Mh 6; „Se numea chirpici sau brigăzi": Mh 9; „Cronologic, materialele de construcție au fost: nuiele, bârne, paiantă, iar din 1950-1970 – chirpici (pământ cu pleavă)": Ot 1; „Chirpiciul se făcea din pământ amestecat cu pleavă, în formă de cărămizi, uscate la soare. Azi nu se mai fac": Ot 8; „În trecut erau rare casele cu pereți din chirpici, azi se fac mai multe așa": Ot 13; „Chirpiciul era din pământ cu paie": Ot 14.

Piatră: „De munte, cioplită": Gj 6, 9; „Numai etajul inferior, din bolovani de râu": Gj 10, 11; „Erau vreo șase case cu pereți din piatră necioplită. Casele din piatră se lipeau cu ceamur de pământ călcat cu picioarele": Mh 3; „Demult se făceau numai biserici cu pereți din piatră, apoi și case, din bolovani de râu, piatră plată de mal, piatră necioplită de carieră. La astfel de case, pereții erau tencuiți numai în interior, în prezent și în exterior. Deși satul este de munte, găsindu-se piatră din belșug, numărul caselor cu pereți din piatră era și este destul de redus": Mh 10; „Numai la beci, din bolovani de râu, piatră plată de mal sau neregulată de carieră": Vl 6; „Cioplită": Vl 13.

Cărămidă: „Din 1890": Mh 9, Vl 13; „Înainte de 1900 erau oameni care făceau cărămidă în sat": Gj 15; „Înainte de 1900, dar numai beciul sau partea de sus locuibilă": Vl 4; „La 1900, nu era folosită cărămida; și primăria era din lemn": Gj 2; „Înainte de 1910": Dj 1, 4, 11, 13, 14, 17, Gj 14, Ot 1, 5, 14, Vl 3, 4; „Cei bogați au folosit cărămida înainte de 1916": Dj 4, Vl 7; „Cărămida a apărut după 1920": Dj 2, 16, Gj 3-6, Mh 2, 11, Ot 3, Vl 2; „Erau puține case din cărămidă și numai la cei

https://biblioteca-digitala.ro

mai bogați”: Ot 1; „Se folosea cărămidă mică încă din 1920, iar de fabrică din 1960”: Dj 6; „Înainte erau câteva case ale moșierilor. Și acum sunt numai două-trei case”: Dj 7; „Parțial, după 1920, cărămida era mai mult intercalată la două-trei rânduri”: Gj 12; „Cărămida s-a întrebuințat între 1920-1930, în paralel cu chirpiciul, după puterea fiecăruia”: Dj 8; „Foarte puține case sunt cu pereți din cărămidă”: Dj 9; „Cărămida era utilizată doar la bolțile beciurilor”: Dj 12; „Între cele două războaie mondiale”: Gj 4, Ot 10; „În perioada interbelică – paiantă cu cărămizi, azi rar – la supraînălțare, peste centura de sus”: Gj 5; „După 1925, cei mai înstăriți”: Vl 1, 9; „După 1930”: Dj 5, 15, Gj 7-9, 11, Mh 1, 4, Ot 13, 15, Vl 14; „Între cele două războaie mondiale, dar numai cei mai bogați”: Ot 2; „De prin 1940”: Mh 6, Vl 8; „După al doilea război mondial, adică de prin 1950”: Gj 10, 13, Ot 1, Mh 10, Vl 6, 12; „Între 1932-1938 au fost numai trei case din cărămidă. Ele s-au înmulțit după 1945-1950”: Mh 10; „Primele case din cărămidă s-au făcut prin 1955-1960, dar și astăzi sunt puține, aproximativ 10%. Majoritatea este pe beci din piatră”: Mh 3; „Din cărămidă făcută de localnici – în dreptul sobelor. Peretele median de cărămidă se construia la urmă, după ce casa era învelită, scoțând grinda de lângă el, pentru a merge drept coșul”: Vl 6. *Azi (în 1975):* „Se fac case din cărămidă, tencuite cu pământ amestecat cu paie sau din var cu nisip”: Mh 12; „După 1970-1975”: Mh 8, Ot 7-9, 12, 13, 16, Vl 11.

Cărămidă în combinație cu piatră: „Erau case din piatră în exterior, căptușite în interior cu o jumătate de cărămidă și aceasta numai la o cameră, două, sau la beciurile săpate în mal, transformate în camere locuibile”: Gj 11; „La garaje, cotețe”: Gj 12.

Betonul folosit pentru planșeu, grinzi la ferestre, arcade etc.: „După 1918”: Gj 8, Vl 4, 7; „După 1925 au început să se facă grinzi pentru ferestre, iar după 1970 – planșee și trepte. Se cumpărau și bolțuri prefabricate”: Gj 12; „După 1930, se construiesc case și cu chirpici din beton, cu lungimea de 50 cm, făcute în tipare, de către oameni”: Dj 12, Gj 11; „După 1935”: Mh 7; „După 1945 se fac și bolți, dar mai mult din cărămidă”: Gj 11; „După 1945-1950”: Dj 4, 13, 14, 17, Gj 1, 4, 7, Mh 2, 4, 6, 9-11, Ot 4, 5, 12, 14, Vl 1, 2, 5, 12; „Se face numai zidul exterior, ca să țină casa, să nu cadă. După 1950, betonul s-a utilizat și pentru grinzi și pentru arcade”: Mh 10; „După 1950, foișorul, închis cu geam și mărginit de stâlpi masivi de beton”: Vl 9. *Azi:* „După 1960-1970”: Dj 2, 6, 8, 10-12, 15, Gj 5, 6, 9, 10, 13, Ot 8, 9, 12, Vl 7, 13; „Se folosesc calupi de beton chiar pentru pereți, nu numai ca planșeu și grinzi, dar aceasta numai după 1970”: Ot 9; „După 1978 au început să se facă garaje, tălpi ale șoprurilor și pătulelor, la scările de la foișor, la săli”: Dj 2; „Chirpici din beton”: Dj 14.

Blocurile expandate: „După 1950”: Vl 12.

Liant pentru pereți (inclusiv umplutura și tencuiala). **Bârne aparente**: Gj 4, 5, 9, Mh 2, 10, Vl 9, 13; „La construcțiile foarte vechi, făcute înainte de 1900”: Mh 2; „În exterior, bârnele rămâneau aparente, din cauza lipsei de cuie de fier, care se întrebuințau la «nuielat». În exterior, nu se lipeau să nu se «carieze» sau să nu putrezească bârnele. Netencuite se păstrau mai bine. Când au început să se utilizeze cuiele de fier, au început și tencuielile, mai întâi în interior, apoi și în exterior. Sunt însă și în prezent case vechi, netencuite în exterior”: Mh 10.

https://biblioteca-digitala.ro

Lipite cu pământ: Dj 1, 4, 14, 16, Mh 2, 6, 7, 10, Ot 3, 5, 14, 15, Vl 4; „Cu pământ amestecat cu paie sau pleavă – două straturi. La casele din pământ bătut, prin 1938, în stratul de pământ, se aruncau cioburi de țiglă": Dj 2; „Se încarcă cu pământ pe ambele fețe. Se tencuiau cu nisip, carbid și ciment. Azi – cu nisip și ciment": Dj 3, 8; „Până prin 1925 se utiliza pământ amestecat cu pleavă de grâu": Dj 5, Gj 12; „Pământ galben amestecat cu paie de grâu sau secară. Se netezeau cu încă o pală de pământ cu pleavă cernută cu sita": Dj 6; „Pământ cu paie și pleavă – două straturi, al doilea strat fiind cu pleavă mai măruntă. Din 1979 se folosește carbid în loc de var": Dj 7; „Se folosea pământ amestecat cu paie și pleavă. Se dădeau două straturi. Pentru scliviseală – pământ cu pleavă cernută": Dj 8; „Pământ, balegă și paie sau pleavă – trei straturi: încărcat, lipit, drișcuit": Dj 9; „Pământ roșu cu pleavă": Dj 10, Mh 8; „Pământ cu paie sau pleavă": Dj 11-14, 17, Mh 1, 4, 5, 7, 9, 11, 12, Ot 7, 9-11, 13, 15, 16; „Se dădeau două rânduri de lipeală și drișcuială de lut, sau mortar din var și nisip, fie din ciment cu carbid (în loc de var)": Dj 12; „Un strat de pământ galben, iar deasupra cioburi de cărămidă sau țiglă, apoi var cu nisip sau carbid cu nisip": Dj 15; „Se dădeau două straturi de tencuială, din pământ cu pleavă, eventual amestecat cu cioburi de cărămidă, azi – din mortar cu var și ciment": Dj 16; „În interior se tencuiau doar cu pământ": Dj 17; „Până prin 1945 se folosea crivină – pământ care lipește. Crivină, amestecată cu paie, uneori cu balegă": Gj 1-4; „Cu pământ și paie (pleavă). Se puneau două rânduri: gros și subțire": Gj 2; „Se tencuiau cu crivină și nisip": Gj 4, 8, 15; „Se dădeau două straturi: unul tencuit, al doilea – drișcuit": Mh 1; „Primul strat din pământ cu pleavă constituia tencuiala, iar al doilea strat din pământ galben amestecat cu nisip și apă – drișcuiala. La casele mai noi se folosește var cu nisip": Mh 2; „Între paiente se încărca cu pământ și paie; se bătea cu maiul, se încărca cu crivină și se drișcuia": Mh 4; „Cu pământ, apă și pleavă, se tencuia, se drișcuia": Mh 5; „În interior se lipeau în mod obligatoriu. Pământ amestecat cu balegă se folosea numai la drișcuit, dar cine avea posibilitatea dădea cu var și nisip": Mh 6: „Fazele de lucru sunt următoarele: încărcat, tencuit, drișcuit": Mh 8; „La casele din paiantă se dădeau două straturi, la cele din chirpici – un strat de pământ amestecat cu paie sau cu pleavă": Mh 9; „Se lipeau cu pământ amestecat cu paie, se drișcuiau cu pământ amestecat cu nisip și se văruiau": Mh 12; „Pământ, balegă și pleavă": Gj 13, 15, Mh 9, Ot 4; „Se lipeau cu pământ la casele din chirpici": Ot 5; „Pământ cu pleavă – două straturi, ultimul se drișcuia": Ot 7; „Se dădeau două straturi de lipeală": Gj 1-4, Mh 6, 7, 10, 11, Ot 9; „Pe la 1900 – pământ amestecat cu puțin var. Inițial se lipeau numai în interior; după 1900 – și în interior și în exterior. Au început să se tencuiască cu var și nisip după al doilea război mondial": Mh 10; „Peste bârne se lipea cu pământ amestecat cu paie. În el moale se aruncau cioburi de cărămidă. Se lipea din nou cu pământ amestecat cu paie și la urmă se văruia": Mh 12; „Pereții se dădeau cu pământ amestecat cu pleavă de grâu. Se numea «vărgelărit», apoi se drișcuia cu pământ galben. Se dădeau două, trei straturi": Ot 10; „Primul strat se numea rasol, al doilea se dădea cu drișca": Ot 11; „Pământ, balegă de cal și apă": Ot 12; „Din bârne au rămas numai casele vechi, cele noi se construiesc din cărămidă. Cele mai multe sunt tencuite pe afară, încă înainte de 1910. Cu crivină (pământ galben) adusă de la Olteț, amestecată cu paie de grâu. După 1940, o basarabeancă a învățat lumea să lipească cu balegă de cal. Mai există însă, unele care au peretele exterior din spate netencuit": Vl 6; „Se tencuia doar spațiul dintre bârne, ramele ușilor și ferestrelor": Vl 8; „Din pământ se făcea un strat gros, apoi se drișcuia": Vl 14, 15. *Pământ amestecat cu var, nisip, ciment*: „Ceamurul era folosit doar ca liant sau la lipirea pereților. Se amesteca nisip cu var, un singur

https://biblioteca-digitala.ro

strat, după care se văruia": Gj 6, 10; „Cu pământ, nisip şi var": Dj 17, Gj 7; „În spate erau netencuite, în faţă tencuite. Cu nisip, var şi ciment, mai ales la exterior. Se încărca, se drişcuia, se văruia. Era varniţă la Gurani": Gj 9; „Cu pământ, nisip, var, ciment": Mh 7, Ot 5; „Cu lut galben, var şi nisip – două straturi sau cu ciment, ipsos, nisip; mai nou se drişcuie": Ot 6; „Cu var şi nisip": Dj 10, Gj 8, 9, 11-13, Mh 3, 10, Ot 6, 7, 9, 10, 15, Vl 2, 4, 8, 13; „Cu var, ciment şi nisip": Mh 1, 8, 9 (azi), 11, Ot 1, 3, 13, 14; „Tencuială de var sau carbid": Dj 13; „Azi cu carbid, în loc de var": Dj 14, 17; „Azi cu var şi ciment": Dj 4, Gj 11, Ot 8, Vl 10; „În interior s-au tencuit întotdeauna": Mh 2; „Se dădeau două straturi, unul din pământ cu pleavă, al doilea – tencuiala din pământ şi nisip sau var, nisip şi ciment": Ot 2; „Pentru tencuială, imediat după 1910-1920 a început să se facă ciorbă de var, în care se amesteca şi nisip": Ot 9; „În «la foc», unii dădeau pereţii cu pământ şi văruiau numai «casa», la exterior, la faţadă": Ot 13; „Pereţii se lipeau numai cu pământ galben sau se drişcuiau cu nisip şi var": Ot 15; „Se făcea o lipitură, «gherăneală», cu pământ şi pleavă, pentru umplutură şi alt strat, de pământ cu nisip, pentru tencuială": Ot 16; „Lipitură între bârne": Vl 2; „Cu pământ şi nisip. Se făcea «rasol din gros» cu mistria, se drişcuia, apoi se netezea": Vl 7; „Cu pământ şi nisip – două straturi": Ot 1, Vl 8; „Un strat mai subţire intra între grădele sau bârne, iar al doilea strat, mai consistent, era pentru netezit": Vl 9, 10; „Rar, înainte de 1900, se lipea în interior cu lut amestecat cu pleavă de grâu şi balegă. Pentru ca să prindă «se muşca bârna»": Vl 12; „Se făcea un strat mai subţire, numit «rasol» sau «mahala». Majoritatea rămânea însă, netencuită în exterior. În interior se «grătăreau» cu nuiele de salcie, alun, se lipea cu pământ şi se văruia": Vl 13; „Se dădeau două straturi de tencuială": Gj 1-4, Mh 6-10. *Se văruiau*: Ot 14; „Se văruiau numai în interior": Gj 1, 4, 5, 9, 12, Ot 7; „În exterior": Vl 2; „În exterior se văruiau rar cu humă. Astăzi se văruieşte în interior şi exterior": Ot 7; „În interior şi exterior": Dj 2, 4, 7, 8, Gj 8, 11, Mh 3, 5, 12, Ot 1, 8, 10, 11, 14, Vl 4, 5, 13; „Care avea posibilitate, îşi văruia casa şi în interior şi în exterior, care nu – numai în interior": Mh 3, 6; „Au început să se văruiască din perioada interbelică": Ot 12.

TAVANUL

Materiale şi tehnici de construcţie

Fără grinzi aparente: Dj 6, 10, 11, 14, 16, Gj 1-3, 8, 9, Mh 2, 4, Ot 4, 5, 14, 15, Vl 1, 3, 5-8, 11, 12, 14-18; „După primul război mondial": Mh 10.

Din nuiele, trestie: „Tavanul era din leasă de nuiele. Leasa este o împletitură din nuiele de salcie şi de alun. O încărca cu pământ şi o drişcuia, apoi o văruia": Gj 5; „Tavanul era din gratii de nuiele împletite şi lipite pe sub grinzi": Gj 12; „Cu grinzi pe nuiele de «salcă», aduse din Vadu' Coşuştea şi lipite între ele": Mh 4; „Tavanul era «împaientat» cu nuiele; se încărca cu var şi nisip şi se drişcuia": Mh 6; „Fără grinzi aparente, pe trestie, carbid şi ghips": Dj 5, 8, 15; „Tavan pe trestie, cu var şi ghimp, cu sârmă": Ot 1.

https://biblioteca-digitala.ro

Nuiele și/sau trestie, scândură, grinzi: „Tavanul era din stacheți de brad, bătuți pe sub grinzi, la un deget lățime și tencuit cu var sau ostreață din nuiele tencuită cu var": Dj 1; „Tavanul era cu scândură nefasonată între grinzile transversale, cu lipitură pe «coteața de trestie». Uneori este cu grinzile tencuite în relief, în odaie": Dj 2; „Grinda lungă este în pod, susținută de grinzile transversale – curmezișurile care se fixează între acestea pe stinghii. Pe dedesubt se prinde o coteață de trestie, pe care se tencuiește": Dj 4, 13; „Tavanul este fără grinzi aparente, cu plasă de trestie cu tencuială, prinsă în cuie și sârmă de șipcile dintre grinzi": Dj 4; „Tavanul era din lemne cioplite, fixate deasupra grinzilor. Peste ele se punea pământ cu pleavă sau varniță, adică nisip cu pământ. Se mai făcea și din nuiele împletite, lipite cu pământ cu paie și, pe deasupra, se punea nisip cu pământ și se văruia": Dj 5; „Sub grinzi se bat blane. Din jos de blane se pune trestie care este prinsă cu sârmă. Se încarcă cu var, ghips și nisip. Se îndreaptă cu drișcă și mahala": Dj 5; „Tencuite și văruite pe trestia prinsă de șipci între grinzi": Dj 16; „Pe grinzi se pun, rar, scânduri de brad, apoi pânză de ostreață de trestie, adică nuiele împletite cu sârmă sau papură": Dj 17; „Peste grinzi puneau scândură, nuiele, pământ și văruiau": Gj 4; „Tavanul era din bârne «cercuite» sau «grătărite» cu grătele de salcie și alun peste care se dă tencuiala": Gj 11; „Se pun lănteți sub grinzi cu trestie tencuită": Gj 12; „Cu lănteți și trestie, cu țăndări și pământ": Mh 9; „Mai târziu, la casele de suprafață, tavanul era făcut din lemn, «pleteri de lemn» (vârfuri subțiri din tulpina salciei sau salcâmului), umpluți în spațiile libere cu pământ și pleavă de la paie": Ot 7; „Erau niște grinzi pe care se puneau lemne. Împleteau grădele (nuiele alun, salcie), apoi dădeau cu pământ, tencuială; cu mahalaua netezeau": Vl 2; „Lemn pus pod (adică unul lângă altul). Apoi se cercuiește și se dă cu tencuială": Vl 3; „Se cercuia": Vl 4; „Tăvănit și cu grădele": Vl 5; „Se punea blană lângă blană. Pe dedesubt se «grătărea» cu nuiele și se lipea cu pământ; apoi se văruia": Vl 13. *Azi*: „Azi la tavan se pun ostrețe și se tencuie": Dj 10; „Azi este tavan ca la oraș, cu trestie, tencuit": Ot 16; „De vreo 35 de ani, peste «blojdinele» crestate se pune și trestie sau, în loc de blojdine se folosesc «lați de tăvănit» cu tencuială": Vl 17.

Lănteți, scândură: „Tavanul era fără grinzi aparente, tencuite pe stinghii de brad": Dj 9; „Tencuit": Gj 10; „De-o parte și de alta a grinzilor se puneau «lănteți». Între grinzi, pe lănteți, se fixau stinghii de lemn și în pod se umplea cu pământ și se lipea pe dedesubt cu pământ": Mh 7; „Între grinzi se puneau stinghii și pe stinghii se punea pământ, se lipea": Mh 11; „Din ștacheți, lipiți cu pământ, balegă amestecată cu câlți de cânepă. La altele se vedeau grinzile, rămâneau în casă, între scânduri": Ot 1; „Tavanele puteau fi și din «pondilă» – scânduri scobite în așa fel încât să intre una în alta. Erau puse între grinzi și văruite": Gj 5, Ot 1; „Cu scândură simplă": Dj 6, Gj 1, 4, 14, Ot 3, Vl 1, 8, 9, 12, 14, 16, 18; „Tăvănit cu scândură ulucită": Gj 13; „Cu scândură simplă, lipită și văruită": Ot 4, 10, 15; „Spoit cu pământ": Ot 8; „Din 1920": Ot 9; „Grinzile (două, trei) și blana bătută prin pod, peste grinzi, deasupra lipea cu pământ": Ot 10; „Tavan lipit": Ot 11; „«Sgripți» între grinzi învăluiți cu pământ și paie, lipiți până la fața grinzilor și dați cu var": Ot 12; „Se puneau lănteți de brad pe grinzi; peste ei se băteau «scripți» (lemne) deși și peste ei pământ (turte de pământ amestecate cu paie) lipite cu mâna sau ștacheți, scânduri înguste bătute cu pământ; mai târziu se adăuga și trestie împletită ca o podină": Ot 14; „Din blană, în uluc sau «cebuc». Prima casă cu podul făcut din lemn spintecat (gros de 7 cm) pus unul lângă altul – «ștocători» – a fost făcută în 1908 de un negustor, apoi au început toți să facă așa; cu cercuială pe deasupra": Vl 2; „La majoritatea caselor tavanul era din scânduri. Și azi este tot așa": Vl 4;

https://biblioteca-digitala.ro

„Scânduri lungi, blojdine, puse rar, între ele tencuială de var amestecată cu cânepă sau pleavă, mai târziu": Vl 17; „Numai în trecut": Gj 5, 8, 11, Vl 13, 17. *Azi*: Vl 6; „Azi tavanul este fără grinzi aparente, tencuit pe lănteţi": Dj 12; „Tăvănit cu şipcă de salcă, alun": Gj 9. *Cu scândură fasonată între grinzi*: Dj 3, Gj 7, 12, Mh 1, Vl 1, 3, 5, 9, 12, 14; „Demult": Mh 2; „Cu scândură fasonată şi văruită între grinzi": Mh 3; „Pondilă de fag sau brad, cu grindă mare pe mijloc. Blanele erau trase la rindea şi se sprijineau pe bâme transversale care stăteau pe grindă": Mh 10; „Şi lipit până în faţa grinzilor, deci tot tăvănit": Ot 4; „Decorate, lustruite": Vl 10; „Numai în trecut": Gj 3, Ot 11, 16, Vl 6, 7, 11, 15, 18.

Cu podină: Ot 2; „Din grinzi şi podină; acum din grinzi şi trestie": Ot 13.

Pământ: „Tavanul era construit tot din pământ. Pe pari se puneau «sclipce» şi după ce se uscau îi da tencuială cu pământ amestecat cu pleavă de grâu": Dj 2, 6, 17.

Alte materiale. *Azi*: „Se pun planşee de beton": Dj 1, Gj 11, 12; „Case de cărămidă noi": Ot 10; „Au început cu placă de ciment": Vl 2.

Cu corzi aparente: Dj 3, 15, Gj 2, 4, 15, Ot 4, 10, 12, 15; „Tavanul era cu grădele lipite cu corzi aparente colorate": Dj 1, 4, 8, 10, 12, Gj 6, 9, 10, Ot 1, Vl 8, 9, 12, 13. *Numai în trecut*: Gj 8, Vl 6, 11, 18; „Grădele lipite cu pământ; grinda nu era colorată": Ot 9.

Cu grinzi aparente: Vl 3, 15 (în trecut); „Colorate": Dj 9, 11, Ot 6; „Tot tavanul era grindă lângă grindă, pentru oale": Gj 8; „Cu grinzi aparente, cu lipitură între ele": Gj 14.

Inscripţii, desene pe grindă: „Cal": Gj 9; „Numele proprietarului": Ot 3; „Anul construcţiei": Vl 8; „Eventual anul": Vl 9; „La tindă, anul construcţiei şi nume sau iniţiale": Vl 10; „Pe grinda din foişor erau inscripţii cioplite (incizate) cu nume, an": Vl 17.

ACOPERIŞUL, ŞARPANTA

Terminologie. Grinda inferioară (de la baza şarpantei) în care se prind căpriorii: „Grindă": Dj 2, 4, 8, 11, 12, 14, 16, 17, Gj 12, Mh 2, 7, 11, 12, Ot 1, 8-16, Vl 3, 6; „Cosoroabă": Dj 2, 8, 9, Gj 1, 4, 5, 9-15, Mh 3, 6, 9, 10, Ot 11, Vl 2, 3, 5-7, 9, 13, 15; „Cosorob": Dj 7, Ot 10; „Praştie (de jos)": Dj 1, 5, 10, 12, 16, Mh 9, Ot 1, 4, 7, 8, 14, 16, Vl 6; „Călcătoare": Dj 8, Ot 10, 13, 16; „Cunună": Dj 9, Gj 12, Vl 14; „Legătură": Dj 2, 12, Gj 2, 6, 7, Ot 15, Vl 7, 13; „Legătură mare": Dj 9; „Curmeziş": Dj 6, 13, Ot 6, 11; „Talpă": Dj 6, 8, 12, 13, 16, 17, Ot 16; „Balaure": Dj 7, Mh 7, 11, 15, Vl 4, 5; „Lup": Dj 7; „Cal": Dj 12; „Coardă": Gj 7; „Comar": Ot 10, 15, Vl 4, 5; „Coroană": Mh 2, Ot 1, Vl 6; „Bâmă": Mh 4; „Sfoară": Mh 5, 7; „Lunguri, lungimi": Mh 3, 6; „Lăpădătură": Ot 2; „Lepădată, lepădaţi": Ot 10-12.

Grinda superioară în care se prind căpriorii: „Coamă": Dj 2-10, 13, 17, Gj 5, 6, 11, Mh 1, 5,

https://biblioteca-digitala.ro

9, Ot 13, 16, Vl 2, 4; „Comar": Gj 7, 10; „Cosoroabă (de sus)": Dj 2, Mh 3, Vl 5; „Grindă (de sus)": Dj 6, 12, 13, Ot 12, Vl 14; „Talpa (de sus)": Dj 12, 15, 17; „Cunună": Gj 12, Mh 1, Vl 14; „Coroană": Mh 2, Ot 1; „Coruna cășii": Ot 4, 6, 15, Vl 4, 6; „Praștie (de sus)": Dj 4, 12, 16, 17, Ot 1, 14, Vl 6; „Cumpănă": Gj 2; „Coardă": Mh 3, Ot 11, 13, Vl 10; „Lung": Mh 8; „Plimbă": Ot 6; „Cal": Dj 5, 15, Gj 8, Mh 7, 11; „Măgar": Dj 9, Gj 3, 4, Ot 9; „Măgăriță": Mh 5; „Șa": Gj 6.

Căpriorii și îmbinarea lor: „Bondoci (căpriori)": Dj 2; „Capră (pereche de căpriori)": Gj 5, 8, 11, Vl 3, 13; „Încheietură": Dj 2; „Încrestătură": Dj 9; „Crestătură": Gj 5; „Cheie": Dj 9, Ot 10; „Cleşte": Gj 11; „Scob, scoabă": Dj 8, 10, 11, 15, Ot 10, 11, 15; „Scobuș": Gj 11; „Cuib": Gj 11, Mh 10, Vl 6; „Gura leului": Ot 11; „Gușă": Vl 6.

Legătură orizontală între căpriori: „Război": Dj 4, 12, Gj 5, 6, 8, Ot 1, 7, 13 (azi), Vl 7, 11; „Scaun": Dj 4, 7, 8, 16, Mh 9 (azi), Ot 7, 9 (azi), 14, Vl 13; „Pârghie": Dj 6; „Stinghie": Dj 13, 17, Ot 10, 15; „Adaos": Dj 15, Ot 10; „Chingă": Dj 16, Gj 5, 13, 15, Mh 6, Vl 4, 5; „Capră": Mh 4, 12, Ot 11; „Jug": Gj 5, 8, 11, Mh 3, 9 (azi); „Coardă": Gj 7, Mh 11; „Scleme": Gj 11; „Legătură": Vl 1, 2, 13.

Alte elemente ale șarpantei: „Lănteți, lănteţe": Dj 1, 4, 6, 7, 12, 17, Gj 5, 8, 11, Mh 8, 12, Ot 8; „Lănțele": Dj 9; „Lanți, lanțuri": Dj 9, Gj 1, 10, Ot 1, 10, 11, 15, Vl 6, 10, 13; „Târgăi sau târgăi (lănteți)": Dj 6, 13, Ot 7, 12, 14, 16; „Stinghii (lănteți)": Dj 7, 13, 17; „Popi (centrali sau laterali): Dj 2-7, 9-17, Gj 1-15, Mh 3, 5-7, 10, 11, Ot 1-14, 16, Vl 4-11, 14; „Pălimari": Dj 6; „Picere": Dj 6; „Bondoci": Dj 8, 17; „Bunduci": Mh 2, 8; „Boiandrugi": Dj 10; „Furcă": Dj 9, 13, Ot 14; „Furculiță": Ot 12, 14; „Stâlpi": Gj 5, Ot 8, Vl 2; „Mârtaci": Ot 14, 16; „Parmaci": Ot 16; „Consolă, consuli": Dj 8, 17, Gj 3, 5, 12, 17, Mh 2, Ot 1, 2, Vl 6; „Fronton": Dj 5, 13, Gj 4, 5, 9; „Funduri": Dj 2, 7-9, 13, 15, Gj 4, Mh 5, 11, Ot 2, 10-12; „Fundoaie": Gj 5, 13, Ot 1, Vl 6; „Fruntar, frontar": Gj 9, Mh 3, Ot 11; „Înfundături": Ot 1; „Calcan": Gj 5, Mh 6, Ot 2, Vl 1; „Piroaie": Dj 2, 9.

Caracteristici, mod de realizare. Grinzi longitudinale de susținere a șarpantei: *Una singură*: Dj 2, 5, 6, 11, 13, 14, 17, Gj 1, 9, 11-15, Mh 2, 4-9, 11, 12, Ot 1-14, Vl 1, 4-7, 10-13; „Mai ales la casele cu două nivele": Gj 4, 5; „Azi – o singură grindă la casele cu centură": Gj 5; „Numită coardă": Gj 7; „Numită praștie": Vl 6. *Mai multe*: Dj 16, Gj 5, 6, Mh 2, 10, Ot 3; „Două cosoroabe și un fruntar": Gj 9; „La clădirile mai mari erau și două grinzi": Mh 2; „Erau patru cosoroabe, în care intra și stâlpul de mijloc. Se încheia ca și talpa": Vl 2.

Grinzi transversale: Dj 2, 3, 5, 6, 8-17, Gj 1-3, 5-7, 10-14, Mh 1-12, Ot 1, 2, 4, 8-10, 12, 13, 15, Vl 4-8, 10, 14; „Numite console": Gj 3; „Grinzi de pod, peste sală unele, peste toată casa": Gj 5; „La capetele comarului, sprijiniți pe grinzi": Gj 10, 15, Vl 4, 5; „Grinzi transversale din 80 în 80 de centimetri": Mh 2, 7; „Popi pe grinda transversală": Vl 14.

Fixarea căpriorilor: „Prin îmbinare în cuie de lemn": Dj 3, 6, 8, 9, 12, 17, Gj 1, 4-9, 12-15, Mh 1-3, 5, 7, 9-12, Ot 2-5, 9-15, Vl 1, 4-6, 8-11, 14; „Numite piroaie": Dj 2, 9; „Peste tavan se mai construia cam jumătate de metru, apoi se punea «praștia» (un lemn ocol peste tot tavanul). Peste el veneau căpriorii încrucișați în grinda de sus. Peste căpriori – blană. La acoperișul din tablă erau lănteţe orizontale, la fel ca la cele din țiglă": Dj 1; „Grinda longitudinală este așezată

https://biblioteca-digitala.ro

peste cele transversale, în pod. Căpriorii se ciopleau la capete şi se îmbinau. La fel şi azi. «Bondocii» (căpriorii) se pun din 2 în 2 m şi se prind pe coamă cu piroaie. La casele mai lungi se pun propte pe legături. Se pot pune şi la interval de 80 cm, cu popi centrali. Primii erau puşi cei de la colţuri": Dj 2; „Pe grinzi se ridică şarpanta acoperişului sau căpriorii, iar pe căpriori – şipci de lănteţi şi pe ei ţigla. La construcţiile largi se făcea război, sau se puneau popi de susţinere": Dj 4; „Stâlpii casei erau uniţi printr-o praştie. Căpriorii se aşază pe cinci prăştii: trei lungi şi două scurte care înglobează prispa. Sus se prindeau în cal, care se sprijinea pe trei popi, înalţi de 2 m. Mai jos se punea încă un cal care se sprijinea pe popi scurţi. Acum se face casa cu o ţâră de pod. Sunt două praştii pe care se bat popii": Dj 5; „Căpriorii din lemn de dafin (salcâm), ciopliţi cu toporul, pe o singură parte, se prindeau, în partea inferioară, în talpa de jos. Urmau curmezişurile, în care se fixau «picerele» şi pălimarul (stâlp central), lung de 7-8 m. În capătul superior se fixau în coamă sau grinda de sus, care se sprijină pe trei picere, la interval de 3,5 m unul de altul. Lănteţii pentru ţiglă erau din lemn de salcâm sau de dud": Dj 6; „De jur, împrejurul casei şi pe «primez» (zid intermediar, interior), se punea un cosorob. Se încheiau prin clape cu cuie de fier ţigăneşti (fără floare). Majoritatea caselor avea şi prispă. Peste grinzile puse de-a curmezişul, la 70-80 cm, se punea un «balaure». Din el, trei-patru «papaji» pentru coamă. Grinzile depăşeau pereţii cu 50 cm, în afară, de fiecare parte. Se făceau şi astfel: peste peretele de cranţ se punea un «lup», lung cât peretele. Pe lăţime se punea cosorob, iar pe cosorob – căpriorii, care sus se îmbucau cap la cap pe coamă. Peste căpriori se puneau stinghii sau lănteţi de brad. Acoperişul se poate face cu «scaune», cu streaşină trasă, cu popi de susţinere. Aşa se face de prin 1960-1965, dar se pot face şi direct pe cosorob. Este o tehnică mai veche. Căpriorii se prindeau unul lângă altul. Peste căpriori – stinghii de salcâm, la distanţă de 33 cm pentru ţiglă, de 14 cm pentru ţiglă solzi, la un metru pentru stuf": Dj 7; „La 1900, căpriorii se prindeau de talpă. Azi la ţiglă, căpriorii se prind pe grinzi. La pereţii din pământ – talpa pe zid, grinzi transversale pe talpă, altă talpă peste grinzi, iar căpriorii se fixează peste a doua talpă. La pereţii din chirpici sau cărămidă, grinzile transversale se aşază direct pe pereţi. Peste grinzi se mai zidesc două-trei rânduri de cărămizi, peste care se pune cosoroaba. De-a lungul casei este o călcătoare, prinsă cu scoabe de grinzi. Sus, căpriorii se prind în coamă. Se pun bondoci (popi) centrali sau laterali. Azi se pun consoli, la distanţă de 70 cm, având înălţimea de 50-60 cm de la zid": Dj 8; „Se pune o grindă pe furci. Se pun patru perechi de căpriori, la un metru distanţă. Căpriorii din lemn de salcâm (întreg sau spărturi) se sprijină pe o cunună de legături mari şi pe grinzi transversale. Sus se încheie în cheie «încrestătură», prin cuie de lemn numite piroaie sau scobiţi cu piroaie. Se puneau şi contrafişe, care se încheiau «măgăreşte» pe legături sau consori. Se pot pune şi fără cosoroabă. Pentru ţiglă se pun lanţi, pentru tablă – blăni de brad": Dj 9; „Direct pe zid se puneau prăştii, iar peste ele căpriorii din lemn de brad, dafin (salcâm), stejar. Sus se prindeau în coamă în cuie de fier. Boiandrug – pop central": Dj 10; „Pe zid se pune talpa, pe talpă – grinzi. Peste grinzile transversale (chirişi sau crişi) se aşază o legătură, pe lungul clădirii, numită praştie sau cal. Pentru ţiglă se pun lănteţi sau ştacheţi": Dj 12; „Grinzile transversale (curmezişuri) sunt aşezate direct pe talpă, din metru în metru. La învelitorile din papură căpriorii sunt aşezaţi la 80 cm unul de altul. Pe ei se prind «târgăi» (stinghii) – laţi, de la streşină în sus, la 50 cm între ele": Dj 13; „După 1957 au apărut casele cu brec – un acoperiş propriu mai jos, cu pante proprii, în plan pătrat, din beton": Dj 14; „La acoperişurile din ţiglă se punea o chingă sau la cele foarte largi se făcea scaun": Dj 16; „Se puneau consuli direct pe talpă. Alt procedeu era că peste talpă şi grinzi

https://biblioteca-digitala.ro

se puneau căpriorii. Azi se face supraînălțare cu centură de beton: se adaugă 30-40 cm zidărie din cărămidă, chirpici sau chiar paiantă. Pe sub consuli se bate parchet. Din 1938 căpriorii se sprijină pe «consuli», iar din 1944, li se adaugă contrafișe. Peste căpriori se pun lănteți, când acoperișul este din țiglă, blăni (puse una lângă alta) sau din tablă. În mijlocul grinzii se bat popi de lemn (bondoci), care întăresc rezistența căpriorilor. Căpriorii se unesc în partea de sus în praștie care e lungă cât casa": Dj 17; „Casele vechi nu aveau nici pop, nici cumpănă": Gj 2; „Când se face «măgarul», femeia face un «toiag» din măr sau dud și leagă în capul lui un prosop, flori, busuioc, bani, un chil de rachiu; le ia meșterul": Gj 3; „Căpriorii se îmbinau în crestătură și se băteau în cuie de lemn. Cuiele de lemn se băteau după ce se făceau găuri cu sfredelul (sus și jos), la distanță de 20-30 cm. Se făceau trei-patru «capre», pe care se băteau lănteți de mărimea șindrilei. Căpriorii se sprijină pe cosoroabă. La casele noi, caprele se fac la fel. Se face o centură la mijlocul căpriorilor «în stâlpișori», să nu cedeze căpriorii sub greutatea țiglei. Se face o supraînălțare cu cărămizi, peste centură de beton, cu popi pe console, sprijinind «jugul» căpriorilor. Lănteții sunt puși la 70 cm unul de altul. Se punea un lemn de-a lungul casei – «coamă» – și o chingă orizontală. După 1900, casele largi s-au făcut cu «război» și popi, iar azi cu o grindă centrală longitudinală": Gj 5; „Printr-o «chingă» orizontală": Gj 5, 13, Vl 4, 5; „Căpriorii din lemn de gorun, cu lănteți de gorun, plop, anin se băteau de jur-împrejur la 50-55 cm distanță unul de altul. Peste lănteți se «cosea» șindrila de gorun în două rânduri. «Calul» a apărut mai târziu. Tot de curând au apărut popii": Gj 8; „Peste bârnele tavanului se puneau «cosoroabe». În cosoroabe se făceau «cuiburi», în care se puneau căpriorii. La căpriori se făcea un «scobuș» – scoabă – cu care se fixa în cuib. Se dădea gaură cu sfredelul și se punea o «măsea» de lemn. Cosoroaba ieșea în afara peretelui din bârne pentru a forma streașina casei. În vârf se uneau căpriorii doi câte doi, formând o «capră». Se plățuia. În colțuri se încheiau câte cinci căpriori. Căpriorii erau din lemn de gorun, lănteții de plop, șindrila în «nut și feder», prinsă în cuie de fier țigănești": Gj 11; „Grinda prispei era legată lateral de pereți. În ultimul timp se face cunună": Gj 12; „Peste pereți se așazau cosoroabele. Peste ele căpriorii încheiați doi câte doi, în partea de sus": Gj 15; „Căpriorii erau prinși în cuie de lemn numai la construcțiile făcute înainte de 1900, la celelalte – în cuie de fier": Mh 2; „Se puneau cosoroabe în lung, numite și «lunguri» apoi grinzi pe lat, și «laisuri», pe care se construia podeala, apoi stâlpii de coardă – popii. Căpriorii se fixau cap la cap în coardă. Mai târziu au făcut un jug la mijlocul căpriorului, care se sprijină pe popi de susținere sau stâlpi de coardă": Mh 3; „Deasupra pereților, din metru în metru, se pun grinzi transversale, numite și lungimea casei, în care se fixează căpriorii. Lemnul de-a lungul casei se numește cosoroabă sau calcan. Între căpriori se punea câte o chingă orizontală. În unele cazuri se întrebuințează popi de susținere": Mh 6; „Căpriorii se fixau cu un capăt în «cal» – (lemnul din partea superioară, de-a lungul casei) și cu celălalt capăt în grinzile de deasupra pereților. La casele vechi ei se prindeau direct în «sfoara» așezată pe pereții casei. Calul se sprijinea pe popi, fixați din doi în doi metri. Căpriorii erau înfipți în «balaur» – grinda dispusă de-a lungul construcției": Mh 7; „Căpriorii se fixau în cosoroabă în cuiburi, cu cuie de lemn, care se utilizau înainte de 1900": Mh 10; „Grinzi transversale, din 80 în 80 de centimetri": Mh 11; „Capră se numea lemnul orizontal dintre căpriori": Mh 4, 12; „Peste zid se puneau patru prăștii – bârne mari, cioplite. Pe ele se băteau căpriorii, din 80 în 80 de centimetri, iar sus se fixau tot într-o praștie, numită și coroană. Se sprijineau pe popi și «război». Războiul era făcut dintr-un rând de prăjini puse la jumătatea căpriorilor, ca să țină mai bine praștia de sus. Peste căpriori –

https://biblioteca-digitala.ro

lanţi, peste lanţi – «dudău» (trestie), paie, papură, rogoz, fân, ce găseau oamenii pe câmp. Alţii puneau şiţă peste lanţi, bătută ca pe solzii de peşte, cu cuie speciale de şiţă. Bătea câte o săptămână la o casă. Şiţa se ţinea mai întâi în apă, ca să se umfle, să nu se spargă. Cam tot aşa se fac şi acum, dar ceva mai complicat, cu consolă la streaşină": Ot 1; „Câteodată căpriorii se sprijineau pe consuli (deasupra «lăpădăturii» care era formată din grinzi fixate deasupra pereţilor). Se puneau şi nişte lemne scurte verticale, de unde începea calcanul casei. Azi se face centură de beton": Ot 2; „Erau două grinzi aşezate pe pereţii casei, numite prăştii. La capete iar erau prăştii, iar popii de susţinere aveau cam 2 m înălţime. Se puneau cam patru-şase popi, în funcţie de lărgimea casei. Căpriorii se făceau din lemn de salcâm": Ot 8; „Pe grinzi se băteau căpriorii, care se puneau pe cosorobi, tot din lemn, mai groşi ca grinzile. Cosoroabele se puneau sus deasupra pereţilor. Cosorobii legau casa în stâlpi şi în cheie. Grinzile, trei-patru (depindea de casă), se puneau pe cosorobi. Călcători – lemne pă grinzi, încheiate în scoburi, prinse în cuie de lemn. Căpriorii se fixau pă călcători, iar între ei prin scob. Sus se prindeau în cuie de lemn. Peste căpriori – lanţi, din lemn de esenţă mai moale. Distanţa dintre ei depindea de mărimea şiţei. Chinga dintre căpriori se numea stinghie sau spetează": Ot 10; „Deasupra pereţilor se fixa cosoroaba. Peste cosoroabă se puneau grinzile tavanului. La casele vechi, grinzile rămâneau în jos. Peste ele se punea podină (scândură). Peste grinzi – «lepădaţi» (lemne lungi pe marginea grinzilor). În lepădaţi se făceau «bibe», scoburi la margine, în care intrau cozile căpriorilor, ca să lapede streaşina mai largă. Între cosoroabe şi lepădaţi erau grinzi. Sus, căpriorii se încheiau între ei, se scobeau. Peste ei se punea un curmeziş, o capră. Astăzi se fac case cu coardă sus. Când se punea prima capră, se agăţa şi o ploscă cu ţuică; o bea meşterul. Pe căpriori se fixau lanţi ciopliţi, iar peste ei şiţă adusă de la deal": Ot 11; „La şarpanta acoperişului se puneau trei «furculiţe»": Ot 12; „Două grinzi, numite praştie se puneau pe capul furculiţelor, iar peste ele o grindă numită tot «praştie». Peste ea se mai puneau nişte furculiţe; deasupra – o a doua praştie, apoi căpriorii. La acoperişurile din ţiglă, căpriorii sunt pătraţi şi mai groşi, la cele din tablă – mai subţiri. Sus, căpriorii se prind într-o grindă mare care la mijloc are furci puternice": Ot 14; „Deasupra pereţilor se puneau legături în scob. Căpriorii erau lănţuiţi şi şiţuiţi": Ot 15; „La ieşirea din bordeie, au venit «cârlogarii» din Cârlogeni, cu casele gata făcute, din grădele în stâlpi. Le încheiau aici pe loc. Se băteau piloţi de lemn, se punea talpa peste ei. În talpă se băteau stâlpi sau parmaci. Deasupra stâlpilor se punea călcătoare, de-a lungul pereţilor, apoi grinzi, praştie; pe praştie – căpriorii, care în partea de sus se prindeau în coamă. Alteori, unii aduceau lemnăria, alţii nuielele": Ot 16; „Pe cosoroabe se puneau grinzile tavanului, una lipită de alta": Vl 3; „Căpriorii, de stejar, fag, plop, carpen, ciopliţi, se fixau în trei feluri: cu căpriorii sprijiniţi în «cuib» cu «guşă» pe cosoroabă, care la rândul ei este fixată pe stâlpi sau grinzi (cea mai veche); cu căpriorii sprijiniţi pe grinzi transversale (tehnică mai nouă); cu căpriorii sprijiniţi pe console scurte (cea mai nouă). În cazul corunei, aceasta se pune în capul stâlpilor, iar peste ei grinzi transversale. În faţa corunei este cosoroaba, în care se bat căpriorii, cu cuie de lemn. Căpriorul teşit are o «guşă»": Vl 6; „Deasupra pereţilor se pun «legături», pe legături – cosoroabele, care ieşeau puţin în afară. Peste ele – căpriorii. «Războiul» a apărut mai târziu": Vl 7; „Se fac căpriori sau capre, încrucişate sus. Peste ei se pun «lanţi» de anin (lemne subţiri, cioplite pe ambele părţi), puşi orizontal. În partea de jos căpriorii se prind în patru cosoroabe, aşezate pe tavan (câte o cosoroabă pentru fiecare latură a casei). Peste cosoroabă la 0,50 m se punea «cresterea» de cărămidă, peste ea «legăturile»": Vl 13; „Erau două rânduri de cunună": Vl 14.

https://biblioteca-digitala.ro

ÎNVELITOAREA

Terminologie. Materiale: „Şuvar": Dj 7; „Prăştilă": Gj 6, 9, Ot 1; „Săndilă": Mh 10; „Pondilă": Gj 15; „Dudău": Ot 1; „Maldăr": Dj 2, 7, 13, 15, Ot 8.

Lemne puse peste paie, stuf: „Prăjini": Dj 2, 5, Ot 8; „Târgăi": Dj 6, Ot 12; „Stinghii": Dj 7, 13, 17; „Cosaşi": Gj 5; „Paiente": Mh 8, Ot 2; „Păleţe": Mh 8.

Mod de realizare.

Paie. Puse cu furca: Dj 1, 9, 11, Mh 5, 8, 11, 12, Ot 1, 2, 6, 8 (rar), 9-13, 16; „Peste paie se puneau prăjini împotriva vântului": Dj 5; „Sub paiele aşezate cu furca se puneau maldăre de coceni, legaţi cu fir de cocean": Dj 15; „Paie de secară sau ferigă uscată, făcute brăţişoare, sus răsucite cu «otâng»": Gj 13; „Erau puţine case acoperite cu paie, puse cu furca": Mh 1; „Peste paie se puneau paiente sau păleţe – prăjini, care erau fixate cu sârmă": Mh 8; „Paiele de la acoperişuri se fixau cu nuiele de salcă": Mh 12; „Paie de grâu puse cu furca; peste ele – paiente să nu ia vântul paiele": Ot 2.

În snopi: Dj 5, Mh 9, Ot 1, 4; „Paie de grâu, de secară, în snopi, fixaţi, în partea superioară, cu legătură de nuiele. Erau şi acoperişuri din coceni": Vl 8.

Trestie, papură: Dj 1, 11, 17, Mh 5, 8, 11, 12, Ot 1, 5, 7, 8, 14; „Peste căpriori, la 40 - 50 cm se puneau prăjini transversale. Se puneau maldăre de stuf, se legau cu sârmă, cu ajutorul iglei sau al suveicii. Sârma se învăluia peste stuf (papură) şi peste căpriori": Dj 2; „Peste căpriori şi lânteţi se punea «coteaţe» (trestie legată cu păpuriş) deasupra, apoi lut. Acum, la construcţiile cu etaj se face o placă de beton": Dj 4; „Peste papură se puneau două-trei târgăi, lemne de 50 - 60 cm legate cu sârmă şi cusute cu suveica. Sus, papura se împletea în coamă. Creştea muşchi peste papură (ţinea mai bine)": Dj 6; „Se folosea ţeperig, papură sau trestie. Pe sub căpriori se băteau stinghii dese, pe deasupra stinghii rare – la un metru, de care se lega stuful (gros de 30 - 60 cm) cu sârmă. Se lega cu «iafa» de lemn. La 2-3 m, prinsă de cea de dedesubt se mai lega câte o stinghie peste stuf. Până după 1950, 50% din case erau acoperite cu stuf. Stuful se punea maldăre şi se bătea, pierdut până la coamă, cu ţesala de bătut. La coamă se împletea. Trestia, papura se mai numeau şi şuvar. Aşa erau acoperite cele mai multe case": Dj 7; „Stuful s-a utilizat până în 1935": Dj 8; „Maldărele de trestie erau legate cu sârmă de stinghiile de pe căpriori. Se însolzeau, bătând cu o ţesală, cu drugi, de jos în sus. Sus la coamă se lega cu trestie tăiată din maldărele mici": Dj 13; „Maldăre": Dj 15; „Stinghii legate de căpriorii de la margine cu sârmă sau papură răsucită. Stuful era fărâmat şi cusut cu o andrea de 30 cm. După 1925 se lega cu sârmă – sistem adoptat din Moldova; la coamă se împletea": Dj 17; „Se făceau brăţuleţe de trestie, care se legau cu sârmă pe paiente, iar peste ele se puneau paientele exterioare": Mh 8; „Trestia se numea dudău": Ot 1; „Peste stuf se bătea pământ": Ot 7; „Trestia, papura era pusă în maldăre pe lânteţi. Deasupra se punea prăjină sau legătură de nuiele": Ot 8; „Se puneau coceni, trestie peste «târgăi», apoi paiele. Din răchită, pe un lemn, introdus în partea de jos a căpriorilor se împletea un opritor al paielor": Ot 12.

https://biblioteca-digitala.ro

Tulpini de porumb (coceni): Dj 5, Mh 1, 5, 11, Ot 1, 6, 8, 10, 11, 14; „Cocenii se pun în snopi, iar deasupra – lemne contra vântului. La coamă se pun două-trei braţe de snopi culcaţi. Acest sistem se numeşte «la notreţ». Se făcea mărginar la streaşină cu gaură de lemn de salcâm. Se băga un cui de lemn, care sprijinea papura să nu cadă": Dj 9; „Cu paie sau coceni îşi acopereau casele numai cei mai săraci": Mh 3.

Lemn. Şindrilă, şiţă (utilizaţi ambii termeni în egală măsură): Dj 3, 5, 9, 15, 16, Gj 1, 4, 7, 8, 11-13, 15, Ot 6, 9, 11, Vl 1-7, 9; „De salcie, brad, gârniţă, adusă cu căruţa; dimensiuni – 20/10 cm": Dj 5; „Şindrila e mai lată şi mai groasă decât şiţa": Dj 9; „Şindrilă, şiţă, de 60/50 cm, în solzi de peşte": Dj 15; „Şindrila este o şiţă mai mare": Gj 7; „Şiţa este ascuţită la vârf, având 60 cm lungime, 8-10 cm lăţime, iar şindrila este dreaptă, având 1m/18-20 cm. Şiţa era din plută, plop; şindrila, din stejar": Gj 12; „Şiţa de fag, stejar avea dimensiuni de 1m/20-25 cm. Şindrila era mai groasă. Cele mai multe erau cu şindrilă de fag": Mh 3; „Şiţa era mai subţire, şindrila – mai groasă şi adusă de la Vâlcea": Ot 6; „Şindrila (şiţa) era din lemn de tufan, cioplită, spartă, nu tăiată la cuţitoaie, dar s-a înmulţit încoace, după primul război mondial": Ot 11; „Şindrila era din blane de stejar cam de 50 cm lungime. Şiţa era la fel": Vl 4; „Şindrila se făcea cu barda, ascuţită la capete. Era numai din lemn de fag, trasă cu un scoc, cu o scoabe. Şiţa, din plută, salcie, stejar, brad, se făcea cu cuţitoaia, ţinea mai mult, se usca mai repede şi era mai subţire decât şindrila. Avea dimensiuni: 70/5/10 cm": Vl 6; „Şindrila este din stejar, fag, şiţa – de stejar, brad, dar mai scurtă decât şindrila": Vl 7.

Şindrilă (termen folosit cu precădere): Mh 1-7, 9-12, Ot 12, Vl 8, 10, 12, 15; „Şindrila de stejar, fag, brad avea dimensiuni de 50/10 cm": Mh 2; „Şindrila de brad, fag se aducea de la munte şi avea 40-50 cm/ 8-10 cm": Mh 4; „Şindrilă de fag, plop, brad, plută, cu dimensiuni de 50/10-15 cm, făcută de rudari": Mh 6; „Şindrilă de fag, adusă de la munte, cu dimensiuni de 50/10 cm": Mh 7; „Şindrila, numită săndilă sau draniţă, de brad (mai de mult), apoi de fag (după 1880), gorun, cu lungimea de 75 cm-1 m şi lăţimea de 10-15 cm. La început se bătea în cuie de lemn, apoi de fier, cu «ban» mare, să se poată bate bine. Nu s-a mai întrebuinţat săndilă de brad, deoarece în nişte veri secetoase au ars munţii şi s-au distrus brazii": Mh 10; „Şindrila (50/10 cm) era adusă de la munte": Mh 11; „Şindrila de brad se aducea de la Baia de Aramă": Mh 12; „Şindrila a început să se folosească după 1930, fiind adusă de mocani": Ot 12; „Şindrila era din stejar, fag (mai puţin), de 80 cm/ 20-30 cm. Se prindea cu cuie de lemn": Vl 8.

Şiţă (întrebuinţat, în special acest termen): Gj 10, Ot 1-3, 10, 13, 15, 16, Vl 11, 13, 14; „Blane de stejar sau şiţă de stejar, brad, lungi de 50-60 cm, prinse cu cuie de lemn. Ţiglă s-a pus după 1914, însolzită": Gj 2; „Şiţa se punea şi drept şi însolzit. După 1916 a început să se pună ţiglă, adusă de la Cărbuneşti": Gj 4; „De fag, brad, lungă de 80-85 cm, lată de 12-15 cm. La colţuri se puneau «cosaşi» – circa 2-10 bucăţi pe două rânduri": Gj 5; „Numită prăştilă, de brad": Gj 6, 9; „Şiţă de brad, stejar, fag, cu lungimea de 40-50 cm şi lăţimea de 15 cm": Gj 10; „Acoperişurile cu şiţă sunt solzite. Şiţa avea 60/ 10 cm": Gj 14; „Numită pondilă" Gj 15; „Şiţa era adusă de la munte; până prin 1940 veneau cu pluta pe Olt": Ot 2; „Casele cu şiţă s-au înmulţit în prima jumătate a secolului al XX-lea. Fundurile se făceau numai la casele cu balcon": Ot 10; „Veneau cu şiţă de la munte, de la Samovia, dinspre Piteşti": Ot 13; „Şiţa era din brad sau din «osică» (plută), adusă

https://biblioteca-digitala.ro

de pe Olt cu plutele și «țesută» – suprapusă pe casă. Șița era cioplită la bardă. La poale se pun șițe mai scurte. Se petrec cam 10 cm, să rămână cam 30 cm pentru streașină": Ot 15; „Pe la 1880, șița era adusă de la Cârlogeni; se ducea omul, o tocmea acolo. Venea cu ea gata făcută și cu meșterii șițari. Costa șase-șapte poli o casă": Ot 16; „Acoperișuri din șiță avea majoritatea, unii aveau din stuf, iar în prezent – din țiglă": Vl 13; „Șiță de stejar, dar de la munte veneau cu șiță de brad": Vl 14.

Se punea: *într-un singur rând, roată*: Dj 15. În *rânduri suprapuse*: Dj 3, 5, 9, Gj 1-9, 11, 13-15, Mh 1-4, 6, 7, 9-12, Ot 1-3, 9-12, 15, 16, Vl 1, 4, 5, 8, 10, 12-14; „Șița se punea într-un rând una lângă alta. Deasupra șanțului de îmbinare – alt rând": Gj 12; „Șindrila sau șița se punea în patru-cinci rânduri": Mh 3; „Se punea într-un rând (o șiță pe trei lați), dar se puneau una pe sub alta. La streașină se puneau două rânduri care formează «așternutul» (șiță dreaptă) – sub șița cu colț": Vl 6; „La poale, șița se pune pe două rânduri, în sus – numai pe un rând": Vl 11.

Scândură: Gj 1, 15; „Blană sau ulucă de 1,50-2 m pe 0,10-0,15 m": Gj 5; „Învelitorile din blană nesolzite. Blana de fag, stejar avea 80 cm/20 cm": Gj 14; „La casele foarte vechi se puneau scânduri, care se numeau blane": Mh 2; „Se acopereau și cu scândură, de stejar, de fag, lungă de 1,50 m": Mh 3; „Blane de 1 m": Mh 6.

Țiglă: Dj 1, 14, Gj 7, 13, Mh 6, 7, 9, 11, Ot 1 (rar), 3, 5, 8 (azi), 9, 12 (azi), 14, Vl 1, 6, 12, 13; „Prin 1910 erau două-trei case acoperite cu țiglă solzită făcută de meșteri din Orlea și Corabia": Ot 7; „De prin 1910": Vl 3; „După 1920": Dj 1, 2, 7, 9, 15, 16, Mh 1, 3; „După 1920 și țiglă mare și țiglă mică": Vl 10; „Din perioada 1921-1930 s-a întrebuințat și țiglă solzi": Dj 8; „Adusă de la Jimbolia, Turda. Era și normală și măruntă, solzi, cu un cioc": Dj 2; „Adusă de la Jimbolia": Dj 4, 5, 8, 9, 15, 17, Gj 9-11; „De la Jimbolia, Turda": Dj 13; „De la Cărbunari sau Jimbolia": Gj 15; „Țiglă roșie chitită solzi": Mh 8; „Era și țiglă mare și țiglă în solzi": Mh 11; „Solzi din 1920, apoi din 1957 – cumpărată de la Turda": Dj 6; „Din perioada interbelică, adusă de la Lugoj": Gj 6; „După 1928-1930": Gj 8, 11, 14, Mh 4, Ot 13, Vl 7, 8, 15; „După 1930 – țiglă adusă de la Jimbolia, Caransebeș": Gj 12; „După 1940": Ot 2; „După 1925-1926 s-a folosit țiglă mică, iar după 1945-1950 – țiglă mare roșie" Dj 10; „După 1950": Dj 7, 10, 17, Mh 10, Ot 1, 6, Vl 2, 9; „După 1950, adusă de la Tg. Jiu și Jimbolia": Gj 5.

Olane: Mh 5; „Înainte de 1916 erau numai câteva case cu olane": Dj 2; „La coamă și la colțuri": Dj 5; „La coamă și la colțuri, numai dacă acoperișul vine «măgărește»": Dj 9; „Numai la coamă": Gj 5, 6; „La casele foarte vechi": Mh 2; „Pe colțuri și pe vârf": Mh 6; „Numai la colțuri": Vl 12.

Tablă: Dj 1; „După 1900": Dj 9, Gj 14, Mh 2; „Mai demult, azi – nu": Dj 5;„După 1925-1930 s-a folosit tablă galvanizată": Dj 15; „De prin 1927-1928": Ot 16; „După 1930, dar azi nu se mai utilizează": Dj 8; „Înainte de al doilea război mondial era doar o casă cu acoperiș din tablă, acum sunt mai multe": Mh 10; „După 1970": Vl 3; „Azi": Dj 2, 8, Gj 4, 13, Mh 3, 8, Ot 2, 8, 9, 11, 12, 14, Vl 1, 4, 5, 8, 12, 14.

https://biblioteca-digitala.ro

Azbociment, eternită: „Casele se acopereau cu azbociment ondulat, care se vindea numai contra miere": Dj 17; „Mai mult după 1940": Gj 12; „Azi": Ot 9, Vl 9.

Forma acoperişului. Într-o apă: „O faţă în dos şi două fundoaie": Vl 6.

În două ape: Dj 1, 5-11, 17, Mh 1, 3, 5, 8, 11, Ot 1, 2, 4, 12, Vl 8; „Se făceau şi case cu fund, din zid de pământ bătut": Dj 2; „Cu funduri din cranţ, unul în faţă, unul în spate. Azi nu se mai fac aşa, ci în patru ape": Dj 7; „Era în două ape la majoritatea caselor acoperite cu tablă. Fundul era şi la stradă şi spre curte": Dj 8; „Două feţe cu funduri drepte sau cantoneşte": Dj 9; „În două laturi, cu funduri zidite cu cărămidă, spre curte": Dj 13; „Cele mai vechi erau cu funduri, cele mai noi cu streaşină": Dj 15; „După 1960 au apărut acoperişuri cu pantă mică sau teşitură": Dj 17; „Cu fronton. Există relativ multe case în două ape. Se pare că la casele acoperite cu blană «fundul» era mai drept": Gj 4; „În două ape cu două fundoaie sau cu calcan din bârne": Gj 5; „Rar se făceau cu frontarii – scânduri de stejar şi fag, mai rar din nuiele": Mh 3; „Erau şi case cu acoperiş în două ape, cu funduri, făcute din paiente, lipite cu pământ": Mh 5; „La casele cu acoperiş din paie, acesta era în două ape, pe lateral fiind «împaientat» şi cu uşă": Mh 8; „La casele cu acoperiş în două ape se făceau funduri din paiantă": Mh 11; „Se făceau şi în două feţe cu două funduri şi în patru feţe şi cu calcan în spate": Ot 2; „Cu funduri din chirpici": Ot 12; „În două ape cu calcan": Vl 1; „Frontonul era spre stradă": Dj 5, 13, Gj 5, 9.

În trei ape: „Cu fundoaie în faţă, la intrare, tot cu lanţi, dudău (trestie) şi pământ sau din nuiele împletite. Se numeau înfundături": Ot 1; „Se făceau şi acoperişuri cu fruntari din scândură": Ot 11.

În patru ape: Dj 2-6, 9-11, 15-17, Gj 1-8, 11-14, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-7, 9-15; „Din 1940 au început să se facă în patru ape": Dj 11; „Se făceau în două sau în patru ape, după cum erau de avuţi": Ot 1; „Unele au mai multe ape, sunt frânte": Ot 8.

Coama acoperişului. Scurtă: Dj 3, 5, 9, 16, Gj 6, 8, 11, Mh 2, 3, 4 (azi), 7, 11, Ot 6, Vl 4-7, 9-11, 13; „Cu trei căpriori la colţuri": Gj 14; „La casele mai vechi avea coamă scurtă": Mh 2, 10; „Azi – mai multe cu coamă scurtă": Gj 10.

Medie: Dj 10.

Lungă: Dj 2, 5-7, 14, Gj 5-7, 10, 11, 13, Mh 1-6, 8-10, 12, Ot 8, 9, 11, Vl 4, 5, 8-11, 13, 14; „La cele noi – mai lungă": Mh 2, 10.

Streaşina. Îngustă: Dj 3-5, 13, Gj 7, Mh 1, 4, 7, 9 (în trecut), 11, 12, Ot 1, 4, 9-11, 14, Vl 1, 4, 14.

Mijlocie: Dj 6, 8, Gj 12, 13, Mh 1, Vl 7.

Largă: Gj 7, 13, Mh 9 (în prezent), 10, Ot 13, Vl 8, 9; „Sprijinită pe console": Gj 12; „Se

https://biblioteca-digitala.ro

sprijinea pe grinzi, la casele mai noi – pe consoli": Mh 2; „De 50-60 cm": Dj 1, 2, 7, 14-17, Gj 5, 6, 8, 10, 14, 15, Mh 2, Vl 13; „De 60-70 cm": Dj 8, Gj 11, 12, Ot 2; „Se făcea streașină de șiță, cam de 50 cm față de conturul exterior, deci marginea streșinii este din șiță. Alteori din «dubă» (scândură), în așa fel încât nu se mai văd căpriorii. La «consoni», duba este peste ei, iar căpriorii – peste dubă. Peste căpriori – lanții": Vl 6; „În trecut cam de un metru. în prezent îngustă": Vl 10.

Învelitoarea. **Străpunsă de coș**: Dj 1-8, Gj 1-14, Mh 1-7, 9. 10, 12, Ot 8, 9, 11,13, 14, Vl 1, 2, 4, 5, 7, 8, 14; „Erau și unii care dădeau fumul direct în pod": Gj 15.

Străpunsă de o bagea. **Terminologie**: „Căsulie": Dj 2; „Căsuică": Dj 16; „Cășiță, căsoaie": Vl 10, 13; „Căsuță": Vl 11; „Cucumea": Dj 3- 5, 7, 15, Ot 2, 6, 13; „Cucumea sau gherlă": Dj 17; „Cucumea sau locarne": Gj 12; „Cuciumea": Ot 1; „Mâța podului": Dj 7, 13; „Firidă": Dj 9; „Coșleag sau ogeac": Dj 16; „Știuhă": Gj 11; „Cușca era, mai cu seamă, pentru a lumina": Vl 6; „Înainte era «ursoaie» sau «căsuță» cu doi ochi": Vl 7; „Luminător": Vl 14; „Cucuvea": Vl 15.

Înălțimea acoperișului. **Mijlocie**: Dj 9, 11, 14-16, Gj 1, 3, 4, 7, 8, 10, 13, 15, Mh 3-6, 8, 11, 12, Ot 1-12, 14, Vl 2-6, 8, 10, 13; „La casele noi acoperite cu țiglă. Panta este mică, lină, să nu cadă țigla, aprox. 2,50 m": Mh 10.

Mare (pantă repede): Gj 6, 7, Mh 2, Vl 2, 4-7, 10-12; „Acoperișul era în funcție de lățimea casei, înălțimea trebuind să fie egală cu o treime din aceasta": Dj 2; „Dacă locuința era mai largă, acoperișul era mai înalt": Gj 2; „De 2,50 m sau mai mare – 2,80 m": Gj 5, Mh 6, 7; „În raport cu lățimea casei": Gj 9; „Casele de cărămidă, acoperite cu țiglă erau mai înalte, cele cu tablă – mai joase": Gj 12; „La casele cu șindrilă, acoperișul avea 3-4 m, la cele noi – 2,20 m": Mh 2; „Lățimea casei se împărțea la trei, iar popii erau fixați la înălțimea respectivă": Mh 7; „Acoperișurile aveau înălțimea de 3 m-3,5 m": Mh 9; „La casele vechi, acoperișul era înalt, cu panta repede. Cu timpul, acoperișul s-a făcut mai scund, mai ales pentru că s-a scumpit lemnul (la acoperișul înalt intră multă șindrilă). Cu cât panta este mai mare, cu atât acoperișul rezistă mai mult": Mh 10; „Lățimea casei se împărțea în trei, căpriorii fixându-se la înălțimea acestui rezultat. Acoperișurile aveau cam 2,50 m": Mh 11; „Înainte, la casele cu șindrilă, lățimea casei era egală cu lungimea căpriorilor. Azi, se măsoară lărgimea, se împarte la trei, se iau numai două părți, ceea ce dă lungimea căpriorilor. Se măsoară de la poale. Dacă restul nu e un multiplu de 33, ceea ce trece peste, se scurtează căpriorul. Începea de la streașină cu 0,28 m, apoi în sus cu un multiplu al lui 33": Vl 6; „Înainte panta era foarte mare": Vl 10.

Prelungiri ale acoperișului: Mh 1, 2, Vl 1; „Majoritatea avea": Vl 10; „Aplecătoare": Vl 14, 15.

Perdea: Dj 5, Gj 1, 2, 4, 7, 14, 15, Ot 10, Vl 6-8; „Perdea în spate pentru vase, lemne, căruță": Gj 10; „Perdea – în spate, pentru lemne, unelte, car, plug, pentru bucătărie": Gj 12; „La unele case, lângă peretele din fundul curții, se făcea câte o perdea, un acoperiș înclinat, închis cu ușă, unde era intrarea la beci": Ot 10; „Perdea pentru oi și magazie, în spatele casei": Vl 4; „Perdea – în spatele casei, pentru ținut animale, car, căruță, butie": Vl 13.

https://biblioteca-digitala.ro

Polata: Vl 9, 11, 13; „Adăpost pentru unelte, obiecte de uz gospodăresc, căruţă": Dj 1; „Polată – la exteriorul streşinii": Dj 8; „Pe o latură a casei, spre fundul curţii": Gj 8; „Polată laterală sau în spate, folosită ca magazie şi bucătărie. Şi azi sunt, cu câte una-două dolii": Gj 11; „Era câte o polată pentru vite, acareturi şi păsări": Mh 4; „Era câte o polată în spatele casei pentru lemne de foc şi unelte": Mh 6; „Polată sau şopru – o înfundătură a streşinii, care se prelungea până aproape jos": Mh 8; „Polata era în spatele casei şi se folosea pentru păstrarea alimentelor": Ot 13; „Pe o latură sau în spatele casei, adăpost pentru lemne, unelte": Gj 15.

Şoprul: „În spatele casei, ca să nu plouă deasupra gârliciului beciului": Dj 2; „Şatră, în spatele locuinţei. Se folosea pentru vite, pentru ţinut «la scuteală» lemne, unelte": Gj 5; „Se făcea câte un şopru în spate": Mh 11; „Şatră sau palancă": Vl 5.

Altele: „Mai ales în spate la grajd, câte o palancă pentru ţinut la scuteală": Dj 5; „La casă, în partea opusă drumului se făcea o prelungire, unde era ogeacul de vară, folosit exact ca şi cel din interior": Dj 7; „Se mai făcea câte un celar, folosit precum scuteală pentru car, pentru diferite obiecte din gospodărie, ori adăpost pentru vite. De asemenea, mai era câte un şofru – adăpost pentru vite, pentru nutreţ. Oricum, erau rare, dar când existau, se făceau cam în spatele locuinţei": Mh 3; „Mai ales pe partea laterală a casei se făcea câte un adăpost pentru oi, capre, în acest fel conservându-se şi pereţii": Mh 10; „Pe latura dinspre fundul curţii se făcea timnic, pentru butoiul cu ţuică, putina cu varză, murături, hambarul cu mălai, făină; avea uşă": Ot 11; „Timnic – prelungire laterală sau în spate pentru provizii": Vl 8.

VALORI ARTISTICE

Decor realizat în lemn cioplit: „Până în 1950": Mh 2; „Din dălţi": Ot 15, 10, Vl 6; „Azi": Vl 7.

Balustrada: „Balustradă": Dj 2, 9, 10, 16, Gj 1, 4, 6, 8, 13, 15, Mh 1-6, 8, Vl 1, 3-5, 11, 13, 14, 16; „Pridvor": Gj 9, Vl 6; „Prispă": Gj 14; „Parmalâc": Ot 4, 12; „Pălimar": Vl 17; „Balustrada era dreaptă, cu pervazuri trase cu gamir": Dj 16. *Numai în trecut*: Gj 1, 4, Vl 4, 5, 8, 11, 14, 16; „Sfinghiile duse la joagăr pe Olteţ": Vl 6.

Stâlpii: Ot 2, 9; „Stâlpii de la biserica de lemn există ca model": Gj 4; „Cu crestături mai simple": Ot 6. *Stâlpi simpli*: Dj 1, 2, 5, 9, 10, 16, 17, Gj 2, 6, 8, Mh 3-6, 8, Ot 3-5, 10, 12, 15, Vl 1, 2, 6, 17, 18; „Stâlpi cu muchii solzite": Dj 2; „Stâlpi la 70 cm, sus înflorat cu traforaj": Dj 4; „Stâlpi din lemn cioplit, tras la broască": Dj 13; „Stâlpi simpli cioppliţi în patru muchii": Mh 9; „Stâlpi cioppliţi şi văruiţi": Ot 8. *Numai în trecut*: Gj 1, 4, 10, Ot 11, Vl 4, 5, 8-14, 16; „Scândură trasă şlefuită": Gj 5. *Stâlpi cu diferite volume*: Gj 2, 4, 8, 12, 15, Mh 3-5, 8, Ot 6, 16, Vl 2, 8, 17; „Cu sculptură": Gj 15; „Cioppliţi cu crestături: cercuri, zimţi, dinţi de lup": Mh 2; „Înfloraţi cu «figuri scurte»": Mh 10; „Cu flori, cu un «măr» la mijloc": Ot 1; „Mere, dinţi de lup, frânghie": Vl 1; „Jumătatea superioară a stâlpului": Ot 10; „De la sală (balustradă) în sus, de la jumătate în sus":

https://biblioteca-digitala.ro

Ot 15; „În trecut": Gj 1, 4, 10, Ot 11, Vl 4-6, 9, 10, 12-14, 16. *Stâlpi șerpuiți*: Gj 9, 13, 14, Ot 10, 15, Vl 13; „Cioplíți și crestați": Mh 6; „Răsuciți": Vl 1; „Numai în trecut": Vl 9, 12.

Contrafișele. *Arcuite*: Gj 8, 9, Mh 2, Ot 5, Vl 10 (în trecut). *Arcuite neformând arcade*: Gj 6, 11, Mh 2, Ot 5; „Numai în trecut": Vl 10, 13. *Arcuite formând arcade*: Gj 6, Vl 10 (în trecut); „Arcuite formând arcade, mai noi": Mh 2; „Denumite boltă": Mh 10, Ot 5. *Drepte*: Gj 8, 9, Mh 2, 9, Ot 5; „Numai în trecut": Vl 10, 12; „Drepte, în trecut, la geamalâc": Vl 13.

Stâlpii angajați, undrelele: Gj 8, 13, 15, Mh 10; „Au fost; azi «arhitravă» între stâlpi": Gj 9; „În trecut": Ot 11, Vl 5.

Ramele ușilor, ferestrelor: Dj 2, 4, Gj 4, 6, 8, 15, Mh 2, Ot 3, Vl 9; „Din lemn": Gj 9; „Cu «corlie», linii șerpuite": Mh 10; „Câte una se ornamenta": Ot 8. *Numai în trecut*: Gj 1, Vl 4, 5, 16; „În trecut, în «garniz» (crestături)": Vl 8; „Azi": Gj 13, Vl 11, 12.

Capetele bârnelor: „Capetele bârnelor lăsate în consolă la colțurile de sus ale pereților": Dj 4, 16, Gj 4, 6, 8, 12, Mh 7, Ot 9, Vl 13; „Polata era prinsă pe consoli cioplíți": Dj 10; „În dreptul fiecărui perete despărțitor": Gj 9; „Se termină cu diferite figuri, în special cu capete de cai și de câini": Mh 2. *În trecut*: Vl 4, 5, 14, 16; „În trecut, «gât de vioară»": Vl 8; „Azi": Gj 11, Vl 6.

Capetele căpriorilor: Gj 4, 7-9, 14, Mh 6, Ot 5, 6, 9, 11, 16, Vl 2, 17; „Doar teșite": Dj 4; „Capetele căpriorilor, cu «umăraș» din ferăstrău": Dj 16; „Cu înflorituri în scări descrescânde": Mh 10; „Consule": Ot 2; „Cioplíți": Vl 18; „Numai în trecut": Gj 1, Vl 4, 5, 16.

Fruntarul prispei: Gj 2-4, 6-8, 13, 15, Vl 7, 9; „Fruntarul prispei era din «rătele» de blană cu flori crestate cu ferăstrăul": Dj 5, 14; „Simplu": Gj 12; „Blană ornată": Gj 9; „Cioplit în creste mici": Gj 14; „La cei bogați": Mh 10; „Coruna cu flori cioplite": Ot 2; „Grinda": Ot 8; „Corună": Vl 1; „Fruntarul prispei, grinda nu": Vl 18; „Numai în trecut": Gj 1, 10, Ot 11, Vl 2, 5, 8, 12, 14, 16, 17; „Interbelic, ciucuri la săgeac, spuneau că fac «fantezia» casei": Vl 4.

Calul: „Grinda arcuită legând cununa casei de fruntarul prispei": Gj 4, 8, 15; „În trecut": Gj 9, Vl 4, 14, 16.

Țepele, boldurile de pe acoperiș: Gj 2, 4, 6, 8, 12, 13, 15, Mh 2, Vl 2; „Erau țepe, bolduri pe acoperiș, dar acum nu se mai văd": Dj 9, 11. *Numai în trecut*: Gj 1, Vl 1, 4, 5, 8, 9, 14, 17; „În vârf, săgeată": Gj 9; „Mai mult din tablă": Gj 11.

Ușile: „Uși sculptate": Gj 11; „Uși în romburi": Vl 14.

În lemn tăiat, traforat: Ot 14; „După 1910": Gj 4; „După 1918 și traforaj": Gj 2; „După 1918 doar casa Glogovenilor": Gj 8. *Interbelic*: Gj 14, Ot 4, 11; „Interbelic, foarte bogat ornamentat cu traforaj": Vl 4; „Traforaj bogat în perioada interbelică": Vl 14, 16; „În trecut": Ot 5, Vl 7.

https://biblioteca-digitala.ro

Balustrada: „Balustradă": Dj 5, 16, Gj 4, 7, 13, Mh 2, 4, 6, 11, Ot 11, 16, Vl 1, 2, 9, 17; „Zăbrele": Dj 9; „Prispa": Gj 5; „Pridvor": Gj 9; „Privor, în trecut": Vl 6; „Balustrada cu traforaj, mai ales în preajma primului război mondial": Mh 10; „Parmalâc, foişor": Vl 13; „Stoborala": Vl 18; „În trecut": Gj 1, 6, Vl 8, 10, 11, 16; „Azi": Vl 12.

Stâlpii: Gj 4, 6, Mh 2; „În trecut": Ot 9, Vl 10, 15.

Capitelele stâlpilor: Dj 4, 10, Gj 4, 6, Mh 2, Ot 11; „Erau simple, puţin teşite": Dj 16; „Traforate, ca aripile la furcă, nu formează propriu-zis arcade, nu se unesc": Gj 5; „Numai în trecut": Gj 1, Ot 9, Vl 10; „Azi": Ot 16, Vl 2, 8, 17.

La streaşină, la fruntar: Dj 2, 4, 7, 11, 14, 16, Gj 5, 6, 15, Mh 1, 3, 5, 8, 10, Ot 1, 2, 6, 7, 11, 16, Vl 2, 17, 18; „Tot «răţele» de blană cu flori": Dj 5; „Florar": Dj 8, Mh 4, Vl 6; „Blană cu flori la streaşină": Dj 9; „Ciucuraşi în blană la polată": Dj 10; „Ciucuri": Vl 8; „Era făcută o bordură la streaşină": Dj 12; „Pălimare la streaşină tăiate la banţ (ferăstrău)": Dj 13; „«Streşinar» lucrat cu ferăstrăul": Mh 11; „La streaşină erau «şoarţe» şi pervazuri": Dj 17; „Scândură ornată": Gj 9; „În colţ şi în ocheană": Gj 13; „Scândură fasonată": Mh 6; „Coroană": Mh 7; „O casă-două": Gj 12; „Bazic": Ot 9; „Primez": Ot 10, 15. *Numai în trecut*: Gj 1, 10, Vl 7, 16; „Săgeac": Vl 4; „Ciucuri": Vl 10. *Azi*: Vl 13; „Florar": Mh 9.

Ramele ferestrelor: „Foarte rar": Mh 10; „În trecut": Gj 1, 5, 6, Vl 1, 4, 16; „Azi": Vl 12.

Frontoanele de foişor, de case: Dj 4, 14, Gj 3, Ot 11, 16, Vl 2, 17; „Fruntarul lung de la prispă": Dj 9; „În trecut": Gj 5, 6, 9, Ot 9, Vl 6, 8, 16.

Tăieturile şindrilei: Gj 10, 15, Vl 13; „În colţ": Dj 5; „Tăieturile şindrilei doar la al doilea rând de streaşină": Dj 9; „Dreaptă": Gj 6; „Ochiuri rotunde": Mh 6; „Lucrată cu cuţitoaia": Vl 18. În trecut: Gj 1, 4, Ot 9, Vl 4; „Ca uluca de la gard": Vl 6; „Ciocuri": Vl 10.

Ciocârlanii pe coama acoperişului: Gj 5, 6, 15, Mh 2, 6, Vl 12 (azi); „Demult, pe coama acoperişului, era un «porumbel» sau erau «căţei» la colţul coamei": Dj 9; „Dar nu se chemau nici cum": Gj 12; „În trecut": Gj 1, 4, 9, 10, Vl 1, 4, 9, 10, 13; „Demult": Vl 6, 18.

Uşile cu fragmente de tăblii în romburi: Dj 4, 13, 14, 16, Gj 1, 6, 11-13, 15, Mh 2, 6, 7, 9, 11, Vl 9, 11, 13; „Uşile îmbrăcate cu două rânduri de blane": Dj 5; „Uşi cu flori": Dj 11; „Mai demult, uşi în crúci din blană, cu blană pe deasupra": Vl 18; „Frecvent": Mh 10; „În trecut": Gj 4, 10, Ot 2, 11, 16, Vl 1, 4, 16; „În trecut, dintr-un singur lemn cioplit": Vl 6; „«Neamţu'» lu' Berbece învăţase dulgherie la o echipă italiană şi făcea uşi, ancadramente, «tocălie» dublă la cercevele. I s-a spus Neamţu' lu' Berbece, după faptul că lucra cu instrumente cu denumiri nemţeşti": Vl 10; „Azi": Vl 8, 12.

Lemn strunjit: Ot 2

https://biblioteca-digitala.ro

Stâlpii: Gj 3, Mh 2, Vl 2, 8, 12 (azi); „Foarte rar": Vl 9; „În trecut": Ot 2, Vl 1.

Balustrada: Mh 2, Vl 2, 8, 9 (foarte rar), 17 (în trecut).

La ferestre: Gj 11.

Decor realizat în elemente de zidărie: „Mai târziu, după 1965": Ot 8; „La casele construite după 1970 la fațade (logii sau balcoane)": Vl 9; „Înainte de primul război mondial se lucrau deja «săli» cu decor în zidărie": Vl 10.

Pilaștrii: Dj 5, 6, 8, 11, Mh 2, Ot 1, 2, 6, 7, Vl 17; „«La primez», în exterior. Primezul este un zid transversal": Dj 13; „Colțurile casei, capetele grinzilor, se cercuiau și se lipeau, dând impresia unor pilaștri": Gj 4; „Numai în trecut": Vl 18; „Interbelic": Mh 4; „După 1945 s-au construit pilaștri pe la colțurile caselor": Dj 10, 17; „Azi": Ot 9, 16, Vl 2, 8, 11, 13, 15.

Coloanele: Ot 2, 6, 7. *Coloane drepte*: Mh 2, 6, Ot 1, 5, 11, 14, 16, Vl 10 (în trecut); „La marchiză": Dj 5-7, 9, Gj 3, 13; „Interbelic": Mh 4. *Numai azi*: Dj 1, 14, 16, 17, Gj 1, 4-7, 10-12, 15, Mh 9-11, Ot 8, 9, Vl 1, 2, 4, 6-8, 11, 13-18; „Coloane drepte, mai mult între 1958 și 1970": Gj 2. *Coloane răsucite*: Mh 6. *Azi*: Gj 5, Ot 8, Vl 1-3, 6, 8, 17. „Coloane tronconice azi": Vl 6.

Arcadele: „Bolți": Dj 1, 5, 7, Ot 6, 7, Vl 18; „Boltiri": Dj 16; „Curbe": Ot 2; „La balcoane": Dj 11; „Foarte multe și diverse la balcoane": Dj 14. *Azi*: „Bolți din cărămidă și beton": Dj 10; „Tipar de scânduri, bolți de cărămidă": Dj 16. *Arcade în plin centru*: Dj 4, 5, 7, 9-11, 14, 17, Gj 3, 10, 14, Mh 2, 10, Ot 1, 5, 6, 11, 14; „Bolți la pivniță și la săli": Dj 13; „Din cărămidă": Gj 9; „În trecut": Vl 10; „Bolți în plin centru, după 1930": Dj 1, Gj 12; *Azi*: Gj 1, 5, 7, 11, 13, 15, Ot 8, 16, Vl 2-5, 7, 8, 11, 15-17; „Azi, în plin centru, rotunde": Dj 16, Gj 6. *Arcade bilobate*: Dj 8, 10, 11, Gj 14, Mh 2, 6, Ot 1, 6; „Arcade bilobate în acoladă": Dj 7; „Azi": Dj 14, Mh 9, 11, Ot 8, 11, Vl 2, 15, 17. *Arcade trilobate*: Dj 1, 4, 6, 8-11, 13, 14, Gj 3, 9, 14, Mh 2, 6, 10, Vl 10 (în trecut), 13; „În trei boltițe": Dj 5; „Arcade trilobate în acoladă": Dj 7, 17; „În perioada interbelică apar arcade trilobate egale, la ferestre, din bolți de cărămidă. Azi, din beton în cofrag, drepte": Gj 5. *Azi*: Dj 2, 16, Gj 7, 11, 12, 15, Mh 9, 11, Ot 2, 8, 11, 16, Vl 2-4, 6, 8, 11, 14-18; „Azi, în formă de inimă": Gj 4. *Bolți drepte*: Dj 1; „Plate, realizate în paiantă": Ot 2, 11; „Bolțile drepte sunt cele mai frecvente azi": Dj 6, 12; „Arcade plate, din cărămidă, mai noi": Dj 7; „Mai nou, plate": Dj 9, 14, 17, Gj 1, 4, 6, 11, 12, 15, Vl 5, 14, 16; „Turtite": Dj 10; „În zilele noastre modern din beton cu cofrag": Gj 9; „Azi în acoladă": Dj 14, Gj 6. „Azi, simple": Vl 1.

Decor realizat în tencuială (stucatură): „Cebuc sau «garniz» din ghips turnat executat cu șablonul sau cu mâna": Dj 5, 16; „Ciubucărie": Dj 15, Gj 5; „Cebucărie": Gj 12; „Garniz": Gj 10; „Se întâlnește la casele din cărămidă": Mh 10; „Se făceau niște «ciubucuri». Astăzi cel mult dungi și calcio vecchio": Vl 14; „După 1920": Vl 10; „Interbelic": Mh 8; „Ciubucărie numai în perioada interbelică": Mh 4, 5; „Astăzi sunt numai frize din linii drepte": Gj 2.

Amplasare. La colțurile caselor: Dj 2, 4, 5, 10, 11, 16, Gj 1, 7, 15, Mh 2, 6, 7, Ot 1, 3, 5-7,

https://biblioteca-digitala.ro

11, 14, Vl 2, 3, 7, 12; „În trecut": Vl 1, 4, 9, 14, 16, 17; „Azi": Dj 1, 6, 8, 9, 12-14, 17, Gj 2, 4, 8, Mh 10, Ot 16, Vl 6, 11, 13, 18; „Azi, spirale şi linii la colţurile casei": Dj 7.

Ramele ferestrelor: Dj 2, 8, 10-13, 16, 17, Gj 1, 6, 7, 10, 14, 15, Mh 2, 6, 7, 10, Ot 5, 9, 11, 14, Vl 1-4, 7, 12, 17; „Ferestrele au «cadramente»": Dj 4; „Ancadramentul lateral era numit «izmene»": Dj 7; „Ca un fel de peşchir": Dj 9; „La ramele ferestrelor, în trecut": Gj 9, Ot 2, Vl 8, 9, 16; „Azi": Dj 1, 5, 6, 15, Gj 2, 4, 5, 8, 11-13, Ot 8, 16, Vl 6, 11, 13, 18.

Între ferestre: Gj 1, 15, Mh 2, 6, 7, Ot 2, 6, 7, 9, 11, Vl 2, 12, 17; „În trecut": Vl 8, 9, 14; „Azi": Dj 1, 2, 5, 6, 8, 10, 11, 13, 15, 16, Gj 4, 5, 8, 12, Ot 8, Vl 4, 6, 11, 13.

Sub ferestre: Gj 5, 9, 11.

Pe frontonul caselor, foişoarelor: Dj 7, 11, Mh 2, Ot 1, 5, 7, 14, Vl 17; „În perioada interbelică": Dj 6; „Azi": Dj 8, 17, 18, Ot 8.

Sub streaşină: Dj 2, 4, 7, 8, 10-12, 16, 17, Gj 10, 15, Mh 2, 6, 7, 10, Ot 1, 2, 6, 7, 11, 16, Vl 2, 7, 8 (în trecut), 16, 17; „Un brâu (chenar)": Gj 9; „În zilele noastre": Dj 1, 5, 6, 9, 13-15, Gj 1, 2, 4-6, 11, 12, Vl 4, 6, 11, 13, 18; „Azi cu ornamente": Gj 8.

La soclu: „Jos": Mh 2; „Azi, pe soclu, sub fereastră": Vl 11.

Pe parapet. *Azi*: „Pe parapet, peste temelie": Vl 6; „Pe parapet, sub fereastră": Vl 13; „Pe parapetul balcoanelor": Vl 18.

La coloane: „Capetele la coloanele balcoanelor şi marchizelor, azi": Dj 17; „În jurul coloanelor, azi": Vl 16.

Motive. Abstracte: Dj 2, 5, 6, 11-14, 16, 17, Gj 1, 9, 15, Mh 2, 7, Ot 9, Vl 7, 16; „Zimţişori": Dj 1; „Ciubuce": Dj 4, 15; „Spirale": Dj 7; „Dungi drepte": Gj 10; „Sfoară întreruptă, din trei împletituri sau sucită": Mh 10; „Rozete": Vl 2, 17; „În trecut": Vl 4, 8, 14; „Azi": Dj 8, Gj 2, 4, 8, 12, 13, Ot 8, Vl 6, 11, 13, 18.

Cosmice: Dj 6, 11, 12, Ot 3, 5, 6, 14, Vl 12; „Stele, sori": Dj 10; „Stele": Gj 7. *În trecut*: Vl 1, 9, 14; „Rozete": Ot 11; „Azi": Dj 8, Ot 8.

Fitomorfe: Dj 2, 5, 6, 11, 14, 17, Gj 1, Mh 2, 6, 7, Ot 3, 5, 6, 14; „Struguri": Dj 7; „Flori": Dj 10, Gj 15; „Brăduţi de un metru înălţime": Ot 11; „Vase cu flori": Vl 2, 17; „În trecut": Vl 8, 14, 16; „Azi": Dj 8, Gj 8, Mh 9, Vl 4, 6, 11, 18.

Zoomorfe: Dj 11, 17, Ot 5, Vl 12; „Dropii": Dj 4; „Şerpi": Dj 6, Gj 7; „Lei": Dj 7, Vl 18 (azi); „Melci": Dj 10; „Cocoşi": Gj 15; „Capete de bou": Mh 2; „Cerb": Mh 6; „În trecut": Vl 1, 9; „Azi":

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 8, Vl 11.

Antropomorfe: „Păpuşi": Dj 7, 11, 14; „O singură casă de «proprietari», de pe la 1909, are capete de fete": Dj 15; „Capete de om": Mh 2; „În zilele noastre, ochi": Vl 6; „Azi – sfinx": Vl 18.

Skeomorfe: „Frânghia răsucită": Dj 4, 10, Gj 10; „Case, frânghie": Dj 5; „Perdele": Dj 6, 9.

Inscripţii, date, nume, texte: Dj 1, 2, 4, 6, 7, 11-14, 17, Gj 11, Mh 6, 7, 11, Ot 3, 5-7, 11, 14, Vl 2, 12, 17; „Anul construcţiei, numele proprietarului şi, rar, meseriaşul": Dj 5, 9, 15, 16; „Texte – pe ştergare, cel mai frecvent": Mh 2; „Se întâlnesc frecvent sub formă de peşchire": Mh 10. *În trecut:* Gj 10, Vl 1, 8, 9; „Inscripţii în timpul războiului, date şi nume": Gj 1. *Azi:* Dj 8, Gj 8, 15, Mh 9, Vl 4, 11, 13, 16, 18; „Nume": Gj 4; „La două, trei case": Gj 12; „Iniţialele proprietarului şi data construirii": Gj 13.

Culoarea: „Stucatura era *albă*": Dj 2, 4-17, Gj 1, 6, 9, 15, Mh 7, Ot 3, 8, 9, 14, Vl 1, 2, 4, 7-9, 12, 13, 16, 17; „Mai veche, înainte de 1950": Mh 2; „Mai mult albă": Mh 6; „Numai în trecut": Ot 1, 2, 5, 6, 11. *Azi*: Gj 10, 12, Ot 16, Vl 6, 11, 18; „La construcţiile noi stucatura este tot albă, iar restul pereţilor de altă culoare": Mh 10; „Stucatura era *policromă*": Dj 2, 4, 10, 13, 14, 16, Mh 2, 6, 7, Ot 1; „Stucatura era cu gălbui, albastru": Dj 1, 6, 9; „Pe fond galben": Gj 5; „Stucatura era crem, cu calaican. Azi este gri-albastră, cu vinarom": Dj 7; „În trecut alb-albastră": Vl 8. *Azi*: „Stucatura este policromă": Dj 5, 12, 15, Gj 1, 4, 6, 8-10, 15, Mh 9, Ot 2, 3, 5-8, 11, 14, 16, Vl 1, 2, 4, 6, 7, 11, 13, 16, 17; „După 1920 „: Dj 11; „Stucatura este doar cu frize albe pe un fond monocrom": Gj 2; „Albastru pe alb, galben pe alb": Gj 5; „Alb, când e stropanul verde sau ciment; galben, albastru": Gj 11; „Roz": Vl 18.

Decor realizat în muluri. Coloanele: Mh 2, 6; „Coloane şi rame la ferestre cu păpuşi, lei şi flori": Dj 11. *Azi*: Dj 8, 10, 13, Gj 8, Mh 4, 10, 11, Ot 11, Vl 2, 8, 16, 17; „La vreo patru case coloane din ghips": Gj 8; „Coloane drepte": Gj 15; „De 30 de ani, din Strejeşti": Ot 2; „Păpuşi": Ot 16; „Capiteluri": Ot 16, Vl 8; „Din ipsos": Vl 14.

Rame la ferestre: Dj 8, 10, 13, Mh 2, 6; „Azi": Dj 14, 16, 17, Gj 4, 8, 12, Mh 4, 10, 11, Ot 6, 11, 16, Vl 2, 4, 11, 14, 16, 17; „Azi, la solbanc": Vl 18.

Alte elemente: „Romburi": Dj 10; „Ciubucărie sub streaşină": Dj 17; „Friză în relief pictată cu şablonul: vrejuri, frunze policrome; cu plăci de la Cezarom se fac motive olteneşti": Gj 4; „Divers": Mh 1. *Azi*: „Brâul sub streaşină": Dj 8; „Solbancul ferestrelor, un fel de «cebuc» sub fereastră": Dj 16; „Stropeală": Mh 2; „Pilaştri": Vl 4; „Rigle sub streaşină": Vl 11, 18.

Decor realizat în culoare

Exterior. Casa era văruită: Ot 2, 3, 5, 8, 11, 14, 16, Vl 1, 2, 8-13, 17; „La început, numai albă": Mh 10; „Casa era văruită cu humă colorată, olarii aveau humă şi dădeau şi pe case": Ot 6; „«Umă» galbenă": Ot 7; „Casa era văruită chiar peste bârne şi restul lipit cu pământ": Vl 6. *În trecut*:

https://biblioteca-digitala.ro

„Casa era văruită": Dj 1, 2, 4-6, 8-17, Gj 1, 2, 4-12, 14, 15, Mh 1-9, 11, Ot 1, 9, Vl 4, 5, 7, 14, 16; „Cu humă": Vl 18.

Zugrăvită cu altă culoare: „Ocru": Dj 12, Vl 12; „Albastru": Dj 13, Gj 9, 11, 14, Vl 3, 11, 12; „Roşietic": Mh 9; „Gălbui": Mh 9, Vl 12; „Verzui": Vl 11; „După 1920": Dj 11; „După 1930, cu vernil": Dj 4; „Din 1940": Dj 5; „După 1940, cu vinacet": Dj 16; „După 1945-'50": Mh 2; „Din 1965": Gj 5; „De şase, şapte ani": Dj 10; „Câteva case noi, de-abia de câţiva ani încoace": Mh 8; „În ultima vreme": Mh 10. *Azi*: „Albastru": Dj 1, 6, 7, 9, 11, 14, 17, Gj 6-8, 10, Mh 1-7, 10. 11, Ot 1-3, 6, 11, 16, Vl 2, 6, 8-10, 13, 17, 18; „Albastru deschis": Ot 9; „Albastru siniliu": Vl 1; „Ocru": Dj 1, 2, 6-9, 11, 13-17, Gj 1, 4-6, 8, 9, 11, 12, 15, Mh 1-7, 9, 11, Ot 3, Vl 2, 4, 9, 10, 13, 16, 17; „Gălbui": Dj 1, 2, 5, 8, 9, 11-14, 16, 17, Gj 1, 4-6, 8-11, 15, Mh 1, 3-7, 10, 11, Ot 1, 2, 5-7, 11, 14, 16, Vl 1, 4, 9-11, 13, 16; „Galben cafeniu": Gj 10; „Crem": Mh 9; „Predominant galben": Ot 8; „Verzui": Dj 2, 8, 9, 11-13, 15-17, Gj 1, 4-6, 9-12, 15, Mh 1, 3-7, 9-11, Ot 1-3, 6, 7, 9, 11, Vl 1, 2, 4, 6-8, 10, 13. 14, 16-18; „Verde închis": Dj 5; „Maro": Dj 5, Gj 11; „Cărămiziu": Vl 6; „Vişiniu": Dj 5; „Roşietic": Dj 11, Gj 1. 4, 8, 15, Mh 1-5, 7, Ot 3, 16, Vl 1, 8, 10, 16; „Rozuliu": Dj 14; „Roşu în amestec cu alb. «pembiu» (roz)": Ot 9; „Mov": Dj 12; „Gri": Dj 16, Mh 9, 10, Ot 9, Vl 18; „Combinaţii": Mh 3-6, Ot 3, 5, 11, 14, 16, Vl 2, 4, 6, 11, 14, 16, 17; „Combinaţii de alb cu verde şi galben cu verde": Dj 2; „Combinaţie de verzui cu gălbui": Dj 8, Gj 5, 10; „Combinaţii cu alb": Dj 12, Vl 18; „Albastru cu alb, ocru cu alb, vernil cu alb": Dj 17; „Galben cu verde şi galben cu alb": Gj 6; „Alb jos. dacă sus e vopsit": Gj 9; „Alb cu vernil sau cu ocru": Gj 12; „Astăzi strident colorate": Gj 8; „Există o singură casă foarte strident colorată": Vl 16.

Brâul de la baza casei: „Brâul de la baza casei era dat cu var": Dj 1, Mh 5; „Brâu alb": Mh 10; „Brâul era văruit sau lipit sau cu negru": Mh 1; „Brâul era negru, dat cu smoală sau motorină": Dj 7, 10, 13; „Brâul avea o culoare mai închisă, negru de fum": Dj 15; „Negru, la cele vechi": Vl 17; „Brâul era cenuşiu": Dj 2, 4, 6, 11, 13, 16, 17, Gj 10, 12, Mh 7, Vl 13; „Soclul era cenuşiu, galben, alb, albastru": Dj 9; „Din piatră, cenuşiu; azi este brun, gri": Gj 6; „Cu cenuşiu în interiorul casei": Ot 1; „Cu «cenuşă»": Ot 2; „Brâul era maro": Dj 5, 6; „Brâul era maro, albastru sau roşu deschis": Dj 8; „Vişiniu": Mh 7; „Albastru, ocru": Vl 12. *Azi*: „Negru la soclu": Dj 13, Vl 2, 11, 13; „Temelia – negru, cenuşiu, albastru": Vl 6; „Alb, verde, albastru": Mh 2, 6; „Brâu albastru": Mh 11, Ot 3, Vl 2, 8; „Brâu albastru uneori": Ot 5; „Mai târziu a apărut «scrobeală», sineală, un fel de «imoşeală», ca să fie mai închis la brâu": Ot 6; „Uneori gri (ciment stropit)": Ot 14; „Azi brâul are altă culoare, în funcţie de culoarea pereţilor. Dacă peretele e mai închis, se folosesc culori deschise; dacă e albă, se foloseşte albastru, gri, roşu": Vl 1; „Roşietic": Ot 3; „Maro roşcat": Vl 8; „Maro": Vl 13; „Mai întunecat": Vl 10.

Lemnăria. *Nevopsită*: „Lemnăria era nevopsită. Astăzi este în toate culorile": Gj 1, 2; „Nevopsită": Gj 4, 8, Ot 6, Vl 4, 5, 16. *Vopsită*: „Lemnăria casei era vopsită gri, gălbui şi altele": Dj 1; „Maro": Dj 4, 9, 13, Gj 11, 13, Mh 6, 11, Vl 12, 14; „Ulei maro": Dj 16, Gj 9; „Muştar": Dj 4; „Brun": Gj 6; „Cărămiziu": Vl 13; „Gri": Dj 4, Gj 6, Mh 6, 11; „Pe tâmplărie şi la stâlpi era vopsit cu ocru. În rest crem cu maro sau vernil cu verde": Dj 7; „Albastru": Dj 9, 10, 13, Gj 6, 11, 15, Mh 6, 11, Ot 2, 16, Vl 13; „Verde": Dj 10, Mh 6, 11, Vl 13; „Ulei verde închis": Dj 16, Gj 9; „Băiţuită": Gj 10; „Alb ca fildeşul": Gj 11; „Galben": Mh 6; „Roşu": Ot 1, 2, 16 (în trecut). *Azi*: „Lemnăria casei

https://biblioteca-digitala.ro

(stâlpi, uşi, balustrade) este vopsită în brun": Dj 2, 14, Ot 9; „Cu verde şi maro": Dj 5, 11, 15, Mh 7, 9; „Crem, alb": Gj 12; „Gri": Mh 2; „Cenuşiu": Vl 18; „Vernil": Mh 2; „Verde": Ot 9, Vl 6, 18; „Albastru": Mh 10, Vl 6; „Maro": Mh 10, Vl 18; „Roşu": Vl 8; „Turcoaz": Vl 11.

Ramele ferestrelor: „Albe": Gj 10, Mh 7, Vl 18; „Alb sau crem la ferestre": Mh 9; „Gri": Mh 7. *Azi*: „De culoare albă sau albastră": Dj 2, 16, 17; „Verde, maro, galben, albastru": Gj 5; „Gri": Mh 9, 10; „Galben, alb, albastru": Ot 8; „Ramele ferestrelor sunt verzi": Vl 11.

Picturi murale naive: „După 1930, semimozaic cu scene de vânătoare, flori; se face cu şablonul": Dj 4; „Cu copilaşi, în marchiză": Dj 7; „După 1950": Dj 8; „Pe frontoanele balcoanelor erau pictate scene de vânătoare, peisagii": Dj 14; „Din 1943 câte un relief cu cerbi": Gj 1; „Cerbi, vânători, flori pe sala închisă": Gj 11; „O singură casă cu scene de vânătoare": Mh 10; „Foarte rar, un exemplar la Aluniş": Ot 11; „Pe sală": Vl 6. *Azi*: Vl 8; „Tablouri din natură, pădure, flori": Gj 12; „Rar": Mh 6, Ot 2, Vl 2, 7; „Scene de vânătoare, portrete de sfinţi": Vl 1; „Picturi cu cerbi": Vl 3; „Cerbi, flori": Vl 13; „Prin 1930 se făceau picturi pe case cu ciobăniţă, lac, pepeni etc. Şi astăzi zugravii fac picturi exterioare, rar": Vl 4; „Scene biblice naive": Vl 12; „Şi cu un autoturism în peisaj, pe lângă vânător": Vl 16; „Apar ici şi colo – iguane, cerbi, castele": Vl 17.

Interior. Culoarea pereţilor. *Albă*: „Pereţii erau vopsiţi în alb": Dj 1-4, 6-8, 10-17, Gj 1-5, 7, 10, 11, 13-15, Mh 1-4, 6-11, Ot 1, 3-12, 14-16, Vl 1, 4-9, 10 (numai în trecut), 11-18; „Pereţii erau albi, văruiţi peste tencuială": Gj 9; „Văruiţi pe tencuială şi pe lipitură": Gj 12; „Var cu pămînţel alb": Ot 2. *Albastră*: „Închis": Dj 3, Mh 6, Vl 18 (în trecut); „Uşor albăstriţi cu scrobeală": Dj 8, 16; „Uşor albăstriţi": Gj 2, 9, Mh 6-8, 11 (în trecut), Ot 10, Vl 3, 8, 13, 14, 18. *Lut galben*: Dj 2, 14, Gj 5, 6, Ot 6, Vl 1, 8; „Lut galben în ogeac": Ot 5; „Lut galben la vatră": Ot 14. *Lemn natural afumat*: Gj 6, 7, Mh 10, Vl 6, 9, 12; „Lemn natural afumat la exterior, în trecut": Vl 13. „Crem": Mh 8. *Azi*: „Frecvent uşor albăstriţi": Mh 2, 10, Vl 11; „Galben": Mh 10; „Vernil": Mh 10.

Pereţii în combinaţie cu alte elemente: „Pereţii erau coloraţi în jurul sobei cu gri şi mai aveau şi un brâu în partea de jos, tot de culoare gri": Dj 4, 11; „La început pereţii aveau culoarea lemnului natural afumat, apoi din lut galben. Acum sunt albi văruiţi sau uşor albăstriţi cu chenar albastru închis sau brun la ferestre şi uşi şi cu un brâu colorat în partea de jos, roşu sau galben": Dj 9; „În jurul ferestrei se dă cu albastru închis, în interior şi se face şi un brâu gălbui-cenuşiu în partea de jos": Dj 10, 14; „În trecut pereţii erau coloraţi doar în jurul sobei": Vl 18.

Brâul: „Era un brâu colorat, albastru, doar în jurul sobei": Dj 7, 8, 15; „Albastru închis pe afară": Gj 11; „Brâu albastru": Mh 11, Vl 8; „Brâu vişiniu": Mh 7; „Brâu exterior negru": Mh 8; „Un ţoclu cu negru sau mai închis": Vl 14; „Brâu în gri închis": Mh 9; „Cenuşiu, 30 cm": Ot 1; „Brâu mai întunecat": Vl 10; „La brâu pământ galben": Vl 11; „Brâu colorat în partea de jos": Vl 16; „Azi în funcţie de culoarea adoptată pentru toată casa": Vl 1.

Zugrăvitul cu modele. **Apariţie**: „Cei bogaţi au zugrăvit cu modele de prin 1925": Dj 11; „Din 1930-1935": Dj 17, Gj 4, 11, Mh 9, Vl 2, 4, 16; „În perioada interbelică puţini aveau zugrăvit cu modele": Dj 4. *Azi*: „Mai mult în 1945-1950, când a venit un zugrav din Craiova": Dj 17; „Din

https://biblioteca-digitala.ro

1944-1950": Gj 2, Mh 1, 3, 4, 6-8, Ot 4, 6, 7, 10-12, 15; „S-a generalizat după 1950": Gj 4; „Zugrăvitul cu modele a apărut în sat pe la 1950; înainte se zugrăvea cu flori cu şabloane, apoi cu rola": Dj 5, 8, 14, 16; „După 1950": Gj 1, 6, Mh 2, Vl 1, 5, 6, 13; „După 1950 a apărut tapetul, apoi rolele": Dj 7; „Din 1955-1970": Dj 1, 3, 6, 9, 12, 15, Gj 3, 5, 7, 9, 10, 12-15, Mh 10, 11, Ot 1, 2, 8, Vl 7, 9, 11, 12, 15, 17; „Cei mai mulţi – după 1970": Dj 11; „Azi au toţi": Dj 4; „În ultimii ani": Ot 5, 14; „Este rar": Ot 9.

Culoarea predominantă: „Galben": Dj 1, 3, 6, 9-15, Gj 1, 2, 4, 5, 10, 13, Mh 1-4, 6-11, Ot 1-12, 14-16, Vl 1, 4, 8, 10, 11, 16-18; „Galben pai": Vl 9; „Vernil, verzui": Dj 1, 3, 6, 7, 9-17, Gj 1, 2-5, 7, 9, 11, 14, 15, Mh 1, 3, 4, 6-11, Ot 1-4, 7-12, 15, Vl 1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 15-18; „Albăstrui": Dj 1, 3, 6, 8-12, 15, Gj 10, 11, Mh 1-4, 6, 8, 9, 11, Ot 1-8, 10, 12, 14-16, Vl 1, 4, 6, 10, 11, 16, 18; „Alb, uşor albăstrui": Gj 6; „Albastru siniliu": Vl 9; „Roz": Dj 8, 13, 14, Gj 1, 2, 4, Mh 1, 3, 4, 6, 8, 9, Ot 4, 5, 8, 12, 14, 15, Vl 8, 10; „Pembiu (roz)": Dj 12; „Cu aur": Dj 8, 13, 14, Gj 1, 2, 4, 10, 15, Mh 1, 3, 4, 6, 8-10, Ot 1, 4, 7, 8, 10-12, 15, Vl 1, 4, 9, 10, 13, 16; „Cu argint": Dj 13, 14, Gj 1, 2, 4, 10, 15, Mh 1, 3, 4, 6, 8, 9, Ot 4, 8, 10, 12, 15, Vl 4, 10, 11, 13, 16; „Crem": Dj 7, 8, 16, 17, Gj 7, 14, Vl 15; „Bronz": Dj 7, 16, 17, Gj 11, Ot 6, 7, Vl 18; „Ocru": Gj 3, 9, 11, Vl 7; „Maro": Gj 11; „Zugrăvea care cu ce avea poftă": Dj 3; „Pe alb, cu galben şi verde": Gj 12; „Roşu doar la chenar": Gj 5; „În general culori stinse, numai ţiganii preferă culori ţipătoare": Mh 10; „Pastelate": Vl 2; „Azi foarte colorat": Vl 14.

https://biblioteca-digitala.ro

INTERIORUL

SISTEME DE AMENAJARE A CAMEREI DE LOCUIT

Planuri generale

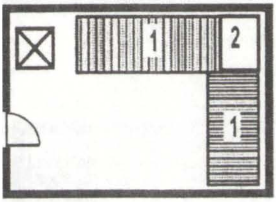

Planul cu paturile pe colț: Dj 1-5, 7, 9-11, 13, 14, 17, Gj 3, 4, 6-10, 14, Mh 6, 9, Ot 1-3, 5, 6, 14, 16, Vl 1, 4, 5, 7, 11, 13 (și interbelic), 14, 15, 17; „Era cu un pat ce pornea de la sobă (pe lângă peretele din spate). Pe peretele lateral (opus focului) – alt pat. Patul era cu țăruși în pământ, scândură, pe el rogojină; masă rotundă, jos câteva scăunele rudărești": Ot 8; „Pari în pământ cu pat, după sobă": Ot 11; „Și azi": Dj 14, Ot 2, 3, 14, 16, Vl 4, 5, 8.

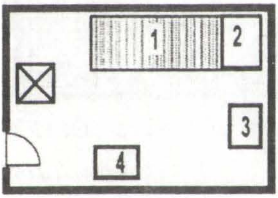

Planul cu un singur pat, așezat lângă peretele din spate: Dj 1-17, Gj 1-11, 13-15, Mh 2-9, 11, 12, Ot 2-5, 14, Vl 1-9, 12-16, 18; „De obicei în odaia bună": Mh 10; „Interbelic": Mh 8, Vl 12, 13; „Și azi": Dj 2, 6, 8, 9, 12, 14, 16, 17, Gj 10, 13, Mh 12, Ot 3, 5, 14, Vl 1, 4-6, 9.

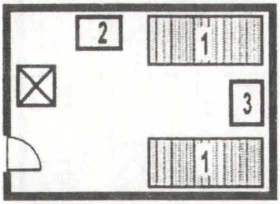

Planul cu două paturi paralele: Dj 1-17, Gj 1-5, 7, 9, 11-15, Mh 2-4, 6-9, 11, 12, Ot 3, 9-12, 15, 16, Vl 1, 4-7, 9-18; „Cu două paturi de «stobori» paralele": Mh 1; „Interbelicul are același tip de interior, iar astăzi ...": Mh 5; „În camera de dormit numită sobă": Mh 10; „La 1800 era pat și după sobă, la capetele opuse sobei – lăzi, între ele canapea; apoi cu pat scurtat": Vl 2. Și *interbelic:* Dj 17, Gj 11, Mh 8, Vl 12, 13; „Mai puțin lada": Ot 10; „Și azi": Dj 2, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, Gj 13, Ot 9, 11, 16, Vl 4-6, 8, 9, 11, 12, 17.

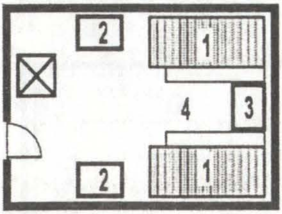

Planul cu două paturi paralele și bănci în față: Mh 11, Vl 12 (și interbelic și azi)

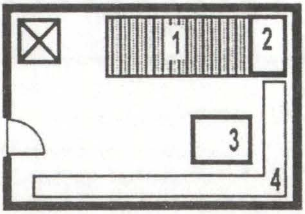

Planul cu lavițe sau bănci și bănci pe colț: Dj 2, Ot 3.

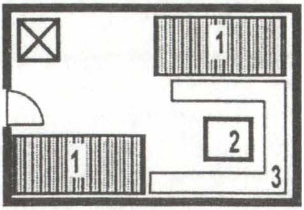

Planul cu băncile pe colț și încă un pat lângă ușă: Dj 2, Mh 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Alte planuri la 1900

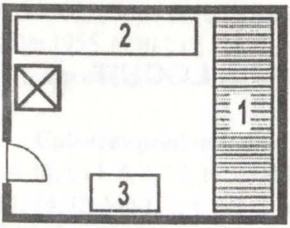

„1 - Pat, 2 - laviță, 3 - masă": Dj 8.

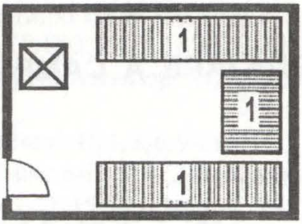

„1 - Pat": Dj 11.

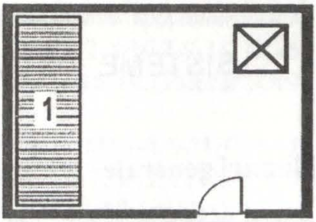

„1 - Pat": Dj 15.

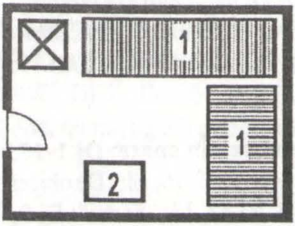

„1 - Pat, 2 - masă; sobă cu burlane": Ot 6.

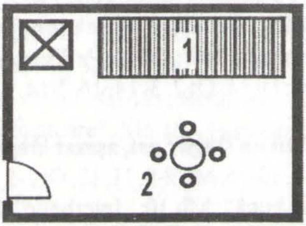

„1 - Prici, 2 - masă cu scaune făcute de rudar": Ot 12.

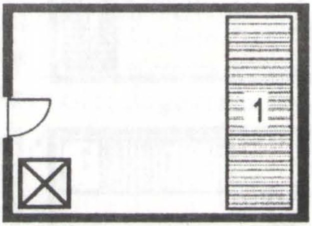

„1 - Pat; sobă oarbă": Ot 15.

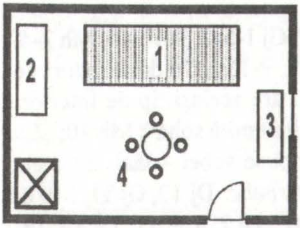

„1 - Pat, 2 - laviță, 3 - hârbor, 4 - masă cu scaune; sobă cu hogeac": Vl 1.

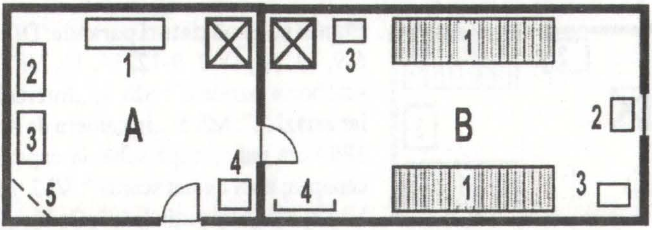

„A. «La foc»: 1 - hârbor, 2 - laviță, 3 - masă; dulap, 4 - pivă, 5 - intrare pod; hogeac; B. «La sobă»: 1 - pat, 2 - masă, 3 - lacră, 4 - cuier; sobă oarbă": Vl 1.

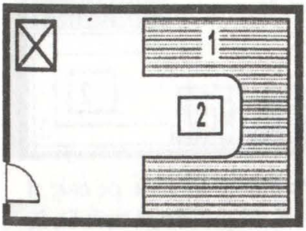

„1 - Pat, 2 - masă": Vl 2.

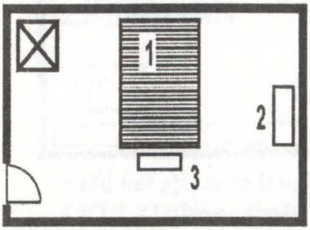

„1 - Pat dublu": Vl 2.

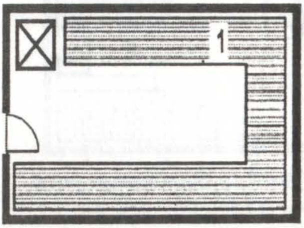

„Laviță în jur": Vl 3.

https://biblioteca-digitala.ro

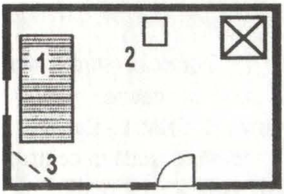

„1 - Pat laviță, 2 - hânbor, 3 - intrare pod; hogeac cu vatră": Vl 9.

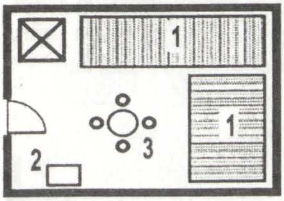

„1 - Pat cu perne lungi de lână umplute cu pănuşi, fân, rogoz, cu o culme deasupra celui aşezat lângă peretele din spate cu scoarțe şi şervete deasupra celuilalt, 2 - laviță – ladă de zestre, 3 - masă joasă cu scaune; sobă oarbă": Vl 10.

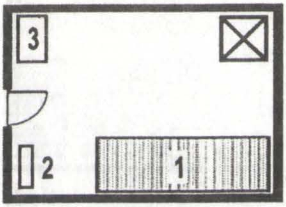

„1 - Pat, 2 - dulăpior, 3 - ladă; sobă cu plită; şi interbelic": Vl 13.

Perioada interbelică:

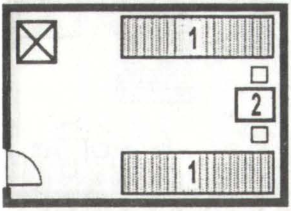

„1 - Pat, 2 - masă cu scaune; sobă": Gj 1-4, 7, 8, 14, 15, Mh 2, Vl 4, 7, 14-16.

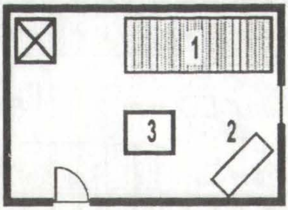

„1 - Pat, 2 - dulap, 3 - masă; sobă": Gj 5.

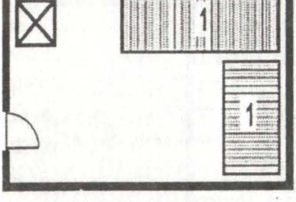

„1 - Pat; sobă": Ot 8.

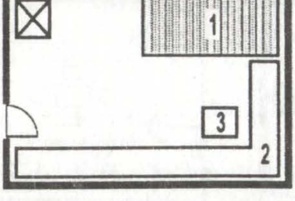

„1 - Pat, 2 - lavițe sau bănci, 3 - masă": Vl 3.

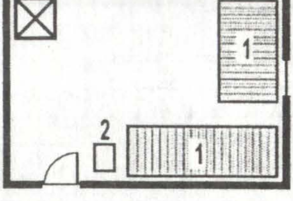

„1 - Pat, 2 - ladă de zestre": Vl 11.

https://biblioteca-digitala.ro

Planuri reprezentative pentru 1975:

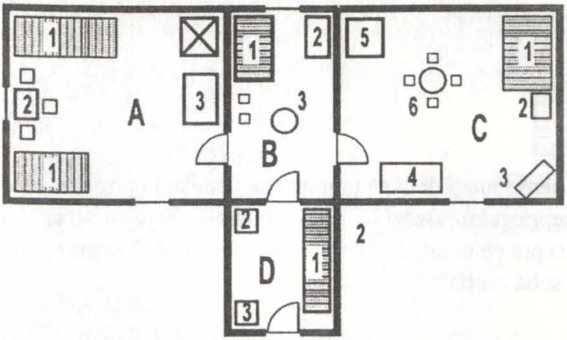

„A. Dormitor: 1 - Dormeză (studio sau recamier), 2 - masă cu scaune, 3 - şifonier; sobă; B. Sală: 1 - Pat, 2 - şifonier, 3 - masă rotundă în centru; C. Camera «de curat»: 1 - studio, 2 - noptieră, 3 - toaletă, 4 - bufet, 5 - masă rotundă în centru cu patru scaune în jurul ei; sobă teracotă; D. Balcon: 1 - recamier, 2 - masă, 3 - frigider": Dj 8.

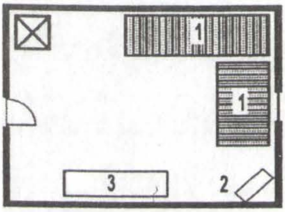

„1 - Pat, 2 - toaletă, 3 - şifonier; sobă": Dj 11.

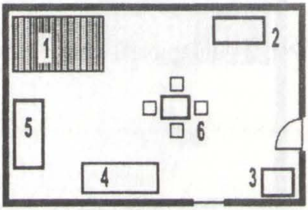

„1 - Pat, 2 - toaletă, 3 - ladă, 4 - bufet, 5 - dulap, 6 - masă cu scaune": Dj 13.

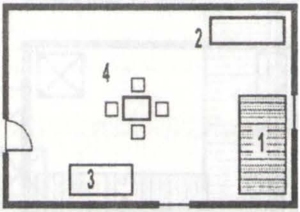

„1 - Pat, 2 - dulap, 3 - toaletă, 4 - masă cu scaune; sobă": Dj 13.

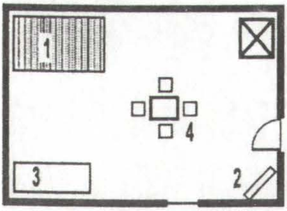

„1 - Pat, 2 - toaletă, 3 - şifonier sau bufet, 4 - masă cu scaune; sobă": Dj 17.

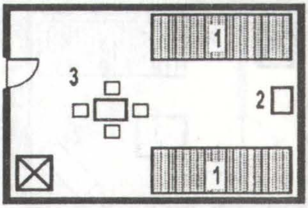

„1 - Pat, 3. masă cu scaune": Gj 7, Vl 15.

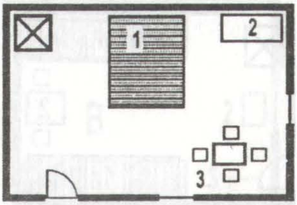

„1. pat dublu, 2. şifonier, 3. masă cu scaune, eventual toaletă; sobă": Gj 9.

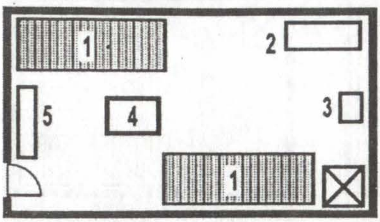

„1 - Pat, 2 - dulap, 3 - toaletă, 4 - masă, 5 - bufet; sobă": Gj 10.

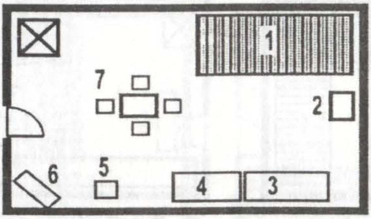

„1 - Pat dublu, 2 - vitrina, 3 - dulap, 4 - bufet, 5 - fotoliu, 6 - toaleta, 7 - masă cu scaune; sobă": Gj 11.

https://biblioteca-digitala.ro

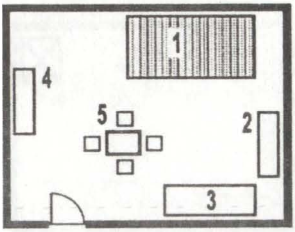

„1 - Pat, 2 - bufet, 3 - vitrină; 4 - dulap, 5. masă cu scaune": Gj 11.

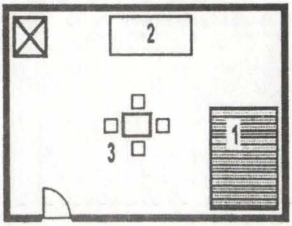

„1 - Pat dublu, 2 - canapea, 3 - masă cu scaune": Gj 12.

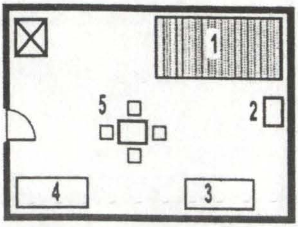

„1 - Pat, 2 - ladă, 3 - bufet, 4 - dulap, 5 - masă cu scaune": Gj 14.

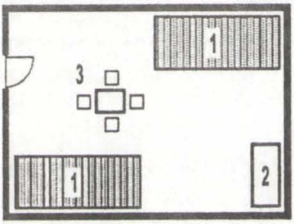

„1 - Pat, 2 - şifonier, 3 - masă cu scaune": Mh 2.

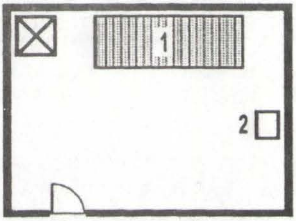

„1 - Pat, 2 - masă; azi – mai multe camere pentru locuit": Ot 8.

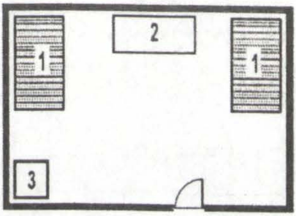

„1 - Pat, 2 - masă, 3 - dulap": Vl 6.

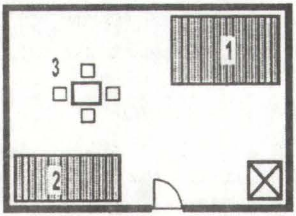

„1 - Pat dublu, 2 - pat simplu, 3 - masă; sobă": Vl 17. „După posibilităţi, proiecte tip": Mh 8, 12; „Pentru 1975 şi după proiectele tip de casă aduc şi posibilităţi de mobilare contemporane": Ot 10; „Mobilă din comerţ": Vl 10.

Variante de plan cu masa în mijloc: „După 1916": Vl 7; „Interbelic": Mh 9, Ot 10, 12, 15; „Din 1940-1950": Dj 10, Gj 3, 4, 14, Mh 4, 8, 11, 12, Ot 11, Vl 6, 10; „După 1950, odată cu introducerea mobilei de fabrică": Vl 9, 12; „Foarte recent, după 1950-1960": Mh 2; „Din 1960 până azi": Dj 12, 13, Gj 6, 7, 10, 12, 13, Mh 7, Ot 1, 2, 5, 8, 14, 16, Vl 2, 8 (rar); „1960 – masă ovală": Ot 6; „Înainte de 1962, anul colectivizării": Dj 3, 9; „După 1962, colectivizare": Vl 17; „De vreo 7-8-10-15 ani se pune masa în mijlocul camerei": Dj 1; „Recent": Vl 14, 16; „La cele moderne, cu mobilă de fabrică": Vl 1; „Cele mai boiereşti, demult. Ţăranii, de când cu mobila tipizată – 1960": Vl 13. „Nici astăzi": Gj 1, 8; „În general nu, masa şi acum se ţine tot la fereastră, mijlocul încăperii rămânând liber": Mh 10.

https://biblioteca-digitala.ro

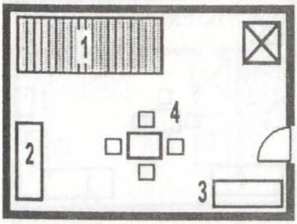

„1950": Dj 4, Mh 6.

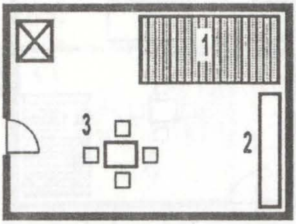

„Din 1930": Vl 3.

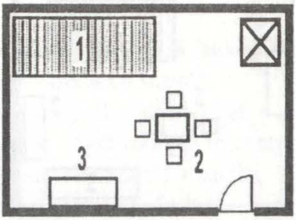

„1 - Pat, 2 - masă; sobă": Vl 18.

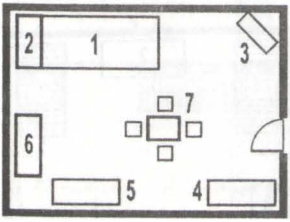

„Masa înaltă în mijlocul încăperii a apărut după 1965, o dată cu venirea mobilierului de oraş": Dj 2, 5, 14, 15.

https://biblioteca-digitala.ro

VATRA

Terminologie: „Vatră": Dj 1-17, Gj 1-15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-18; „Cunie": Vl 13, 17.

Tipologie

În exterior: vatră liberă, fără coș: „Cu cuptor, cu coș suspendat, cu poliță": Mh 5; „Vatră liberă, așezată pe soclu, în curte, în fața sau în spatele casei, pentru fiert la porci, făcut săpun, spălat, folosită vara; uneori mai există și azi": Vl 2; „Vatră așezată la nivelul solului, pe o latură a casei, folosită la zile mari. Când aveau nuntă, pomană, se puneau oalele la fiert; nu mai există de câțiva ani": Vl 5; „Vatră cu soclu din piatră sau cu soclu mic de cărămidă, uneori cu un acoperiș mic, pe piloni, din șiță, așezată în mijlocul sau pe o latură a curții, utilizată tot timpul sau mai puțin, numai iarna; folosită la sărbători, nunți, cumetrii, la fiert mămăliga, făcutul pâinii în țest; unele au dispărut de vreo 20 de ani, altele sunt și azi": Vl 11; „Vatră pe soclu din cărămidă, acoperită cu o polată într-o apă, folosită la gătit, copt pâinea; azi mai sunt puține": Vl 13; „Cunia era vatră cu cuptor și, deasupra polată, așezată în spatele sau pe o latură a casei. Unii o făceau deschisă, alții – împrejmuită cu grădele și lipită cu pământ, cu soclu din cărămidă, de 10-20 cm. Acum au bucătării de vară": Vl 17.

În interior: vatră liberă, fără coș, așezată în centrul încăperii: „Vatră liberă, fără coș, așezată în «vatră» sau în «cunie», din care au mai rămas numai câteva la casele vechi; este și dreptunghiulară, cu «coardă» sau «corlată» (poliță) din lemn, bătută pe coș; vatra era din lut și partea suspendată, coșul, din cărămidă": Dj 17; „Vatră deschisă, fumul ieșea prin pod; sunt cele mai vechi vetre": Gj 8; „Se făcea în bucătărie sau în încăperea din spatele casei, de sub prelungirea apei acoperișului, sub o «polată». Era din pământ cu paie și balegă de cal, «îngrețat» (îngrădit) cu nuiele, cu postament de cărămidă, puțin ridicat de la sol, închisă de un perete sau de doi": Mh 2, 9; „Vatră deschisă, fără coș, în «ogeac» (tindă)": Mh 3; „Vatră liberă, pe stâlpi înalți de 80 cm; azi dispare": Vl 4.

Vatră liberă, cu coș suspendat, așezată într-un colț: „În ogeac (tindă), la pământ, din cărămidă. Înainte mai era așezată și în exterior, sub șopru": Dj 2; „Așezată în tindă, din cărămidă, la pământ, cu corlat de cărămidă, cu «undrea» (stâlp pentru susținerea hornului), cu grătar pentru vase la grindă": Dj 3; „În ogeac, în colțul din dreapta, pe peretele opus intrării și cel despărțitor dintre ogeac și camera bună sau sub șopru, înainte; azi – doar în bucătărie sau sub șopru, pentru mâncare și pâine; din cărămidă arsă, lut, așezată la pământ, dreptunghiulară. Avea poliță de lemn, legată de coș printr-o scândură care făcea unghi. Era fixată cu șipci dese de grinda casei și era tencuită cu pământ și paie": Dj 4; „Așezată în «la foc», în ogeac, în colțul din fund sau în bucătăria de vară, înainte; azi în bucătăria din interiorul casei și în cea din spatele casei; din cărămidă, în formă de patrulater, la nivelul solului. La baza coșului era o corlată (policioară) din cărămidă": Dj 5; „Așezată în «casă» (tindă) sau în bucătărie; azi numai în bucătărie, din cărămidă. Și azi este la pământ": Dj 6; „La ogeag, înainte, pe peretele opus intrării, între camere; azi – în bucătărie, în curte sau în casă; din lut, apoi, de prin 1916, din

https://biblioteca-digitala.ro

cărămidă. Avea şi are 1m/ 0,80 m sau 0,80 m/ 0,80 m; iniţial era pusă doar pe pământul puţin înălţat; apoi la înălţimea unei grosimi de cărămidă. Cu corlată mare de 1,5 m/1,5 m din «cranţ» cu poliţă de scândură": Dj 7; „În ogeac (tindă), înainte; azi, în bucătărie, care e de obicei lângă grajd; din cărămidă, lut, la pământ; dreptunghiulară, de 1,20/1 m, cu coş cu corlată": Dj 8; „În ogeac. Şi azi este vatră din cărămidă, cu corlată. Azi, la casele noi, se face în bucătăria care se construieşte aparte de casă. Este tronconică, iar corlata este tot din cărămidă": Dj 9; „În bucătărie, din cărămidă, la pământ, dreptunghiulară, cu coardă, scânduri de jur împrejurul coşului, pe care se aşează vasele": Dj 10, 14; „Vatră aşezată în «cunie» (tindă); la bordei era construită din pământ; la casele de la nivelul solului, din cărămidă; azi este numai din cărămidă. Era şi este la pământ": Dj 11; „Aşezată în «la foc», la «vatră» (tindă), înainte; azi – în bucătărie; din cărămidă, la pământ": Dj 12; „Aşezată «la vatră» (era prima încăpere în care se intra, camera din mijloc; azi este tindă – antreu, fără vatră), din cărămidă, chirpici, la pământ, închisă de doi pereţi, uneori şi cu uşi, cu corlată. Era pătrată, 1/1m. Azi este zidită, fără corlată": Dj 13; „Aşezată în «hogeag» (tindă), din cărămidă, la pământ; azi doar o femeie mai are vatră cu ţest": Dj 15; „Aşezată în ogeac, din cărămidă. Şi azi la fel, pe 1 m pătrat de pardoseală, din cărămidă de 5-6 cm": Dj 16; „Aşezată în «ogeac», «la vatră» (tindă), în bucătărie, în curte; azi numai în bucătărie, închisă complet, cu un perete pe diagonală sau cu doi pereţi, în unghi drept, până la grindă sau până la policioară; din chirpici (cărămidă nearsă), la pământ": Dj 17; „Aşezată în tindă, în curte, din cărămidă, ridicată la înălţimea unei cărămizi": Gj 1; „Aşezată în ogeac (tindă), din cărămidă, puţin ridicată de la sol": Gj 2; „Aşezată în tindă, în camera de locuit, în curte, înainte; azi – în bucătărie; din cărămidă, puţin ridicată de la sol, închisă de doi pereţi": Gj 3; „Aşezată în tindă, în curte, din pământ, cărămidă, puţin ridicată de la pământ; are corlată din scânduri şi coşul din scândură, până la tavan şi apoi din cărămidă; este închisă de cei doi pereţi ai casei": Gj 4; „În «vatră», «sală», azi şi în bucătărie, «şopru»; înainte, din pământ; azi din cărămidă; înainte, la pământ; azi puţin ridicată": Gj 5; „În «casa cu foc», înainte; azi în bucătărie; din piatră cu pământ, cărămidă, ridicată la cca. 40 cm de la sol": Gj 6; „Aşezată în tindă, din cărămidă, la pământ sau puţin ridicată": Gj 7, 14; „În «vatră» (tindă), din pământ, cărămidă, la pământ sau puţin ridicată; era şi din bârne umplute cu cărămidă. Deasupra erau două bârne legate în chei continuate cu nuiele împletite şi lipite cu lut sau din cărămidă. Vatra avea corespondenţă în camera de locuit printr-o sobă oarbă boltită. Deasupra era paralelipipedică; fumurile intrau pe o parte, ieşeau pe alta şi evacuarea se făcea printr-o «furună», deasupra vetrei (deasupra găurii sobei)": Gj 8; „În «tindă» (bucătărie), înainte, din lut ars, cărămidă, ridicată cu 10-20 cm de la sol, închisă de doi pereţi": Gj 9; „Aşezată în «la sobă» (camera de locuit) şi «cunie» (anexă), din pământ, jur împrejur, piatră, ridicată cu 10-20 cm. Şi azi la fel": Gj 11; „Apărută mai recent, din pământ bătut, ridicată cu cca 40 cm de la sol": Gj 12; „În «casa cu foc» (tindă), în curte, înainte; azi în curte, din pământ, cărămidă, puţin ridicată de la sol": Gj 13; „În ogeac (tindă), din cărămidă, dreptunghiulară, la pământ sau puţin ridicată": Gj 15; „În «ogeac» (tindă), în colţul din dreapta, aşezată pe un rând de cărămidă, închisă de doi pereţi, pătrată sau dreptunghiulară, la 20 cm faţă de sol": Mh 1, 11, 12; „În ogeac, din cărămidă, în două părţi cu chei de lemn, puţin ridicată de la sol sau la 40 cm, închisă de doi pereţi, într-un colţ denumit «la vatră»": Mh 4-6; „În ogeac (tindă), din piatră, piatră amestecată cu lut sau, rar, din cărămidă, dreptunghiulară, cu înălţimea de 10-25 cm, închisă de doi pereţi, în colţul dintre peretele din spate şi «primez» (peretele dintre camere)": Mh 3, 8, 10; „În casă, în tindă sau în încăperea din spatele casei, de sub prelungirea apei

https://biblioteca-digitala.ro

acoperişului, din pământ cu balegă de cal şi paie, îngrădit cu nuiele, pe un postament din cărămidă puţin ridicat de la sol, închisă de un perete sau de doi pereţi": Mh 2, 7; „În bucătărie, numai azi": Mh 6; „În tindă, «la sobă», «la foc», din pământ, cărămidă, rar, din piatră cu lut, 50/50 cm, ridicată cu 10 - 15 cm": Ot 1; „Aşezată în «la foc» (tindă), şi înainte şi azi, în curte, unde se afumă carnea pe hornul de la ţest (azi), din cărămidă, ridicată cu 10 - 15 cm": Ot 2; „În tindă, şopron, din pământ, cărămidă, la pământ; azi, la fel": Ot 3; „Aşezată în «la foc» (tindă), din pământ, jumătate cu cărămidă de 6 cm, ridicată de la sol": Ot 4; „Aşezată în ogeac sau în «vatră» (tindă), din pământ, cărămidă, puţin ridicată de la sol; azi, la fel": Ot 5, 14; „Aşezată în «la foc» (tindă), din cărămidă, la pământ": Ot 6, 8, 11; „Aşezată în ogeac (tindă), în colţul opus intrării; şi azi. Numai azi – în bucătăria din curte, de 1 m/1,50 m, înainte ridicată cu 15 cm; din cărămidă; ridicată cu 7 cm, azi": Ot 7; „Azi în «baracă»": Ot 8, 9; „În tindă, din lut, la pământ sau puţin ridicată": Ot 9, 14; „În «la foc» (tindă), din pământ, cărămidă, pusă pe pământ sau puţin ridicată, închisă de doi pereţi": Ot 10, 12; „Aşezată în «la foc» (tindă), în şopron, bucătărie de vară, din cărămidă, dreptunghiulară, 1,30 m/ 1 m, la pământ sau ridicată cu 10 cm": Ot 13; „Aşezată în «la foc» înainte; azi în bucătărie, din cărămidă. Şi înainte şi azi, la pământ": Dj 1, Ot 16; „Aşezată în «tinda caldă» la casele cu trei încăperi, în «la foc» (bucătărie) sau în «cunie» (aplecătoare), în curte; din pământ, cărămidă, pe pământ sau puţin ridicată": Vl 1; „Aşezată în «la foc» (camera de locuit), tindă, bucătărie, din lespezi, cărămidă, ridicată cu 10 cm; azi nu se mai fac": Vl 2; „Aşezată în tindă, camera de locuit, din cărămidă, puţin ridicată de la sol": Vl 3; „Aşezată în tindă, din cărămidă, pătrată sau dreptunghiulară, la pământ sau puţin ridicată; azi se fac şi în bucătării separate, în curte": Vl 4; „Aşezată în tindă, din pământ, cărămidă, la pământ sau puţin ridicată": Vl 5, 16; „Înainte aşezată în tindă sau «chelar»; azi în chelar, din cărămidă, la pământ": Vl 7; „Aşezată în tindă, bucătărie, anexă în curte, din pământ, cărămidă, ridicată cu 10 cm de la sol; cea din anexă, închisă cu pari în pământ, eventual cu cuptor deasupra": Vl 8; „Aşezată în «la foc» (camera de locuit), în «tinda caldă», în curte, din lut ars, pământ, cărămidă, la pământ sau puţin ridicată; azi au dispărut": Vl 9; „Aşezată în «celar» (tindă), din piatră şi pusă pe un rând de piatră; înconjurată de trei pereţi corespundea cu soba oarbă din cuptor, aşezat în odaia de locuit": Vl 10; „Aşezată în tindă, dintr-o lespede mare de piatră mărginită de «blăni» (scânduri), foarte puţin ridicată de la pământ": Vl 11; „Înainte de 1900, aşezată în tindă; apoi – în «la foc» (camera de locuit), bucătărie, din lut ars, cărămidă, înainte; azi din cărămidă, puţin ridicată de la pământ, sub 40 cm": Vl 12; „Aşezată în «vatră» sau «cunie», înainte – în bucătăria de vară, care este în casă; azi din piatră, cărămidă, la pământ sau ridicată până la 40 cm": Vl 13; „Aşezată în tindă, din lut ars, cărămidă, la pământ sau puţin ridicată": Vl 14; „În tindă, în camera de locuit, curte, din cărămidă, puţin ridicată": Vl 15; „Aşezată în «la foc» (tindă), în «cunie» (între cunie şi cameră), din cărămidă, cu lemn pe margini, dreptunghiulară, la pământ; cu corlată de lemn bătută de coş; azi, nu mai este": Vl 17; „Aşezată în «la foc» (tindă), în anexă în curte, din piatră cu pământ, pătrată, ridicată 5-10 cm de la sol, închisă cu «blană» (scândură)": Vl 18.

Vatră liberă, cu coş suspendat, aşezată spre centrul peretelui: „În «la foc», în bucătărie, din cărămidă arsă, la nivelul solului, la peretele spre sobă, cu coş suspendat, pătrată sau dreptunghiulară": Dj 1; „Aşezată în tindă, din cărămidă, pe pământ, cu «corlat» din cărămidă, cu «undrea» (stâlp pentru susţinerea hornului), sus cu grătar la grindă pentru vase": Dj 3; „Aşezată în «la foc», «la ogeac», în bucătărie, înainte; azi în bucătăria din casă şi în cea din spatele casei,

https://biblioteca-digitala.ro

din cărămidă, la nivelul solului": Dj 5, 8; „Aşezată în «la vatră» (tindă), la nivelul solului, din chirpici, cărămidă, cu «corlată». Azi – în bucătăria de vară": Dj 13; „Aşezată în ogeac, din cărămidă, în mijlocul peretelui; azi numai în bucătărie, la un capăt; pe un metru pătrat de pardoseală din cărămidă, înaltă de 5-6 cm": Dj 16; „Aşezată în ogeac, «la vatră» (tindă), bucătărie, curte, înainte; azi în bucătărie sau în bucătăria de vară, din «chirpici» (cărămidă nearsă), la pământ": Dj 17; „În «vatră», «sală», din pământ, pe sol, înainte; înainte era şi în «casă» (camera în care nu se locuia), din cărămidă, puţin ridicată; azi, de formă dreptunghiulară": Gj 5; „Aşezată în tindă, din cărămidă, la sol sau puţin ridicată": Gj 7, 14; „În bucătăria propriu-zisă; azi este din cărămidă, ridicată cu 10-20 cm de la sol": Gj 9; „În bucătărie, din cărămidă, la nivelul pământului; înainte şi azi este şi în curte, în faţa cuptorului": Gj 10; „Veche, foarte frecventă, aşezată «în casă» (tindă, cameră de locuit) înainte; azi – în bucătăria de vară, pentru afumatul şuncilor, din pământ bătut, ridicată cu cca. 40 cm de la sol, închisă de jur împrejur": Gj 12; „Pe tot peretele opus intrării sau numai pe o porţiune a lui, din piatră, piatră amestecată cu lut sau, rar, din cărămidă, cu înălţimea de 10-25 cm": Mh 3, 6; „Vatră din piatră, aşezată în «casă» (bucătărie), în «celar» sau sub o «scuteală», «polată», la 20-25 cm faţă de sol, închisă de doi pereţi sau de jur împrejur, pe peretele din faţă al încăperii": Mh 10; „Vatră aşezată în «corlat» (bucătărie) sau în curte, sub o perdea; ridicată cu 5-6 cm de la sol, cu înălţimea de 80 cm, din piatră, cărămidă cu pământ, cu corlată din scândură sau nuiele, lipite cu pământ": Vl 2; „Aşezată în tindă, camera de locuit, din cărămidă, puţin ridicată de la sol": Vl 3; „Aşezată în vatră sau «cunie», pe peretele spre «celar», înainte; în casă, în bucătăria de vară, azi din piatră, cărămidă, la pământ sau ridicată până cu 40 cm": Vl 13.

Alt tip: „Cuptor cu vatră, aşezat în «la horn» (bucătărie), din cărămidă cu pământ şi var, puţin ridicat; poate fi aşezat şi în curte, ridicat cu cca. 50 cm de la pământ": Vl 6.

SOBA

Terminologie. Termen pentru toate tipurile: „Sobă" (cea din odaie): Dj 1-17, Gj 1, 3-8, 10-15, Mh 1-4, 6, 8-12, Ot 1-16, Vl 1, 2, 7.

Sobă oarbă: „Sobă oarbă": Dj 1, 5, 8, 10, 11, 13, 16, Gj 2-15, Mh 8, 9, 10, Ot 1, Vl 1-18; „Sobă oarnă": Dj 8; „Cuptor": Mh 1, 3-6, Ot 1; „Diudum": Mh 4; „Furnă": Dj 7; „Forun": Mh 6; „Furună": Mh 8; „Horn": Dj 7, 17; „Turn": Dj 14, 16; „Sobincă": Dj 15.

Sobă de fier: „Maşină de fier": Dj 8; „Topleţ": Vl 13.

Sobă cu olane: „Sobă cu hoarne": Vl 3; „Sobă cu hornuri": Gj 1; „Sobă cu fumuri": Gj 8.

Sobă cu stâlpi: Gj 9, 12.

Tipologie. Soba oarbă: „Aşezată în «sobă», din cărămidă, cu muchii. Sobă oarbă cu

https://biblioteca-digitala.ro

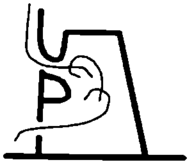

Sobă oarbă

gura la «corlăți», la care făceau focul din vatră": Dj 1, 5; „Este și tipul din schemă, este și de formă rotundă": Dj 8; „În «cunie» (tindă), din cărămidă, cu muchii; azi nu se mai fac": Dj 10; „Așezată cu gura în «cunie» (tindă), cu corpul în camera de locuit, din cărămidă nearsă, cu muchii. Azi nu se mai face": Dj 11; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă mică, subțire, nearsă": Dj 13; „Sobă cu «ogeac», așezată în «hogeac» (tindă), din cărămidă nearsă, subțire, numită «sobincă», cu muchii pătrate, cu firidă; lucrată de meșteri specializați; azi nu mai este": Dj 15; „Așezată în camera de locuit, cu gura în tindă, cu muchii, din cărămidă, chirpici, lipită cu pământ și nisip": Dj 7, Mh 4, 8, 9, 12, Ot 1; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă; era uneori de lut și se numea «turn»; azi nu se mai face": Dj 14, 16; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă; înainte, aveau toți; azi, nu. Se chemau «hornuri»; erau colțuroase, drepte, uneori aveau și cuptor înăuntru": Dj 17; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă, cu muchii": Gj 1, 4, 6; „Așezată în «hodaie» (camera de locuit), «hodaia curată» (camera curată), din cărămidă, cu muchii": Gj 2, 7; „Înainte era așezată în camera curată, din cărămidă, cu muchii și stucatură": Gj 3; „În «vatră», în «camera bună»; azi și în bucătărie, din cărămidă, cu plite, cu firide": Gj 5; „Așezată în camera curată, cu gura în tindă, sprijinită pe un perete din cărămidă. Gaura sobei, semicirculară, avea deasupra o «furună» (gaură dreptunghiulară deasupra celei pe unde se băgau lemnele). Acolo unde ieșea în camera curată era un perete din lemn": Gj 8; „În camera de locuit, cu muchii, din pământ, cărămidă, cu decor din tencuială": Gj 9; „Înainte era în camera de locuit în camera curată; azi este cu muchii, un brâu de tencuială, pe care se pune câte o oală pentru cartofi, mere": Gj 10; „Așezată în tindă, din cărămidă, cu muchii": Gj 11, Mh 1, 2, 6, Ot 12; „În camera de locuit, din cărămidă, cu muchii": Gj 12, Vl 3, 14, 17; „În camera de locuit, azi este în camera curată. Înainte era din pământ, cărămidă, lucrată cu muchii": Gj 13; „În camera de locuit, din cărămidă, cu muchii, cu stucatură": Gj 14; „Așezată în camera de locuit, în camera curată, cu muchii, din cărămidă": Gj 15; „Mai demult era din pământ cu piatră; mai recent, din cărămidă": Mh 3; „Din piatră; azi din cărămidă, așezată în camera de locuit": Mh 10; „Soba se făcea și din nuiele lipite cu pământ, chirpici; era înaltă, pătrată": Ot 1; „Soba era din cărămidă, așezată «la foc» (tindă), cu muchii, decorată cu «ulcele», «străchini», «berbeci», «brâu»": Ot 2, 3; „Se făcea și de pământ, cu decor de stucatură; azi nu": Ot 5; „Așezată în camera de locuit, «la sobă», din cărămidă, cu muchii și rar, stucatură": Ot 6, 8; „Așezată în «sobă», din chirpici, unele din pământ cu gratii lipite; mai târziu din cărămidă, cu muchii, de formă paralelipipedică; se încălzea din ogeac; azi nu": Ot 7; „Așezată în camera de locuit, lucrată din piatră și pământ roșu; cu muchii; azi din cărămidă": Ot 9; „Toți aveau sobă oarbă. Era din cărămidă, pătrată, înaltă după cum avea casa: 1,50-1,70 m": Ot 10; „Așezată în camera de locuit; era din cărămidă, cu muchii, cu stucatură": Ot 11, 12, 14, 16; „În camera de locuit, în bucătărie, din cărămidă, cu muchii": Vl 1; „Așezată «dincolo» (camera curată), în bucătărie, înainte și azi. Azi și în camera de locuit, din cărămidă, cu muchii, înaltă cam de 1,80 m": Vl 2; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă, cu muchii": Vl 4, 5; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă, cu fumuri din cărămidă, cu muchii": Vl 6; „În camera de locuit, înainte; în camera curată, în bucătărie și înainte și azi; din cărămidă, cu muchii": Vl 7; „Așezată în camera de locuit, camera curată, bucătărie, din cărămidă, pământ cu muchii și cu brâu la jumătatea înălțimii": Vl 8; „Așezată în bucătărie, din cărămidă, cu un brâu la jumătatea înălțimii": Vl 9; „Așezată în camera de locuit, din cărămidă; avea două-patru picioare din olane și muchii; azi nu se mai face": Vl 10; „Aici soba

https://biblioteca-digitala.ro

oarbă n-are plită, dar are gură de foc": Vl 11; „Aşezată în «la foc» (camera de locuit), din cărămidă, cu muchii": Vl 12; „Aşezată în camera de locuit, în camera curată, fără plită, din cărămidă, cu muchii": Vl 13; „În camera curată, din cărămidă subţire, rotundă (băga câte o ulcea), cu muchii, stucatură": Vl 15; „În camera curată, din cărămidă, cu muchii": Vl 16; „În camera de locuit, din piatră, pământ galben, cărămidă, construită într-un fel special cu doi «craci», adică două trupuri prin care trecea fumul, cu muchii": Vl 18.

Soba este construită. *De bărbaţi:* Gj 1, 2, 4, 6, 7, 13, 14, Ot 6-8, 11, 12, 14, 16. *De bărbaţi şi/ sau meşteri specializaţi:* Dj 1, 5, 7, 8, 14, 16, Gj 3, 9, 12, 15, Mh 4, 8-10, 12, Ot 1, 9, Vl 2, 3, 7, 9, 14, 16, 17. *De meşteri specializaţi:* Dj 11, 13, 15, 17, Gj 2 (rar), 5, 7 (rar), 10, 11, Mh 1, 2, 6, Ot 2, 3, 12, Vl 1, 6, 10, 12, 13, 15, 18. *De femei, bărbaţi, meşteri:* Vl 4, 5, 8. *Azi:* „Numai de meşteri": Gj 12, 13, Vl 2, 3, 7, 14, 17.

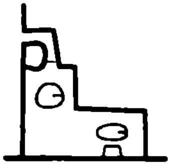
Sobă cu plită şi cuptor de bucătărie

Soba cu plită şi cuptor de bucătărie: „Aşezată în camera de locuit, în camera «curată» sau în bucătărie, din cărămidă arsă, nearsă": Dj 1, 2, 4-6, 8, 9; „Aşezată în «la vatră» şi în camera de locuit, din cărămidă; lucrată de meşteri specializaţi, dar Pachiţa le lipea cu balegă de cal cu pământ": Dj 3; „Aşezată în odaia de locuit, din cărămidă": Dj 10, 15, Gj 1, 11, Mh 1-3, 6, 9, Ot 2, Vl 4, 10, 16; „Aşezată în camera de locuit, în bucătărie; şi înainte şi azi; din cărămidă": Dj 12; „Aşezată în camera de locuit, în bucătărie, din cărămidă subţire, nearsă; era şi mai este încă": Dj 13; „Înainte era aşezată în camera de locuit şi în bucătărie, cu muchii; azi este în «camera curată» şi bucătărie; din cărămidă": Dj 14, Vl 7; „Înainte şi azi era aşezată în camera de locuit, din cărămidă. Azi se aşează şi în camera curată şi în bucătărie, dar se lucrează din teracotă": Dj 16; „Înainte – aşezată în tindă, în camera de locuit, bucătărie; azi şi în camera curată; azi este din cărămidă, chiar şi cu teracotă, dar mai puţin pentru economie; sobele de teracotă cuprind cuptoare pătrate din tablă (de cumpărat), aşezate în bătaia flăcării": Dj 17; „Înainte era aşezată în camera de locuit; azi în bucătărie; din cărămidă": Gj 3; „În «vatră», «camera bună», din cărămidă, cu firide": Gj 5; „Aşezată în tindă, în camera curată, apărută interbelic, cu trei, patru plite": Gj 6; „În camera «curată», din cărămidă": Gj 7; „Aşezată în bucătărie, din cărămidă": Gj 9, Vl 9; „Aşezată în bucătărie şi înainte şi azi; înainte, din cărămidă, azi, cu cahle, teracotă": Gj 10; „Înainte era în camera curată, bucătărie; azi în bucătărie din cărămidă ori şi cu cahle": Gj 12; „În camera curată, din cărămidă": Gj 14, 15, Vl 18; „Aşezată în camera «curată», în casele mai noi, după 1945, din cărămidă": Mh 2, Ot 1; „Sobă cu laviţă pentru dormit şi cuptor, aşezată în camera de locuit, din cărămidă nearsă, dreptunghiulară, pe picioare de pământ": Mh 5; „Aşezată în tindă, în camera de locuit, din pământ, cu plită de fier, cu muchii": Mh 7; „Din cărămidă nearsă, aşezată în camera bună": Mh 8; „Azi, la casele mai noi, în loc de vatră, din cărămidă sau pământ": Mh 10; „Din pământ, aşezată în camera de locuit, în camera «curată»": Mh 11, Ot 7; „Se făcea şi din pământ, cu decor de stucatură; azi nu": Ot 5; „Aşezată în camera de locuit, «la sobă», din cărămidă": Ot 9, 14; „În camera de locuit, în bucătărie, din cărămidă": Vl 1; „În camera de locuit; azi în camera curată, în bucătărie (şi înainte); din cărămidă": Vl 2; „Înainte în tindă; azi – în camera curată; din cărămidă": Vl 3; „În camera de locuit, din cărămidă": Vl 5; „În bucătărie, din cărămidă, fier": Vl 6; „De vreo 50 de ani, în camera de locuit, camera curată, din cărămidă": Vl 8; „Aşezată în tindă, în bucătărie": Vl 11; „Aşezată în

https://biblioteca-digitala.ro

«la sobă» (camera curată), din cărămidă, fier. Şi azi la fel": Vl 12; „Aşezată în bucătărie, din cărămidă, fier; azi nu": Vl 13; „În camera curată, din cărămidă subțire": Vl 15; „În bucătărie şi înainte şi azi; din cărămidă, fier": Vl 17.

Soba este construită. *De bărbați:* Gj 14, 15, Vl 18. *De bărbați şi/sau meşteri specializați:* Dj 14, Gj 3, 7, Mh 2, 11, Ot 1, 9, 14, Vl 2. *De meşteri specializați:* Dj 1, 2, 4-6, 8-10, 12, 13, 15-17 (şi azi), Gj 1, 5, 10-12, Mh 1-3, 6, 7, 9, Ot 2, Vl 1, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12 (şi azi), 15-17. *De femei, bărbați, meşteri:* Vl 5. *Azi:* „Numai de meşteri": Dj 14, Vl 2, 7.

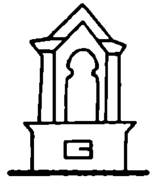
Sobă cu olane

Soba cu olane: „Aşezată în camera «curată», din cărămidă şi cu plite, după 1925, puține cu cahle": Dj 1, 3; „Rar": Dj 4; „Aşezată în odaia de locuit, în camera «curată»": Dj 7, 15, Mh 2, Ot 4; „Sobe cu trei «gemănări» (fumuri) şi cu plită, aşezată în camera de locuit. Se făcea din cărămidă de pământ nears, cu coş din cărămidă arsă. Era pătrată, cu trei gemănări pentru fum, cu plită, pătrată, cu latura cam de 1 m": Dj 9; „Sobă cu «urloaie», fumuri aparente, cam de 1,50 m înălțime, cu plită lipită de ea, aşezată în camera curată, din cărămidă subțire, nearsă;azi nu mai este": Dj 13; „Sobă cu hornuri, în camera de locuit, în camera curată": Gj 1, 11, 13, 15; „Înainte era aşezată în camera curată; azi în bucătărie; din cărămidă": Gj 3, 7; „Înainte era în «camera bună»; azi este în «la vatră»": Gj 5; „Ieşită după 1914, în camera de locuit. În pereții sobei, chiar la baza muchiei care este mediană se fac două găuri rotunde, numite olane, pentru copt mere, gutui etc": Gj 8; „Sobă cu «stâlpi», în camera de locuit şi în camera curată, cu plită, din pământ, cărămidă; azi – din teracotă, cu «ciubucărie»": Gj 9, 12; „Din cărămidă, în camera de locuit": Gj 14, Vl 18; „Sobă cu «hurloaie», tip care apare interbelic, din cărămidă": Mh 8, Ot 13; „Sobă cu două «urloaie» pătrate, cu despărțitură între ele; aşezată în camera de dormit, care se chema «la sobă»": Mh 9, 11; „Se întâlnea foarte rar, numai la familiile înstărite, azi nu mai apare": Mh 10; „Soba era aşezată în camera curată, avea patru burlane, cu coroană frumoasă sus şi olane": Ot 6; „Soba era lucrată de meşteri specializați. Avea doi craci de cărămidă, rectangulari; era tencuită cu pământ sau var": Ot 12; „În camera curată, din cărămidă": Vl 1; „În camera de locuit; azi este în camera curată Înainte şi azi este din cărămidă, cu două brațe": Vl 2; „Soba cu «hoarne», în camera curată. Înainte era în tindă, în bucătărie, în camera de locuit. Azi este din cărămidă": Vl 3; „Sobă cu olane sau cărămizi, aşezată în camera de locuit, camera «curată»": Vl 6; „Înainte era aşezată în camera «curată»; din cărămidă. Azi nu se mai fac": Vl 9; „Aşezată în camera de locuit, din cărămidă": Vl 10, 14; „Aşezată în tindă, în camera de locuit, apărută interbelic; cu fundație de cărămidă, paralelipipedică, cu plită şi cuptor, cu trei fumuri, cu horn": Vl 11; „Aşezată în «la sobă» (camera curată), din cărămidă; azi, nu": Vl 12; „Sobă de colț, aşezată în camera de locuit, bucătărie, până în perioada interbelică; azi nu": Vl 13; „În camera de locuit, din cărămidă; lucrată de bărbați, de meşteri; sunt doi, trei în sat": Vl 16; „În camera de locuit, interbelic; în camera curată; azi cu olane şi cu plită sau cu olane şi sobă oarbă": Vl 17.

Soba este construită. *De bărbați:* Gj 14, Vl 18. *De bărbați şi/sau meşteri:* Dj 7, 13, 15, Gj 3, 7, Mh 8, 9, 11, Ot 6, 12, 13, Vl 1, 3, 6, 10, 12. *Azi:* „Numai de meşteri": Vl 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Sobă din fontă

Soba din fontă: „Foarte rar": Dj 1; „Soba de tuci era rotundă; a apărut puțin înainte de primul război mondial": Dj 2, 13, 15, Mh 3, 2, 5, 11, Ot 10, 15, Vl 2; „Așezată în «sobă» (camera curată); azi nu": Vl 12; „Apărută interbelic; azi sunt puține, la școli, primărie; se cheamă «topleț»": Vl 13; „Doar la școală": Vl 17; „Din 1920": Vl 18.

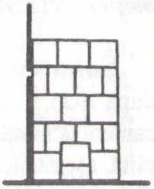
Sobă de teracotă

Soba din teracotă: „De vreo 40 de ani, în camera de locuit": Dj 1, 2, 10, 11, Gj 11, Mh 2-6, 8-11; „Azi cu teracotă și cahle": Dj 4, 7, 16, 17, Gj 13, 15, Ot 1-3, 5, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 13; „Azi este sobă de teracotă, cu plită și cahle (din 1956)": Dj 5, Gj 9; „De prin 1965": Dj 9; „Azi este așezată în camera curată, cu cahle, frecvent, cu plită": Dj 12-15; „Din zid de cărămidă, dreaptă, cu ușă, cenușar și firidă": Gj 5, 13; „Există de mult, cu cahle": Vl 2; „Cu șamotă": Vl 6; „În camera curată, a înlocuit soba cu olane": Vl 9; „Așezată în «sobă» (camera curată). Și azi la fel": Vl 12, 17; „Azi sunt puse și de-a lungul și pe colț": Vl 18.

Soba este construită. *De meșteri:* Dj 1, 2, 4, 5, 7, 9-17, Gj 9, 11, 13, 15, Mh 2-6, 8-11, Ot 1-3, 5, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 2, 13.

Numărul focurilor din gospodărie: „Înainte două; azi chiar și cinci": Dj 4; „Înainte unul; azi unu, două": Dj 5, Gj 1, 2, 9, 13, 15, Vl 1; „Înainte unu-trei; azi trei-patru": Dj 6; „Și înainte, și azi trei": Dj 11, Vl 13, 14; „Înainte trei; azi trei-patru": Dj 13; „Înainte unu-două; azi trei-patru": Dj 16, 17, Gj 10-12; „Înainte unu-două": Gj 3, 4; „Și înainte și azi două-trei": Gj 5, Vl 17; „Și înainte și azi două": Gj 8, Vl 8, 14, 18; „Înainte unul; azi două": Gj 14; „În gospodărie aveau un foc sau cu două focuri, în tindă și în zimnic; azi două-trei": Dj 9, Ot 11, 12, 14, 16; „Înainte, unul; azi, două-trei": Vl 2; „Și înainte și azi unu-două": Vl 3, 4; „Înainte unul; azi trei": Vl 6; „Cel mult două": Vl 7; „Înainte două; azi două-trei": Vl 10; „Înainte trei; azi patru": Vl 11.

CUPTORUL

Terminologie: „Căminete": Gj 14; „Cuptor": Dj 1, 3-10, 12-15, 17, Gj 1, 3-6, 8-13, 15, Mh 1-7, 9-12, Ot 1-3, 5, 8, 11, 13, 14, 16, Vl 1-13, 15, 17; „Furună" : Mh 8.

Tipologie

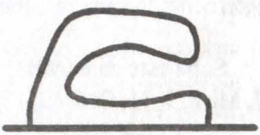
Cuptor simplu

Cuptoare așezate în curte. Cuptorul simplu: „Din cărămidă, arsă, nearsă, dreptunghiular": Dj 1, 8, Gj 14; „În curte; azi este sub un șopruleț. Din cărămidă și înainte și azi, cu plite": Dj 4; „Și înainte și azi erau în curte, din cărămidă; azi sunt cu plite și acoperiș din tablă": Dj 5; „Azi sunt din cărămidă arsă sau chirpici (cărămidă nearsă), cu acoperiș": Dj 6; „Azi este cuptor simplu, din cărămidă, cu

https://biblioteca-digitala.ro

acoperiş": Dj 12-14, Vl 17; „A apărut mai de curând, de când au venit moldovenii, de pe vremea foametei (1946). Cuptor simplu este numai afară, în curte, lucrat din chirpic, cu acoperiş sau doar cu o tablă. Pâinea se pune pe tăvi, tăvile pe pirostrii; se lasă jăratic de paie sub pirostrii": Dj 15; „Erau cuptoare simple, dar afară; altfel, era cuptor zidit în sobă. Cei mai mulţi foloseau ţestul. Şi azi sunt foarte puţine cuptoare": Dj 17; „Şi înainte erau în curte; azi sunt numai în curte; din cărămidă, cu acoperiş": Gj 1; „Din cărămidă, cu acoperiş": Gj 3; „Cuptor simplu, din cărămidă, aşezat în bucătăria de vară sau sub polată, pe postament, cu vatră în faţă": Gj 9, 10; „Cuptor simplu, aşezat sub «polată» sau în curte, sub un acoperiş improvizat, din cărămidă, cu plită (şi azi) şi cu alt cuptor mic": Mh 2, 1, 6, 7, 12; „Înainte nu erau; azi sunt în curte, în tindă; din cărămidă": Ot 2; „Cuptor simplu, în curte, sub cerul liber, din cărămidă, cu plită; azi nu se mai fac, dar mai sunt câteva": Ot 13; „Cuptor în curte, din cărămidă": Ot 16; „În «cunie» (aplecătoare), în curte, din nuiele arse cu lut, cărămidă. Când nu erau sub aplecătoare aveau un acoperiş pe furci. Aveau completări cu plite": Vl 1; „Cuptor de formă conic-rotunjită, aşezat în faţa casei, pe soclu din lut şi piatră sau cărămidă, cu sau fără acoperiş, fără coş (azi, cu coş)": Vl 2, 4, 5; „Este şi cuptor mic, pentru «mălai», uneori pentru copt pâinea, aşezat în spatele casei sau pe o latură, în acelaşi loc cu vatra, pe un soclu de 40 cm, acoperit cu o polată, în forma unui patrulater; azi la fel": Vl 2; „Înainte şi azi – în şopron, din cărămidă": Vl 3; „Din pământ cu pleavă, cu alte cuptoare mici, cu acoperiş, cel din curte": Vl 6; „În curte (şi azi), din cărămidă, cu alte cuptoare mici": Vl 7; „În curte, din lut cu nuiele arse": Vl 8; „Din cărămidă, sub polată": Vl 9; „Cuptor conic, în curte, cu soclu de cărămidă, cu un mic coş, acoperit cu şiţă": Vl 11; „Erau foarte rare; azi sunt mai multe, în faţa casei sau pe latură, lângă vatră, acoperite cu o polată într-o apă, cu soclu de lut, lipit cu var şi nisip, din piatră, cărămidă, de forma unui patrulater": Vl 13, 17; „Din pământ cu piatră; şi azi": Vl 18.

Cuptor cu corpul afară: „Cuptor pentru colaci, boltit, din cărămidă": Dj 13; „Din cărămidă şi pământ, cu plite, dreptunghiular sau paralelipipedic, sub un acoperiş": Mh 9, 11; „Cuptor afară, cu gura în casă; din pământ cu piatră, cărămidă; cu temelie înaltă; se lipea la temelie cu var şi nisip, să nu tragă apă. Avea şi are coş direct în pod, stâlpi ornamentaţi pentru susţinerea hornului": Vl 13; „Din cărămidă, pe stâlpi, cu acoperiş": Vl 15.

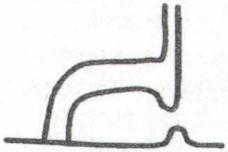
Cuptor cu corpul în afară

Cuptor cu horn şi vatră orientate: spre centru: „Cuptor din cărămidă, în «ogeac» şi în curte, sub un acoperiş": Mh 11; „Din cărămidă, cu acoperiş": Vl 2; „Rar, din lut cu nuiele arse, cărămidă, înainte; azi – din cărămidă; cu plită, sub un şopron pe patru furci": Vl 12.

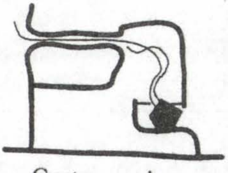
Cuptor cu horn şi vatră orientate spre centru

https://biblioteca-digitala.ro

Spre față: „Din cărămidă, în bucătăria de vară": Vl 2.

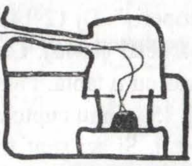

Cuptor cu horn
și vatră orientate
spre față

Pe diagonală : „Azi este în bucătărie, «cunie» (sub polată), cu plite, din cărămidă": Vl 9.

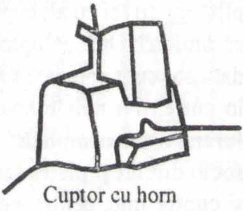

Cuptor cu horn
și vatră orientate
pe diagonală

Alte tipuri: „Este cuptor numai în curte, din cărămidă: patru pari pe care se pune cuptorul, acoperit cu scândură pusă pe patru furci; câteodată, neacoperit": Gj 4; „Azi este în bucătăria de vară; din cărămidă lipită cu pământ. Cuptorul era și este așezat și în «la vatră», în «șatră» (o anexă, bucătărie de vară), cu boltă din cărămidă pe pod de lemn și cărămidă, pe postament sau stâlpi din lemn și cărămidă, la o înălțime de 20-100 cm, cu orificiu pentru fum; la cuptorul cu plită sunt și cahle de teracotă": Gj 5; „Cuptor pentru mălai și pâine, din cărămidă de mână, cu acoperiș, dreptunghiular": Gj 6; „Cuptoarele au apărut mai târziu. Alături de vatră, femeile făceau un cuptor mic, din cărămizi. Îl foloseau vara, când nu ajungea țestul. Iarna îl stricau. Mai făceau și un cuptor de pus pe vatră. Laturile cuptorului erau din cărămidă pusă pe dungă. Acoperișul, în unghi ascuțit, era din cărămidă cioplită la capete, să poată sta înclinată și să formeze două ape": Gj 8; „Cuptor așezat afară, sub un acoperiș, sau «perdea», din piatră, partea inferioară; cărămidă, în partea superioară și hornul, rotunjit în partea de sus": Gj 10, 11; „Azi este cuptor în curte, din cărămidă": Gj 12; „Cuptor numai în curte, zidit pe o platformă din lemn, pe țăruși, cu sau fără coș, rotund, din cărămidă": Gj 13.

Cuptoare așezate în casă. Cuptor simplu: „Cuptor simplu, așezat lângă «vatră», pe o parte, cu gura în vatră, în bucătărie, din cărămidă arsă, nearsă, dreptunghiular": Dj 1, 8; „Cuptor simplu, așezat în bucătărie, în «sobă», din cărămidă, mai nou, cu plite și cahle": Dj 3; „Cuptor simplu, în «ogeac»; azi în bucătărie, din cărămidă. Avea horn construit sub polița cu coș": Dj 4; „Cuptor simplu, așezat înainte de «la foc», la «ogeac», din cărămidă. Pe vatră se făcea în colț un cuptoraș mic (a început cam de 50-60 de ani), din cărămidă, lipit cu pământ, dreptunghiular": Dj 5; „Înainte erau mai mult țăsturi. Azi sunt cuptoare simple, așezate în «casă» (tindă), în bucătărie, din cărămidă arsă sau din chirpici (cărămidă nearsă)": Dj 6; „A apărut după 1920. Așezat în tindă, în ogeagul (bucătăria din curte, de sub acoperișul casei), din cărămidă arsă cu boltă, cu soclu (dacă-l avea) din chirpici. Este ridicat cu 70 cm de la sol și se zidește în două părți, iar fundul era din perete": Dj 7; „Înainte – cuptor simplu, așezat în ogeac și în bucătărie; azi în bucătărie, alături de cuptorul cu sobă, care apare acum și în camera de locuit. Demult era din lut cu nuiele arse sau se umplea un

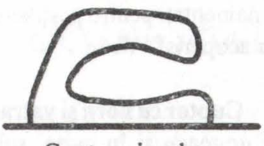

Cuptor simplu

https://biblioteca-digitala.ro

sac de paie, se punea în colțul ogeacului. Se acoperea cu pământ lipit cu paie, se lăsa o gaură. Când pământul era uscat, se dădea foc la paie și cuptorul era gata. De vreo 15 ani se face din cărămidă": Dj 9; „Cuptor simplu, din cărămidă, așezat în «cunie» (tindă)": Dj 10; „Cuptor simplu, din cărămidă, așezat înainte în «sală» (tindă), bucătărie; azi în bucătărie": Dj 12, 14; „Cuptor simplu, pentru pâine, așezat înainte «la vatră», la coșul cel mare cu corlată sau în camera de locuit ori bucătărie; din cărămidă. Azi este în bucătărie": Dj 13; „N-au fost cuptoare. Acest tip a apărut foarte recent; este cu gura în casă și corpul în exterior": Dj 16; „Cuptor simplu, așezat sub ogeac, din cărămidă": Gj 1; „Cuptor la vatră și sobă oarbă, în camera de locuit, din cărămidă": Gj 3; „Azi se face și la soba de teracotă": Gj 9, 10; „«Căminete» sub horn, așezat în tindă, din cărămidă": Gj 14; „Așezat la «unghete» sub «corlat», din cărămidă; la casele vechi, cuptor cu gura de foc în ogeac și corpul în «sobă» (camera de dormit), din cărămidă, dreptunghiular": Gj 15; „Cuptor în ogeac (tindă), din cărămidă lipită cu pământ": Mh 7, Vl 7; „Cuptor mic pe vatră și la țest, din cărămidă, în tindă; azi este mai mare": Ot 11; „Înainte nu erau; azi – la vatră, din cărămidă": Ot 14; „Cuptor în tindă, bucătărie, din nuiele arse cu lut, cărămidă, cu hornul orientat în spate, pentru a face legătura cu hornul central; cu plite și unele, cu hornul direct din pod": Vl 1; „Cuptor în «la foc», pe vatră, la «corlat» (bucătărie); din cărămidă, sau lângă soba cu plită; are o mică vatră în față. Uneori se face focul pe vatră. În exterior era dreptunghiular, cu gura rotundă sau îl făcea după troacă: punea o troacă cu gura în jos și după ea construia cuptorul; era și este și în anexă, cu plite": Vl 2; „În bucătărie, din pământ cu pleavă": Vl 6; „În bucătărie, «cunie», înainte; din cărămidă": Vl 9; „Cuptor de pâine în tindă, din cărămidă țigănească mică, făcută la tipar": Vl 11.

Cuptor cu corpul în afară: „Cuptor în ogeac, din cărămidă cu pământ, cu horn sub polița cu coș": Dj 4; „Mai recent, din cărămidă, așezat în bucătărie, «cunie» (tindă)": Dj 10; „Înainte era cuptor pentru colaci, boltit, așezat în «la vatră», la coșul cel mare cu corlată, în bucătărie; azi – în bucătăria de vară; din cărămidă": Dj 13; „La soba oarbă, în camera de locuit. Și azi la fel": Gj 10, 11; „Cuptor la soba din odaie, cu plită și laviță pentru dormit, între perete și sobă, din cărămidă": Mh 1; „Cuptor la soba oarbă din odaia de locuit, din piatră cu pământ sau cărămidă, dreptunghiular pe verticală, cu horn prin ogeac, cu laviță între perete și corpul cuptorului": Mh 3-5, 7; „Cuptor la «soba oarbă», în camera de locuit, în «polată» sau în «celar», din lut cu nuiele arse, pământ cu piatră sau piatră, cu alte cuptoare mici; cu plită, de prin 1930": Mh 10; „Cuptor cu vatră, în ogeac, dreptunghiular ori paralelipipedic, din cărămidă și pământ, cu plite": Mh 9, 11; „Cuptor cu gura în tindă, cu vatră simplă, cu restul cuptorului în camera de locuit, apărut târziu, cam prin 1940. Înainte era lucrat din nuiele acoperite cu pământ, ca să nu ardă; mai încoace – din cărămidă arsă sau nearsă, chirpici, de forma unui patrulater; cu plite": Ot 1; „Cuptor sub ogeac și camera de locuit, combinat cu soba oarbă, din cărămidă": Vl 15; „Cuptor simplu în tindă, din piatră cu pământ galben, cărămidă, cu corlat și coș direct în pod, cu canapea (bancă) în jur, cu stâlpi ornamentați pentru susținerea corlatului; azi nu se mai fac": Vl 18.

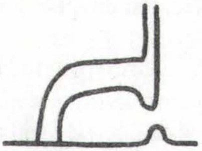

Cuptor cu corpul în afară

https://biblioteca-digitala.ro

Cuptor cu horn şi vatră orientate: spre centru: „Şi înainte şi azi, cuptor aşezat în «corlat» (tindă), alături de gura sobei, cu vatră, ţest; în bucătăria de vară, cu horn şi vatră orientate spre centru, din cărămidă": Vl 2; „În bucătărie, «cunie» (sub polată), înainte; din cărămidă": Vl 9; „În «celar» (tindă), din cărămidă, cu coş direct din pod, cu undrea cu poliţe; azi nu": Vl 10; „Aşezat în «la foc» (camera de locuit), în tindă, bucătărie, din lut cu nuiele arse, cărămidă, înainte; azi din cărămidă; cu plită, horn direct în pod": Vl 12.

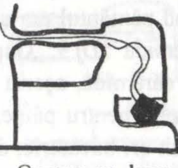
Cuptor cu horn şi vatră orientate spre centru

Spre faţă: „Cuptor din cărămidă, în «corlat» (tindă), lângă vatră, ţest, cu horn şi vatră orientate spre faţă": Vl 2; „În camera de locuit, din cărămidă": Vl 8.

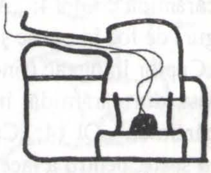
Cuptor cu horn şi vatră orientate spre faţă

Pe diagonală: „Cuptor din cărămidă, cu cahle, cu sobă şi plită, în camera de locuit; numai azi": Dj 9, 10, Ot 5; „Cuptor din lut cu nuiele arse, cărămidă, cu plite; aşezat în tindă, bucătărie, «cunie» (aplecătoare), cu horn orientat spre spate, pentru a face legătura cu hornul central sau cu horn direct în pod": Vl 1.

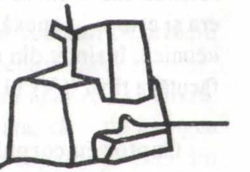
Cuptor cu horn şi vatră orientate pe diagonală

Alte tipuri: „Înainte nu erau cuptoare. După 1940 a început construcţia de cuptoare pe vatră. Este lucrat pe vatră, din cărămidă nearsă, luând locul ţestului": Dj 11; „Cuptor în soba oarbă, din cărămidă lipită cu pământ; se făcea focul din vatră; înainte era în camera de locuit": Gj 5; „Cuptor pentru mălai şi pâine, aşezat în bucătărie. Este făcut din cărămidă de mână. Este ca un paralelipiped": Gj 6; „Cuptorul era în soba oarbă, din pământ sau era şi este cuptor la soba cu plită, din cărămidă; înainte era în camera de locuit, azi este în bucătărie": Gj 12; „Cuptor în odaie, unde se făcea turta; din cărămidă, paralelipipedic în partea de jos, ridicat pe o latură, ca un scaun, cu plită": Vl 6; „Cuptor folosit de-abia după al doilea război mondial. Acum este foarte rar; are gura în bucătărie şi corpul în cameră; focul se face direct în el; este dreptunghiular": Vl 13.

https://biblioteca-digitala.ro

INSTALAȚII PENTRU CAPTAREA FUMULUI

Terminologie. „Camniță": Gj 6, 9; „Coarbă": Gj 8; „Corlat": Vl 2, 18; „Corlată": Gj 10, Ot 6, 11, 16; „Coş" : Dj 1-3, 5-9, 12-17, Gj 2-5, 7, 8, 14, Mh 1-10, 12, Ot 1-5, 7, 8, 14, Vl 1, 2 (azi) 3, 5, 10, 11, 13; „Coş pe coardă": Dj 10, 11, Ot 12; „Coş cu corlată": Gj 4, 13; „Partea inferioară, horn, partea superioară, coş": Ot 13; „Dudău": Mh 11; „Horn": Dj 1, 4, 7, Vl 1, 5-7, 13, 14, 16; „Hogeac": Vl 1, 9; „Orn": Dj 17; „Ogeac": Dj 16, 17, Vl 1, 7; „Ogeac cu corlată, horn cu corlată": Dj 2, Gj 12, Ot 9, 10, 15, Vl 4, 15; „Ogeac cu coş şi corlată": Gj 1, 15; „Ogeac cu primbă" (corlată): Gj 7; „Urloi": Ot 9, 14; „Urs": Vl 11; „Ursoaie": Vl 3.

Tipologie. Apărătoare pentru scântei: „Coarba era o apărătoare pentru scântei": Gj 8.

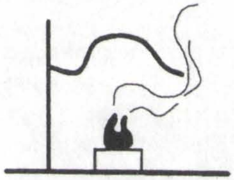
Apărătoare pentru scântei (bābură, babă)

Horn simplu: „Coş cu «urloaie» pătrate, tencuite şi văruite, din cărămidă, dreptunghiulare; azi – coş din cărămidă mică şi lemn lipit cu pământ": Mh 11, Ot 9; „«Urloi», la soba oarbă, sus, făcea legătura cu coşul casei, care era pătrat, din cărămidă": Ot 10; „Azi este coş de cărămidă, acoperită cu tablă. Construcţia de deasupra vetrei se cheamă «laviță». Înainte, fumul din plită intra în soba oarbă şi de aici, în coşul de la vatră": Ot 14; „Coş, urloaie, de scândură. Sistemul vechi este foarte neclar. Se pare că era atât vatra în camera de locuit, în ursoaie, în tindă, cât şi soba oarbă în camera de locuit, cu vatra în tindă": Vl 3; „Aşezat în «cunie», din nuiele împletite, cărămidă, cu fumul liber prin pod": Vl 9.

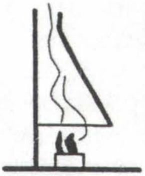
Horn (ogeac, corlată)

Horn cu corlată: „Aşezat în ogeac (tindă), dreptunghiular, cu corlată înălțată cam la 30-40 cm, cu o înălţime totală de 1,20 m, din lănteţi lipiţi şi tencuiţi, continuaţi cu cărămidă. Înainte tot coşul era din nuiele împletite, tencuite pe amândouă feţele": Dj 2; „Aşezat în ogeac (bucătărie), din cărămidă": Dj 3; „Aşezat în ogeac; azi în bucătărie, din cărămidă sau chirpici. Coşul la ogeac era făcut din patru stâlpi în formă conică, peste care se băteau scânduri şi se tencuia cu pământ. Stâlpii erau fixaţi de grinzile casei cu un «jug» de lemn. De jug se prindea, cu patru lănteţi, scândura poliţei. Hornul avea formă de trunchi de con": Dj 4; „Aşezat în «la foc», în ogeac, din scânduri, «blăni» de 2 cm, lipite cu pământ, tencuite cu carbid, din nuiele împletite, lipite cu pământ sau din cărămidă. La bază avea o «corlată» (policioară) fixată cu o «undrea»": Dj 5; „Coş cu corlată (poliță) din scândură, în partea inferioară; cărămidă, în sus şi pe casă. Azi la fel": Dj 6; „Cu corlată de lănteţi, lipită şi văruită, legată cu undrea. De-a lungul coşului, care are formă de prismă, se legau fiarele coşului, căldarea sau ţestul. De la tavan în sus, chirpici sau cărămidă arsă cu var şi nisip, tencuit în interior cu var cu nisip": Dj 7; „Aşezat în ogeac, azi şi în bucătărie, din scândură, cu corlată": Dj 8; „În ogeac sau în bucătărie; azi în bucătărie; din scândură, cărămidă: până la pod e din scânduri, de la pod până la acoperiş, din cărămidă. Jos se face jug de lemn, obezi de lemn sau cărămidă nearsă. Coşul de vatră este tronconic. Cel de la sobă, drept; cele două coşuri se uneau sub acoperiş şi se evacuau împreună": Dj 9; „Aşezat în «cunie» (tindă), cu coardă din blană, coş

https://biblioteca-digitala.ro

larg, paralelipipedic, din cărămidă cu pământ; fumul se evacua; înainte şi direct sub acoperiş; azi nu": Dj 10; „Coş cu coardă, aşezat în cunie (tindă), din blăni de stejar, brad, fag; azi la fel": Dj 11; „Aşezat în «la foc» (tindă) înainte; azi şi în «la foc» şi în bucătărie, cu poliţă şi undrea de fixare, din scândură până la pod şi din cărămidă din pod în sus": Dj 12; „Aşezat în «la vatră» sau în bucătărie, cu corlată de blană, legată de coş cu un rând de cărămidă, cu tencuială; azi la fel. Coşul de la bordeie era din nuiele împletite, lipite cu lut; celălalt, de la casele de suprafaţă – din blăni până la tavan, cu hornul din pod şi peste acoperiş din cărămidă. Coşul era larg, acolo se afuma porcul": Dj 13; „Înainte era aşezat în «sală» (la vatră) şi în bucătărie; azi în bucătărie, din scândură la partea inferioară; din cărămidă – la cea superioară": Dj 14; „Aşezat în ogeac, din scândură lipită; şi azi": Dj 15; „Aşezat în «hogeac», înainte; azi în bucătărie; din lănteţi pe scândură (de la grindă în jos 40-50 cm), lipiţi cu pământ; cu corlată (poliţă) pentru vase; la bază, hornul are 60-70 cm diametru iar sus, 30-35 cm. Coşul exterior este din cărămidă": Dj 16; „Înainte era aşezat în ogeac, în «cunie»; azi în bucătărie; din scândură, partea inferioară cu «corlată», cărămidă, din pod în sus. Înainte fumul se evacua direct sub acoperiş": Dj 17; „Aşezat în tindă, din nuiele împletite, lipite cu lut, cărămidă, cu corlată; (construcţie înălţată, ca o poliţă)": Gj 1, 14, Vl 5, 6, 14; „Aşezat în ogeac (tindă), din nuiele împletite cu lut (cei mai săraci) sau din cărămidă, cu corlată": Gj 2; „Aşezat în tindă, în «la foc» (camera de locuit), bucătărie, înainte; azi în camera de locuit, în bucătărie; din cărămidă, cu corlată": Gj 3; „Aşezat în tindă, din nuiele împletite, lipite cu lut, din scândură până la tavan şi apoi din cărămidă, paralelipipedic, cu corlată (o poliţă deasupra vetrei) din scândură": Gj 4, Vl 16; „Coş cu poliţă până la urloi, aşezat în bucătărie, din scândură": Gj 6; „Înainte era şezat în tindă, în bucătărie; azi din nuiele împletite, lipite cu lut, scândură în partea superioară, cu o construcţie ridicată, «primbă», «cujbă»": Gj 7; „Aşezat în tindă din lemn strâmb, acoperit cu şindrilă ori din două bârne încheiate şi cărămidă sau nuiele împletite şi lipite cu lut; zidul după vatră este din «căminete» de pământ; coşul se ridică de la tavan în sus": Gj 8; „Aşezat în bucătărie, din scândură lipită (tencuită), cu «corlată» (poliţă), în horn, până spre acoperiş": Gj 9, 10; „Aşezat în «la vatră» şi înainte (şi azi); azi şi în bucătăria de vară, din cărămidă, cu corlată înălţată la 1,5 m faţă de «la foc»": Gj 11; „Aşezat în «casă» (tindă) înainte; azi în bucătărie, cu corlată; înainte de scândură; azi din cărămidă": Gj 12; „În «casa cu foc» (tindă) înainte, din nuiele împletite, cu lut, cu corlată după care se punea postava pentru turtă": Gj 13; „«Ogeac cu corlată»; ogeacul era aşezat în tindă, din nuiele împletite şi lipite cu pământ, cărămidă subţire, dreptunghiular; corlata din scândură": Gj 15; „Cu corlată înălţată la 1,5 m şi la 40 cm sub tavan, aşezat în ogeac (tindă), din scândură, lut şi cărămidă": Mh 1, 2, 5; „Aşezat şi în «polată», identic celui din tindă, din lut şi cărămidă": Mh 2; „Cu lesă şi cuie pentru afumat carnea, aşezat în ogeac, ieşea, peste nivelul casei cam 1 m, sau fumul ieşea în pod fără coş, printre grinzi; era făcut din «lănteţe» lipite cu lut": Mh 3; „Aşezat în tindă, din scândură, cărămidă nearsă, azi din scândură, cărămidă arsă, dreptunghiular, înalt de 1,5 m.": Mh 8; „În «la vatră», în ogeac (tindă), din nuiele înpletite, lipite, mai târziu din cărămidă, numai până în pod sau până peste acoperiş": Mh 4, 6, 7, 9; „Din nuiele împletite, lipite cu lut, cam de 1 m/1 m şi cam cu 2 m peste nivelul acoperişului, aşezat în tindă; azi nu se mai face acest tip de coş": Mh 12; „Aşezat în «casă» (bucătărie) din nuiele împletite, pe patru stâlpi verticali, lipit cu pământ. Coşul ieşea în coama casei cu aproximativ 20 cm şi venea pe «apa» din faţă a acoperişului. Azi la casele noi, fără vatră, se face numai sobă iar coşul este din cărămidă": Mh 10; „Din nuiele împletite şi lipite, pătrat la bază, îngustat în sus, aşezat în «la foc»": Ot 1; „Din scândură, cu

https://biblioteca-digitala.ro

corlată de scândură, prinsă de grinda casei cu doi stâlpi de lemn, «undreaua coşului», aşezat în «la foc» (tindă), azi şi în curte": Ot 2, 10; „De cărămidă, în tindă, cu corlată": Ot 3, Vl 4; „Din fâşii de salcie, cărămidă, aşezat în «la foc»": Ot 4; „Înainte, din nuiele împletite, lipite cu lut, aşezat în ogeac (bucătărie)": Ot 5; „Cu corlată din scândură, din nuiele împletite cu lut sau scândură lipită; în partea superioară – din cărămidă": Ot 6, 9; „În ogeac (tindă); azi şi în bucătărie, din nuiele împletite, lipite cu lut, paiantă, cărămidă. Fumul ieşea direct sub acoperiş, printr-o deschizătură făcută în acoperiş. Era «laviţa coşului», lucrată din lemn, cam de 1,50 m înălțime faţă de vatra propriu zisă, făcută din două curmezişuri de lemn. De ele se legau vergile, pe care se agăța căldarea. De la laviţa coşului în sus, pornea coşul. Pe această laviţă se ţinea troaca de sare, răzătoarea pentru căpistere (curăța cojile), grătarul de fier, cutia pentru lingurile de lemn, fierul țestului, care îl ridica": Ot 7; „Cu corlată din scândură, prinsă de grindă cu doi stâlpi, «lemne», «undreaua coşului», horn de cărămidă nearsă": Ot 10; „Cu corlată de şipci, legată la grindă cu două blăni groase, în tindă, în «la foc»; de la soba oarbă ieşea fumul prin «urloi», sub coş, sub toba de coş, care era din lemne, lipită cu pământ; la vatră era «tobă de coş», cu corlată, din lemne, lipită cu pământ, legată la grindă cu două lemne; se găseşte şi azi la casele bătrâneşti": Ot 11; „Coşul pe coardă era construit din fâşii de salcie sau din scândură, tencuit cu pământ sau cu var şi câlți tocaţi, cărămidă, aşezat în «la foc» (tindă)": Ot 12; „Aşezat în «la foc» (tindă), uneori şi hornul şi coşul, din nuiele împletite lipite cu lut, alteori din cărămidă cu corlată de scândură, pe marginea hornului, legată de grinzi": Ot 13, Vl 18; „Corlăţi din blană (30 cm), rezemate în zid, încheiate şi atârnate de grinda casei cu un lemn cu măciulie, toate văruite. Ogeacul de blăni sau cărămidă subțire, până în grindă, iar peste, în pod, cărămidă groasă arsă": Ot 15; „Înainte, cu corlată, aşezat în «la foc» (tindă); azi horn de cărămidă, în bucătărie": Ot 16; „Aşezat unde erau vatra şi cuptorul, din nuiele împletite, lipite cu lut, cărămidă": Vl 1; „Aşezat în bucătărie, în «la foc» (camera de locuit), din «gratii» (nuiele) împletite, lipite cu lut, scândură, coşul pătrat, din cărămidă": Vl 2; „Înainte în tindă, azi în bucătărie; din cărămidă, scândură, cu corlată": Vl 7; „Aşezat în tindă, în bucătărie, cu corlată, din cărămidă, nuiele împletite": Vl 8, 9; „Aşezat în «celar» (încăpere care se separă din tindă, înspre fund, dar vatra este în tindă), din nuiele împletite cu lut": Vl 10; „Aşezat în casă, în bucătăria de vară, dreptunghiular, cu corlată suspendată, din scândură, de jur împrejurul hornului; era prinsă de grindă cu o stinghie şi cu un cui de lemn; coş de nuiele înpletite lipite cu lut, cărămidă; azi cărămidă şi olane": Vl 13; „În tindă, din cărămidă aşezată în dungă, cu corlată": Vl 15; „Aşezat în «la foc» (tindă), din cărămidă, dreptunghiular, cu corlată şi «undrea» din scândură care o leagă de grindă; fumul nu se capta, ieşea direct în pod, tavanul lipsind în încăperea respectivă": Vl 17.

Horn pentru evacuarea fumului şi captarea căldurii: „Azi din cărămidă, în bucătărie": Ot 5; „Aşezat în tindă, din nuiele împletite lipite cu lut, de jur împrejur o blană pe jos, cu scândură, pe trei laturi ale «urloiului», cu pari în sus": Vl 11; „Din nuiele împletite, lipite cu lut, cărămidă. Şi înainte şi azi": Vl 12.

Horn pentru evacuarea fumului (horn. urloi)

Coş pentru captarea căldurii

Alte tipuri. „Coş suspendat, din «ştacheţi» (scândură) tencuiţi cu var, cu «coardă» de jur împrejur, bătută pe stacheţii coşului; din pod se

https://biblioteca-digitala.ro

îngustează și este lucrat din cărămidă, este așezat în «la vatră» (tindă); cărămida poate fi învelită cu tablă": Dj 1; „Înainte nu era coș; fumul ieșea direct în pod, se lipea tavanul deasupra vetrei; azi au coșuri până în pod, din cauza vântului puternic": Gj 5, Vl 4; „Înainte fumul se evacua liber, direct sub acoperiș, fără nici o amenajare (sau tipul 2)": Mh 11; „Coș larg, fixat de-a curmezișul casei; de la nivelul tavanului în sus era din lemn, spoit cu pământ, bârne, scândură: azi este din cărămidă": Ot 8; „Rar, fumul ieșea direct sub acoperiș, apoi pe coș": Vl 13.

OBIECTE ȘI UNELTE LEGATE DE VATRĂ, SOBĂ ȘI CUPTOR

Terminologie. Obiecte din lemn, aramă, tuci: „Albie": Dj 15, Gj 2, 3, 14, 15, Vl 3, 11: „Căpistere": Dj 1, 5, 8, 9, 12, 13, 16, 17, Gj 1, 3, 10, 12, 14, 15, Mh 1, 5, Ot 2-5, 7-11, 13, 16, Vl 1-9, 11, 12, 14, 17; „Copaie": Mh 6, Ot 1, 13; „Covată": Gj 14, Vl 1-3, 7, 9, 10, 12, 18; „Postavă": Dj 2-5, 7, 9, 10, 13, Gj 2, 5, 6, 8-13, Mh 1-12, Ot 6, Vl 13, 15; „Găvan – postăviță rotundă": Mh 4: „Troacă (pentru pâine)": Gj 7, 11, Vl 13, 18; „Șiștari de lemn": Dj 15; „Cofă": Dj 15; „Vadră de lemn": Gj 12, Vl 17; „Căldare": Dj 13, Gj 5, 9, Mh 10, Ot 4, 5, 8, Vl 2, 5-7, 12-14, 16; „Din aramă": Dj 1, 3, 4, 15, 16, Mh 7, Gj 3, 4, 7, 12, 14, 15, Ot 16, Vl 3, 8; „Căldare din tuci": Mh 2, 6, 8; „Ceaun": Dj 4, Gj 10, Mh 7, 11, Vl 2, 13; „Ceaon": Dj 2, 5, 6, 17, Ot 8; „Tuci": Dj 1, 7, 9, 12, 15, Mh 9, Ot 2, 3, 6, 7, Vl 10, 11, 13, 17; „Tigaie": Dj 7; „Tigăiță cu picioare": Mh 4, Vl 10, 13; „Paner": Dj 13.

Elemente legate de vatră. Lanțul: „Fiarele coșului": Dj 1-16, Gj 5, 7, 14, Mh 1-3, Ot 1, 2, 4, 6, 9, 11, 12, 14, 16, Vl 15; „Feră": Mh 8; „Schiare": Dj 6; „Zălar, zălari": Gj 5, 7-9, 13, Mh 3, 4, 6, 10; „Zale": Mh 12; „Cârlig cu cioc": Gj 9, Mh 5, Ot 7, 10, Vl 17; „Cujbă (de lemn)": Dj 6, Gj 11, Vl 2, 3, 6, 11; „Gujbă": Mh 10.

Lemnul pe care se rulează lanțul: „Furcă": Dj 3; „Cârligar": Gj 15; „Dorângar": Mh 1; „Hatarâg": Mh 3; „Căldărar": Mh 5, 6.

Uneltele vetrei: „Lopată": Dj 3, 5, 13, Gj 9, Mh 2-8, 11, 12, Ot 3, 4, 10, 11, 13, 15, 16, Vl 5, 6, 9, 12, 14, 16; „Cărpător, cârpător": Dj 1-9, 12, 15-17, Gj 1-15, Mh 9, Ot 1, 2, 6, 7, 9, 13, 15, Vl 2, 3, 6-8, 11-13, 15-18; „Vătrai": Dj 1-5, 7, 10, 13-17, Gj 1-8, 10, 11, 13, 15, Mh 1-10, 12, Ot 1-12, 15, 16, Vl 1, 3-17; „Mestrie (vătrai)": Mh 6; „Clește": Dj 15, 16, Mh 8; „Greblă de lemn pentru tras cenușa": Ot 8; „Vârtej": Ot 7; „Frigare": Dj 13, Gj 7, 12, 14, Mh 5, 8, Ot 9, 11, 12, Vl 2, 3, 7, 10, 15; „Mâță": Vl 11.

Țestul: caracteristici, funcționalitate, materiale. Țestul din pământ: Dj 1-17, Gj 1, 3, 6 (mai demult), 7, 8, 10-12, 14, 15, Mh 1-3, 5-9, 11, 12, Ot 1-16, Vl 1-18; „Din pământ alb amestecat cu câlți de cânepă. Ținea 10-15 ani. În partea de sus avea un orificiu pe unde se băga un fier, cu care țestul se ridica în sus, pentru a ieși fumul. Rar se mai folosește și azi": Dj 1; „Pământul pentru țest, amestecat cu pleavă și balegă de cal, se frământă cu sapa și cu picioarele. Se întinde de nouă ori și se strânge. Se face un mușuroi din pământ neudat, ca un tipar. Pe el se așază pământul frământat, apăsându-se de sus în jos. Partea interioară se numește cerul țestului.

https://biblioteca-digitala.ro

în vârf se lăsa un orificiu, în care se baga un fier, cu care se agăța în fiarele coșului. Când nu era utilizat se lega de un băț. Timp de o săptămână se usucă pe mușuroi, apoi cu mâna se spoiește cu apă și cu pământ din mușuroi. Se zvântă, se spoiește și după două săptămâni se poate coace sub el. Se fac cinci-șase țeste și fiecare își face un semn deasupra sau dedesubt". Dj 2; „Se făceau vara, în iunie sau iulie. Femeile jucau pământul amestecat cu balegă; îl făcea cu un moț, unde îi lăsa o gaură": Dj 3; „Pământ amestecat cu pleavă, balegă de cal și câlți. Din pământ uscat se făcea un mușuroi, pe care se modela țestul. După minimum zece zile se usca. Se putea face și din pământ, pleavă, humă, balegă de cal. Se frământa și se turna peste mușuroiul din pământ. Se făcea o gaură cu un cocean și când se usca se băga vătraiul să-l ridici": Dj 4; „Pământ galben cu pleavă de la treierat, îl jucau (fără lăutari), îl băteau cu boatele. Se făcea un mușuroi din pământ, peste care se lipea pământul. Se făceau orificii, pentru ca țestul să fie atârnat (când focul ardea). Când țestul era uscat se tencuia": Dj 5; „Se făceau din balegă de cal, puțină pleavă și puțină sare, să nu putrezească. Îl frământau, dospea o săptămână, îl modelau pe mușuroiul de pământ. Sus îi lăsau un orificiu de băgat cârligul de la «schiarele» (fiarele) de la coș": Dj 6; „Se făceau din pământ, luat de la câmp (un singur fel de pământ) amestecat cu paie de grâu sau cu pleavă, câlți de cânepă, balegă de cal, humă de la Dunăre. Îl calcă de nouă ori, uneori de 12 ori. Se făceau turte, care se puneau pe un mușuroi din pământ. Pentru fiecare țest erau necesare două turte. Luam canta cu apă lângă noi și întindeam pe mușuroi turtele pe care puneam o țără de cenușă. Îl întindeam bine, mai netezeam cu apă, luam bățul și-i dam gaură sus, pentru băgat bățul. Se usca la soare cinci-douăsprezece zile pe o parte (depindea de vreme). Apoi îl întorceam cu «zgaiderul» (gura) la deal, făceam lut subțirel, îl tencuiam, se usca și gata, cu el la vatră. Fiecare femeie făcea trei-patru țesturi. Fumul iese pe lături": Dj 7; „Toată lumea avea și era din pământ, bălegar, câlți. Când aveau nevoie se împreunau trei-patru femei și îl făceau. În căpățâna lui lăsau o gaură să bage vătraiul. Unii și-au făcut cuptor pe vatră și pun țestul pe cuptor": Dj 8; „Din pământ galben, bălegar, pleavă, pus pe mușuroi, uscat, spoit tot cu pământ. Se întindea și iar se strângea. Îl puneau pe foc, la vatră pentru anul viitor": Dj 9, 10; „Din pământ, jucat cu balegă de cal și pleavă sau paie": Dj 11, 14, Ot 1-7, 12, 16; „Mergeau câteva femei la pădurea Zăvala, luau pământ cu humă, amestecau cu târne, balegă de cal și paie, călcat și netezit pe mușuroi făcut cu tipar, cu gaură pentru vătrai. Prin vârf băga o țeavă de papură": Dj 14; „Din pământ, balegă de cal și câlți": Dj 15; „Din pământ bătut, iar pentru colaci era o spetează specială, îngustă, cu care se băgau sub țest": Dj 16; „Din pământ, cu nisip fin și balegă de cal. Când țestul era gata îl întorceau cu gura în sus și la urmă îl lipeau. Sus avea o gaură, prin care trecea un fier, pentru a fi atârnat": Dj 17; „Azi nu mai are nimeni țest din pământ": Gj 10; „Din pământ amestecat cu balegă de cal": Mh 1; „Țestul de pământ se ridica cu o mănușă, cel de fier cu vătraiul": Mh 3; „Țestul avea un mâner, ca să-l poți căra. Se zicea: «ești umblat ca gâtul țestului»": Mh 6; „Țestul se făcea din pământ roșu amestecat cu păr de capră sau câlți": Mh 8; „Se făcea din pământ jucat cu paie mărunt tocate. Se amesteca cu sapa, se juca cu picioarele de nouă ori, apoi se bătea cu parii, cu prăjinile, tot de nouă ori. Se strângea, se făcea un guguloi, apoi se modela cu mâna, se spoia cu pământ și apă, apoi se lăsa la uscat o lună-două. Deasupra, la creasta țestului se lăsa o gaură, prin care se băga un ciomag de lemn sau un fier, cu care se sălta pe lanț. Se punea pe foc și se ardea": Ot 1; „În creștet avea un orificiu, pe unde se băga fierul cu care se ridica și se cobora țestul": Ot 7; „I se lăsa o gaură pe care se băga coada vătraiului, pentru a se putea sălta țestul": Ot 10; „Pământ jucat cu nisip": Vl 2: „Pământ cu balegă de cal": Vl 4; „Pământ călcat.

https://biblioteca-digitala.ro

Tăia glie de iarbă, pe care punea țestul la soare până se usca. Se și ardea. Se punea peste turtă. Turta se făcea din prune «focăite», fierte, din care se scoseseră «oasele» (sâmburii). Făina se amesteca cu mălaiul și se făcea o turtă. Pe vatră se puneau frunze, turta, țestul, deasupra lui – jar. Când nu era folosit se ținea la acioală (adăpost sub streașină)": Vl 11; „Se făcea din pământ argilos, într-un loc neted, îl muiau, îl sfărâmau mărunt, mărunt, adăugau câlți de cânepă, balegă de cal, măciuci de papură, cenușă, îl călcau cu picioarele, îl băteau cu parul, îl netezeau de sus în jos. În partea de sus lăsau un orificiu, pe unde băgau un băț. Îl apucau două femei și îl duceau la uscat la soare. Îl puneau pe scânduri și îl lăsau acolo două-trei săptămâni, până când se albea. Îl netezeau înăuntru cu cuțitul. Îl agățau de un cârlig și îl așezau într-o dungă, deasupra vetrei. Aprindeau focul sub el până se înroșea. Puneau jeratic și deasupra lui jar și cenușă. «Mălaiul» se punea direct pe vatră sau pe frunze de nuc, de hrean (mai rar). Majoritatea avea țesturi din pământ, cele din piatră și tuci au apărut mai târziu": Vl 13.

Țestul din fier (tuci): Dj 14, 15, Gj 1, 2, 5, 7, 8, 11, 13-15, Mh 2-4, 6, 9, 12, Ot 15, Vl 6, 9, 12, 13; „Se căptușea cu pământ": Dj 7; „Se cumpărau din târg. Au apărut după primul război mondial": Gj 4. „Țestul de tuci s-a folosit după primul război mondial": Mh 3; „Țestul de tuci se aducea de la oraș": Mh 4; „Țesturile de tuci se cumpărau de la Topleț": Mh 10; „Țesturile de tuci erau făcute de țigani": Mh 12; „Cele de tuci aveau deasupra o toartă, pentru a putea fi ridicate sau coborâte pe vatră": Vl 13. *Azi*: „Azi se fac din jenți de roată": Dj 14; „Azi – cirină de tuci": Dj 15; „Din 1975, țesturile se fac din jenți de roată, căptușite cu pământ": Dj 17; „Azi se folosesc mai rar": Gj 4; „Sunt cumpărate de la țiganii numiți sărdari": Gj 5; „Azi sunt țesturi din tuci": Dj 7, 15, Gj 4, 6, 9, 10 (rar); „S-a folosit după 1940 și era făcut de meșteri specializați": Mh 6;

Se așeza. *Direct pe vatră*: Dj 1-7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, Gj 4-14, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-4, 7, 9, 11-13, 17, 18. *Pe un postament*: „Azi din cărămidă": Dj 1, 2; „Pe pietre": Mh 10. *Pe pirostrii*: Dj 1-10, 13, 16, 17, Gj 1, 3, 4, 8, 14, 15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1, 5-14, 16-18; „Rotunde": Dj 2, Gj 9, 11, Mh 5; „Triunghiulare": Dj 2, 9, Gj 9, 11, Mh 5; „Pirostriile au fost aduse prin 1930-1940": Gj 5; „Pirostriile au apărut mai târziu": Mh 10; „Cine nu avea pirostrii, mai ales la câmp, punea și pe cărămizi": Ot 6, Vl 13; „Pe «popodie» – două picioare cu o tablă deasupra": Mh 5.

Fixarea vasului în care se pregăteau alimentele: „Cu lanț (de coș)": Dj 1, 14, 16, Gj 1, 3, 4, 8, 10, 11, 15, Mh 1, 2, 7, 11, Ot 3, 5, 7, 8, 10, 12, 15, Vl 1, 2, 5, 7-9, 11-16, 18; „Fiarele coșului pentru țest și căldare": Dj 1-16, Gj 5, 7, 14, Mh 1-3, Ot 1, 2, 4, 6, 9, 11, 12, 14, 16, Vl 15; „Era din fier sau o bucată de lemn": Gj 5; „Două fiare de coș": Gj 7; „Cu schiare (fiare) de coș": Dj 6; „Se numea «zălar»": Gj 5, 7, 9, 13, Mh 6; „Era zălari cu cârlig la jumătate pentru reglarea distanței față de foc. Servea pentru fixat căldarea și se prindea și țestul acolo": Gj 8; „Când se ardea vatra, țestul era agățat de lanțul coșului": Gj 10; „Cu cârlig prins de urechea țestului de tuci": Gj 13; „Lanțul cu care se prindea țestul se fixa pe «dorângan»": Mh 1; „Zălarul se prindea prin «hatarâg» de jugul coșului": Mh 3; „Frigarea se prindea la ciocul căldărarului": Mh 5; „Zălarul era un lanț cu cârlig, prins de un lemn, așezat orizontal pe coș, numit căldărar. Coșul se construia din nuiele împletite, lipite cu pământ": Mh 6; „Pe lanț se punea o șină de fier, cu zimți, pe care se prindea o za, tot din metal și cu care se stabilea înălțimea dorită pentru fixarea vaselor": Ot 7; „Fiarele erau prinse de

https://biblioteca-digitala.ro

grindă sub «tobă»": Ot 11; „În afară de lanț, erau fiarele de săltat țestul, care în partea de sus avea două orificii, special lăsate pentru introducerea acestor fiare": Ot 12; „Mai rar cu lanț": Vl 11; „Cu cârlig la lanț": Dj 1, 6, Gj 2, 4, 5, 8, 11, 13, Mh 1-4, 6-10, 12, Ot 1, 3, 5, 12, 15, Vl 1, 2, 10, 12, 13, 18; „Cu cioc la lanț": Mh 5; „Țestul se sprijinea pe «ferele» coșului. Se ridica vătraiul de fera și se cobora pe vatră": Mh 8. *Cu cujbă*: Vl 3, 6, 11; „Cu cujbă, numai la pădure": Dj 6, Vl 2; „Cujbă – numai la stână": Gj 11; „Lanțul țestului se prindea pe «cârligan»": Gj 15; „Gujba era un lemn cu cioc răsucit să se poată prinde. Acum, gujbe se găsesc numai la stână": Mh 10; „Cu vârtej": Vl 9, 12; „Cu verigi agățate de lemnul coșului": Ot 8, 14; „Cu lemn": Vl 11.

Aprinderea focului și menținerea jarului. *Cu amnar, cremene și iască uscată*: Dj 1-17, Gj 1, 4-15, Mh 1-12, Ot 1-4, 6, 9, 10, 12, 15, 16, Vl 2-12, 14, 15; „Iasca se fierbea cu «usuc» de oaie și cu cârpe, cu trei-patru-cinci porumbi cu boabe cu tot și se învelea cu cenușă": Dj 1; „Cu amnar făcut de fierari sau două pietre și iască ținută la uscătură. Focul se făcea din «țăpligi» mărunte, pe care se punea iasca aprinsă sau o cârpă, apoi așchioare sau talaș. Cărbunii se inveleau în cenușă. Pentru reaprins se puneau iarăși lemne și se sufla puțin": Dj 2; „Se învelea câte un lemn verde": Dj 3; „Cu buturugi uscate sub cenușă, focul ținea luni de zile. Dacă se stingea se cerea foc de la casă la casă": Dj 4; „Cu treanță și paie să facă «bălbură» (flacăra). Coceni de porumb sau o buturughiță de lemn tare, învălită în cenușă": Dj 5; „Se aprindea cu iască fiartă în usuc sau leșie de salcie": Dj 6; „Amnarul avea forma unui cârligel și era din oțel. Iasca era fiartă în usuc. În loc de iască se puteau folosi fulgi de papură, frecați cu frunze de lobodă sau fitil din bumbac pe țeavă. Tăciunii se învăleau în cenușă": Dj 7; „O buturugă de tufan se învelea în cenușă": Dj 8; „Lemn gros învelit cu spuză (cenușă)": Dj 9, 11, 14, 17, Gj 8-11, 15, Mh 12, Ot 6, 11, 15; „Lemn de dafin (salcâm) se învelea în cenușă și ținea până a doua zi": Dj 10; „Iasca era fiartă în usuc de oaie și ținută în chimir. Se băga în foc buturugă sau coceni de «drugă» (porumb) și se inveleau cu cenușă": Dj 13; „Se mai putea aprinde cu fitil cu muc sau cu o bucată de treanță din bumbac": Dj 15; „Cu cremene, amnar și iască sau fitil pentru fumat (în loc de iască). Fitilul avea 10-15 cm, era în tub de tablă și era ținut în chimir. Pentru a se stinge, fitilul se trage înapoi în tub": Dj 16; „Iasca se ținea în bălegar timp de o lună, după care se fierbea": Dj 17; „Se învălea un buștean pe vatră": Gj 5; „Peste jar se punea cenușă": Gj 1, 12, 13, Mh 1, 3, 5-7, 11, 12, Ot 3-5, 10, Vl 2-12, 14; „Focul era învelit pe un butuc din lemn mai tare": Gj 6; „Se învelea un tăciune mai mare cu cenușă": Gj 7; „Se lua iască de pe nuci sau bureți de nuc. Se fierbea în apă, se usca, se bătea cu securea. Se aprindea cu amnar lovit de cremene": Gj 11; „Cărbunii de stejar, care aveau rezistență mai mare se inveleau în cenușă. Dacă nu aveai cărbuni de stejar, împrumutai de la vecini": Gj 13; „Iasca creștea pe fagi, se fierbea, se usca, apoi se scăpăra cu amnarul din fier. Focul se acoperea cu cenușă, pentru a se menține mai mult": Mh 2; „Foc învelit în gura vetrei": Mh 8; „Se usca balegă și se punea pe foc în loc de lemne, acoperindu-se cu cenușă": Mh 9; „Înainte se aprindea cu «zadă» – rădăcină de pin uscat, specie de brad foarte rășinoasă. Se scăpăra cu amnarul în cremene, iar scânteia aprindea iasca. Jeraticul se acoperea cu cenușă. Apoi se putea ține aprins și două zile": Mh 10; „O trupină groasă învelită. Se punea și balegă de vite la uscat": Ot 1; „Se învelea un lemn de salcâm cu cenușă, se usca balegă care folosea la fierberea oalelor; era permanent jar": Ot 2; „Se învălea cu turț de balegă": Ot 7, 12; „Se puneau buturoage și noaptea ardea mocnit": Ot 8; „O trupină (o cioată de lemn mai lungă), aprinsă la un capăt și învelită în cenușă sau balegă uscată de vacă. Exista o iarbă numită «pelinariță», care când se usca, se

https://biblioteca-digitala.ro

freca şi se făcea precum câlţiul, luând foc uşor": Ot 9; „Se scăpăra cu amnari pe cremene «încârligată» (iască fiartă). Se învăluia focul": VI 6; „Iasca se cojea şi se fierbea în apă cu cenuşă până se muia; uscată, bătută devenea uşor inflamabilă": VI 10; „Cu uscături, iască, fân, scăpăra amnari (piatră) şi acoperea cu cenuşă": VI 11; „Se întreţinea acoperit cu cenuşă": VI 12; „Iasca din lemn de salcâm fiartă şi uscată, peste care se puneau paie şi cârpe se aprindea cu cremene şi amnar. Apoi, buşteni groşi se înveleau în cenuşă şi dimineaţa găseai jeratic": VI 13; „Se înfunda soba oarbă cu o tablă": VI 15; „Pe cremene, care de obicei se ţinea în chimir, loveşti amnarul (oţel încovoiat), iar iasca fiartă şi uscată se ţinea pe cremene. Se învelea în cenuşă. Se punea o «trupină» (lemn rădăcinos) care arde mocnit": VI 17; „Cu cremene, amnari, iască într-un «şomoldoc» de fân şi paie, să facă fum şi să se aprindă. Focul aprins se învăluia în spuză": VI 18. *Cu chibritul*: Ot 5, 14.

Sub ţest se prepara: „Sub el se făceau pâine, «mălai», friptură": Dj 1, 4, 5, 9, 16, 17, Gj 5, Ot 7, 12, 14, VI 2, 13, 18; „La ţest se făceau: pâine, dovleţi, friptură, mălai din făină de porumb": Dj 2; „Pâinea se punea pe cărpător, care se trăgea imediat şi pâinea rămânea direct pe vatră. Se mai făcea mălai, friptură, dovleţi": Dj 7, 13; „Sub el se cocea «mălai», friptură, ghiveci etc.": Dj 10, Gj 4, 8; „În vase de pământ": Gj 8, Mh 5, 8; „Se făcea turtă, pâine, mălai, dovleac": Ot 1, 10, 11; „Se făcea azimă, pâine, mălai, dovleac, friptură": Mh 3; „Se făcea pâine, azimă, mălai, mâncare": Mh 5; „Se făcea pâine, turtă, mălai, mâncare": Mh 12.

Obiceiuri: „Era făcut de femei": Dj 1-9, 11, 15, 17, Gj 3, 11, Mh 1-3, 5-9, 11, 12, Ot 1-16, VI 1-10, 12, 13, 15, 16; „Îl făceau două, trei femei megiaşe la ziua ţestelor, de Ispas şi ţinea 10-15 ani": Dj 1; „În postul Sfintei Marii": Dj 2; „Se făcea de către cinci-şase femei, de Rusalii. Pentru fiecare se făceau două, trei ţeste. Se amesteca de nouă ori sau se făceau joia, dacă se lucrau vinerea, crăpau": Dj 4; „Cam de Sf. Petru, înainte de treierat, se adunau trei, patru femei. Se numea Ropotinul ţestelor": Dj 5; „Se făceau în zile de sărbătoare, la Ropotin, la ziua Crucii. Trebuia să fie şi o femeie gravidă": Dj 7; „Se făceau la Vartolomei, la Eliseiul de piatră. Se fac şi acum": Dj 9; „Prin iunie, de cinci, şase femei": Dj 10; „Se făceau când veneau căluşarii sau la Ropotin": Dj 13; „De Rusalii, în săptămâna Căluşului. Cinci, şase femei făceau câte două ţeste": Dj 15; „Le puteau face şi bărbaţii, la Ropotin, care era cândva între secerat şi culesul porumbului. Dacă se fac în ziua aceasta nu se sparg": Dj 16; „Indiferent de zi, după treierat": Dj 17; „Îl făceau olarii din Glogova, în orice perioadă a anului": Gj 8; „Se făcea la Ropotul ţestelor, primăvara": Gj 11; „Ţesturile se făceau în ziua de Tretun, care cade după Ispas": Gj 15; „Îl făceau femeile la Ropotinul ţestelor": Mh 2; „Îl făceau femeile vara, la Ropotinul ţestelor": Mh 1, 5, 12, Ot 6, 7, 16; „Ropotinul ţestelor era a treia marţi după Paşte": Mh 5, 7, 8; „Ţestul din pământ se făcea în orice zi a săptămânii, când aveai nevoie": Mh 6; „Se făceau marţea, la o săptămână după Rusalii şi se numea Răpotină. Marţea aceea se numea şi «marţea de trăznete». Nu se lucra altceva": Mh 9; „Se făcea la Ropotină, a doua marţi după Paşte": Mh 11; „Îl făceau femeile, cam pe la Rusalii (mai-iunie) şi se numea Ropotinul ţestelor": Ot 1; „Se făceau, mai ales, vinerea": Ot 7; „Îl făceau femeile în zile de post": Ot 8; „Îl făceau femeile în orice zi, în afară de sâmbătă şi duminică": Ot 9; „Ţesturile se făceau vara, după terminarea seceratului; nu era o zi anume": Ot 10; „Două, trei femei făceau ţesturile vara între Sf. Ilie şi Sf. Maria": Ot 11; „Îl făceau femeile în «Stratul de Rusalii», la jumătatea timpului între Paşte şi Rusalii": Ot 12; „Îl făceau femeile când nu aveau

https://biblioteca-digitala.ro

treabă, de obicei după treieratul grâului": Ot 14; „O femeie specializată": Vl 2, 11; „La Ropotinul țestelor, de Rusalii": Vl 2; „Se făcea vara": Vl 4; „În zile de sărbătoare, mai ales de Sân Petru": Vl 6; „De Rusalii, trei, patru femei jucau pământul": Vl 17.

MIJLOACE DE ILUMINAT

Opaițul, ciobul. Din lut: Dj 10, 11, 13, Gj 1, 4, 7, 8, Mh 5, 7, 11, Ot 8, Vl 1, 4, 6, 7, 10, 12; „Se punea într-un ciob seu și feștilă (fitil)": Dj 1-17, Gj 1, 4-15, Mh 1-6, 8, 10, 12, Ot 1-15, Vl 2, 4, 6, 7, 11, 15, 17, 18; „Feștila era din bumbac împletit, răsucit, înmuiat în grăsime care se topea încet": Dj 2; „Un fitil din treanță de bumbac, băgat printr-o tinichea găurită ori într-un vas din lut sau din metal (în care era untură sau seu); se punea un fitil din cârpă împletită. S-a utilizat până la primul război mondial": Dj 4; „O treanță cu untură, trecută printr-o găurică se numea «ciob»": Dj 6; „Untura pentru fitil era de porc": Dj 7, 9; „Se întrebuința la bordeie, până în 1916": Dj 9, 10; „O feștilă de cârpă ardea în seu sau untură": Dj 12, 16; „Ciob cu feștilă în untură sau untdelemn": Dj 13; „Se folosea înainte de 1916": Dj 15; „Într-o oală spartă se punea cârpă înmuiată în untură și se ținea într-o firidă la vatră": Dj 17; „Văpaie pentru drumul de noapte sau pescuitul nocturn. Se făcea într-un rest de oală spartă": Gj 5; „Feștilă din in, cânepă, cu unsoare de porc": Gj 6; „În ciob se punea grăsime topită, în care se introducea o feștilă din pânză (de grosimea unui deget), care se aprindea apoi. Se numea «moș» – o sucitură de câlți muiată în ceară de calitate inferioară": Mh 10; „Se punea untură în «taier» (strachină mică) și o feștilă de treanță": Ot 1; „Rar, la bordeie": Vl 1; „Acum 100 de ani era «ciobul». Era ca un borcănaș cu fitil": Vl 2; „«Glăjiță» – un ciob din pământ sau o oală spartă, cu seu și feștilă din cârpe, cânepă": Vl 13; „Ciob de oală în care ardea sau nu o căcărează de iepure": Vl 18.

Opaițul din metal: Dj 1, 10, 13, Mh 7, Vl 1, 2, 4, 6, 12; „Se atârna în perete, cu un lanț cu cârlig": Dj 1; „Lămpiță mică de tinichea, cu untură, în care ardea o căcărează de iepure": Vl 6.

Forma: „Rotund": Dj 1, 8-10, 12, 15, Gj 1, 4, 8, Mh 5, 7, 11, Ot 8, Vl 2, 4, 6, 10, 12, 17; „Sau oval": Dj 1, 10, 12, Ot 8, Vl 4, 6, 12; „Neregulat": Dj 1-17, Gj 1, 4-14, Vl 2, 4, 6, 7, 11, 15, 17, 18.

Lumânările: Gj 5-8, Mh 5.

Făcliile: „Din brad": Gj 5; „Câlți muiați în ceară": Gj 8; „Din lemn de salcâm": Ot 8; „Se făcea o torță din boștină de la faguri, ca o lumânare": Ot 12; „Coji de mesteacăn răsucite fac flacără ca la lampă": Vl 11; „Coji de vișin, cireș, mesteacăn, cu care până în 1940, copiii mergeau cu «colindețele»": Vl 13; „Scoarță de mesteacăn": Vl 18.

Lampa cu petrol: Dj 1, 4-11, 13, 16, 17, Gj 1-12, 14, 15, Mh 1-10, Ot 2-6, 14, Vl 1-5, 7, 9-16; „Lămpile cu petrol au apărut mai târziu": Dj 1; „Au apărut după 1916": Dj 7, Gj 13; „După 1918-1919 a apărut «pufița», ca o lampă fără sticlă, ca o candelă mică, din tablă, cu untură. Cam tot atunci a apărut lampa cu sticlă": Dj 9; „Erau și în 1903": Dj 16, 17; „Din perioada interbelică": Gj 8,

https://biblioteca-digitala.ro

9, 11; „Se folosea şi o «lambă» ca o candelă": Gj 11; „Demult erau lămpi de fier, ca o cutie închisă, din care, printr-un orificiu ieşea un fitil": Ot 10.

Curentul electric: „Datorită Domeniilor Coroanei, electrica s-a introdus în 1940, iar şcoala avea electrică din 1928": Dj 16; „Din 1939-1940": Gj 12; „După 1950": Dj 6, 13, 14, Gj 3, 7, Mh 9, Ot 11, 15, Vl 1, 13; „Grup electrogen în anul 1952": Dj 8, Gj 2; „După 1960-1966": Dj 3, 5, 7-11, 17, Gj 5, 6, 8-10, 13, 14, Mh 1-8, 12, Ot 1-4, 6-8, 10, 12, Vl 2, 4, 7, 10, 12, 17, 18; „Din 1973-1980": Dj 12, Gj 4, 15, Mh 2, 10, 11, Ot 5, 8, 14, 16, Vl 3, 5, 6, 11, 14-16; „Satul este în curs de electrificare de 5 ani (în 1980)": Gj 1; „Pe toate uliţele, dar nu în toate casele": Dj 9.

PIESE DE UZ GOSPODĂRESC

Masa joasă. Rotundă: Dj 1-17, Gj 1-15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-18; „Cei mai mulţi aveau masă rotundă. Şi în prezent, majoritatea foloseşte tot masă rotundă": Mh 3; „Masa mică rotundă e pe cale de dispariţie": Vl 4.

Dreptunghiulară (joasă): Dj 1, 2, 4, 5, 7-9, 12-17, Gj 2, 3, 5-10, Ot 4, 7, 10, 11, 15, Vl 1-4, 8, 9, 11, 13, 15, 17, 18.

Locul mesei joase în timpul folosirii: „Lângă vatră": Dj 1-5, 7-10, 12-14, 16, 17, Gj 2, 3, 5-15, Mh 1-5, 8, 10, Ot 2-15, Vl 3-7, 15; „În mijlocul încăperii": Dj 1, 9, Gj 11, Mh 10, 12, Vl 1, 17; „Mesele joase rotunde şi dreptunghiulare se utilizau pentru a se mânca pe ele. Se puneau în casă, unde voiai": Dj 1; „În mijlocul ogeacului": Dj 2, 7, Mh 11; „Iarna intram în «sobă» şi o puneam chiar în pat, de mâncam": Dj 5; „În mijlocul ogeacului, iarna – în încăperea în care şedeam": Dj 7, 8, Gj 5; „În mijlocul camerei": Dj 9; „În mijlocul camerei, iar iarna – în pat": Dj 10; „Masa mică rotundă era pusă lângă vatră, iar iarna în cameră": Dj 16; „Pentru bătrâni şi copii se aşeza chiar în pat": Gj 7; „În mijlocul «cuniei» sau al odăii": Mh 11; „Iarna, masa se aşeza în «sobă»": Ot 8; „Mesele joase erau făcute de rudarii de la Bistriţa": Vl 2; „Nu aveau un loc anume. Se servea masa pe ele": Vl 4. *La bordeie*: „Când se locuia la bordeie, masa se punea în mijlocul ogeacului, al cuniei sau în tinda bordeiului": Dj 11; „În mijlocul ogeacului sau al odăii de la bordei": Mh 11.

Aşezarea oamenilor la masă: „De jur, împrejur": Ot 3, 5, 8, 14; „Se aşezau jur, împrejurul mesei; copiii – pe pat, cei mari – pe scaune": Dj 2, 3, 10; „La masa mică rotundă, ne adunam roată şi mâncam. Apoi o scoteam în bătătură, o spălam, o curăţam": Dj 2; „Se aşezau roată la masă, care cum apucau; mâncau toţi dintr-o strachină, beau toţi din aceeaşi oală": Dj 13; „La masa rotundă se aşezau cum puteau": Gj 5, 12; „În jurul mesei rotunde nu erau diferenţe": Gj 12; „Toţi roată la masa rotundă": Vl 11; „Stăteau şapte-opt-zece împrejur, mâncau toţi dintr-o strachină sau două, cu linguri de lemn; mama îi servea pe toţi, iar ea mânca la urmă": Vl 13.

Locul mesei joase după folosire: „Masa mică era aşezată lângă perete sau agăţată de perete": Dj 4, 5, 7, 10, 12, 13, 15, 17, Gj 2-15, Mh 1-12, Ot 1-3, 5-10, 14, Vl 2-4, 6, 7, 12, 15-17; „O agăţam în cui, în ogeac sau pe prispă": Dj 2; „La corlată, rezemată de perete": Dj 5; „Rezemată de

https://biblioteca-digitala.ro

laviță sau de perete": Dj 7; „Mesele se țineau în gard afară sau la vatră, după ușă": Dj 13; „După folosire se punea într-un colț": Dj 16; „Masa se ținea în hogeac, iarna în camera de dormit, de obicei la fereastră, pentru lumină": Mh 8; „Se ținea atârnată în cui, în «la foc»": Ot 1; „După ușă sau pe prispă": Vl 1; „Masa mică se atârna într-un cui": Vl 2, 13, 14; „În tindă": Vl 5; „Iarna se ținea lângă vatră, iar vara pe prispă": Vl 8, 9; „În odaia de locuit": Vl 10; „Sub streașina la sală": Vl 11; „Agățată de perete, în cunie, între masa dulap și cuptor": Vl 17; „Atârnată de balustrada sălii, pe dinafară cu un cârlig": Vl 18.

Masa dulap: Dj 1 (rar), 7, 8, 11-13, 15, 17, Gj 1, 4, 5, 7-15, Mh 1-4, 6-11, Ot 3, 10, 11, 15, 16, Vl 1-14, 16, 17; „Se punea mai mult la mijloc, în odaia bună": Dj 1; „Masa dulap se ținea în camera de locuit": Dj 16, Vl 2; „În camera de locuit, sub fereastră": Vl 4.

Masa înfundată: Mh 4, 5, 12.

Masa înaltă cu sertar: Dj 2, Gj 8, Mh 3, 5, 11, 12, Ot 4, 12; „Se punea mai mult la mijloc, în odaia bună": Dj 1; „Masa cu sertar se ținea în odaia bună, la fereastră și uneori în mijlocul casei": Dj 2; „Se ținea «în sobă», sub fereastră": Dj 5, 13, Gj 8, Mh 5, 11; „În toate camerele, la fereastră": Dj 8, Gj 5; „În odaia bună": Dj 16, Vl 2, 4; „Se ține la fereastră": Mh 3, Vl 2; „Se ține în odaia de locuit, la fereastră": Mh 5; „Puțini aveau și o țineau în «la sobă»": Ot 1; „Au apărut prin 1925-1930, dar s-au înmulțit după 1940; aveau picioarele încrucișate. Mesele cu scoabe au apărut după 1940": Ot 14.

PIESE PENTRU DEPOZITAT

Textile.

Sfoara: Mh 8; „Sfoară la sobă": Dj 14, 15.

Culmea: Dj 3-5, 10, 11, Gj 3, 4, 6, 7, 9-11, 13, 14, Ot 1, 3, 5, 7, 8, 11, 14, Vl 1-4, 6, 7, 9, 12, 13, 15, 17, 18; „Cunună": Vl 2; „Era pe prispă": Gj 3, Mh 3, Vl 13, 17; „Era în ogeac": Dj 4, Gj 7; „Culmea era în cunie": Dj 11, Gj 15; „Se afla în tindă": Gj 13, Mh 2, 10, Vl 15; „Și în camera bună": Dj 4; „De-a lungul peretelui din spate": Dj 11, Gj 4-7, 9-11, 13, 14, Mh 3-6, Ot 1, 3, 5, 7, 8, 14, Vl 1-3, 6, 7, 9, 12, 15, 17, 18; „Oamenii aveau cârlige de culme prinse de grindă": Gj 9; „Culme era în special, la casele bătrâne; se făcea pe sală și în casă. Pe ea se atârnau pături, rufe": Gj 11; „Pe lângă sobă pentru rufele copiilor": Ot 8; „Deasupra patului. Se atârnau cămăși, «zăvelci»": Vl 2; „În camera de locuit": Vl 4; „În dreptul sobei": Mh 6, 10, Vl 6; „După ușă": Vl 15; „Pe culmea de pe prispă se puneau haine, așternuturi": Vl 17.

Prăjina rufelor: Vl 12; „Prăjina era deasupra patului în camera bună, pe ea se puneau ii, marame": Vl 17.

https://biblioteca-digitala.ro

Dorânga: Gj 5, Mh 2-6; „Se afla pe cele două laturi lungi, între grinzile tavanului sau deasupra patului, în «hodaie», pentru hainele curate": Gj 5; „Dorânga (dorângarul) era aşezată în încăperea de locuit": Mh 2; „Pe dorângă se puneau hainele de purtare şi curate": Mh 6.

Targa: „Era în faţa sobei, în jurul acesteia sau pe cele două laturi lungi": Mh 10.

Cuierul: Dj 1, 2, 5, 7, 8, 10, 12, 16, Gj 4, 5, 8, 15, Mh 3, 6, 8, Ot 1, 7, 10, 11; „Se agăţau haine, vase": Dj 2; „Făcute de fierar": Dj 4; „Cuiere se folosesc cam de 50 de ani (raportat la 1975). Se aşezau în odaie": Dj 8; „Deasupra sobei şi după uşă": Dj 9; „Cuiere cumpărate, puse pe peretele paralel cu uşa": Dj 12; „Erau cuiere din fier făcute de ţigani sau o blană cu cuie de lemn": Gj 8; „Erau din lemn sau din fier, făcute de ţigani; aveau 50-60 cm lungime şi 10 cm lăţime. Pe ele se agăţau haine, «geacuri» (trăistuţe), desagi. Se puneau în ambele camere": Gj 11; „Cuierele se ţineau în odaie, după uşă": Mh 6; „Era platbandă cu cârlige din lemn sau din fier": Mh 8; „Cuierele erau formate dintr-o blană cu cuie de lemn. Erau şi dulapuri înalte, în formă paralelipipedică, pentru haine, care se ţineau în camera bună": Mh 11; „Era ţinut în ogeac": Ot 7; „Se ţineau în «chilie», după uşă": Ot 10; „Erau cuiere din lemn sau cuie prin perete, pe care puneau blăni de lemn. Se făceau în «casă»": Ot 11; „Cuiere erau în orice cameră, cam după uşă. Erau şi poliţe": Vl 17.

Cufărul: Dj 1, 4, 17, Gj 11, Mh 5, Ot 14; „A apărut mai târziu": Dj 1; „Când lada era înaltă şi îngustă se numea cufăr. Deasupra avea capac cu încuietoare şi se ţinea pe pat sau se punea pe o blană, care la rândul ei era aşezată pe ţăruşi, cu loc dedesubt, să intre mâţele, nu şoarecii": Dj 1; „Cuferele erau înalte, cu flori de hârtie lipită, cu mânere şi capac drept. Se ţineau în casă": Mh 5.

Lada: Dj 1, 2, 5, 7, 8-10, 13, 16, Gj 5, 15, Mh 4, Ot 1, 8, 10, Vl 3, 4, 10, 13, 17, 18.

Lacra: Dj 4, 5, Mh 5, Ot 2, 7-12, 14, Vl 2, 6, 10, 13, 15; „Lacra şi cufărul pentru haine se ţineau la capătul patului sau în alt colţ": Dj 4; „Rar, lăzile de ţoale se ţin în odaia de locuit, dar mai nou, lăzile de ţoale au fost trecute la magazie, unde s-au transformat în lăzi de cereale pentru făină şi mălai": Dj 5; „Lada de zestre se ţinea la capul patului. Acum a ajuns la magazie ca ladă de cereale": Dj 8; „Fiecare casă avea două lăzi: una veche şi una nouă, de zestre. Pe cea veche o ţineau în pod cu mălai, făină, pe cea nouă – în «hodaia» bună": Gj 5; „Lacrele pentru ţoale, acoperite cu cergă din lână erau ţinute în camera de locuit. Azi se mai folosesc foarte rar": Ot 7; „Lada sau lacra de ţoale se ţinea în odaie, pe jos sau la capul patului": Ot 10; „Tron şi ladă": Vl 3.

Vasele şi alte produse. Cuierul: „În sală": Gj 15; „Erau cuiere pentru vase şi se ţineau la vatră şi pe prispă": Mh 5, Ot 14; „Cuiere pentru vase erau în ambele camere": Mh 5; „Cuierele se puneau în casă, după uşă": Ot 12.

Poliţa: Mh 12; „Poliţa era în «sobă». Pe poliţă (o blană sau o scândură lată şi lungă, bătută cu cuie) se ţineau sticle, alimente, obiecte": Dj 1; „Se afla deasupra uşii, în ogeac, azi în bucătărie. Pe poliţă se puneau strachini, taiere de pământ, ceşti, postava de mălai, de făină": Dj 2; „Pe părete în odaia în care şedeau era poliţă pentru chieptăn, săpun, mărunţoaie": Dj 7; „În tindă":

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 7, Gj 1, 2, 4, 5, 8, 15, Mh 2, 3, 5, 8, Vl 1, 3, 4, 9, 12; „La vatră, în ogeac": Dj 3, 5, 8, Gj 11, Mh 4, 6, 9, Ot 7, 10; „La corlată, se țineau oale, străchini": Dj 2, 16, 17, Mh 1, 12, Ot 4, Vl 2; „În sală": Gj 15; „Polițele se fixau, de obicei, în cunie. Pe polițe se puneau linguri, străchini": Mh 3; „Polițe – în hogeac": Mh 5; „Polițele se țineau în «la vatră»": Mh 6; „Polițele pentru străchini, blide, oale se puneau în ambele camere": Mh 8; „Pe corlată se puneau oale, linguri, orice lucru de care avea nevoie omul": Mh 12; „Polițele erau din blană cu dințișori de lemn. Pe ele se puneau pahare, farfurii frumoase, străchini, linguri, cutii etc. Se făceau «în casă» și în «la foc»": Ot 1; „Polița era din blană, pentru străchini, linguri și se fixa în «la foc»: Ot 11; „În odaia de locuit sau în odaia bună": Dj 13, Gj 11, Ot 7; „Între grinzile tavanului": Dj 9, 15, 16, Gj 1, 9-12, Mh 1-4, 8, 10, Ot 10, Vl 1-4, 6, 9, 12, 13, 18; „Pe lungimea grindei centrale": Dj 2, Mh 2, Vl 1, 12; „Deasupra ușii": Mh 2, Ot 2, Vl 1-3, 9, 12, 13; „De-a lungul peretelui din față": Mh 10, Ot 3, 4, 10; „Pe latura îngustă, spre exterior": Mh 9, Ot 4; „Polițele erau în «chilie», «la foc», pentru străchini, linguri. Polițe erau și afară, între stâlpii casei": Ot 10; „Polițele – pe lângă sobă, în casă": Ot 12; „O scândură bătută în coșul vetrei sau două blăni bătute pe pari, în «la vatră»": Ot 14; „Pe prispă erau și polițe. Pe polițe (o scândură mai lată atârnată în cuie mari pe perete) se puneau haine și obiecte gospodărești": Vl 17.

Polița pentru afumat carne, cârnați: „Polița era în ogeac, pentru afumat cârnați: erau și grătare pentru carnea de porc": Dj 3, 5; „Una-două polițe în încăperea «la foc», cu grătare pe care se pun: carne, turtă, pâine, vase": Dj 6, 9; „Carnea, cârnații se și afumau pe aceste grătare": Dj 9.

Dulapul. Deschis (raft), atârnat pe perete: Dj 1, 5, 9, 10, 13, 15, 17, Gj 1-11, 14, 15, Mh 1-8, 10, 12, Ot 1, 2, 4, 6, 7, 10-12, 14, Vl 1, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 17, 18; „Cu rafturi din lemn, suspendate, bătute în cuie pe pereți, în care se pun vase, alimente": Dj 1; „Dulap pe colț, cu picioare până jos": Dj 2; „Dulap de văsărie, adus de rudari": Dj 3; „Era în ogeac": Dj 4; „Lingurarul era un raft deschis": Dj 7, Vl 18; „Erau atârnate, dar ajungeau până jos": Dj 9. *Colțarul*: Dj 13, Mh 8, Vl 1, 4; „Colțarul era pentru străchini și se ținea în «la vatră»: Dj 13; „Dulapurile pentru alimente, blidarele pentru blide, dulapurile agățate": Mh 6; „Colțarele și dulapurile în perete pentru străchini, blide, oale erau în camera de locuit": Mh 8; „Colțarele pentru vase – la intrarea în «la foc» (colțul din dreapta dintre camere)": Ot 12; „Colțarul pentru vase, alimente se punea în «la vatră», în colțul cu vatra": Ot 14.

Închis cu ușă: Dj 2, 5, Mh 2, 5-10, 12, Ot 1, 14, Vl 8, 9, 12, 15; „Era în odaia de locuit": Mh 6; „Dulapurile se fixau în ogeac, după ușă sau lângă vatră. În ele se puneau căni, pahare, străchini": Mh 12; „Era între ușă și sobă. Se țineau oale, străchini": Vl 2.

Înfundat în perete: Dj 1, 2, 5-17, Gj 5, 11, Mh 2, 3, 5, 10, Ot 1, 2, 7, 10, Vl 2, 4, 6, 11, 13, 18; „Erau dulapuri în perete pentru străchini, farfurii. Erau în ogeac, deasupra laviței, dar puțini aveau. Alții aveau «văsare» cu două răftulețe pentru linguri, furculițe, sare, tot deasupra laviței": Dj 7; „Dulap înfundat în peretele din afară, spre spate, în bucătărie sau în odaia de dormit. Se țineau linguri, vase": Dj 16; „Dulapurile în perete se făceau la vatră sau în cunie și erau pentru: țoale, văsărie, alimente, obiecte mici de bucătărie": Dj 17; „Se puneau în ambele camere pentru văsărie,

https://biblioteca-digitala.ro

linguri": Gj 11; „Se puneau în odaia bună sau în «casă»": Mh 3; „Dulapuri deschise sau închise cu uşă – în ambele încăperi, dulapuri aşezate pe podea – în odaia bună": Mh 5; „În dulapuri se puneau străchini, oale, mâncare, turtă, sare şi tiugă": Ot 1.

Aşezat pe podea: „Cu uşi, făcut de rudari": Dj 1, 2, 4, 5, 8, 12, 13, 15, Gj 3, 4, 8, 11, 15, Mh 2-5, 8, 10, Ot 12, Vl 1, 2, 4, 7, 9, 12, 17; „Dulapurile erau făcute de rudari şi se ţineau în odaia unde stă omul. În el se puneau: ceşti de ţuică, căni, linguri de lemn": Dj 2; „Se punea în camera bună, pentru blide şi străchini": Dj 4; „Dulapurile aşezate pe podea se ţineau în «sobă»": Dj 5; „Se aşeza în ogeac, la vatră": Dj 8, Gj 4; „Erau făcute de rudari": Gj 8; „Dulap făcut de rudari, cu două uşi, pentru vase": Gj 11; „Dulăpioare pentru vase puse pe laviţe sau pe jos": Gj 12; „Se ţineau în odaia bună şi în casă. În ele se puneau prosoape, feţe de masă": Mh 3; „Se ţineau vase, străchini": Vl 2; „Dulapuri în perete, atârnate, aşezate pe podea – în cunie. în cameră, în cămară. În dulapuri se ţineau vase, alimente": Vl 17.

Dulapuri dulghereşti: Dj 2, 9, 11, Gj 7, 14, Mh 6-9, Ot 1, 7; „În ogeac erau dulapurile, blidarele. În dulap se ţineau străchinile, «tuga» cu oţet, lingurile": Gj 15; „Erau complet închise cu uşă": Mh 6; „Dulapurile aşezate pe podea, în bucătărie erau numai pentru vase": Mh 8; „Dulapurile erau foarte simple. Astăzi nu se mai găsesc decât cu totul întâmplător. Erau dreptunghiulare, făcute din lemn lucrat rudăreşte, fără împletituri şi necolorate": Ot 7.

SPAŢII ŞI PIESE PENTRU ODIHNĂ

Spaţii pentru dormit

Pentru adulţi şi copiii mai mari. *În aceeaşi încăpere*: „Dormeau toţi": Dj 1, 2, 4-8, 10-17, Gj 1, 3-8, 10-12, 14, 15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-3, 5-9, 11, 13-15, 17, 18; „La casa cu o «hodaie»": Vl 9; „Dormeau toţi «la sobă»": Vl 12. *În camera din faţă*: Dj 1-4, 8-11, 16, 17, Gj 2, 10, 13, Mh 4, 7, 11-13, Vl 4, 5, 8, 9, 14, 16; „Se chema «sobă»": Dj 5, 7, 15, Gj 1, 3-5, 8, Ot 1-3, 6-8, 16, Vl 2; „Se chema «de păstrat»": Gj 6; „Se chema «de locuit»": Gj 7, 11, Vl 3, 7, 17; „Se cheamă «la foc»": Gj 15, Vl 15; „Numai musafirii": Mh 10; „Tinerii": Ot 5; „Tinerii căsătoriţi": Ot 14; „Se chema «odaie»": Vl 6. *În camera dinapoi*: Dj 6, 14, 17, Gj 9, 11, Mh 1-3, 5, 8, 10, 11, Ot 5, 10-12, 14, 15, Vl 9, 10, 18; „Azi": Dj 10; „În «odaia bună» dormeau însurăţeii": Dj 11; „Se chema «odaie»": Gj 1, 4, 12, 15, Vl 15; „Se chema «sobă»": Dj 15, Mh 6, 9, 13; „Se chema «casă»": Ot 9, 13; „«Camera curată»": Dj 8, 13, Gj 3, 5, 7, 10, 14; „Într-una singură, indiferent unde era": Dj 12; „«Cameră de locuit»": Gj 13, Vl 11, 13, 17; „Se chema «dincolo»": Vl 3; „Se chema «frumoasă»": Vl 7; „Numai musafirii": Vl 14. *În tindă*: Dj 1, 3, 9, 11, 15, Gj 6, 12, Mh 6, 8, 9, 12, Vl 10, 12; „«La foc»": Dj 5; „«La vatră»": Dj 13, Gj 5; „«Ogeac»": Gj 1, 2; „În «bucătărie»": Gj 10; „«Sală deschisă»": Gj 13. *În bucătăria de vară*, azi, la fel: Dj 3, 13, 15, Gj 9, 11, Mh 2, 10, Ot 5, 14, Vl 8, 9, 12, 13, 18; „Azi": Gj 12, Mh 11. Uneori, *în baracă*: Ot 9. *Pe prispă, balcon sau foişor*, vara: Dj 2, 4, 7-10, 13-17, Gj 1, 3, 4, 7-10, 12-15, Mh 1-5, 7, 11, Ot 1, 2, 4-6, 8, 10, 12, 13, 15, Vl 2-10, 12-14,

https://biblioteca-digitala.ro

16-18. *În sală*: Dj 12, Gj 9-12, Vl 13. Azi: Dj 16, Vl 17, 18. *În șură*: Dj 1, 14, Vl 6, 10; „Azi, la fel": Gj 11, Mh 1, 7, 9, 11; „Bătrânii, vara": Mh 10. *În balcon*: „Este amenajat peste gârliciul beciului, ca un pat mare, peste care se pune rogojina de papură sau o cergă de cânepă și căpătâie de lână umplute cu paie": Dj 2. *În podul grajdului*: Dj 15, Mh 6, Vl 18. *În grajd*: Dj 13. *În șopron*: Gj 11, 12, Mh 8; „În «șofru»: Dj 7, 10, 12; „În «șopru»": Gj 3; „În podul «șoprului»": Gj 14. *În «căsoaie»* (magazie), vara: Vl 2. *În pătul*: Dj 7. *În «păieri»*: Dj 13. *În obor*, pe «șirile de paie»: Dj 11. *În fânărie, fânar*: Dj 13, Vl 2, 5, 13, 17. *În bătătură*: Dj 15, Mh 12; „În fața casei, pe rogojini, vara": Dj 11. *În car*: Ot 8. *Pe jos*: „Toți": Dj 1, 9, 15, Gj 2, 4, 8, 15, Vl 4, 5, 15; „Oricare, oricine": Dj 2, 10, 12, 17, Gj 5, 6, 10, Vl 13; „Toată lumea, pe rogojini": Dj 3, 7, 14; „Oricine, pe foi de păpușoi": Dj 4; „Vara dormeau toți pe rogojini, în fața casei": Dj 11; „Vara, toți; iarna, bătrânii": Gj 11; „Uneori": Mh 1, 5, 8, Ot 7, 12; „Foarte rar; și azi, bătrânii": Mh 2, 7, 9, 11; „Mai demult se puneau pături din păr de capră cu lână și dormeau toți în jurul cuptorului": Mh 3; „La nevoie": Mh 4, Ot 4, 10, 15; „Bătrânii, copiii": Gj 3, 7, 14, Mh 6, Vl 3, 7; „Bătrânii": Dj 13, Gj 9, 12, Vl 2, 6; „Bătrânii, bărbații. Și azi": Mh 10; „Gazdele, când aveau oaspeți, iarna": Ot 3, 5, 14; „Bătrânii, pe rogojină": Ot 6, 8, 11, 13, 16; „Vara": Vl 8; „Rar": Vl 10; „Tatăl, toți copiii": Vl 17. *Pe vatră*: Mh 10, Ot 6, Vl 12; „Toți": Gj 1, Vl 4; „Vara, rar. Și azi bătrânii": Mh 2; „Bătrânii": Gj 12, Ot 8, 11, Vl 5, 13, 16; „Copiii": Gj 14; „Pe lavița sobei": Mh 5; „La nevoie": Ot 10; „Uneori": Ot 12; „Copiii mai mari": Vl 6; „Copiii, bătrânii": Vl 8. *Pe cuptor*: Vl 12; „La nevoie": Ot 10; „În spatele sobei oarbe, bătrânii": Ot 11; „Uneori": Ot 12; „Copiii": Ot 13; „Rar, copiii": Vl 10. *Azi*: „În dormitor": Dj 1-6, 9, 10, 12, 13, 15, Gj 5, 9-12, 14, Ot 1, 2, 7-11, 13, Vl 2, 3, 6, 15; „Azi, în care îi place": Dj 11; „Azi, în bucătărie": Dj 13, Ot 2; „Se cheamă și «cameră»": Dj 6, 17, Vl 1; „Azi, în camera de locuit": Dj 14, Gj 5; „Doar oaspeții, în camera bună": Dj 17; „Azi, vara, în bucătărie, sală, șură, șopron": Gj 11; „Azi, în camera din față": Ot 3; „În toate încăperile": Dj 16, Gj 1, 2, 4, 6-8, 15, Mh 3-5, Ot 4, 7, 10, 12, 15, Vl 7, 8, 10, 14, 18; „Azi, în încăperi diferențiate": Gj 3; „În odaia de locuit": Gj 13; „Azi se doarme în «hodaie», unde de obicei se află soba cu plită, care a luat locul vetrei": Mh 10, 11, Vl 1; „Azi, în «odaie»": Ot 6, 11; „În «casă»": Vl 1; „În bucătărie, pentru că n-au lemne": Vl 2; „Azi se țin multe de curat": Vl 5; „În toate, în afară de «hodaia» bună, în funcție de numărul de persoane": Vl 9, 12; „Azi în camera de locuit și în tindă": Vl 11; „Azi în dormitor, în bucătărie": Vl 13, 17.

Piese pentru dormit

Pentru copiii mici. *În pat, cu părinții*: Dj 2-6, 10-17, Gj 2-7, 9-12, 14, Mh 1, 2, 4- 12, Ot 2-5, 8-10, 12, 14, 15, Vl 1-3, 7-10, 12, 13, 15, 17, 18; „Cei mici, lângă mamă": Ot 1, 6, Vl 11. *În leagăn*, cei mai mici: Dj 2, Gj 13, Mh 1, 2, 5–8, 10, Vl 1, 9, 12; „În lădiță cu talpa curbată": Dj 3, 14, Gj 8, 9, Mh 12, Vl 14, 18; „În leagăn ca o lădiță atârnată cu două ciocuri în picioare": Dj 9; „În leagăn ca o lădiță cu picioare pe tălpi": Dj 10; „Lădiță care se «dăinăia» (legăna) între doi pari, pe trepte": Dj 12; „În leagăn din scânduri încovoiate, îmbinate cu capete de lemn rotunjite în semicerc, care ieșeau în afara scândurilor; leagănu' avea două băiere și putea fi dus în spinare sau se putea pune pe jos. Era și o lădiță suspendată, cu talpa dreaptă": Gj 5; „În leagăn transportabil, din scândură de paltin ușor, încovoiată la cald; se chema «obadă» și cercuit tot cu lemn decorat. Leagănul se ținea în pat sau lângă pat, avea formă de albie, cu fundul «îngăurit»; se făcea și din scânduri de fag și după ce adormea copilul, se lega cu o sfoară de un belciug sau

https://biblioteca-digitala.ro

în «dăinăiuş», lădiţă pusă pe jos, pe lângă foc": Mh 3; „Leagăn atârnat de un fier, în mijlocul camerei": Mh 10, Ot 8. *În albie*: Dj 14, 16, Gj 4, 9, 13, 14, Mh 1-3, 5, 7, 10, 11, Ot 1, 3, 5, 14, Vl 1, 2, 8, Vl 9, 12; „Albia se chema «postăviţă»": Gj 3, Mh 4; „Se chema «postavă», «troacă», făcut dintr-o singură bucată de lemn": Dj 1-9, 11, 15, 17, Gj 1, 2, Mh 8, 9, 12, Ot 4, 7, 12, Vl 7; „În postavă, pusă în pat": Dj 10; „«Postavă» legănată cu piciorul": Dj 13; „Se chema «troacă»": Gj 7, Vl 3-6, 10, 11, 13-16; „«Troacă» suspendată de grindă": Vl 17; „În «postavă», «postăviţă»": Gj 8, 10-12; „Se chema «copăiţă», «copaie»": Gj 15, Mh 6, Ot 13, 16, Vl 17; „Albia se chema «troacă» şi stătea pe jos; se legăna cu piciorul": Ot 2, 6, 10, 11,15, 16; „În «trochiţe»": Ot 9. *Coş suspendat*: Vl 1, 12, 13; „Coş suspendat din nuiele sau blană, atârnat de cârlig. Coş în spinare, doar rudarii. Erau şi cutiuţe pe postament": Gj 11; „Înainte, în coş suspendat de grindă, cu bete sau cu lanţ": Vl 6; „Lucrat de rudari, de nuiele îngrădite, suspendat cu lanţuri, frânghii": Vl 11, 18. *Lădiţă suspendată între doi stâlpi de susţinere*: Dj 13-16, Gj 6, 9, 10, 12, Mh 4, Ot 7, 8, 13, 16, Vl 4-7, 10, 11, 13, 15, 18; „«Troacă» suspendată de grindă": Vl 2. *În plasă de pescuit*: Ot 7. *Bancă*: „Bancă cu ladă, dormeau copiii în ladă": Vl 18.

Pentru adulţi, copiii mai mari

Laviţa. *Pe laviţa sobei*: Mh 5. *Pe pari, picioare*: „Laviţa pe pari era după sobă, din părete până la pat. Acolo dormea un copil sau un bătrân": Dj 5, Gj 12; „Patul pe pari era făcut din blăni puse de-a curmezişul, pe care se puneau rogojini" Dj 6; „Laviţă în ţăruşi, pe la 1910": Dj 8, 13, 15; „Laviţă pe furci peste care se puneau blane în curmeziş": Dj 9, Gj 10; „Laviţă pe pari, pe butuci": Dj 11, 14; „Laviţa era la spatele sobei, pentru bătrâni. Avea două picioare: unul mai scurt, rezemat de sobă; celălalt, mai lung, până la nivelul solului, avea, în partea de sus, lada de zestre". Dj 12; „Laviţă pe pari, cu blăni": Gj 11, Vl 1, 3, 6, 10; „În familiile cu mulţi copii": Mh 2, 4, 8, Ot 8; „Laviţa de afară": Vl 2; „«Laiţă» cu patru picioare băgate cu sfredelul": Vl 11; „Laviţă ca o bancă cu spătar, canapea de blană lată de 70/80 cm": Vl 18.

Patul. *Din pământ, neîncălzit*: Dj 11, Ot 7, Vl 18; „Majoritatea, la bordeie": Dj 1, Ot 14; „Bătea pământul lângă perete, amestecat cu apă, ca o prispă. Mai încoace făceau un pat din ăsta pă sală": Ot 11. *Din scânduri*: „Mobil, «umblător»": Dj 2, 5, 8-14, 17, Gj 2, 6, 8, 10-13, Mh 1, 2, 4-6, 9-11, Ot 9, Vl 1, 4, 6, 11, 12, 14, 16-18; „Pat de scânduri, pe pari înfipţi în pământ, pat «pe ţăruşi». Patru pari bătuţi în pământ, scândură şi rogojină sau paie": Dj 1, 4, 6-10, 13, 15-17, Gj 3, 4, 7-9, 11, 14, 15, Mh 8, Ot 3-16, Vl 17; „Pat pe butuci": Gj 1; „Pat pe capră": Gj 1, 3, 4, 7, 9, 14, 15, Ot 6, Vl 3, 7, 15, 17; „Pat pe «furci» (ţăruşi)": Gj 5, Vl 15; „Pat fixat în pereţi, din bârne pe o latură şi pari în faţă": Gj 13; „Pe pat, care era pus pe pari înfipţi în podeaua de pământ, se aşezau: rogojină, pătură de capră, se îmbrăca în «dimie», cu «căpătâie» şi saltea de cânepă cu paie, ca şi «scoarţa» de pe pereţi, în perioada interbelică": Mh 3; „Patul era şi pe pari şi pe «scaune» (bănci). La capete, pe pat, erau: rogojină (adusă din Şimian), aşternut din cânepă sau lână, scoarţă (pătură) dată la pivă sau «călcată» (urzită şi dai cu spata până trece «fir pân fir»), cu flori şi dungi (vopsite în comună, la boiangiu) şi cu «căpătâie» (perne) din ţesătură de scoarţă, din lână, umplute cu paie": Mh 11; „Pat din şase pari, cu blană (scândură), peste care puneau rogojină

https://biblioteca-digitala.ro

din papură; când venea popa cu botezul sau cineva de soi, puneau velințe curate, cergi de lână; azi nu mai sunt": Ot 1; „Pat pe pari și scândură, cu căpătâie și spătare": Vl 2, 13; „Pat bătut în «pociumbi» (țăruși)": Vl 3; „Pat pe pari; se cheamă «laviță»": Vl 5, 7; „Pat fix": Vl 8; „Pat de scânduri, cu picioare fixe, cu blăni; pe pat, rogojină, rogoz, velință din cânepă, uneori o velință din lână cu alesături, perne lungi la perete și capete": Vl 10; „Pat de scândură, cu raft sub tavan, pentru copii; azi se fac două tipuri de paturi, făcute la comandă, de meșteri români": Vl 13; „Pat pe «scaune»": Vl 17. *Fixat în pereți*: „Cu furci în față": Vl 18. *Din gratii* (nuiele împletite pe pari): Dj 13. *Cu tăblii*: „Rar": Dj 1, Gj 1, 4, 8; „Apărut mai târziu": Dj 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13, Gj 3, 5, 7, 11, 14, Mh 3, 5. 11, Ot 6, 13, Vl 2, 3, 5, 7; „Lungi de 2,40 m": Vl 15. *Cu stâlpi*; azi nu: Ot 13. *Decorativ*: „Pus în odaia bună, patul cu tăblii se amenaja cu țoale, perini, velințe, macaturi. Adesea și patul cu pari înfipți în pământ servea acestui scop": Dj 1; „În odaia bună era patul cu tăblii; se puneau velințe, perne, căpătâie": Dj 17; „A apărut după ce s-a făcut «odaia bună»": Mh 3; „Puține paturi de fier, cu macaturi, perne": Mh 11; „Nu aveau toți, doar cei care erau mai înstăriți. Era în tăblii sau pe pari bătuți în pământ, așezat în odaie, la perete": Ot 10; „În odaia «gătită», așezat pe peretele de lângă spatele casei": Ot 11; „Erau numai la casele de suprafață; pat de blană cu pari înfipți în pământ, așezat în camera «curată». Pe el se puneau țoluri de lână, căpătâie de lână, alese și cergi de lână la capul patului": Ot 14; „În odaia bună, în colțul din fundul camerei; la capul lui se puneau cufărul cu haine, pături, «perini» (perne)": Vl 2. *De fabrică*: Dj 1, 5, 7, 9. *De fier*: Dj 5, 10. *De voiaj*: Dj 3, 10. *Extensibil*: Vl 13. *Azi, divane, somiere, dormeze*: „Recamiere azi": Dj 7, 8, Gj 11, 12, Vl 2. *Canapea*: „Neextensibilă": Vl 18.

Numărul paturilor: „Înainte două; azi trei, patru, cinci": Gj 8, 13, Ot 1, 2, 6, 7, 9; „Înainte două paturi; azi trei": Dj 1, 9, 12; „Înainte unu-două paturi într-o odaie; azi patru-șase paturi": Dj 2, 4, 15; „Înainte două; azi patru": Dj 3, 5, 6, 10; „Înainte două-trei, azi patru-cinci": Dj 7, 8, 14, 17; „Și înainte și azi, unu-două paturi": Dj 11, Gj 9, Ot 3, 5, 8, 14, Vl 16; „Înainte unu-două; azi cinci-șase": Dj 13, Gj 1, 12, 15, Vl 13, 17; „Înainte unu-două; azi trei": Dj 16; „Înainte unu-două; azi, trei-patru": Gj 2, 7, Vl 15; „Înainte două; azi, trei-patru": Gj 3, 6, Vl 3, 7; „Înainte unu-două; azi patru-cinci": Gj 4, 10, 11; „Înainte unu-două; azi unu-două-trei": Gj 5; „Înainte două; azi, trei-patru". Gj 14; „Înainte unu-două paturi; azi, după numărul persoanelor": Ot 10, 15, Vl 10; „Înainte patru; azi cinci-șase": Vl 1; „Înainte două; azi cinci-șase": Vl 2; „Înainte două": Vl 4; „Înainte unu-două; azi, cinci": Vl 5; „Înainte două; azi, cinci": Vl 6, 14; „Înainte unul; azi două". Vl 8; „Două, patru-cinci": Vl 11; „În 1900 unul în «la foc» și două «la sobă»": Vl 12; „Înainte unu-două; azi două": Vl 18.

Banca: „Bancă portativă, pe care se doarme când nu mai este loc în casă": Mh 10; „Bancă extensibilă care devenea pat": Vl 2.

Piese pentru odihnă

Scaunul **mic, fără spătar.** *Rotund*: Dj 1-4, 6-8, 10-14, Gj 2, 4-11, 13-15, Mh 1-3, 5-7, 9, 11, 12, Ot 1-6, 9, 11-16, Vl 1, 3, 7-9, 11, 12, 14-18; „«Tamburel»": Dj 9, Mh 8, 11; „Cu trei picioare": Mh 10;

https://biblioteca-digitala.ro

„Scaune rotunde, cu trei picioare, «rudăreşti», pentru că erau făcute de rudari": Dj 5, 9, Ot 7, 8, 10; „Se chemau «ciobăneşti»": Dj 17; „Cu patru «ramuri» (picioare), de brad, scândură adâncită cu câte trei pătrate, cu gaură de apucat, cu patru cuie de lemn": Vl 2; „Înainte; azi nu": Vl 6, 13. *Dreptunghiular*: Dj 1-8, 10-14, 17, Gj 1, 2, 4-15, Vl 1-3, 5, 7-10, 12-18; „Joase, cu două picioare compacte": Dj 9, Mh 1-7, 9, 11, 12, Ot 1, 3-7, 9-15; „Cu patru picioare": Mh 10; „«Scăunete»": Ot 2; „Şi înainte şi azi": Vl 6. *Pe jumătate rotund*: Dj 9. *Pătrat*: Dj 12; „Taburele": Vl 18.

Cu spătar. *Jos*: Dj 9, 10, Gj 15, Mh 3, 10, Ot 1, Vl 1; „Numai azi": Gj 10. *Înalt*, dintr-o scândură decupată: Dj 4, 9, 10, Mh 1-3, 8, 10, Ot 3, 5, 10, 12, 15, Vl 1, 2, 9, 10, 12, 15, 17; „Azi": Dj 3; „Mai târziu, încheiat din scânduri mai late": Gj 5; „Lucrate de rudari": Vl 3. *Drept*, cu spătar, de zăbrele: Dj 1, 3-5, 8, 11-13, Gj 1, 2, 4, 8, 11, 12, 15, Mh 1-9, 11, 12, Ot 10, 14, 15, Vl 1, 3, 5, 7-14, 16-18; „Interbelic, cu spătar din şipci": Gj 9; „După primul război, în casele mai înstărite": Mh 10; „Cu «răzemătoare»": Dj 3, Mh 11; „Azi": Dj 2, 9, Gj 10; „Înainte": Dj 14; „Scaun «dulgheresc», cu spătar, din mai multe scânduri": Gj 13; „Înflorat de ferăstrău": Vl 2; „Şi înainte şi azi": Vl 6. *Curbat*, cu spătar din zăbrele: „Azi se ţin în odaia curată": Dj 2, 4, 7, 9, 10, 12-14, Gj 10, 12, Vl 11; „Interbelic, cu spătar din şipci": Gj 9; „Azi": Vl 6, 13.

Laviţa din lemn. *Simplă, fără spătar*: Mh 1, 2, 5, 7, 10-12, Ot 1; „Laviţe cu picioare din ţăruşi înfipţi în pământ. Se foloseau pentru pus căldări, vase, troace de spălat rufe. Erau aşezate în casă, la vatră": Dj 1, 2, Gj 1; „Scaun lung, pe patru «cuie» (picioare) oblice": Mh 3; „Se chema laviţă": Mh 4, Vl 17; „«Poliţe» sau laviţe cu picioare din ţăruşi înfipţi în pământ şi altele, fără picioare, prinse de pereţii casei, ambele tipuri aşezate la vatră": Mh 6, Ot 13, 14; „Laviţe cu picioare din lemn, ca să stea copiii şi bătrânii, aşezate în camera de locuit, «la sobă»": Mh 11; „Cu picioare din ţăruşi, aşezată în camera în care se locuia; se punea în partea de la răsărit, unde se aşeza şi icoana": Ot 7; „Laviţe cu picioare de ţăruşi înfipţi în pământ, pentru vadră (de apă). Se puneau în «la foc», unde găteau, lângă peretele opus vetrei. Mai sunt şi azi": Ot 1, 2, Dj 7, Vl 5, 14; „Blană groasă de tufan, pă ţăruşi bătuţi în pământ, aşezată în «la foc»": Ot 11; „Aşezată în odaia bună, la fereastră": Vl 2. *Cu spătar*: „Cu spătar, din şipci": Gj 11, Mh 1, 2, 10, 12; „Cu spătar plin": Mh 2; „Cu spătar, din şipci şi braţe": Mh 12.

Din pământ: „Laviţă de pământ în continuarea cuptorului": Mh 5.

Banca: *Bancă simplă, fără spătar*: Dj 2, 4-8, 10, 12, 14, 17, Gj 9, 13, Vl 2, 3, 9, 10, 12, 13, 17, 18; „Bănci de 2 m lungime/0,5 m lăţime, cu patru picioare, în încheietură dreaptă, cu găuri de daltă": Dj 9; „Uneori bănci simple, care prelungeau patul": Gj 5; „Bancă care se lăţea": Gj 11; „Se chema «scaun»": Gj 12; „«Scaun lung»": Gj 14, Vl 15; „Bănci lungi, aşezate pe lângă paturi, ca să stea jos, să nu se mai salte pe paturi": Mh 8, Ot 3; „Bancă portativă, pe care se doarme când nu mai este loc în casă": Mh 10; „Sunt făcute mai încoace": Ot 1; „Aşezată afară": Ot 4, 12; „În «la foc», dar nu pentru odihnă, ci pentru pus urcioare cu apă sau vase de lemn": Ot 9; „Era o scândură lungă, pe două picioare": Ot 10, 11, 15, 16; „Azi nu": Gj 10. *Bancă cu spătar de şipci*. Şi azi": Dj 6-8, 10, 14, Vl 1, 3, 10, 18; „Azi, nu": Dj 9, Gj 10; „Se cheamă «canapea»": Gj 9, Vl 7. *Bancă cu spătar plin*: Dj 8, 10, Vl 8, 9, 12, 18. *Bancă cu spătar şi braţe*: Dj 8-10, Vl 1, 8, 9, 12, 13,

https://biblioteca-digitala.ro

18; „Se cheamă «canapea»": Gj 9, 12, Vl 2, 3, 7, 15, 16; „Apărută târziu": Vl 10; „Azi nu": Vl 17. *Bancă cu ladă*: Dj 10, Vl 1, 3, 9, 10, 12; „Dormeau copiii în ladă": Vl 18.

SPAȚII ŞI PIESE CU FUNCȚIE DE REPREZENTARE

Amplasarea pieselor decorative. *Pe peretele opus uşii de la intrare*: Dj 5, 6, 13, 14, 16, 17, Gj 9, 12-15, Mh 2-4, 8, 10, Ot 2, 4, 8, 10, 12, 15, Vl 4, 6, 9, 10, 12, 14, 16, 17; „Numai în trecut": Gj 1-3, 5, 7, Ot 9, Vl 2, 3, 7, 15. *Piesele decorative se concentrau în jurul patului*: Dj 14, 16, 17, Gj 6, 9, 13-15, Mh 1-4, 6-11, Ot 1, 2, 4, 6-12, 15, Vl 4, 5, 10, 12, 14, 16-18; „Prosoape, covoraş": Vl 6; „Numai în trecut": Gj 1-5, 7, 8, Vl 1, 3, 7-9, 13, 15. *În preajma mesei*: Mh 3, 8, 11, 17, Ot 10, 15; „Numai în trecut": Gj 5, Vl 3, 8, 13; „Azi": Gj 1, 3, 8, Mh 1, 2, 6, 15, 18. *Piesele decorative se aflau în egală măsură în întreaga încăpere*: Dj 4, 10, 13, 17, Gj 5, 6, 10-12, Mh 3, 4, 8, 11, Ot 1, 3-8, 10, 12, 14, 15, Vl 6, 11, 13, 17; „Azi": Dj 5, 6, 11, 14, Gj 1-4, 7, 8, 14, Mh 1, 7, 9, Ot 9, Vl 1-3, 7, 9, 12, 15, 18. „Căpătâiele şi velințele se aşezau în jurul patului, iar pe peretele opus uşii de la intrare – prosopul la icoană, o «mesală» pe masă şi pe ladă o cergă de lână": Dj 1, 3, 7-9, 11, 17; „La sărbători se punea o scoarță lângă pat, pe perete, prosoape la icoane şi la ferestre. Azi se pun permanent": Dj 2; „Se puneau prosoape la icoană, spre est. Pe pat – aşternuturi; oglinda cu cârpă de borangic – între ferestre, spre miazăzi; pe jos erau preşuri şi pe masă, o față de masă": Dj 12; „La icoană": Gj 9; „Pe peretele de răsărit, la icoană": Gj 13.

Piese din lemn

Lada de zestre. Terminologie: „Cufăr": Dj 2, 3, 5, 9, 15, Vl 3, 8, 14; „Cufăr cu țoale": Mh 8, 9; „Lacră": Dj 4, Mh 5, Ot 1, 6, 7, 9, 11, 13, Vl 1, 2, 7-9, 11-13, 15-18; „Lacră – mai mică, cu flori": Vl 6; „Ladă pentru țoale": Dj 16, Mh 6, 7, 11; „Ladă de-ntregul": Gj 2; „Ladă": Mh 2-4, 10, Ot 1, 3-6, 8, 10, 12, 14, 15, Vl 3, 4, 6, 10, 14, 15; „Ladă de zestre": Dj 8, 13, Gj 5, 11, 15, Mh 4, 6, 8, 12, Ot 1, 2, 11, 16, Vl 4, 10; „Ladă rudărească": Vl 1; „Tron": Ot 9, Vl 3; „Sipet – cea pictată": Ot 9.

Tipuri. *Ladă dulgherească*: Gj 2, 3, 7, 8, 13-15, Mh 1, 2, 4, 6, 8-11, Ot 4, 8, 10, 12, 15, Vl 1-3, 5-7, 10, 12, 15, 16, 18; „Ladă dulgherească făcută gata de munteni, care veneau de le vindeau prin sat": Dj 11, 16; „Ladă dulgherească lucrată de rudari": Gj 1, 4, 11, Vl 11, 17; „Locală": Mh 3; „Ladă dulgherească, nu de fabrică": Vl 9; „Ladă dulgherească pictată cu roşu": Vl 13. *Ladă rudărească*: Gj 6, 13; „Rudărească, cu flori": Gj 10; „Ladă rudărească, cu flori incizate": Gj 12. *Ladă pictată*: Dj 1, 4-11, 13, 14, Gj 3, 7, 14, Mh 1, 7, 8, Ot 8, 9, 11, 13, Vl 2, 3, 6-8, 14, 15, 18; „Ladă pictată cu culori, figuri şi flori; țesăturile se puneau «chită» deasupra la ladă (toată lumea dădea de zestre la fată). Acum, țoalele le punem pe jos. Unele scoarțe le ținem pe pereți, în bucătărie": Dj 2; „Lada soacrei, pictată cu două fetițe": Dj 12; „Lada pentru țoale este pictată cu sfinți, cu flori, fete; e cumpărată de la Craiova şi are cam 40/40/120 cm": Dj 16; „Lăzi de Sibiu, cumpărate la bâlci": Gj 2; „Lăzi vopsite cu flori, în două, trei culori": Gj 5; „Flori din văcsea": Gj 6; „Braşovene vopsite": Gj 12; „Ladă pictată, de Braşov": Gj 13, Ot 6, Vl 4; „În ladă se țineau țoale şi peşchire,

https://biblioteca-digitala.ro

cârpe de bucătărie, ciupege (cămăşi), oprege, vâlnice, brăciri, besmele, cămăşi bărbăteşti, cioareci şi o batistă cu bani. Erau şi lăzi pictate, de Braşov şi lăzi de zestre româneşti, incizate": Mh 4; „După 1920": Mh 10; „Ladă pictată cu «păpuşi»; avea o cutiuţă – chichiţa": Ot 1; „Ladă pictată cu două fetiţe": Vl 5. *Ladă cu hârtie*: „Era lada din blăni, cu hârtie cu chipuri lipite pe ea şi mai erau şi cufere simple. În ele era pusă zestrea fetii: cergă de lână, cânepă – ca o prelată care se punea în car să ţină grâul": Dj 15; „Lada cu fetiţe pictate pe hârtie": Dj 17. *Ladă cu poze*: Gj 1, Ot 7; „Ladă cu poze, din Braşov": Gj 4; „Ladă cu poze cu fată şi băiat": Gj 15; „Lada de zestre avea formă paralelipipedică şi era ornată cu hârtie pictată": Mh 11; „Mai târziu": Vl 10; „Pictată cu verde": Vl 11; „Cu litografii": Vl 16. *Cufăr împodobit cu metal*: Dj 3, 9, 13, Gj 3, 7, 14, 15; „Cufăr ferecat cu metal, cu capac curbat": Dj 5; „Lambă pentru lacăt": Gj 9; „Cufăr ferecat cu metal, după 1900": Mh 11; „Cu balamale": Ot 2; „Cufăr ferecat cu metal": Ot 6, 9, 13, Vl 1-5, 7, 13, 15, 18; „Cufăr cu capac bombat": Ot 7; „Rar, la colţuri": Ot 8; „La târguri, la Roşiori": Ot 16; „Cufăr ferecat cu metal, cu păuni": Vl 8; „Foarte rar": Vl 9; „Lada avea capac cu balamale din fier, pe când lacra numai lemnişoare în scoburi. Lada era pentru zestre": Vl 10; „Lada şi cuferele erau cumpărate de la Belceşti, la târg": Vl 14. *Ladă cu «chichiţă»*: „Ladă cu «chichiţă», o despărţitură interioară, cu colţare de metal": Dj 17; „Avea o cutiuţă – chichiţa": Ot 1; „Cu chichiţă – o cutiuţă pentru acte": Ot 2; „Ladă de ţoale cu «chichiţă» pentru «mărunţaie» (salbă, galbeni)": Ot 4, 12. *Altele*: „Cufăr neferecat, dar cu sertare dedesubt": Dj 17; „Ladă cu încrustături pe capac": Gj 5; „Tâmplărească": Gj 9; „Ladă românească, incizată": Mh 4; „Lacră de fag": Ot 6; „Azi lada este cu nervuri": Dj 7.

Amplasare. *În camera «curată», «bună»*: „Lăzi mari transportabile – în camera curată": Dj 9; „Lăzi mari pentru ţoale, velinţe, cergi. Se ţineau în casa mare, la un colţ": Dj 10; „Lada de zestre – în odaia bună": Dj 13; „Cufărul se ţinea în odaia bună. La fel lada de zestre": Gj 11; „Lada de zestre se ţinea în «soba bună»": Gj 15; „Lacra se ţinea în odaia bună, la capul patului; peste ea – pături. Alteori totul se aşeza sub masă": Mh 5; „Lada avea formă prismatică, scrijelată sumar, pictată cu hârtie aplicată, se ţinea în pod; acum – în camera bună": Mh 8; „ Se ţinea în casa bună, pe o latură a ei": Mh 11; „Lăzile pentru haine şi de zestre – în camera bună": Vl 4. *În camera de locuit*: „Lada cu mărunţişuri – în soba de stăm, iar lada de zestre – la capul patului, tot în soba de stăm": Dj 7. *Pe pat*: „Lada era aşezată pe pat": Dj 1, 3, 8-11, Gj 2-5, 7, 10, 12, 14, Mh 2, 3, Ot 1, 3, 5-9, 14, Vl 1, 3, 4, 6, 7, 12-15, 18; „Lada stătea pe pat şi pe ea erau pernele, scoarţele, căpătâiele cu paie": Dj 5; „Pe ladă sau în cuier erau puse fustele, ca să le stropească popa": Dj 10; „Pe pat, cu ţoale pe ea": Ot 13. *La capul patului*: „La capu' patului": Dj 1, 8-10, 18, Gj 9, 13, 15, Mh 1, 2, 4, 6-11, Ot 1, 2, 4, 10-12, 15, 16, Vl 2, 8, 13; „Era pusă pe capu' patului, cu macatele pe ea": Dj 4, 13, 15; „Lada de zestre acum a ajuns la magazie, ca ladă de cereale": Dj 8; „În hodaia bună": Dj 18; „Lada era aşezată la capul patului, cu teancul de zestre": Gj 1, 8; „La capu' patului, spre perete": Gj 13; „Mai mult la capul patului": Mh 6; „La capătul patului; se numea pat «rostit»: pe el nu se dormea": Mh 9; „Se ţinea în încăperea de locuit. Peste ea se puneau «ţoale» (diferite ţesături)": Mh 10; „Lada de zestre se ţinea în casă. Nu mai sunt decât cele rămase din bătrâni": Ot 1; „Lacrele de zestre se ţineau în odaia curată": Ot 11; „Pe pat, la un capăt": Vl 9. *Pe jos*: Dj 3, 9 (azi), 11, Gj 3, 6, 7, 10, 11, 14, Ot 9, 11, Vl 3, 4, 6-8, 10-12, 15-18; „Pe jos, la perete": Dj 2, 6, 7, 16; „Fiecare casă avea două lăzi: una veche şi una nouă, de zestre. Pe cea veche o ţineau în pod cu mălai, făină, pe cea nouă în hodaia bună, pe jos": Gj 5; „Cea pictată şi pe jos": Ot 2; „În trecut pe jos":

https://biblioteca-digitala.ro

Vl 1; „Pe jos, în odaia bună": Vl 5. *Pe scaune*: „Pe două scaune, în camera unde nu se locuia": Dj 12; „Pe un scaun": Gj 9. *Pe laviță*: „Lada era așezată pe laviță": Dj 14, Gj 2-4, 7, 12, 14, Mh 2, 3, Ot 7, 9, Vl 1-5, 7, 12, 14, 15, 18; „Pe capră": Gj 4. „Pe două *cărămizi sau lemne*": Dj 2, 6, 7, 16. *Pe țăruși*: „Pe țăruși cu două blane, ca să intre mâța, să nu roadă șoarecii hainele": Dj 17.

Patul: „Patul cu tăblii era la început. Mai târziu au apărut paturi simple, cu o carpetă la perete": Dj 16; „Pat cu căpătâie": Gj 7, 14, Ot 7. „Pat de lemn": Vl 11.

Pat împodobit cu perne: „Pat împodobit cu perne": Ot 2; „Pat cu perini": Vl 3. *Așezate transversal pe lățime*: Gj 9, 12, Mh 1, 4, 6, 7, 9-11, Vl 6, 11 (în trecut), 17; „Patul era împodobit cu căpătâie de lână, în două culori, umplute cu paie sau cu foi de porumb": Dj 5-17, Mh 8; „Căpătâie": Ot 8; „Căpătâie umplute cu paie și foi de porumb": Vl 13; „Azi": Gj 11, 13. *Așezate de-a lungul peretelui*: Dj 11, Gj 1-4, 8, 13-15, Mh 1-4, 6-11, Ot 3, 5, 6, 9, 14, Vl 1-5, 9, 12, 13, 16; „Căpătâie": Ot 8, 16; „Pe muchie": Vl 17; „În trecut": Vl 18; „În trecut căpătâie așezate de-a lungul peretelui": Vl 7, 8, 10, 14, 15; „Azi": Gj 12, Vl 6, 11; „În zilele noastre pat împodobit cu două perini de pene așezate de-a lungul peretelui": Dj 1, 3, 14. *La cap și la perete*: „Pat cu căpătâie la cap și perete": Gj 5, 9. *La capul patului*: „Pat cu teancul la capul patului": Gj 7, Mh 1, 2; „Perne la capătul patului, pe lada așezată la un capăt": Gj 10. *Perne așezate transversal pe muchie*: Vl 2. „Perne așezate și pe colț sau la cele două capete ale patului": Vl 17. *Azi*: „Așezate în unghi": Mh 2; „Pernele sunt puse pe mijloc": Mh 10.

Patul era acoperit cu țesături: Mh 1-4, 8, Ot 4, 10, 12, 15, Vl 10 (în trecut); „Azi patul este acoperit cu velințe sau cu macat": Dj 7, 8, 12; „Adică așternuturi din cânepă sau lână": Dj 9; „Cu o velință în patru ițe cu pătrale": Dj 10; „Patul era acoperit cu așternuturi în năvădeală": Dj 13; „Înainte patul era acoperit cu pâslă de lână bătută, cu rogojină de papură pe deasupra. Azi se pun carpete, un fel de așternut de lână cu bumbac și cearșafuri cu dantelă": Dj 16; „De pe la 1930, cu velințe": Gj 11; „Velințe (așternuturi din cânepă, in, papură, cergă)": Gj 12; „Pături din lână, cu pătrate, cergi de cânepă, scoarță – ca opregele cu vergi": Vl 2; „Pături, macaturi, cergi cânepă, rogojini": Vl 6; „Țoale din păr de capră, lână, cânepă": Vl 11; „Pături din lână de oaie, cu pătrate alb cu negru sau verzi sau cergi de cânepă în pătrate, la cei mai săraci": Vl 13; „Velințe, scoarțe": Vl 17.

Masa. Înaltă: Ot 1, 2, 6, 10-12, 15; „Masă înaltă, după primul război mondial": Mh 10. *Masa înaltă simplă*: Dj 8, 13, Gj 1, 2, 4, 7, 13, 15. *Masă înaltă cu sertare*: Dj 4, 7, 12, 17, Gj 10, 11, Mh 9-11, Ot 7, Vl 1, 3-6, 9, 12, 16; „Masă cu sertare cu flori făcute cu «sineceaua»": Gj 5; „Masă înaltă numai cu sertar": Ot 4; „În trecut – masă simplă cu sertare": Vl 11; „După 1920 apare masa cu sertare": Dj 1, 3, 5, 6, 9, 11, 14, Mh 2. *Azi*: Mh 3, 6, Ot 3, 5, 8, 14; „Masă înaltă cu sertare sau cu ladă": Dj 2, 16, Vl 2; „Masa cu sertare apare târziu": Vl 10. *Masă înaltă cu cutie*: Gj 9; „Masă înaltă cu cutie, dar neornamentată": Dj 13, 15. *Masă-dulap*: Vl 2, 10 (în trecut), 17; „Se întâlnea și masa cu dulap": Dj 12, Gj 5, 11, 13, Mh 2, 10; „Masă închisă – «dolapuri»": Mh 3; „Masă dulap, crestată de dulgheri": Vl 13. *Masa înfundată*: Mh 1, 4, 8. *Cu «chitiță»*: Mh 7. *Azi*: „Masă de mobilier lustruit": Dj 17; „Mese cu polițí pentru vase, fără uși": Gj 12.

https://biblioteca-digitala.ro

Așezarea la masă. *Copiii*: „Fiecare se așază cum apucă, doar când vine cineva străin copiii nu vin": Dj 1; „Copiii mâncau separat de ceilalți, în străchini diferite": Dj 8. *Femeile*: „Se așezau care unde apuca, iar stăpâna casei servea": Dj 4, 9, 11, 12, 15; „Femeia, spre vatră": Gj 9; „Cum se nimerea; mama mânca la urmă": Vl 6. „Fiecare avea *locul lui*": Dj 5, 14, Mh 11. *Bătrânii*: „Bătrânul era așezat în capul mesei": Dj 6, 7, Mh 4, 8; „În capul mesei bătrânii; ceilalți de jur împrejur, în ordinea descrescândă a vârstei": Mh 2; „Se păstra o ordine severă: la capul mesei bărbatul cel mai în vârstă sau învățătorul ori preotul, dacă erau meseni, pe o parte femeile, pe alta bărbații. Copiii cu mama stăteau la o parte": Mh 10; „Oricum; vârstnicii – la capul mesei": Ot 10; „Bătrânii – la cap": Ot 12, 15; „Bunicii – în capul mesei; apoi tatăl, copiii; mama nu se așeza": Vl 2. *Bărbatul*: „Bărbatul din casă se așeza în capul mesei, în rest, cum vroiau": Dj 16; „Se respecta locul capului familiei, dar nu la masa rotundă": Gj 10; „Capul familiei în capul mesei": Mh 7; „În funcție de numărul de persoane. În capul mesei – bărbatul": Vl 1, 9; „Tatăl sau mama (cei vârstnici) se așezau în capul mesei; la capătul opus – bunicii cu descendenții la dreapta lor; copiii, după vârste, la dreapta părinților": Vl 10; „În funcție de membri; în capul mesei sta gospodarul": Vl 12. *Oricum*: Mh 1, 3, Ot 4, Vl 18; „Nu exista o ordine": Mh 6; „Nu se ținea cont": Mh 9.

Alte piese. Cuierele: Gj 4, 8, 9, 15, Mh 1, 3, 7, 8, 11, Ot 4, 10, 12, Vl 8; „Cuierul era pe peretele C": Dj 1, 6, 11-13, Ot 1-3, 6, Vl 1, 2, 9, 12; „Cuierul era așezat după ușă": Dj 2, 3, 5, 7, 8, 14, Gj 5, 7, 11, Mh 4, 6, Vl 17 (azi); „Pe peretele D": Dj 6, 12, 13, Gj 1-3, 14, Ot 2, 6, 11, Vl 3, 7, 9, 11, 15; „Pe peretele A": Mh 9, 10, Ot 7, Vl 3; „Pe toți pereții": Ot 15; „Pe peretele mai mare, unde nu era fereastră": Vl 6; „Blană dreaptă cu cuie de fier pentru haine – în «soba bună»": Dj 7.

Blidarele, cuierele: Gj 9, Vl 6; „Erau pe peretele D": Dj 6, Vl 1; „Erau așezate lângă sobă, numindu-se lingurare": Dj 5, 7; „Polițe de vase la vatră": Gj 11; „În «casele cu foc»": Gj 13; „Pe pereții C, D": Ot 2; „O scândură bătută în perete, simplă, pentru tămâie, lumânări, agheasmă": Ot 8; „Pe peretele C": Ot 11; „Pe pereții C, D, la cot": Vl 17.

Mobilă pictată: Ot 7, Vl 8, 13; „Mobila pictată a apărut după 1940": Dj 15; „Lada": Gj 1-4, 7, 14, 15, Mh 8, Ot 1, Vl 3-5, 7, 10, 14, 15; „Ladă cu litografii și pictată": Vl 16.

Icoane pe lemn: Dj 9, 10, Gj 1-5, 8, 11, 15, Mh 7, Ot 4, 10, 12, Vl 6, 8. *Amplasare*: „Icoana era așezată pe peretele dinspre răsărit": Dj 2, 5, 6, 8, 11, 13, 16, Gj 3, 5, 7, 10, 14, Mh 6, Ot 1, 2, 6, 11, 15, 16, Vl 3, 5, 7, 11, 13, 15, 16, 18; „Pe peretele B": Gj 12, 13, Mh 2, 10, Ot 3, 5, 9, 14, Vl 2; „În colțul B-C, razant": Vl 1, 9, 12. *Caracteristici*: „Icoane pictate pe lemn, cu Maica Domnului sau cu Sfântul Nicolae": Dj 4, 12; „Icoane cu nașterea Domnului": Dj 7; „Icoană de hârtie pe lemn, spre răsărit": Vl 11; „Mai demult; azi nu sunt decât litografii și reproduceri": Vl 17.

Galerii din lemn la ferestre: Gj 5.

https://biblioteca-digitala.ro

Piese textile

Piese așezate pe culme: „Piese de port": Gj 4, 7, 10, 13, 15, Mh 4, 6, Ot 7, Vl 9, 12; „Țesături": Gj 10, 13, Ot 1, Vl 9, 12; „Pe culme erau puse catrințe și cămăși, iar ca țesături, prosoape": Dj 4; „Pe culme așezam «chiepții» și prosoapele": Dj 13; „Velințe": Gj 4; „Pe prispă, scoarțe sau macaturi noi, frumoase; pe dorângă erau cămăși, oprege, brăciri (bete)": Gj 5; „Oprege, cămăși, cârpe lungi de borangic albe, galbene": Gj 6; „Cămeși și oprege": Gj 9; „Haine, rufe, cămăși, catrințe (de frumusețe)": Gj 11; „Foarte vechi, azi au dispărut": Mh 2; „Cămeși, oprege (piese de costum), cârpe de borangic, scoarțe": Mh 10; „Cămăși, zavelci, șube de dimie cu găitan, fețe de masă; ștergarele cele mai frumoase se puneau pe culme la sărbători și Bobotează (să le boteze și să se fălească)": Vl 2; „Cămăși, șoarțe, poale": Vl 6; „Cămăși, catrințe, marame, toate curate, la sărbători, d'ăle bune; peșchire țesute, lungi, șervete (prosoape), «bizmele» (basmale) cusute, cu flori în colțuri, în cruci sau cojocărești": Vl 13; „Cămăși": Vl 17; „Piese de port, de grindă": Ot 2. *Numai în trecut*: „Ii, zăvelci": Ot 3; „Piese de port": Vl 1, 15, 18; „Țesături": Vl 1, 18; „Depozitate, nu expuse, dar se mai și vedeau": Vl 10.

Piese fixate pe pereți

Păretar vărgat. **Terminologie**: „Velințe": Gj 7, Ot 8, 13, 14, Vl 4, 6, 7, 14-16; „Foi": Gj 14; „Pături": Mh 9; „Zăveadă": Vl 3; „Părătar vărgat": Vl 8.

Amplasare și caracteristici: „Pe peretele A": Gj 7, Vl 1, 9, 12, 18; „Pe pereții A, B, C": Gj 14. *Numai în trecut*: Vl 7, 15; „Pe pereții A, C, D": Vl 2; „Pe A și B, în trecut": Vl 17. *Velințe*: „Velință din lână pe peretele din dreptul patului": Ot 13, 14; „Câte o foaie de velințe în spatele patului": Vl 4; „Velințe pentru pereți și pe jos; urzeală de bumbac, băteală de lână": Vl 6; „Velințe învărgate în ochiulețe": Vl 14. *Pături*: „Pături vărgate pe A și C": Mh 9. „*Zăveadă* pe toți pereții": Vl 3.

Scoarțe. **Terminologie**: „Scoarță": Dj 2-8, 12, 16, 17, Gj 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 15, Mh 1, 2, 4, 7, 9, Ot 1, 2, 6-11, 15, Vl 2, 4, 8, 17; „Macat": Gj 5, 6, 9, Ot 3, Vl 6; „Velință": Ot 3, 16; „Covor": Vl 13.

Amplasare: „Pe peretele A": Gj 3, 5-7, 9, 10, 12-14, Mh 2, 9, Ot 1, 3, 6-9, 11, Vl 1, 2, 6, 9, 12, 16, 17; „Pe peretele B": Gj 3, 7, 14, Ot 3, 11; „Pe peretele C": Gj 3, 7, 10, 13, 14, Mh 2, 9, Ot 3, Vl 1, 9, 12, 16; „Pe peretele D": Gj 12, Vl 12; „Pe toți pereții": Ot 15; „În trecut, pe pereții A, B, C": Vl 15; „Azi": Mh 6, 11.

Caracteristici: *Scoarțe*: „Scoarțele erau amplasate pe peretele A și erau făcute din două bucăți înguste, înnădite pe lungime. Erau cu vergi și «boboci» sau cu motiv național. După 1920 s-au făcut și cu romburi": Dj 2, 4, 5, 8, 16, 17; „Erau puse scoarțe de cinci-șase coți cu flori, boboci": Dj 3; „Se punea scoarță, zisă și peretar, pe peretele A, lângă pat, acolo unde nu e fereastră": Dj 6, 7; „Pe pereți erau puse foi de pătură, scoarță, velință": Dj 9, Gj 4; „Erau scoarțe pe perete, alese în război, din năvădeală, cu mâna, iar la chilim cu spata. Ieșeau cu flori și le

https://biblioteca-digitala.ro

făccai în două, că erau mari": Dj 10, 11; „Erau scoarțe învărgate, din lână în lână, cu urzeala din «păr», puse pe peretele A": Dj 12; „Scoarțe în romburi": Gj 8; „Scoarțe mai înguste, țesute cu vergi deasupra patului, unde e loc": Gj 11; „Scoarță vărgată": Gj 15; „De cânepă": Mh 1; „Scoarțe de lână lucrate «scorțește» – bătute după alesătură (ales, legat și spart)": Mh 4; „După 1900": Mh 7; „După primul război mondial, pe peretele A": Mh 10; „Scoarțe pe pereți numai la sărbători": Ot 2; „Toate se numeau scoarțe în două ițe": Ot 6; „Scoarțe vărgate alese": Vl 4; „Pe A, numai în odaia bună": Vl 5. *Velințe*: „Velințe țesute în două, patru ițe, în romburi": Ot 16. *Covor*: „Covor pă păreți (scoarță în două bucăți) la cei mai înstăriți, în trecut. Azi, la peretele patului, cel mai frecvent": Vl 13.

Covoare. **Terminologie**: „Covor": Dj 2, 3, 8, Gj 12, Ot 10, 15, Vl 8; „Chilimuri": Vl 14.

Amplasare: „Pe peretele A": Dj 16, 17, Gj 9, 10, Ot 8, Vl 1, 2, 12, 16, 17; „Pe toți pereții": Ot 15; „Se pun covoare pe jos și pe peretele A": Dj 5, 8, 12, 14; „Pe peretele A": Gj 14, Mh 10, Vl 9, 15; „Pe A și D, dacă nu e sobă": Ot 9; „Covoare oltenești pe A, B, C": Vl 7; „Târziu": Vl 10.

Caracteristici: „Covorul era dintr-o singură bucată, cu boboci și cu chenar": Dj 2; „Covorul era din două bucăți, din 10 coți, fiecare foaie avea cinci-șase coți": Dj 3; „Țol de lână numit covor": Ot 8; „Numai după 1916": Vl 4; „Chilimuri și scoarțe în roate": Vl 14.
Azi: Gj 13, Mh 6, 11, Ot 9; „Azi pe fond negru": Gj 7.

Ștergare. **Terminologie**: „Prosoape": Dj 2-9, 11-17, Gj 3, 5-7, 9-11, Ot 1, 4, 12, 13, 15, 16, Vl 5, 7, 15, 17, 18; „Ștergare": Dj 10, Gj 13, 14, Mh 2, 6, 10, Ot 3, 5-11, 14, Vl 1, 2, 6, 8-10, 12-14, 18; „Cârpe de borangic": Gj 12, Mh 8, 11; „Șervete": Gj 15, Ot 2, 16, Vl 3, 7, 11, 17; „Peșchire": Mh 1, 4, 7, 9, Gj 1, 2, 4, Vl 4, 16.

Amplasare: „Pe peretele A": Dj 13, 17, Gj 6, 13, 14, Ot 2-5, 7, 9, 14, Vl 1; „Pe peretele B": Dj 13, 17, Gj 6, 12-14, Mh 2, 10, Ot 2-5, 7, 9, 11, 14, Vl 1, 2, 6, 9, 12; „Pe peretele B, la răsărit": Ot 8; „Pe peretele C": Dj 12, Gj 12-14, Mh 10, Ot 2-5, 9, 11, 14, Vl 1, 6; „Pe peretele D": Vl 6, 9; „Pe peretele dinspre răsărit": Mh 6; „Pe toți pereții": Ot 15, Vl 13, 18.

Caracteristici. *Prosoape*: Vl 5 (în trecut); „La icoane și la ferestre erau puse prosoape. Ștergarele erau folosite doar ca batiste, ținute la curea": Dj 2-4, 6, 14; „Se puneau prosoape la icoane, la fotografii, la ferestre, la oglindă": Dj 5, 7-9, 11, 15, 16, Gj 5, 9, 11; „Prosoape la icoană și la tablouri": Vl 5; „Din bumbac": Ot 13; „Prosoape mari, cusute cu flori": Ot 16; „Azi prosoape cusute": Vl 17. *Ștergare*: „Se puneau pe pereți ștergare făcute în spetează": Dj 10; „Din borangic, pe la icoană": Ot 8; „Ștergare strânse la mijloc": Vl 2; „Învărgate în război și cusute cu acul": Vl 14; „Numai în trecut la ferestre și la uși, la icoane, la străchini de Horezu și Vlădești": Vl 10. *Cârpe din borangic*: „Cârpe de borangic alese și cusute la capete": Mh 8. *Șervete*: „Țesute mici": Ot 16; „Sub tavan, șervete unul lângă altul, pe toți pereții. Sub ele, se puneau batiste; moda din 1945-1980": Vl 11; „În trecut": Vl 17. *Peșchire*: „Peschir la icoană": Gj 1, 4; „De cânepă și borangic, la icoană": Gj 2; „Peșchire alese și cusute, la icoane, oglinzi": Mh 4; „Din bumbac și borangic, pe peretele dinspre răsărit - A": Mh 9; „Peșchire din borangic la icoană sau oglindă": Vl 4; „Peșchire

https://biblioteca-digitala.ro

(azi prosoape), batiste (besmea)": Vl 6; „După icoane, prosoape și peșchire": Vl 16.

Alte piese: „La ferestre se puneau perdele cusute în zbilț": Dj 5, 13; „Azi se pun pe pereți carpete": Dj 15; „Carpete cusute": Gj 7; „Azi: covor, macat": Vl 1.

Piese textile așezate pe pat. Țesături: „Pe pat era o cergă de lână, fără lațe, în patru ițe, vărgată cu negru": Dj 1; „Cergă și așternuturi pe saltea sau pe rogojină. Așternuturile erau în năvădeală, în patru-zece ițe": Dj 2, 7, 11, 13; „Patul era împodobit cu rogojini și căpătâie, perne lungi lucrate cu iglița pe burduf de pânză. Azi se pun saltele și pături numite așternuturi": Dj 2, 4; „Țesăturile de lână așternute pe pat erau încadrilate în patru ițe roșii, verzi și albe cu negru": Dj 3; „Scoarțe": Dj 4, Gj 6; „Pe pat era o rogojină și peste ea o cergă de lână în una, două, trei culori, în vărgi. Azi se pun așternuturi din lână, cuverturi și macaturi": Dj 5, 9, 17; „Pe pat se punea o cergă de lână sau din cânepă. Acum sunt macaturi în mai multe ițe, de lână sau din bumbac, în două culori": Dj 6, Gj 3; „Pe pat erau țesături de lână în tort răsucit": Dj 10; „Pe pat erau macate, veleanțe, alese cu «ițe pe vatră». Mai încoace sunt așternuturi alese, din lână în bumbac, cu motive: chenar cu boboci, o «tavă» în mijloc, adică un buchet sau rânduri. Se mai pun plăpumi brodate, așternuturi cu alesătură în năvădeală": Dj 12; „Pe pat se punea o cergă de lână sau cânepă, foaia era lată de 70 cm și se puneau din trei, patru foi": Dj 15; „Cergă de cânepă și pătură, învărgate, albe și lăcrate": Gj 1, 4; „Cergă din cânepă, vărgată și pătură de lână": Gj 2, 7; „Scoarțe în vergi simple colorate sau cu flori, în două foi (două lăstăvițe); pături de lână și păr de capră; în față covor din întreg, cu chenar": Gj 5; „Rogojină, cergă de cânepă, pătură de lână": Gj 8; „Scoarțe, covoare, pături țesute; azi, cearșafuri și scoarțe": Gj 9; „În trecut se așternea pe pat rogojină, cergă de cânepă; azi – velințe de lână în bumbac": Gj 10; „Velințe, din 1930": Gj 11; „Așternut și cergă de cânepă": Gj 14; „Cearșaf de cânepă și pătură de lână": Gj 15; „Țesături de lână sau de cânepă": Mh 2; „Peste scânduri, rogojină sau saltea de paie și pătură din păr de capră cu lână și se acoperă cu straiele de dimie (de purtare)": Mh 3; „Pe scânduri, rogojini, pături de trențe și cânepă și pături de dimie, adică date la pivă": Mh 4; „Așternut din lână; așternut de «treme» (zdrențe)": Mh 6; „Rogojină și așternut din lână": Mh 7, Ot 7; „Scândură, rogojină, cergă cânepă, pătură din zdrențe, căpătâie; macaturile apar mai târziu, în perioada interbelică": Mh 8; „Pături din lână; «așternut» (lână și bumbac)": Mh 9; „Pături vărgate, mai târziu macaturi": Mh 10; „Țol, așternut": Mh 11; „Cuverturi": Ot 1; „Așternut țesut din lână": Ot 2; „Țesături de lână": Ot 3, 7, 11, Vl 1, 8; „Cergi de lână sau câlți": Ot 4; „Macat": Ot 6, Vl 6; „Cergă de lână și de cânepă": Ot 8; „În trecut, cergă, așternut; azi macat": Ot 9; „Cerga": Ot 10, 15; „Cerga de lână sau de câlți, numai pentru transporturi": Ot 12; „Pături, scoarțe; după 1960 – macat (mai subțire) lână cu bumbac": Vl 2; „Lepedeu din cânepă, velință din lână; azi macat": Vl 3; „Rogojină, după aceea cearșaf; velințe pe pat, erau în multe ițe, din bumbac și lână; pături în carouri, numai din lână": Vl 4; „Cergi de zgrebiu (tort din cânepă), pe blana goală": Vl 6; „Velință, cergă": Vl 7; „Scoarțe, macaturi": Vl 9; „Pături în vărgi sau pătrate alb cu negru": Vl 13; „Înainte, rogojini; cearșaf, velință, cergi": Vl 14; „În trecut velințe, așternut; azi macat": Vl 15; „Cearșaf, pătură": Vl 16; „În trecut, țoale": Vl 10.

Perne. *Perne lungi*: „Perne lungi țesute din lână": Ot 4, 8 (azi), 10, 12, Vl 1, 2, 9, 12, 14; „Perne lungi țesute din lână și cânepă": Gj 1, 4, 6; „Perne lungi din câlți și lână, umplute cu paie": Gj 2;

https://biblioteca-digitala.ro

„Perne lungi țesute din cânepă": Mh 1. *Căpătâie*: Ot 1, 9 (în trecut), 16, Vl 3, 4, 15 (în trecut), 16; „Căpătâie umplute cu foi de porumb": Dj 1-9, 11, 12, 14, 15, 17, Gj 7, 8, 14, 15, Mh 2, 3, 6-8, 11, Ot 2, 6; „Erau căpătâie cu păsări, cu cărămiziu și negru, umplute cu mătase de porumb sau cu câlți de cânepă": Dj 10; „La capetele patului se puneau căpătâie alese, țesute din lână, cu culori, umplute cu paie": Dj 13, 16; „Căpătâie umplute cu păpușoi": Gj 3; „Căpătâie tot vărgate, ca păturile sau cu pătrate – năvădeala alternată și băteala alternată": Gj 5; „Căpătâie cu pătrate, cu fân, paie, otavă": Gj 9-11; „O față țesută ca pentru velințe, o față țesută din pânză, umplute cu paie, de-a lungul patului, la perete": Gj 12; „Căpătâie, de-a lungul peretelui": Gj 13; „Cu dosuri de cânepă și lucrate în două-patru ițe, în «cocleți», în «lațe», cusute cu «toiege» și cruci cu arnici, negru și roșu": Mh 4; „Căpătâie de paie": Mh 9; „Cu față cu țesătură din lână, umplute cu otavă": Mh 10; „Cu paie și foi de porumb": Vl 5; „Vărgate cu paie, foi de porumb": Vl 6; „Căpătâie alese, vărgate": Vl 11; „Trei căpătâie în culori, în pătrate: roșu, verde, albastru, galben, negru": Vl 13; „Numai în trecut, erau lungi, țesute din lână": Ot 15, Vl 7, 8, 10. *Perne mari umplute cu pene*: Vl 8, 9, 10 (în trecut), 17, 18; „Cusute cu «muște»": Gj 1; „După 1920": Mh 2; „Perne mari, după 1920-1930, umplute cu arnici": Mh 10; „După 1930": Vl 2; „Azi": Gj 3, 6, 9-12, Mh 4, 9, 11, Ot 3, 5, 9, 14, Vl 6, 13. *Perne mici brodate*: Gj 1, 3, 14, Mh 7, 11, Ot 1, 2, 5, 7, 14, Vl 9, 13, 17, 18; „Perinuțe": Gj 2; „Cu păuni și cățel": Gj 4; „Cusute în culori": Gj 6; „Pernițe cu cățel și femei, cusute în muște": Gj 7; „Care era mai bogat": Gj 8; „Cadouri la botez, nunți": Gj 12; „Umplute cu paie": Mh 6; „Umplute cu paie sau cu câlți": Mh 9; „Lucrate cu iglița, modele 1899": Ot 11; „Cusute cu roșu și negru": Vl 3; „Pernițe pe «muște», cu cuc, în mai multe culori": Vl 4; „Pernițe mici, late cât o pânză și cusute cu muște": Vl 5; „Perne cusute": Vl 14; „Cu păun, pisică etc.": Vl 16. *În trecut*: Ot 9, Vl 7, 8, 10; „Pernițe": Vl 15. *Azi*: Gj 9-11, Mh 4, Ot 3, Vl 2, 11, 12; „Mai nou, perini mici brodate": Mh 2, Vl 6. *Perne lungi de pânză cu capete ornamentate*: Mh 2, Ot 7, Vl 2, 13; „Pe pat mai erau perini lungi de pânză, cusute sau alese": Dj 4, 9-11, 14. *În trecut*: Vl 8; „La capul patului": Vl 10. „Interbelic și postbelic": Gj 5. „Azi se găsesc *perini lungi din pânză cu capete ornamentate, perini mari umplute cu pene și mici, brodate*": Dj 1-4, 6-13, 15, 16, Gj 5, Mh 3, 8, Ot 15, Vl 1. *Altele*: „Azi perinile se fac de puf, în burduf de nanghin, cu fețe brodate și cusute. Perinile sunt lungi, pătrate sau rotunde": Dj 17; „Perne rotunde, de mătase": Gj 12.

Piese din sticlă. *Icoană pictată*: Dj 8, Gj 15, Mh 7, 11, Vl 1, 2 (în trecut); „Icoană pictată cu Sfântul Nicolae": Dj 3; „Veneau de la oraș după 1920. Se puneau pe peretele B": Gj 5; „Pe peretele B. Reprezentau, în special, Noul Testament, cu Raiul și Iadul, cu Judecata de apoi": Mh 10; „La răsărit": Gj 7, Vl 3, 13; „Târziu": Vl 10. „La icoană, alături de un mănunchi de busuioc, dacă în casă era fată de măritat, se puneau și pistolnice": Mh 10. *Tablouri de bâlci*: Mh 2, 7, 11; „Pe la 1945 erau tablouri de bâlci cu pisici, berze, cuci": Dj 4, 8, 9, 11, 13, 15, Gj 5, 7, 9, 10, 12-15. *Azi*: Mh 6, Vl 1, 2, 4, 7, 11, 15; „Foarte noi, după 1960": Mh 10. *Bibelouri*: Gj 12.

Piese din ceramică. *Blide*: Gj 9, Vl 4 (azi), 12; „Se puneau blide pe poliță și în cui, căni mari și căncee": Dj 2; „Se puneau străchini de la munteni și talere mari, ca farfuriile": Dj 3; „Pe peretele fără fereastră se puneau blide și căni mari": Dj 9; „Pe pereți se fixau farfurii și peste ele puneau ștergare": Dj 15; „Prin cuie, la grinzi, pe sub poliță, la vatră": Gj 5; „Pe pereții A și B": Gj 10; „Pe corlată, pe pereții B și C": Ot 1; „Se puneau pe temeiul corlatei": Ot 6; „Pe B și C": Ot 2;

https://biblioteca-digitala.ro

„Atârnate în cuiere": Ot 4, 10, 12, 15; „Se numeau «taiere»": Ot 5, 14; „Sub tavan, pe peretele B": Vl 1; „Rar; pe toți pereții, fără ordine": Vl 9. *Numai în trecut*: Vl 10, 18; „Talere de ceramică și faianță, pe toți pereții": Vl 2; „Pe toți pereții": Vl 11; „Străchini, castroane": Vl 17; „Blid, taere în vechime, deasupra ușii": Vl 13. *Căni mari*: „Căni mari, sub tavan, pe grindă": Gj 9; „Pe B și C": Ot 2; „Se prindeau de grinzile aparente": Ot 6; „Atârnate în cuiere": Ot 10, 12, 15. *În trecut*: Vl 13, 18; „Căni mari, pe toți pereții": Vl 2; „Oale": Vl 10; „Pe A și B": Vl 17. *Căncee*: Vl 13; „În trecut": Vl 2, 18.

Tablouri. *Fotografii*: Dj 1-5, 7-11, 13-17, Gj 3-5, 7, 9-15, Mh 6, 7, 9, 11, Ot 1, 2, 6-8, 11, 16, Vl 1-7, 8 (în trecut), 10, 13, 15-18; „Fotografii pe pereții A și B": Dj 6; „După primul război mondial, în rame, încărcate cu multe fotografii de familie": Mh 2; „Fotografii de familie": Mh 10; „Fotografii de nuntă, ginerele cu mireasa": Vl 9. *În zilele noastre*: Gj 1, 2, 6, Ot 3, 5, 14, Vl 11; „Pe pereții A, B și C": Ot 9. *Litografii*: Dj 2, 3, 9, 13-16, Gj 1, 3, 5, 7, 8, 11, 14, Mh 6, 9, Ot 1, 2, 6, 7, 11, Vl 4, 5, 10, 13, 15-18; „Litografii pe pereții A și B": Dj 6; „Icoane litografiate": Vl 13, 14; „Numai în trecut": Gj 4, Vl 2, 7, 8; „Azi": Gj 15, Vl 6. *Picturi*: Dj 5, Ot 1, 2, 6, 7, Vl 8 (în trecut), 10; „Picturi pe peretele A": Dj 6; „Azi": Dj 2-4, 7-11, 13-16, Gj 1-12, 14, 15, Mh 6, 11, Ot 8, Vl 1-4, 6, 7, 11, 13, 15-18; „Pe B și C": Ot 9. *Tablouri brodate*: Ot 1, 2, 7, 16, Vl 1, 8, 10; „Tablouri cusute": Vl 3. *Azi*: „Tablouri brodate (țesute)": Dj 2-4, 7-11, 13-16, Gj 1-12, 14, 15, Mh 7, 10, Vl 11, 13, 15-17; „Tablouri brodate, foarte recente": Mh 2; „Pe A și D": Ot 9. *Altele*: „Tablouri de bâlci – sirene, nuduri": Mh 10; „Tablouri tipărite pe pânză": Vl 11; „Azi, reproduceri": Vl 13

Elemente de interior recente. „Perdele mari": Dj 1; „Dantele, bibelouri, suporturi pentru flori": Dj 2, 4, 13, 14, 16; „Covoare, glastre din sticlă, macrameuri, perdele croșetate": Dj 6; „Galerii cu perdele de nailon, bibelouri, flori artificiale, garnituri de pat țesute de ei, cu cuverturi și perini": Dj 7, 8, 10, 17, Gj 5, 12, 13; „Așternuturi de lână, alese cu boboci (flori), dormeze, scaune frumoase, «șpițuri» croșetate din dantelă, de pus la ferestre, icoane pe hârtie": Dj 12; „Perdele cu galerii, dantelării pe mobilă, ghivece cu flori naturale, icoane pe hârtie, înrămate": Dj 15; „Între 1932-1950 se făcea în sat mobilă sculptată: șifonier, pat": Dj 17; „Puține obiecte de decor, mai mult țesături": Gj 1, 8; „Covor": Gj 2; „Flori de plastic, tablouri brodate, covoare pe jos": Gj 3, 7; „Flori de plastic și macrameuri": Gj 4; „Prea puține": Gj 10; „Perdeluțe și ghivece cu flori": Gj 11; „Carpete în ramă": Gj 14; „Plastice": Mh 1, 3, Ot 10, Vl 10; „Plastice și bibelouri industriale": Mh 4; „Bibelouri": Mh 8, Ot 10; „Carpete cu reprezentări orientale": Mh 10; „Covoare cumpărate": Ot 3; „Industriale": Ot 4; „Carpete": Ot 8; „Bibelouri și obiecte din material plastic": Ot 12; „Flori de plastic": Ot 15, Vl 16; „Perdele, fețe de pernă făcute cu croșeta, la salariați": Vl 2; „Tablouri cusute, flori de plastic": Vl 3; „Perdele, macaturi, batiste, șervețele de artizanat, farfurii": Vl 6; „Flori de plastic, carpete cusute": Vl 7; „Plastice, artizanat (țesături), bibelouri": Vl 8; „Perdele de nailon brodate": Vl 11; „Șervețele, basmale cusute pe nailon, flori naturale în ghiveci, în casă": Vl 13; „Tablouri brodate, croșeturi, flori din plastic": Vl 15; „Șervețele croșetate, brodate, macrame, mileuri cu laseta, fețe de masă, perdele din nailon, tablouri cusute și înrămate": Vl 17; „Perdele brodate cu iglița": Vl 18.

Piese de mobilier cumpărate de la oraș: „În trecut erau numai la boieri": Gj 14, Vl 15; „După 1920-1940": Dj 3, 11, Gj 1-4, 7, 8, 15, Ot 4, 12, Vl 2-4, 7; „Din 1930, paturi din fier, șifoniere":

https://biblioteca-digitala.ro

Vl 16; „Din 1940-1950": Dj 4-7, 9, 10, 16, Gj 12, Mh 1, 4, 6-9, 11, Ot 7-10. 15. Vl 1, 5, 10, 18; „După primul război mondial, în camera bună, la familiile înstărite": Mh 2; „În 1950 - bucătării": Gj 11; „După 1950": Dj 2, 8, 13-15, 17, Gj 5, 6, 9, 10, 13, Ot 1, 2, 5, 6, 11. 16. Mh 3, Vl 6, 9, 11-14; „În ultimele două decenii (raportat la anul 1981)": Ot 3; „În ultimii zece ani (raportat la anul 1976). După primul război mondial familiile mai avute (preotul, învățătorul) comandau în sat, la un meșter neamț, mobilă masivă: paturi cu tăblii, bufete cu geamuri, mese mari, scaune. Țăranii nu aveau astfel de mobilă": Mh 10; „În ultimii 10-15 ani (raportat la anul 1981)": Ot 14. Vl 8.

Garnituri de mobilă tipizată: „În perioada 1944-1960": Dj 4, 6, 9. 11. 12. 16, Gj 3. 4. 10-12, 14. Mh 1, 4, 6-9, 11, Ot 4, 8, 12, Vl 1, 2, 6, 7, 10, 15, 18; „După 1960": Dj 5, 7, 8. 10, 13-15, 17, Gj 1, 5-9, 13, 15, Mh 3, Ot 5, 7, 9, 10, 15, Vl 3-5, 9, 11-14, 16, 17; „În ultimele două decenii (raportat la anul 1981)": Ot 3; „În ultimii 10-15 ani (anul 1981)": Ot 14; „De zece ani (anul 1981)": Vl 8; „După 1975": Dj 2; „Foarte rar, în ultimii cinci ani (anul 1976)": Mh 10; „În prezent": Mh 2.

Radioul: „Între 1910-1950": Gj 5, 9; „După primul război mondial": Mh 6; „Din 1920-1940": Mh 7, 9, 11, Vl 5; „După 1930, cu baterii": Vl 2; „Pe la 1932-1933 a apărut radioul cu pilă și caldan de aramă, cărbune și antenă lungă": Dj 14-16; „Postbelic generalizat; în '34 numai două posturi": Vl 10; „După 1940 – radioul cu baterii, după instalarea stației de la Cerbu": Gj 11; „Din 1940 – radioul cu galenă": Gj 12, 14; „După 1940 – radioul cu baterii": Vl 7, 13; „Din 1940-1960": Dj 4-10. Gj 1, 4, 6, 8, 10, 13, 15, Mh 1, 2, 4, 8, Ot 1, 4, 7, 11, 16, Vl 1, 6, 18; „Postbelic (lumină)": Ot 12; „Din 1950; înainte de 1940 erau patefoane": Ot 6; „De vreo 30 de ani (raportat la anul 1981)": Vl 8; „După 1956; înainte de război erau două aparate": Ot 2; „Radioul cu baterii în 1960": Vl 11, 17; „Până în 1960 erau trei aparate radio": Ot 8; „După 1960": Dj 2, 3, 13, 17. Mh 3, Ot 5, 9, Vl 9, 15; „În ultimele două decenii (raportat la anul 1981)": Ot 3; „După 1965": Vl 12; „După electrificare – 1965": Ot 10; „De zece ani (raportat la anul 1976)": Mh 10; „În ultimii 10-15 ani (raportat la anul 1981)": Ot 14; „Odată cu electrificarea": Ot 15; „Recent": Vl 16.

Televizorul: „Postbelic": Mh 1, 8, Ot 4; „Postbelic (lumină)": Ot 12; „După 1956": Mh 9; „De prin 1960-1964": Gj 6, 12, Mh 3, Ot 8, Vl 2, 17, 18; „În ultimele două decenii (raportat la anul 1981)": Ot 3; „După electrificare - 1965": Ot 10; „Odată cu electrificarea": Ot 15; „După 1965-1970": Dj 2-11, 13, 14, 16, 17, Gj 2, 5, 7, 9, 11, 13, Mh 7, Ot 5, 7, 11, Vl 1, 4, 6, 9, 12; „De 15 ani (raportat la anul 1980), circa 400": Vl 10; „În 1968 erau patru, cinci sute": Ot 2; „După 1970": Gj 1, 4, 8, 10, 14, 15, Mh 2, 6, 11, Ot 9, 14, 16, Vl 3, 5, 7, 13-16; „În 1970 aveau televizor150 de gospodării": Ot 6; „După 1972 aproape toți au": Ot 1; „În 1975 erau cu baterie": Vl 11; „De opt ani (raportat la anul 1981)": Vl 8; „De cinci ani": Mh 10..

Mașina de cusut: „Este una singură în tot satul": Gj 2; „Înainte de 1900": Ot 2, 6, 11, 13, 16, Vl 2, 16, 18; „Erau rare, aveau numai trei-patru oameni în sat": Ot 1; „Înainte de 1916": Dj 2, 4, 5, 8-12, 15, 16, Gj 1, 3-5, 7, 11, 15, Mh 3-8, 11, Ot 3, 4, 7, 10, Vl 1, 4, 5, 7, 12, 15, 17; „După 1920-1925": Dj 6, 7, 13, 14, 17, Gj 8-10, 12, 13, Mh 1, 2, 9, 12, Ot 5, 14, Vl 6, 8; „După 1940": Gj 14; „Înainte de al doilea război mondial erau trei mașini de cusut în tot satul": Ot 8; „După al doilea război mondial, când s-a introdus curentul electric": Mh 10; „După 1960": Gj 6, Vl 9.

https://biblioteca-digitala.ro

Aragazul: „După 1945-1950": Gj 12, Ot 4, 12, Vl 3, 15; „După 1960": Dj 4, 6-11, 14, 16, Gj 2-5, 7, 9, 11, 13, Mh 1, 2, 4-9, Ot 1-3, 5, 6, 8, 10, 11, 13, Vl 1, 2, 4, 6, 7, 9, 12-14, 17, 18; „După 1975": Dj 2, 5, 12, 15, 17, Gj 1, 6, 8, 10, 15, Mh 3, 10-12, Ot 7, 9, 14-16, Vl 5, 16.

Frigiderul: „După 1960": Dj 4, 6-8, 14, 16, Gj 2, 3, 7, 9, 11, 12, Mh 9, Ot 3, 5, 8, Vl 6, 9, 17; „După 1970": Dj 2, 5, 9-13, 15, Gj 1, 4-6, 8, 10, 13-15, Mh 1-8, 10-12, Ot 1, 2, 4, 6, 7, 9-16, Vl 2-5, 7, 8, 12-16, 18.

Covoare pe jos: „La 1900, rogojini; covoare, după 1950": Mh 7; „Înainte de 1910 erau din zdrențe": Vl 5; „Până în 1916 – rogojină; până în 1960 – preşuri; acum – covoare": Vl 15; „După 1916": Vl 7; „Din 1918 preşuri de trențe; acum nu mai au": Vl 14; „După 1920, câte un funcționar": Gj 2; „Încă din 1920, la cei bogați": Gj 4; „De mult, din 1920, preşuri făcute de femei; la casele înalte": Vl 13; „La intelectuali şi înstăriți, după 1920; preşuri de cânepă, după 1940; covor persan avea o proprietăreasă cu patru «sobe», 5 ha": Vl 2; „După 1930": Gj 8; „Între1930-1950": Gj 10; „Preşuri, din 1940": Gj 1; „Postbelic": Mh 4, 6, Ot 1, 4, 12, Vl 3; „Întâi aşternuturi; târziu, după 1950, covoare": Ot 6; „După 1950 – covoare": Mh 11, Ot 7; „După 1950 puneau preşuri pe jos": Dj 17, Gj 5, Mh 9, Ot 2; „După 1950 – rogojini, preşuri": Vl 6; „Preşuri până la 1950; covoare de iută – după 1955": Vl 17; „După 1960": Dj 6, 8, 11, 15, Gj 3, 11, 12, Ot 8; „În hodaie, după 1960": Vl 1; „În ultimele două decenii": Ot 3; „După 1965": Dj 5, 10, 13, 14; „De prin 1965 - covoare": Gj 5, Vl 9, 12; „Prin 1965; înainte – preşuri": Ot 16; „După 1968": Dj 2, 4; „Preşuri, după 1945-'50, covoare – după 1966": Gj 7, 9, 13; „După1920 - preşuri; după 1970 - covoare": Gj 14; „După 1970 au apărut preşuri şi covoarre din iută cu plastic peste ele": Dj 7, 9, 16; „De prin 1970": Ot 9; „În 1970, preşuri şi în 1975, covoare cu «îmbucături»": Gj 6; „Cam jumătate, de vreo 10-15 ani (raportat la anul 1981)": Mh 3; „În ultimii 10-15 ani": Ot 14; „De zece ani": Vl 8; „De 5-10 ani": Mh 2, 10; „De câțiva ani (raportat la anul 1980)": Gj 15; „De câțiva ani, după «trențarele» de cârpă": Mh 8; „În ultimii ani": Ot 5; „Preşuri din lână şi din zdrențe, foarte rar": Vl 4; „Recent": Mh 1, Ot 10, 15, Vl 10; „Preşuri din tort; după aceea din lână": Vl 16.

LOCUINȚA SEMIÎNGROPATĂ, BORDEIUL

Terminologie: „Bordei": Dj 2, 4, 6-9, 12-14, 16, 17, Mh 3, 5, 7, 8, Ot 1, 2, 4-6, 8, 9, 12-14, 16, Vl 1, 6, 8, 9, 11, 12; „Casă": Mh 11; „Casă-n pământ. Aici bordeiul este pentru animale": Ot 7.

Locuitorii, perioada apariției şi a locuirii: „Pe la 1921, din zece case, opt erau bordeie, cam 80 %; aveau toți: şi bogați şi săraci": Dj 1; „Şi săracii şi mijlocaşii şi bogații. Ultimul, al lui Trică Bimbirică a ars în 1949": Dj 2; „La țiganii pieptănari şi rudari, până la 1940, dar au avut şi mijlocaşi şi săraci. În vatra veche toți aveau bordeie; în cea nouă – marea majoritate,": Dj 4; „Locuite de toate categoriile. Cam un sfert din sat avea bordeie. Eu m-am măritat în 1919 şi la trei ani după asta l-au spart; al nostru a fost ultimul. De atunci nu s-a mai dovedit bordei": Dj 7; „Până în 1935 aveau toate categoriile": Dj 8; „Până în 1910": Dj 9; „Prin 1910-1912 mai era un singur exemplar, la un om de-i zicea Puieşti": Dj 12; „Până în 1950; aveau toate categoriile": Dj 13; „Toate categoriile": Dj 16; „Au existat bordeie cam până în 1926, când s-a sfărâmat ultimul":

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 17; „Erau bordeie la conace": Mh 5; „Au existat bordeie până prin 1918": Mh 7, Ot 8; „Toate categoriile de oameni; majoritatea avea bordeie": Dj 1, Mh 8, Ot 8, 13; „Rudarii aveau bordeie": Mh 9; „Săracii; erau mai puține decât casele. Or fi fost înainte mai multe, dar nu le-am apucat. Au dispărut în 1947": Ot 1, 7, 14, Mh 7, 11; „Doar câteva familii de rudari aveau bordei": Ot 2; „Au fost înainte de 1900": Dj 6, 14, Ot 4, 9; „Au fost până pe la 1916-1920; aveau și bogați și săracii": Ot 5, 6; „La 1900-1905 majoritatea avea bordeie. Prin 1930-1934 mai erau două bordeie, unul al lui Andrei Baroană": Ot 12; „În Vădastra, la 1900, au fost numai bordeie. Primele case la suprafață au apărut prin 1920": Ot 14; „În 1950 mai era unul singur la vale, locuit de țigani": Vl 1; „Demult, doar rudarii aveau așa-zise bordeie, dar erau din nuiele împletite, nesăpate în pământ": Vl 6, 11, 12; „Erau locuite de oameni săraci. Ultimul a dispărut acum 30 de ani": Vl 8; „Bordeiele sau au fost legate de munci sezoniere sau au aparținut rudarilor din sat": Vl 9.

Mod de construcție. Pereții: „Groapă de 80 cm, cu bârne puse în picioare, așezate și orizontal și vertical": Dj 2; „Bordeiele nu se căptușeau cu lemne. Se spune că pereții se ardeau pentru a-i împiedica să se umezească": Dj 17, 4; „Groapă de 1-1,50 m": Dj 7; „Groapă cam de 2 m; bordeiul era complet în pământ": Dj 8, 17; „Pereții se făceau din lemne despicate de stejar, cu încheietură «ciuturească», adică bârne cioplite, ca să se îmbuce una în cealaltă, în formă de coadă de rândunică și se acopereau tot cu blană de stejar. Bordeiele erau semiîngropate, se vedea numai acoperișul": Dj 9; „Groapă săpată în pământ, cu lemne groase, mari, îngropate în pământ": Dj 10, 17; „Groapă de 2 m, cu bârne puse și vertical și orizontal": Dj 13; „O groapă de 1.20 m, căptușită cu bârne puse în picioare": Mh 7, Dj 16; „O groapă de 1–2 m, căptușită cu zid de cărămidă subțire, arsă, fără bârne. Pardoseala era din lut iar tavanul, din nuiele lipite; unii pereți erau căptușiți cu blăni de lemne": Ot 1; „Semiîngropat, săpat în pământ la adâncime de 2 m, căptușit cu bârne (pari) puse în picioare, trestie sau coceni, peste care se puneau «gratii» (nuiele împletite), apoi pământ": Ot 5, 14, 16; „Groapă de 1-1,5 m, necăptușită; pereți pentagonali, din pământ bătut cu maiul și furcă în el": Ot 7, 8; „Groapă de 1 m, cu bârne de stejar, așezate orizontal, la distanță de 1 m, numite «călcătoare», bârne de stejar, puse în picioare, «mârtaci», cu o față de 20-30 cm, încheiați cu ștachete, acoperiți cu cosorobi prinși cu «pâșlege» (cuie de lemn)": Ot 12, Dj 1; „Groapă de 1-2 m": Vl 1.

Acoperișul: „Acoperiș în două ape, pe două furci, la 6-7 m distanță. Se așezau mai întâi blăni peste «coamă» (grinda mare). Apoi se punea trestie sau maldăre de paie. Peste trestie se punea pământ cu paie, apoi pământ, în strat de 40-60 cm": Dj 2; „Acoperiș, pe două furci, din pământ cu iarbă, pământ cu paie, lemne": Dj 4; „Acoperiș în două ape din trestie și pământ": Dj 6, 13, 16; „Căpriori de salcâm la 1 m; pe sub căpriori, stinghii de salcâm, salcie, plop; pe dedesubt se lipea de stinghii terciul cu pământ; peste stinghii, între căpriori, se încărca cu pământ cu paie; pe deasupra se așeza stuful, un strat de 30-50 cm grosime sau pământ în brazde": Dj 7; „Acoperiș în două ape, pe două furci": Dj 8; „Pe acoperiș era pus pământ, apoi iarbă": Dj 9; „În două ape, cu praștie, grinda principală sprijinită pe două sau trei furci, iar cununa superioară era de bârne, din lemne sparte sau cioplite, «mârtaci»": Mh 7, Dj 13, Ot 4-6; „Acoperiș în două sau trei ape, cu fund în față; la intrare – pe două furci, cu căpriori, lanți, dudău, cu «praștie» (partea superioară a acoperișului, o bârnă lungă pe care se sprijină căpriorii), cu cunună de mârtaci. Bordeiul se acoperea cu paie, trestie, coceni și deasupra pământ. Ținea cald": Ot 1, 7; „Acoperiș pe patru-

https://biblioteca-digitala.ro

cinci furci, cu mârtacii care țineau greutatea grinzii; acoperit cu pământ pus pe maldăre de coceni": Ot 8; „Acoperiș în două ape, sprijinit pe una-trei furci, cu mârtaci (blănile de căptușeală și acoperire)": Ot 12, 14, 16; „Acoperiș pe două furci": Vl 1; „Se chema «șurlă», acoperiș cu brazdă de pământ": Vl 8.

Planul, încăperile: „«Tindă», două «odăi» și «celar», sau trei, patru, cinci încăperi, dispuse în formă de L. Se intra în tindă, apoi în «casă» și de aici în «sobă» și «celar». Casa e la mijloc și în fața ei e tinda. La unele bordeie apare «celarul», de o parte a casei. Dacă exista și «odaia bună», mai rar, la cei înstăriți, celarul era plasat în spatele casei, intrarea în el făcându-se din casă. În loc de «tindă», termenul mai vechi este «gârlici». «Tinda» era intrarea, adăpost pentru obiecte; «casa» era bucătăria; «soba» era camera de dormit; «celarul» era cămara, odaia bună. La toate bordeiele, la început, ferestrele erau acoperite cu piele de vită și apoi cu geam care era fix": Dj 1; „Erau trei încăperi: «gârlici», «vatră» sau «hogeac», «odaie». În dreptul treptelor, ușă; sobă cu coș. Încăperi în formă de L": Dj 2; „Avea vatră cu coș în mijlocul bordeiului, apoi, coș. O fereastră în fund, ușă în față, cu gârlici cu trepte sau intrare în pantă. Erau una-trei încăperi: «ogeacul» la mijloc, care era bucătărie, din care se intra în celelalte două camere, cea de locuit și cea bună. Aveau ferestre fixe": Dj 4; „Gârligi, unde se adăposteau de vreme rea copilașii, de ploaie, o cloță cu pui; ogeac cu vatră cu poliță și coș, «sobă» cu sobă dreaptă, fără poliță": Dj 7, 16; „«Chițimie», la foc, unde era vatra și «odaie» de locuit": Dj 8, 9; „Avea una-patru încăperi": Dj 12; „Gârlici, vatră și odaie": Dj 13; „«Odaie» cu sobă oarbă și gârlici, ogeag sau vatră cu horn": Dj 17; „Două, dispuse în vagon, bucătăria era folosită pentru gătit și locuit și «camera bună» – pentru expunere de mobilier și obiecte": Mh 8; „Erau două-trei încăperi: una centrală, unde era și vatra cu «corlată», «la foc», «ogeac» și una sau două laterale, în care se intra din cea centrală și care se numeau «sobe». Unele aveau celar, o încăpere mică, în spatele ogeacului. Gârliciul se deschidea către încăperea «la foc»; într-una țineam butoaiele cu varză, murături, ceapa, ce aveam. Am ținut-o până s-au mărit copiii, pă urmă am gătit-o și p-aia": Ot 1, 4-8; „Una-două încăperi, «sobă» sau «la foc», «odaie» cu «celar»; pe pat aveau rogojini cu țoluri, așternute de tort pentru urzeală și câlți îndrugați. Erau divers colorate, cu vergi și căpătâie cu paie, din lână urzite cu cânepă": Ot 12; „Una-două încăperi, se intra în «la foc», unde se gătea; se și dormea; dacă era o singură încăpere, de acolo se intra «în casă»": Ot 13; „Două-patru încăperi: «gârliciul», «vatra» sau «ogeacul», «camera» și «celarul». Uneori erau două camere la dreapta și la stânga vetrei. Gârliciul era intrarea adăpostită; uneori, se dormea, vara; vatra era bucătăria; camera era de dormit; celarul era o cămăruță, cămară de ținut alimente. Majoritatea bordeielor avea ferestre fixe, din burtă de oaie": Ot 14; „«Cămară», «la foc», «în sobă»": Ot 16; „O singură încăpere care se numea «bordei», «casă» ori «hodaie»": Vl 1; „Una-două, «tindă» și «cameră», se dădea dintr-una în alta": Vl 8.

Accesul: „Printr-un gârlici, pe scară": Mh 7, Dj 2, 7, 8; „În dreptul intrării se puneau stâlpi laterali, care țineau grinda de peste ușă. Se chemau «mârtaci». Intrarea se făcea pe trepte de pământ": Dj 17; „Intrarea în pantă, fără scară, prin gârlici, cu uși grele": Ot 1, 4-7, 14, Dj 8, 13, 16; „Pe o scară din pământ, numită «suitură»": Ot 12, 16; „Acces direct, în pantă": Vl 1; „Pe două trepte": Vl 8.

https://biblioteca-digitala.ro

Anexele gospodăreşti: „Cu foarte mult timp în urmă, când erau bordeie de locuit, erau tot bordeie şi pentru vite. Se acopereau cu paie şi pământ, iar în interior aveau despărţituri. În jur era un ocol (obor) – o împrejmuire, să nu dea vitele prin grădină": Dj 1; „Pentru animale se construiau «zămnice», grajduri săpate în pământ ceva mai puţin decât bordeiele": Dj 4; „Grajdul era chiar şi complet acoperit cu pământ. Avea 4/5 m, 2/3 m, în funcţie de loc şi numărul vitelor": Dj 6; „Erau anexe la suprafaţa solului": Dj 8, 10, 14, Gj 15; „Polate, la nivelul solului": Mh 3; „Erau anexe semiîngropate": Dj 12, Mh 7; „Anexele pentru porci şi bivoli erau semiîngropate, ca şi bordeiele de locuit; restul anexelor – la suprafaţă": Dj 13; „Se pare că au existat grajduri săpate în pământ; se săpa o groapă cam de 3/3 m, se puneau lemne încăpriorate; se acoperea cu stuf şi pământ": Dj 17; „Coşer semiîngropat pentru animale sau vitele se băgau sub glugile de porumb": Mh 11; „Aveau anexe la suprafaţă şi semiîngropate": Ot 1; „La suprafaţa solului: pătul din nuiele împletite, pe furci; coşar din paiantă": Ot 4; „Bordei de vite, semiîngropat. Se făcea o groapă în pământ, cu mârtaci unul lângă altul, aşezaţi pe «cosorob» (grindă groasă) de stejar; se acoperea cu stuf": Ot 7; „Pătul bordei pentru vite, semiîngropat, numit şi «dam»; avea o singură încăpere": Ot 8; „Bordeie de vite şi păsări, pentru iarnă; pătulul era pe sol, din nuiele împletite, ridicat pe furci, de formă ovală": Ot 12; „«Şofrul» (şopronul) pentru oi, coşarul sau grajdul pentru vite erau uneori la suprafaţă. Dar erau şi bordeie semiîngropate pentru vite, săpate în pământ, acoperite cu paie sau coceni şi groapă deschisă pentru porci (pentru vară)": Ot 14; „Anexele erau la suprafaţă, la fel ca la locuinţele la suprafaţă": Ot 16.

Cenuşarul: „Se făcea la un metru adâncime. Aveau şi cei bogaţi şi mijlocaşii şi săracii. Mai există şi azi. Groapa era căptuşită cu «mârtaci» (bârne groase de cca 7 cm, lungi de peste 2-3 m) aşezaţi orizontal. Acoperişul era în două ape, învelitoarea – din coceni, pământ peste lemne. Avea două încăperi, vatră şi cameră, în formă de L, iar intrarea se făcea fie în pantă, fie pe scară": Dj 10; „Casă cu o singură încăpere, fără prispă. Pereţii din blană (scânduri) sau din «creci» (crengi) lipite, acoperiş în două ape, cu «stuh» (stuf), peste care se punea pământ": Ot 4; „Cu deosebirea că local bordeiele erau adâncite la 1 m, cenuşarul era cam acelaşi tip, cu odaie, «casa de foc» (vatra), soba, cu paturi pe ţăruşi pentru cca şase inşi, tindă descoperită, cu suitură": Ot 12.

Casele săpate în mal: „Au fost şi mai este una. Erau locuite de oameni sărmani. Cea de azi este a unei familii cu şase copii. Este săpată cât înălţimea peretelui din spate. Are o încăpere cu vatra la un colţ şi un pat pe peretele opus vetrei": Dj 17.

LOCUINŢA PE DIFERENŢE DE NIVEL ŞI/ SAU SOCLU ÎNALT

Soclul, spaţiile anexe, intrarea: „Erau cu soclu între 1-1, 5 m; una dintre laturile casei putea fi cât un nivel, cealaltă, la înălţimea solului, cu beci dedesubt şi spaţiu pentru unelte, lemne, cu intrare, fie în faţa casei cu scară, fie pe scara din spatele prispei laterale": Dj 3; „Soclu până la un metru, cu beci dedesubt, la o cameră, cu scară în faţa casei sau lateral, în capul prispei, la faţadă. Înainte putea fi scară în spatele prispei laterale; azi nu": Dj 4, 6; „O latură a casei, pe un soclu

https://biblioteca-digitala.ro

înalt cât un nivel, de 1-1,5 m, cu beci dedesubt și coteț de păsări sub tindă, cu scară de acces în fața casei sau lateral, în capul tindei, tot la fațadă. Azi nu mai sunt": Dj 5, 9; „Înalt de 1-1, 5 m, cu beci dedesubt, cu intrare pe scară, în fața casei sau, mai rar, pe o scară laterală, în capul prispei, la fațadă. Azi sunt foarte rare": Dj 8; „Înainte nu; doar azi vreo trei, cu soclu de 0,40-1,50 m, cu pivniță și spațiu de depozitare pentru unelte, lemne": Dj 10; „Soclu de 1-1,5 m, cu pivniță dedesubt. Și azi sunt": Dj 12; „Cu soclu de 1 m. Și azi sunt; sub soclu, pivniță cu vase cu vin, butoaie cu murături": Dj 13; „Soclu de 1 m, cu beci dedesubt, cu intrare în fața casei, cu scară, și înainte și azi; azi și pe scară laterală, în capul prispei, la fațadă": Dj 14; „Erau și sunt încă pe diferențe mari de nivel, cu una dintre laturile casei pe soclu înalt și cealaltă la nivelul solului; erau și mai sunt și pe soclu înalt de 1,50 m, cu pivniță dedesubt, cu intrare prin tindă; lucrate din «cranțuri» pe stâlp, bârne de stejar, dafin, salcie, cărămidă, chirpici, beton": Dj 15; „Soclu de 0,50-1 m, cu pivniță dedesubt, cu acces în fața casei, cu scară sau pe scară laterală, în capul prispei, la fațadă; azi numai în față": Dj 16; „Case pe «țoclu» (soclu); nu prea se mai fac locuințe pe diferențe de nivel, dar mai sunt și unele pe diferențe de 0,50-1 m, cu pivniță coborâtă la 2-2,50 m. Cele pe soclu au pivniță dedesubt, coteț de păsări sub prispă. Intrarea este și era în fața casei, cu scară; azi și pe o scară laterală, în capul prispei, în față": Dj 17; „Erau și locuințe pe diferențe de nivel și case cu soclu înalt între 1-1,5 m; dedesubt, în tinda beciului erau «târnați» pentru păsări, scuteală pentru unelte, lemne; intrarea era în fața casei, cu scară și pe o scară laterală; azi – doar prin față": Gj 1; „Erau case pe diferențe de nivel; azi nu mai sunt. Erau și case cu soclu de 50 cm": Gj 2; „Erau cca. patru locuințe construite pe diferențe mici de nivel; erau case cu soclu de peste 2 m, cu pivniță, loc pentru depozitat uneltele, lemne, cu intrare în fața casei, pe scară": Gj 4; „Erau și sunt case pe diferențe de nivel. Soclurile erau la înălțimi între 0, 20 m-1, 50 m cu umplutură; azi – până la 1 m. Dedesubt, un beci pătrat, coteț de păsări; peste beci, bolți de cărămidă sau podină pe grinzi. Intrarea era și este pe scară laterală, în capul prispei, la fațadă sau pe scară, în spatele prispei laterale": Gj 5; „Erau și sunt atât case construite pe diferențe de nivel, cât și cu soclu înalt. Diferența de nivel este între 1-2 m, iar soclul între 1-1,50 m. Sub soclu erau pivnițe, coteț de păsări; azi pivniță. Intrarea este prin fața casei, cu scară, majoritatea; poate fi și pe scară laterală ori în spatele prispei laterale": Gj 6; „Și pe diferențe mari de nivel, cu o latură la înălțimea unui etaj (înainte și azi) și cu soclu înalt cam de 1,25 m, numai azi. Dedesubt, beci; înainte era și coteț, lemne, unelte. Intrarea, în fața scării.": Gj 7; „Erau case cu socluri de peste 2 m, cu pivnițe dedesubt și camere de locuit sus; azi mai este doar una singură; intrarea se făcea pe scară, în fața casei": Gj 8; „Soclu de 0,80-1 m și înainte și azi; dedesubt numai umplutură; sus locuință, cu intrarea în fața casei, prin balcon, pe scară laterală, în capul sălii sau pe scară, în spatele balconului lateral": Gj 9; „2-3 m înălțimea beciului de la sol în sus, înainte; azi beciurile (pentru varză, cartofi, vin) se fac jumătate în pământ. Intrarea în fața casei, cu scară": Gj 10; „Înălțimea soclului depinde de teren. Dedesubt era și este loc pentru unelte, lemne, iar intrarea se face (și azi), fie în fața casei, fie în spatele prispei laterale, pe scară": Gj 11; „Erau două-trei case cu soclu până la 1-1,5 m, cu atelier de rotărie, tâmplărie, dedesubt, cu intrare în fața casei, cu scară (și înainte și azi), sau în spatele prispei laterale, înainte": Gj 12; „Diferență de 0,70 m, cu pivniță, coteț de păsări, loc pentru unelte, lemne, dedesubt, cu intrare pe scară, în față sau lateral": Gj 13; „Cu soclu înalt cât un nivel pe o latură iar o altă latură pe sol ori cu soclu de 50-60 cm": Gj 14; „Înainte cam un sfert din case era construit pe diferențe de nivel, socluri de 1-1,50 m; azi nu se mai fac. Dedesubt era pivniță pentru băutură, hârdău,

https://biblioteca-digitala.ro

murături; azi – ulei, fasole. Intrarea era în fața casei, cu scară sau, la casele cu balcon, în față, pe laturile balconului": Gj 15; „Înalt cât un nivel, de 1-1,5 m, în funcție de teren, pe una dintre laturile casei, altă latură fiind la nivelul solului. În partea îngropată în pământ, unde terenul era mai înalt era beci, iar când beciul era mai mic, sub scară sau sub prispă era coteț de păsări, spațiu de depozitare pentru unelte, lemne. Intrarea se făcea în fața casei, pe scară sau pe o scară laterală, în capul prispei. Azi este la fel": Mh 2, 10; „Înălțimea de până la 2,50 m, cu beci, adăpost pentru vite, spațiu de depozitare, care azi au dispărut. Scara din față este din piatră, cea laterală, tot din piatră, înainte; din lemn azi": Mh 3; „Intrarea se făcea numai în fața casei. Erau spații pentru adăpost și depozitare": Mh 4, 6; „Soclul era între 1,20-3 m, fără spații de depozitare sau adăpost pentru păsări, animale, cu intrări în față și pe lateral": Mh 7; „Înalt până la 1 m, cu pivniță dedesubt, intrarea era în fața casei, cu scară": Mh 11, Dj 7, Ot 16; „Diferențe de nivel de 70-80 cm; casele le aveau unii proprietari, boierii": Ot 1; „Diferențe de 10-40 cm": Ot 2; „Diferențe de 1,50 m; datorită acestei diferențe una dintre laturi este pe soclu înalt, alta la nivelul solului: dedesubt este pivniță, se adăpostesc unelte, lemne, prăvălie, atelier. Intrarea este în fața casei, cu scară. Partea de jos, din lemn, cărămidă; cea de sus, bârne din lemn. Nivelul de sus, numai ca locuință": Ot 3, 6, 9; „Erau pe diferențe mici": Ot 7; „Și pe diferențe de nivel și cu soclu înalt de până la 1-1,50 m, dedesubt cu pivniță, coteț, unelte lemne; azi și garaj; intrarea, pe scară în fața casei, lateral sau în spatele prispei laterale": Vl 1; „Multe pe diferențe de nivel, cu soclu de până la 0,80 m, cu pivniță, coteț pentru păsări; în «gârlici» – lemne, unelte; acces pe scară, în fața casei sau în capul prispei; înainte și în spatele prispei laterale": Vl 2; „Foarte multe locuințe construite pe diferențe de nivel; soclurile pot avea 2 m; pivniță dedesubt, cu intrare pe scară, în fața casei sau în capul prispei, la fațadă": Vl 3; „Erau case pe diferențe mici de nivel și case cu soclu de până la un metru, cu pivniță, coteț pentru păsări, cu acces în fața casei, cu scară; sau de peste 1,50 m, de fapt cu două nivele": Vl 4; „Pe diferențe de nivel și cu soclu de până la un metru sau 1,50 m; cu pivniță dedesubt, cu intrare în fața casei, pe scară": Vl 5; „Înainte se construiau case pe diferențe mari, cât un nivel; azi nu se mai fac. Sub latura ridicată era beci, așezat, pe verticală, în dreptul sălii. Soclurile erau între 1,50-2 m. Se face și azi acest tip de case. Sub soclu este beci, coteț, «curătoare» cu de-ale mâncării. Intrarea era pe scară în fața casei, în capul prispei, lateral sau în spatele prispei laterale": Vl 6; „Și pe diferențe de nivel și cu soclu înalt de până la 2 m; cu pivniță dedesubt": Vl 7; „Pe diferențe de nivel, pe soclu de până la 1,50 m; cu pivniță, loc de lemne, unelte, dedesubt; cu intrare pe scară, în fața casei sau în spatele prispei laterale": Vl 8; „Și pe diferențe mari cât un alt nivel și pe soclu în medie între 0,80-1,20 m; cu pivniță, loc pentru unelte, lemn, dedesubt, cu acces pe scară în fața casei sau lateral, în capul prispei. Și azi se fac aceste tipuri de case": Vl 9; „Pe diferențe cât înălțimea unui nivel și pe soclu de până la un metru sau 1,50 m; sub soclu era pivniță, coteț de păsări, înainte; azi pivniță. Intrarea se face pe scara din fața casei sau lateral, în capul prispei": Vl 11; „Diferențe cât un nivel și soclu de până la un metru sau 1,5 m; dedesubt, beci, coteț de păsări, spațiu pentru unelte, lemne; intrarea, pe scară, în față sau pe o latură a casei și foarte rar, în spate": Vl 12; „În față sunt diferențe de nivel de 1-2 m, în spate de 0,25-0,30 m; dedesubt era beci, bucătărie, adăpost pentru unelte, lemne; intrarea, pe scară, în fața sau pe o latură a casei": Vl 13; „Case cu soclu înalt au țăranii mai înstăriți; sunt pe diferențe de nivel, din pământ, piatră, cu soclu înalt de până la un metru, cu pivniță dedesubt, cu intrare în fața casei, pe scară": Vl 14; „Diferența din vale este de 2 metri, sus, 20 cm, din piatră; cu pivniță dedesubt, cu intrare în spatele prispei laterale":

https://biblioteca-digitala.ro

VI 15; „Diferențe de nivel de până la 1,50 m, cu intrare în fața casei, cu scară”: VI 16; „Pe coastă, cu diferențe de 2 m; 10% din case erau și sunt pe diferențe de nivel. Sunt și pe soclu de 0,30-1,50 m. Dedesubt este pivniță, coteț de păsări; intrarea se face în fața casei sau în capul prispei de la fațadă, pe scară”: VI 17; „Diferențe de teren cât un nivel, soclu de 0.50-1,50 m; pivniță și înainte și azi. Înainte era și scuteală pentru unelte, lemne; accesul, în fața casei sau lateral, pe scară ori pe scară în spatele prispei laterale”: VI 18.

LOCUINȚA CU DOUĂ NIVELE

Terminologie, momentul apariției, proprietarul: „Din 1975 s-au făcut șapte-opt blocuri”: Dj 1; „Erau două-trei case cu două nivele, pe teren plan: a lui Ispas Petrescu, Ionel Tudoran, făcute pe la 1920”: Dj 2; „În 1920 erau două case ale unor negustori cerealiști în port. Acum au voie să-și construiască numai case cu etaj”: Dj 4; „Din 1977, sunt trei case”: Dj 3; „Există doar-trei case, din 1934 și 1975”: Dj 5; „Există una, din 1921, care a fost prăvălie și avea pivniță cu butoaie”: Dj 6; „Era a preotului satului, construită în 1893”: Dj 7; „De prin 1900, ale prăvăliașilor (negustorilor)”: Dj 8; „S-a pomenit din vechime, ale negustorilor, logofătului, preotului, a lui Bărboi, Luță, Bica”: Dj 9; „Din 1970”: Dj 10, VI 9; „S-au construit din 1912 de către proprietarii mari de pământ”: Dj 11; „După 1930, ale căpitanului Popescu, ale prăvăliașului Gh. Stănică, dispensarul. Sunt și azi”: Dj 12; „De dinainte de 1900, de exemplu, casa lui Nae Pop, un băiat venit din Bechet, care lucra la vama portului; s-a îmbogățit și a cumpărat mult pământ”: Dj 13; „Interbelic a fost prăvălie; azi e grădiniță și club”: Dj 14; „Din 1970 sunt mai multe. Cea mai veche, a cămătarului Triță Dumitrescu, din 1889”: Dj 16; „Aveau prăvăliașii, «gheaburii» (chiaburii), oamenii cu stare”: Dj 17; „Dinainte de 1900, gospodarii mai înstăriți. Mai mult, după 1915; există o casă datată 1915”: Gj 1; „Din 1900, gospodarii mai înstăriți”: Gj 4; „Din 1920, oamenii mai înstăriți, ciobanii cu vite multe, învățătorul”: Gj 5; „De de mult se fac locuințe cu două etaje, de către oricare avea putere”: Gj 6; „S-au construit din cele mai vechi etape. Se întâlnesc asemenea construcții dinainte de 1880. Cei mai înstăriți le aveau și le au încă”: Gj 8, Mh 2; „Din 1920, oamenii mai înstăriți”: Gj 9; „Din 1978, oamenii mai înstăriți, mijlocașii”: Gj 10; „În 1925 era o singură casă, a lui Coțofană, cu locuință sus și magazie jos, construită din lemn, pe temelie de piatră; a rămas singura până în 1978, când au început să se facă și altele”: Gj 11; „Din 1910-1920, de către meșteșugari”: Gj 12; „Tradițional, înainte de 1900, «case pe beci» ale celor înstăriți”: Gj 13; „Case «înalte» înainte de 1900”: Gj 14; „Înainte de 1900, ale gospodarilor mai buni”: Gj 15; „La începutul sec. al XX-lea; primul a fost preotul Răducanu”: Mh 10; „De prin 1920; se chemau «case pe două rânduri». Aveau cam trei încăperi”: Mh 3; „După 1940, le aveau oameni înstăriți. Se chema «casa înaltă»”: Mh 6; „Din 1973”: Mh 7; „Din 1975”: Mh 9, 11; „Înainte nu; azi sunt trei case”: Ot 2; „Nu înainte; azi, din 1980”: Ot 5; „Înainte avea numai boierul. Din 1975; este un curent la modă, toți le fac la fel”: Ot 6; „Azi toate casele noi au etaj; înainte nu erau”: Ot 7; „Din 1979; înainte nu erau”: Ot 8; „Foarte rare; au apărut din 1981”: Ot 9; „Nu au fost. Astăzi în centru se ridică blocuri cu mai multe nivele, dar și cu elemente de decor tradiționale”: Ot 10; „Din 1979 sunt două case”: Ot 11; „După 1975; acum sunt șapte case. Proprietari: patru țărani, doi gestionari, un pensionar”: Ot 13; „Din 1980”: Ot 14; „Una singură, azi”: Ot 16; „Odată cu sistematizarea, cei înstăriți, trei familii”: VI 1; „Din 1905, 1910, cei cu

https://biblioteca-digitala.ro

posibilități materiale dintre fruntașii satului, cum era Daniel Bălășete": Vl 2; „Pe la 1900 erau două case cu etaj": Vl 3; „Dinainte de 1900, ale țăranilor mai înstăriți. Era sat de moșneni. Azi cca. 20 de case, dar și din transformarea celor cu un nivel, în două": Vl 4; „Înainte de 1900 pe toată strada principală erau case cu etaj, cu trei nivele, beci, pivniță, locuință, ale țăranilor": Vl 5; „Proprietarii erau negustori": Vl 7; „De 80 de ani, cei mai înstăriți": Vl 8; „După 1960": Vl 11, 12; „Din 1975, ale oamenilor mai înstăriți, cu pământ mai mult, cu posibilități": Vl 13; „De cinci ani (1977); azi sunt cca. trei case": Vl 14; „Dinainte de 1900, țărani simpli; azi sunt vreo zece case noi cu etaj": Vl 16; „Din 1939, comercianții, cei mai bogați: Mihăescu (popa), Gheorghiu": Vl 17; „Din 1912-1916, comercianții, cârciumarii, cei bogați: Gibescu, Cenușă": Vl 18.

Planul. **Nivelul inferior, materiale de construcție, funcționalitate**: „«Celari» sub o parte a casei; restul, umplutură de pământ": Dj 1; „Din cărămidă, un beci sub «camera bună», celălalt, sub «magazie» sau «pătul» și era și o cameră de locuit": Dj 2; „Din cărămidă, pivniță mare sub toată casa": Dj 3, 9, 10; „Din cărămidă. Era prăvălie și beci sub prăvălie, cu boltă de cărămidă sau planșeu de lemn. Puteau fi și trei pivnițe sau una singură": Dj 4; „Din cărămidă, camere sub o parte a casei, restul, umplut": Dj 5; „Din cărămidă, pivniță. Azi e folosită ca pivniță și adăpost pentru vite": Dj 6; „Din cărămidă, cu beci și două camere de locuit": Dj 7; „Din cărămidă, beci și cameră de locuit": Dj 8; „Din cărămidă, era pivniță, bucătărie, cameră de locuit": Dj 11; „Cărămidă, cu pivniță sub camera de locuit sau cu două, dacă aveau mai multe camere": Dj 12, 13; „Din chirpici cu beton, pivniță": Dj 14; „Din cărămidă; pivniță, locuință și bucătărie": Dj 16; „Înainte era din cărămidă; azi și din beton, cu planșeu; o pivniță sau două, dacă are mai multe camere": Dj 17; „Cele vechi, din lemn; după 1900 și din cărămidă; era una sau două pivnițe sub o parte a casei, ori pivniță cu bucătărie sau pivniță cu cameră de locuit; și azi mai rar; azi, mai frecvent: pivniță, bucătărie și cameră de locuit": Gj 1; „Înainte – din lemn; azi din cărămidă, cu una-două pivnițe, iar, după 1918, cu pivniță și cameră de locuit": Gj 4; „Beciul, din piatră: este numai sub o parte a casei, restul, umplutură de pământ; erau una-două pivnițe sau pivniță și cameră de locuit, ori pivniță și bucătărie; azi – prăvălie sau atelier sau numai locuință. Casele cu beci au apărut interbelic": Gj 5; „Înainte din piatră, cărămidă; azi din cărămidă. Era și este o pivniță mare sau două; azi poate fi și o cameră de locuit alături de pivniță": Gj 6; „Din lemn: cu pivniță sub o parte a casei sau cu două pivnițe, adăpost pentru vite și bucătărie, după 1918": Gj 8; „Din piatră înainte; azi mai puțin, cele mai multe, din cărămidă, cu beci numai într-o parte, restul, umplutură sau și cu o cameră de locuit. Înainte era și prăvălie sau atelier": Gj 9; „Înainte din piatră de râu; azi din cărămidă; era pivniță, fie sub toată casa, fie numai sub o parte; apoi și o cameră de locuit, atelier; azi locuință peste tot": Gj 10; „Temelie din piatră, restul, lemn: cu pivniță, fie numai sub o parte a casei, fie combinată cu bucătărie ori cameră de locuit": Gj 11; „Înainte din lemn; azi din cărămidă cu bolțari; înainte era atelier și locuință; azi locuință": Gj 12; „Din lemn, cu una sau două pivnițe; azi și bucătărie, cameră de locuit": Gj 13; „Din lemn, piatră, cu pivniță, cameră de locuit, prăvălie sau atelier": Gj 14; „Din lemn, cărămidă, piatră, cu parapet de zid, cu una-două pivnițe, cameră de locuit, înainte; azi locuință, bucătărie, pivniță". Gj 15; „Din lemn, cărămidă. Avea și are beci sub toată casa; bucătăria și o cameră de locuit au apărut numai în ultima vreme": Mh 2; „Din piatră, beciul, sub o parte a casei. Restul era umplutură cu pământ, unde erau și adăpostul pentru vite, bucătăria. Azi este doar beci": Mh 3; „Din piatră cu una-două pivnițe, adăpost pentru vite, bucătărie, cameră de locuit, atelier": Mh 6; „Din cărămidă, are beci,

https://biblioteca-digitala.ro

bucătărie, cameră de locuit": Mh 7, 9; „Din cărămidă, cu bucătărie, cameră de locuit": Mh 11; „Din lemn, cu «pimniță» (pivniță) pentru alimente, băutură; la casele construite în ultimele decenii se face și bucătărie sau cameră de locuit": Mh 10; „Din cărămidă, schelet de beton, în total 12 camere": Ot 2; „Din cărămidă, locuință, bucătărie": Ot 5-7, 14; „Din cărămidă, beton la fundație, locuință, bucătărie. Pivnița se face separat de casă": Ot 8; „Din cărămidă, locuință, pivniță sub o parte a casei": Ot 9; „Din cărămidă, locuință": Ot 11, 13; „Lemn, piatră, cărămidă; pivniță sub toată casa sau sub o parte, cu locuință, bucătărie, atelier": Vl 1; „Înainte din piatră; azi: din piatră, cărămidă cu chirpici, beton; cu beci, bucătărie, cameră de locuit, prăvălie sau atelier": Vl 2; „Din piatră, cu pivniță, bucătărie, cameră de locuit": Vl 3; „Înainte erau din lemn, cărămidă, cu o singură pivniță mare, două pivnițe (și azi) ori cu pivniță și bucătărie, cameră de locuit, ogeac, înainte": Vl 4; „Din lemn, cărămidă, fie una, fie două pivnițe, prăvălie sau atelier": Vl 5; „Din cărămidă, pivniță sub o parte a casei": Vl 7; „Din lemn, cărămidă; pivniță cu bucătărie, cameră de locuit": Vl 8; „Din lemn, cărămidă; azi numai cărămidă, cu pivniță sub o parte a casei numai la denivelări de teren; altfel, cu pivniță și cameră de locuit sub toată casa; azi și bucătărie": Vl 9; „Din piatră, cărămidă expandată; pivniță, bucătărie": Vl 11; „Din lemn, cărămidă; pivniță, bucătărie, cameră de locuit, atelier": Vl 12; „Din piatră; mai recent din cărămidă expandată; beci, bucătărie sau depozit de unelte, lemne, atelier; mai recent și cameră de locuit": Vl 13; „Din lemn, cărămidă; una-două pivnițe, cameră de locuit, atelier": Vl 16; „Din cărămidă, pivniță, bucătărie, cameră de locuit, atelier de tâmplărie, prăvălie": Vl 17; „Pământ, fără var, piatră cu pământ; pivniță sub o parte a casei, bucătărie, prăvălie sau atelier (înainte și azi); cameră de locuit, azi": Vl 18.

Nivelul superior, materiale de construcție, funcționalitate, acces: „Cu stâlpi, cu grădele sau cărămidă, paiantă, chirpici": Dj 1; „Din cărămidă, numai locuință, cu «turn» la acoperiș. Accesul se făcea prin spatele casei, prin sală, pe scară": Dj 2; „Din cărămidă, locuință, cu acces prin interior": Dj 3, 7; „Din cărămidă; era locuință, cu acces pe scară, în spatele prispei laterale": Dj 4; „Din cărămidă, locuință. Acolo stătea doctorul. Accesul era prin interior, imediat cum intrai": Dj 5; „Din cărămidă, chirpici; era locuință. Accesul era pe scara din fața casei și din casă, pe scara din beci în sală": Dj 6; „Din cărămidă, locuință, cu acces pe scara din fața casei sau pe scară, în spatele prispei laterale": Dj 8; „Din bârne sau cu umplutură de pământ, chirpici, cărămidă, paiantă. Era locuință. Accesul pe scară exterioară, în capul prispei sau în spatele prispei laterale și prin sală, prin interior": Dj 9; „Din cărămidă, locuință; cu intrare, fie pe o scară centrală, fie pe două scări laterale": Dj 10, Ot 5-7, 11, 13; „Din piatră, locuință. Accesul, prin foișor sau pe scara lipită de el": Dj 11; „Cărămidă; sus: dispensar, camere de locuit, cu acces prin sală. Azi este Primăria, sediul Gospodăriei Agricole Colective și dispensar uman": Dj 12; „Din bârne așezate orizontal, amnari, cărămidă, «cranțuri» (paiantă), ceamur; era locuință; azi – grădiniță, club. Accesul pe scara din fața casei și pe cea alipită balconului": Dj 14; „Din cărămidă: locuință. Înainte accesul se făcea pe scara din fața casei; azi prin prispă": Dj 16; „Din cărămidă, paiantă, chirpici (și azi): locuință, cu intrare pe scara din fața casei și cu scară la capete, cu două intrări simetrice. Și azi la fel, dar azi și prin balcon se face intrare": Dj 17; „Din bârne așezate orizontal și amnari; dacă nu ajunge lungimea lemnului, se pune în spate un stâlp. Este folosit ca locuință, cu acces pe scară laterală, în capul prispei, la fațadă sau în spatele prispei laterale": Gj 1; „Din bârne, amnari și înainte și azi; locuință, cu acces pe scară laterală, în capul prispei de la fațadă

https://biblioteca-digitala.ro

sau pe scara din spatele prispei laterale. Azi se face şi mansardă". Gj 4; „Din amnari; la spate şi cărămidă; era şi este folosit doar ca locuinţă. Accesul pe scara din faţa casei, pe scară laterală în capul prispei, la faţadă sau prin balcon, în interior sau exterior": Gj 5; „Din bârne aşezate orizontal, «tocuri» (amnari); peretele de la vatră, din piatră, cărămidă; cu tencuială din ceamur. Era folosit numai ca locuinţă, ca şi azi. Accesul pe scara din faţa casei, pe scara laterală sau din spate, prin scara de la prispă": Gj 6; „Din bârne aşezate orizontal, încheiate în «căţei» (amnari); locuinţă, cu acces pe scara laterală, în capul prispei, la faţadă sau în spatele ei": Gj 8; „Din bârne orizontale, înainte şi cu amnari la spate; azi şi din cărămidă; locuinţă cu acces pe scara din faţa casei ori din lateral, în capul sălii sau prin balcon, pe scara alipită": Gj 9; „Din bârne orizontale, înainte; azi cărămidă. A fost şi este locuinţă. Accesul pe scară, fie în faţa casei, fie pe lateral ori în spate, fie prin balcon, azi": Gj 10; „Din bârne orizontale şi stâlpi; locuinţă cu acces pe scară laterală, în capul prispei, la faţadă": Gj 11; „Din bârne aşezate orizontal, amnari; azi cărămidă şi bolţari; numai locuinţă; înainte cu acces pe scara din faţa casei sau prin foişor, pe scara lipită foişorului; azi accesul este prin sala de jos, până la cea de sus": Gj 12; „Din bârne; azi şi cu cărămidă; locuinţă cu acces pe scară laterală sau în spate; azi, mai ales prin foişor sau pe scara lipită foişorului": Gj 13; „Din bârne orizontale; locuinţă cu acces pe scară, în faţa casei, lateral, în spate sau prin foişor": Gj 14; „Înainte era din bârne orizontale, cărămidă; azi amnari, cărămidă cu centură din beton armat; numai locuinţă. Accesul se face fie pe scara din faţa casei, cea laterală ori din spate, fie prin foişor ori scara lipită foişorului": Gj 15; „Din bârne aşezate orizontal, iar după 1920–30 şi din cărămidă. Era şi este folosit numai ca locuinţă. Accesul se făcea şi se face frecvent pe scara din faţa casei, mai rar pe scara laterală din capul prispei sau prin foişor": Mh 2, 6, 10; „Bârne, piatră, înainte; azi, cărămidă. Era şi este locuinţă": Mh 3; „Din cărămidă, locuinţă, cu acces printr-o scară interioară": Mh 7, 9, 11; „De cărămidă, schelet de beton, 12 camere în total": Ot 2; „Cărămidă cu legătura din beton, folosit numai ca locuinţă. Accesul se face pe scări interioare": Ot 8; „Din cărămidă; locuinţă cu acces pe scara laterală, în capul prispei, la faţadă": Ot 9; „Cu acces pe scara din faţa casei": Ot 14; „Lemn, bârne orizontale, rar din amnari, cărămidă la pereţii mediani, pentru sobe; locuinţă cu acces sus la faţadă şi pe o latură": Vl 1; „Din bârne aşezate orizontal, amnari, cărămidă, piatră cu chirpici, înainte; azi din amnari, cărămidă, chirpici, beton; locuinţă cu acces pe scara din faţă sau pe cea laterală, înainte; şi înainte şi azi, prin balcon": Vl 2; „Din bârne aşezate orizontal, locuinţă, cu acces pe scară în faţa casei, lateral ori pe cea lipită de foişor": Vl 3; „Din bârne aşezate orizontal, înainte; cărămidă, azi; locuinţă; cu acces pe scara laterală, în capul prispei de la faţadă sau în interiorul tindei": Vl 4; „Din bârne orizontale, înainte; cărămidă, azi; locuinţă cu acces pe scară laterală, în spatele prispei laterale sau pe scara lipită foişorului": Vl 5; „Din lemn; locuinţă cu acces în spatele casei": Vl 7; „Din nuiele împletite, grădele, deasupra şi bârne dedesubt; locuinţă şi bucătărie, vara; accesul pe scara din spatele prispei laterale": Vl 8; „Din bârne aşezate în cunună orizontală; locuinţă cu acces pe scara din faţa casei, central sau lateral ori prin foişor": Vl 9; „Din bârne aşezate orizontal; este locuinţă, cu intrare pe scară laterală ori prin foişor": Vl 11; „Din bârne orizontale, cărămidă; este tot locuinţă; intrarea, pe scară în faţa casei, laterală sau lipită de prispă": Vl 12; „Din bârne aşezate orizontal, cărămidă, înainte; azi cărămidă expandată; locuinţă, cu intrarea pe scara din faţa casei sau la o «fundoaie» (latură) şi prin beci, în sala de sus (prin oblon)": Vl 13; „Din bârne aşezate orizontal, înainte; azi cărămidă; locuinţă, cu intrarea pe scară în faţa casei sau laterală ori prin prispă": Vl 16; „Din cărămidă, piatră alternată cu

https://biblioteca-digitala.ro

cărămidă; locuință cu acces pe scara din fața casei sau din capul prispei, la fațadă ori prin foișor, înainte; azi prin foișor sau pe scara lipită foișorului": Vl 17; „Bârne, chiar și necioplite; azi și cărămidă; sala, la nivelul superior, iese în consolă; locuință, cu acces pe scara din fața casei, pe scara laterală din capul ori din spatele prispei sau prin scara lipită foișorului": Vl 18.

Foișorul: „Cu «balcon» plasat lateral": Dj 1, 14, Gj 14, Vl 7; „Cu balcon, intrare în fața casei": Dj 3; „Balcon închis, lateral sau central": Dj 4; „Azi doar cu un foișor mic, pe colț": Dj 5; „Balcon central": Dj 6, 11, Gj 9; „Cu «marchiză» cu fier": Dj 9; „Cu balcon la ambele nivele, azi; înainte numai la fațadă": Dj 13; „Peste intrarea în beci, lateral. este un balcon mai înalt unde se doarme": Dj 17; „Cu balcon central, numai în perioada interbelică": Gj 1; „Doar înainte era foișor plasat și lateral și central": Gj 4; „Balcon plasat central și înainte și azi; lateral, numai azi": Gj 5; „Foișor plasat lateral și înainte și azi": Gj 8, 13; „Plasat lateral sau central, la intrare": Gj 11, Vl 2, 3, 15; „Balcon plasat central și înainte și azi": Gj 12; „Înainte era plasat lateral și central; azi numai central și are sus un gang închis cu geamlâc": Gj 15: „Era și este balcon, frecvent plasat central, mai rar lateral" : Mh 2, 10, Ot 9; „Numai central": Mh 6, Ot 5, 8, 14, Vl 8, 9; „Plasat lateral, jos, în tindă și sus; mai târziu, tinda – «sală»": Vl 4; „Se cheamă foișor sau «sală» și este plasat central": Vl 11; „Balcon ascuns în ziduri, plasat central sau, azi și lateral": Vl 13; „Înainte era lateral sau central; azi este numai central": Vl 18.

Prispa: „Jos deschisă, sus închisă cu geamlâc": Dj 2; „Numai la fațadă": Dj 3, Vl 11; „Înainte era prispă la ambele nivele; sus, la fațadă și pe una-două laturi; azi nu": Gj 4, 8; „«Sală», la ambele nivele și înainte și azi. Cea de jos este la fațadă și pe o latură": Gj 5; „Prispă la ambele nivele sau numai la fațadă, eventual și pe o latură și jos, numai cu stâlpi": Gj 6; „«Sală», la ambele nivele, ori sus, la fațadă și pe o latură, înainte și azi; azi poate fi sus numai la fațadă": Gj 9; „«Sală», «tindă», «coridor» sus, numai la fațadă sau și pe o latură": Gj 11, 12; „Înainte, la ambele nivele; sus numai la fațadă sau și pe o latură. Azi la fel": Gj 13, 15; „«Sală» sau «tindă» la ambele nivele": Gj 14; „Sus numai la fațadă sau și pe o latură ori pe ambele laturi" Mh 2, 6, Vl 1, 3, 9; „La ambele nivele sau, frecvent, la fațadă, pe una-două laturi, numai la nivelul superior": Mh 10; „Unele au prispă la ambele nivele sau numai la fațadă": Ot 8, Vl 8, 18; „La ambele nivele; se cheamă «săli»": Dj 4, Ot 9; „Înainte era la ambele nivele, sus la fațadă și pe o latură; azi la ambele nivele sau doar pe o latură": Vl 2; „La ambele nivele, jos numai la fațadă, sus – la fațadă și pe o latură": Vl 4, 12, 15; „La ambele nivele sau numai sus, la fațadă și pe o latură": Vl 5; „La ambele nivele": Vl 7; „Sală închisă, în față și în «fundoaie» (latură), din pământ argilos, măciuci de papură, balegă de cal (partea de jos); sus, poartă din scânduri": Vl 13.

Mansarda: „Înainte nu era; azi este și la casele cu un nivel și la cele cu două": Gj 8, 15; „Azi, la casele cu două nivele": Vl 2.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

PARTEA A IV-A

CIMITIRUL

LOCUL DE ÎNGROPARE A MORȚILOR

În cimitirul satului. *Pe vale*: Dj 2, Gj 4, 6, 9, 10, 13, Mh 3, Ot 3, 8, 10, 11, 13, Vl 5, 6, 9, 14-16; „La Săliştea": Dj 3; „Cel foarte vechi, care nu mai există azi": Dj 9. *Pe deal*: Dj 8, 12, 15, Gj 2, 3, 12-15, Mh 2-5, 7, 9, 11, 12, Vl 1, 4, 6, 10, 12, 13, 16; „Atât cel vechi, cât şi cel nou sunt pe deal, la marginea satului; se îngroapă la biserică, în special preoţii": Dj 14; „Cel vechi, pe deal, la Morminţi": Mh 10; „La Băreşti": Ot 10; „Înainte": Vl 3. *Lângă biserică*: Dj 12, Gj 4, 5, 11, 15, Mh 5, 7, Ot 1-5, 9, 11, 13, 14, 16, Vl 1, 3, 4, 7, 9-12, 15, 17, 18; „Lângă biserică, în centrul satului, la o margine, sunt patru cimitire ortodoxe şi unul baptist, mai nou": Dj 4; „În spatele bisericii": Dj 5; „Cimitir în curtea bisericii vechi; şi azi este acolo; două dintre cimitire sunt mai departe de biserică, la marginea satului": Dj 12; „La 200 m distanţă de biserică, în centrul satului": Mh 2; „Primul; acum, de vreo 100 de ani, la marginea satului": Mh 4; „Cel nou, este aproape de biserică, dar se îngroapă în amândouă": Mh 6, 10; „De mult; azi nu": Mh 12; „La Oboga de Mijloc şi la cea de Jos": Ot 6; „Biserica era bordei în pământ, azi nu": Ot 7; „Cimitirul este în Linia Mică, pe vale, la marginea satului, lângă biserică": Ot 15. *În centrul satului*: Gj 1, 3, Mh 5, 7, Ot 1, 3, 8-10, 14, Vl 1, 3, 6, 10, 12, 13, 18; „În centrul satului, la Orăşani, e un cimitir foarte nou, cam de 30 de ani; pe malul apei, al ostrovenilor, mai vechi": Dj 13; „În centrul cătunelor sunt şase cimitire: la Iernatec, Mierleşti, Vătăşeşti, Poieni, Pătrunsa: Vl 2; „În centrul satului, la Vâlceaua Trântorului, unde este un cimitir foarte vechi, azi dezafectat": Dj 3. *La marginea satului*: Dj 2, 7, 8, 10, 15, Gj 4, 5, 7, 10, 12-15, Mh 1, 4, 8, 9, 12, Ot 11, Vl 4, 6, 8; „Sunt două cimitire ortodoxe, fiecare în câte un cap al satului, unul în Cimigiu şi altul în Dăbuleni": Dj 6; „Sunt două cimitire, unul în Deleni şi altul în Gărnicioara (Toporaşi) şi ambele sunt la margine": Dj 16; „La marginea satului, pe şes, sunt trei cimitire": Dj 17; „Cel vechi": Mh 6; „Cel actual": Mh 10, Ot 7; „La Oboga de Sus": Ot 6; „Şi azi; sunt două cimitire, unul la nord şi altul la sud": Ot 12.

La răscruci: „Pe tâlhari, hoţi; azi, nu": Mh 6.

În moşia satului: „Înainte, azi nu": Ot 7; „Unul care a fost spânzurat de turci": Mh 10; „Cimitir nu exista şi nu există în sat. Cei din Olteanu sunt îngropaţi în cimitirul din satul vecin Cornăneşti, în partea din vale. Sunt îngropaţi la rând, nu pe neamuri sau familii. Crucile se pun

https://biblioteca-digitala.ro

numai în cimitir": Gj 9.

În gospodărie: „Pentru copii": Ot 7.

ÎMPĂRȚIREA CIMITIRULUI

Pe spițe de neam: „Și azi": Dj 1, 2, 4-9, 12, 13, 15-17, Gj 6, 9, Mh 1, 3, 11, Ot 9, Vl 1, 2, 9, 14; „Pe spițe de neam, că le era mai ușor femeilor să tămâie": Dj 13; „Azi nu, se îngroapă la rând": Vl 13, Dj 14.

În cadrul neamului, pe familii: Gj 4, 7, 12, 14, Mh 2, 8, Ot 6, 11, Vl 4-6, 12, 15, 16; „Azi nu, se îngroapă la rând": Gj 11.

Pe familii: „Și azi": Dj 3, 10, 11, Gj 1-3, 5, 10, 13, Mh 4-7, 9, 12, Ot 1, 3-5, 10, Vl 1-3, 7, 8, 10, 11, 17, 18; „După șapte ani primul mort din familie putea fi îngropat pe locul unde fusese îngropat cel dinaintea lui": Vl 3; „Urmașii, indiferent de ordinea nașterii sunt îngropați cu familia. Dar dacă mormântul nu are șapte ani, îi dă loc în altă parte": Vl 7; „Azi": Gj 11; „Azi nu, se îngroapă la rând": Ot 12, 15.

Indiferent cum: Ot 2, 14, 16; „După cum locuiesc în sat (după linie, adică uliță)": Ot 12; „Nu era împărțit, dar se căuta să se îngroape în același loc cu părinții și strămoșii": Ot 13.

MOȘTENIREA LOCULUI DE ÎNMORMÂNTARE

Oricine: Gj 1, 5, Ot 1, 2, 5, 7, 12-16, Vl 8-14, 16, 18; „Nu era drept de moștenire": Dj 2, Gj 12, 13; „Fata se îngroapă la familia soțului": Gj 7, Mh 7, Ot 1.

Băiatul cel mare: „Și azi": Dj 12, Gj 15, Mh 4, 7, Ot 9; „Înainte": Gj 4.

Băiatul cel mic. „Înainte": Ot 10, 11; „Și azi": Dj 12, Vl 2, 4-6.

Băiatul care stătea în casa părintească: Dj 15.

Fata cea mică. „Și azi": Vl 2, 4-6.

Altfel: „Cel care murea primul era îngropat la neamul lui": Gj 9, 6, 14, Mh 3, 5, 6, 8, 10, Vl 1; „Azi cel care moștenește casa moștenește și locul de înmormântare": Gj 4; „De către băiat, indiferent care": Gj 11, Mh 9; „Dar și unde-i este rândul (locul liber)": Mh 1; „Toți copiii aveau și au drept; se moștenea din tată în fiu": Vl 15; „Cel care rămânea lângă părinți": Vl 17.

https://biblioteca-digitala.ro

LOCUL DE ÎNGROPARE A VENETICILOR

În cimitir: Dj 4-7, 10, 11, 13-15, Gj 1-9, 12, 13, 15-17, Mh 1-3, 6-11, Ot 4-7, 9, 12-16, Vl 8, 9, 17, 18; „Mai la marginea cimitirului": Dj 12, Gj 10, Ot 1, 10, 11, Vl 1-4, 7, 10, 12, 16; „Tot la cimitir, dar aparte": Gj 14, Vl 15; „Într-o margine a cimitirului sau erau duşi în satul natal": Mh 4; „Erau duşi la locul natal": Mh 5, 9, Vl 13; „Îi îngropa la neamul în care se căsătoriseră": Vl 5.

LOCUL DE ÎNGROPARE A RĂUFĂCĂTORILOR, SINUCIGAŞILOR, CELOR DE ALT CULT

„Tâlharii erau îngropaţi pe câmp": Dj 5; „Tâlharii, de mult de tot, erau îngropaţi pe locul unde muriseră": Dj 13; „Sinucigaşii erau îngroapaţi la marginea satului": Dj 14; „În partea din spate a cimitirului; spânzuraţii (sinucigaşii) erau îngropaţi pe locul unde s-au spânzurat; se făcea groapa sub copac": Gj 11; „În cimitirul satului. Şi adventiştii, care au apărut în sat de vreo 50 de ani şi sunt cam 250 de persoane, sunt îngropaţi tot în cimitirul ortodox": Ot 2;

CRUCI PENTRU MORT

În cimitirul satului: Dj 1-17, Gj 1-15, Mh 1-12, Ot 1-16, Vl 1-18; „În cimitir se puneau, pe lângă cruci şi pietre simple": Mh 10; „În cimitirul satullui, iar lângă cruce se punea şi un par, şi azi": Ot 12.

Lângă cimitir: Gj 12, 13, Vl 4, 7, 8, 12, 14.

În gospodărie, în curţi: Dj 11; „La copiii morţi şi îngropaţi acolo": Ot 7.

La poarta gospodăriei: Dj 3, Ot 3, Vl 4, 5, 9, 16; „La poarta gospodăriei, numai dacă sunt fântâni": Vl 10.

La răscruci: „Şi azi": Dj 15, Gj 3, 6, 10, 12-14, Mh 10, Ot 3, 8, Vl 4, 9, 11, 12, 14, 15; „Azi nu": Gj 2; „Se puneau cruci la răscruci ca să apere Dumnezeu de grindină": Dj 16; „Cei mai înstăriţi": Ot 14.

Pe drum: Vl 9.

La fântâni: „Şi azi": Dj 5, 14, 15, Gj 3, 4, 10, 12-14, Mh 2, 10, Ot 2, 3, 8, 15, Vl 4-6, 8, 10, 12, 14-17; „Azi nu": Gj 2; „Una pentru toţi morţii, cu un ctitor sau mai mulţi" : Dj 11; „La fântâni în câmp": Vl 7; „Şipote": Vl 11.

https://biblioteca-digitala.ro

La punţi, poduri: Dj 14, Gj 3, Mh 2, Vl 4.

Pe locul unde şi-a dat sufletul: Dj 1-7, 10-14, 16, 17, Gj 2, 4, 6, 7, 10, 11, 13, Mh 1, 3-6, 8-12, Ot 4, 6-12, 15, Vl 1-3, 7, 10, 12, 13; „Pe locul unui accident; sunt şi cruci de răscruci (troiţe)": Gj 9; „În moşia satului, era ridicată cruce de lemn sau de piatră": Mh 4; „I se pune cruce şi troiţă, să aibă umbră pe lumea cealaltă": Mh 7.

La troiţe: Ot 11.

În capul viilor: Gj 6.

În munte: Gj 6.

Altfel: „Cruci se pun în cimitirul satului şi la poarta gospodăriei, pe marginea drumului, la punţi; se fac punţi de pomenire, la podeţe, la răscruci, la fântâni; tot satul arată ca un cimitir, aşa de multe cruci sunt. La unele podeţe, fântâni, sunt puse cruci lângă sau peste cruce, pentru că la fiecare termen de pomenire a unui mort, se mai bate o cruce": Dj 9; „La răscruci, în faţa bisericii, în faţa casei. Cele puse la răscruci şi în faţa casei se numeau de jurământ şi erau pictate cu sfinţi": Gj 1; „Pe măsură ce se ruinează crucile, se ridică altele în locul lor": Gj 6; „La biserică, pentru eroii care nu aveau mormânt în sat": Gj 11; „Fiecare mort are patru cruci: crucea de jurământ, care se pune pe marginea drumului; se crede că fiecare a jurat strâmb cât a trăit; crucea de mormânt; crucea de izvor (icoană); crucea de pod": Gj 15; „La câte un loc mai vizibil": Vl 6; „Doliu pe peretele casei, cârpă neagră, iar azi se pune şi o fotografie a mortului cu datele lui" : Dj 15.

https://biblioteca-digitala.ro

GLOSAR

A

Acareturi: totalitatea construcţiilor anexe existente într-o gospodărie.

Acioală: adăpost.

Adăugire: v. **palancă** (1).

Albie: recipient de formă ovală, din lemn scobit în care se frământă pâinea, se păstrează făina de grâu sau de porumb pentru perioade scurte de timp, se spală rufele, dorm sugarii.

Ambar: v. **hambar** (1, 2).

Amnar: **1.** Stâlp la colţul pereţilor din bârne, în care se fixează bârnele. **2.** Grinda inferioară, de la baza şarpantei, în care se prind căpriorii; **3.** Bucată de oţel care împreună cu cremenea produce scântei aprinzând iasca.

Apă întâlnită: loc unde se întâlnesc două sau mai multe izvoare.

Aplecătoare: 1. Prelungire a acoperişului casei, folosită ca adăpost pentru bucătăria de vară. **2.** Adăpost pentru animale şi/sau atelaje obţinut prin prelungirea acoperişului casei, grajdului, pătulului, magaziei. **3.** Construcţie separată, asemănătoare polatei.

Ar: unitate de măsură a pământului, cu valoare fixă de 100 m p.

Argea: **1.** Adăpost săpat în pământ, cu temperatură şi umiditate constantă, în care se instala războiul de ţesut şi se ţesea cânepa. **2.** Încăpere de suprafaţă în care se pune războiul de ţesut. **3.** Război de ţesut.

Arie: curte.

Arsăşti: v. **arşiţă**.

Arşiţă: loc defrişat prin ardere.

B

Balaure: grinda de la baza acoperişului, în care se fixează căpriorii.

Balcon: v. **foişor**.

Baracă: v. **palancă** (1).

Barc: gard viu în jurul clăilor de fân.

Bălbură: flacără mare.

Bătătură: curte.

Bălvani: bolovani mari puşi la colţurile clădirilor pentru susţinerea tălpilor din lemn.

Bârneşte: sistem de îmbinare a bârnelor la colţuri.

Bete: unitate cutumiară de măsură a pământului, cu valoare de aproximativ 1,5-2 m.

Beton ciclopean: beton armat.

Binale: v. **acareturi**

Blană: 1. Scândură. 2. Bancă la poartă.

Blat de sat: vatră de sat.

Bleojdini (blojdine): bucăţi groase şi late din lemne sparte.

Blid: vas din pământ, având forma unei farfurii mai adânci, de cele mai multe ori smălţuit, cu motive artistice, cu funcţie utilitară şi decorativă.

Boaşcă (boşcă): amenajare obţinută prin săparea pământului, utilizată pentru depozitarea diverselor produse agroalimentare.

Boboc: tip de cusătură ornamentală.

Bocşă: loc unde se face cărbune din lemn.

Boiandrug: pop central sau lateral la şarpanta acoperişurilor.

Boji: buruieni.

Bolduri: ornamente din lemn la coama acoperişului.

Bondoci (bunduci): 1. Stâlpi înfipţi în pământ sau în talpa construcţiilor pentru susţinerea pereţilor. 2. Popi de sprijin al căpriorilor. 3. Stâlpi ai prispei. 4. Stâlpi la gard.

Bordei: amenajare săpată în pământ, pe loc plan sau în panta unui deal, ori de suprafaţă, cu folosinţă permanentă sau sezonieră, pentru oameni, animale mari (în special bivoli), dar şi pentru porci, păsări, pentru păstrarea

https://biblioteca-digitala.ro

plantelor rădăcinoase pe timpul iernii.

Bornă: stâlp din piatră, rar din lemn, de diferite dimensiuni, care marchează hotarele dintre sate ori dintre terenurile date la împroprietărire.

Botoarcă: izvor amenajat în trunchi de copac.

Branişte: loc rămas în urma defrişării copacilor.

Brazdă: bucată îngustă de teren, trasă cu plugul, semn de hotar între proprietăţi.

Brec: intrând în zidul casei, ca o loggie.

Brigăzi: v. **chirpici.**

Bucată: unitate cutumiară de măsurare a pământului, subdiviziune a curelelor, cu valoare variabilă. Teiurile se împărţeau pe curele, iar curelele în bucăţi. Teiurile erau pe lungul terenului iar bucăţile, pe latul teiurilor.

Buduroi: 1. Porţiune de trunchi de copac scobit, (pus vertical), utilizat pentru păstrarea boabelor de cereale, a fasolei. 2. Trunchi de copac doborât (pus orizontal sau puţin oblic), în care se amenajază o sursă de apă, un izvor.

Bulumaci (bulamaci): 1. Stâlpi groşi înfipţi în tălpile caselor sau direct în pământ şi care fac parte din sistemul de rezistenţă al unei construcţii. 2. Stâlpi groşi, susţinători ai porţilor sau utilizaţi la construcţia gardurilor.

Bunar: v. **fântână.**

Buturugi: toponim în pădure, care indică defrişarea prin tăierea copacilor.

C

Cal: 1. Grindă longitudinală, în partea superioară, în care se fixează căpriorii. 2. Grindă arcuită care leagă cununa casei de fruntarul prispei.

Calaican: substanţă chimică pentru fixarea vopselelor la ţesături.

Camera bună: încăpere a locuinţei unde se păstrează şi se expun obiectele neutilizabile în mod cotidian, zestrea fetei de măritat; se găzduiesc oaspeţii mai deosebiţi.

Camera curată: v. **camera bună, sobă** (2).

Camera de locuit (din spate, din vale): v. **sobă** (2).

Camera de oaspeţi (de păstrat): v. **camera bună.**

Camera de pitulat: încăpere fără uşă sau fereastră, cu intrare prin pod.

Camniţă: coş de evacuare a fumului.

Canapea: 1. Bancă cu spătar şi braţe. 2. Bancă la poartă.

Canat: parte constitutivă a unei uşi, porţi.

Cantă: vas din lemn pentru apă.

Capră: 1. Pereche de căpriori. 2. Stinghie orizontală ce face legătura între căpriori. 3. Compas din lemn, cu deschiderea de 1.5-2 m, folosit ca instrument de măsurare a suprafeţelor de teren.

Car de fân: unitate cutumiară de măsurare a nutreţului, dar şi a suprafeţelor de teren, cu valori variabile.

Casă (în...): încăpere din spatele tindei (la bordei). v. **tindă** (1), **sobă** (2).

Casa cu foc: v. **tindă** (2).

Casa de afară: v. **tindă** (2).

Casă frântă: casă în forma literei L.

Casă înaltă (casă pe două rânduri): casă cu două nivele.

Casă cu tainiţă: încăpere cu uşă mascată, amplasată de obicei pe peretele din spate al casei, pe unde se iese direct în grădină sau cu oblon spre beci şi întrebuinţată numai în caz de pericol iminent.

Călcătoare: 1. Grindă deasupra pereţilor casei. 2. Grindă în partea superioară a şarpantei. Căpriorii fac legătura între călcătoarea de jos şi cea de sus. 3. Călcători la bordei: bârne de stejar aşezate orizontal, la distanţă de 1 m una de alta.

Căldărar: grindă groasă orizontală pe care se înfăşoară lanţul ţestului sau al căldării pentru fiert apa şi pentru prepararea hranei.

Căldărâm: v. **acareturi.**

Călimăni: a înnădi (bârne).

Cămară: 1. Adăpost ce face corp comun cu locuinţa, utilizat pentru păstrarea produselor agroalimentare. 2. Construcţie separată de casă, pentru produse agroalimentare.

Căminete: 1. Cuptor. 2. Zid de pământ.

Căpătâi: pernă umplută cu paie, rar cu lână, învelită în ţesătură din cânepă sau din lână.

Căpistere: v. **albie.**

Căpiţă: aranjarea nutreţului în formă conică, pentru depozitarea lui pe timpul iernii.

Căprior: element esenţial al şarpantei, de susţinere a învelitorii acoperişului.

https://biblioteca-digitala.ro

Cărămidă expandată: un fel de cărămidă, de dimensiuni mai mari, făcută din beton şi întrebuinţată la construcţiile mai noi.

Cărămidă lată (cărămidă mare): v. **chirpici.**

Cărpător: lopată mare din lemn, cu coadă lungă de 1-1,5 m, cu ajutorul căreia se bagă pâinea sau „mălaiul" sub ţestul încins sau în cuptor.

Căsoaie: adăpost pentru oameni, în afara vetrei satului. v. **cucumea**

Căsulie (căsuică, căsuţă, căşiţă): v. **cucumea.**

Cătun: **1.** Amenajare pentru oameni în afara vetrei satului. **2.** Adăpost pentru oi în afara vetrei satului. **3.** Aşezare cu un număr redus de gospodării.

Căţei: v. **amnar** (1).

Căuc (căuce): v. **amnar** (1).

Cârligar: v. **căldărar**.

Cârpă (de borangic): v. **ştergar**.

Cârstaţă: v. **covercă** (1, 2).

Cârstov: sărbătoare a culesului viilor, care are loc la 14 septembrie.

Ceair: **1.** Curte. **2.** Loc îngrădit sau spaţiu pentru păsări.

Ceamur: liant din pământ pentru finisarea pereţilor.

Celar (celari): încăpere mică pe o latură a construcţiei sau în spatele ogeacului (la bordei). v. **palancă** (1), **tindă** (2), **sobă** (2).

Cenuşar: bordei la suprafaţă sau semiîngropat.

Ceptură: râpă.

Cercuială: nuiele sau şipci bătute pe pereţii din bârne, din paiantă sau la tavan, cu funcţie de suport pentru tencuială.

Cerdac: **1.** Adăpost pentru oameni, în afara vetrei satului. **2.** Amenajare pentru mulsul oilor. **3.** Adăpost rudimentar pentru măgari. v. **prispă** (1).

Cerdăcel: adăpost pentru oi.

Cergă: ţesătură groasă din lână pusă pe pat, cu funcţie utilitară sau decorativă.

Cheie (cheotoare, cheutoare, chetoare, rotundă, dreaptă): sistem de încheiere a bârnelor la colţuri, cu capetele bârnelor tăiate sau netăiate.

Cheie bătrânească: sistem de îmbinare a bârnelor rotunde sau dreptunghiulare, cu capetele lungi, netăiate.

Cheie bisericească: tehnică de îmbinare a bârnelor la colţuri, cu capetele tăiate şi încheiate în formă de coadă de rândunică.

Cheie nemţească, sârbească: îmbinare a bârnelor la colţuri, cu capetele tăiate la nivelul îmbinării lor.

Cheie românească: îmbinare a bârnelor la colţuri, la care capetele rămân cu 10-15 cm mai lungi decât îmbinarea propriu-zisă.

Chichiţă: despărţitură, cutiuţă pentru acte în lada de zestre.

Chilie: v. **sobă** (2).

Chilim: covor cu două feţe, cu funcţie decorativă.

Chingă: **1.** Unitate cutumiară de măsurare a pământului, cu valori variabile. Chinga putea fi o fâşie mai mică, o diviziune a curelei, sau echivalentul unei curele. **2.** Legătură orizontală între perechile de căpriori.

Chioşc: v. **foişor** (1).

Chiriş (criş): grindă transversală la şarpantă.

Chirpici (cârpici, clipici): cărămizi nearse din pământ amestecat cu paie, pus în tipare de lemn. Cărămizile, cu dimensiuni de 0,40/0,20/0,10 m se uscau la soare.

Chirpici din beton: cărămizi din beton.

Chită: teanc ordonat de ţesături.

Chituci: stâlpi groşi din lemn, beton, cărămidă.

Chiţimie: **1.** Încăpere a bordeiului unde se află vatra. **2.** Încăpere mică.

Cinzeacă: unitate de măsurare a pământului, egală cu o optime dintr-un pogon.

Cioburi: a pune cioburi de cărămidă sau de ţiglă în tencuiala caselor.

Ciocârlani: ornamente de lemn pe coama acoperişului.

Ciocârţeală: crestături făcute cu barda în bârnele construcţiilor, pentru ca tencuiala să prindă mai bine.

Ciric: unitate tradiţională de măsurare a pământului, cu valori variabile, de obicei un sfert de pogon.

Cişmea (ceşmea): izvor amenajat.

Ciubucărie (cebucărie): decor realizat în tencuială.

Ciucuri: ornamente în lemn, la streaşină.

Ciupuri: a striga.

Ciurlan de pământ: pământ amestecat cu apă,

https://biblioteca-digitala.ro

balegă de cal, eventual cu pleavă sau cu paie, folosit ca liant pentru pereți.

Ciutură: 1. Găleată din lemn cu care se scoate apă din fântână. 2. Fântână.

Claie: grămadă de fân sau de tulpini de porumb (coceni), aranjată în formă conică.

Clete: v. **lănteţi** (2).

Cleturi (în cleşte): 1. Îmbinare a bârnelor la colţuri. 2. Sistem de prindere a căpriorilor în partea superioară.

Coamă (comar): grindă longitudinală în care se prind căpriorii, în partea superioară.

Coarbă: apărătoare pentru scântei, la vatra focului.

Coardă: v. **praştie.**

Cocină: adăpost pentru porci.

Codru: 1. Unitate cutumiară de măsurare a pământului, derivată din curele, cu valori variabile. 2. Suprafaţă de pădure, proprietate a mai multor rude.

Colibă: adăpost pentru oameni în afara vetrei satului.

Conac: 1. Unitate gospodărească în exteriorul vetrei satului, alcătuită din locuinţă, diferite acareturi, păşune, grădină de legume etc. 2. Unitate de măsurare a timpului pentru păscutul animalelor: de dimineaţă până la prânz este un conac, după amiaza, altul, de la 4 la 7-8 seara, un alt conac.

Consolă: element de consolidare a şarpantei la acoperişurile foarte mari.

Copaie: v. **albie**.

Corban: sărbătoare pastorală, ţinută toamna, la desfacerea turmei.

Corhănit: lucrul la pădure şi tehnici legate de această activitate.

Coridor: v. **prispă** (1).

Corlat (corlată): 1. Construcţie deasupra vetrei, la peste un metru înălţime, de obicei din scândură, de formă pătrată sau paralelipipedică. 2. Coş pentru evacuarea fumului. 3. Bucătărie. 4. Antreu.

Coroană: grinda inferioară de la baza acoperişului, în care se prind căpriorii.

Cosi: a aşeza şindrila, paiele sau trestia pe acoperiş.

Cosorob (cosoroabă): grinda inferioară, uneori şi cea superioară, în care se fixează căpriorii.

Coş: 1. Instalaţie de evacuare a fumului, făcută din diferite materiale. 2. Partea superioară a instalaţiei de evacuat fumul.

Coş de nuiele: recipient de diverse forme şi mărimi, lipit cu pământ amestecat cu paie (pleavă) pentru păstrarea boabele de cereale.

Coşar: împletitură din nuiele pe care se puneau fructele pentru conservare prin uscare sau afumare. v. **coş de nuiele**.

Coşer (coşar): 1.Construcţie *quasi* sinonimă cu grajdul, pentru adăpostul animalelor. De obicei era din nuiele împletite, lipite cu pământ amestecat cu paie, pleavă. 2. Adăpost temporar pentru oameni, utilizat pentru paza la vie.

Coşleag: v. **cucumea**.

Cot : unitate tradiţională de măsurare a lungimii, cu valori variabile.

Cotarcă: adăpost din scândură, acoperit cu stuf, şiţă, pentru porci, păsări. De multe ori se amplasa sub pătul sau sub magazie.

Coteaţă: 1. Împletitură din nuiele, floarea soarelui. 2. Tulpini de trestie, lipite cu pământ, formând scheletul tavanului.

Coteţ: adăpost pentru porci, păsări.

Cotoloane: tulpini de floarea soarelui, utilizate pentru gard.

Covată: v. **albie**.

Covercă (covergă): 1. Adăpost pentru animale în vatra satului. 2. Adăpost rudimentar pentru oameni în afara vetrei satului.

Covor: ţesătură din lână, cu diverse ornamente, aşezată pe pat sau pe jos (mai târziu). v. **scoarţă**.

Cram: v. **hram**.

Cranţ (cranţuri, pereţi din...): v. **paiantă**. (1, 2)

Creastă: v. **coamă**.

Crestătură (încrescătură): sistem de prindere a căpriorilor în partea superioară.

Crivină: pământ galben amestecat cu paie şi/ sau pleavă, folosit ca liant pentru temelii, pereţi.

Croampe: cartofi.

Crov: baltă provenită din revărsările unei ape curgătoare.

Cruce: 1. Monument comemorativ în formă de cruce. 2. Troiţă.

https://biblioteca-digitala.ro

Cruceşte (crestez): sistem de îmbinare a bârnelor sau a căpriorilor.

Cucumea (cuciumea, cucuvea): orificiu în acoperişurile din şindrilă pentru aerisirea şi iluminarea podului.

Cufăr : ladă mare. v. **ladă de zestre**.

Cui: picior oblic la laviţă.

Cuib: gâtuitură a căpriorilor acoperişului.

Cujbă (gujbă): lemn cu cioc pe care se fixează ţestul sau recipientele pentru prepararea hranei. v. **corlat** (1).

Culme: lemn orizontal pus între stâlpii prispei sau între pereţii camerei, pe care se depozitează lucruri de îmbrăcăminte şi ţesături. v. **coamă**.

Cumpănă: 1. Lemn lung de 4-5 m (sau mai mult), prins sus într-o furcă; în partea inferioară are căldarea (ciutura) pentru scos apa din fântână. 2. Fântână cu cumpănă. v. **coamă**.

Cunie: bucătărie de vară în interiorul sau exteriorul unei locuinţe. Când este în exterior, apare pe una dintre laturile casei, sub o aplecătoare. v. **tindă** (2).

Cunună (coroană, corună): v. **coamă**.

Cuptor: 1. Construcţie de diferite forme şi mărimi, în interiorul sau în exteriorul locuinţei, pentru coptul diverselor produse culinare. 2. Sobă oarbă.

Curătoare: spaţiu în interiorul soclului unei case folosit pentru depozitarea alimentelor.

Curătură (curăţitură): 1. Loc rămas în urma defrişării. 2. Tăierea lăstarilor, să crească copacii drepţi. 3. Teren mai mic, proprietate personală.

Curea: 1. Unitate cutumiară de măsură a pământului, derivată din diviziunile succesive ale proprietăţii devălmaşe, cu suprafeţe variabile. 2. Suprafaţă sau moşie mare.

Curelnic (curnic): coteţ pentru păsări.

Curmeziş: grindă pusă pe lăţimea pereţilor superiori ai casei, element al şarpantei.

Curnic: v. **curelnic**.

Cuştiubăr (cuştubar): instalaţie rudimentară sau cuptor zidit pentru afumatul fructelor.

Cuţitoaie: unealtă formată dintr-o lamă ascuţită, cu două mânere mici, întrebuinţată în special la prelucrarea lemnului.

D

Dafin: salcâm.

Dam: adăpost semiîngropat în care se ţineau boii, bivolii, porcii, păsările.

Dăinăi: a legăna.

Dăinăiuş: leagăn.

Dâlmă: ridicătură de pământ, semn de hotar între proprietăţi.

Deget: unitate cutumiară de măsură a pământului, cu valoare variabilă.

Delniţă: 1. Pământ necultivat, care era al Domnitorului, din care acesta făcea donaţii. 2. Unitate tradiţională de măsurare a suprafeţelor, cu valoare variabilă. 3. Loc de casă.

Deregi: stâlpii prispei.

Dimie: ţesătură foarte groasă din lână, dată la piuă, folosită la confecţionarea hainelor, a păturilor etc.

Dincolo: v. **camera bună**.

Diudium: v. **sobă oarbă**.

Dolie: v. **palancă** (1).

Dorângă (dorângar, doringă): 1. Culme pentru rufe. 2. Par bătut în pământ. v. **căldărar**.

Drept: unitate cutumiară de măsurare a pământului, diviziune a moşilor, câteodată echivalentă cu un pogon.

Drişcui: a nivela, a netezi cu lut amestecat cu paie, pleavă.

Drugari (drungari): 1. Bârne groase. 2. Stâlpi cioplinţi, înfipţi în talpa construcţiilor.

Druieţi: v. **paiantă** (2).

Duble: v. **chirpici**.

Dudari: trestie.

Dudău: 1. Coş, horn. 2. Trestie. 3. Buruiană.

F

Fânar (fânărie): construcţie independentă sau spaţiu amenajat deasupra coşerului, grajdului, şoprului, pentru depozitarea nutreţului.

Fântână: 1. Izvor amenajat. 2. Groapă cilindrică, săpată în pământ până la nivelul apei, cu pereţii pietruiţi sau cimentaţi. Sistemul de scoatere a apei este cu cumpănă sau cu roată.

Fântâneşte: îmbinare a bârnelor la colţuri, ca la fântână, cu capetele netăiate.

Fâşie (faşe, feşie): porţiune de pământ obţinută

https://biblioteca-digitala.ro

prin împărţirea pe lung a moşiei devălmaşe, cu valori variabile.

Fiare: semne făcute cu fierul încins pe pomi, care delimitează hotarele între sate sau între proprietăţi individuale.

Fiarele (schiarele) coşului: lanţ care se prinde în partea superioară de grinda coşului, în capătul opus având ţestul sau diversele recipiente pentru prepararea hranei.

Florar: v. **streşinar**.

Foaie: apă a acoperişului.

Foc (la...): v. **tindă** (2), **sobă** (2).

Focăit: fiert.

Foişor: 1. Parte esenţială, exterioară, centrală sau laterală a planului unor case. 2. Platformă de scândură fixată pe stâlpi înalţi, de pe care se observă şi se păzesc terenurile cultivate. 3. Platformă sub care pot fi depozitate unelte şi atelaje.

Forun (furnă, furună): v. **sobă oarbă**.

Fraţi: unitate cutumiară de măsurare a pământului, obţinută din diviziunea moşilor.

Frânghiu (în frânghiu): sistem de îmbinare a bârnelor la colţuri.

Funduri (fundoaie): 1. Părţi componente ale acoperişurilor în două „ape", făcute de cele mai multe ori din nuiele împletite lipite sau din scândură. 2. Latură a unei case.

Funie: unitate tradiţională de măsurare a pământului, care variază între cinci şi 30 m.

Furci: 1. Stâlpi verticali din lemn, înfipţi direct în pământ sau în tălpile caselor şi anexelor. Peste furci se fixau bârne sau spărturi de bârne, pentru a forma scheletul construcţiilor. 2. Stâlpii prispei. 3. Ţăruşi înfipţi în pământ pe care se puneau scândurile patului.

Furculiţă: 1. Pop (stâlp) lateral al şarpantei. 2. Unealtă mare din fier, utilizată la vatră sau la cuptorul de pâine.

Furună: instalaţie de evacuare a fumului. v. **cuptor** (2).

G

Garniz: v. **ciubucărie**.

Găldac: baltă.

Găldan: v. **cişmea**.

Gânj: legătură din nuiele folosită ca balama pentru fixarea porţilor.

Gârlici (gârligi): 1. Tindă (la bordei). 2. Intrare adăpostită (la bordei). 3. Intrare la beci.

Gârniţă: arbore înrudit cu stejarul.

Geacuri: trăistuţe.

Geamlâc (geamalâc): prispă sau foişor închise cu geamuri.

Gemănari: braţele sobei cu olane.

Gherăneală: amestec de pământ şi pleavă pentru lipit pereţii.

Gherlă: v. **cucumea**.

Glugă de coceni: păstrarea tulpinilor de porumb prin aşezarea lor în formă conică.

Gol (golişte): poiană, loc fără arbori în pădure.

Gospodărie: microunitate complexă, componentă structurală indispensabilă a aşezării. Împreună cu locuinţa, gospodăria constituie cadrul creator şi consumator al întregului proces de civilizaţie şi cultură al unei comunităţi rurale sau urbane.

Govie (govilă): sărbătoare populară pastorală.

Grajd: 1. Construcţie de mărimi, materiale şi în tehnici variate, grajdul era în cele mai multe cazuri, construcţia cea mai importantă după locuinţă, polarizând în jurul lui restul acareturilor. Constructiv şi funcţional poate fi similar coşerului sau poate fi diferit. Grajdul, construcţie cu spaţiu pentru animale şi nutreţ apare abia în secolul al XX-lea. 2. Amenajare pentru animale, cu spaţiu pentru adăpostirea oamenilor, în afara vetrei satului.

Gratii: 1. Nuiele împletite folosite la edificarea pereţilor. 2. Suport din nuiele pe care se pun fructele la uscat sau la afumat.

Grădele (pereţi din...): v. **paiantă** (1, 2).

Grădină de răzoare: grădină de legume.

Gropan: groapă săpată în pământ, neamenajată, de unde izvorăşte apa.

Groşi: bârne groase din stejar, fag, puse direct pe pământ sau pe pietroaie, pe stâlpi, formând baza, temelia unei construcţii.

Grumpeni: v. **croampe**.

Guguloi: muşuroi de pământ.

H

Hambar: 1. Ladă din scândură sau nuiele împletite lipite cu pământ, în care se păstrau cerealele

https://biblioteca-digitala.ro

(boabe sau făină). Erau lăzi separate pentru fiecare tip de cereale sau aceeaşi ladă avea mai multe despărţituri. 2. Construcţie separată, în curte, pentru depozitarea cerealelor.

Haraci: araci, lemne subţiri, înfipte în pământ, pentru susţinerea plantelor.

Hatarâg: v. **căldărar**.

Hârbor: dulap de vase.

(H)odaia de la deal (curată, de curăţenie, de la uliţă, de la stradă, de sus): v. **camera bună**.

(H)odaie: v. **sobă** (2), **camera bună**.

(H)odaie de şezut: v. **sobă** (2).

Hogeac: 1. Încăpere în care se află vatra sobei sau a bordeiului. 2. Coş de evacuare a fumului.

Holdă: 1. Teren în proprietatea mai multor persoane. 2. Teren cultivat cu grâu.

Holeaguri: v. **acareturi**.

Horn (orn): 1. Bucătărie. 2. Construcţie pentru evacuarea fumului. 3. Partea inferioară a instalaţiei de evacuat fumul. V. **sobă oarbă**.

Horotine: animale.

Hram: sărbătorire a patronului unei biserici.

Hulomuri: adăpost pentru oi sau vaci cu viţei, făcut din furci, cu o prăjină deasupra la coamă, pe care se făcea un acoperiş în două „ape", învelit cu ferigă.

Hurloi (hurloaie): v. **urloi**.

I

Iafă: v. **undrea**.

Iecarete: v. **acareturi**.

Islaz : 1. Suprafaţă destinată păşunatului. 2. Unitate de măsurare a pământului, echivalentă cu trei pogoane, apărută după 1864.

Izâturi: pari bătuţi în pământ, împletiţi cu nuiele, folosiţi ca semne de hotărnicie.

Î

Îmbatic: bir, impozit pe teren.

Împaientat: 1. Operaţia de a bate cercuială peste pereţii din bârne şi din paiantă. 2. Sistem de construcţie pentru tavan.

Încăperea dinapoi: v. **sobă** (2), **camera bună**.

Încăperea din faţa: v. **camera bună**.

Încărca (un perete): a tencui.

Încercurare: operaţia de a bate cercuială peste pereţii din bârne sau paiantă.

Încheietură: Îmbinare a căpriorilor la capete; v. **cheie**.

Încheietură ciuturească: bârne cioplite în formă de coadă de rândunică, la colţurile pereţilor.

Închisoare: Gard pentru vite, pe câmp. v. **margine**.

Înfugli: a turna ciment între pietrele temeliei.

Îngăurit: găurit.

Îngreţat: îngrădit cu nuiele.

J

Jarişte (jaroşte): v. **arşiţă**.

Jidov: uriaş, fiinţă supranaturală.

Jiganie: animal malefic.

Jigniţă: încăpere mică, în general din bârne, cu prispă şi stâlpi crestaţi, acoperită cu şindrilă. Asemănătoare cămării pentru alimente este situată în exteriorul locuinţei şi este utilizată pentru depozitarea cerealelor.

Jug: sistem de întărire a căpriorilor unei construcţii; traversă orizontală la jumătatea perechilor de căpriori, sprijinită sau nu pe popi laterali.

Jumătate (de pogon): unitate de măsurare a pământului, egală cu jumătate de pogon.

Jurebie: sul de lână, cânepă, bumbac etc.

L

Lacră: v. **ladă**.

Ladă: recipient dreptunghiular din scândură, pentru cereale, îmbrăcăminte.

Ladă de zestre: ladă pentru zestrea fetei de măritat, aşezată de obicei la capul patului, în odaia (soba) bună.

Lamperie: porţiune (brâu) vopsită a peretelui.

Lanţ: 1. Instrument de măsurare a pământului, cu valori cuprinse între 10-100 m. 2. Unitate tradiţională de măsurare a suprafeţelor de pământ.

Laviţă: 1. Piesă de mobilier din lemn, pentru odihnă, dormit; 2. Scândură fixată între pereţi pentru aşezat diferite vase. 3. Prispă parţială. 4. Bancă în faţa porţii. v. **corlată** (1).

Laz: loc defrişat.

Lănteciori: şipci.

https://biblioteca-digitala.ro

Lănteți (lanți, lanțuri, lănțele): 1. Stinghii subțiri fixate orizontal pe căpriori, pentru susținerea învelitorilor. 2. Lemne lungi subțiri, orizontale, bătute în cuie pe parii gardului.

Lănțuială (pereți din ...): v. **paiantă** (1, 2).

Leasă: împletitură din nuiele de salcie și alun pusă la construția tavanului.

Leauri: v. **acareturi**.

Legătură: v. **coroană, jug**.

Legiuire: unitate de măsură a pământului, care denumește suprafețe variabile și care derivă din împroprietăriri.

Lepădată (lăpădătură): v. **coroană**.

Limbă: porțiune de lemn cioplită în partea superioară a căpriorilor, care intră în cioplitura sau crestătura căpriorului pereche.

Linie: uliță, stradă rurală.

Lipitură: pământ amestecat cu balegă și pleavă, folosit ca liant pentru pereți și tavan.

Litră: unitate de măsură a suprafețelor, egală cu un sfert de pogon sau 1200 m p.

Livadă: teren pentru pomi fructiferi sau pentru fân.

Loc stângaci: loc rău, unde se crede că iese necuratul.

Loca: unitate de măsurare a pământului, care are până la o jumătate de pogon.

Locarnă: v. **cucumea**.

Lopată: unealtă la vatră, la cuptor, din lemn, pentru introdus pâinea sub țest.

Lot: unitate de măsurare a pământului, rezultată în urma reformelor agrare, care variază între 4 și 7 pogoane.

Lubeniță: pepene verde, harbuz.

Luminător: v. **cucumea**.

Lunguri (lungiș): bârne puse pe lungimea casei, element al șarpantei.

Lup: v. **coamă**.

M

Macat: țesătură din lână și bumbac, lucrată în mai multe ițe, folosită ca așternut de pat. v. **scoarță**.

Magazie: construcție dreptunghiulară din scândură, acoperită cu paie, șindrilă; de multe ori sub același acoperiș cu pătulul, utilizată pentru păstrarea rezervelor de cereale, a fânului, a uneltelor, a obiectelor de uz gospodăresc.

Mahala: 1. Parte componentă a unui sat. 2. Unealtă din lemn sau tablă, cu formă pătrată sau dreptunghiulară, cu mâner, utilizată la finisarea tavanului sau a pereților.

Maltăr: v. **ceamur**.

Marchiză: prispă sau foișor închise cu geam.

Margine: balustrada prispei.

Matcă (a unei ape) : firul de curgere a unei ape.

Măgar (măgăreață, măgăriță): v. **coamă**.

Măgură: movilă artificială de pământ făcută pentru a marca proprietățile funciare.

Măiagă: pământ amestecat cu paie sau cu nisip, pentru tencuirea pereților.

Mălai: preparat tradițional, făcut din făină de grâu, de porumb și din alte ingrediente, copt sub țest.

Mârtaci: 1. Căpriori. 2. Bârne de stejar puse în picioare, la bordei, cu dimensiuni de 20-30 cm.

Mâță: 1. Unealtă la vatră. 2. v. **cucumea**.

Mejdină: hotar între proprietăți.

Mesală: față de masă.

Metoh: schit care depinde de o mânăstire.

Moilă: piatră pătrată îngropată în pământ, semn de hotar între proprietăți individuale.

Mortar: liant pentru tencuieli, preparat din diverse materiale: pământ; var și nisip; var și ciment; nisip și ciment.

Moș: 1. Întemeietor al unui sat sau unul dintre urmașii lui. 2. Unitate cutumiară de măsurare a pământului, cu suprafețe variabile, în funcție de numărul urmașilor primilor moși întemeietori. 3. Colăcel care se împarte la slobozirea fântânii.

Moșie: suprafața de teren care înconjoară vatra unui sat și care aparține satului respectiv.

Movilă (mohilă): ridicătură artificială de pământ, făcută pentru a marca proprietățile funciare.

Mulsul oilor: sărbătoare pastorală, măsurarea laptelui înainte de începerea ciclului pastoral, urmată de petrecere.

Murui: a lipi cu pământ.

Muscă: tehnică de cusătură ornamentală.

Mușuroi: ridicătură mică de pământ, făcută pentru a marca proprietățile oamenilor.

https://biblioteca-digitala.ro

N

Nedeie : sărbătoare populară pastorală, ţinută pe munte la jumătatea sezonului pastoral.

O

Obadă: leagăn transportabil, confecţionat din scândură încovoiată.

Obor: 1. Împrejmuire acoperită sau neacoperită pentru oi. 2. Teren împrejmuit pentru legume, grădină de legume.

Obşte: suprafaţă de teren care înconjoară vatra unui sat, moştenită de la mai mulţi moşi întemeietori, specifică structurii devălmaşe a satului de moşneni.

Ocolnică: hotar. Denumirea are la origine vechea practică a delimitării hotarelor satelor prin ocolirea călare a suprafeţelor, cu un sac de pământ în spate sau prin alte metode similare.

Odaie (hodaie): unitate de locuire în afara vetrei satului, asemănătoare conacului şi sălaşului.

Odaie (hodaie) bună (gătită): v. **camera bună**.

Ogaş: 1. Loc erodat de ploi. 2. Pârâu.

Ogoi: poiană.

Ogradă: 1. Locul unde se plantează legume, pomi fructiferi. 2. Întreaga gospodărie.

Oleaburi (olate, oleate, oleaturi, olejuri): v. **acareturi**.

Om de lemn: om leneş.

Opreg: piesă de port femeiesc compusă din două bucăţi, purtată de la brâu în jos.

Os: sâmbure de prună, caisă etc.

Ostreaţă (ostreţe) : 1. Spărturi de lemne fixate orizontal între furcile construcţiilor, spaţiul dintre ele umplându-se cu pământ amestecat cu paie. 2. Nuiele, spărturi de lemne (paiante), bătute peste pereţii construcţiilor ca suport pentru tencuială. 3. Spărturi de lemne, lungi şi subţiri, întrebuinţate la construcţia tavanului.

P

Padoclu: v. **margine**.

Paiantă: 1. Tehnică de construcţie utilizată la case şi la anexe. Peste parii înfipţi în pământ se bat nuiele, şipci sau spărturi de lemne. 2. Lemne orizontale care se bat de o parte şi de alta a parilor, la distanţe de 0,25-0,35 m. Spaţiile dintre paiante se umplu cu bulgări de pământ amestecat cu paie sau cu pleavă.

Palancă (palangă) : 1. Încăpere construită prin prelungirea acoperişului casei, folosită ca spaţiu de depozitare, bucătărie sau adăpost pentru animale. 2. Acoperiş înclinat, într-o „apă" pe stâlpi, sub care se adăpostesc animalele şi/sau uneltele.

Palmă (lat de palmă): unitate cutumiară de măsurare a pământului, cu valoare de 0,20 m; patru palme şi un lat de palmă au un metru.

Par: stâlp din lemn bătut în pământ ca semn de hotar între proprietăţi sau pentru a marca luarea în proprietate a unui teren.

Parmaci (pârmaci): 1. Stâlpi. 2. Gard din pari foarte deşi, fixaţi vertical, unul lângă altul.

Parmalâc (parmaluc): balustrada prispei sau a foişorului.

Parte: unitate cutumiară de măsurare a pământului, cu valori variabile.

Pas: unitate tradiţională de măsurare a pământului, egală cu aproximativ un metru.

Pat (pătuc): bancă în faţa porţii.

Pat umblător: pat mobil.

Păianjeni: prăjini din lemn puse deasupra acoperişurilor din paie, pentru ca paiele să nu fie luate de vânt.

Păier (păierie): adăpost independent sau amenajat deasupra grajdului, şoprului, pentru păstrarea nutreţului.

Păleţe: v. **păianjeni**.

Pălimari: popi centrali, pe care se sprijină grinda longitudinală din partea superioară a şarpantei. v. **parmalâc**.

Părătar (păretar) vărgat: ţesătură în patru iţe din bătătură de lână pe urzeală de cânepă, aşezată pe perete, cu rol decorativ.

Pătrătură: unitate de măsurare a pământului, egală cu un sfert de pogon, apărută după 1864.

Pătuiag (pătuleag): adăpost simplu, format din pari de 2-3 m înălţime (faţă de nivelul solului), înfipţi în pământ, cu o platformă din scândură sau din nuiele împletite deasupra, pe care se depozitează nutreţul pentru iarnă. Dedesubtul acestei platforme puteau fi ţinute animalele şi/sau uneltele şi atelajele.

Pătul: cu forme şi mărimi extrem de variate, pătulul

https://biblioteca-digitala.ro

se sprijină pe pietroaie puse la colţuri sau este înălţat pe stâlpi. Este folosit pentru depozitarea ştiuleţilor de porumb, fiind construit din nuiele împletite nelipite sau din şipci; adăpost pentru grâu, orz, ovăz etc, făcut din nuiele împletite, lipite cu pământ.

Pârciuri: semn de hotar între proprietăţi, obţinut din pământ lăsat nelucrat sau este o potecă îngustă, cu măgură.

Pârleaz (prilaz): trecătoare joasă, făcută dintr-o scândură sprijinită la capete pe ţăruşi.

Pârlitură: loc gol în pădure, rămas în urma defrişării prin ardere.

Pâşlege (poşlege, pislegi): v. **piroane**.

Pembiu: roz.

Pente: v. **paiante** (2).

Perdea: 1. Aplecătoare pe una dintre laturile casei, grajdului, pentru adăpostirea bucătăriei, animalelor şi/sau atelajelor, uneltelor. 2. Amenajare în curte, pentru adăpostirea cuptorului 3. Amenajare pentru adăpostirea animalelor, în afara vetrei satului.

Pereţi din grădele (lânteţi): pereţi din nuiele împletite, lipite cu pământ.

Peşchir: v. **ştergar**.

Peteac (pătete): paie puse cu furca, la o înălţime care să permită ca dedesubtul lor să se ţină oile şi păsările. Erau împrejmuite.

Petec: bucată de pământ mai mică decât codrul.

Petic: unitate cutumiară de măsurare a pământului, cu valoare variabilă.

Picere: stâlpi de susţinere la diverse construcţii.

Picior: unitate tradiţională de măsurare a pământului, egală cu mărimea tălpii piciorului.

Pimniţă (pivniţă): adăpost săpat în pământ sau construcţie la nivelul solului, din bârne, acoperită cu paie, şiţă, pentru păstrarea produselor agroalimentare sau viticole.

Piroane (piroaie): cuie mari de lemn.

Pirostrie: suport din fier, în formă rotundă sau triunghiulară, aşezat deasupra focului. Pe el se pun vasele pentru prepararea mâncării.

Plasă: plasă din sârmă întrebuinţată la garduri. v. **coteaţă** (1, 2).

Plastă: 1. Poartă simplă. 2. Claie de fân.

Plaţ (pleaţ): loc pentru casă, gospodărie.

Pleteri: vârfuri subţiri din lemn de salcie sau de salcâm folosite ca suport pentru tavan.

Plin pe plin: modalitate de schimb în natură, troc; vasele din lut erau date în schimbul conţinutului lor în cereale.

Pociovale: pari bătuţi în pământ care alcătuiesc structura de rezistenţă a unei case.

Pociumpi: pari groşi de susţinere a pereţilor la diversele construcţii şi garduri.

Podişcă: v. **laviţă** (2, 4).

Podvali: suport din lemn sau din piatră.

Pogon: 1.Unitate exactă de măsurare a terenului, egală cu 0,5 ha. 2. Unitate aproximativă de măsurare a pământului, egală cu „cât merge „plugul într-o zi".

Pogon mic sau **pogon răzleţ**: unitate de măsură a terenului, cu valori variabile, folosită mai ales pentru măsurarea viilor.

Pogon vechi: unitate de măsură a terenului, cu valori variabile.

Poiată: adăpost pentru oi: v. **grajd**.

Pojorâtă: suprafaţă defrişată prin ardere.

Polată: 1. Prelungire a acoperişurilor caselor, grajdurilor, magaziilor, pătulelor. 2. Adăpost alcătuit din patru stâlpi şi acoperiş, sub care sunt ţinute oile, viţeii, atelajele, uneltele, uneori lemnele.

Poliţă: v. **corlată** (1), **laviţă** (2).

Pomar: groapă în pământ cu gratie din nuiele pentru afumarea fructelor.

Pomost (de casă): v. **selişte** (1).

Pondilă: tavan format din scânduri tăiate în aşa fel încât să se îmbine una cu alta.

Popi: 1. Stâlpi verticali care împreună cu căpriorii sunt incluşi în şarpanta acoperişului. 2. Stâlp la prispă sau la foişor. 3. Pari la garduri.

Popice: pari bătuţi în pământ.

Popodie: suport improvizat deasupra focului, o tablă aşezată pe două picioare sau pe două pietre, pe care se pune vasul pentru pregătirea hranei.

Portar: uşă cu două-trei canate, la intrarea în locuinţă.

Postavă: v. **albie**.

Postăviţă: albie mică pentru sugari.

Poştă: unitate de măsurare a lungimii terenului.

Poteraşi: pari.

Povarnă: construcţie unde se află instalaţia pentru

https://biblioteca-digitala.ro

preparat țuica și palinca.

Praștie (de jos, de sus): grindă longitudinală, inferioară și/sau superioară a șarpantei acoperișului în care se prind căpriorii construcțiilor.

Prăjină: 1. Instrument de măsurare a pământului, cu valori variabile (4-10 m); prăjina de 2 m este egală cu un stânjen. 2. Unitate de suprafață: 18 prăjini = un pogon, o prăjină = 208 m p. 3. Lemne puse peste învelitorile din paie, pentru ca paiele să nu fie luate de vânt. v. **culme**.

Prăștilă: șindrilă.

Prelată: prelungire a acoperișului grajdului utilizată ca adăpost pentru animale.

Prelucă: 1. Cărare fără iarbă sau trecere prin apă, pe unde se circulă cu barca. 2. Loc defrișat.

Prepeleac: construcție rudimentară, înălțată, pentru pază, în afara vetrei satului.

Pricori: a încălzi.

Pridvor (privor): v. **foișor** (1), **parmalâc**.

Primbă: v. **corlată** (1).

Primez: perete despărțitor între încăperi, în special între cea cu vatra și odaia bună.

Prisacă (prisacină): loc cu stupi, stupină.

Prispă: 1. Construcție deschisă, sub formă de platformă, împrejmuită sau nu, amplasată cu precădere în fața casei, dar și lateral, pe mai multe laturi ale casei, cu funcții multiple. 2. Balustradă.

Pristolnic (pistolnic): obiect de cult, confecționat din lemn sau din piatră, cu însemne religioase, asemănător unui sigiliu. Se aplică pe colivă, pe prescură, pe colaci.

Prosop: v. **ștergar**.

Prunar: v. **pomar**.

R

Rabiț: plasă de sârmă pusă pe pereți.

Ramură: picior de scaun mic, jos.

Rasol: primul strat de pământ lipit pe pereți.

Ravenic (răvenic): izvor neamenajat sau amenajat.

Răslogi: v. **paiante** (2).

Rătele: stinghii.

Război: v. **jug**.

Răzemătoare: spătarul scaunului.

Răzor: suprafață îngustă de teren, nelucrată, care delimitează două proprietăți.

Rânița: anexă gospodărească asemănătoare magaziei, pentru adăpostirea cerealelor, întregi sau măcinate.

Riglă: v. **margine**.

Ropotinul țestelor: sărbătoare populară, cu dată mobilă, în funcție de localitate: a treia marți după Paște, la Rusalii, la culesul porumbului sau după secerat, când femeile obișnuiau să facă țesturile din pământ.

Rugă: sărbătoare populară, ocazionată de hramul bisericii locale sau de viața pastorală.

Runc: loc defrișat.

S

Saia: adăpost pentru ovine, caprine

Saivan: adăpost pentru animale în afara vetrei satului.

Sală: cameră de trecere, antreu. v. **tindă** (2), **prispă** (1), **foișor** (1), **parmalâc**.

Săduble: v. **hambar** (1).

Sălaș: unitate locuită temporar în afara vetrei satului, formată din locuință, adăpost pentru animale, teren arabil și/sau pășune. v. **conac** (1.), **odaie**.

Săndilă (șindilă): șindrilă.

Sâgă (sig, sigă, siglă): piatră de râu sau de carieră, mai puțin dură, cioplită neregulat.

Scaun (scamn): 1. Legătură orizontală între perechile de căpriori, sprijinită pe popi de susținere. 2. Piesă de mobilier. 3. Bancă în fața porții.

Scaun ciobănesc: scăunel mic, rotund, jos, cu trei picioare.

Scaun de casă: vatra casei.

Scaun lung: bancă.

Scăunete: scaun mic, jos, dreptunghiular.

Schiarele coșului: v. **fiarele coșului**

Scleme: v. **jug**.

Sclipce: lipitură de pământ.

Scliviseală: lustruire a suprafețelor din beton cu un amestec fluid din ciment și apă.

Scoabă (scoabe, scobuș): lăcaș făcut în stâlpii de colț pentru fixarea bârnelor în pereți sau în grinda șarpantei pentru fixarea căpriorilor.

Scoarță: țesătură din lână, lucrată în două sau mai multe ițe, dată sau nu la piuă, în general

https://biblioteca-digitala.ro

cu motive geometrice. Este pusă pe pat, perete; tradițional, avea funcție decorativă; cea utilitară a apărut mai târziu.

Scripți (zgripți): lemne.

Scrociog: adăpost pentru porci.

Scuteală: v. **palancă** (1).

Secătură: loc unde au secat apele. v. **runc**.

Seci (seciu): loc în pădure, rămas în urma defrișării prin secarea copacilor.

Seliște (săliște): **1**. Locul pe care se află întreaga gospodărie. **2**. Vatră de sat. **3**. Sat părăsit.

Sfeștania fântânii: v. **slobozirea fântânii**.

Sfoară: unitate cutumiară de măsurare a suprafețelor de pământ, cu valoare variabilă.

Sinecea: unealtă de dulgherie.

Sinseac: magazie mică sau ladă pentru cereale, mălai etc.

Sipet: v. **ladă de zestre**.

Slobozirea fântânii (bunarului): ceremonie care se face la terminarea sau la „sleirea" (curățirea) unei fântâni, cu participarea preotului, a ctitorilor și a altor enoriași (rude, vecini). Se sfințește apa, se bate crucea fântânii, se face pomana fântânii.

Slog: porțiune de pământ mai ridicată, lăsată nelucrată, care marchează hotarul dintre proprietăți.

Slomn: denumirea veche a polatei; construcție independentă, formată din patru furci și un acoperiș sau din prelungirea acoperișului grajdului.

Sobă: **1**. Instalație construită din diferite materiale, amplasată în spații închise, folosită pentru încălzit și pentru prepararea hranei. **2**. Încăpere unde se află o sursă de încălzit, de obicei o sobă.

Sobă bună (în sobă, la sobă): încăperea unde se află soba. v. **camera bună**.

Sobă cu fumuri: sobă cu olane, cu mai multe brațe pentru evacuarea fumului.

Sobă cu hornuri (cu stâlpi): v. **sobă cu fumuri**.

Sobă cu ogeac (hogeac): v. **sobă oarbă**.

Sobă oarbă (oarnă): construcție pentru încălzit care are corpul în camera de locuit și gura de alimentare cu combustibil în tindă.

Sobincă: cărămidă subțire, nearsă.

Soclul casei: parte a temeliei unei case, înălțată până la 1,50-2 m. Soclul poate fi construit și numai pe o parte a casei, pentru a compensa diferențele mari de nivel. Spațiul astfel realizat are diverse destinații: bucătărie, pivniță, atelier, loc de depozitare etc.

Spoi: a vărui sau a da cu lut.

Spuză: cenușă.

Sta la țăruș: a nu te mișca din sat.

Stampi (ștampi): stâlpi, pari folosiți la garduri.

Staul (staur): **1**. Adăpost pentru oi. **2**. Gospodărie în afara vetrei satului, cu locuință și acareturi.

Stănoagă: construcția laterală a podețelor

Stână: adăpost în afara vetrei satului, folosit temporar de ciobani.

Stânjen: unitate și instrument de măsurare a lungimii terenului, cu valori între 1,80-2,20 m; stânjenul lui Cuza are 2,25 m.

Stârcăli: șipci (lanți) bătute pe căpriori.

Stinghie: v. **paiantă** (2), **jug**.

Stobori (stabori): **1**. Crengi groase, necioplite sau cioplite cu securea, din care se fac garduri. **2**. Spărturi de lemne, uneori ascuțite la capete, folosite, de asemenea, la garduri.

Stoborală: v. **parmalâc**.

Stocători: lemne groase puse unul lângă altul, pentru a forma tavanul.

Stog: snopi de fân sau paie, așezați în formă cilindric-conică.

Ston: țăruș bătut ca semn de hotar.

Streșinar: scândură ornamentată cu traforuri la streașină.

Sudom: teren degradat prin alunecări, surpătură.

Suhat (suat): islaz, loc de pășunat.

Suitură: scară de pământ la bordei.

Supusă: v. **palancă** (1).

Surlă: **1**. Adăpost pentru oi. **2**. Aranjare a tulpinilor de porumb în jurul unui copac.

Ș

Șanț: adâncitură săpată în pământ, folosită ca semn de hotar între proprietăți.

Șarampoi: stâlpi.

Șarpantă: schelăria acoperișului.

Șatră: adăpost pentru oi, asemănător saielei, polatei.v. **palancă** (1).

Șervet: v. **ștergar**.

Șipot: v. **cișmea**.

https://biblioteca-digitala.ro

Şiră de paie: clădirea paielor în formă de prismă, terminată în partea superioară cu o coamă ascuţită, care ţine loc de acoperiş.
Şiştar: recipient de lemn folosit pentru lichide, în special pentru muls animalele.
Şomoldoc: şomoiog.
Şopru (şopron, şoproneaţă, şofru): 1. Acoperiş pe 4-6 stâlpi, fără pereţi, rareori cu 2-3 pereţi, sub care sunt ţinute animalele şi/sau atelajele. 2. Adăpost sub prelungirea acoperişului grajdului, pătulului, magaziei pentru animale şi/sau unelte, atelaje.
Ştacheţi: 1. Pari la diverse construcţii. 2. Pari semirotunzi, subţiri, fixaţi foarte des, formând gardul.
Ştenepi (ştenapi): stâlpi, pari.
Ştergar: ţesătură din bumbac, cânepă, borangic, cu rol decorativ, ceremonial sau utilitar, în formă dreptunghiulară, cu dimensiuni variabile, în funcţie de destinaţia sa şi de specificul zonei.
Şteze (ştere): scânduri.
Ştiubei (ştubei): v. **cişmea**.
Ştiuhă: v. **cucumea**.
Şură: construcţie masivă din bârne, pentru adăpostirea nutreţului, mai rar a animalelor şi uneltelor. v. **şiră de paie**.
Şurlă: acoperiş cu brazdă de pământ la bordei.
Şuvar: trestie, papură.

T

Tabăr: curte îngrădită pentru animale, la conac, în hotar.
Tabăra oilor: v. **şopru** (1, 2).
Tabie: şanţ care înconjura vatra satului şi o delimita de moşie.
Tablace: buturugi rotunde de stejar.
Taer (taier, taler): v. **blid**.
Talpă (de jos, de sus): v. **cosorob**.
Talpă (tălpete, tălpi îmbucate, temei): bârne groase utilizate la construcţiile vechi, având funcţia de temelie.
Tamburel: scaun mic, jos, rotund sau dreptunghiular.
Tapă: v. **cheie**.
Targă: v. **culme**.
Tarla: 1. Teren cultivat. 2. Teren boieresc.
Taşchină: cotă fixă din recolta de struguri pe care arendaşul o dădea proprietarului terenului.
Tăietură: v. **runc**.
Tăinui: a sta de vorbă.
Tărgăi: (târgăi): 1. Pari principali (furci). 2. Turte de pământ amestecat cu paie, pleavă, puse printre paiante. v. **paiantă** (2), **jug**.
Târla oilor: împrejmuire acoperită sau neacoperită pentru ovine, caprine.
Târnaţ (târnaţi): 1. Bucătărie. 2. Spaţiu sub soclul casei unde sunt ţinute păsările. v. **prispă** (1).
Tei: 1. Unitate cutumiară de suprafaţă, cu valoare variabilă; subdiviziune a moşilor. v. **moş** (2).
Tilingă: vas pentru apă.
Timnic (temnic, timnoc): numele vechi al polatei, aplecătoare la casă, grajd pentru unelte, atelaje.
Tindă: 1. Încăperea în care se intră de afară, unde este vatra. În tindă se prepara mâncarea, se mânca, uneori se dormea vara, se ţineau diferite alimente şi obiecte de uz casnic. 2. Antreu. v. **prispă** (1).
Tiugă (tugă): specie de dovleac, de diverse forme, care, după ce este golit de conţinut, se usucă şi se foloseşte pentru sare şi alte condimente.
Tobă de coş: instalaţie pentru captarea fumului, făcută deasupra vetrei cu corlată.
Tocuri: v. **amnar** (1, 2).
Toi: baltă.
Toiag: creangă de măr, dud etc împodobită cu prosop, flori, sticlă de băutură, busuioc, bani, care se pune pe vârful acoperişului la terminarea şarpantei.
Topilă (topitoare): loc îngrădit sumar, cu acoperiş într-o „apă", unde se pun la topit inul, cânepa.
Torişte: v. **surlă** (1).
Trăsură: unitate tradiţională de măsurare a suprafeţelor de teren, cu valori variabile.
Treme: zdrenţe.
Troacă: v. **albie**.
Troiţă: construcţie din lemn, în formă de cruce, acoperită sau nu, loc de închinare. Poate fi aşezată şi ca semn de hotar intersătesc, monument comemorativ la răscruci, fântâni; are şi semnificaţie apotropaică.
Tron: v. **ladă de zestre**.
Trupină: lemn gros; rădăcină de pom.

https://biblioteca-digitala.ro

Tufan: stejar gros.
Turn: v. **sobă** (1).
Turtă: bucată de pământ amestecat cu paie, folosită la lipirea tavanului.

Ţ

Ţarină: **1.** Terenul din jurul vetrei satului. **2.** Teren arabil.
Ţaţă de coceni: mănunchi, legătură de coceni.
Ţăpligi: aşchii de lemn.
Ţăpuşe: bucăţi de lemn legate de căpriori, cu funie sau cu sârmă, să nu cadă paiele de pe acoperiş.
Ţărăneşte: v. **cheie românească**.
Ţărcălău: v. **surlă** (1).
Ţăruş: lemn bătut în pământ ca semn de hotar între proprietăţi.
Ţâţână: balama.
Ţest (ţăst): cuptor mobil făcut din lut, piatră, metal sub care se coace pâinea, „mălaiul", se prepară friptura, diversele mâncăruri.
Ţincuri: v. **amnar** (1).
Ţipirig: pipirig, plantă care creşte pe sol umed şi care este folosită la construirea învelitorilor ori ca semn pentru prezenţa apei freatice.
Ţoclu: V. **soclu**.
Ţol: ţesătură din lână în patru iţe, prelucrată la piuă, în vărgi sau carouri, ce acoperă toată suprafaţa şi care este pusă pe pereţi sau pe pat, cu rol decorativ.
Ţoţă (ţurlă): claie de fân mai mică.
Ţuţuroi: izvor amenajat.

U

Uleie: trunchiuri de copac scobite, în care se ţin cereale (boabe şi făină), fasole.
Uluc: stâlp în care se fixează bârnele caselor.
Ulucă: scândură tăiată la joagăr, înaltă şi îngustă, utilizată la garduri.
Umbar (umbariu): v. **hambar** (1, 2).
Undrea (andrea, indrea): **1.** Stâlp pentru susţinerea corlatei, a hornului. **2.** Unealtă din sârmă groasă, cu care se prind paiele de căpriori.
Unghete: spaţiu sub corlată sau sub o lature a acesteia.
Urloaie: braţele sobei cu olane.
Urloi: instalaţie care face legătura între soba oarbă şi coşul casei.

V

Vadra plaiului: cotă din recolta de struguri pe care arendaşul o dădea proprietarului terenului.
Vantură: v. **amnar** (2), **călcătoare** (1).
Varniţă: **1.** Exploatare de var. **2.** Nisip amestecat cu pământ.
Vatră: **1. (a satului)** Locul unde sunt aşezate toate gospodăriile, parte componentă a aşezării rurale. **2.** Construcţie la nivelul solului, cu foc deschis (**vatra focului**). v. **tindă** (2).
Văsar: dulap de vase.
Vătrai: unealtă din fier cu care se trage jarul la vatră sau la cuptorul de pâine.
Vărzărie: v. **grădină de răzoare**.
Velinţă: ţesătură din lână, cânepă, in sau bumbac, vărgată sau cu alesături, folosită ca aşternut de pat, pentru învelit sau ca piesă decorativă pusă pe pereţii interiori. v. **scoarţă**.
Venirea dealurilor: panta dealurilor.
Verandă: v. **geamlâc**.
Vergelire (vărgelire): operaţia de a bate cercuială pe pereţii construcţiilor.
Verguială: v. **cercuială**.
Viţe (viţele): grinzi foarte subţiri.
Vizduri (vizdureşte): **1.** Margine a fântânii, construită din bârne. **2.** Modalitate de îmbinare a bârnelor la colţuri.
Vraniţă: poartă simplă din nuiele.
Vrau: pământ de construcţie.

Z

Zadă: conifer cu un conţinut ridicat de răşină.
Zale (zălar, zălari): v. **fiarele coşului**.
Zaton: loc cu izvoare care ies la suprafaţă şi care sunt uneori îndiguite.
Zăbrele: v. **parmalâc**.
Zălar: lanţ de prins ţestul.
Zămnic: adăpost semiîngropat pentru animale mari (boi, bivoli), porci, păsări.
Zăpătui: a finisa.
Zăveadă: v. **părătar vărgat**.
Zăvelcă: fustă încreţită sau plisată, decorată cu motive geometrice sau florale, dispuse în dungi, pe diverse fonduri de culoare.
Zgaider: gura ţestului.
Zid bătut: perete din pământ bătut.

https://biblioteca-digitala.ro

Anexa 1: LISTA SATELOR CERCETATE DIN OLTENIA

DOLJ (Dj)

1. Amărăştii de Jos
2. Bistreţ
3. Bulzeşti
4. Cetate
5. Coţofenii din Dos
6. Dăbuleni
7. Desa
8. Galicea Mare
9. Gogoşu
10. Leu
11. Mârşani
12. Orodel
13. Ostroveni
14. Perişor
15. Sălcuţa
16. Segarcea
17. Valea Stanciului

GORJ (Gj)

1. Berleşti
2. Borăscu
3. Brăneşti
4. Brătuia, com Dăneşti
5. Cloşani, com. Padeş
6. Dobriţa, com. Runcu
7. Dumbrăveni, com. Crasna
8. Olteanu, com. Glogova
9. Peştişani
10. Prigoria
11. Racoviţa, com. Polovragi
12. Stoina
13. Teleşti
14. Valea cu Apă, com. Fărcăşeşti
15. Vladimir

MEHEDINŢI (Mh)

1. Bălăciţa
2. Brezniţa Motru
3. Cireşu
4. Corcova
5. Corlăţel
6. Dâlbociţa, com. Ilovăţ
7. Gârla Mare
8. Gogoşu
9. Hinova
10. Isverna
11. Pristol
12. Prunişor

OLT (Ot)

1. Brâncoveni
2. Curtişoara
3. Dobroteasa
4. Dobrun
5. Gârcov
6. Oboga
7. Orlea
8. Rusăneşti
9. Schitu
10. Scorniceşti
11. Spineni
12. Traian
13. Tufeni
14. Vădastra
15. Verguleasa
16. Vâlcelele de Sus, com. Vâlcele

VÂLCEA (Vl)

1. Băbeni
2. Bărbăteşti
3. Câinenii Mari, com. Câineni
4. Ghioroiu
5. Grădiştea
6. Igoiu, com. Alunu
7. Lădeşti
8. Nicolae Bălcescu
9. Oteşani
10. Păuşeşti
11. Poiana, com. Perişani
12. Sălătrucel
13. Slătioara
14. Şuşani
15. Şuteşti
16. Tetoiu
17. Vlădeşti
18. Voineasa

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Anexa 2: LOCALITĂȚI, CULEGĂTORI, INFORMATORI

DOLJ

Codul localității	Numele satului	Culegători	Data culegerii	Informatori
Dj 1	**Amărăștii de Jos**	Mira Meitert, IEF	1975	Marin D. Florea (Telefon), n. 1900, 4 clase, agricultor, fierar Ioan Popescu, n. 1894, 4 clase, agricultor Marin Ristache, n. 1909, 5 clase, zidar, dulgher
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Gheorghe Dinu (Bâști), n. 1906, 2 clase, meșter, agricultor Oprea I. Gâscan, n. 1904, Școala Normală, învățător
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Dumitru Bogdan (Mitu Borcan), n. 1918, 4 clase, agricultor Ștefan Filip, n. 1904, 4 clase, crescător de animale Ioan Mazilescu, n. 1904, Seminarul Teologic, preot
Dj 2	**Bistreț**	Ion Vlăduțiu, IEF	1975	Ioana Ciucă, n. 1902, analfabetă, agricultoare Marin Breazu, n. 1898, 4 clase, agricultor, vânător, pescar
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ilie Florea Buzatu, n. 1938, 6 clase, agricultor Constantin Găvan, n. 1900, 4 clase, agricultor, brutar Ilie Piercea, n. 1900, 4 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Florea Gană, n. 1914, 4 clase, agricultor Stan Brătan, n. 1911, 4 clase, meșter Fena Gană (Fănica), 7 clase, agricultoare
Dj 3	**Bulzești**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Constantin Lungu (Chișu), n. 1913, 5 clase, agricultor Dumitru Ghiotunea, n. 1921, 4 clase, pădurar
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Enache Sorescu, n. 1899, 5 clase, agricultor Elena Sorescu, n. 1913, agricultoare

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 4	**Cetate**	Silvia Iosipescu, IEF	1975	Ion Călin, n. 1937, 7 clase, dulgher Mihai Tănase, n. 1929, 5 clase, dulgher Ştefan Bărbulescu, n. 1905, Şcoala Normală, învăţător
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ion Bica, n. 1903, 4 clase, pensionar Ştefan Bărbulescu, n. 1905, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Haralambie Duşcă, n. 1907, 2 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Petre Cotef, n. 1911, 4 clase, zidar Nicu Mociofleacă, tinichigiu Ion Indache, tâmplar Constantin Iorga, fierar
Dj 5	**Coţofenii din Dos**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Nicolae Mehedinţu, n. 1901, 5 clase, agricultor Marin Mehedinţu, n. 1907, gimnaziul, dulgher, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ion C.St. Tâmplaru (Ioniţă Poacă) n. 1903, 2 clase, agricultor Ion Mehedinţu (Jean-Aurel), n. 1927, 4 clase, electrician Păun Stanca (Nicu lui Şic), n. 1908, 4 clase, agricultor Dumitru Petrică (Mitru Cercel), n. 1906, 8 clase, agricultor Ion Preduca (Ionică a lui Oance), n. 1929, 8 clase, pădurar
Dj 6	**Dăbuleni**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Oprea Cristescu, n. 1922, facultate, profesor Ştefan Iliuţă Dulea, n. 1910, analfabet, agricultor Gheorghe Bucăţea, n. 1899, analfabet, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ion Fincă, n. 1921, 4 clase, agricultor Ion Savu (Turunică), n. 1935, 8 clase, mecanizator Paulina Savu (Tiţa), n. 1930, 7 clase, agricultoare Gheorghe Stăicuţ (Turnică), n. 1903, agricultor
Dj 7	**Desa**	Monica Budiş, IEF	1975	Maria Naidin (Mariţa lui Papară), n. 1899, analfabetă, agricultoare Argentina Pazmac (a lui Ronţa), n. 1928, 7 clase, agricultoare
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Marin Arcereanu (Măreanca), n. 1907, agricultor Oprea Cojocaru, n. 1911, 3 clase, agricultor, meseriaş

https://biblioteca-digitala.ro

		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Vasile Melcea (Angelescu), n. 1933, liceu teoretic şi şcoală pedagogică, învăţător Vasile Bârzoi, n. 1945, şcoală de maiştri mecanici şi liceu, cojocar, maistru mecanic, viceprimar
Dj 8	**Galicea Mare**	Ofelia Văduva, IEF	1975	Marin Durlan (Neicuţu), n.1890, 4 clase, agricultor Constantin Dudău, n. 1918, 5 clase, agricultor Mitrache F. Dudău (Mitrache a lu' Reancă), n. 1890, analfabet, agricultor
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Dumitrache Mălăin, n. 1903, 4 clase şi 4 ani la jandarmi, agricultor Florea N. Oprea, n. 1903, 4 clase, cojocar
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ion Renghea, n. 1936, 8 clase, agricultor Hristea Iancu, n. 1929, 7 clase, agricultor Ion Rotaru, n. 1909, analfabet, agricultor
Dj 9	**Gogoşu**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1975	Ion Dondoc (Bonciog), n. 1905, 7 clase, agricultor, lemnar
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Marin Budiană, n. 1901, 4 clase, agricultor Nicolae Sima, n. 1905, analfabet, cioban
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Nicolae Sima (Gogoş), n. 1905, analfabet, cioban Constanţa Sima Cojocaru, n. 1923, agricultoare Ion Dondoc (Bonciog), n. 1905, 7 clase, agricultor, lemnar Maria Dondoc, n. 1904, agricultoare
Dj 10	**Leu**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ilie Cârjan, n. 1909, 4 clase, meşter, agricultor Ion Păunescu, n. 1896, 7 clase, agricultor
		Maria Ioana Vulcănescu, IEF	1980	Grigore Stăncălie, n. 1909, 2 clase, agricultor, tâmplar, zidar Ion Dincă (nea Ioniţă Bădc), n. 1899, 4 clase, cărăuşie Maria Dincă (Miţa), n. 1910, 4 clase, agricultor
Dj 11	**Mârşani**	Gheorghe Aldea, IEF	1979	Dumitru C. Burada (Ciurca), n. 1889, Şcoala de Jandarmi, pensionar

https://biblioteca-digitala.ro

				Toma I. Didu, n. 1903, 4 clase, meşter Georghe M. Dan (Ghirla), n. 1902, 4 clase, agricultor Tudose A. Cămăraşu (Iorgu), n. 1904, 4 clase, agricultor Gheorghe I. Ţurlea (Domnu' Gheorghe), Şcoala Normală şi cursuri pentru profesori, profesor de lb. română, pensionar
		Ştefan Enache, Muz. Olteniei, Craiova	1980	Toma Didu, n. 1903, 4 clase, agricultor, zidar, dulgher Ana Ionică (Greiere), n. 1905, analfabetă, agricultoare Dumitru Săndoiu (Ciofătoiu), n. 1905, 4 clase, fierar
Dj 12	**Orodel**	Marcela Popilian, ICSU	1977	Ion Albu, n. 1901, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Aurelia Albu, n. 1899, Şcoala Normală, învăţătoare, pensionară Ion Badea, n. 1901, 5 clase, agricultor Ion Constantin, n. 1917, şcoală medie, contabil
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ioncică Boldea, n. 1903, 5 clase, agricultor Dumitru Maroiu (Mitruţă), n. 1907, 5 clase, agricultor, primar (1949-1953)
Dj 13	**Ostroveni**	Ofelia Văduva, IEF	1975	Stan Picu (Sişcă), n. 1904, 5 clase, agricultor Petre Dumitrescu (a lui Vancea), n. 1880, 5 clase, agricultor
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ion Cioboată, n. 1896, 3 clase, agricultor Oprea Cioboată (Oprea Sprâncenatu), n. 1908, 5 clase, agricultor Oprea Cioboată, n. 1913, 4 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ion Bălan (a lui Bălan), n. 1907, 2 clase, agricultor Maria Mircea (a lui Bălan), n. 1908, analfabetă, agricultoare Sandu Lungu (Chirchilan), n. 1920, 4 clase, agricultor
Dj 14	**Perişor**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1978	Grigore Staicu (Grigoriţă a lui Oaţă), n. 1887, 5 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Badea Pârvan, n. 1902, agricultor Nicolae Traian, n. 1930, agricultor Constantin Ciora, n. 1902, 2 clase, agricultor, tâmplar

https://biblioteca-digitala.ro

Dj 15	**Sălcuța**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1983	Ion Anuța, n. 1899, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1983	Ion Badea (Cantoneru), n. 1920, 4 clase, cantonier
Dj 16	**Segarcea**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ion Ruican, n. 1903, 4 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ion Luță (Drăniceanu), n. 1903, 4 clase, agricultor, constructor
Dj 17	**Valea Stanciului**	Mira Meitert, IEF	1975	Bratu Țiulescu, n. 1897, 5 clase, agricultor Mitrică Bulacu, n. 1896, 5 clase, agricultor Ioan Mituțoiu (Păunescu), n. 1891, analfabet, agricultor
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1978	Ștefan Isculeasa, n. 1910, 4 clase, zidar, dulgher, agricultor Nicolae Popârlan, n. 1899, 5 clase, agricultor Gheorghe Croitoru, n. 1913, Școala Normală, învățător
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Dumitru Stoican (Mitrică), n. 1919, 5 clase primare, 3 clase la școală industrială, agricultor Mitrică Strujan, n. 1908, 3 clase, agricultor, tâmplar Ion Ianculescu, n. 1913, 4 clase, zidar Ieremia Popescu, n. 1912, 5 clase, tâmplar

https://biblioteca-digitala.ro

GORJ

Codul localității	Numele satului	Culegători	Anul culegerii	Informatori
Gj 1	**Berlești**	Gheorghe Aldea, IEF	1979	Luchian Mitrescu, n. 1910, Facultatea de Teologie, preot Ion Popescu (Aurică), n. 1900, Școala Normală, învățător
		Roswith Capesius, IEF	1980	Vasile Barbu, n. 1910, 4 clase, agricultor Constantin Sanda, n. 1900, analfabet, agricultor Ioana Saraolu, n. 1900, agricultoare Elena Tulpan (Leone), n. 1895, analfabetă, agricultoare
Gj 2	**Borăscu**	Gheorghe Aldea, IEF	1979	Ștefan Rojoiu, n. 1888, 3 clase, agricultor, croitor, cârciumar Petre Simion (Petre Zaharia Tutunaru), n. 1899, agricultor, cârciumar Gheorghe Burețea (Ghiță al Radii), n. 1899, analfabet, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1980	Alexandru Boruz, n. 1891, 5 clase, agricultor Vasile Brebenaru, n. 1907, agricultor Olimpiu Brebenaru, n. 1905, agricultor
Gj 3	**Brănești**	Ștefan Palada, Muz. Brukenthal, Sibiu	1976	Stelian Popescu, n. 1929, liceu teoretic, funcționar la Consiliul Popular Sebastian Vintilă, n. 1922, studii militare superioare, Academia de Științe Economice, ofițer superior, pensionar Ion Popescu, n. 1905, Școala Normală, învățător, pensionar
		Paul Petrescu, IEF	1980	Gheorghe Costoiu, n. 1920, 5 clase, dulgher, lemnar Constantin Iordache, n. 1910, lemnar Gheorghe Manciu, n. 1947, profesor Stelian Popescu, n. 1929, liceul, învățător, secretar Consiliul Popular Sofia Idița, n. 1909, analfabetă, agricultoare

https://biblioteca-digitala.ro

Gj 4	**Brătuia, com. Dăneşti**	Elena Maxim, IEF	1975	Vasile Olgan, n. 1898, 5 clase, agricultor Constantin Ţârcă, n. 1995, 5 clase, agricultor Aurel Ţârcă, n. 1910, liceul, învăţător, pensionar
		Ion Ghinoiu, IEF	1976	Aurel Ţârcă, n. 1907, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Ion Bădiţă, n. 1911, 5 clase, agricultor Ion Butoi, n. 1886, 5 clase, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1980	Stoicu Geamăna, n. 1900, 4 clase, tâmplar Elena Geamăna, n. 1905, analfabetă, agricultoare Ermilian Radivoin, n. 1928, 7 clase, dulgher Ion Butoi, n. 1887, 5 clase, agricultor
Gj 5	**Cloşani, com. Padeş**	Ofelia Văduva, IEF	1975	Antonie Ciuvăţ, n. 1911, 7 clase, agricultor, lemnar, agricultor
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Ion Filip, n. 1895, 4 clase, agricultor Gheorghe Câlcioi, n. 1899, 5 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1981	Ion Păun, n. 1933, Şcoala Pedagogică, învăţător
Gj 6	**Dobriţa, com. Runcu**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Nicolae Săvulescu (Nicolae Dascălu), n. 1901, Şcoala Normală, învăţător Dumitru Răgan, n. 1897, analfabet, dulgher, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1981	Maria Golea (a lui Stănilă), n. 1910, agricultoare Paulina Văduva (Doina), n. 1964, 10 clase Mariana Pise, n. 1914, 5 clase, agricultoare Nicolae Popescu, n. 1936, 8 clase, dulgher Elena Purice (a lui Vasile), n. 1913, agricultoare
Gj 7	**Dumbrăveni, com. Crasna**	Petre Popovăţ, IEF	1980	Gheorghe Lepădatu, n. 1910, 6 clase, agricultor Vasile Marincea, n. 1900, 4 clase, agricultor
		Paul Petrescu, IEF	1980	Ion Bica (Bibescu), n. 1906, 5 clase, agricultor, zidar Stafia Itu, n. 1910, 3 clase, agricultoare Pompiliu Cătrinoiu (Pilică), n. 1920, 9 clase, funcţionar Ion Dumitrelia (Ion ăl Mare), n. 1917, 4 clase, dulgher Constantin Dobron (Barbu), n. 1903, 5 clase, agricultor, zidar

https://biblioteca-digitala.ro

Gj 8	**Olteanu, com. Glogova**	Petre Popovăț, IEF	1975	Niculae Păunescu, n. 1911, 7 clase, agricultor, notar Ana Nișulescu, n. 1907, 4 clase, agricultoare
		Petre Popovăț, IEF	1980	Constantin Simion, n. 1914, 5 clase, olar, agricultor Gheorghe Simion, n. 1910, 4 clase, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1980	Vasile Pițigaia, n. 1900, 5 clase, agricultor Ioana Pițigaia, n. 1908, 5 clase, agricultoare Ion Bibanu, n 1891, analfabet, lemnar Sever Bivolaru, n. 1904, 7 clase, olar Aurel Oprițescu, n. 1922, 7 clase, olar
Gj 9	**Peștișani**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Gheorghe Sprâncenatu, n. 1913, 4 clase primare și 4 clase de școală profesională, tâmplar, lemnar, constructor, agricultor Ion Salagea, n. 1905, 5 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1981	Constantin Codiță, n. 1923, 10 clase, tâmplar Vasile Brânzan, n. 1940, școală economică, contabil Gheorghe Huidu, n. 1926, agricultor
Gj 10	**Prigoria**	Gheorghe Aldea, IEF	1980	Florea Pătru Roșu (Gică), n. 1894, 3 clase, agricultor Gheorghe Cârligeanu, n. 1905, Școala Normală, învățător, pensionar
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1981	Gheorghe Cârligeanu, n. 1905, Școala Normală, învățător Romulus Ionescu, n. 1908, 6 clase, agricultor Valerică Țoțoi, n. 1910, agricultor
Gj 11	**Racovița, com. Polovragi**	Silvia Iosipescu, IEF	1975	Sanda Nicolae, n. 1903, 7 clase, agricultoare Ion Bușe, n. 1908, 7 clase, agricultor, dulgher Ion Bușescu, n. 1918, 7 clase, agricultor
		Petre Popovăț, IEF	1980	Ion Neagu, n. 1907, 5 clase, agricultor Gheorghe Stanciu, n. 1906, 4 clase, agricultor
Gj 12	**Stoina**	Aurelian Motomancea, IEF	1979	Constantin Hobeanu, n. 1923, Facultatea de Filologie, profesor Nicolae Dinu, n. 1939, Institutul Pedagogic, profesor Gheorghe Ionescu, n. 1903, Școala Normală, învățător, pensionar Nicolae Mărginean, n. 1928, Facultatea de Geologie-Geografie, profesor Ion Ivănescu, n. 1903, Școala Normală, învățător, pensionar

https://biblioteca-digitala.ro

		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1981	Gheorghe Ionescu, n. 1903, Şcoala Normală, învăţător, pensionar
Gj 13	**Teleşti**	Gheorghe Iordache, ICSU	1976	Nicolae Saragea, n. 1900, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Traian Gârbaciu, n. 1898, 5 clase, agricultor Constantin Ciurea (Cojocaru), n. 1916, 6 clase şi 2 clase de meserii, agricultor, cojocar Nicolae Mischie (Popoioagă), n. 1899, agricultor, dogar Ion Mischie, n. 1921, 4 clase şi 3 clase la Şcoala de Meserii, agricultor, fierar
		Elena Udrişte, Muz. Jud. Gorj	1980	Ion Adam, n. 1918, 4 clase, agricultor Alexandru Ţundrea, n. 1910, Facultatea de Litere şi Filosofie, profesor Maria Ţundrea, n. 1913, 4 clase, agricultoare
Gj 14	**Valea cu Apă, com. Fărcăşeşti**	Gheorghe Iordache, ICSU	1976	Gligor Prunescu, n. 1908, Şcoala Normală, învăţător Nicolae Vâlceanu, n. 1915, 5 clase, factor poşal, primar Vasile Honcilă, n. 1909, 4 clase, agricultor
		Paul Petrescu, IEF	1976	Ion Diaconescu, n. 1901, agricultor Iacob Cioclea, n. 1912, 6 clase, agricultor Titu Crăicte, n. 1922, agricultor, croitor Emanoil Busuioc, n. 1935, 7 clase, agricultor Cornelia Prunescu, n. 1921, 4 clase, agricultoare
Gj 15	**Vladimir**	Ion Ghinoiu, IEF	1975	Nicolae Vujaică (Pinacu), n. 1914, 4 clase, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1980	Tache Daravan, n. 1909, 4 clase, agricultor Speranţa Croitoru, n. 1900, 5 clase, agricultoare Maria Dobromir, n. 1924, 7 clase, agricultoare Ioana Suciu, n. 1895, 5 clase, agricultoare
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Alexe Ciobanu, n. 1910, 4 clase, agricultor Ilie Dumitraşcu, n. 1913, 5 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

MEHEDINȚI

Codul localității	Numele satului	Culegători	Data culegerii	Informatori
Mh 1	**Bălăcița**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Gheorghe M. Popa, n. 1904, 5 clase, agricultor Marin Mâțu, n. 1911, 4 clase, agricultor
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1981	Sanda Ștefan, n. 1911, Școala Normală, învățătoare Maria Șișu, n. 1906, 4 clase, agricultoare Constantin Florescu, n. 1916, liceul, funcționar Elena Udrea, n. 1909, 4 clase, agricultoare, țesătoare Maria Marcu, n. 1925, 7 clase, agricultoare, țesătoare
Mh 2	**Breznița-Motru**	Ștefan Palada, Muz. Brukenthal, Sibiu	1976	Vasile Manolea, n. 1938, liceu teoretic, funcționar la primărie Constantin Potânc, n. 1906, 4 clase, agricultor Emilian Giurescu, n. 1919, Facultatea de Teologie, preot
		Marcela Popilian, ICSU	1976	Gavril Remescu, n. 1901 Tiberiu Turescu, n. 1938, Facultatea de Filologie, profesor Anghelina Turescu, n. 1902, 4 clase, agricultoare
Mh 3	**Cireșu**	Monica Budiș, IEF	1975	Atanase Vișan, n. 1891, Școala Normală, învățător Samuil Rogobete (Mihăilă al Anei), n. 1905, 5 clase, agricultor
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Ion Burcu, n. 1928, liceu teoretic, agricultor Gheorghe Popescu (Pitică), n. 1907, 3 clase, agricultor, meșteșugar
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1981	Ion Ișvan, n. 1886, 5 clase, agricultor Anastasie Vișan, n. 1890, Școala Normală, învățător Stelică Nicolaescu, n. 1931, liceu agro-ind., primar
Mh 4	**Corcova**	Monica Budiș, IEF	1975	Gheorghe Popescu (Pitică sau Picică), n. 1907, 4 clase, agricultor Ana Popescu (Pitică sau Picică), n. 1913, 7 clase, agricultoare Ion Bobârse, n. 1899, Școala Normală, învățător
		Monica Budiș, IEF	1980	Dumitru V. Roșu, n. 1910, Școala Normală, profesor, învățător, pensionar Mihail Urzică, n. 1902, 5 clase, agricultor Gheorghe Stăicean, n. 1912, 5 clase, viticultor

https://biblioteca-digitala.ro

Mh 5	**Corlăţel**	Alexandru Popescu, IEF	1975	Andrei Miulescu, n. 1909, 6 clase, agricultor Nicolae Matcianu, n. 1901, 6 clase, agricultor, fierar Ioana Matcianu, n. 1904, analfabetă, casnică, agricultoare
		Ioana Popescu, IEF	1975	Constanţa Cojocaru, n. 1914, 4 clase, agricultoare Floarea Cârhoată, n. 1912, 6 clase, agricultoare
		Monica Budiş, IEF	1980	Ion Buşa, n. 1916, 5 clase primare şi două secundare, agricultor Gheorghe Tuce, n. 1898, analfabet, agricultor Haralambie Ţipa, n. 1924, 4 clase, agricultor Alexandru Miulescu, n. 1908, Seminarul Teologic, preot Codina Tuce, n. 1903, analfabetă, agricultoare
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1981	Ioana Bulata, n. 1931, 7 clase, agricultoare Alexandra Dumbravă, n. 1919, 7 clase, agricultoare Alexandru Miulescu, n. 1908, Seminarul Teologic, preot (autor al unor lucrări monografice locale) Ion Brezniceanu, n. 1914, Şcoala Normală, învăţător Maria Mocioarcă, n. 1916, 4 clase, agricultoare
Mh 6	**Dâlbociţa, com. Ilovăţ**	Ion Ghinoiu, IEF	1975	Ovidiu Bohoru, n. 1914, o clasă, agricultor Ion Rădulescu, n. 1912, 5 clase, agricultor Maria Marinchescu, n. 1888, analfabetă, agricultoare Traian Vioşu, n. 1892, analfabet, agricultor
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Tache Ungureanu, n. 1908, 4 clase, sudor la Moreni, agricultor Gheorghe Pârvănescu, n. 1898, 7 clase, lemnar, dulgher, agricultor Ion Arnăutu, n. 1908, 4 clase, agricultor, lemnar
		Maria Cioară-Bâtcă, IEF	1980	Constantin Vreja, n. 1908, analfabet, agricultor, meşter constructor Comstantin Tăgel, n. 1916, 7 clase, agricultor Lucreţia Iacob, n. 1912, analfabetă, agricultoare Elena Mihart, n. 1930, 5 clase, agricultoare Polina Manţog, n. 1900, analfabetă, agricultoare Constantin Bădescu, n. 1910, 5 clase, agricultor, constructor de case

https://biblioteca-digitala.ro

Mh 7	**Gârla Mare**	Monica Budiş, IEF	1980	Dumitru Bobiţescu, n. 1909, Facultatea de Filologie – română, profesor, pensionar
		Maria Cioară-Bâtcă, IEF	1980	Dumitru Minciuna, n. 1904, 5 clase, agricultor, constructor de case Nicolae Singuran, n. 1900, 4 clase, agricultor, constructor de case Ion Opran, n. 1904, 5 clase, tâmplar Ilie Tulei, n. 1906, 2 clase, agricultor Alexandra Dima, n. 1904, 5 clase, agricultoare
Mh 8	**Gogoşu**	Alexandru Popescu, IEF	1975	Teodor Croitoru, n. 1910, 8 clase, agricultor Ilarie Pentereşan, n. 1913, şcoală de radiotelegrafie, radiotelegrafist
		Ioana Popescu, IEF	1975	Gheorghiţa Pentereşan, n. 1927, 5 clase, agricultoare
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Justin Bretcu, n. 1927, liceul, secretarul Primăriei Maria Popescu, n. 1906, analfabetă, agricultoare
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1981	Gheorghiţa Popescu, n. 1927, 7 clase, agricultoare Alexandra Barbălată, n. 1904, 4 clase, sericicultoare Maria Martin, n. 1895, analfabetă, agricultoare Alexandru Boboc, n. 1903, 4 clase, agricultor Ioana Trăilă, n. 1900, analfabetă, agricultoare
Mh 9	**Hinova**	Monica Budiş, IEF	1980	Ioan Pănoiu, n. 1920, Facultatea de Teologie, preot Dumitru Iovănel, n. 1892, 4 clase, agricultor Constantin Cerbu, n. 1898, 2 clase, agricultor Maria Cerbu, n. 1901, analfabetă, agricultoare
		Maria Cioară-Bâtcă, IEF	1980	Dumitru Făiniş, n. 1930, 7 clase, agricultor, constructor de case Andrei Ilinchescu, n. 1900, 2 clase, agricultor Alexandru Melciu, n. 1907, 5 clase, agricultor Ion Cuţitoi, n. 1900, 5 clase, agricultor Nistor Creţu, n. 1892, 2 clase, agricultor
Mh 10	**Isverna**	Ştefan Palada, Muz. Brukenthal, Sibiu	1976	Victor Panţâr, n. 1933, 12 clase, funcţionar Haralambie Tudor, n. 1910, Facultatea de Teologie, preot Nicolae Triţă, n. 1923, 5 clase, agricultor
		Marcela Popilian, ICSU	1976	Haralambie Tudor, n. 1910, Seminarul Teologic, preot Elena Raicu, n. 1923, 5 clase, agricultoare Ioana Oprean, n. 1900, 5 clase, agricultoare

https://biblioteca-digitala.ro

Mh 11	**Pristol**	Alexandru Popescu, IEF	1975	Gheorghe Coroviţă, n. 1905, 3 clase, agricultor Nela Golea, n. 1896, analfabetă, agricultoare
		Ioana Popescu, IEF	1975	Lepădata Tutunaru, n.1912, analfabetă, agricultoare Elisabeta Gălan, n. 1905, 4 clase, agricultoare
		Alina Ioana Ciobănel, IEF	1980	Gheorghe Grecu, n. 1915, 7 clase, lemnar, agricultor
		Maria Cioară-Bâtcă, IEF	1980	Constantin Mitroi, n. 1900, 5 clase, agricultor, constructor Ioana Iacob, n. 1912, 5 clase, agricultoare Elena Mitroi, n. 1900, analfabetă, agricultoare
Mh 12	**Prunişor**	Elena Maxim, IEF	1975	Constantin Marcş, n. 1925, 7 clase, agricultor, dulgher Păun Trăilcanu, n. 1905, 4 clase, agricultor Dumitru Bârlan, n. 1900, 4 clase, agricultor
		Monica Budiş, IEF	1980	Alexandru Bădiţă, n. 1886, Şcoala Normală, învăţător Anica Mâlic, n. 1909, 4 clase, agricultoare Constantin Burileanu, n. 1931, liceul, funcţionar Dumitru Bârlan (Mitrică), n. 1889, 5 clase, agricultor Ioana Bârlan, n. 1907, 3 clase, agricultoare
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1981	Constantin Robescu, n. 1907, 4 clase, agricultor Ioana Bârlan, n. 1907, 2 clase, agricultoare Dumitru Bârlan, n. 1889, 5 clase, agricultor Vasile Grosu, n. 1910, Şcoala Normală, profesor Gheorghe Ţurai, n. 1905, Seminarul Teologic, preot

https://biblioteca-digitala.ro

OLT

Codul localității	Numele satului	Culegători	Anul culegerii	Informatori
Ot 1	**Brâncoveni**	Ioana Maria Ionescu, IEF	1972	Angela Filip, n. 1910, 4 clase, agricultoare
		Ofelia Văduva, IEF	1972	Gheorghe Diculescu, n. 1910, 4 clase, tâmplar, agricultor Constantin Mincă, n. 1902, 5 clase, agricultor Dumitru Militaru, n. 1898, 2 clase, agricultor
		Georgeta Moraru, IEF	1975	Șerban Florea (Lolea), n. 1905, analfabet, agricultor, zidar, dulgher Angela Filip (Gina), n. 1910, 4 clase, agricultoare
		Paul Petrescu, IEF	1978	Constantin Stan (Scăpatu), n. 1897, 5 clase, dulgher Ion Neagu, n. 1922, 7 clase, agricultor Constanța Neagu, n. 1926, 7 clase, agricultoare
		Petre Popovăț, IEF	1980	Marin Călin, n. 1910, 8 clase, agricultor
Ot 2	**Curtișoara**	Silvia Iosipescu, IEF	1975	Florea Marcu (a lui Ardei), n. 1903, 2 clase, agricultor Nicolae Roșu, n. 1917, 5 clase, agricultor Olimpia Runceanu, n. 1904, Școala Normală, învățătoare Ion Runceanu, n. 1905, Facultatea de Teologie, preot
		Paul Petrescu, IEF	1978	Constantin Bălășoiu (Stelă), n. 1918, agricultor Marin Stanciu, n. 1928 Gheorghe Geană, n. 1914, 4 clase, zidar Ion Păduraru (a lui Ghiță a lui Burcea), n. 1939, școală profesională, primar Constantin Vărzaru (Coarbă), n. 1930, școală profesională
		Petre Popovăț, IEF	1980	Spirache Petrescu, n. 1892, 5 clase, agricultor
Ot 3	**Dobroteasa**	Ion Ghinoiu, IEF	1980	Marin Vlăsceanu, n. 1900, 5 clase, agricultor Stana Simion, n. 1917, analfabetă, agricultoare Barbu N. Stan, n. 1907, licențiat, profesor Petre Cladoveanu, n. 1909, 4 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

		Nicolae Nițu, ICSU	1981	Ion Barbu, n. 1904, 4 clase, agricultor Vasile Oprea, n. 1910, 4 clase, agricultor Stan Rădoi, n. 1908, 4 clase, agricultor
Ot 4	**Dobrun**	Ana Bârcă, Muz. Satului, Buc.	1979	Emilian Dindirică, n. 1904, 5 clase, agricultor Constantin Dindirică, n. 1894, 5 clase, agricultor, constructor, croitor Constantin Bondrescu, n. 1906, 5 clase, agricultor, șofer Constantin Dogaru (Ciotec – baston), n. 1902, 5 clase, agricultor Ion Stancu (Balama), n. 1902, 5 clase, agricultor
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1982	Eliodor Preda, n. 1904, 4 clase, agricultor Constantin Dogaru (Ciotec), n. 1902, 5 clase, agricultor, lucrător la CFR Constantin Marin, n. 1895, 4 clase, agricultor Marin Barbu (Iepure), n. 1910, 5 clase, agricultor Maria Barbu (a lui Iepure), n. 1911, 4 clase, agricultoare Ion Lascu, n. 1906, 7 clase, agricultor Ioana Lascu, n. 1910, analfabetă, agricultoare, țesătoare
Ot 5	**Gârcov**	Petre Popovăț, IEF	1980	Vasile Stancu, n. 1904, 4 clase, agricultor Ion Ciucescu, n. 1911, 4 clase, agricultor
		Nicolae Nițu, ICSU	1981	Grigore Coloceag, n. 1911, 5 clase, agricultor Ion Burcea, n. 1905, 4 clase, agricultor Niculina Pena, n. 1912, 7 clase, agricultoare
Ot 6	**Oboga**	Ofelia Văduva, IEF	1972	Iancu Vlad, n. 1894, 5 clase, agricultor Constantin Țepeniș, n. 1902, 5 clase, agricultor
		Ioana Maria Ionescu, IEF	1972	Dumitru Beșteleu, n. 1896, analfabet, agricultor Maria Bălașa, n. 1895, analfabetă, agricultoare
		Boris Zderciuc, IEF	1977	Nicolae Udrea (Cicel), n. 1915, 7 clase, olar, agricultor Ion C. Munteanu, n. 1897, 5 clase, olar Zamfir Prelmuș (Fică), n. 1910, Școala Normală, învățător, pensionar Ioana Dincă (Ioana lui Patariciu), n. 1936, 5 clase, agricultoare
		Paul Petrescu, IEF	1978	Dumitru Bică, n. 1903, 5 clase, dulgher, zidar

https://biblioteca-digitala.ro

				Ilie Ţepeniş, n. 1903, 5 clase, agricultor, olar, tâmplar, primar (1933-1937) Marin Chiroiu, n. 1913, 5 clase, agricultor, olar Dan Ciolpanu, n. 1935, liceul
Ot 7	**Orlea**	Paul Simionescu, IEF	1975	Vasile Nanu, n. 1898, 4 clase, agricultor Aurel Viţă, n. 1908, 4 clase, agricultor Banu Vasile, n. 1889, agricultor, crescător de animale
		Paul Petrescu, IEF	1978	Alexandru Muşat (a Badii), n. 1900, 5 clase, dulgher Constantin Postelnicu (Bulete), n. 1904, dulgher, pescar, vânător Ion Scuturici, n. 1936, Inst. Teologic de 3 ani, director de muzeu
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Constantin Postelnicu, n. 1905, 4 clase, agricultor, pescar Alexandru Orleanu, n. 1904, 4 clase, agricultor
Ot 8	**Rusăneşti**	Nicolae Niţu, ICSU	1976	Paul Săndulescu, n. 1904, 4 clase, agricultor Dumitru Vonescu (Lache), n. 1911, 6 clase, agricultor Teodor Oenescu, n. 1926, 8 clase, agricultor
		Gheorghe Iordache, ICSU	1981	Iosefina Ghigeanu, n. 1919, 5 clase, agricultoare Cincu Lupu, n. 1931, 7 clase, agricultor
Ot 9	**Schitu**	Ana Bârcă, Muz. Satului, Buc.	1983	Ilie Dabu (Vlaicu, deoarece în copilărie făcea avioane), n. 1927, 5 clase, agricultor, zidar Ioana Bâscoveanu, n. 1907, analfabetă, agricultoare Ecaterina Bâscoveanu, n. 1911, analfabetă, agricultoare Maria Pană, n. 1923, agricultoare Marin Stoian, n. 1933, 5 clase, agricultor Marin Fetica, n. 1907, 2 clase, agricultor Ilie Gh. Ion, n. 1929, 4 clase, agricultor Traian Popescu, n. 1909, Institutul Teologic, preot
Ot 10	**Scorniceşti**	Ion Ghinoiu, IEF	1972	Nicolae Marinescu, n. 1901, 5 clase, agricultor Alexandra Voică, n. 1905, 4 clase, agricultoare
		Georgeta Moraru, IEF	1975	Marin Vasile Alexandru, n. 1896, 5 clase, agricultor Alexandru Stoica (Săndilă), n. 1898, 4 clase, agricultor
		Ion Ghinoiu, IEF	1980	Voică Ioniţă, n. 1907, 5 clase, zugrav Nicolae Spălăţelu, 1924, 5 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

		Maria Elena Enăchescu, IEF	1982	Ion Vătafu, n. 1914, 4 clase, agricultor Enc Dumitru, n. 1900, 5 clase, agricultor Ştefan Vitănescu, n. 1912, agricultor Constantin Drăgănete, n. 1907, agricultor
Ot 11	**Spineni**	Georgeta Moraru, IEF	1975	Vlad Dumitru (Ceapă), n. 1901, 5 clase, dulgher, tâmplar, dogar, 13 copii, agricultor Gherghina Cocoş, n. 1895, o clasă, agricultoare
		Ion Ghinoiu, IEF	1972	Vasile Predescu, n. 1901, 5 clase, agricultor Ion Liculescu, n. 1923, Facultatea de Geografie, profesor
		Ion Ghinoiu, IEF	1980	Vasile N. Georgescu (Secere), n. 1893, 4 clase, agricultor Ioan Rădulescu, n.1910, Institutul Teologic, preot Maria Georgescu, n.1903, 4 clase, agricultoare
Ot 12	**Traian**	Paul Petrescu, IEF	1980	Dumitru Vlad, n. 1902, 4 clase, dulgher Leonţiu Bănăţeanu, n. 1903, 7 clase, dulgher Vasile Stancu (Vasile Lupu), n. 1908, 7 clase, dulgher Vasile Dumitru, n. 1902, 4 clase, agricultor
		Ana Bârcă, Muz. Satului, Buc.	1979	Gheorghe Butuşină, n. 1901, 5 clase, agricultor Dumitru David (Stoican), n. 1887, 5 clase, cioban, agricultor Elena Pârlogea, n. 1913, 5 clase, agricultoare Dumitru Ciobanu, n. 1896, 5 clase, agricultor, cizmar Nicolae Bâlă, n. 1900, 5 clase, agricultor
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1982	Ion Oprea (Soşu), n. 1910, 4 clase, agricultor, dulgher, zidar Gherghina Oprea, n. 1917, 4 clase, agricultoare Gheorghe Butuşină (Gică Cremenaru), n. 1901, 5 clase, agricultor Savina Butuşină, n. 1912, analfabetă, agricultoare
Ot 13	**Tufeni**	Silvia Iosipescu, IEF	1975	Ion Ionescu, n. 1906, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Ilie Glica (Fofeagă), n. 1899, 4 clase, agricultor Achilina Dobrescu, n. 1914, 4 clase, agricultoare Ion S. Ionescu, n. 1906, Şcoala Normală, învăţător
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Vasile Orodan, n. 1905, 5 clase, agricultor Ion C. Ştirbu, n. 1900, 4 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

		Paul Petrescu, IEF	1980	Ştefan Briceag, n. 1901, dulgher Eustaţiu Tuică, n. 1920, dulgher Chiriţă Briceag, n. 1910, dulgher Zamfir Cişleanu (Firică), n. 1927, 7 clase
Ot 14	**Vădastra**	Ofelia Văduva, IEF	1972	Gheorghe Slavu, n. 1891, 4 clase, agricultor Florea Oncica, n. 1911, 4 clase, agricultor Florea Iacob, n. 1905, 3 clase, agricultor Ion Slavu, n. 1906, 2 clase, agricultor
		Ofelia Văduva, IEF	1975	Stan Panait (Fide), n. 1903, 4 clase, agricultor Marin Grădinaru, n.1905, 4 clase, agricultor Florea Oncici, n. 1913, 5 clase, agricultor
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Ion Ciorecan, n. 1916, 4 clase, agricultor
		Nicolae Niţu, ICSU	1981	Ilie Neacşu, n. 1904, 4 clase, agricultor Nicolae Florescu, n. 1910, 5 clase, agricultor Georgeta Popa, n. 1906, 4 clase, agricultoare
Ot 15	**Verguleasa**	Ana Bârcă, Muz. Satului, Buc.	1979	Ion Marinescu, n. 1901, Institutul Pedagogic, învăţător, pensionar Tudor Pătraşcu, n. 1893, 5 clase, cărăuş Marin Ghiţă, n. 1900, 5 clase, negustor de vite Ion Buncilă, n. 1898, 5 clase, agricultor
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1982	Petre Roşu (a lui Leaţă), n. 1909, 4 clase, agricultor Constantin Preda, n. 1912, 4 clase, agricultor Ion Amzulescu, n. 1908, 4 clase, agricultor Fodor Poroşanu, n. 1907, 4 clase, agricultor Floarea Roşu, n. 1912, analfabetă, agricultoare
Ot 16	**Vâlcelele de Sus, com. Vâlcele**	Petre Popovăţ, IEF	1980	Ion Simion, n. 1905, 7 clase, agricultor Ion Mutu, n. 1901, 4 clase, agricultor
		Paul Petrescu, IEF	1980	Ion Olteanu, n. 1923, 7 clase, dulgher Ilie Trandafir, n. 1903, 2 clase, dulgher Gheorghe Ţăcălie, n. 1921, 7 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

VÂLCEA

Codul localității	Numele satului	Culegători	Data culegerii	Informatori
VI1	**Băbeni**	Nicolae Georgescu, Muz. Jud. Vâlcea	1980	Nicolae Papoiu, n. 1911, 7 clase, agricultor Dumitru Bălașa, n. 1941, liceul, funcționar Zoli Popescu, n. 1919, facultate, avocat
VI2	**Bărbătești**	Ion Ghinoiu, IEF	1972	Ovidiu Avrămoiu, n. 1912, 6 clase, pădurar Vasile Moise, n. 1914, 4 clase, agricultor Ion Bărbuci, n. 1895, 5 clase, agricultor
		Ofelia Văduva, IEF	1975	Ion Bărbuci, n. 1895, 5 clase, agricultor Gheorghe Dogăroiu, n. 1903, 5 clase, agricultor Elena Croitoru, n. 1913, 4 clase, agricultoare Gheorghe Croitoru, n. 1908, analfabet, lucrător la pădure Ion Dogăroiu, n. 1900, 4 clase, tâmplar, dulgher Ion Predescu (Niță), n. 1888, 4 clase, agricultor
		Ion Ghinoiu, IEF	1980	Ion Diaconu, n. 1900, 4 clase, agricultor Gheorghe Dogăroiu, n. 1903, 5 clase, agricultor Constantin Boboacă, n. 1908, Institutul Teologic, preot
		Paul Petrescu, IEF	1980	Gheorghe Diaconu (Gică a lui Nica), n. 1910, 4 clase, dulgher, zidar Oprița Mălcanu (Gheorghița), n. 1918, 7 clase, agricultoare Constantin Mălcanu, n. 1917, 7 clase, agricultor, lucrător la pădure Constantin Bârnacu, n. 1906, 4 clase, agricultor, cojocar
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Nicolae Năstoiu, n. 1919, Școala Normală, învățător Gheorghița Mălcanu (Ghița), n. 1920, 5 clase, agricultoare, țesătoare
VI3	**Câinenii Mari, com. Câineni**	Ștefan Palada, Muz. Brukenthal, Sibiu	1976	Constantin Moraru (Târdea), n. 1904, 4 clase, agricultor, morar Constantin Daneș, n. 1930, liceul, secretar la Consiliul Popular, agricultor Nicolae Bucur, n. 1904, Școala Normală, învățător, pensionar

https://biblioteca-digitala.ro

		Roswith Capesius, IEF	1976	Aurica Cazacu. n. 1898. o clasă. agricultoare Stancu Săndulescu, n. 1888. 5 clase, dulgher Floarea Bucur, n. 1906, 2 clase, agricultoare
VI4	**Ghioroiu**	Aurelian Motomancea, IEF	1975	Aurelian Matcescu (Gherasim), n. 1912, Şcoala Normală, învăţător Nicolae Mandu (Ionete), n. 1911, 5 clase primare, 2 clase gimnaziu, 3 clase şcoală de maiştri, meseriaş Nicolae Constantinescu (Culiţă), n. 1937, şcoală medie, secretar primărie Cezar Rădulescu, n. 1915, Facultatea de Drept, apicultor Sorin Avram, n. 1915, Şcoala Superioară de Comerţ, inspector finanţe Nicolae Mierlan, n. 1930, 6 clase, tâmplar, agricultor
		Ion Ghinoiu, IEF	1980	Ioana Băluţă, n. 1910, analfabetă, agricultoare Elena Runceanu, n. 1914, analfabetă, agricultoare Ilie Popescu, n. 1930, facultate, profesor Constantin Alexandru, n. 1899, 3 clase, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1982	Ion Vlăicuţ, n. 1896, agricultor Maria Vlăicuţ, n. 1902, agricultoare Marius Dumitraşcu, n. 1908, 3 clase, agricultor Maria Dumitraşcu, n.1904, analfabetă, agricultoare
VI5	**Grădiştea**	Ion Ghinoiu, IEF	1981	Dumitru Cumpănaşu, n. 1901, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Petre Tucan, n. 1903, 5 clase, dulgher
		Roswith Capesius, IEF	1982	Ion Voichiţa, n. 1913, 5 clase, agricultor Constantin Ionescu, n. 1906, Şcoala Normală, învăţător
VI6	**Igoiu, com. Alunu**	Ion Ghinoiu, IEF	1980	Constantin Georgescu, n. 1900, Şcoala Normală, învăţător pensionar Gheorghe Tatu, n. 1911, 5 clase, agricultor Gheorghe Pietrăşoiu, n. 1914, 4 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Dumitru Stoica (Mitu), n. 1910, 4 clase, agricultor Gheorghe Rujan, n. 1896, 5 clase, dulgher Constantin Glăvan, n. 1914, 6 clase, agricultor, dulgher

https://biblioteca-digitala.ro

VI7	**Lădeşti**	Boris Zderciuc, IEF	1976	Gheorghe Popilian, n. 1902, Şcoala Normală, învăţător, pensionar Ana Popilian, n. 1907, 7 clase, casnică Paul Bădărică, n. 1936, liceul, funcţionar
		Irina Cajal Marin, IEF	1976	Gheorghiţa Daiagiu, n. 1904, analfabetă, agricultoare Mihai Şerbănescu, n. 1908, 4 clase, agricultor, tâmplar Gheorghe Popilian, n. 1902, Şcoala Normală, învăţător Nicolae Pirianu, n. 1902, 5 clase, zidar
VI8	**Nicolae Bălcescu**	Petre Popovăţ, IEF	1981	Ion Comănescu, n. 1910, 5 clase, agricultor
		Ioana Popescu, IEF	1981	Floare Petrică, n. 1907, analfabetă, agricultoare Marin Niculescu (Lenuţ), n. 1909, 4 clase, agricultor, dulgher
VI9	**Oteşani**	Nicolae Georgescu, Muz. Jud. Vâlcea	1980	Ioan Ciopec, n. 1920, 4 clase, agricultor Ioana Ghiţă, n. 1913, 4 clase, agricultoare Vasile Bigu, n. 1901, 5 clase, agricultor
		Petre Popovăţ, IEF		Vasile Bigu, n. 1901, 5 clase, agricultor
VI10	**Păuşeşti**	Lucia Lang, IEF	1975	Ion C. Fota, n. 1896, analfabet, agricultor Gheorghe Băiaşu, n. 1902, 5 clase, mecanic, agricultor
		Monica Budiş, IEF	1980	Stelian Popescu, n. 1912, Facultatea de Drept, avocat Maria Popescu, n. 1915, Şcoala Normală, învăţătoare, pensionară Maria Popescu (Mioriţa lui popa Costache), n. 1892, 5 clase, casnică Gheorghe Răbuga, n. 1907, 3 clase, muncitor, agricultor, pădurar Petre Florea, n. 1932, 4 clase, agricultor Gheorghe Drăghici, n. 1907, 4 clase, agricultor
		Maria Elena Enăchescu, IEF	1980	Gheorghe Hogea, n. 1908, 7 clase, agricultor, tâmplar Dumitru Nicolaescu, n.1910, Şcoala Normală, profesor, director şcoală Nicolae Stroe, n. 1908, Seminarul Central Bucureşti şi Facultatea de Teologie, Cernăuţi, preot Ana Cebuc (Anica lui Stroe), n. 1910, 4 clase, agricultoare
VI11	**Poiana, com. Perişani**	Alina Ioana Ciobănel, IEF	1972	Ion Mărunţelu, n. 1931, 7 clase, agricultor Ion Radu (Cheran), n. 1895, analfabet, tâmplar, zidar Ana Ţugulan, n. 1900, 2 clase, agricultoare

https://biblioteca-digitala.ro

		Ofelia Văduva, IEF	1975	Mihai Enache, n. 1907, liceul, agricultor, apicultor Gheorghe Enache, n. 1909, 5 clase, agricultor
		Ioana Maria Ionescu, IEF	1975	Elena Cocoş, n. 1895, analfabetă, agricultoare
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Ion Enache, n. 1913, 11 clase, agricultor
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Constantin Mihalcea (al Sandului), n. 1895, 4 clase, cioban Dumitru Cucoş, n. 1905, 3 clase, agricultor Gheorghe David, cioban Petre Buican, n. 1929, 10 clase, factor poştal Elena Ogradă, n.1911, analfabetă, agricultoare
VI12	**Sălătrucel**	Nicolae Georgescu, Muz. Jud. Vâlcea	1980	Ion Popa (Ion Alexandru Dumitru al Popii), n. 1904, 5 clase, agricultor Vasile Olărescu, n. 1912, 6 clase, agricultor Ion Ciobotea, n. 1900, 4 clase, agricultor
VI13	**Slătioara**	Monica Budiş, IEF	1972	Constantin Ridiche, n. 1914, Universitatea, învăţător, profesor Ion Râban, n. 1919, 7 clase, agricultor, vicepreşedintele Consiliului Popular Ion Rădulescu, n. 1909, Facultatea de Teologie, preot
		Mira Meitert, IEF	1975	Gheorghe Georgescu (de-ai lu' Greceanu), n. 1895, 5 clase, agricultor, dulgher, zidar
		Monica Budiş, IEF	1980	Ion Niţescu (Ionete Păiuş), n. 1906, 5 clase, agricultor Simion Niţescu (Sâmu lui Păiuş), n. 1912, 7 clase, agricultor
		Ion Ghinoiu, IEF	1980	Gheorghe Băronescu, n. 1902, 7 clase, agricultor Gheorghe Bancu, n. 1903, 5 clase, agricultor Constantin Băran, n. 1900, 4 clase, agricultor Ioana Mucălău, n. 1903, 4 clase, agricultoare
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Victor Alexandru (Covrig), n. 1910, 4 clase, agricultor, dulgher Victor Ungureanu (al lui Florescu), n. 1928, 8 clase, achizitor Simion Niţescu (Simu), n. 1912, 7 clase, agricultor, muzicant (chitară) Maria Niţescu, n. 1917, 6 clase, agricultoare Dumitru Căpitanu (Ghemu), n. 1898, 5 clase, tâmplar, dogar Ion Niţescu, n. 1894, 5 clase, agricultor

https://biblioteca-digitala.ro

VI 14	**Şuşani**	Ion Ghinoiu, IEF	1980	Iosif Bărănescu, n. 1911, 4 clase, miner, agricultor Traian Andreiescu, n, 1926, 5 clase, agricultor Gheorghe Barabancea, Şcoala Normală, învăţător
		Roswith Capesius, IEF	1982	Dumitru Buzică, n. 1904, 5 clase, agricultor Ion Lixandru, n. 1904, 5 clase, tâmplar Ioana Buzică, n. 1909, 5 clase, agricultoare
VI 15	**Şuteşti**	Boris Zderciuc, IEF	1976	Constantin Catrina, n. 1933, liceu teoretic, funcţionar Ioan Hoară (Ioniţă), n. 1904, 5 clase, agricultor
		Paul Petrescu, IEF	1976	Gheorghe Mitroi, n. 1908, 3 clase, dulgher Dumitru Bituşcă, n. 1910, 5 clase, dulgher Ion Năghibeală, n. 1910, 4 clase, dulgher Mircea Buică, n. 1938, 8 clase, tâmplar Gheorghe Curiman, n. 1904, o clasă, agricultor
VI 16	**Tetoiu**	Ion Ghinoiu, IEF	1981	Alexandru Mateescu, n. 1922, Universitatea, profesor Gheorghe Mandac, n. 1911, 5 clase, agricultor
		Roswith Capesius, IEF	1982	Victor Anghel, n. 1907, 5 clase, agricultor Nicolae Cruceru, n. 1904, 5 clase, agricultor Ion Stroescu, n. 1892, învăţător Ion Cruceru, n. 1902, 4 clase, agricultor
VI 17	**Vlădeşti**	Lucia Lang, IEF	1972	Ion Mihăescu, n. 1900, 8 clase, agricultor, rotar Gheorghe Niculicioiu, n. 1907, 5 clase, dulgher, apicultor
		Mira Meitert, IEF	1975	Tudor Vlădescu, n. 1900, 5 clase primare şi 6 secundare, agricultor, mecanic CFR Gheorghe Niculicioiu, n. 1907, 5 clase, dulgher
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Ion Mihăescu, n. 1904, 7 clase, agricultor Dumitru Boinea, n. 1902, 4 clase, dulgher
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Ecaterina Deliu, n. 1924, 5 clase, agricultoare, ţesătoare Nicolae Bogoslov (Bâzgau), n. 1911, 5 clase, dulgher, zidar
		Paul Petrescu, IEF	1980	Marin Bogoslov (Bâzgau Mierloi), n. 1917, 7 clase, dulgher Dumitru Cârjan, n. 1926, liceu teoretic, secretar la primărie Ion Bogoslov (Ştefan), n. 1917, 7 clase, dulgher Dumitru Barnea (Trică Barneci), n. 1902, 5 clase, dulgher, zidar

https://biblioteca-digitala.ro

VI 18	**Voincasa**	Paul Drogeanu, IEF	1975	Ana Lupea (a lui Prodan). n. 1898. 2 clase. agricultoare
		Petre Popovăţ, IEF	1980	Tinca Dumitrescu (Caţca). n. 1908. 5 clase. agricultoare Alexandru Toader, n. 1912, 5 clase, agricultor
		Paul Petrescu, IEF	1980	Nicolae Găiculescu, n. 1909, 5 clase, dulgher Vasile Mardale, n. 1911, o clasă, dulgher
		Ioana Maria Vulcănescu, IEF	1980	Andrei Borcescu, n. 1910, 4 clase, cioban, pădurar, constructor Nicolae Găiculescu, n. 1909, 5 clase, dulgher Maria Ştefănescu, n. 1908, 4 clase, agricultoare Gheorghe Stanciu, n. 1950, profesor

Abrevieri:

IEF: Institutul de Etnografie şi Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române, Bucureşti
ICSU: Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu Plopşor" al Academiei Române, Craiova

Institutul BIBLIOTECA de Folclor

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

25⁰⁰ lei,
https://biblioteca-digitala.ro

Într-o perioadă de adânci şi rapide prefaceri ale peisajului cultural, colectivul de etnologi din Institutul de Etnografie şi Folclor „C. Brăiloiu" a luat iniţiativa publicării *Corpusului de Documente Etnografice Româneşti* (DER) care sistematizează răspunsurile primite în urma cercetărilor de teren efectuate pentru *Atlasul Etnografic Român* (AER). Documentele de istorie orală, corelate cu izvoarele de arhivă, cu relatările cronicarilor şi cu ştirile lăsate de călătorii străini, acoperă o durată lungă din istoria României. Acest volum sintetizează informaţiile primite de la 608 subiecţi din 78 de sate ale Olteniei privind adăpostul din *Lumea de aici* (aşezare, gospodărie, locuinţă) şi din *Lumea de dincolo* (cimitirul).

ISBN 973-87372-5-7
9 789738 737259

25 lei

https://biblioteca-digitala.ro